

မြသန်းတင့်

လွမ်းမောဖွယ်ကမ္ဘောဇ

သို့မဟုတ်

သံလွင်၊ ဒုဋ္ဌဝတီ၊ ရွှေလီရုပ်ပုံလွှာ

(ဒုတိယအကြိမ်)

သီဟရတနာစာအုပ် - ၁၂၇

လှမ်းမော့ဖယ်ကမ္ဘာ

သို့မဟုတ်

သံလွင်၊ ဒုဋ္ဌဝတီ၊ ရှေ့လီရုပ်ပုံလွှာ

မြေသနားတင့်

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀၅၃၄၀၅၀၇
မျက်နှာပိုးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀၄၇၄၀၅၀၇

- ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း - ပထမအကြိမ်
၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ
(ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်)
ဒုတိယအကြိမ်
၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ
(သီဟရတနာစာအုပ်တိုက်)
- အုပ်ရေ - ၁၀၀၀
- ထုတ်ဝေသူ - ဦးသိမ်းစိုး
(မြဲ-၀၃၉၈၂)
သီဟရတနာစာပေ
အမှတ် (၁၀၀ - ဒီ)၊ အင်းလျားလမ်း၊
ကမာရွတ်မြို့နယ်။
- မျက်နှာပိုးနှင့်
အတွင်းပုံနှိပ် - ဒေါ်ခင်အေးမြင့်
(ရာပြည့်အောင်ဆက်)
၁၉၉၂၊ လမ်း ၅၀၊ ပုဇွန်တောင်
- ကွန်ပျူတာစာစီ - သီဟရတနာစာပေ
- မျက်နှာပိုးပန်းချီ - ရှိန်မြင့်
- တန်ဖိုး - ၁၆၀၀

မြသန်းတင့် (၁၉၂၉-၁၉၉၀)

ပခုက္ကူခရိုင် မြိုင်မြို့တွင် အဖ ဦးပေါတင့်၊ အမိ ဒေါ်လှိုင်တို့မှ ၁၉၂၉ ခု၊ မေ ၂၃ ရက် ကြာသပတေး နေ့၌ မွေးဖွားသည်။ အမည်ရင်းမှာ ဦးမြသန်းဖြစ်သည်။

မြိုင်မြို့ တိုင်းရင်းမြန်မာအထက်တန်းကျောင်းနှင့်ပခုက္ကူမြို့ မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်ဗုဒ္ဓဘာသာအထက် တန်းကျောင်းတို့တွင် ပညာသင်ခဲ့သည်။ ပဉ္စမတန်း(၁၉၄၁)၊ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ(၁၉၄၇)၊ ၁၉၄၈ ခုတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ရောက်သည်။ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့(၁၉၅၄)၊ ဥပဒေဘွဲ့ (၁၉၅၆)ရရှိခဲ့သည်။

အာရှလူငယ်အဖွဲ့(၁၉၄၃)၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး မြေအောက်လှုပ်ရှားမှု(၁၉၄၄-၄၅)၊ မန္တလေးခရိုင် အထက်မြန်မာပြည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်နှင့်မြင်းခြံခရိုင်အလုပ်သမားသမဂ္ဂနှင့်လယ်သမားသမဂ္ဂတို့တွင် အလုပ် အမှုဆောင်(၁၉၄၅-၄၇)၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ဂရက်(မြန်မာနိုင်ငံ) အလုပ်အမှုဆောင်(၁၉၅၂)၊ ပြည်တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးဗဟိုကော်မတီအတွင်းရေးမှူး(၁၉၅၅)၊ ပြည်သူ့တိုးတက်ရေးပါတီပေါ်လစ်ဗျူရီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည် တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ဝင်နှင့်ပြည်သူ့ကော်မတီဝင်(၁၉၆၃)အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်းဦးဆောင် ထုတ်ဝေသူတစ်ဦး(၁၉၅၀)၊ စာပေမဂ္ဂဇင်းတာဝန်ခံအယ်ဒီတာ၊ ပြည်တော်သစ်ဂျာနယ် အယ်ဒီတာချုပ်နှင့် တိုးတက်ရေးသတင်းစာနိုင်ငံခြားရေးအယ်ဒီတာ(၁၉၅၂)၊ စာရေးဆရာသမဂ္ဂအမှုဆောင်(၁၉၆၂)အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။

၁၉၄၉ ခု တာရာမဂ္ဂဇင်းအတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၂၁)တွင် ပါရှိသည့် 'ဒုက္ခသည်' သည် ပထမပုံနှိပ်ဝတ္ထုတို ဖြစ်သည်။ ကလောင်အမည်ခွဲ များစွာသုံး၍ စာမျိုးစုံကို ပင်ကိုယ်ရေး၊ ဘာသာပြန်၊ အမိုးပုံစံများဖြင့် စာ အုပ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့် ပြုစုခဲ့သည်။ ထင်ရှားသော စာအုပ်အချို့မှာ မေတ္တာအသင်္ချေ(၁၉၅၃)၊ လိုက်ခဲ့တော့ မြန်နွာ(၁၉၆၀)၊ ဓားတောင်ကို ကျော်၍ မီးပင်လယ်ကို ဖြတ်မည်(၁၉၇၃)၊ ကျွန်တော်ဆက်၍ ရေးချင်သော ဝတ္ထုများ(၁၉၇၄)၊ မော်ရုံတောမှာ မောလှပြီ(၁၉၇၈)၊ ပါရီကျဆုံးခန်း(၁၉၈၂)၊ ၂၀ ရာစုနိုင်ငံရပ်ခြားကဗျာ များ(၁၉၉၃) တို့ဖြစ်ကြသည်။ အမျိုးသားစာပေ ဘာသာပြန်ဆုရ စာအုပ်များမှာ စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး(၁၉၇၂) လေ့ရှူးသုန်သုန်(၁၉၇၈)၊ ခန်းဆောင်နီအိပ်မက်(၁၉၈၈)၊ သုခမြို့တော်(၁၉၉၂)၊ အချစ်မိုးကောင်းကင် (၁၉၉၅)တို့ဖြစ်ကြသည်။ မြသန်းတင့်ကလောင်အမည်အပြင် မြသန်း၊ မောင်သစ်တည်၊ စောယွမ်း၊ ထက် အောင်၊ မေမေလှိုင်၊ မင်းနန္ဒာ၊ ရဲအောင်ဇေ၊ အုတ်လှငယ်၊ ဇောတိက စသည်တို့ကိုလည်း အသုံးပြုသည်။

၁၉၉၀-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

သီဟရတနာစာပေမှ ထုတ်ဝေပြီးစာအုပ်များ

- ၁၀၀။ စာရေးဆရာ (၁၀၀)၏ ၂၀ ရာစုမြန်မာဝတ္ထုတို(၁၀၀)
- ၁၀၁။ သုမောင်၏ ပီကင်းမှပေးစာ (Pearl S.Buck-Letter From Beijing)
- ၁၀၂။ မောင်မိုးသူ၏ ကျားကုတ်ကျားခဲ (Ken Follett-EYE OF THE NEDDLE)
- ၁၀၃။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ လက်ရွေးစင်ဝတ္ထုတိုများ
- ၁၀၄။ မင်းလူ၏ အသပြာလှလင်
- ၁၀၅။ ချစ်ဦးညို၏ မှူးမတ်များနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း
- ၁၀၆။ ခင်မျိုးချစ်၏ စွန့်ခွဲရ ကျွန်မဘဝပါရှင် (Carve her name with pride)
- ၁၀၇။ မောင်မိုးသူ၏ ကြေးစား (Wilbur Smith-The Dark of The Sun)
- ၁၀၈။ မောင်ဝဏ္ဏ၏ ရင်တွေ့ခုန်နေသည်
- ၁၀၉။ မြသန်းတင့်၏ ဆယ်ကြိမ်မြောက် အလည်ရောက်ခြင်း
- ၁၁၀။ မောင်ဝံသ၏ ဖူကူယားမား၊ သိုးမလေးဒေါ်လီ၊ အီဒီအာမင်နှင့်မျက်မှောက်ကမ္ဘာရေးရာအဖြာဖြာ
- ၁၁၁။ မောင်မိုးသူ၏ မာဖီးယားနှင့်ပေါ်ပီပန်း (Rober-Wilder-Fruit of the poppy)
- ၁၁၂။ ချစ်ဦးညို၏ လောကဓံနှင့်လမ်းလျှောက်အတူထွက်ခြင်း
- ၁၁၃။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ဘဝပုံရိပ်များ
- ၁၁၄။ မောင်ပေါ်ထွန်း၏ ပင်တဂွန် (Juan Bosch-Pentagonism)
- ၁၁၅။ မောင်မိုးသူ၏ သက်စွန့်ဆံဖျား (Jack Higgins-Day of Judgment)
- ၁၁၆။ စိုးသိန်း၏ အလှည့်အပြောင်း (Sidney Sheldon-The Sands of Time)
- ၁၁၇။ မင်းသုဝဏ်၏ မောင်ခွေးဖို့ကဗျာပေါင်းချုပ်
- ၁၁၈။ မောင်မိုးသူ၏ သေနေ့ (Sally-E.V Cunningham)
- ၁၁၉။ ချစ်ဦးညို၏ ရတနာဂီရိအကျဉ်းသား
- ၁၂၀။ သခင်တင်မြ၏ ဘုံဘဝမှာဖြင့် ထပ်ကြပ်မကွာ
- ၁၂၁။ ဇော်ဂျီ၏ ဂျရတ်နှင့်မားဂရက်ဝတ္ထု (Charles Reade)
- ၁၂၂။ ညီပုလေး၏ ဆူးရစ်၊ ပုဒုမ္မာ၊ ကျားလျှာ၊ ထနောင်းဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်
- ၁၂၃။ ကျော်အောင်၏ သူရဲကောင်းတံဆိပ်နီ (The Red Badge of Courage)
- ၁၂၄။ မောင်သိန်းဆိုင်၏ ရေနံ့သာခင်ခင်ကြီး
- ၁၂၅။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ယဉ်ကျေးမှုခရီးသည်
- ၁၂၆။ မင်းသုဝဏ်၏ ကလေးများအဖို့ ပုံပြင်ဝတ္ထုတိုများ

လွမ်းမောဖွယ်ကမ္ဘောဇ သို့မဟုတ် သံလွင် ဒုဋ္ဌဝတီ ရွှေလီရုပ်ပုံလွှာ

ဆက်လက်ထုတ်ဝေမည့်စာအုပ်

- ၁၂၈။ စိုးသိန်း၏ အလှည့်အပြောင်း (The brotherhood of the rose)
- ၁၂၉။ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ မိန်းမယောက်ျား ထိုစကား
- ၁၃၀။ တက်တိုး၏ သူတို့အတွေးအခေါ် မှတ်စုများ

မာတိကာ

အပိုင်း(က)

လွမ်းမောဖွယ်ကမ္ဘာ၏ နှင်းယုန်းဟေမန်ရက်များ(သို့မဟုတ်)သံလွင်၊ ဒုဋ္ဌဝတီ၊ ရွှေလီရုပ်ပုံလွှာ

၁။ ခရီးအစ	၁
၂။ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်	၄
၃။ နမ္မတူသို့	၁၂
၄။ မြူမှောင်လွမ်းသော နမ္မတူ	၂၄
၅။ နမ့်ပန်ယုန်းချောင်းဘေးက ထရော်လီ	၂၈
၆။ ကဗျာဆရာများ	၃၃
၇။ ဘော်တွင်းမှ အမေရိကန်သမ္မတဟောင်း	၄၀
၈။ နေရစ်တော့ ဘော်တွင်း	၄၇
၉။ အီစူဇူးဘတ်စ်ကားကြီးပေါ်မှ ဆရာမလေး	၅၂
၁၀။ စခန်းသာ ဟော်	၅၇
၁၁။ ဘော်ကြိုဘုရား၏ ဗိသုကာမှု	၆၃
၁၂။ အချမ်းသာဆုံးစော်ဘွား	၆၆
၁၃။ ဝင်ဥတင်ပိုင်(သို့မဟုတ်)လားရှိုး	၇၁
၁၄။ လားရှိုးမှ အဲနန်းမိုင်းဆိုင်	၇၇
၁၅။ မြန်မာ့လမ်းမကြီးပေါ်မှ မာဇဒါဂျစ်အဖြူနှင့်နန်းလုံခမ်း	၈၁
၁၆။ တိမ်ပင်လယ်နှင့်တောင်ထွတ်ကျွန်း	၉၁
၁၇။ မြောင်ဖီလာ ကန္တာစုံခြေလမ်း	၉၅
၁၈။ စိမ့်ကြီးမြိုင်ကြီးထဲက တုန်ယင်သောရေ	၁၀၁
၁၉။ ဂျနန်း(သို့မဟုတ်)ဂျရန်း (သို့မဟုတ်)ဇယန်း	၁၀၄
၂၀။ အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့	၁၁၃
၂၁။ ကွန်လုံမှာ တစ်ညချမ်း	၁၂၀
၂၂။ လားရှိုးသို့ ယခုမှရောက်ခြင်း	၁၂၈
၂၃။ ခရီးရှည်ချီတက်ပဲ့	၁၃၂
၂၄။ မူဆယ်လား မူစယ်လား	၁၃၆
၂၅။ ပန်ခမ်းတံတားနှင့်နယ်ခြားမှတ်တိုင်	၁၄၀
၂၆။ အို... မြောက်ပိုင်းလမ်း	၁၄၇
၂၇။ ရွှေလီရုပ်ပုံလွှာ	၁၅၁
၂၈။ တောင်ပဝါပန်းနှင့်မြင်းဟီသံ	၁၅၃
၂၉။ တစ်ဖက်က သမ္မာကျမ်းစာ၊ တစ်ဖက်က ခွဲစိတ်ဓား	၁၅၅
၃၀။ နမ့်ခမ်း စာဆိုတော် ဟောပြောပဲ့	၁၆၁
၃၁။ စောမန်လှ၏ မွေးရပ်မြေ	၁၆၃

၃၂။ လွမ်းရွှေလီ	၁၆၉
၃၃။ နေရစ်တော့ နှိမ့်ခမ်း	၁၇၃
၃၄။ နေရစ်တော့ ကမ္ဘောဇ	၁၇၅

အပိုင်း(ခ)

ထင်းရှူးနို့သင်းသော အစိမ်းရောင်နေ့ရက်များ

ထင်းရှူးနို့သင်းသော အစိမ်းရောင်နေ့ရက်များ	၁၈၀
---	-----

အပိုင်း(က)

လှမ်းမောဖွယ်ကမ္ဘာ၏ နှင်းယုန်းဟေမန်ရက်များ
(သို့မဟုတ်)

သံလွင်၊ ဒုဋ္ဌဝတီ၊ ရှေ့လီရုပ်ပုံလွှာ

(၁)
ခရီးစဉ်

“ . . . နှင်းယွန်းခါဟေမန်၊ လေပြန်သွင်းလို့ ညင်းညည်၊ တိမ်ယံကွန့်ဆိုင်း၊ အို မျှော်လေ တိုင်း မှိုင်းဝေ . . . ”

မြူပြာပြာ နှင်းဖြူဖြူနှင့်တောင်ခိုးလဲ့လဲ့တို့ ဝေဆိုင်းနေသည့် တောင်တန်းကြီးများကို ငဲ့ ကြည့်မိသည်။ အလှိုင်းလှိုင်းထနေသည့် တိမ်တိုက်ဖြူဖြူများပေါ်တွင် နေရောင်ဝင်းပနေသည့် တိုင် တိမ်ပဝါကြားမှ လှစ်ခနဲ မြင်လိုက်ရသည့် ရှမ်းရိုးမတောင်တန်းကြီးများပေါ်တွင်မူ နေခြည် မလင်း၊ ဝင်းပခြင်းမရှိ။ အချို့နေရာများတွင် နေခြည်သည် ပြောက်တိပြောက်ကျား လင်းနေ သော်လည်း နေရာများစွာတွင် မြူတွေဆိုင်းလျက်၊ နှင်းတွေဆိုင်းလျက်၊ တောင်ခိုးတွေဝိုင်းလျက်၊ အို . . . မျှော်လေတိုင်း မှိုင်းဝေ . . . ။

၁၉၅၈ခုနှစ် “ လိုက်ခဲ့တော့ မြနန္ဒာ ” ဝတ္ထုကို ရေးစဉ်က ဇာတ်လမ်းစစချင်း လေယာဉ်ပေါ် မှ မြင်ရသော ရှမ်းပြည်နယ်ရှုခင်းကို ကျွန်တော်ရေးခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က ရှမ်းပြည်နယ်ကို ကျွန် တော်မရောက်ဖူးသေး။ အဖျားအနားလောက်ကိုသာ ရောက်ဖူးခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှမ်းပြည် နယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် မှတ်တမ်းများ၊ မြေပုံများ၊ သမိုင်းစာတမ်းများ၊ ဓါတ်ပုံများ၊ ပန်းချီကား များကို ကြည့်ကာ ကျွန်တော်မရောက်ဖူးသေးသော ရှမ်းပြည်နယ်ကို စိတ်ကူးဖြင့် မှန်းဆကြည့်ရ သည်။ ဝေဒနာဖြင့်ခံစား၍ ရေးခြယ်ပြလိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်ရေးလိုက်သော ရှမ်းပြည် နယ်၏ရှုခင်းသည် လွမ်းမောဖွယ်ကောင်းနေလေသည်။ ဝေဖန်ရေးဆရာတစ်ယောက်ကမူ ရှမ်း ပြည်နယ်ကို မရောက်ဖူးသေးဘဲနှင့် ရေးသည်ဟု ကဲ့ရဲ့သံလား၊ ချီးမွမ်းသံလား ဝေခွဲမရနိုင်သော လေသံမျိုးနှင့်ဆိုခဲ့ဖူးသည်။

စာရေးဆရာတစ်ယောက် အထူးသဖြင့် ဝတ္ထုရေးဆရာတစ်ယောက်၏အလုပ်သည် အ ချက်အလက်နှင့်စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ပေါင်းစပ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အချက်အလက်ကို ယူသည့် အခါတွင် ကိုယ်တွေ့မှ ယူသည်လည်း ရှိသည်။ ကိုယ့်တွေ့ယူ၍မရသည့်အခါတွင် စာတွေ့မှယူ ရသည်လည်း ရှိသည်။ ဘယ်နေရာကယူယူ အကြောင်းမဟုတ်။ အရေးကြီးသည်မှာ သူတင်ပြ သည့်အချက်အလက်သည် မှန်၊ မမှန်ဆိုသည့်အချက်သာ ဖြစ်သည်။

“ လိုက်ခဲ့တော့မြနန္ဒာ ” ကိုရေးသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်သည်အချက်အလက်များကို စာ တွေ့မှယူသည်။ တစ်စွန်းတစ်စကို ကိုယ်တွေ့မှယူသည်။ ထို့နောက် ထိုအချက်အလက်များပေါ်

တွင်စိတ်ကူးကို ပေါင်းထည့်သည်။ သို့ဖြင့် “လိုက်ခဲ့တော့မြနန္ဒာ”သည် အတော်အတန် ပြည့်စုံသော ထိုခေတ်ရှမ်းပြည်၏ပန်းချီကားတစ်ချပ် ဖြစ်လာသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

ထို့နောက်တွင် ကျွန်တော်သည် ရှမ်းပြည်နယ်သို့ မကြာခဏ ရောက်သည်။ ရောက်တိုင်း လေယာဉ်ပေါ်မှ အောက်သို့ ငုံ့ကြည့်မိသည်။ မြူငွေပြာပြာ၊ တောရိပ်စိမ်းစိမ်း၊ မြေနီရဲရဲ၊ တောင်တန်းညိုညို၊ နေကြာပွင့်ဝါဝါတို့ကို မြင်ရတတ်သည်။ “လိုက်ခဲ့တော့ မြနန္ဒာ”တွင် ကျွန်တော်ရေးခဲ့သည့် ရှုခင်းသည် တကယ်ရှုခင်းနှင့်ဘာမျှမကွာလှ။

သည်တစ်ခေါက်တွင်လည်း လေယာဉ်ပြတင်းမှနေ၍ ရှမ်းပြည်နယ်ရှုခင်းကို ကျွန်တော် ကြည့်မိပြန်သည်။ ကြည့်ရင်း ပြင်စည်မင်းသား၏နှင့်ယွန်းခါဟေမန်ယိုးဒယားကို ပြေး၍ အမှတ်ရသည်။ သူက“အို. . . မျှော်လေတိုင်း မှိုင်းဝေ. . . ”တဲ့။

မျှော်လေတိုင်းတွင် မှိုင်းနေသည်ဆိုသည်မှာ မှန်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ရှုခင်းသည် နှင်းတွေ၊ မြူတွေ၊ တောင်ခိုးတွေဖြင့် မှိုင်းနေပါသည်။ သို့ရာတွင် နှင်းတို့ မယွန်းကြသေး။ နှင်းယွန်းဟေမန်ဟု မပြောနိုင်သေး။ သို့တိုင် ပြင်စည်မင်းသား၏အလင်္ကာသည် ကျွန်တော့်နှလုံးသားထဲတွင် စွဲနေပြီ။ မြူနှင်းတွေ ဝေနေသည့်ဆောင်းကို မြင်လိုက်နှင့်“နှင်းယွန်းဟေမန်”ဆိုသည့် စကားလုံးသည် ကျွန်တော့်ရင်ထဲတွင် အလိုလို ပေါ်လာတတ်သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်သို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်မှာ ဒီဇင်ဘာလ တတိယပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မြူနှင်းတွေဝေ၍ ကောင်းတုန်း။ အအေးခါတ်က မင်းမူ၍ကောင်းတုန်း။ ရာသီဥတုအပြင်းထန်ဆုံးကာလဖြစ်သည်။ ယခင် ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့ဖူးသည်က ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း။ ယခု ကျွန်တော် သွားရမည့်ခရီးက ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။ တစ်ခါမျှ မရောက်ဖူးသေးသည့်အရပ်။

လားရှိုးမြို့၊ စာပေမြတ်နိုးသူများအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာဝန်ကြီး(ဦး)ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်နေသည်မှာ ကြာလှပြီ။ စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲများသို့ လာရန်လည်း ဖိတ်ဖူးသည်။ အလည်အပတ်လာရန်လည်း ဖိတ်ဖူးသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူတို့ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ စာရေးဆရာတွေ လာစေချင်ပုံရသည်။ မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်အကြောင်းကို စာရေးဆရာတွေ လေ့လာစေချင်ပုံရသည်။ သို့ရာတွင် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ကျွန်တော် မသွားဖြစ်ခဲ့။ သည်နှစ်တွင်မူ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ဇူလိုင်လကတည်းက ကျွန်တော်တို့ကို ဖိတ်ထားသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း သွားဖြစ်အောင် သွားမည်စိတ်ကူးရှိသည်။

“ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်”ဟူသောအမည်ကို ကြားရစဉ်က ကလောင်နာမည်တစ်ခုဟု ရုတ်တရက်ထင်လိုက်မိသည်။ ပြန်စဉ်းစားကြည့်တော့ ကလောင်နာမည်သက်သက် မဟုတ်။ ကျောင်းမှာတုန်းက ကျွန်တော်ကြားဖူးသည့်အမည်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ရေးရေးမှတ်မိသည်။ ကမ္ဘောဇခင်

လှိုင်နှင့်ကျွန်တော်သည် စစ်ပြီးစ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ မရှေးမနှောင်း ရောက်လာကြသူများ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် လူချင်း မတွေ့ဖူးကြ။ သူက လမ်းမတော် ဆေးတက္ကသိုလ်မှာ။ ကျွန်တော်က ယုဒသန်ကောလိပ်ဘက် ဥတ္တရ(ရွှေဘို)ဆောင်မှာ။ သည်တုန်းက သူသည် ဆရာဝန်မဖြစ်သေး။ စာတွေ ဘာတွေကိုလည်း မရေးသေး။ သည်ကတည်းက သူ့အမည်က ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်။

ဆရာဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည့်အခါတွင်လည်း သူသည် ကမ္ဘောဇကို မဖြုတ်။ စာတွေဘာတွေ ရေး၍ ကလောင်နာမည်ကို ယူသည့်အခါတွင်လည်း ကမ္ဘောဇကိုမဖယ်။ သူ့အမည်ကိုပြောရ လျှင် ဆရာဝန်ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၊ ဒေါက်တာကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ဟု ပြောတတ်သည်။ ကမ္ဘောဇဦးခင် လှိုင်ဟု ဆိုလျှင် သူကြိုက်ပုံမရ။ သို့ဖြင့် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ဟူသော အမည်သည် အမည်ရင်းဖြစ် လာခဲ့ဟန်တူသည်။ ကလောင်အမည်လည်း မဟုတ်၊ စာရေးဆရာအမည်လည်း မဟုတ်ဘဲ ကိုယ့် မြို့ ကိုယ့်ဇာတိကို နာမည်ရင်းထဲတွင် ထည့်၍ မှည့်သူဆို၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျွန်တော်သိသ လောက် နှစ်ယောက်သာ ပေါ်ဖူးသေးသည်။ တစ်ယောက်က အင်္ဂလိပ်ခေတ်က နိုင်ငံရေးခေါင်း ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သော ဦးသာယာဝတီမောင်မောင်၊ နောက်တစ်ဦးက ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်။

လာရိုးမှအပြန် ကျောက်မဲသို့ ခဏဝင်စဉ် အသက်၇၀-ကျော်အရွယ် သူ့မိခင်ကြီးကို ကျွန် တော်တို့ ဝင်နှုတ်ဆက်ကြသည်။ “အမေသားက ဘာဖြစ်လို့ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်လို့ ဘာလို့မှည့်ရ တာတဲ့လဲ” ဟု ကျွန်တော်က မေးကြည့်သည်။

“သိပါဘူးကွယ်၊ အမေမှည့်တုန်းကတော့ ‘ကမ္ဘောဇ’ မပါပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျောင်းရောက် တော့ သူ့ဘာသာသူ ‘ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်’ လို့ပြောင်းတာပါပဲ။ တစ်ချက်က သူဟာ ကမ္ဘောဇတိုင်း သားတဲ့။ ကျောက်မဲသားစစ်စစ်ကွယ်၊ နောက်တစ်ချက်က သူ့အဖေက ကမ္ဘောဇအလုပ်ရုံဆိုပြီး ဖွင့်ထားတယ်။ ခုတော့ သားငယ် မောင်ကျော်စိန်က ဦးစီးလုပ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘောဇ ခင်လှိုင်ဆိုတဲ့ နာမည်ကိုယူတယ်ထင်ပါရဲ့။ ခုတော့ ကမ္ဘောဇဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ခင်လှိုင်ဆိုတဲ့နာမည် ဟာ ခွဲမရတော့ဘူး၊ အမည်ရင်းဖြစ်သွားပြီ”

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏အမေက ကျွန်တော့်ကို ပြောပြသည်။

ဟုတ်သည်။ ကမ္ဘောဇနှင့်ခင်လှိုင်သည် ခွဲမရတော့။ အမည်နာမ အရာတွင်သာ ခွဲမရ သည်မဟုတ်။ တကယ့်ဘဝတွင်လည်း ကမ္ဘောဇနှင့်ခင်လှိုင်သည် ခွဲမရတော့။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းမှ တိုင်းရင်းသားများ၏ဘက်ပေါင်းစုံ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် သူသည် မဏ္ဍိုင်ကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်နေပြီ။

ဤကောက်ချက်ကို ကျွန်တော်အရမ်းဆွဲခြင်း မဟုတ်ပါ။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်ခွင် တွင် ပြိပြီစင်အောင် ခရီးသွားခဲ့ကာ လူတန်းစားပေါင်းစုံ အလွှာပေါင်းစုံတို့၏ထင်မြင်ချက်ကို ကြားနာပြီးနောက်မှ ဤစကားကို ပြောခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၂)
ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ သွားမည်ဆိုသည့်အခါတွင် လိုအပ်သည့်ဆေးဝါး၊ အနွေးထည်စသည်တို့ကို စုဆောင်းရ၏။ ကျွန်တော်တို့သွားသည့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရာသီဥတုအပြင်းထန်ဆုံးအချိန် ဖြစ်သည်။ သွားရမည်ခရီးကလည်း ခရီးရှည်ကြီးဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ သွားသင့်၊ သွားနိုင်သောနေရာမှန်သမျှကို ပို့ပေးရန် အစီအစဉ်တွေ ဆွဲပြီး ကျွန်တော်တို့ထံ ပို့လိုက်လေသည်။ ထိုမျှမက ကျွန်တော့်ကိုမူ တတ်နိုင်လျှင် တစ်လတန်သည်၊ နှစ်လတန်သည်နေရစ်ခဲ့ရန် အကြောင်းကြားလိုက်သေးသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ကိုယ်စား စီစဉ်ပေးသူ ရန်ကုန်တွင် ရှိသည့် ကိုလှမြိုင်(လုပ်သားနေ့စဉ် အယ်ဒီတာချုပ်)နှင့်အစီအစဉ်တွေ ညှိနှိုင်းကြရသည်။ သူတို့ လိုချင်သည့်ရက်ကို ကျွန်တော်တို့ မပေးနိုင်။ ထိုရက်များတွင် ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မှာမရှိ။ စာဆိုတော်ခရီးတွေ ထွက်နေကြရသည်။ ထို့ကြောင့် လားရှိုးနှင့်ကျွန်တော်တို့ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ရက်တွေ လှမ်းညှိရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် လားရှိုးက ကျွန်တော်တို့ လာနိုင်မည့်ရက်ကို နောက်ဆုတ်၍ ရွှေ့ပေးသည်။ သို့ရာတွင် အနားကပ်တော့ ကျွန်တော်တို့ပေးသည့် ရက်တွင် လားရှိုးသို့လေယာဉ်မရှိ။ ထို့ကြောင့် လားရှိုးက ကျွန်တော့်ထံ လေယာဉ်ပျံရှိမည့် အစောဆုံးရက်တွင် ကြို၍ထွက်လာရန် အကြောင်းပြန်သည်။ ဤတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ တခြားအစီအစဉ်တွေနှင့် ညှိရပြန်သည်။ လားရှိုးမတိုင်ခင် လက်ခံထားပြီးဖြစ်သော စာဆိုတော်ပွဲများကို စောစောကြို၍ပြီးအောင် လုပ်ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်များနှင့်လှမ်းညှိရသည်။ လားရှိုးမှအပြန် နောက်ကျမည်ဖြစ်သဖြင့် အချို့ပွဲများကို နောက်ဆုတ်ပေးရန်လည်း ဆိုင်ရာမြို့နယ်များနှင့် လှမ်းညှိရပြန်သည်။ သို့ကလို့ အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းပြီးမှ လားရှိုးနှင့် ကျွန်တော်တို့ ရက်သတ်မှတ်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ဆိုသည်မှာ လားရှိုးနှင့်ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း စာဆိုတော်ခရီးသည်များ ဖြစ်ကြသည့် ကျွန်တော်၊ အောင်သင်း၊ ချစ်ဦးညိုနှင့်ကာတွန်းမြေဇာတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

မူလက ဒီဇင်ဘာလ ၂၁-ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မှထွက်ရန်ဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့တွင် လေယာဉ်မရှိသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ရက်စော၍ လားရှိုးသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။

ရန်ကုန်လေဆိပ်မှ မနက် ၇-နာရီခွဲထွက်သည့်လေယာဉ်သည် မန္တလေးချမ်းမြသာစည်လေဆိပ်သို့ ၉-နာရီခွဲတွင် ရောက်လေသည်။ ချမ်းမြသာစည်လေဆိပ်တွင် နေရောင်ဝင်းပလျက် ရှိသော်လည်း ရန်ကုန်နှင့်မတူတော့။ နေရောင်စူးစူးထဲမှာပင် အေးစိမ့်စိမ့်ဖြစ်နေသည်။ လေ

ယာဉ်သည် မန္တလေးတွင် နာရီဝက်သာသာခန့် ကုန်တင်ကုန်ချမှု၊ လူတင်လူချ လုပ်ပြီးနောက် လားရှိုးဘက်သို့ ဦးတည်ပျံသန်းလာခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်မှ လားရှိုးခရီးစဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် ဘီအေစီသည် ကော်ဖီခပ်ညှပ်တစ်ခွက်နှင့်သကြားလုံး သုံးလေးလုံးလောက်ကိုသာ ပေးပါသည်။ သူ့ခရီးစဉ်နှင့်ထိုက်တန်သည့် အစားအသောက်ကို ကျွေးခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော့်ဘာသာတွေးယူပါ၏။ သို့ရာတွင် ကော်ဖီကို စက္ကူခွက်အဟောင်းနှင့်တိုက်ခြင်းမှာကား လူမြင်၍ မကောင်းလှပါ။ ကော်ဖီထည့်လာသည့် စက္ကူခွက်အဟောင်းများမှာ အရောင်အဆင်းပင် မပေါ်တော့။ ဝါကြန့်ညစ်ထပ်နေကြလေပြီ။ စက္ကူခွက်အပေါ်က ပန်းပွင့်ပန်းခွက် ပန်းနွယ်ကလေးများ ကလည်း ပီပီသသမရှိကြတော့။ စွန်းထင်းကုန်ကြပြီ။ ခွက်နှုတ်ခမ်းများကလည်း စုတ်သည့်နေရာက စုတ်နေကြပြီ။

လေယာဉ်မယ်များက ယဉ်ကျေးကြပါ၏။ ခရီးသည်များအား လိုအပ်သည့်အကူအညီများကို လာရောက်တောင်းနိုင်ကြောင်းဖြင့် ကြေညာသွားရာ ထိုစကားမျိုးကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဘီအေစီလေယာဉ်ပေါ်တွင် ကြားရခြင်းဖြစ်သဖြင့် သာဓုခေါ်ရပါသည်။ “ချေးဆုတင်ပါတယ်ရှင်” ဟူသော ဘုံသံဖြင့် ပြောသည့်မြန်မာစကားသံကား မပျောက်သေးပါ။

မန္တလေးလေဆိပ်မှ ထွက်၍ မကြာမီ တောတောင်ကြီးများ၊ စိမ့်ဂနိုင်းကြီးများကို လေယာဉ်ပေါ်မှ မြင်ရလေသည်။ တကယ့်စိမ့်ကြီးဂနိုင်းကြီးများ ဖြစ်ပါ၏။ တချို့နေရာများတွင် တောင်တန်းကြီးများကို တိမ်တိုက်ကြီးများက ပွေဖက်ထားကြ၏။ တိမ်တိုက်ကြီးများဟုသာ ဆိုလိုက်ရသော်လည်း နှင်းလား၊ တိမ်လား၊ မြူလားဆိုသည်ကို ကောင်းကောင်း ခဲ့ခြား၍ မရနိုင်ပါ။ ထိုနှင်း၊ ထိုမြူ၊ ထိုတိမ်တို့သည် တောင်တန်းများ၊ တောမြိုင်များကို ဖုံးအုပ်ထားခြင်းလည်း မဟုတ်။ သရဖူသဖွယ် ဆောင်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်။ တချို့တိမ်၊ တချို့မြူ၊ တချို့နှင်းတို့က တောင်တန်းကြီးများ၏ ခါးလယ်ကို ရစ်ပစ်ထားကြသည်။ တချို့က စိမ့်မြိုင်တို့၏ ရင်ခွင်တွင် ခေါင်းဝှေ့၍ ဝင်နေကြသည်။ တချို့က တောတောင်စုံမြိုင်တို့ ခြေရင်းတွင် ဝပ်စင်းနေကြသည်။ တချို့က မတ်စောက်သော် တောင်နံရံ၏ ပါးပြင်တွင် ပွတ်သပ်နေကြသည်။ သည်မျှလှ၍ သည်မျှဆန်းကြယ်သော ရှုခင်းမျိုး၊ အလှမျိုးကို ဘယ်ပန်းချီကျော်မျှ ဆွဲနိုင်မည်မထင်ပါ။

စိမ့်မြိုင်ကြီးတွေနှင့် နက်မှောင်နေသည့်တောင်တန်းများကို လွန်သောအခါ သစ်ပင်ဝါးပင်ဟူ၍ ဘာမျှမရှိ။ ပကတိခြောက်သွေ့သယောင်နေသော တောင်တန်းကြီးများကို မြင်ရပြန်သည်။ တောင်တန်းကြီးများသည် ဝပ်နေသောဆင်အုပ်ကြီးတစ်အုပ်၏ ကျောကုန်းကြီးများလို ခုံးခုံးကြီးတွေ ဖြစ်နေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ မြင်ဖူးသော တောင်တန်းကြီးများမှာ တောအုပ်တွေ၊ စိမ့်ဂနိုင်းကြီးတွေဖြင့် နက်မှောင်သော တောင်တန်းကြီးများဖြစ်ရာ တောင်ကတုံးတွေ ဖြစ်နေကြသော တောင်ခုံးခုံးကြီးများကို မြင်ရသောအခါတွင် အထူးအဆန်း ဖြစ်နေကြသည်။ ထိုတောင်ကတုံး တောင်တန်းကြီးများကို လွန်သည့်အခါတွင် လေယာဉ်သည် ညာဘက်သို့ချိုးကွေ့ချလိုက်သည်။ တောင်တန်းတွေ တောတွေ ကြားမှ မြေကွက်နီနီများကို မြင်လိုက်ရသည်။ တောတောင်တွေကို လွန်ပြီး လူ့ရပ်လူ့ရွာနှင့်နီးလာသည့်

အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်လေသည်။ တချို့နေရာများတွင် အိမ်စုကလေးများကို တွေ့လိုက်ရသည်။ တချို့နေရာများတွင် ချောင်းကလေးများကို မြင်လိုက်ရသည်။ တချို့နေရာများတွင် စိုက်ခင်းပျိုးခင်းများကို မြင်လိုက်ရသည်။

ခဏကြာလျှင် လေယာဉ်သည် လားရှိုးလေယာဉ်ကွင်းသို့ ဆိုက်လေသည်။

လားရှိုးကား နေရောင်နှင့်နှင်းမြူတွေ့ကြားထဲတွင် ပုန်းနေဆဲဖြစ်လေသည်။ လေယာဉ်လှေကားခြေရင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ကို တမျှော်မျှော်နှင့်ကြိုနေကြသည့်ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကို ပြတင်းပေါက်မှ လှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ လူသိုက်က နောက်ဆုံးမှ ဆင်းသဖြင့် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်တကွ ကြိုဆိုသူများ၏ မျက်နှာများပေါ်တွင် စိုးရိမ်သည့်အမူအရာကို မြင်နေရသည်။

“ဆရာရေ ကျွန်တော်တို့ကို မတွေ့လို့ ဆရာဝန်ကြီး တမျှော်မျှော်ဖြစ်နေတယ်” ဟု ရှေ့ဆုံးတွင် ရောက်နေသည့် ကာတွန်းမြေဇာက ကျွန်တော့်ကို လှမ်းပြောလိုက်သည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကို လူကိုယ်တိုင် ကျွန်တော် တစ်ခါမျှ မမြင်ဖူးပါ။ ဓာတ်ပုံများထဲတွင်သာ မြင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ဓာတ်ပုံများထဲတွင် မမြင်ဖူးလျှင်လည်း အရေးမကြီးပါ။ လာကြိုသူများထဲတွင် မည်သူသည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ဖြစ်မည်ကို ကျွန်တော်တို့ အလွယ်တကူ ခန့်မှန်းနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို လေယာဉ်လှေကားရင်းမှ လာရောက်ကြိုနေသူများထဲတွင် ရှုပ်အင်္ကျီ လက်ရှည်အဖြူ၊ သမင်ရောင်ကုတ်အင်္ကျီ၊ သမင်ရောင် ဘောင်းဘီရှည်၊ သမင်ရောင် လည်စည်းအကျားတို့ကို ဝတ်ဆင်ထားသည့်အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း လူတစ်ယောက်ကို လှမ်းမြင်လိုက်သည်နှင့် ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်မှန်း ကျွန်တော်တို့ သိလိုက်ကြပါသည်။ သမင်ရောင်ဝတ်စုံထဲမှ ကြီးခိုင်ဖျတ်လတ်သော ခန္ဓာကိုယ်နှင့်ပြုံးရွှင်သွက်လက်သော မျက်နှာအမူအရာတို့သည် ဆရာဝန်ကြီးတစ်ဦး၏ ဟန်အပြည့် ပေါက်နေသည်။ သူ့မျက်နှာအမူအရာသည် လူနာခုတင်နား သွားရပ်လျှင် လူနာတွေ အားရှိမည့်မျက်နှာမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအမူအရာမျိုးကို အင်္ဂလိပ်တို့က ‘ခုတင်ဘေး အမူအရာ’ ဟု ခေါ်ကြပါသည်။

ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကား ‘ခုတင်ဘေး အမူအရာ’ ဟု အင်္ဂလိပ်တို့ခေါ်ကြသော ထိုအမူအရာမျိုးရှိသူဖြစ်သည့်အတွက် သူ့ကို မြင်လိုက်ရုံဖြင့် ဆရာဝန်မှန်းအလွယ်တကူ သိနိုင်သည့်ဥပမာ ရုပ်မျိုးရှိသူဖြစ်လေသည်။ ရှမ်းအမျိုးသားဖြစ်သော်လည်း အသားခပ်ညိုညိုဖြစ်သဖြင့် ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် ရှမ်းအမျိုးသားဟု ပြောရန် ခက်ပါသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က သူနှင့်အတူပါလာသည့်ညွှန်ကြိုဆိုသူများကို ကျွန်တော်တို့နှင့်မိတ်ဆက်ပေး၏။ တစ်ယောက်မှာ အငြိမ်းစားရဲအရာရှိဦးဘပုဖြစ်၍ စာဆိုတော်နေ့ ကျင်းပရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လေသည်။ ဦးဘပုကား မြန်မာအမျိုးသားဖြစ်၍ အငြိမ်းစားယူပြီးနောက် လားရှိုးတွင် အခြေချနေသူဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ယောက်မှာ ဘော်တွင်းမှ ဒု-မိုင်းချုပ် ဦးညီဖြစ်သည်။ ဦးညီသည် နယူးဇီလန်တက္ကသိုလ်တစ်ခုမှ သတ္တုတူးဖော်ရေး အင်ဂျင်နီယာဘွဲ့တစ်ခုကို ယူလာပြီးနောက် အလုပ်သို့ဝင်ကတည်းက နမ္မတူဘော်တွင်းတွင် အမှုထမ်းလာခဲ့သူဖြစ်သဖြင့် သူလည်း နမ္မတူသားတစ်ပိုင်း ဖြစ်နေပါပြီ။ နောက်တစ်ယောက်မှာ ဆရာမကြီး ဒေါ်မေဖြိုးဖြစ်လေသည်။ ဒေါ်မေဖြိုးကား ရုပ်ကို ကြည့်လိုက်ရုံဖြင့် ရှမ်းအမျိုးသမီးဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်လေသည်။ စကားပြောတော့လည်း ရှမ်းသံဝဲနေသည်။ ယခင်က သာသနာပြုကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာမလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် ယခုအချိန်တွင် နမ္မတူသတ္တုတူးဖော်ရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွင် အမှုထမ်းလျက် ရှိ၏ ။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို လာရောက်ကြိုဆိုသူများနှင့်မိတ်ဆက်ပေးပြီးနောက် တိုင်းဆေးရုံကြီးရှိ သူ့ရုံးခန်းသို့ ခေါ်သွားလေသည်။

ကျယ်ပြန့်သည့်သူ့ရုံးခန်းကြီးထဲတွင် အနားယူနေကြစဉ် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း မြေပုံကြီးတစ်ချပ်ကို ဖြန့်ကာ သူ ဆွဲထားသည့်ခရီးစဉ်များကို ရှင်းပြသည်။

“ဆရာတို့ကို ကျွန်တော် နှံ့အောင် ပို့ချင်တယ်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းကရှိတဲ့မြို့တိုင်းမှာ စာဆိုတော် အထိမ်းအမှတ်ပွဲတွေ ကျင်းပချင်တယ်။ ဆရာတို့ နေနိုင်ပါ့မလား။”

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် အရွှန်းအပြက်စကားတွေ ပြောနေရာက ကြားဖြတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ကို မေးနေသည်။

“နေနိုင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အစီအစဉ်အတိုင်းပေါ့။ မြောက်ပိုင်းမှာ ၁၂ ရက်တောင်ကြာမှာပဲ။ ဆရာ ပို့ချင်တဲ့ဆီ ပို့ပေါ့။ ဇန်နဝါရီလ လဆန်း ၂ ရက် ရန်ကုန်ပြန်ရောက်ရင် ပြီးတာပဲ”

အရွှန်းအပြက်တွေ ပြောနေသည့် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ မျက်နှာသည် တည်သွား၏ ။

“ဒီလောက်နဲ့တော့ မလုံလောက်ဘူးဆရာ၊ ကျွန်တော်က ဆရာတို့ကို စုံအောင် ပို့ချင်တယ်။ အနည်းဆုံး နှစ်ပတ်လောက်တော့ ပေးပါ”

ကျွန်တော်တို့က မြောက်ပိုင်းတွင် ရက်သတ္တနှစ်ပတ်ကြာအောင် မနေနိုင်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စတွေ တန်းလန်းကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ နိုဝင်ဘာလကုန်လောက်တည်းက ကျွန်တော်တို့တတွေ အိမ်ကို မကပ်ခဲ့ကြ။ သွားလိုက်၊ ပြန်လိုက်ဖြင့် ခရီးနှင့်နေကြသည်မှာ တော်တော်ကြာလှပြီ။ စာရေးစရာတွေ တန်းလန်းနှင့် ထားပစ်ခဲ့ကြရသည်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စတွေကို ခဏဘေးဖယ်နိုင်သည်ထား၊ ချိန်းထားသည့် စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲတွေ ကျန်သေးသည်။ မိုးညိုကို ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ချိန်းထားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရက်မတိုင်မီ ရန်ကုန်ပြန်ရောက်မှ ဖြစ်မည်။ ချိန်းထားသည့်ရက်ကို မဖျက်ချင်။

“မိုးညိုဆိုတာ ရန်ကုန်နဲ့အနီးကလေးပါ ဆရာရယ်၊ ဘယ်အချိန် ကောက်လုပ်လုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာက ခရီးလမ်းပန်းကလဲ ခက်ခဲပါတယ်။ ဆရာတို့လဲ ရောက်ခဲပါတယ်။ ခု လှမ်းဖျက်မယ်ဆိုရင် ရက်တွေ အများကြီး ကျန်သေးတာမို့ သူတို့မှာလဲ ဘာမှ ကသီကလင်တ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ နယ်စွန့်နယ်ဖျားဒေသတွေကို ဦးစားပေးစေချင်ပါတယ်။ ဆရာတို့သဘောတွေ

မယ်ဆိုရင် ရက်ရွှေ့တဲ့သတင်းကို ကျွန်တော် မိုးညိုရောက်အောင် ပို့ပေးပါ့မယ်။ ကျွန်တော့ဆရာဝန် တစ်ယောက် ဒီနေ့ ရန်ကုန် သွားမယ်။ သူနဲ့အတူ ကျွန်တော် စာရေးလိုက်မယ်။ ဟို ရန်ကုန်ကတစ်ဆင့် မိုးညိုကို တယ်လီဖုန်းနဲ့ အကြောင်းကြားပေးမယ်။ ဒါမှမဟုတ်သေးရင် လုပ်သားက ဦးလှမြိုင်ဆီကို တိုက်ရိုက် တယ်လီဖုန်းဆက်မယ်။ ဦးလှမြိုင်က မိုးညိုကို အကြောင်းကြားပေးမယ်။ သေချာအောင် နှစ်နည်းလုံး လုပ်မယ်။ ဘယ်နှယ်လဲ”

“ဆရာ့ဆီမှာ ကျွန်တော်တို့က ဘယ်နေ့အထိ နေရမှာလဲ”

“ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့ မနက်ကို ရန်ကုန်အရောက် ပို့ပေးမယ်ဆရာ၊ ဒီတော့ ဆရာတို့ နားပြီး နောက်တစ်နေ့ မိုးညို ထွက်၊ မိုးညိုကို ၈ ရက်နဲ့ ၉ ရက်ချိန်းပေါ့၊ မဟုတ်ဘူးလား”

ကျွန်တော်တို့ လေးယောက်စလုံး တွေ့သွားကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နယ်စွန်နယ် ဖျား ရောက်ခဲ့သည့်ဒေသဖြစ်သည်။ တော်တော်နှင့်ရောက်ဖို့ မလွယ်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ကလည်း ရောက်တုန်းရောက်ခိုက်တွင် သွားနိုင်သမျှ စုံအောင် သွားလိုက်ချင်သည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကလည်း ပို့ပေးချင်နေသည်။

“ဟုတ်ပြီလေ၊ ဒီလိုဆိုရင် ဆရာပြောတဲ့ရက်အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ နေမယ်။ ဆရာတို့ ရက်ရွှေ့ တဲ့သတင်းကိုသာ မိုးညိုကို ရောက်အောင် ပို့ပေးပါ”

သို့ဖြင့် ကျွန်တော်တို့နှင့် လားရှိုးသည် နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက် ရသွားကြသည်။

“ပထမဦးဆုံး အစီအစဉ်ကတော့ ဆရာတို့ ဘော်တွင်းနဲ့နမ္မတူကို ဒီနေ့သွားရမယ်။ ဦးညီနဲ့ ဆရာမကြီးက ဆရာတို့ကို လာခေါ်တာပဲ။ နမ္မတူနဲ့ဘော်တွင်းပြီးရင် ကျောက်မဲ၊ သီပေါတို့ဘက် ပြန် ဆင်းမယ်။ ပြီးတော့ လားရှိုးမှာ လုပ်မယ်။ ကဲ... ကောင်းမလေးတွေ ဆရာတို့ကို ထမင်းကျွေးရအောင် ဟေ့”

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် စကားမဆုံးမီ ထိုင်ရာမှ ထပြီးဖြစ်လေသည်။ သူ့ရုံးခန်းထဲမှ ထွက်ကာ ကျွန်တော်တို့ကို တစ်ထပ်တိုက် အဆောက်အအုံကလေးတစ်ခုဆီသို့ ခေါ် သွားလေသည်။

“ဒါ လားရှိုးပြန်ရောက်ရင် ဆရာတို့တည်းရမယ့်ဂေဟာပဲ။ ဟိုတုန်းကတော့ ကျွန်တော့်အိမ်က လွတ်နေတော့ အဲဒီမှာပဲ ထားတယ်။ ဆရာတို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေနိုင်အောင် စီစဉ်ထားတာပါ။ ကြိုက်သလို နေနိုင်ပါတယ်”

ဂေဟာ ထမင်းစားခန်းထဲရှိ ထမင်းစားစားပွဲရုံညကြီးပေါ်တွင် ဖြူဖွေးနေသည့်စားပွဲခင်းကို ထင်းထားသည်။ အလယ်တွင် ပန်းစိုက်အိုးနှင့်။ ပန်းကန်ခွက်ယောက်များ၊ ဇွန်းခက်ရင်းများ၊ လက် သုတ်ပဝါများက သူ့နေရာနှင့်သူ။

ကျွန်တော်တို့ထိုင်ပြီး မကြာမီ အငွေ့တထောင်းထောင်း ထနေသည့်ဟင်းခွက်များကို ဗန်းတွင် ထည့်လျက် မိန်းကလေး သုံးယောက် ဝင်လာလေသည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး သူတို့ကို သတိမပြုမိဘဲ

မနေနိုင်ကြပါ။ တစ်ယောက်တစ်မျိုးစီ ကြည့်၍ကောင်းသော သူငယ်မများ ဖြစ်ကြပါသည်။ တစ်
ယောက်က မျက်ခုံးထူထူ၊ အသားလတ်လတ်၊ မေးသွယ်သွယ်၊ နောက်တစ်ယောက်က အသားဖြူဖြူ
မျက်လုံးမျက်ဖန် လှလှ၊ နောက်တစ်ယောက်က လည်တိုင်ကျော့ကျော့ ခေါင်းကလေးမော့လျက်။

တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မျက်နှာကျပုံခြင်း မတူကြသော်လည်း သူတို့သုံးယောက်စလုံးတွင်
တူညီချက် တော်တော်များများ ရှိနေသည်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိထားလိုက်မိကြသည်။ သူတို့အားလုံး
ကိုယ်နေဟန်ထား တင့်တယ်ပြေပြစ်ကြသည်။ အရပ်အမောင်း သွယ်သွယ်နွဲ့နွဲ့၊ သွားလာပြုမူဟန်က
လည်း ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ဧည့်သည့်တွေ့ရှေ့မှာမို့ ရှိုးတိုးရှုန်တန်ဖြစ်ဟန်လည်း မရှိ။
ရဲတင်းပုံလည်း မဆောင်။ ပြုံးချိုနေအောင် မျက်နှာကို တမင်လုပ်ထားပုံလည်း မရ။ တမင်ကူကြွေလုပ်
ထားဟန် မပေါ်။ တည်ကြည်သိမ်မွေ့သည့်နဂိုဟန်အပြည့် ရှိကြပါသည်။

ပန်းကန်များထဲသို့ ထမင်းလိုက်ထည့်ပေးပုံ၊ စားပြီးသား ပန်းကန်များကို သိမ်းဆည်းသွားပုံ
တို့ကလည်း ညင်ညင်သာသာပင်။ ထမင်းစားပွဲ၊ ဧည့်ခံပွဲများတွင် ကြားရတတ်သည့်ဇွန်းချင်း၊ ပန်းကန်
ချင်း တိုက်သံမျိုး၊ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်တာမျိုးဆို၍ လုံးဝမကြားရ။ အနီးတွင် သူတို့တစ်တွေ့ ရပ်စောင့်
နေသည့်တိုင် ဧည့်သည်များ စားသောက်ရာတွင် အနှောင့်အယှက်မဖြစ်စေရအောင် ကူကြွေကို သိမ်း
ဆည်းထားနိုင်သူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဧည့်ခံပြုစုခြင်း အတတ်ပညာကို သင်ကြားထားကြလေသလော
မပြောတတ်ပါ။

ထိုမျှမက ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့သုံးယောက်၏ အဆင်အပြင် အမူမီးအမံကိုလည်း သတိ
မပြုဘဲ မနေနိုင်အောင် ဖြစ်မိကြသည်။ အထူးတလည် ပြင်ဆင်မှုမီးမခြင်းမရှိဘဲ ကပိုကရိုနှင့်လှသော
သူတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံသည် ရန်ကုန်က မိန်းကလေးများ ဝတ်စားပုံနှင့်တစ်မူကွဲနေသည်။ ရန်ကုန်
က မိန်းကလေးတွေက တူးစတတ်တို့၊ သရီးစတတ်တို့ဆိုသည့် တိုနွဲ့နွဲ့ဆံပင်ကလေးတွေ ထားနေချိန်
တွင် သူတို့ဆံပင်က ကျောပေါ်တွင် ဖားလျားဝဲနေကြသည်။ ကျောပေါ်မှာသာ မကပါ။ ပါးနှစ်ဖက်ကို
ပါ ဖုံးနေပြီး ရှေ့ပိုင်းမျက်နှာ ကွက်ကွက်ကလေးသာ ပေါ်နေကြပါသည်။ သူတို့ ဆံပင်အပြင်အဆင်
ထုံးဖွဲ့မှုကို ခေတ်ဆန်သည်ဟု ခေါ်ရမလား၊ ရိုးသည်ဟု ခေါ်ရမလား ကျွန်တော်မပြောတတ်ပါ။ တစ်
မျိုးကြည့်ကောင်းသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သူတို့အပြင်အဆင်၊ သူတို့မျက်နှာပေါက်တွေကို ကြည့်၍ မြန်မာ မဖြစ်နိုင်၊ ရှမ်းဖြစ်ရမည်ဟု
ကျွန်တော်ထင်လိုက်ပါသည်။

“ကိုသိန်းဖေ တစ်ခေါက်ရောက်လာတုန်းက ဆရာ့ရုံးခန်းမှာ ကော်ဖီခွက် လာချသွားတဲ့သူငယ်
မလေးတစ်ယောက်အကြောင်း ရေးထားတာကို ကျွန်တော် ဖတ်လိုက်ရတယ်။ အဲဒီမိန်းကလေးက
စောမွန်လှတို့ရွာက ဆိုလား၊ ဘာလား၊ သူ ပြောတဲ့သူငယ်မလေးက ဘယ်ဟာလဲ”

ကျွန်တော်က ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကို မေးလိုက်သည်။ သိန်းဖေမြင့်ရေးသည့် ‘အရှေ့မြောက်တိုင်း တစ်ခွင်’ ခရီးသွားဆောင်းပါးကို အမှတ်ရ၍ မေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က တဟားဟား ရယ်ကာ-

“ဪ... ဆရာ ဖတ်လိုက်မိသကဲ့သို့၊ ခု အဲဒီကောင်းမလေး မရှိတော့ဘူးဆရာရဲ့၊ တောင်ကြီး ကို ပြောင်းသွားပြီ။ ကောင်းမလေးက စောမွန်လှ မွေးတယ်ဆိုတဲ့ဆယ်လန့်ဆိုတဲ့ရွာက။ အချိန်ရရင် ဆရာတို့ကို လိုက်ပို့ပါဦးမယ်။ သူတို့က ကျွန်တော့် စတင်ပစ်က ကောင်းမလေးတွေ။ တစ်ယောက်က တရုတ်၊ ‘လီကွေကျင်း’ တဲ့။ ကောင်မလေး နင့် မြန်မာနာမည်က ဘယ်သူ”

“ထက်ထက်အောင်ပါ ဆရာကြီး”

“အေး... ငါကတော့ လီကွေကျင်းပဲ သိတယ်။ နောက်တစ်ယောက်က “နန်းဆိုင်း” တဲ့၊ ကချင်။ နောက်တစ်ယောက်က “ခင်ဆွေဦး” တဲ့ ရှမ်း”

လီကွေကျင်းမှာ ပန်ဆိုင်းဘက်မှ ဖြစ်လေသည်။ သူတို့ဘက်တွင် မငြိမ်မသက်ဖြစ်သဖြင့် လား ရှိုးသို့ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၀ တန်းတွင် သရီးဒီဖြင့်အောင်ခဲ့သော်လည်း ကျောင်းဆက်မနေ တော့ဘဲ ဆေးရုံတွင် အလုပ်ဝင်လုပ်နေသည်ဟု သိရသည်။ နန်းဆိုင်းမှာလည်း မြောက်ပိုင်းမှ လားရှိုး သို့ပြောင်းရွှေ့လာသည့် ကချင်အမျိုးသမီးကလေးဖြစ်သည်။ ခင်ဆွေဦးတစ်ယောက်သာလျှင် လား ရှိုးသူဖြစ်လေသည်။

ထမင်းစားသောက်ပြီးနောက် နမ္မတူသို့ထွက်မည့် ကျွန်တော်တို့ကားကို စောင့်ရင်း နားနေရန် အတွက်ဟုဆိုကာ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို သူ့အိမ်သစ်ကလေးသို့ ခေါ် သွားလေသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ အိမ်မှာ တစ်ထပ်တိုက်ကလေးဖြစ်ပြီး ကုန်းလျှောပေါ်တွင် ဆောက်ထား လေသည်။ တိုက်နောက်ဖေးဘက်ကို မြေညီဘက်တွင် ထားပြီး မျက်နှာစာကို ကုန်းလျှောထိပ်တွင် ဆောက်ထားသည့်အတွက် အိမ်ရှေ့လသာဆောင်ဘက်တွင် နှစ်ထပ်ဖြစ်နေသည်။ ကုန်းလျှောတွင် မြက်ခင်းပြင်၊ ကုန်းခြေရင်းတွင် အင်္ဂတေခင်းထားသည့်စင်္ကြံလမ်း၊ စင်္ကြံဘေးတွင် ကျောက်ပွတ်လုံး ခံသည့်လက်ရန်းတိုင်ကလေးတွေ ကာထားသည်။ ခြံစည်းရိုးတစ်လျှောက်တွင် သကြားပင်၊ သစ်တော် ပင်၊ ချယ်ရီပင်၊ ယူကလစ်တပ်တို့ စိုက်ထားသည်။ ချယ်ရီပင်က ပန်းနုရောင်အပွင့်တွေ ဆင်လျက်။

လသာဆောင်မှ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် ကမူခြေရင်းတွင် မြို့ပြင်သို့ထွက်သည့်လမ်းမကြီးတစ် သွယ်က လဲလျောင်းလျက်။ တစ်ဖက်ကုန်းတွင် ရွှေရောင်ဝင်းနေသော သာသနာ့ ၂၅၀၀ စေတီတော် ကို ဖူးမြင်ရသည်။ အဝေးတွင်လူ လားရှိုးကြီးနှင့်မျှော်မဆုံးနိုင်သော တောင်တန်းကြီးများ။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို ကော်ဖီ၊ သစ်သီးစသည်တို့ဖြင့် ဧည့်ခံပြီးနောက် သူ့အိမ် ကို လိုက်ပြသည်။ ခေတ်မီမီ ဆောက်ထားသည့်တစ်ထပ်တိုက်ကလေးဖြစ်ပါသည်။ အိပ်ခန်း၊ ဧည့်ခန်း၊ ထမင်းစားခန်း၊ စာကြည့်ခန်းစသည်တို့ကို စနစ်တကျ ဖွဲ့ထားသည်။

“ဟောဒါ ကျွန်တော့်စာကြည့်ခန်းလေ၊ နောင်မှာ စာရေးရင် ဒီအခန်းကိုပဲ သုံးရမှာပဲ။ စားပွဲကနေ ထိုင်ကြည့်လိုက်ရင် အရှေ့မြောက်ဘက်က တောင်တန်းကြီးတွေနဲ့ မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းကို လှမ်းမြင်နေရတယ်။ ဆရာဝန်က အနားယူလို့ စာလေး ဘာလေးရေးရင်တော့ ဒီအခန်းမှာပဲ ရေးမယ်ဆိုပြီး ရှုခင်းလှလှနေရာကို တမင်ရွေး ဖွဲ့ထားတာ ဆရာ၊ ဆရာတို့ စာရေးချင်ရင်လဲ လာခဲ့၊ ဒီအခန်းကို ပေးထားမယ်။ အချိန်မရွေး ကြိုက်သလောက် လာနေနိုင်တယ်။ အရင်တုန်းကတော့ ဒီအိမ်မှာ ကျွန်တော် မနေသေးဘူး။ ဧည့်သည်လာရင် ဒီမှာပဲ ထားတယ်။ ကျွန်တော် ပြောင်းလာတာ တစ်နှစ်လောက်ပဲ ရှိသေးတယ်”

ဧည့်ခန်းဆောင်ထဲတွင် အမှတ်တရ သိမ်းထားသည့်အလှအပပစ္စည်းတွေက ဗီရိုကြီးများ ပြည့်နေသည်။

ကမ္ဘာဇခင်လှိုင်သည် သူ့ဇနီး ဒေါ်ခင်ရီနှင့်တကွ ကလေးများအားလုံးနှင့်ပါ ကျွန်တော်တို့နှင့် မိတ်ဆက်ပေးလေရာ တစ်ခဏချင်းပင် ရင်းနှီးသွားကြလေသည်။ ဆရာဝန်ကြီးကတော် ဒေါ်ခင်ရီမှာ ပအိုအမျိုးသမီးတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး စာဖတ်ဝါသနာပါသဖြင့် ကျွန်တော်တို့စာများ၊ ဝတ္ထုများအကြောင်းကို တော်တော်ပြောနိုင်လေသည်။ ဆရာကတော် ဒေါ်ခင်ရီသည် “မိဖုရားစော” ဝတ္ထုအကြောင်းကို ကျွန်တော့်ကို မေးနေလေသည်။

“မြန်မာရာဇဝင်ဇာတ်လမ်းကို အင်္ဂလိပ်က အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ရေးတယ်။ အဲဒါကို ဆရာက မြန်မာပြန်တယ်လေ၊ ဆရာ့ဝတ္ထုက မြန်မာဝတ္ထုကို ဖတ်ရသလိုပဲနော် ဟား... ဟား”

ကမ္ဘာဇခင်လှိုင်က ကျွန်တော့်ကို နောက်နေသည်။

ရယ်စရာတွေကို ပြောနေသော်လည်း ကမ္ဘာဇခင်လှိုင်သည် အလုပ်လုပ်မပျက်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ကို နောက်ပြောင်နေရင်းက ရန်ကုန်သို့ တယ်လီဖုန်းခေါ်နေလေသည်။ ခဏကြာလျှင်...

“ဆရာရေ ဟောဒီမှာ လုပ်သားအယ်ဒီတာချုပ် ဦးလှမြိုင်ဆီက တယ်လီဖုန်းရပြီ၊ ဆရာစကားပြောမယ်လို့ ပြောထားတယ်”

မိုးညိုဟောပြောပွဲကို ရွှေဆိုင်းရန်အတွက် အလွယ်တကူ တယ်လီဖုန်းဆက်၍ ရနိုင်မည့်နေရာကို စဉ်းစားလိုက်သည့်အခါ သတင်းစာတိုက်ကို အမှတ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုလှမြိုင်ဆီသို့ဆက်ရန် သူကမှတစ်ဆင့် မိုးညိုသို့ ထပ်ဆက်ရန် စီစဉ်ခြင်းဖြစ်၏။

ခဏကြာလျှင် ကျွန်တော်တို့ကို နမ္မတူသို့ခေါ်မည့်တိုယိုတာဂျစ်ကားနှစ်စီး ရောက်လာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် နမ္မတူသို့ ထွက်ခဲ့ကြလေသည်။

ကျွန်တော်သည် လက်မှန်ရီကို ငဲ့ကြည့်လိုက်၏။ မနက် ၈ နာရီခွဲတွင် ရန်ကုန်မှ ထွက်ခဲ့သော ကျွန်တော်တို့သည် နေ့လယ်နာရီပြန် နှစ်ချက်ကျော်သည့်အခါ၌ လားရှိုး-နမ္မတူလမ်းမကြီးပေါ်သို့ ရောက်နေကြလေသည်။

(၃)

နမ္မတူသို့

ကျွန်တော်တို့သည် နမ္မတူသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ရှေ့ကကားတွင် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် လိုက်ပါလာကြပြီး ဆရာမကြီးဒေါ်မေဖြိုးက လမ်းပြအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ သိလိုသမျှကို ဖြေကြားရန် ဖြစ်၏။ နောက်ကားတွင် ဘော်တွင်း ဒုမိုင်းချုပ်ဦးညိုနှင့် အဖွဲ့သားများလိုက်ပါကြသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် အဖော်အဖြစ် သူ့တပည့်နှစ်ယောက်ဖြစ်သော ကိုရာသက်နှင့်မောင်ပင်နီတို့ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ထည့်လိုက်သေးသည်။

‘ကိုရာသက်’ ဟူသောအမည်ကို ကြားလိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော့်အစ်ကိုဝမ်းကွဲများဖြစ်ကြသော ကိုရာပွင့်တို့၊ ကိုရာဆင့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ ယောသားကြီး ကိုရာပြည့်ကိုလည်းကောင်း ပြေး၍ အမှတ်ရမိလေသည်။ သည်နာမည်မျိုးသည် အညာသားနာမည်စစ်စစ်ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်တွင်းကြီး၊ ပခုက္ကူ၊ မုံရွာ၊ ရွှေဘိုတစ်ဝိုက်တွင် ကြားရတတ်သော နာမည်မျိုးဖြစ်သည်။ နာမည်ကသာ အညာဆန်နေသည် မဟုတ်ပါ။ ကိုရာသက်၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကလည်း အညာသားဂိုက် အပြည့်ဆောင်နေသည်။ အရပ်က ရှည်ရှည်ကိုင်ကိုင်၊ အသားက မည်းမည်း၊ ခေါင်းတုံးဆံတောက်က နီကြင်ကြင်၊ ကုတ်အင်္ကျီပုပုကြီးကို ဝတ်ကာ ဘောင်းဘီရှည်အဖျားကို ဖိနပ်ရှည်ကြီးထဲ သို့သွင်း၍ ဝတ်ထားပြီး ခေါင်းတွင် မွေးပွဲမျက်နှာသုတ်ပဝါကြီးတစ်ထည်ကို ဖိုသီဖတ်သီ ရစ်ထားလိုက်သေးသည်။

မေးကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်ထင်သည့်အတိုင်း မုံရွာနယ် ဘုတလင်ဇာတိဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။ လားရှိုးပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးတွင် စာရေးကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းနေသည်မှာ ၁၀ နှစ်ကျော်လေပြီ။ သို့တိုင်အောင် စိတ်ဓာတ်အရ ကြည့်ကြည့်၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်အရ ကြည့်ကြည့်၊ နာမည်အရကြည့်ကြည့် သူ၏ အညာသားဇာတိသည် နေရာတကာတွင် အထင်းသားပေါ်နေလေသည်။

သူနှင့်တူဖက် ‘မောင်ပင်နီ’ သည်လည်း မကွေးသားဖြစ်သောကြောင့် အညာသားဟုပင် ဆိုနိုင်လေသည်။ စင်စစ် သူ့နာမည်အရင်းမှာ မောင်ပင်နီ မဟုတ်ပါ။ မောင်ပင်နီ(ကျေးလက်)ဟူသောအမည်ဖြင့် ကဗျာကလေးတွေ ဆောင်းပါးကလေးတွေ ရေးဖူးသောကြောင့် သူ့ကို မောင်ပင်နီဟုပင် ကျွန်တော်တို့တစ်လျှောက်လုံး ခေါ်ခဲ့ကြပါသည်။ သူကလည်း ထိုနာမည်ကို နှစ်ခြိုက်ပုံရပါသည်။ အရပ်ပုပု၊ မျက်လုံးမှေးမှေး၊ အသံစာစာနှင့်။ အသံစာသလောက် စကားလည်း အလွန်ပြောနိုင်သူဖြစ်လေသည်။ သူ့အသံသည် ဘယ်လောက်စကားပြောပြော တိမ်ဝင်သွားမည့်အသံမျိုး မဟုတ်။ စကားမပြောဘဲနေလျှင်လည်း သည်ထက်ပို၍ ပီပီမြည်မြည် ပြောနိုင်မည်မထင်။ စကားပြောနိုင်လောက်အောင်လည်း စာမျိုးစုံကို ဖတ်ထားသူတစ်ယောက် ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာအကြောင်း ပြောမလား၊ စာပေဝေဖန်ရေးအကြောင်း ပြောမလား၊ ဝတ္ထုအကြောင်း ပြောမလား၊ ဘာသာရေးစာပေအကြောင်း ပြောမလား၊ အကြောင်းအ

ရာမျိုးစုံကို ခပ်များ ပြောနိုင်သူဖြစ်ပါသည်။ မောင်ပင်နီသည် အစတုန်းက တန်ယန်းတွင် ဆံပင်ညှပ် ဆရာလုပ်နေလေသည်။ ကမ္ဘာဇာခင်လှိုင်က သူ့ကို တွေ့သွားသည်တွင် သူ၏ ဗဟုသုတနဲ့စပ်ပုံ၊ စာဖတ် ဝါသနာပါပုံ၊ ရိုးသားပုံတို့ကို သဘောကျသွားကာ လားရှိုးပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးတွင် ဝန်ထမ်းအဖြစ် ခန့် အပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မောင်ပင်နီသည် လားရှိုးပြည်သူ့ဆေးရုံစာကြည့်တိုက်တွင် စာကြည့်တိုက်မှူး တာ ဝန်ကို ယူထားရသည်ဟုလည်း သိရ၏။

လားရှိုးမြို့အထွက်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ဒေါ်မေဖြိုးသည် ကားကို ရပ်တန့်စေပြီးနောက် ကုန်းကလေးတစ်ခုပေါ်ရှိ အဆောက်အအုံကလေးတစ်ခုဆီသို့ တက်သွားလေသည်။ ထိုနေရာတစ်ဝိုက် တွင် မော်တော်ကားအချို့ ရပ်နေကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ခရီးသည်တင် ဂျစ်ကားကလေးများ နှင့်ကုန်တင်ကားကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကားများပေါ်မှ ခရီးသည်များသည်လည်း ကားများပေါ် မှ ဆင်းကာ ကုန်းထိပ်မှ အဆောက်အအုံကလေးဆီသို့ သွားနေကြသည်။ တချို့ကားပေါ်မှ ပြန်ဆင်း လာကြကာ ရှေ့တော်တော်ဝေးဝေးအထိ ခြေလျင်သွားနေကြသည်။ သူတို့စီးလာသည့်မော်တော်ကား များက နောက်မှ တဖြည်းဖြည်း မောင်းလိုက်သွားကြသည်။

အကြောင်းကို စုံစမ်းကြည့်သောအခါ မြို့အဝင်အထွက်ကို စစ်ဆေးသည့်ဂိတ်ဖြစ်ကြောင်း သိ ရလေသည်။ လားရှိုးမြို့ထဲနှင့်မြို့ပြင်သို့ ဝင်သူထွက်သူမှန်သမျှသည် ဂိတ်တွင် မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားပြ ပြီး ဂိတ်မှ ကိုက် ၁၀၀၊ ၂၀၀ ဝေးသည်အထိ ခြေလျင်လျှောက်သွားကြရသည်။ ထိုနေရာရောက်မှ ကားများပေါ်သို့တက်ကာ လိုရာကို ခရီးဆက်ကြရသည်။ ဆိုင်ရာတို့၏ လုံခြုံရေးအစီအမံတစ်ခုပေ တည်း။

ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက်မှာမူ မော်တော်ကားပေါ်မှလည်း ဆင်းမလျှောက်ရပါ။ မှတ်ပုံတင်လက် မှတ်လည်း ပြစရာ မလိုပါ။ ကမ္ဘာဇာခင်လှိုင်က ကျွန်တော်တို့သွားရေးလာရေးကိစ္စများကို ဆိုင်ရာတို့ နှင့်စီစဉ်ပေးလိုက်ပြီးဖြစ်သဖြင့် လွယ်ကူချောမောပါသည်။ ဆရာမကြီးဒေါ်မေဖြိုးက တာဝန်ခံ၍ လက် မှတ်ထိုးလိုက်ရုံဖြင့် ကိစ္စပြီးပါသည်။

လားရှိုးမှ နမ္မတူသို့သွားသည့်လမ်းမှာ မူလက ကတ္တရာခင်းသည့်လမ်းကောင်းဖြစ်သော်လည်း ယခုမူ အပေါက်အပြဲတွေနှင့်ဖြစ်နေလေပြီ။ အချို့နေရာများတွင်မူ ကတ္တရာပင် မရှိတော့။ ကျောက် တုံးတွေ အထင်းသားပေါ်နေကြပြီ။ သို့ရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်က မော်တော်များသည် ထိုအပေါက်အ ပြဲ၊ ထိုအဖုအထစ်များကို မမူကြပါ။ အလွန်တောင့်တင်းခိုင်ခံ့ကြပါသည်။ ထိုမော်တော်ကားများကို မောင်းကြသည့်ကားဆရာတို့ကလည်း ကျွမ်းကျင်ကြပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ခရီးလှည့်လည်စဉ်က ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပို့ကြသည့်မော်တော်ကားဆရာများကို အနီးကပ်လေ့လာခွင့်ရ ခဲ့ရာ သူတို့အားလုံး ကိုယ့်နည်းနှင့်ကိုယ် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသည့်ကားဆရာများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ခဲ့ ရသည်။ မြေပြန့်က ကားဆရာတို့ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသည်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဖူးပါသည်။ ဒီဇင်ဘာလဆန်းစတုန်းက ငါးစွန်မြို့နယ်ထဲက မြို့သာသို့ ရောက်စဉ် မြို့ခံများက ကျွန်တော်တို့ကို

ရွှေတောင်ရွာရှိ စေတီသို့ လိုက်ပို့ခဲ့ကြသည်။ တကယ်က ဘာမျှဝေးလှသည် မဟုတ်။ လေးငါးမိုင်ခရီး လောက်သာ ရှိလိမ့်မည်။ ခြေလျင်သွားလျှင် တစ်နာရီကျော်ကျော်လောက်နှင့် ရောက်နိုင်သည်။ သို့ရာ တွင် ရွာခံပုဂ္ဂိုလ်များက ကျွန်တော်တို့ကို ခြေလျင်မသွားစေလို။ ခြေလျင်လိုက်ပို့လျှင် စာရေးဆရာတွေ ကို ညှော်ဝတ်မကျေပွန်ဟု ထင်ကြဟန်ရှိသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အတင်းငြင်းနေသည့်ကြားက မော်တော် ဘတ်စ်ကားကြီးဖြင့် လိုက်ပို့သည်။ တကယ်က ထိုလမ်းသည် မော်တော်ကားလမ်း မဟုတ်။ လှည်းလမ်း သက်သက်သာမျှသာ ဖြစ်သည်။ လှည်းဘီးရာများကြောင့် စောက်ကြီးတွေက တစ်ပေကျော်ကျော် နှစ်ပေနီးပါး နက်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကားဆရာကိုဝင်းမြင့်သည် ထိုစောက်ကြီးများကို ခွဲမောင်း သည်။ ချော်လိုက်လျှင် ဘီးတစ်ဖက် စောက်ကြီးထဲသို့ ကျသွားကာ ကားမှောက်မည်မုချ။ သို့ရာတွင် ကိုဝင်းမြင့်သည် ကားကို အရှိန်လည်း မသတ်ပါ။ ကျောက်တုံးတွေဖြင့် ဖုထစ်နေသည့်လှည်းလမ်းပေါ် တွင် စောက်ကြီးတွေကို ခွဲကာ မော်တော်ကားကို တစ်နာရီ ၁၅ မိုင်၊ မိုင် ၂၀ နှုန်းလောက်ဖြင့် မောင်း နေမိပါသည်။ တကယ်က ထိုလမ်းသည် ဘီးလိုမ့်ရုံသာ မောင်းဖို့ကောင်းသည့်လမ်းဖြစ်ပါသည်။ ကိုဝင်း မြင့်က မိုင်နှုန်းကို မလျော့။ စီးသူ ကျွန်တော်တို့ တစ်သိုက် စကားမပြောနိုင်။ မျက်လုံးအပြူးသားဖြင့် လိုက်လာကြသည့်တိုင် သူကား စကားကို ဖောင်လောက်အောင် ပြောလာသည်။ သည်မျှဆိုးသောလမ်း တွင် သည်မျှရွှင်လန်းထက်သန်စွာ စကားပြောရင်း မောင်းလာသည့်ကိုဝင်းမြင့်ကို ကြည့်၍ ကျွန်တော် တို့ အံ့သြခြင်းဖြစ်ကြရသည်။

“ကိုဝင်းမြင့် ဒီလမ်းကို ဘယ်နှစ်ခါ မောင်းဖူးသလဲ”

“ဟဲ... ဟဲ... ကိုယ့်ရွာနားသာ ကပ်နေတယ်၊ ဒီလမ်းကို ကျွန်တော်တစ်ခါမှ မမောင်းဖူးသေး ဘူးခင်ဗျ၊ ဒါ ပထမဆုံးအကြိမ်ပဲ”

“ဖြေးဖြေးမောင်းပါဗျာ၊ ချော်ကျသွားမှဖြင့် စောက်ထဲကို ဘီးတစ်ဖက်ကျသွားပြီးမှောက်သွား ပါမယ်”

ကိုဝင်းမြင့်က အရယ်မပျက်။

“ရပါတယ်ဆရာ၊ ဒီလမ်းက နာမည်ကြီးဆရာရဲ့။ ကျွန်တော်တို့အရပ်မှာ စကားပုံတောင် ရှိ တယ်။ ‘ရွှေတောင်နွား လမ်းဆိုးမသိ’တဲ့။ ဒီလမ်းကို သွားနေကျ ရွှေတောင်က နွားအဖို့ မြန်မာပြည် ဘယ်နေရာသွားသွား ဆိုးတဲ့လမ်းရယ်လို့ကို မရှိတော့ဘူးတဲ့။ ဒီလောက်ဆိုးတဲ့လမ်း၊ ကဲ ဆရာတို့ရေ နည်းနည်းလေး သတိထားလိုက်ဦး၊ ရှေ့က လမ်းအဆင်း လှေကားထစ် ဆင်းသလို ဆင်းရမှာဟဲ... ဟဲ...”

ကိုဝင်းမြင့်က ဂီယာကို ပြောင်းပြီး ကုန်းဆင်းကို ဆင်းသည်။ သူပြောသည့်အတိုင်း အဆင်းက ပြေပြေလျှောလျှော မဟုတ်။ လှေကားထစ်တွေကို တစ်ထစ်ချင်းဆင်းသွားရသလို မော်တော်ကားသည်

တစ်ဂျုန်းဂျုန်း မြည်ကာ အောက်သို့ဆင်းသွားသည်။ ကျွန်တော်တို့က ဆင်းလျှောက်ပါရစေဟုတောင်း ပန်သည့်တိုင် ကိုဝင်းမြင့်သည် ဆင်းခွင့်မပြု။ သူ့တာဝန်သည် ကျွန်တော်တို့ကို ရွှေတောင်သို့အရောက် ပို့ရေးဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ အလွန်ကြမ်းသည့်တောလမ်းကြီးကို မှောင်ကြီးမှည်းမှည်းထဲတွင် တရကြမ်း မောင်းပို့ခဲ့လေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကားဆရာများက ထိုရွှေတောင်လမ်းထက် ကြမ်း၍ ရွှေတောင်လမ်းထက် အ သည်းထိတ်စရာကောင်းသော လမ်းများပေးတွင် ကိုဝင်းမြင့်ထက် မလျော့သော ရွှင်လန်းထက်သန်မှု မျိုးဖြင့် မောင်းနိုင် မောင်းရဲသူများဖြစ်လေသည်။ မျက်လုံးများက ထက်သန်မှုဖြင့် တောက်ပလျက်၊ အမူအရာက ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအပြည့်ဖြင့် ရွှင်လန်းလျက်၊ မျက်နှာက ဤသို့စွန့်စွန့် စားစား မောင်းရသည်ကို ကျေနပ်မှုဖြင့် ဝင်းထိန်လျက်။

ရှမ်းပြည်နယ်က ကားဆရာများသည် သူတို့လက်ဖဝါးပေါ်က လက္ခဏာအရေးအကြောင်းများ ကို သိကောင်းမှ သိကြလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် သူတို့လမ်းများတွင် ရှိသည့် ချိုင့်ခွက်တိုင်း၊ လမ်းကွေ့တိုင်း ကျောက်ခဲတိုင်းကိုမူ ကောင်းကောင်းသိသူများ ဖြစ်ကြလေသည်။

နမ္မတူသို့ သွားသည့်လမ်းမကြီးပေးတွင် ကျွန်တော်တို့ ကားနှစ်စင်းသည် အရှိန်ပြင်းစွာဖြင့် ပြေး နေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကားနှစ်စင်းဟုပြောရခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ ထိုအချိန်မျိုးတွင် ထိုလမ်းမကြီးပေါ်၌ အခြားကားများ ပြေးဆွဲခြင်း မရှိကြတော့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် တွင် ပြေးဆွဲနေသည့်လူစီးကား၊ ကုန်တင်ကား စသည်တို့သည် အချိန်ဇယားအတိုင်း အတိအကျပြေး ဆွဲနေကြရသည်။ အရေးတကြီးတာဝန်ဖြင့် လာသည့်ကားများမှအပ ကျန်ကားများကို ညနေ ၆ နာရီ ကျော်လျှင် မြို့တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်မပြုတော့။ ထို့ကြောင့် လူစီးကား၊ ကုန်တင်ကားများသည် ညနေ ၆ နာရီမထိုးမီ မြို့ကို ဝင်နိုင်အောင် မောင်းကြရသည်။ ထိုအချိန်ဇယားကို မမီသည့်မော်တော်ကားသည် မြို့ပြင်တွင် အိပ်ပေတော့။

သည်အချိန်၌ နမ္မတူသို့ သွားသည့်လမ်းမကြီးပေါ်တွင် လားရှိုးဘက်မှ လာသည့်ကားလည်း မရှိတော့။ နမ္မတူဘက်မှ လာသည့်ကားလည်း မရှိတော့။ သည်အချိန်မှသာ မောင်းနေကြလျှင် ထိုကား များသည် လားရှိုးသို့ အချိန်မီ ရောက်နိုင်မည်မဟုတ်။ နမ္မတူသို့လည်း အချိန်မီရောက်နိုင်မည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်တွင် ဘယ်ခရီးသည်တင်ကားမျှ မထွက်ကြတော့သည့်အတွက် လမ်းမကြီးပေါ် တွင် ကျွန်တော်တို့ ကားနှစ်စီးတည်းဟု ပြောရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လမ်းတွင် ရွာကလေးများကို ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ရွာက “အိနိုင်” ။ နောက်တစ်ရွာက “နား ဆိုင်း” ။ အများအားဖြင့် ရှမ်း၊ ပလောင်၊ လီရှောစသည့်တိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်ကြသည်။ နွားမွေး ခြင်း၊ စပါးစိုက်ခြင်း၊ တောင်ယာလုပ်ခြင်း၊ ခြံစိုက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးသူများ ဖြစ်ကြသည်။ နားဆိုင်း မှာ တော်တော်ကြီးသော ရွာဖြစ်ပြီး ဂေါ် ရခါးအမျိုးသားများလည်း နေထိုင်သည်ဟု သိရ၏ ။ နားဆိုင်း

က ရွတ်တီးမုန်းနှင့်နှားနို့မှာ သူတို့ဒေသတစ်ဝိုက်တွင် နာမည်ကြီးသည်ဟုဆိုသော်လည်း အချိန်မရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ စားသောက်မနေကြတော့။

လားရှိုးမှ နားဆိုင်းအထိ ခရီးမှာ တောင်ပေါ်မှ မြေပြန့်လမ်းခရီးဖြစ်၏။ စားပွဲမျက်နှာပြင်လို ညီညာသော ပထဝီအနေအထားဖြစ်သဖြင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် ခရီးသွားနေသည်ဟု မထင်ရ။ မြေပြန့်တွင် ခရီးသွားနေသလို ထင်ရသည်။ သို့ရာတွင် နားဆိုင်းကို လွန်သည့်အခါတွင် တောင်ပေါ်မှ မြေပြန့်လမ်းသည် ပျောက်သွားပြီး တောင်ပေါ်မှ တောင်ပေါ်လမ်းကို စတော့ရလေသည်။ အနောက်ဘက်မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းတွင် မိုးနေသည့်တောင်တန်းပြာကြီးများသည် ကျွန်တော်တို့နှင့်တဖြည်းဖြည်း နီးလာကြသည်။

“ဟို အနောက်ထဲမှာ ရေးရေးမြင်နေရတဲ့တောင်က ခမောက်တောင်တဲ့။ ခမောက်တစ်လုံး မှောက်ထားတာနဲ့တူလို့ သူ့ကို ခမောက်တောင်လို့ခေါ်တာ။ နမ္မတူက အဲဒီခမောက်တောင်ခြေရင်းနားမှာလေ”

ဒေါ်မေဖြိုးက တောင်တန်းပြာပြာကြီးထဲမှ ထိုးထွက်နေသော ထူးခြားသည့်သဏ္ဍာန်ကို ဆောင်သည့်တောင်ထိပ်တစ်လုံးကို ပြသည်။

ဒေါ်မေဖြိုးက ကျောက်မဲမှာ မွေးသော်လည်း နမ္မတူတွင် ကြီးပြင်းလာခဲ့သောရှမ်းအမျိုးသမီးကြီးဖြစ်လေသည်။ ယခင်က သာသနာပြုကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာလုပ်ခဲ့ဖူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်စကားကိုလည်း ရေလည်စွာ ပြောနိုင်ပါသည်။ ထိုမျှမက စာပေဗဟုသုတ၊ ဒေသန္တရဗဟုသုတနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့်အတွက် လမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့ မေးသမျှကို စိတ်ရှည်လက်ရှည် ရှင်းပြသည်။

နားဆိုင်းကို လွန်သည့်အခါတွင် မြေပြင်သည် မြေပြန့်မဟုတ်တော့။ တောင်ကုန်းကလေးတွေ၊ ကမူကလေးတွေကို ဖြတ်မောင်းရသည်။ စောစောကလို စိုက်ခင်းများစွာကိုလည်း မတွေ့ရတော့။ အင်တိုင်းကလေးများကို တွေ့လာရသည်။

ကျွန်တော်တို့ သွားလေရာ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် နေကြာပွင့်ဝါဝါများနှင့်စိန်နားပန်ပွင့်နီနီများကို မကြာခဏ တွေ့ရ၏။ တစ်ခါတစ်ခါတွင် စိန်နားပန်ပွင့်နီနီတို့ မင်းမူနေကြပြီး နေကြာပွင့်ရိုင်းဝါဝါတို့က ငုပ်လျှိုးနေကြသည်။ တစ်ချီတစ်ချီတွင်လည်း နေကြာပွင့်ရိုင်းဝါဝါတို့က ကြီးစိုးနေကြပြီး စိန်နားပန်ပွင့်နီနီတို့က ပုန်းအောင်းနေကြသည်။ သို့ရာတွင် တစ်လျှောက်လုံး တောထဲအောင် ပုန်းနေကြသည့်တောင်ပန်းရိုင်းတစ်မျိုးကိုကား ကျွန်တော်တို့ သတိမပြုမိဘဲ မနေနိုင်ပါ။ စိန်နားပန်ပွင့်နီနီတို့ ပျောက်သွားသော်လည်း သူ မပျောက်ပါ။ နေကြာပွင့်ရိုင်းဝါဝါတို့ ပုန်းနေကြသော်လည်း သူ မပုန်းပါ။ “မဗေဒါ အံကိုခဲ ပန်းပန်လျက်ပဲ” ဆိုသည့်ကဗျာလို ထိုပန်းရိုင်းပွင့်များသည် ပန်းပန်လျက်ရှိကြပါသည်။

ထိုတောပန်းရိုင်းကို ရှမ်းပြည်နယ်တွင်သာမက ချင်းတောင်တွင်လည်း ကျွန်တော် မြင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ပုံတောင်ပုံညာကို ဖြတ်စဉ်ကလည်း ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။ တချို့က “ဂျာမနီပန်း” ဟုခေါ်၍ တချို့က “ဝံသာနုပန်း” ဟုခေါ်ကြသည်။

ကျွန်တော်က ထိုပန်းအမည်ကို မေးကြည့်၏ ။

“ကျွန်မလဲ ကောင်းကောင်း မသိဘူးဆရာ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှာတော့ ဒီပန်းရိုင်းတွေချည်းပဲ”

နမ္မတူလမ်းတွင်သာ ထိုပန်းရိုင်းပွင့်များကို တွေ့ရသည်မဟုတ်။ ကွတ်ခိုင်လမ်း၊ မူဆယ်လမ်း၊ ကွမ်းလုံလမ်းတစ်လျှောက်တွင်လည်း ထိုပန်းများကို တွေ့ရသည်။ အောက်ဘက်ဆင်းလာသည့်အခါ ကျောက်မဲ၊ နောင်ချိုစသည်တို့တစ်ဝိုက်တွင်လည်း ထိုပန်းများကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ထိုပန်းအမည်ကို တွေ့သမျှ လူကို မေးကြရသည်။ သို့ရာတွင် မည်သူမျှ ရေရေရာရာ မဖြေနိုင်ကြ။ တချို့က ခြံစည်းရိုးပန်းဟုပြောကြသည်။

နောင်ချိုမှ ဆင်းလာပြီး ပြင်ဦးလွင်ရောက်ခါနီးတော့မှ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ကားဒရိုင်ဘာ ကို အောင်ဘန်းက-

“ရှမ်းလိုတော့ ‘ယာမိုင်းလော့ပန်း’ လို့ခေါ်တာပဲ ဆရာ၊ မြန်မာလိုတော့ ဘယ်လိုခေါ်မှန်းမသိဘူး၊ တချို့ကတော့ ‘ပေါင်းနံပန်း’ လို့ခေါ်ကြတယ်” ဟု ပြောပါသည်။

နမ္မတူနှင့်လားရှိုးသည် ၄၄ မိုင်သာ ဝေးသော်လည်း လမ်းကြမ်းသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ခရီးမတွင်လှ။ လားရှိုးမှ ၃၂ မိုင်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် မန်ဆမ်ဆိုသည့်ရွာကြီးတစ်ရွာကို တွေ့ရသည်။ စကားဝါတောဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး နာမည်ကျော် ကွယ်လွန်သူရုပ်ရှင်မင်းသမီးမေရီမြင့်၏ ဇာတိဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ရွာထဲသို့ ဝင်လာခဲ့သည်။ လမ်းတွေက လမ်းကျယ်ကြီးတွေ၊ အိမ်တွေကလည်း ဝင်းနှင့်ခြံနှင့်။ သပ်ရပ်သန့်ရှင်းသည့်ရွာကြီးတစ်ရွာဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်က ရွာများသည် သူနည်းနှင့်သူ သပ်ရပ်လှပသည့်ရွာများသာ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ မြေပြန့်က ရွာများလို ညစ်ပတ်ခြင်းမရှိ။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် အမေရိကန် ကောင်းဘွိုင်ကားများထဲက ရွာကလေးတွေနှင့်ခပ်ဆင်ဆင် တူသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွာလယ်က ကုန်စုံဆိုင်များကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ ဘာမျှဝယ်ရန် မဟုတ်ပါ။ လေ့လာရုံသက်သက်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုင်ကလေးတစ်ဆိုင်ရှေ့တွင် စာတိုက်ပုံးကလေး ချိတ်ဆွဲထားသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် မေးကြည့်ရာ နမ္မတူမှ လာဖွင့်ထားသည့်ကျေးရွာစာတိုက်ခွဲဟု သိရ

လေသည်။

ဆိုင်တွင် ရှမ်းပြည်နယ် ထိုဒေသမှထွက်သည့်ကြိမ်ခြင်းများ၊ ဝါးခမောက်များ၊ တရုတ်ပန်းကန် စုံများ၊ ဆပ်ပြာခဲများစသည့်လူသုံးပစ္စည်းများ တော်တော်များများကို တွေ့ရသည်။ ဆံတိုကုတ်ဝဲနှင့် အသက် ၂၀ ခန့်ရှိ သူငယ်မလေးတစ်ယောက်က ဆိုင်တွင် ထိုင်ရောင်းနေသည်။ သူ့အမည်မှာ ကြည် ကြည်ညွန့်ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

“မင်း ကျောင်း မနေဘူးလား”

“နေတယ်ရှင့်”

“ဘယ်နှစ်တန်းလဲ”

“မနှစ်က နမူတူမှာ သွားနေတယ်။ ကျတော့နဲ့ ဒီနှစ်တော့ အပြင်ကပဲ ဖြေမယ်စိတ်ကူးလို့ မတက် တော့ဘူး။ အိမ်မှာပဲ ကူညီလုပ်ပေးနေတယ်”

“မင်း အကြီးဆုံးလား”

“မဟုတ်ဘူးရှင့်၊ ကျွန်မ အစ်မရှိသေးတယ်။ သူက မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှာ”

ကျွန်တော်တို့ ဆက်မေးမည်ကို သိ၍လား မပြောတတ်။ သူငယ်မလေးက သူ့အစ်မအကြောင်း ကို တစ်ဆက်တည်း ဖြေလိုက်သည်။

မန်ဆမ်ရွာမှ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတက်နေသည့်ကျောင်းသူကျောင်းသား ၆ ယောက်ခန့်ရှိသည် ဟုသိရ၏။

“မင်းတို့ဆိုင်မှာ ချိတ်ထားတဲ့စာတိုက်ပုံးက စာတွေကို ဘယ်လိုဝေသလဲ”

“မဝေဘူးရှင့်၊ စာပို့ကားလာရင် ကျွန်မတို့ဆိုင်ကို စာတွေ အားလုံး ပေးပစ်ခဲ့တယ်။ ဈေးနှေ့ ကျရင် တောက လာကြတယ်။ အဲဒါ ကိုယ့်စာကိုယ် ရွေးယူသွားကြတာပဲ။ လူကြိုရိုရင်လည်း လူကြိုက ယူသွားကြတယ်။ စာထည့်ချင်ရင်တော့ စာတိုက်ပုံးထဲကို ထည့်ခဲ့ရတယ်”

ကျေးလက်များတွင် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာနေချိန်၌ စာပို့တိုက်မရှိ သည့်နေရာများတွင် ထိုအစီအမံမျိုးပြုလုပ်ပေးသည်မှာ များစွာလျော်ကန်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါ သည်။ စင်စစ် ကြည်ကြည်ညွန့်တို့၏ ကုန်စုံဆိုင်ကလေးသည် စာတိုက်ခွဲမဟုတ်ပါ။ စာပို့တိုက်အမှုထမ်း တစ်ယောက်မျှ မရှိပါ။ စာတိုက်ပုံး ချိတ်ထားရုံမျှသာဖြစ်ပါသည်။ စာတိုက်ပုံးချိတ်ခန့်စာများကို လက် ခံခအတွက် သူတို့ဆိုင်ကို ဆက်သွယ်ရေးဌာနက လခ ၃၅ ကျပ်ပေးထားသည်ဟု သိရလေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်က မြို့အမည်၊ ရွာအမည်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခပ်ဆင်ဆင်တွေချည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့က ထိုအမည်တူ မြို့များကို ကွဲပြားအောင် မြို့အသီးသီးကို ဝိသေသပြု၍ ခေါ်ကြ

သည်။ ဥပမာ - ရေတံခွန်ရှိသည့်မန်ဆမ်မြို့ကို “မန်ဆမ်ရေထွက်”၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းက မန်ဆမ်မြို့ကို “ကြေးသီမန်ဆမ်”၊ ယခု ကျွန်တော်တို့ရောက်နေသည့်ရွာကြီးကို “မန်ဆမ်” ဟုသာမညသာ ခေါ်ကြပါသည်။ ထိုရွာကြီးကိုလည်း “မေရီမြင့်မန်ဆမ်” ဟု ကျွန်တော်တို့ဘာသာ ဝိသေသပြု၍ ခေါ်လိုက်ကြပါသည်။

မန်ဆမ်ကား နမ္မတူသို့သွားသည့်လမ်းတွင် လမ်းဆုံဖြစ်လေသည်။ နမ္မတူသို့ သွား၍လည်း ရသည်။ လက်ဖက်ခြောက် နာမည်ကြီးသည့်နမ့်ဆန်သို့လည်း သွား၍ရသည်။ မိုင်းငေါ့သို့လည်း သွားနိုင်သည်။ ကျောက်မဲ၊ သီပေါစသည်တို့ကိုလည်း ဆင်းနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မန်ဆမ်သည် လားရှိုးအနောက်ဘက်လမ်းတွင် အချက်အချာကျသော နေရာဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်ထဲသို့ ဝင်ခဲ့ကြသည်။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်က ခပ်သေးသေးဖြစ်သော်လည်း လက်ဖက်ရည်ကား ပထမတန်းစား လက်ဖက်ရည် မဟုတ်ပါ။ နမ့်ဆန်ရွှေဖီဦးလက်ဖက်ခြောက်ဖြင့် ဖျော်ထားသည့်အတွက် လက်ဖက်နံ့သင်းနေသည်။

“ဆရာ လက်ဖက်ရည်အရောင်ကို ကြည့်စမ်း၊ တစ်မျိုးဖြစ်နေလိမ့်မယ်”

ဦးညီက ပြောသဖြင့် လက်ဖက်ရည်အရောင်ကို ကျွန်တော်ကြည့်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့မြင်တွေ့နေကျ လက်ဖက်ရည်အရောင်မျိုးမဟုတ်။ ကော်ဖီရောင်ပေါက်နေသည့်လက်ဖက်ရည် ဖြစ်သည်။

“လက်ဖက်ခြောက်ကောင်းကောင်းနဲ့ ဖျော်တဲ့လက်ဖက်ရည်ဟာ ကော်ဖီရောင်ပေါက်နေရမယ် ဆရာ၊ ကော်ဖီရောင်ပေါက်နေမှ လက်ဖက်ရည်ကောင်းလို့ ယူဆကြတယ်”

မှန်ပါသည်။ ဦးညီပြောသည့်အတိုင်း လက်ဖက်ရည်က ကော်ဖီရောင်ပေါက်နေသည်။ သို့ရာတွင် အနံ့နှင့်အရသာမှာကား ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်က လက်ဖက်ရည်ထက် များစွာကောင်းပါသည်။

မန်ဆမ်နှင့်နမ္မတူမှာ ၁၂ မိုင်ဝေးသည်။ ၁၂ မိုင်ဆိုသော်လည်း လမ်းကြမ်းသဖြင့် တစ်နာရီနီးပါးလောက် မောင်းကြရသည်။ တစ်ချို့နေရာများတွင် တောင်ကြီးများပေါ် သို့ တက်သွားကြပြီး တစ်ချို့နေရာများတွင် ကျွန်းတောများကို ဖြတ်သွားရသည်။ ကုန်းတစ်ကုန်းကို ဆင်းလိုက်သည့်အခါတွင် နမ္မတူမြို့ကို ဘွားခနဲ တွေ့လိုက်ရသည်။

နမ္မတူကား ကုန်းတော၊ ချိုင့်တောထဲတွင် တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်သည်။ ညနေ ၄ နာရီလောက်သာ ရှိသေးသော်လည်း နေသည် အနောက်ဘက်တောင်တန်းများနောက်တွင် ကွယ်သွားလေပြီ။ နေရောင်အကြွင်းအကျန်တချို့သာလျှင် ကောင်းကင်တွင် မျက်စိလည် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ တောင်ခိုးတော၊ မြူခိုးတော ဝေနေသဖြင့် နမ္မတူကို ကောင်းစွာ မမြင်ရ။ ရေးရေးမှုန်မှုန်သာ မြင်ရ၏။

မြူတွေ ဝေနေသောနမ္မတုမြို့ကို တောင်အဆင်းမှ လှမ်းမြင်လိုက်ရသည့်အခါတွင် ကျွန်တော့် အမေ၏ မောင်အငယ်ဆုံး ကွယ်လွန်သူ ဦးလေးဦးဘရင်ကို ပြေးပြီး မဆီမဆိုင် သွား၍ အမှတ်ရမိလေသည်။

ကျွန်တော့်ဦးလေးဦးဘရင်သည် အလွန်ပေသူဖြစ်ပါသည်။ မောင်အငယ်ဆုံးမို့ အစ်မတွေက လည်းအလိုလိုက်ကြသည်။ သူတို့မောင်လေး ပညာတော်စေချင်သဖြင့် အကောင်းဆုံးဆိုသည့်ကျောင်း များကို ရွေး၍ထားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၊ စစ်ကိုင်းအစိုးရအထက်တန်း ကျောင်း၊ စလင်းအစိုးရအထက်တန်းကျောင်းစသည့်ထိုစဉ်က နာမည်ကြီးသည့်ကျောင်းများသို့ပို့ခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်ဦးလေးဦးဘရင်သည် ဆယ်တန်းတွင် တဖုန်းဖုန်းကျခဲ့သည်။ လေးငါးနှစ် ကျပြီးသည့်အခါတွင် ဦးဘရင်သည် အိမ်မှ ပစ္စည်းများကို ခိုးကာ နမ္မတုသို့ထွက်ပြေးလေသည်။ နမ္မတု ဘော်တင်းဘက်တွင် အလုပ်အကိုင်ပေါသည်ဟု ကြားသဖြင့် ထွက်ပြေးခြင်းဖြစ်၏။ အိမ်က သူဘယ် ထွက်သွားသည်ကို မသိကြ။ သုံးလေးလကြာသည့်အခါမှ နမ္မတုဘော်တင်းတွင် စာရေးအလုပ်လျှောက် ကြောင်း၊ မရသဖြင့် မိုင်းထဲတွင် အလုပ်ဝင်လုပ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ပင်ပန်းသည့်ဒဏ်၊ ရာသီဥတုဒဏ် ကြောင့် မလုပ်နိုင်တော့ကြောင်း၊ ထိုအထဲတွင် ငှက်ဖျားမိသဖြင့် အိပ်ရာက မထနိုင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အိမ်သို့ပြန်ရန် စရိတ်ပို့ပေးစေလိုကြောင်း၊ အစ်မများကို လွှမ်းသဖြင့် နေ့တိုင်း မျက်ရည်ကျမိကြောင်း ဖြင့် စာတစ်စောင် ရောက်လာလေသည်။

ထိုမျှမက ဦးဘရင်သည် နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင် ရေး၍ လေဘာတီမမြရင် သီဆိုသည့်ကမ္ဘော ဇာတိချင်းစာသားလေးကိုလည်း ထည့်ရေးလိုက်သေးသည်။ “သိန္နီနယ် လားရှိုးက ရွာဖြိုးမယ့်အသွင်၊ ခါမိုး ဟုတ် မထင်၊ ကမ္ဘောဇ ရက်မြတ်မဟီ... ဒုဋ္ဌဝတီ...ရေသီတာယဉ်၊ နန်းရှေ့ ကိုကြီးတင်က ကျွန်မ လေဘာတီကို မြင်...” ဆိုသည့်စာသားများ ဖြစ်ပါ၏။ ထို့နောက်မှ သူများပစ္စည်းတွေကို ယူပေါင်ထား သဖြင့် ငွေများများ ပို့လိုက်ဖို့လည်း မှာလိုက်သေးသည်။

ကျွန်တော့်အမေ အပါအဝင် သူ့အစ်မ သုံးယောက်သည် စောစောတုန်းက သူတို့မောင်လေး ကို စိတ်ဆိုးနေကြသော်လည်း သူတို့တစ်တွေ ဆိုလေ့ရှိသည့်သီချင်းစာသားကလေးတွေကို အဖွဲ့အနွဲ့ ရေး၍ ငွေမှာသည့်စာကို ဖတ်ရသည့်အခါတွင် စိတ်ဆိုးနိုင်ကြတော့ပါ။ တောင်းသမျှငွေကို ရှာကြံစု ဆောင်း၍ ပို့လိုက်ကြပါသည်။ တစ်နေ့ လာနီးဖြင့် သူတို့မောင်ကို မျှော်ကြသော်လည်း ပြန်မလာပါ။ ငွေပို့ပြီး သုံးလေးလကြာတော့မှ ဦးဘရင်သည် အိမ်သို့ပြန်ရောက်လာလေသည်။ လူကလည်း ငှက် ဖျားစွဲနေသဖြင့် လူရုပ် မပေါ်တော့။ အဝတ်အစားများ စုတ်ပြတ်လျက်။

ဤသည်မှာ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မတိုင်မီကာလက ဖြစ်ပါ သည်။

ထိုစဉ်က နမ္မတုသည် မြေပြန့်မှ အလုပ်လက်မဲ့လူငယ်များ၏ နားနေရာ၊ ခိုလှုံရာဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မြေပြန့်တွင် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးလာသည့်အခါတွင် လူငယ်များသည် နမ္မတူနှင့်ဘော်တွင်းသို့ သွားကာ အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ အချို့က ထိုမှာပင် အိမ်ထောင်ကျကာ အခြေချခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်က သွားရောက်အလုပ်လုပ်ခဲ့ပြီး နမ္မတူတွင် အခြေချနေသည့်မြန်မာအမျိုးသားကြီးများကို ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့ရသည်။ တခြားကို မကြည့်နှင့်။ ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုသည့်နမ္မတူစာဆိုတော်ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်မေဖြိုး၏ ခင်ပွန်းဦးထွန်းခင်မှာ မြေပြန့်သားဖြစ်သည်။

နမ္မတူသည် ဤနည်းအားဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံသည့်မြို့ငယ်ကလေးတစ်မြို့ဖြစ် လာခဲ့သည်။ ယခုလည်း ထို့အတူပါ။ နမ္မတူနှင့်ဘော်တွင်းသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်နေစဉ် အတောအ တွင်းတွင် မြေပြန့်မှ အမှုထမ်း၊ အရာထမ်း၊ လူငယ်များနှင့်ကျွန်တော်တို့တွေ့ခဲ့ရသည်။ အများစုမှာ မြေပြန့်မှ တိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြလေသည်။ နမ္မတူနှင့်ဘော်တွင်းတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့်ရှမ်း၊ က ချင်စသည့်တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားများမှာ အနည်းစုမျှသာ ဖြစ်လေသည်။ ရှမ်းအမျိုးသားသည် သူ့ယာတော၊ သူ့မုန်ညှင်းခင်းကို စွန့်ပစ်ရက်ဟန် မတူပါ။

နမ္မတူသို့ဝင်ခါနီးတော့ ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုနေသည့်ဂျစ်ကားကလေးတစ်စင်းကို တွေ့ရ သည်။ နမ္မတူစာဆိုတော်ကော်မတီဝင်များဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ဒေါ်မေဖြိုးသည် နောက်မှ လိုက်လာ ခဲ့ရန် ကားပေါ်မှ အော်ပြောနေလေသည်။

နမ္မတူ(နမ့်တူ)။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မြို့များ၊ ရွာများ၊ မြစ်များ၊ ချောင်းများ၏ အမည်များတွင် “နမ့်” ဆိုသည့်စကားလုံးကို မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။ ဥပမာ - နမ္မတူ၊ နမ့်ဆန်၊ နမ့်ခမ်း၊ နမ့်ပန်၊ နမ့်တင်း၊ နမ့်ခိုက်၊ နမ့်မော၊ နမ့်ဖကာ၊ နမ့်ပေါ်၊ နမ့်လွယ်၊ နမ့်တန်၊ နမ့်ပွန်၊ နမ့်ဆလပ်စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ နမ့်မှာ “ရေ” ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်သည်ဟုသိရ၏။ ချောင်းအနီး၊ မြစ်အနီး၊ ရေထွက်အနီးတွင် တည်ထားကြသဖြင့် “နမ့်” ဟူသောအမည်တို့ပါနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

နမ္မတူ(နမ့်တူ)ဟူသောအမည်မှာ “ရေပုပ်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ သိန္နီအရှေ့ဘက် ၂၅ မိုင်အ ကွာ သံလွင်မြစ်အနီး တောင်ကုန်းတစ်ခုပေါ်တွင် မြစ်ဖျားခံ၍ စီးဆင်းလာသည့်မြစ်တစ်မြစ်သည် သိ န္နီနယ်ထဲတွင် နမ္မတူမြစ်ဟုအမည်တွင်ပြီး သီပေါဘက်သို့ ရောက်သည့်အခါ၌ ဒုဋ္ဌဝတီဟူ၍ဖြစ်သွားကာ အမရပူရနယ်ထဲသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မြစ်ငယ်မြစ်ဟု အမည်တွင်လျက် အင်းဝအနီးတွင် ရောဝတီ မြစ်ထဲသို့ စီးဝင်သွားလေသည်။

နမ္မတူကား နမ္မတူမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ အနောက်ဘက် ရေဝေကုန်းတန်းမှ စီးဆင်း လာသော နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းသည် နမ္မတူအနီးတွင် နမ္မတူမြစ်ထဲသို့စီးဝင်သွား၏။ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်း တွင် ဘော်တွင်းရှိလေသည်။ ဘော်တွင်းမှ သတ္တုဆေးသောရေများသည် နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းအတိုင်း စီးဆင်းလာသဖြင့် နမ္မတူအနီးတွင် မြစ်ရေသည် နောက်ကျိုနေတတ်သည်။ သတ္တုရေပုပ်တွေ ထိုသို့

ဖြတ်သန်းစီးဆင်းရာတွင် တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် နမ္မတူဟုခေါ်ကြောင်း သိရလေသည်။

နမ္မတူက မြစ်ရေသာ ညစ်ညမ်းသော်လည်း မြို့က သန့်ရှင်းပါသည်။ နမ္မတူသည် ကုန်းတေ့ကျင်းတေ့ထဲတွင် တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်သည့်အတွက် တစ်မျိုးကြည့်ကောင်းနေသည်။ တချို့အိမ်တေ့က အနိမ့်ထဲမှာ တချို့အိမ်တေ့က အမြင့်မှာ။ ထင်းရှူးပင်၊ ယူကလစ်တပ်ပင်တေ့က လမ်းဘေးတွင် တန်းစီပေါက်လျက်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် တောင်အောက်ခြေမှ ကုန်းမြင့်တစ်ခုသို့ ကွေ့ပတ်တက်လာခဲ့သည်။ ကုန်းမြင့်အောက် အိမ်များပေါ်တွင် မြူတေ့ ရစ်သန်းလျက်ရှိသဖြင့် အိမ်ခြေယာခြေ၊ သစ်ပင်များကို ကောင်းကောင်း မမြင်ရ။ မြူပြာပြာထဲတွင် ရေးရေးရိပ်ရိပ်သာ ပေါ်နေကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရမည့်ညွှဲရိပ်သာမှာ တောင်ကုန်းထိပ်တွင် ရှိလေသည်။ မော်တော်ကားသည် ညွှဲရိပ်သာသို့ရောက်အောင် မနည်းတက်ယူရ၏။ တောင်ကုန်းပေါ်မှ ဆီးကြည့်လိုက်သည့်အခါ တွင် နမ္မတူတစ်မြို့လုံးကို မြင်နေရသည်။ နှင်းမြူတို့သာမရှိလျှင် အသေးစိတ် မြင်ရပေလိမ့်မည်။ ယခုကား နှင်းမြူတေ့ဆိုင်းနေသဖြင့် နမ္မတူမြစ်ပေါ်မှ တံတားကိုလည်းကောင်း၊ စက်ရုံမီးခိုးခေါင်တိုင်များကိုလည်းကောင်း မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းမှ ပန်းဟိုက်ရပ်ကွက်ကိုလည်းကောင်း ဝိုးတိုးဝါးတားသာ မြင်ရသည်။

ညွှဲရိပ်သာမှာ တစ်ထပ်တိုက်ကလေးဖြစ်သည်။ အိပ်ခန်းနှင့်တူလျက် ရေချိုးခန်း၊ အိမ်သာ စသည်တို့ကို ခေတ်မီစွာ ဆောက်ထားသည့်အဆောက်အအုံကလေး ဖြစ်ပါ၏။ ညွှဲရိပ်သာရှေ့တွင် စည်းဝေးခန်းမတစ်ခုကိုလည်း သတ်သတ်ဆောက်ထားသေးသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ခဏနားပြီးနောက် ရေချိုးကြ၏။ တကယ်တော့ နမ္မတူတွင် သည်အချိန် ရေချိုးရသည်မှာ စွန့်စားခန်းကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ နမ္မတူတွင် နေရောင်ကို မြင်ရသည့်အချိန်က နှစ်နာရီ၊ သုံးနာရီလောက်သာရှိပြီး ကျန်အချိန်များတွင် နှင်းတေ့ ဆိုင်းနေတတ်သည်။ မနက်ဆိုလျှင် ၁၁ နာရီလောက်ကျမှ နှင်းကွဲသွားသည်။ ညနေ ၇ နာရီလောက်ဆိုလျှင် နေလုံးကို မမြင်ရတော့။ နှင်းတေ့က ပြိုဆင်းလာကြပြန်သည်။ နမ္မတူမြို့သူမြို့သားများကို ကြည့်လိုက်လျှင် တစ်နေ့လုံး အနှေးထည်ထူထူကြီးတေ့ ဝတ်ထားကြသည်။ အရောင်လှလှဆွယ်တာအထူစားကို ဝတ်ကာ သိုးမွှေးလည်စည်းကို မေးသိုင်းရစ်ထားကြပြီး ခြေအိတ်ဖြူဖြူများကို စွပ်ထားကြသည့်အမျိုးသမီးကြီးငယ်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်သည် ကျွန်တော်တို့မျက်စိထဲတွင် အဆန်းဖြစ်နေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရေခဲမတတ်ဖြစ်နေသော ရေကို ခပ်သုတ်သုတ် ချိုးပြီးနောက် စည်းဝေးခန်းမကြီးထဲသို့ လာခဲ့ကြသည်။ စည်းဝေးခန်းမထဲတွင် စာဆိုတော်ကော်မတီဝင်များ၊ မြို့ခံလူကြီးများ

နှင့်မိတ်ဆုံထမင်းစားပွဲ ကျင်းပရန် စီစဉ်ထားလေသည်။

မိတ်ဆုံစားပွဲတွင် ကြာကြာအချိန်မဖြုန်းနိုင်ပါ။ မိတ်ဆက်စားပွဲပြီးလျှင် ထိုခန်းမထဲတွင် စာပေဆွေးနွေးပွဲလုပ်ရန် စီစဉ်ထားသဖြင့် မိတ်ဆုံစားပွဲကို ခပ်မြန်မြန် သိမ်းရ၏။

စာပေဆွေးနွေးပွဲသို့ အမှုထမ်း၊ အရာထမ်းတွေ၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားတွေ၊ လူငယ်တွေ၊ အမျိုးသမီးတွေ လာကြသည်။ ဤမျှချမ်းအေးရသည့်အထဲတွင် မြို့ထဲမှ တကူးတကန့်လာရောက်ကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အံ့ဩရသေးသည်။

“ဆရာမကြီး ပရိသတ်က တော်တော်များတာပဲ”

“ဆရာတို့ရေ ဒါတောင် ပရိသတ်က မကုန်သေးဘူး။ ရာသီဥတုကလဲ သိပ်အေးလွန်း၊ လာရတဲ့ခရီးကလဲ ဝေးလွန်းလို့၊ နို့မဟုတ်ရင် သည့်ထက်များတာပေါ့”ဟု ဆရာမကြီးဒေါ်မေဖြိုးက ပြောသည်။

သူတို့မေးသည့်မေးခွန်းတွေကလည်း အဆင့်အတန်းမြင့်ကြပါသည်။

ည ၇ နာရီတွင် စသည့်ဆွေးနွေးပွဲသည် တော်တော်နှင့်မပြီးနိုင်။ မေးချင်သူတွေ ကျန်နေသေးသည်။ တချို့က မကျေလည်သည်တို့ကို ဆွေးနွေးချင်သေးသည်။ သို့ရာတွင် ဆရာမကြီးဒေါ်မေဖြိုးသည် သူတို့ကို ခွင့်မပြုတော့။

“ရာသီကလဲ သိပ်အေးပါတယ်။ တချို့ပရိသတ်တွေဆိုရင်လဲ အဝေးကြီးပြန်ကြရမှာပါ။ ပြီးတော့ ဆရာတွေလဲ တော်တော်ခရီးပန်းနေပါပြီ။ ခုဆိုရင် ၁၁ နာရီထိုးပါတော့မယ်။ ဒါကြောင့် ဆွေးနွေးပွဲကို ရုပ်သိမ်းပါတော့မယ်”

ဆရာမကြီးက ဆွေးနွေးပွဲကို အတင်းရုပ်သိမ်းတော့မှ ပရိသတ်တွေ ပြန်ကုန်ကြသည်။

(၄)

မြို့မောင်လမ်းသော နမ္မတူ

နောက်တစ်နေ့မနက် ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ အိပ်ရာမှနိုးတော့ ၇ နာရီကျော်နေလေပြီ။ နမ္မတူ တွင် နေရောင်ကို မမြင်ရသေး။ နေရောင်ကိုသာ မမြင်ရသည်မဟုတ်။ နှင်းထူကြီး သိပ်သည်းစွာ ကျ နေသဖြင့် ရှေ့ဝါးတစ်ရိုက်ထက် ကျော်လျှင် ဘာကိုမျှ မမြင်ရပါ။ ခဏကြာလျှင် အချိန်တိကျသည့် ဒေါ်မေဖြိုးသည် ကားတစ်စီးဖြင့် ရောက်လာလေသည်။

“ဆရာတို့ကို ကျွန်မအိမ်မှာ မနက်လက်ဖက်ရည် သောက်ဖို့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ ပြီးတော့ မြို့ ကိုလဲ အချိန်ရသလောက်ကလေး လိုက်ပြချင်ပါတယ်”

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ကားရှေ့မီးကို လင်းနေအောင် ထွန်းကာ တောင်အောက်သို့ဆင်းလာ ခဲ့သည်။ ကားရှေ့မီးနှစ်လုံးကို ထွန်းထားသည့်တိုင် နှင်းတွေ့မှုန်နေသေးသဖြင့် ကောင်းကောင်းမမြင် ရ။ သို့ရာတွင် နမ္မတူသတ္တုတွင်းမှ ကားဆရာသည် အရှိန်ကို နည်းနည်းမျှ မလျော့။ တောင်ကို ကွေ့ ပတ်ကာ အရှိန်ပြင်းပြင်းဆင်းလာခဲ့လေသည်။ တောင်ကုန်းဘေးမှ အစိုးရရုံးများ၊ လူနေအိမ်ခြေများ ကို အနားရောက်မှသာ မြင်ရတော့သည်။ ထူထပ်စွာ ကျနေသည့်နှင်းထူကြီးထဲတွင် လမ်းလျှောက်နေ သူများ၊ အပြေးလေ့ကျင့်နေသူများကိုလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ တွေ့လိုက်ရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နှင်းထူကြီးထဲတွင် အရှိန်ပြင်းပြင်းနှင့်ဆင်းနေသည့်မော်တော်ကားပေါ်တွင် အသက်ကိုမျှ ကောင်းကောင်းမရှုရဲ၊ မျက်လုံးတွေကို ပြူးနေအောင် ဖွင့်ကြည့်ပြီး လိုက်လာခဲ့ကြ သည်။ သတ္တုတွင်းမှ ကားဆရာကား တစ်ချက်မျှ ဣန္ဒြေမပျက်။ သူသည်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကား ဆရာများလို လမ်းကွေ့တိုင်း၊ ကမ်းပါးတိုင်း၊ ချောက်တိုင်းကို သိသူ မဟုတ်လော။

ကုန်းကိုပတ်၍ ဆင်းလာပြီးနောက် ခဏကြာလျှင် မော်တော်ကားသည် မြို့လယ်ကောင်က တံတားတစ်ခုကို ဖြတ်လာလေသည်။ မြူခိုးတွေ၊ နှင်းတွေ့ကြားမှ တငြိမ့်ငြိမ့်စီးနေသော နမ္မတူမြစ်ဖြစ် ပါ၏။ မြို့လယ်ကို ဖြတ်စီးနေသည့်အတွက် ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် ကယားပြည်နယ်မြို့တော် လှိုင် ကော်နှင့်ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ သို့ရာတွင် နမ္မတူသည် လှိုင်ကော်လို လူနေမကျပါ။ မြစ်တစ်ဖက်ကမ်း မှ အစိုးရရိပ်သာရပ်ကွက်များတွင် လူနေကျသည့်တိုင် တစ်ဖက်ရှိ ပန်ဟိုက်ဘက်တွင်မူ လူနေသိပ်သည်း ပြီး အိမ်လခတွေ ဈေးကြီးနေသည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေး ကော်ပိုရေးရှင်းပိုင် ခဲသန့်စင်ရေးစက်ရုံများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ အလုပ်သမားရပ်ကွက်များ၊ ဈေးဆိုင်များဖြင့် စည်ကားနေသည်။ ဘူတာရုံ၊ ဈေး၊ ရုပ် ရှင်ရုံစသည်တို့လည်း ပန်ဟိုက်ဘက်မှာသာ ရှိကြသည်။

ဆရာမကြီးဒေါ်မေဖြိုး၏ အိမ်မှာ ဈေးအနီးတွင် ရှိလေသည်။

သူ့ခင်ပွန်းဦးထွန်းခင်မှာ အသက် ၆၀ ကျော်လေပြီ။ သို့တိုင်အောင် ၄၀ ကျော်လူရွယ်တစ်ဦး

လို ဖျတ်လတ်ဆဲ ရှိသေး၏။

ဦးထွန်းခင်မှာ မြေပြန့်သား ဖြစ်လေသည်။ ငယ်ငယ်က ထိုခေတ်က လူငယ်များထုံးစံ နမ္မတူ တွင် လာအလုပ်လုပ်ရင်း ကျောက်မဲသူဒေါ်မေဖြိုးနှင့်အကြောင်းပါကာ နမ္မတူတွင် အခြေတကျနေ ထိုင်လျက် ရှိလေသည်။ ယခုတော့ ဦးထွန်းခင်သည် မြေပြန့်သားနှင့်လုံးဝမတူတော့ပါ။ အသားညို သည်ကလဲ့လျှင် သူ့အသံ၊ သူ့ဟန်ပန်၊ သူ့အမူအရာသည် ရှမ်းနှင့်ခွဲမရအောင် တူနေလေပြီ။ ပါလီမန် ခေတ်တုန်းက ဦးထွန်းခင်သည် အလုပ်သမားကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့်များသို့ တက် ရောက်ခဲ့ဖူးသည်ဟု သိရ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် ဦးထွန်းခင်သည် ဘာသာရေးလုပ်ငန်း၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်း များကို တက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိလေသည်။ သူ့အိမ်တွင် ဗီရိုကြီးများဖြင့် ထည့်ထားသော ဘာသစာအုပ်များ အများအပြား တွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ဒေါ်မေဖြိုးကျွေးသည့် မနက်စာမှာ ရှမ်းခေါက်ဆွဲ ဖြစ်ပါသည်။ ကောင်းသော်လည်း အလွန် စေးသည့်ရှမ်းဆန်ဖြင့် လုပ်ထားသောကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ကောင်းကောင်းမစားနိုင်ကြ။ အလွန်အ ရသာရှိသည့်တို့ဟူးကြော်ကို တွေ့သဖြင့် မေးကြည့်ရာ ကုလားပဲဖြင့် လုပ်ထားသည့် တို့ဟူးမဟုတ်ပဲ စားတော်ပဲဖြင့် လုပ်သည့်တို့ဟူးဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။ အများအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်က တို့ဟူး များမှာ မြေပြန့်ကလို ကုလားပဲဖြင့် လုပ်သည့်တို့ဟူးများ မဟုတ်ကြဘဲ စားတော်ပဲဖြင့် လုပ်သည့်တို့ဟူး များဖြစ်ကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ကျွန်တော်တို့သွားလေရာ၌ စားတော်ပဲဖြင့် လုပ်သည့်တို့ဟူးကို သာ စားခဲ့ကြရသည်။ ပါးစပ်ထဲရောက်သည်နှင့် အရည်ပျော်မတတ် နူးညံ့သော ရှမ်းပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းက တို့ဟူးပါတည်း။

ဒေါ်မေဖြိုးအိမ်တွင် မနက်စာ စားသောက်ကြပြီးနောက် ဟောပြောပွဲလုပ်ရာ မြို့လယ်ရပ်ရှင် ရုံဘက်သို့ လာခဲ့ကြသည်။ ရုံလုံးပြည့်မျှ ကျောင်းသူကျောင်းသား၊ အမှုထမ်း၊ စာပေဝါသနာရှင်များ တက်ရောက်ကြသည်။

ပထမဦးဆုံး ဟောပြောပွဲဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ အားရပါးရ ပြောလိုက်ကြသည်။ မနက် ၉ နာရီခွဲမှစသည့်ဟောပြောပွဲသည် နာရီပြန် ၂ ချက်ခွဲမှ ပြီးတော့သည်။ စုစုပေါင်း ၆ နာရီကြာ သောဟူ၏။

ဟောပြောပွဲပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ နားချိန်မရပါ။ ညပိုင်းတွင် ဘော်တွင်းသို့ ကူးရမည်ဖြစ်သ ဖြင့် အမြန်ပြင်ဆင်ကြရသည်။

ဘော်တွင်းသို့ သွားရန် ဘူတာရုံသို့လာခဲ့ကြသည်။ နေရောင် ဝင်းပနေသည့်တိုင် အအေးဓာတ် က စူးရှနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ လေကလည်း စူးရှအောင် အေးနေသည်။ လေထဲတွင် နှင်းနဲ့၊ သစ်ရွက်နဲ့၊ မြေနဲ့တို့က မွှေးနေသည်။

မောရစ်ကောလစ်က ရှမ်းပြည်နယ်က လေကို “ရှန်ပိန်အရက်နှင့်တူသောလေ”ဟု တင်စားခဲ့ဖူးသည်။ ကျွန်တော်သည် မောရစ်ကောလစ် စကားလုံးကို အမှတ်ရနေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို ဘော်တွင်းမှ လာကြိုသူများမှာ ဒုမိုင်းချုပ်ဦးညီ ဖြစ်လေသည်။ ဦးညီသည် မနေ့ကပင် လားရှိုးအရောက် လာကြိုပြီးနောက် နမ္မတူတွင် ထားရစ်ခဲ့ကာ စီစဉ်စရာများကို စီစဉ်ရန် ဘော်တွင်းသို့ ပြန်သွားခဲ့သည်။ သည်နေ့တွင်လည်း ဦးညီသည် ကျွန်တော်တို့ကို နောက်တစ်ခေါက် လာကြိုရပြန်သည်။

“ဦးညီရယ် ကိုယ်တိုင်လာရသလား၊ အခေါက်ခေါက်အခါခါ လာရတာ ပင်ပန်းလှရော့ပေါ့”ဟု ကျွန်တော်တို့က ပြောသည်။

“ရပါတယ်ဆရာ၊ ကျွန်တော်တို့အဖို့တော့ နမ္မတူနဲ့ဘော်တွင်းဟာ အိမ်ဦးနဲ့ကြမ်းပြင်လို ဖြစ်နေပြီ။ ဈေးဝယ်လာရင်လဲ ဒီကိုလာရတာပဲ။ ရုပ်ရှင်ကြည့်ချင်ရင်လဲ ဒီကိုပဲ လာရတာပဲ၊ ရုံးကိစ္စရှိရင်လဲ ဒီကိုလာရတာပဲ၊ ရန်ကုန်နဲ့အင်းစိန်လိုပေါ့၊ ဝေးတော့လဲ ၁၄ မိုင်ပဲ ဝေးတာပါ”

သူပြောတော့လည်း ဟုတ်သလိုလိုပင်။ နမ္မတူနှင့်ဘော်တွင်းသို့ ကူးလူးဆက်ဆံနေရပုံသည် ရန်ကုန်နှင့်အင်းစိန်၊ အင်းစိန်နှင့်မင်္ဂလာဒုံ ဆက်ဆံကူးလူးနေရသကဲ့သို့ ရှိသည်။ ဘော်တွင်းသည် ခဲရိုင်းများ၊ သတ္တုရိုင်းများကိုသာ ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်ပြီး ထိုသတ္တုရိုင်းများကို သန့်စင်ရန်အတွက်မူ နမ္မတူကို အားကိုးနေရလေသည်။ ဘော်တွင်းသည် ကုန်ကြမ်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးရာဌာနဖြစ်ပြီး နမ္မတူသည် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ရာဌာန ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် လွန်ခဲ့သည့်နှစ် ၁၀၀ လောက်က တည်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသော နမ္မတူမြို့ကို နှံ့စပ်အောင် လည်ပတ်ကြည့်ရှုချိန် မရပါ။ အပြေးအဖြန်းသာ ကြည့်နိုင်ခဲ့ကြပါ၏။

“ဒယ်အိုးသဏ္ဍာန် ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် တည်ရှိသဖြင့် ဘယ်နေရာကိုကြည့်ကြည့် တောင်တန်းကြီးတွေ ကာဆီးနေသည်ကိုသာ မြင်ရသည်။ မနက်ပိုင်းနှင့်ညနေပိုင်းဆိုလျှင် နှင်းမြူနှင့်တောင်ခိုးတွေ ဝေနေသည်။ ရှေ့ဝါးတစ်ရိုက်သာသာလောက်ဆိုလျှင် ကောင်းကောင်းမမြင်ရတော့။ ဘေးပတ်လည် တောင်တန်းတွေပေါ်မှာ ဆီးကြည့်လိုက်လျှင် နမ္မတူသည် အိပ်ပျော်နေသော မြို့ငယ်ကလေးတစ်ခုလို တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ထဲရောက်သည့်အခါတွင် နမ္မတူသည် အသက်ဓာတ်အား အပြည့်ဖြင့် လှုပ်ရှားနေသော ဖွံ့ဖြိုးစခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုနှင့်တူနေသည်။ ဈေးထဲသို့ လျှောက်သွားလျှင် လူမျိုးပေါင်းစုံကို တွေ့နိုင်သည်။ ဗမာ၊ ကုလား၊ တရုတ်၊ ရှမ်း၊ လီရှော၊ ပလောင်၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဝ၊ ပအိုဝ်း၊ လားဟူ၊ မြောင်ဇီးစသည်။

သူတို့အလုပ်အကိုင်မှာ အများအားဖြင့် သတ္တုစက်ရုံမှ အလုပ်သမားများ၊ အစိုးရအမှုထမ်း

များ၊ ဈေးသည်များ၊ ခြံသမားများ ဖြစ်ကြသည်။ သတ္တုစက်ရုံအလုပ်သမားများထဲတွင် တောင်ပေါ် သားဦးရေက နည်းပြီး မြေပြန့်သားက များသည်ကို တွေ့ရ၏။ တောင်ပေါ် သားများမှာ ခြံသမားများ နှင့်ဈေးသည်များ ဖြစ်ကြသည်။

နမ္မတူသတ္တုစက်ရုံများသည် ခဲစင်၊ ငွေစင်၊ သွပ်မှုန့်၊ ကြေးနီမက်၊ ခနောက်စိမ်းခဲ၊ နီကယ်၊ စပိုက် စသည့်ပစ္စည်းခြောက်မျိုးကို လစဉ်ထုတ်လုပ်ပေးနေကြသည်။ နမ္မတူသတ္တုစက်ရုံများတွင် အလုပ်လုပ် နေသည့်အလုပ်သမားက ၃၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး ဘော်တင်းတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့်အလုပ်သမားက ၃၀၀၀ လောက်ရှိသည်။ နမ္မတူနှင့်ဘော်တင်းက သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ သတ္တုချက်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို နမ္မတူ ရှိ အမှတ်(၁)သတ္တုတူးဖော်ရေးကော်ပိုရေးရှင်း(နမ္မတူဘော်တင်းသတ္တုတူး)က စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိ သည်။

နမ္မတူမှ သတ္တုချက်ရုံနှင့်သတ္တုချွတ်ရုံများသည် ကုန်ချောအထွက်တွင် လျာထားချက်အတိုင်း ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အခါလည်း ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း လျာထားချက်ထက် လျော့နေတတ် သည်။

ကျွန်တော်တို့က အကြောင်းရင်းကို မေးကြည့်သည်။

“အဓိကကတော့ သယ်ယူပို့ဆောင်မှု အခက်အခဲနဲ့ အလုပ်အင်အားစု မတည်ငြိမ်မှု၊ အဲ... အလုပ်သမားဦးရေ မတည်ငြိမ်မှုပါပဲ။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၇၉-ခုနှစ်၊ မေလနဲ့ဧပြီလတွေမှာဆိုရင် ကျွန် တော်တို့လုပ်ငန်းမှာ ကုန်ထုပ်လုပ်မှု အထွက်ကျခဲ့တယ်။ အကြောင်းကတော့ ခုနက ပြောခဲ့တဲ့အချက် နှစ်ချက်ပဲ။ နမ္မတူနဲ့ဘော်တင်းလမ်းမှာ အဓိက သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်ဖြစ်တဲ့မီးရထားတွေအတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ ကျောက်မီးသွေး လုံလုံလောက်လောက် မရှိဘူး။ ကျောက်မီးသွေး မရှိတော့ ရထား သွားလာမှု အဆင်မပြေဘူး။ ဒီတော့ သတ္တုတူးများ သုံးဖို့ သစ်သားတွေ ဘော်တင်းကို လုံလုံလောက် လောက် မပို့နိုင်ဘူး။ တူးလိုက်တဲ့သတ္တုတူးတွေကို မြေစာပြန်ဖြည့်ဖို့အတွက် နမ္မတူသန့်စင်ရေးစက် ရုံမှာ အဖြုန်းသဲတွေကို ဘော်တင်းကို ပို့ရတယ်။ ဒါတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ မပို့နိုင်ခဲ့ဘူး။ ဒီတော့ သတ္တုရိုင်းတူးဖော်ရေးမှာ အထွက်လျော့ခဲ့တယ်။ ကုန်ကြမ်းအထွက်လျော့ခဲ့တဲ့အတွက် ကုန်ချောထုပ် လုပ်မှုမှာလဲ ကျဆင်းခဲ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် ကုန်ပိုထုတ်နိုင်အောင်အတွက် လမ်းပန်းပို့ဆောင်ရေးဖို့လို တယ်။ ပို့ဆောင်ရေးကောင်းဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ ကျောက်မီးသွေးလိုတယ်” ဟု ဆိုင်ရာတို့က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောပြလိုက်ကြသည်။

၁၉၈၀-ခု၊ မတ်လတွင် နမ္မတူဘော်တင်း ရထားလမ်းမှ ရထားများအတွက် ကျောက်မီးသွေး လိုအပ်ချက် တန်ချိန်သည် ၃၀၀ ဖြစ်သော်လည်း တန် ၆၀ သာ ရခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရထားများရပ် ဆိုင်းကုန်ရသည်။ ရထားတွေ ရပ်ကုန်သဖြင့် ကုန်ကြမ်းတူးဖော်ရာတွင်ရော ကုန်ချောထုတ်လုပ်ရေးပါ ထိခိုက်သည်ဟု သိရသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ အလုပ်အင်အားစု မတည်ငြိမ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြေပြန့်မှု လုပ်သားများသည် နမူတူဘော်တိုင်း အများအပြား ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် မြေလတ်ပိုင်းနှင့်အထက်မြန်မာ နိုင်ငံမှ လူငယ်အများအပြားသည် ဘော်တိုင်းသို့ တက်လာခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအလုပ်အင်အား စုသည် တည်ငြိမ်ခြင်းမရှိ။ အတိုးအလျော့ ပြုနေတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အလုပ်သမားဦးရေ သည် များနေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် နည်းနေတတ်သည်။ အလုပ်အင်အားစု ပျံ့ကျနေသည်။ ထိုသို့ မတည်မငြိမ် ဖြစ်နေခြင်းမှာ ကုန်ဈေးနှုန်းမတည်မငြိမ် ဖြစ်ကာ စားဝတ်နေစရိတ် ကြီးခြင်း၊ သွား ရေးလာရေး ခက်ခဲခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သတ္တုစက်ရုံ သတ္တုချွတ်စက်ရုံများ၊ မီးရထားအလုပ်ရုံများ၊ လက်သမားရုံ များ၊ ပန်းပဲရုံများ၊ စက်ပြင်ရုံများကို ကြည့်ချင်ကြသော်လည်း ကြည့်ချိန်မရပါ။ ဘူတာရုံတွင် မီးရထား က ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်နေသဖြင့် ခပ်သုတ်သုတ်ဆင်းခဲ့ကြရသည်။

(၅)
နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းဘေးက ထရော်လီ

ဘူတာရုံကား ကုန်းတွေကြားက ချိုင့်ဝှမ်းထဲမှာ ရှိလေသည်။

ဘူတာရုံသည် ဘူတာရုံဆိုသော်လည်း မီးရထားလမ်းတို့ လာဆုံသည့်လမ်းဆုံတစ်ခုမျှသာဖြစ် ပါ၏။ လားရှိုးမှ ထွက်လာသည့်မီးရထားသည် နမူတူသို့ရောက်အောင် လာသည်မဟုတ်။ နမူတူနှင့် ၁၅ မိုင်ခန့်လောက်ဝေးသည့် နမ့်မျှော်ဆိုသည့်ဘူတာရုံကလေးတွင် လမ်းဆုံးသွားလေသည်။ နမ့်မျှော် မှ နမူတူအထိ လမ်းမှာ ထရော်လီများသာ သွားနိုင်သည့်နှစ်ပေကျယ်သည့်သံလမ်းကျဉ်းကလေးဖြစ် သည်။ နမူတူမှ ဘော်တိုင်းသို့သွားလျှင်လည်း သည်ထရော်လီကလေးတွေနှင့်ပင် သွားရသည်။

ဘူတာရုံရှိရာ ချိုင့်ထဲတွင် လော်ရီကားတစ်စင်းလောက်သာရှိသည့်ထရော်လီကလေး ရပ်ထား သည်။ ကျွန်တော်တို့ကို ရပ်စောင့်နေသည့်ထရော်လီဖြစ်ပါ၏။ ကျွန်တော်တို့ ထရော်လီပေါ် သို့တက် ပြီး အတန်ကြာသည့်တိုင် တော်တော်နှင့်မထွက်သေး။ ထရော်လီပေါ်တွင် လူတွေပြည့်သည့်တိုင်လည်း မထွက်သေး။ ထရော်လီပေးတွင် ဆံပင်ရှည်ရှည်နှင့်လူငယ်လေး ၅ ယောက်ကို တွေ့ရသည်။ သူတို့ကား စက်မှုတက္ကသိုလ်မှ ဆင်းလာသည့်လူငယ်အင်ဂျင်နီယာများဖြစ်၏။ သူတို့ထဲတွင် ချင်းအမျိုးသားလူ ငယ်တစ်ယောက်လည်း ပါသည်။ ပါးအိုနီနီနှင့်ခပ်ဝဝ အမျိုးသမီးကြီးတစ်ယောက်မှာ ကျွန်တော်တို့ကို လာခေါ် သည့်ဒုမိုင်းချုပ်ဦးညီနှင့်စကားပြောနေသည်။ သတ္တုကော်ပိုရေးရှင်းရုံးမှ အမှုထမ်းအမျိုးသမီး ဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ ထို့ပြင် နမူတူသို့လာကြသည့်ဘော်တိုင်းမှ အလုပ်သမားများ၊ အိမ်ထောင်စု များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ တချို့လည်း နမူတူသို့ လာ၍ ဈေးဝယ်ကြခြင်း ဖြစ်၏။

ထရော်လီကလေးပေါ်တွင် လူ ၂၀ လောက် ကတ်ကတ်သတ်သတ် လိုက်ကြရသည်။ တစ်စင်း လုံး လူပြည့်သွားသည့်တိုင် ထရော်လီ မထွက်သေး။ ညနေ ၄ နာရီထိုးတော့မည်။ ထိုထက်နောက်ကျ

လျှင် အသွားရ အလာရခက်သည်။ ထို့ပြင် ညတွင် ဘော်တွင်း ဟောပြောပဲ့လည်း ရှိသေးသည်။

အကြောင်းကို စုံစမ်းကြည့်ရာ ကျွန်တော်တို့ မလာသေးအထင်ဖြင့် ထရော်လီဆရာ ဈေးဝယ် ထွက်သွားသောကြောင့် သူ့ကို စောင့်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

စင်စစ် ထိုထရော်လီသည် ဈေးဝယ်လာသည့်ထရော်လီ မဟုတ်။ ညတွင် ကျွန်တော်တို့ ဟော ပြောပဲ့မီရန် အထူးအစီအစဉ်အဖြစ် ထွက်လာသည့်ထရော်လီဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထရော်လီဆရာ သည် အိမ်ဆိုင်ကလေး ဖွင့်ထားသဖြင့် ကြုံတုန်းကြုံခိုက် ဆိုင်တင်ရန် ပစ္စည်းကလေးဘာလေး သွား ဝယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးညီကား အပြုံးမပျက်ပါ။ သူ့အလုပ်သမားများအကြောင်းကို သူသိသူဖြစ်ပါ သည်။

“ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ အစစအရာရာ ရှားပါးတော့ ဒီလိုပဲ တစ်ဖက်တစ်လမ်းက ဝင်ငွေကလေး ဘာလေးရအောင် လုပ်ကြရတယ်ဆရာ၊ အခုထရော်လီဒရိုင်ဘာဆိုရင် ကလေးတွေ အများကြီး။ ဒီ တော့ အိမ်မှာ ဈေးဆိုင်ကလေးတည်ထားတယ်။ ဘော်တွင်းမှာကျတော့ တောင်ကြားထဲမှာ ဒီလူစုက လေးရှိတာ တစ်ယောက်အကြောင်း တစ်ယောက် နားလည်နေကြပြီ။ ကိစ္စမရှိပါဘူးဆရာ၊ ဟောပြော ပဲ့ မိပါတယ်” ဟု ဦးညီက ကျွန်တော်တို့ကို ပြောသည်။

ခဏကြာလျှင် ထရော်လီဆရာသည် ပစ္စည်းတွေထည့်ထားသည့်ခြင်းတောင်းတစ်လုံးကို ထမ်း ကာ ပြန်ရောက်လာလေသည်။

“ဆရာရေ အိမ်က ပစ္စည်းလေးတွေ သွားဝယ်နေလို့ နောက်ကျသွားတယ်ဆရာ” ဟု ဦးညီကို တောင်းပန်သည်။

“ရပါတယ်ကွာ၊ အချိန်မီရင် ပြီးတာပါပဲ” ဟုဆိုကာ ဦးညီသည် သူ ဝယ်လာသည့်ဈေးနှုန်းတွေ ကို မေးနေသည်။

ဦးညီမှာ ရန်ကုန်သားဖြစ်လေသည်။ အသက်က ၄၀ ကျော်လောက် ရှိနေလေပြီ။ အရပ်ထောင် ထောင်မောင်းမောင်း၊ အသားညိုညို၊ မိုင်းထဲသို့ ဆင်းရဲသောအင်ဂျင်နီယာအလုပ်နှင့်ကိုက်ညီသော ကာယဗလမျိုးရှိသူဖြစ်သည်။ စာပေကို ဝါသနာပါ၍ ကျွန်တော်တို့စာတွေ အတော်များများကို ဖတ် ဖူးသည်။ စကားပြောတော့လည်း အေးအေးဆေးဆေး၊ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊ ကိုယ်ခန္ဓာကသာ အင် ဂျင်နီယာတစ်ယောက်၏ ကိုယ်ခန္ဓာမျိုးဖြစ်သော်လည်း စကားပြောပုံနှင့်အမူအရာတို့မှာ တက္ကသိုလ်မှ ကထိကတစ်ယောက်နှင့်တူပါသည်။

ဦးညီသည် ထရော်လီဆရာနှင့်ဆက်ဆံရာမှာသာမက မိုင်းရှိ အလုပ်သမားများနှင့်ဆက်ဆံရာ

မှာလည်း လေးလေးစားစား၊ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ဆက်ဆံသည်ကို ကျွန်တော်တို့ တစ်လျှောက်လုံး တွေ့ခဲ့ရသည်။ ဦးညီသာမကပါ ဘော်တွင်းမှ အရာရှိတော်တော်များများသည် အလုပ်သမားများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် မိသားစုဆက်ဆံရေးမျိုးဖြင့် ဆက်ဆံကြသည်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိခဲ့ကြသည်။

လူစုသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ကို တင်ဆောင်လာသည့်ထရော်လီသည် နမူတူမှ ထွက်လာ လေသည်။ နှစ်ပေသာရှိသည့်သံလမ်းကလေးပေါ်တွင် ထရော်လီသည် အရှိန်ပြင်းပြင်းနှင့်ပြေးနေ သည်။ ထရော်လီကို ပထမဆုံး စီးဖူးသည့်ကျွန်တော်တို့အဖို့ကား အတွေ့အကြုံသစ်တစ်ခုပေတည်း။

နမူတူက ထွက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ထရော်လီသည် တောင်ကြားတွေထဲသို့ရောက်သွားလေ သည်။ တောင်ကြားတွေထဲတွင် ချောင်းကလေးတစ်ချောင်းက မြေတစ်ကောင်တုန့်သလို ကျွေ့ကောက် စီးဆင်းနေသည်။ နမူတူနှင့်ဘော်တွင်း လမ်းတွင် မြေပြန့်ဟူ၍ လုံးလုံးမရှိ။ ချောင်းကလေး စီးနေသည့် နံဘေးတစ်လျှောက်တွင်သာ မဆိုစလောက် မြေပြန့်ကလေးရှိသည်။ သံလမ်းမှာ ထိုချောင်းနံဘေးအ တိုင်း ကပ်၍ဖောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင်မူ ပေ ၄၀၀၀ ကျော်၊ ၅၀၀၀ နီးပါး မြင့်သည့်တောင်ကတုံးကြီးတွေ မိုးကာပိတ်ဆီးလျက်။

ချောင်းကလေးက သိပ်မကျယ်လှပါ။ မြောင်းသာသာမျှသာရှိပြီး အကျယ်ဆုံးဆိုသည့်နေရာ တွင်မူ ၁၀ ပေလောက်သာ ရှိသည်။ ထိုချောင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့ Sterne River ဟုခေါ်ပြီး ဒေသခံတို့က နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းဟုခေါ်ကြသည်။ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းသည် နမူတူအနောက်ဘက် ရေဝေကုန်းတန်း တစ်နေရာမှ စီးဆင်းလာခဲ့ပြီးနောက် ဘော်တွင်းကို ဖြတ်စီးကာ နမူတူသို့အရောက်တွင် နမူတူမြစ်ထဲ သို့ စီးဝင်လေသည်။ ထိုချောင်းရေကား ဘာမျှသုံး၍ မရပါ။ ဘော်တွင်းမှ သတ္တုဆေးသဖြင့် ဘော် တွင်းအောက်သို့ရောက်သောအခါ ချောင်းရေမှာ ညစ်ပတ်မည်းပုပ်နေလေပြီ။

ထရော်လီကလေးသည် တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် မိုးထိမြင့်သည့်တောင်ကြားကြီးထဲမှာ အတော် ကြာခုတ်နေသည်။ လမ်းဘေးတွင် လားရှိုးသို့အလာ လေယာဉ်ပျံပေးမှမြင်ရသည့် တောင်ကတုံးခုံးခုံး ကြီးများမှာ ဘော်တွင်းတစ်ဝိုက်မှ တောင်တန်းကြီးများဖြစ်လေသည်။ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် အပင် ဟူ၍ မတွေ့ရ။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မင်းမူနေသည့်ယာမုန်းလော့ပန်းခေါ် တောပန်းရိုင်းဖြူဖြူများကို သာ မြင်ရ၏ ။

ထရော်လီသည် တောင်ကြားလမ်းကျဉ်းကလေးအတိုင်း မောင်းလာခဲ့ပြီးနောက် တဖြည်းဖြည်း အထက်သို့ တက်လာသည်။ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းကလည်း ကျွန်တော်တို့ဘေးမှ စီးဆင်းနေဆဲဖြစ်ပါ သည်။ ခဏကြာတော့ ထရော်လီသည် ရပ်သွား၏ ။

“တောက်လျှောက်တက်လို့ မရဘူးဆရာရဲ့၊ ဘော်တွင်းက ပေ ၃၀၀၀ ကျော်မှာရှိတယ်။ ဒါ ကြောင့် လွန်းထိုးနဲ့တက်ရတယ်” ဟု ဦးညီက ပြောသည်။

လွန်းထိုးလမ်းမှာ ကလောအတက်က မီးရထားလမ်း လွန်းထိုးလောက် မကျယ်ပါ။ တောင်ကမ်းပါးယံကို ကပ်ဖောက်ထားသည့်လမ်းကလေး ဖြစ်ပါသည်။ ထရော်လီဆရာသည် ရှေ့ခန်းမှ ဂီယာအုံကြီးကို ဖြုတ်လာပြီး နောက်ခန်းတွင် တပ်သည်။ လွန်းထိုးအတက်ဖြစ်၍ စောစောက နောက်ခန်းဖြစ်နေသောအခန်းသည် ရှေ့ဒရိုင်ဘာအခန်းဖြစ်သွားသည်။ ခဏကြာလျှင် ထရော်လီသည် ရပ်ပြန်၏။ ထရော်လီဆရာကလည်း စောစောကအတိုင်း ဂီယာအုံကို ဖြုတ်ပြီး နောက်ခန်းသို့သွားတပ်ကာ တက်မောင်းပြန်သည်။ နောက်တစ်ချိုးတစ်ချိုးသို့ ရောက်ပြန်သည့်အခါတွင်လည်း ရှေ့နည်းတူ ဂီယာအုံကိုဖြုတ်ပြီး ရှေ့ခန်းပြောင်းတပ်လိုက် လုပ်နေသည်မှာ အကြိမ်ပေါင်းမရေနိုင်တော့။ ကျားစခန်းဆိုသည့်စခန်းတစ်ခုကို လွန်ပြီးသည့်အခါတွင်မူ ကျွန်တော်တို့ ထရော်လီသည် တောင်စောင်းအမြင့်ကြီးပေါ် ရောက်နေလေပြီ။ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းကလေးသည် အောက်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။ ချောင်းဘေးကွက်လပ်တွင် အလုပ်သမားတို့အိမ်များကို မြင်ရသည်။ အောက်မှာသာမဟုတ်၊ ကျွန်တော်တို့အထက် တောင်ကမ်းပါးယံတွင်လည်း မေးတင်ဆောက်ထားသည့်အလုပ်သမားတို့အိမ်များကို မြင်ရသည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင် တောင်ကမ်းပါးယံမြင့်မြင့်ပေါ် တွင်လည်း အိမ်တွေ၊ မီးပွင့်တွေ တလက်လက်နှင့်။ ဘော်တွင်းသည် မန်ဆံရေကျမှ ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုရသဖြင့် မီးဖောဖောသီသီ ရသည်။ သတ္တုလုပ်ငန်းနှင့်လူနေအိမ်ခြေများအတွက် တစ်လလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ယူနစ်ပေါင်း ဆယ်သိန်းသုံးစွဲသည်ဟု သိရလေသည်။

တစ်နေရာတွင် ရထားလမ်းဘေး လူတွေအုံပြီး အောက်သို့ ငုံ့ကြည့်နေကြသည်ကို မြင်ရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့လည်း တောင်ကမ်းပါးယံတွင် တရိပ်ရိပ်ပြေးနေသည့်ထရော်လီပေါ်မှ သူတို့နည်းတူ အောက်သို့ငုံ့ကြည့်မိကြသည်။ အခြားမဟုတ်ပါ။ အောက်မှ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းဘေး ကွက်လပ်ကလေးရှိ ဘောလုံးကွင်းက ဘောလုံးပွဲကို ကြည့်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘောကစားသူများကို ပီပီသေးသေးသာ မြင်ရသည်။

“အဲဒါ ရပ်ကွက် အမှတ်(၂)က ဘောပွဲ ဆရာ။ ဘော်တွင်းက ဒီတောင်ကြားနှစ်ခုထဲက စီးလာတဲ့ချောင်းကလေးအတိုင်း ရပ်ကွက်တည်ထားတာ။ ဒီအတိုင်း အထက်ကို တက်သွားရင် ရပ်ကွက်ပေါင်း ၇ ခုရှိတယ်။ ချောင်းဘေးမှာ ကွက်လပ်မရှိတော့ အလုပ်သမားတန်းလျားတွေအတွက် နေရာမပေးနိုင်ဘူး။ ကစားကွင်းတွေလုပ်ဖို့ ချန်ထားရတယ်။ အလုပ်သမားတန်းလျားတွေကတော့ ခုလို တောင်စောင်းတွေပေးမှာ ဆောက်ထားရတယ်။

ဦးညီက ပြောပြသည်။

ကျွန်တော်သည် တရုတ်ပြည်က ချုံကင်းမြို့ကို သွား၍ အမှတ်ရမိလေသည်။ ချုံကင်းသည်လည်း တောင်စောင်းတွေ၊ တောင်ကမ်းပါးယံတွေပေါ်မှာ ဆောက်ထားသည့်မြို့ဖြစ်လေသည်။ ယန်စီမြစ်နှင့်ဝှမ်းပိုမြစ်တို့က တောင်အောက်တွင် စီးဆင်းလျက်။ တောင်စောင်းပေါ်တွင်လည်း လမ်းကျယ်ကြီးတွေ ဖောက်ထားပြီး ထိုလမ်းကျယ်ကြီးများပေါ်တွင် ယာဉ်အမျိုးမျိုးတို့ ဥဒဟိုပြေးနေကြသည်။

ဘော်တွင်း တည်နေပုံနှင့်ချုံကင်းတည်နေပုံသည် အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ မြို့ကြီးခြင်းနှင့်ငယ်ခြင်း၊ သူတို့က ခေတ်မီအသုံးအဆောင်တွေ တပ်ဆင်ထားနိုင်ခြင်းသာ ကွာပါသည်။ ရှုခင်းရှုကွက်သည် ဘာမျှ မခြားလှပါ။

ကျွန်တော်တို့စီးလာသည့်ထရော်လီသည် တောင်စောင်းက အိမ်ကလေးတစ်လုံးရှေ့တွင် ရပ်လိုက်သည်။ အိမ်ရှေ့မှာ ဝရန်တာကလေးနှင့်။ ဦးညီသည် ထိုအိမ်ကလေးပေါ်မှဖြတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ကို ဦးဆောင်ခေါ်ငင်သွားလေသည်။ ထိုအိမ်ကလေးပေါ် သို့တက်သွားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့လည်း သူ့နောက်မှ လိုက်သွားကြသည်။ တစ်ဖက်တံခါးပေါက်အရောက်တွင် ဦးညီသည် တောင်စောင်းတွင်ရှိသည့်လူသွားလမ်းကလေးအတိုင်း ခေါ်သွားပြန်သည်။

ပထမသော် သူများနေအိမ်ပေါ်က ဖြတ်ဆင်းလာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ တအံ့တဩ ဖြစ်နေကြသေးသည်။

စုံစမ်းကြည့်သည့်အခါတွင်မှ အိမ်မဟုတ်ဘဲ ဘူတာရုံဖြစ်မှန်း သိရလေသည်။ အတန်ကြာသွားမိလျှင် ဘော်တွင်းမြို့လယ်သို့ ရောက်လေသည်။ မြို့လယ်ဆိုသော်လည်း လမ်းသည် ပိုမကျယ်လာပါ။ နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းဘေးတွင် ဖောက်ထားသည့်တစ်ခုတည်းသောလမ်းကျဉ်းကလေး ဖြစ်ပါသည်။ မြို့လယ်ဟုဆိုလိုက်ခြင်းမှာ ရုပ်ရှင်ရုံ၊ ဈေး၊ ကုန်စုံဆိုင်၊ အားကစားရုံတို့ရှိသည့်အတွက် ဆိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ချောင်းကလေးကို ဖြတ်ကူးသည့်တံတားတစ်ခုအနီးသို့ ရောက်လျှင် ဦးညီက ရပ်၍

“ဒီလမ်းအတိုင်း တက်သွားရင် မိုင်းနဲ့အလုပ်သမားရပ်ကွက်တွေကို ရောက်တယ်။ မနက်ဖြန်ကျရင် လိုက်ပြဖို့ အစီအစဉ်လုပ်ထားပါတယ်။ ခု ဆရာတို့တည်းရမယ့်နေရာကတော့ ဒီဘက်မှာပါ။ မိုင်းက ဧည့်ရိပ်သာပေါ့”

ဦးညီသည် မြောင်းကလေးသာသာလောက်မျှသာရှိသည့် နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းကို ဖြတ်ထားသော တံတားကလေးတစ်ခုကို ကျော်ပြီးလျှင် ကျွန်တော်တို့ကို ကုန်းမြင့်တစ်ခုဆီသို့ ခေါ်သွားလေသည်။ လမ်းဘေးတောင်ကမ်းပါးယံများပေါ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ ရုံးများရှိကြသည်။ ထိုအဆောက်အအုံတွေနားက ဖြတ်ပြီး လှေကားထစ်ကလေးများအတိုင်း ကုန်းကလေးတစ်ခုပေါ်သို့ တက်လိုက်လျှင် ဧည့်ရိပ်သာသို့ရောက်လေသည်။

ဧည့်ရိပ်သာမှာ အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီလက်ထက်က ဆောက်ခဲ့သည့်ဧည့်ရိပ်သာဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘန်ဂလိုများထုံးစံအတိုင်း သစ်သားဖြင့် ဆောက်ထားပြီး အတွင်းဘက်နံရံများကို သင်္ဘောဆေးဖြူသုတ်ထားသည်။ လျှာထိုးကြမ်းခင်းမှာ ပြောင်လက်နေပေ၏။

ညစာကိုမူ အလုပ်သမားရိပ်သာသို့ သွား၍စားရလေသည်။ ဘာဟင်းတွေမှန်းတော့ မမှတ်မိ

တော့။ သို့ရာတွင် မနက်စာ လွတ်ခဲ့သော ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် ဆာဆာနှင့်အားရပါးရ စားလိုက်ကြသည်။

ညစာစားပြီးတော့ နားချိန်မရပါ။ ဆောင်းတွင်းဖြစ်၍ အမှောင်ထုသည် ရုတ်တရက် ပြိုဆင်းလာသည်။ တောင်ကြားထဲရောက်နေသဖြင့် ပို၍မှောင်သည်ထင်ရ၏။ ဘော်တွင်းသည် တောင်ကြားထဲတွင် ဖြတ်စီးသွားသည့်နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းကလေးကို မြှောင်၍ တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်ရာ ဟိုဘက်တောင်ကမ်းပါးယံနှင့်သည်ဘက်တောင်ကမ်းပါးယံကြားသည် ဘာမျှမကွာ။ အကျယ်ဆုံးနေရာဆိုလျှင် ကိုက် ၂၀၀ လောက်သာ ရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ ထိုနေရာကလေးတွင် မြို့လယ်လမ်းနှင့်ဈေးရုံပြီး အိမ်များကို တောင်ကမ်းပါးယံတွေပေါ်တွင် ဆောက်ထားရသည်။

အစောကြီးရှိသေးသော်လည်း စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲကျင်းပသည့်ရုပ်ရှင်ရုံတွင် လူတွေရောက်နေလေပြီ။ ဘော်တွင်း ပရိသတ်သည် လူငယ်ပရိသတ်၊ အလုပ်သမားပရိသတ်ဖြစ်၍ စာပေကို စိတ်ဝင်စားကြသည်။ တောင်ကြားထဲတွင် တခြားဘယ်ကိုမှ သွားစရာမရှိသဖြင့် စာပေကို စိတ်မဝင်စားသူတို့ကလည်း စောစောစီးစီး ရောက်လာကြသည်။

ဟောပြောပွဲကို ညနေ ၆ နာရီခွဲတွင် စလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကျင်းပခဲ့သမျှသော စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲများတွင် အစောဆုံးပွဲပါတည်း။ ကျွန်တော်တို့လေးယောက် ဟောပြောလိုက်ကြသည်မှာ ၁၂ နာရီခွဲမှ ပြီးတော့သည်။ ပရိသတ်ကလည်း ၅ နာရီခွဲလုံးလုံး စိတ်ပါဝင်စားစွာ နားထောင်ကြသည်။

(၆)
ကဗျာဆရာများ

ဝီရိယကောင်းသောဦးညီသည် နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် အစောကြီးရောက်လာလေသည်။ မိုင်းထဲသို့ ဆင်းရန် ကျွန်တော်တို့ကို လာခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်ကမ်းပါးယံရှိ ရိပ်သာမှ မြို့လယ်ကတစ်ခုတည်းသော လမ်းမကြီးကိုဆင်းပြီး ထိုမှ မော်တော်ကားဖြင့် တောင်ကြားအထက်ပိုင်းသို့တက်ခဲ့သည်။ တောင်ကြားအထက်တစ်နေရာအရောက်တွင် ဦးညီသည် သံဝင်းထရုံတွေ ကာထားသည့်ဝင်းကြီးတစ်ခုသို့ ချိုးဝင်လိုက်သည်။

“ကဲ ဆရာတို့ရေ ဆရာတို့အဝတ်အစားတွေကို ချွတ်ပြီး မိုင်းထဲကို ဆင်းတဲ့ယူနီဖောင်းတွေကို ဝတ်ရလိမ့်မယ်”

ဦးညီက အသင့်ယူဆောင်လာသောအဝတ်အစားများကို ထုတ်ပေးပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ထိုနေရာမှာပင် အဝတ်အစားလဲကြရ၏။ အလုပ်သမားတွေ ဝတ်သည့်အပြာရောင်ဘောင်းဘီ

ရှည်၊ အပြာရောင်အင်္ကျီရှည်ကြီးတွေကို ဝတ်ကြရသည်။ မိုင်းထဲတွင် စီးသည့် သားရေဖိနပ်ရှည်ကြီး များကို စီးကြရသည်။ သံခမောက်ကို ဆောင်းကြရသည်။ ဘက်ထရီအိုးချိတ်ထားသည့်ခါးပတ်ကို ခါး မှာ ပတ်ကြရသည်။ သံခမောက်တွင် ထိပ်အုပ်မီးပွင့်ကို တပ်ကြရသည်။

ဆင်းခါနီးတွင် ဘူမိဗေဒအရာရှိတစ်ယောက်က ဘော်တွင်းမိုင်းတည်နေရာ ပထဝီအနေအထား ကို ကားချပ်များဖြင့် ရှင်းပြသည်။

ကျွန်တော်သည် သူ ပြောပြသွားသည့်မြေအမျိုးအစား၊ ကျောက်လွှာအမျိုးစားများကို အကုန် လိုက်၍ မမှတ်နိုင်ပါ။ ဘော်တွင်းမိုင်းသည် ဘူမိဗေဒသဘောအရ ယူနန် ပြတ်ရွှေ့ကြီးနှင့်တောင်ပိုင် ပြတ်ရွှေ့ကြီးနှစ်ခုကြားတွင် တည်ရှိသည်ဆိုသည်လောက်ကိုသာ မှတ်လိုက်နိုင်ပါသည်။

ဘော်တွင်း၏ သမိုင်းသည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ သမိုင်းလို ထူးခြားဆန်းကြယ်သည့်သမိုင်းဖြစ်လေ သည်။ ဘော်တွင်းကို ၁၃ ရာစုနှစ်လောက်ကတည်းက တရုတ်များက တွေ့ရှိသွားကာ သတ္တုတူးဖော် ကျိုချက်ရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု အီတလီခရီးသည်တစ်ဦးဖြစ်သော မာကိုပိုလို၏ မှတ် တမ်းများတွင် တွေ့ရသည်။ ၁၈၄၀ ခုနှစ် ဘော်တွင်းမှ မဟာမေဒင် ဘာသာဝင် တရုတ်အလုပ်သမား များသည် ပိုင်ရှင်တရုတ်များကို ပုန်ကန်ကာ ယူနန်သို့ပြန်သွားခဲ့ကြလေသည်။ မန္တလေးကို အင်္ဂလိပ်သို့ သိမ်းပြီးနောက်တွင် ဘော်တွင်းသည်လည်း ဗြိတိသျှအင်ပါယာ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ထိုအချိန်အထိ ဘော်တွင်းကို မတွေ့ကြသေး။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် နမူတူမှ ရှမ်းအမျိုး သားတစ်ယောက်သည် ရန်ကုန်သို့ဆင်းလာကာ ခဲများကို လာရောင်းသည့်အခါတွင်မှ အင်္ဂလိပ်တို့ သည် ထိုသတင်းကို အနံ့ရသွားကာ စုံစမ်းရေးမစ်ရှင်တစ်ခုကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် တရုတ်တို့ထား ပစ်ခဲ့သော တူးဖော်ပြီးသား ခဲတန်ချိန် နှစ်သိန်းခန့်ကို တွေ့သွားခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အဆိုအရ ထို တွေ့ရှိချက်သည် သတ္တုတူးဖော်ရေးသမိုင်းတွင် အကြီးကျယ်ဆုံးသော တွေ့ရှိချက်ကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် တောများကို ဆက်ရှင်း၍ ဆက်လက်ရှာဖွေသည့် အခါတွင် သစ်သားထောက်တို့ဖြင့် အကျအနာတူးဖော်ထားသည့်မိုင်းနှင့်မိုင်းတွင်းသို့ ဝင်သည့်အပေါက် တို့ကို တွေ့သွားခဲ့သည်။ မိုင်းထဲတွင် ခဲ၊ သွပ်နှင့်ငွေတို့ ရောစပ်နေသည့်သတ္တုတုံးအများအပြားကို တွေ့ ရသည်။ တရုတ်များသည် ငွေသားကို ထုတ်ယူပြီးနောက် သွပ်နှင့်ခဲတို့ကို မသယ်နိုင်သဖြင့် ထားပစ်ခဲ့ ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဤတွင် The Great Eastern Mining Company ကို တည်ထောင်ကာ သတ္တု တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ထိုကုမ္ပဏီပြုတ်သွားသောအခါ ဘားမားမိုင်း ကော်ပိုရေးရှင်းကို တည်ထောင်ခဲ့ကြပြီးနောက် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ သည်တွင် ကမ္ဘာ၌ အချမ်းသာဆုံးသော မိုင်းကုမ္ပဏီတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်အထိ ဘားမားမိုင်းသည် သတ္တုတူးဖော်ရေးကို မလုပ်နိုင်သေး။ တရုတ်တို့ ထားခဲ့သည့် ချော်ခဲများကို လိုက်လံစုဆောင်းရောင်းချသည့်အဆင့်တွင် ရှိသေးသည်။ ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင်မှ သတ္တု တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်နိုင်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင်မှ ဘားမားမိုင်းသည် ထိုစဉ်က

ကမ္ဘာတွင် အကြွယ်ဝဆုံးဆိုသော တရုတ်ဘော်ကြောကြီးကို တွေ့ရှိသွားခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ပေ ၉၀၀၀ ရှည်သော ကျားစခန်းလိုဏ်မကို ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည်။ မရှေးမနှောင်းမှာပင် ပါမီယံစိုက် ကွင်းကိုလည်း ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည်။ သူတို့တွေ့ရှိခဲ့သည့်သတ္တုကြောသည် သတ္တုရိုင်းတန်ချိန် ၁၁ သန်းရှိပြီး သတ္တုရိုင်းတန်ချိန် တစ်တန်လျှင် ငွေပါဝင်နှုန်း ၁၇.၇ အောင်စခန့်ရှိမည်ဟု ဘားမားမိုင်း ကော်ပိုရေးရှင်းက ခန့်မှန်းခဲ့လေသည်။

ရှေးခေတ်တုန်းက ငွေသည် အထုတ်လုပ်ရခက်သဖြင့် ရွှေထက် နှစ်ဆခွဲမျှ အဖိုးတန်သည်ဟု သိရလေသည်။

စစ်ကြီးအတွင်းတုန်းက ဘော်တွင်းကို ဂျပန်များက ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပြီး စစ်ပြီးသည့် အခါတွင် ဘားမားမိုင်းကော်ပိုရေးရှင်းက ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် မြန်မာအစိုးရ နှင့်ဖက်စပ်ကာ ဘားမားမိုင်းကော်ပိုရေးရှင်း(၁၉၅၁)လီမိတက်ကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူပိုင်သိမ်းခဲ့သည်။

၁၉၇၉ ခု၊ အောက်တိုဘာလ စာရင်းအရ ဘော်တွင်းတွင် လုပ်နေသည့်အလုပ်သမားဦးရေမှာ မြေအောက်လုပ်သား ၁၉၀၀ ရှိပြီး မြေပေါ်လုပ်သား ၈၀၀ ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို မိုင်းထဲလိုက်ပို့မည့်ဒုမိုင်းချုပ်ဦးညီကား ကာကီဘောင်းဘီတို၊ ကာကီအင်္ကျီတို ကို ဝတ်ထားပြီး ခေါင်းတွင် တိုပီခေါ် ဖော့ဦးထုပ်ကို ဆောင်းထားသည်။

မြေအောက်မှ တက်လာသည့်ဓာတ်လှေကားကို စောင့်ရင်း ဦးညီက မြေအောက်သတ္တုမိုင်းအ ကြောင်းကို ရှင်းပြသည်။

“ခု ကျွန်တော်တို့ဆင်းမယ့်မြေအောက်သတ္တုတွင်းက အလျားပေ ၅၃၀၀ ရှိတယ်ဆရာ၊ အနံ က ပေ ၄၀၀ ရှိပြီး မြေအောက်အနက်က ပေ ၁၇၀၀ ရှိတယ်။ အထပ်ပေါင်း ၁၄ ထပ်ရှိတယ်။ ၁၄ ထပ်က အောက်ဆုံးအထိပ်ဆိုပါတော့။ ကျွန်တော့်သဘောကတော့ အောက်ဆုံးထပ်အထိ လိုက်ကြည့် စေချင်ပါတယ်။ နည်းနည်းတော့ အသက်ရှူကျပ်တယ်ခင်ဗျာ။ အောက်ဆုံးအထပ်ထိအောင် မဆင်း နိုင်ရင်တောင် ၁၀ ထပ်၊ ၁၁ ထပ်လောက်အထိတော့ လိုက်စေချင်ပါတယ်။ ဆရာတို့မိုင်းအကြောင်း၊ မိုင်းအလုပ်သမားတွေအကြောင်း သိသွားတာပေါ့။ ၁၁ ထပ်လောက်ဆိုရင် မြေအောက် ပေ ၁၂၀၀ လောက်ရှိမှာပေါ့”

ကျွန်တော်သည် သစ်ချောက် ကျောက်မီးသွေးမိုင်း မြေအောက် ခြောက်ထပ်လောက်အထိ ရောက်ဖူးပါသည်။ သစ်ချောက် ကျောက်မီးသွေးမိုင်းမှာ ဆင်ခြေလျှောအတိုင်း ခြေလျှင်ဆင်းရသည့် မိုင်းဖြစ်သည်။ ဘော်တွင်းကား ဓာတ်လှေကားဖြင့် အောက်သို့ တန်းတန်းကြီးဆင်းသွားရသည့်မိုင်း

ဖြစ်လေသည်။

ခဏကြာလျှင် ဓာတ်လှေကား မြေပြင်သို့ ရောက်လာကာ တံခါးပွင့်လာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အားလုံး ဓာတ်လှေကားသို့ဝင်လိုက်ကြသည်။

ဓာတ်လှေကားသည် မည်းမှောင်နေသော မြေတွင်းကြီးထဲသို့ဆင်းလာခဲ့သည်။ စုတ်စိုသော မြေကြီးနံ့နှင့်ဘာနံ့မှန်း ခွဲခြားမသိနိုင်သောစိမ်းရွှေရွှေအနံ့တစ်မျိုးကို ရ၏။ တချို့အထပ်များတွင် မီးကလေးတွေ တလက်လက်နှင့်အလုပ်လုပ်နေကြသော အလုပ်သမားများကို ရိပ်ခဲနဲ့ မြင်လိုက်ရသည်။ တချို့ ကျွန်တော်တို့ကို လက်ပြုနှုတ်ဆက် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၂ ထပ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် ဓာတ်လှေကားသည် ရပ်သွားကာ တံခါးပွင့်လာလေသည်။

“ဆရာတို့ မမြင်ရရင် မီးခလုတ်ကို ဖွင့်ပြီး လိုက်ခဲ့ကြနော်”

ဦးညီသည် သံလမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ်သွားသည်။ မိုင်းထဲတွင် တူးပြီး သတ္တုများကို ပို့ဆောင်ရန်အတွက် သံလမ်းအရှည်မိုင်ပေါင်း ၁၀ မိုင်ရှိသည်ဟု သိရလေသည်။

သံလမ်း ဇလီဖားတုံးတွေပေါ်ကို ကျွန်တော်တို့ ကြိုးစားလျှောက်ကြသော်လည်း ကောင်းကောင်း မလျှောက်နိုင်ကြပါ။ အောက် ရွှံ့ဗွတ်တွေဖြစ်ကာ ရေစိုနေသဖြင့် မကြာခဏ ချော်လဲကြသည်။ ထိပ်အုပ်မီးပွင့်တွေကို ဖွင့်ထားသည့်တိုင် ကျွန်တော်တို့ မျက်စိများမှာ ကျင့်သားမရသေးသောကြောင့် မနည်းသွားယူရပါသည်။ ဦးညီကား မြေအောက်သတ္တုတွင်းကို မြေပြင်ပမာ သဘောထားကာ ရှေ့မှ ခပ်သုတ်သုတ်လျှောက်နေလေသည်။

မြေအောက်ဥမင်ကြီးထဲတွင် သစ်သားတိုင်တွေ ထောက်ထားသည်။ ဘေးမှလည်း မြေပြိုမကျအောင် သစ်သားတွေကို စီပြီး ထားသည်။ တချို့မြေမာများကိုကား သစ်သားတန်း စီမထားဘဲ နဂိုအတိုင်းပင် ထားလေသည်။ တစ်နေရာတွင် သတ္တုရိုင်းတုံးကြီးများကို မီးရထားတွဲပက်လက်ကလေးပေါ်သို့ တင်နေသောအလုပ်သမားများကို တွေ့ရသည်။

အများအားဖြင့် တောင်တွင်းကြီး၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ မကွေး၊ ဆိပ်ဖြူ၊ မင်းဘူးစသည့်မြေလတ်ဒေသနှင့်ရွှေဘို၊ ရေဦး၊ ကန့်ဘလူစသည့်အထက်မြန်မာပြည်မှ လူငယ်များဖြစ်ကြသည်။ မြေအောက်လုပ်သားတစ်ယောက်၏ တစ်နေ့လုပ်ခမှာ ၁၅ ကျပ် ၆၄ ပြားဖြစ်ပြီး မြေပေါ်လုပ်သားတစ်ယောက်၏ လုပ်ခမှာ ၁၁ ကျပ် ၆၂ ပြား ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

ကျောက်ကမ်းပါးကြီးတစ်နေရာတွင် စာတန်းတွေ ထိုးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ‘မင်းဘဝလည်း လပြည့်ည၊ ကိုယ့်ဘဝက လမိုက်ည’တဲ့။ အလုပ်သမားလူငယ်လေးတစ်ဦး၏ ရင်ခုန်သံဖြစ်ပါ

သည်။ ထို့ပြင် မြေအောက်နံရံအနှံ့အပြားတွင် ကဗျာတိုကလေးတွေ၊ စာတိုကလေးတွေကို ကျွန်တော် တို့ တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့အချင်းချင်း ပြောမိကြသည်။ “မြေအောက် ကဗျာဆရာတွေလေ” ဟု။

တစ်နေရာတွင် ကာဗိုက်မီးခွက်ဖြင့် စာဖတ်နေသူ အလုပ်သမားလူငယ်တစ်ဦးကို တွေ့ရ၏။ သူ့အလုပ်ချိန်ပြီး၍ ဓာတ်လှေကားစောင့်ရင်း စာဖတ်နေခြင်းဖြစ်လေသည်။ ကာဗိုက်မီးခွက်မှ ကာဗိုက် မီးတောက်သည် အရှိန်ပြင်းပြင်းဖြင့် တောက်နေလေ၏။

“ဒီကာဗိုက်မီးတွေက မိုင်းက ပေးတာတွေလား”

“ဟုတ်တယ်ဆရာ၊ မြေအောက် အလုပ်သမားတစ်ယောက်ကို ကာဗိုက်မီးအိမ်တစ်လုံးစီပေး ထားတယ်။ ကာဗိုက်ထည့်ပြီး ထွန်းရတယ်။ တစ်ခါထည့်ထားရင် လေးငါးလတွေ ခံပါတယ်”

ကျွန်တော်သည် ကာဗိုက်မီးခွက်နှင့်စာဖတ်နေသည့်အလုပ်သမားလူငယ်နှင့်စကားပြောကြည့် သည်။

တောင်တွင်းကြီးနယ်သား မောင်ထွန်းအိဟု သိရလေသည်။

“ဘယ်နှစ်တန်းထိအောင် သင်ခဲ့ဖူးသလဲက”

“၇ တန်းခင်ဗျ”

“နောက်တွေ ဘာလုပ်သလဲ”

“ဒီမလာခင်တုန်းကတွေ တောင်သူလုပ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မနှစ်က မိုးခေါင်တွေ နှမ်းတို့ပဲ တို့ကောင်းကောင်းမရဘူး။ ရှိတဲ့နှားကလေးတစ်ရှဉ်းပြုတ်သွားတာနဲ့ ဘော်တွင်းကိုလာပြီး အလုပ်လုပ် တာပါ” ဟု ပြောပြလေသည်။

မောင်ထွန်းအိကား စက်မှုလုပ်သားဘဝသို့ ပြောင်းလာသည့်မြေယာလုပ်သားဖြစ်လေသည်။ နမူတူဘော်တွင်းမှ အလုပ်သမားအများအပြားသည် မောင်ထွန်းအိလိုပင် မြေပြန့်မှ တက်လာကြသော မြေယာလုပ်သားဟောင်းများ ဖြစ်ကြလေသည်။

သူသည် ကာဗိုက်မီးခွက်ဖြင့် ရုပ်ပြဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို ဖတ်နေလေသည်။

“ဝတ္ထုတို့ ဘာတို့ကော မဖတ်ဘူးလား”

“ဖတ်ပါတယ်ခင်ဗျ၊ ဆရာတို့ရေးတဲ့ဝတ္ထုတွေကိုလဲ ဖတ်ဖူးပါတယ်၊ ဆရာရေးတဲ့ ‘ဓားတောင်’ ကို လဲ ကျွန်တော်ဖတ်ဖူးပါတယ်” ဟု မောင်ထွန်းအိက ပြောပြသည်။

“မင်းမှာ ချစ်သူတို့ဘာတို့ မရှိဘူးလား”

ကျွန်တော်တို့က မေးသည်။ မောင်ထွန်းအိသည် ဘာမျှမဖြေဘဲ ပြုံးနေလေသည်။

“ခုတော့ မရှိသေးပါဘူး။ အိမ်ထောင်ရေးကိုလဲ စိတ်မကူးနိုင်သေးပါဘူးဆရာ၊ နွားကလေး တစ်ရှဉ်းလောက် အဖေ့ကို ဝယ်ပေးချင်လို့ ပိုက်ဆံစုနေပါတယ်။ ခုတော့ အဖေ့ဆီကို ၅၀၀ လောက်ပို့ ပြီးပါပြီ”

ဘော်တုန်းမှ အလုပ်သမားအများစုမှာ ၂၀ တစ်ဝိုက် လူငယ်များဖြစ်ကြပြီး လူလွတ်များဖြစ်ကြ သည်။ ဘော်တုန်းနှင့်ကျားစခန်းတိုင်ရှိသည့်လူဦးရေပေါင် ၁၀၀၀၀ လောက်တွင် သူတို့သည် အများ စုဖြစ်ပါသည်။ ကျန်လူဦးရေမှာ မှီခိုသူမိသားများဖြစ်ကြ၏။ မူလတန်းကျောင်း သုံးကျောင်း၊ အလယ် တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းနှင့်တွဲဖက်အထက်တန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိသည်။ ဘားမားကော်ပို ရေးရှင်းက ဆောက်ခဲ့သည့်ရေကူးကန်နှင့်တင်းနစ်ကွင်းများလည်း ရှိသည်။

၁၂ ထပ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ အသက်ရှူကျပ်လာသည်။ သစ် ချောက်ကျောက်မီးသွေးမိုင်းကို ကျွန်တော် ဆင်းခဲ့ဖူးသော်လည်း သည်လောက် နက်နက် မဆင်းခဲ့သ ဖြင့် ဘာမျှမဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဘော်တုန်းမိုင်းတွင်မူ ကျွန်တော်တို့သည် မြေအောက် ပေ ၁၂၀၀ လောက်အထိ ဆင်းခဲ့ကြသဖြင့် တစ်ကိုယ်လုံး အိုက်စပ်ကာ အသက်ရှူ၍ မဝသလို ဖြစ်နေသည်။

“ဆရာတို့ အသက်ရှူရတာ ခက်နေပြီလား”

ဦးညီသည် ကျွန်တော်တို့အခြေအနေကိုကြည့်ကာ အောက်ဆုံးထပ်သို့ မဆင်းတော့ဘဲ ၁၂ ထပ် မှပင် ပြန်တက်လာခဲ့ကြသည်။

မြေအောက်တွင် နွေးနေသလောက် မြေပေါ် သို့ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ ခိုက်ခိုက်တုန်နေကြသည်။

ဘော်တုန်းကား တောင်နံရံနှစ်ခုကြားတွင် ရှိနေသည့်မြို့ကလေးဖြစ်၍ နမ္မတူမှာလို့ မြူနှင်းတွေ ဝေခြင်းမရှိဘဲ နေရောင်ဝင်းလျက် ရှိသည်။ သို့တိုင်အောင်မူ အအေးဓာတ်က လွန်ကဲပါသေးသည်။

ဦးညီသည် မြေအောက်မိုင်းကို ပြုပြီးနောက် သတ္တုများကို ဆေးသည့်အလုပ်ရုံကို ပြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် သတ္တုဆေးချိန် မဟုတ်သဖြင့် အလုပ်လုပ်နေသည်ကို မမြင်ခဲ့ရ။ သတ္တုဆေးသည့်အလုပ်ရုံကို ပြုပြီးနောက် ဦးညီသည် စက်ရုံအထက်မှ တောင်ကုန်းသို့ ကွေ့ပတ်နေသည့် မော်တော်ကားလမ်းအတိုင်း ကားကို မောင်းလာခဲ့သည်။ မြေပေါ်မိုင်းကို ကြည့်ရန်ဖြစ်ပါ၏။

မြေပေါ်မိုင်းကား တောင်ကုန်း တောင်ထိပ်တွင် တူးထားသည့် Open Pit ဖြစ်လေသည်။ မိုးတုန်း

တွင် ကောင်းကောင်းမတူးနိုင်ဘဲ နေ့နှင့်ဆောင်းတွင်သာ တူးနိုင်သည့်ကျင်းမျိုးဖြစ်၏။

မြေပေါ်မိုင်းမှ ပြန်ဆင်းလာပြီး တောင်ကမ်းပါးယံ ကျွတ်ကျွတ်တွင် ကျွန်တော်တို့ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ထိုနေရာမှာ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်က လမ်းဖောက်နေသည့်မြေညှိစက်ကြီးတစ်စီး ထိုးကျသွားသည့်နေရာဖြစ်၏။ မြေညှိစက်ပျက်စီးသွားရုံမှတစ်ပါး လူ ဘာမျှ အထိအခိုက်မရှိဟု သိရလေသည်။

မြေပေါ်မိုင်းရှိရာ တောင်ကုန်းပေါ်မှ ဆင်းလာခဲ့ပြီးလျှင် ဦးညီသည် ကားကို ဘော်တွင်းမြို့၏ တစ်ခုတည်းသော လမ်းမကြီးဖြစ်သည့်မြို့လယ်လမ်းအတိုင်း မြို့အထက်ပိုင်းသို့မောင်းလာခဲ့လေသည်။ လမ်းတစ်လျှောက် ချောက်များ၊ ချိုင့်ဝှမ်းများ၊ ကမ်းပါးယံများတွင် အလုပ်သမားရပ်ကွက်များကို တွေ့ရပေ၏။ အလုပ်သမားတန်းလျားမှ အိမ်ခန်းများမှာ ကျဉ်းမြောင်းလှပါသည်။ အလုပ်သမားရပ်ကွက်အချို့တွင် ဆေးပေးခန်းများ၊ ကစားကွင်းများကို တွေ့ရသည်။ မြို့ပြင်ရောက်သောအခါ မော်တော်ကားသည် ချိုင့်ဝှမ်းထဲမှ တောင်ပေါ်သို့ ကျွတ်ကျွတ်ပြန်သည်။ ဘော်တွင်းမြို့ကို ဆီးကြည့်ထားသည့်အမြင့်ဆုံးသော တောင်ထိပ်ပေါ် သို့တက်ရန် ဖြစ်ပါ၏။ တောင်ထိပ်နား ရောက်လာသည့်အခါတွင် အိမ်ကြီးတစ်လုံးလောက်ရှိသည့်စက်ကြီးတစ်လုံးကို တွေ့ရလေသည်။ မြေတူးစက်လား၊ တွင်းတူးစက်လား ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့ပါ။ ရုရှားလုပ်စက်ကြီးတစ်လုံးဖြစ်ပြီး ယခုအချိန်တွင် သုံးမရတော့သဖြင့် ထိုစက်ကြီးကို ပစ်ထားရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ထိပ်ရောက်ခါနီးတွင် ကားပေါ်မှ ဆင်းကြပြီး တောင်ကြားထဲတွင် ရစ်ခွေစီးနေသည့်နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းနှင့်ချောင်းဘေးမှ ဘော်တွင်းမြို့ကလေးကို ကြည့်ကြသည်။ ဆွစ်ဇာလန်ပြည် အဲ့လပ်တောင်ကြားထဲမှ မြို့ကလေးတစ်မြို့နှင့်တူနေလေသည်။

ဦးညီသည် အမြင့်ဆုံးမှ မြင်ရသော ဘော်တွင်းမြို့ကို ကျွန်တော်တို့အား ပြသပြီးနောက် ဘော်တွင်း၏ အနိမ့်ဆုံးသော ရပ်ကွက်သို့လည်း ခေါ် သွားလေသည်။ အနိမ့်ဆုံးအပိုင်းတွင်လည်း အလုပ်သမားရပ်ကွက်တွေ ရှိသည်။ ရေကူးကန်၊ ဘော်လုံးကွင်းစသည်တို့လည်းရှိသည်။ ထိုနေရာအနီးတစ်ဝိုက်တွင် ကျားစခန်းဆိုသည့်ရပ်ကွက်တစ်ခုရှိ၍ ကျားစခန်းနှင့်မိုင်ကို ပေ ၉၀၀၀ ရှည်သည့်ဥမင်ကြီးတစ်ခုနှင့်သွယ်ထားသည်။ ကျားစခန်းမှ အလုပ်သမားများသည် မိုင်းထဲသို့ဝင်လျှင် မြေပေါ် လမ်းမှ မသွားကြတော့ဘဲ မြေအောက်လမ်းမှ သွားကြလေသည်။ အလုပ်သမားများကို သယ်ပို့ရန်အတွက် ဥမင်ထဲတွင် ရထားလမ်း ဖောက်ထားသည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား အချိန်မရသဖြင့် ဥမင်ထဲသို့ မဝင်ခဲ့ကြတော့ပါ။

(၇)

ဘော်တွင်းမှ အမေရိကန်သမ္မတလောင်း

ညပိုင်းတွင် အလုပ်သမားရိပ်သာ၌ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပသည်။ ဘော်တွင်းစာဆိုတော်ကော်မတီ ဝင်များမှာ အများအားဖြင့် အလုပ်သမားလူငယ်များဖြစ်ကြသည်။ သူတို့အားလုံး စာဖတ်ကြသည်။ ယနေ့ထွက်နေသော မြန်မာဝတ္ထုများ၊ မဂ္ဂဇင်းများ၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ ဆောင်းပါးများကို ဖတ်ကာ သူတို့အချင်းချင်း မကြာခဏ ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ကြသည်။ အခါအားလျော်စွာ နံရံကပ်သတင်း စာများ၊ လက်ရေးစာစောင်များကို ထုတ်ဝေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်နေသည့်အချိန်တွင် ဘော် တွင်းမှ အလုပ်သမားလူငယ်များသည် နံရံကပ်သတင်းစာတစ်စောင်နှင့် 'တောင်ထိပ်ပန်း' ဆိုသည့်လက် ရေးစာစောင်တစ်ခုကို ထုတ်ဝေနေကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့၏ နံရံကပ်သတင်းစာနှင့်သူတို့ပေးလိုက်သည့် 'တောင်ထိပ်ပန်း' စာ စောင်ကို ဖတ်ကြည့်ကြ၏။ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ၊ စာပေဝေဖန်ရေးစသည်တို့မှာ အဆင့်အတန်း မနိမ့်လှပါ။ ဥပမာအားဖြင့် တောင်ထိပ်ပန်းစာစောင်မှ တင်နှမ်းလွင်(ရှမ်းပြည်နယ်)၏ 'သတ္တုသိုက်ထဲ မှ ချွေးစက်များ' ဆိုသည့်ကဗျာမှာ မြေအောက်တွင် အလုပ်လုပ်ရသည့်ဘော်တွင်းမိုင်းလုပ်သားတို့၏ ရုပ်ပုံလွှာကို ကြည်ကြည်လင်လင် ရေးခြယ်ပြနိုင်သည့်ကဗျာဖြစ်ပါသည်။ သူ့ကဗျာကို ဖတ်ကြည့်ပါ။

နေ မရှိ
လ မရှိ
ကြယ် မရှိ
မှောင်အတိ... ။
နေ့ ...
ည...
ခွဲ မရ။
အငွေလောင်မြိုက်
ချွေးပြိုက်ယိုစီး
နှေးမီးလှုံလောင်ခြင်း မဟုတ်။
ရွာစေ့သွန်းဖြိုး
ရေကျဆိုး၏
မိုးမင်းသမီး
အလွမ်းကြီးခြင်း မဟုတ်။
သွေးခဲမတတ်
အအေးဓာတ်စိမ့်

ဆောင်းဇာတ် က၊နေခြင်းမဟုတ်။
 ဝဲ ယာ ရှေ့ နောက်
 အထက်အောက်ခွင်
 ကျောက်သား ဘော်သား
 ပိတ်လှောင်ထား။
 ကာဗိုက်မီးခွက်
 အလင်းစက်ငယ်
 တို့တွက် မဟာအလင်းရောင်။
 ရေထဲ ရှို့ထဲ
 ချွေးရွဲ သွေးရွဲ
 လဲလှယ် အသက်
 ဝကွက်အပ်နှံ သေမင်းထံ။
 ဝင်းလက်ပြုံးပြက်
 ငွေစင်ခက်ကို
 တူးယူထုတ်ကြ ယမ်းခွဲကြ။
 ပိုက်ထဲက ရေ
 ပိုက်ထဲ လေနှင့်
 အမောပြေ သောက်
 မသေအောင် ရှူ
 ယမ်းခိုးအူ အနံ့ပြင်း
 ရှူသွင်း ရှိုက်သွင်း ဘော်ထုတ်ရင်း။
 ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း
 ဘော်တွင်းမိုင်းမှ
 ချွေးလှိုင်းလုံးကြီး
 အားသွန်စီးနေ ခရီးရှည်ချီတက် ရှေ့သို့ဆက်။
 တောင်ပေါ်က ချွေးစက်
 မြေအောက် ချွေးစက်
 ချွေးစက်...
 ချွေးစက်...
 တို့ပေးဆပ်ရင်း အားသစ်ဝေ။

ကာဗိုက်မီးခွက်ကလေးတစ်လုံးဖြင့် မြေအောက်မိုင်းထဲတွင် အလုပ်လုပ်ရသော အလုပ်သမား
 လူငယ်တစ်ယောက်၏ ကဗျာ ဖြစ်ပါသည်။

‘တောင်ထိပ်ပန်း’ စာစောင်တွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့် အခြားဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်မှာ ညီညီ(ဘော်တွင်း) မြန်မာပြန်သည့် ၁၉၀၄ ခုနှစ်က ဘော်တွင်းမိုင်းသို့ရောက်လာသော အမေရိကန်ခရီးသည်တစ်ဦး၏ မှတ်တမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှတ်တမ်းမှာ ၃-၁၀-၇၄ ခုနှစ်ထုတ် ‘အေးရှားမဂ္ဂဇင်း’ တွင် ပါရှိသည်ဟု မြန်မာပြန်သူက ဖော်ပြထားသည်။ သူ့မြန်မာပြန်ချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

“ကျွန်ုပ်တို့သည် မီးရထားသံလမ်းမှ ခွဲခွာကာ မြင်းကိုယ်စီဖြင့် မိုးတစက်စက် ယိုနေသော သစ်တောကြီးများကို ဖောက်ထွင်း၍ သွားကြရသည်။ သတ္တုတွင်းများမှာ တောင်ထူထပ်ရာ ဒေသတွင်ရှိသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ တောင်ထူထပ်ရာဟု ဆိုသော်လည်း သစ်ပင်များများစားစား မရှိချေ။ ရှေးလူတို့သည် သတ္တုကျိုချက်ရာတွင် မီးသွေးအလို့ငှာ သစ်ပင်များကို အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်ယူခဲ့ကြသည်ဟု ထင်ရသည်။ သူတို့သုံး၍ ကုန်သည့်သစ်ပင်များသည်လည်း ဘော်ချက်ဖိုများမှ ထွက်သည့် အဆိပ်ငွေ့များကြောင့် သေကုန်ကြသည်။ ယခုတွေ့ရသည်ကား မိုင်းအနည်းငယ်အတွင်း တောင်ကတုံးများ မြက်ဖုံးလျက်။ ဟိုတစ်ပင် သည်တစ်ပင် သစ်ပင်အနည်းငယ်ကိုသာ တွေ့ရသည်။ သတ္တုတူးရာ နေရာများကား ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှပါဘိတောင်း။ အလျားပေ ၁၀၀၀၊ အနံပေ ၅၀၀၊ အနက်ပေ ၃၀၀ ရှိသော ဟင်းလင်းတွင်းကြီးတစ်ခု၊ ချော်ပုံကြီးတွေကလည်း ၁၀၀၊ ၂၀၀ မက။ ဥမင်လိုက်ခေါင်းများကလည်း များလှပါဘိ။ သုံးမိုင်ခရီးတစ်လျှောက်တွင် ထိုအရာတို့ ပူရောင်းခတ်နေကြသည်။

ဤသတ္တုတွင်းကြီးများကို တရုတ်လူမျိုးများက လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့၏ သင်္ချိုင်းများမှာ ကျောက်ထွင်း၊ အုတ်ထွင်းစာများက ယင်းတို့၏ သမိုင်းစဉ်၊ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်များကို ညွှန်ပြနေကြသည်။ တရုတ်တို့ ဤဒေသ၌ လုပ်ငန်းအရှိန် ကောင်းခဲ့သောကာလကား သက္ကရာဇ် ၁၄၀၀ မှ ၁၈၅၀ ကြားဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၅၀ ခန့်ကဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ၁၈၅၀ ခုနှစ်တွင် ယူနန်နယ်၌ မဟာမေဒင် သူပုန်ကြီးဖြစ်သွားသဖြင့် ဤဒေသ၌ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများ စခန်းသိမ်းခဲ့သည်။ တရုတ်သမိုင်းစာများတွင် ဤဒေသမှာ ဘော်သတ္တုအကြီးအကျယ် ချက်လုပ်ခဲ့ကြောင်းကို နောင်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ခဲ့ရသည်။ နေရာမှာ လူသူပေါက်ရောက်ရန်၊ သွားလာရန် ခက်ခဲလွန်းသောကြောင့် ရှေးလူတို့သည် ခဲသတ္တုကို ဈေးကွက်သို့ရောက်အောင် မသယ်နိုင်ခဲ့ကြချေ။ ထို့ကြောင့် ဘော်စင်(ငွေ)ကိုသာ ခွဲထုတ်ယူငင်ပြီး ကြွင်းသော ခဲချော်(ခဲ)များကို တောင်ပုံရာပုံ စွန့်ပစ်ခဲ့ကြသည်။

ကလပ်နှင့်ကျွန်ုပ်သည် သတ္တုသိုက်၏ သဘာဝအကြောင်းအချက်ကို စူးစမ်းလိုကြသည်။ ကန့်စွဲ ခဲကို သူ့သဘာဝအနေအထားအတိုင်း မြင်လိုကြသည်။ တောင်စောင်းများတွင် လေးပေ အမြင့်၊ သုံးပေအကျယ်ရှိသော လိုက်ခေါင်းအများအပြားရှိသည်။ ထိုလိုက်ခေါင်းများကို လက်ကိုင်ကိရိယာဖြင့် ဖောက်ထွင်းခဲ့ကြရမည်ဖြစ်၏။ အဲလပ်တောင်တန်းများပေါ်တွင် စစ်သူကြီးဟန်နီးဘော လမ်းဖောက်ခဲ့ရသကဲ့သို့ ကျောက်ကို မီးပူတိုက်၍ ရေလောင်းပေးခြင်းဖြင့် ကွဲပျက်ကြေမှုစေသည့်နည်းကို အသုံးပြုကောင်း ပြုခဲ့လိမ့်မည်။ ကျွန်ုပ်တို့နှစ်ယောက်သည် ထိုလိုက်ခေါင်းများအတွင်းသို့ တစ်ခုပြီးတစ်ခု လေးဖက်တူး၍ ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် မကြာခဏဆိုသလို ကျောက်အမိုးများ ပြိုကျနေသဖြင့် ခရီးမတွင်ခဲ့ကြပါ။ နောက်ဆုံး ဝင်မည့်ဥမင်တွင် ကျွန်ုပ်က ရှေ့မှလေးဘက်တူးကာ လက်

တစ်ဖက်ဖြင့် ဖယောင်းတိုင်ကို ကိုင်လျက် ဝင်သွားသည်။ ကံအားလျော်စွာပင် ကျွန်ုပ်၏ ရှေ့တွင်ရှိသော ရေအိုင်ကလေးတစ်အိုင်ကို ကြည့်မိသည်။ လား...လား... အသက်နှင့်ခန္ဓာကိုယ်ကဲ့သို့ ထင်ရှားလှသော ကျားခြေရာဖြစ်၏။ ကျားကြီးသည် အတွင်းမှာ ရှိနေလိမ့်မည်။ ကျွန်ုပ်က ကလပ်အား ကျားခြေရာကြီးကို ပြသည်။ ဘင်္ဂလားကျားကြီးတစ်ကောင်ကို ဖယောင်းတိုင်တစ်ချောင်းဖြင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ဖို့ကိစ္စမှာ နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသည့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြင့် ဖင့်နှေးလေးကန်ခြင်းမရှိ၊ အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာ ချီတက်လာသော ကြောက်စိတ်တို့ဖြင့် အဝင်ဝဆီသို့ တစ်ချိုးတည်း လှည့်ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကံကောင်းထောက်မသဖြင့် ကျားကြီးမှာ ကျွန်ုပ်တို့နှင့်အသိအကျွမ်းဖွဲ့လိုဟန် မတူ။ ထွက်၍ နှုတ်ဆက်ခြင်း မပြု။

ကျွန်ုပ်တို့သည် နောက်ထပ် ဥမင်များထဲသို့ ဝင်မကြည့်တော့ပါ။ နောင်တွင် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများအတွက် နှစ်လမ်းသွား ဥမင်ကြီးဖောက်လုပ်သောအခါ ကျွန်ုပ်က ထိုဥမင်ကို ‘ကျားဥမင်’ဟုအမည်ပေးခဲ့သည်။ အကယ်၍များ ထိုဥမင်အတွင်းတွင် နောက်ထပ်ကျားနှင့်တွေ့ခဲ့သည်ဆိုပါက ကျွန်ုပ်တို့အတွက် တိုက်ကွင်းတိုက်ကွက် ကျယ်ကျယ်ရတန်ကောင်းပါသည်။”

ဤသည်မှာ တောင်ထိပ်ပန်းစာစောင်တွင် ပါသည့်ညီညီ(ဘော်တွင်း)၏ မြန်မာပြန်ဆိုချက်ကို ထုတ်နုတ်ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘော်တွင်းသို့ရောက်လျှင် တောင်ခြေရင်းတွင် ကျားစခန်းနှင့်ကျားဥမင်ဆိုသည့်နေရာကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုဥမင်သည် ပေ ၉၀၀၀ ရှည်ပြီး တောင်အောက်က မြေအောက်မိုင်းထဲသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်သွားသည်။ ထိုကျားဥမင်နှင့်ကျားစခန်းဆိုသည့်အမည်သည် မြန်မာတို့က ပေးခဲ့သည့်အမည်မဟုတ်ပါ။

၁၉၀၄ ခုနှစ် မိုးတစ်စိမ့်စိမ့် ရွာနေသည့်နေ့တစ်နေ့တွင် ဥမင်အဝသို့ ရောက်သွားကာ ကျားခြေရာကြီးကို တွေ့သည်တွင် အကြောက်ကြောက် အလန့်လန့်ဖြင့် ပြန်ပြေးလာခဲ့သည့်ဟားဗတ်ဟူးဗားဆိုသူ အသက် ၃၀ အရွယ် အမေရိကန်အင်ဂျင်နီယာကလေးတစ်ယောက်က ပေးခဲ့သည့်အမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအချက်သည် များစွာစိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းပါသည်။ ထို့ထက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့်အချက် ရှိသေးသည်။

ဟားဗတ်ဟူးဗားသည် ထိုစဉ်က လန်ဒန်သတ္တုကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် အင်ဂျင်နီယာအဖြစ် လုပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပြီးနောက် ဘော်တွင်းကို ပြန်လည်တူးဖော်သည့်အခါ တွင် ဟူးဗားသည် အင်ဂျင်နီယာအဖြစ် ဘော်တွင်းသို့ ရောက်လာခဲ့ကာ ဘော်တွင်းမှ မိုင်းများကို ပထမဆုံးပြန်တည်တည်ထောင်ပေးခဲ့သည်။ ကျားဥမင်ကို ဖောက်လုပ်ပြီးစီးသည့်အခါတွင်မူ ဟူးဗားသည်

ဘော်တွင်းတွင် မရှိတော့ပေ။ အမေရိကန်သို့ပြန်ရောက်ကာ သန်းကြွယ်သူဌေးကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်
နေလေပြီ။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင်မူ ဘော်တွင်းကို ပထမဆုံး ပြန်လည်အသက်သွင်းပေးခဲ့သူ၊ ကျားဥမင်ဟူ
သော အမည်ကို ပေးခဲ့သူ ဟူးဗားသည် ၃၁ ဦးမြောက် အမေရိကန်သမ္မတဘကြီးအဖြစ် ရွေးကောက်
ခြင်းခံရလေသည်။ ဟားဗတ်ဟူးဗားသည် ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်
ခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ကျားစခန်းနှင့်ကျားဥမင်ဟူသော အမည်သည် ၃၁ ဦးမြောက် အမေရိကန်သမ္မတ
လောင်းပေးခဲ့သည့်အမည် ဖြစ်သည်ဟုပြောလျှင်လည်း ရနိုင်ကောင်းပါသည်။

‘တောင်ထိပ်ပန်း’ စာစောင်တွင်ပါသည့်ကဗျာဆရာကြီးကိုကြီးသာ၏ ‘ငွေတင်းထဲမှာ’ ဆိုသည့်
ကဗျာကလေးကလည်း ဘော်တွင်းမိုင်းလုပ်သားတို့၏ ဘဝရုပ်ပုံလွှာတစ်ချပ် ဖြစ်သည်။ သူ့ကဗျာကို
အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

နမ္မတူ ဘော်တွင်း မိုင်း
နက်ရှိုင်းကျယ်ဝန်း
ပြည်နယ်စွန်းမှာ
ထွန်းသစ် နေ
ကမ္ဘာ ပြန့်စေသည်။
သူ့ဝမ်းထဲမှာ
ရွှေခဲ
ငွေခဲ
ခဲညှပ်တစ်လီ
ကိုဘော့ ကြေးနီမက်
စွဲမက်စရာ
ရတနာတွေ
ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်မှာ
ဒေါ်လာတွေ ဖြစ်။
ကျွန်ုပ်တို့ မိုင်းတွင်းမှာ
မြေလွှာကို တူး
နဖူးက ချွေး
ယီးလေး ခိုစီး
မိုင်းတွင်းထဲ မိုးသည်းနေပြီ။
လိုက်ဂူထဲမှာ
နေဟူသည် မရှိ
ပကတိ အမှောင်

ကြယ်ရောင်
 လရောင်
 ပိုးစုန်းကြူးရောင်
 ဘာရောင်မှ မရှိ
 သဘာဝအလှတရား
 နတ္ထိ။
 ကာဗိုက်မီးခွက်
 ရေစက်ကျမှ
 အလင်းဖြာထွက်
 ကြိုးတော့ဆက်
 အနက်တွင်း တူး
 ယမ်းဘီလူး ခွဲ
 သိမ့်ခနဲ တုန်
 ယမ်းမှုန်ရောယှက်
 ဖုန်ရောစွက်၍
 အသက်ရှူကျပ် နှလုံးသွေး ရပ်မတတ်
 ရေစက် စိမ့်ကျ
 ကျသည့်ရေက
 ငရဲမီးဓာတ်
 ထုံးဓာတ်
 ဒုတ္တာဓာတ်
 စပ်လိုက်သည့်ဖြစ်ခြင်း
 ယမမင်းထံ အယူခံ မရ
 လုပ်သားဘဝ
 သင်္ခါရတရား
 နေ့လား ...
 ညလား ...
 ငွေတွင်းထဲဝင်
 ရွှေစင်
 ငွေစင်
 ခဲစင်
 နေ့စဉ်ရှာကြ
 လူက မိုင်းထဲ
 စိတ်က အိမ်ရောက်

တစ်ယောက် သက်ထား
ချစ်မယားလေး
စပါးလုံး ရွေးစရာ
ဆန်မှ ရှိပါလေစ။

အတတ်ပညာပိုင်းတွင် ကဗျာဆရာကြီးတွေ့လောက် မတောက်ပြောင်သော်လည်း သရုပ်ဖော် ရာ၊ ခံစားရာတွင်ကား ကဗျာဆရာကြီးတွေ့ထက် သာလိမ့်မည် ထင်ပါသည်။

‘တောင်ထိပ်ပန်း’ စာစောင်တွင် ‘အုန်းသာ(ချောက်)က ‘စာဖတ်သူကလည်း ပြောချင်းတယ်’ ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စာပေဝေဖန်ရေးလုပ်ထားပါသည်။ သူက

“ဒီနေ့ စာပေလောကအကြောင်း ပြောကြည့်ချင်တယ်ဗျာ။ ဒီနေ့ စာရေးဆရာတွေရဲ့ အရေး အသားတွေကို ဖတ်ပြီး ဘဝင်မကျဘဲ တစ်မျိုးကြီးဖြစ်နေတယ်။ စာရေးဆရာအချို့ဟာ(စာဖတ်သူ တွေရဲ့ အကျိုးအတွက်မဟုတ်ဘဲ)စာရေးဆရာအချို့ အတွက် ရှေ့နေလိုက်တတ်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ မဟာလျှောက်လဲချက်က ပြည်သူတွေက ဆုံးဖြတ်ပါလိမ့်မယ်တဲ့။ စာဖတ်သူတွေက ဆုံးဖြတ်ပါလိမ့် မယ်တဲ့။ နောက်ပြီး စာဖတ်သူက ကြိုက်ရင် ဝယ်လိမ့်မယ်။ မကြိုက်ရင် ပယ်လိမ့်မယ်လို့လည်း ဆိုသေး သဗျ။

... အတော့်ကို ခေတ်နောက်ကျတဲ့အဆိုအမိန့်လို့ ဆိုချင်သဗျ။ တစ်ခါလာ စာဖတ်သူက ဆုံး ဖြတ်လိမ့်ပါလိမ့်မယ်။ ပြည်သူက ဆုံးဖြတ်ပါလိမ့်မယ်နဲ့ ပြည်သူနဲ့ကိုင်ကိုင်ပေါက်နေကြတာ တော်တော် ကြာလှပြီပဲ။ ဖန်တစ်ရာ တေနေပြီ။ ဒါကြောင့် အတော့်ကို ဟောင်းနေတဲ့အဆိုအမိန့်လို့ဆိုလိုက်တာပါ။

...ဘာကြောင့်ဆို စာရေးဆရာဆိုတာ ပြည်သူကို အသိဉာဏ်ဦးဆောင်မှု ပေးနေတဲ့သူတွေလို့ ကျွန်တော်တို့ ယူဆထားလို့ပါပဲ။ ကောင်းအောင် ဦးဆောင်သလား၊ မကောင်းအောင် ဦးဆောင်သလား ဆိုတာကတော့ စာရေးဆရာရဲ့ ခံယူမှုအပိုင်းပေါ့။ မကောင်းတဲ့စာတွေကို ရေးပြီးစာဖတ်သူတွေရဲ့ ဉာဏ် ကို ထုံထိုင်းစေအောင် စာပေမူးယစ်ဆေး တိုက်ကျွေးနေကြတဲ့စာရေးဆရာတွေရဲ့ စာတွေကိုတော့ ကျွန် တော်တို့စာဖတ်သူတွေ နားလည်သိရှိအောင် လမ်းညွှန်ကူညီပေးကြပါ။ လမ်းညွှန်ကူညီနေတဲ့စာရေး ဆရာ၊ ဝေဖန်ရေးဆရာတွေကို ကျွန်တော်တို့ကတော့ ကြိုဆိုများပဲ။ ဘယ်စာပေ ရှေ့နေတွေ မျက်စိ ဆံပင်မွေးစူးစူး စကားအင်္ဂါ တူးတူး ကျွန်တော်တို့ကတော့ လက်ခံမှာပဲ။ ဓားသံတညံ့ သေနတ်သံ တညံ့တွေဟာ စာအုပ်တွေထဲမှာတောင် ဆူညံနေတာ မဟုတ်တော့ဘဲ ကက်ဆက်တွေ၊ ပိတ်ကား တွေ၊ ပြဇာတ်တွေအထိ နားငြီးအောင် ညံ့နေကြတာ စိတ်ပျက်စရာ သိပ်ကောင်းတာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုတော့ ဒီနေ့ စာဖတ်သူဟာ ကက်ဆက်နားထောင်သူလည်းဖြစ်၊ ရုပ်ရှင်ကြည့်ပရိသတ်လည်း ဖြစ်နေ လို့ပါပဲ။ ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်၊ ရှေ့နေကြီးတို့စကားနဲ့ပြောရရင် ရေးချင်ရာရေး၊ ဖတ်ချင်ရာ ဖတ်ခွင့်ကြောင့် လား မသိဘူး။ ကက်ဆက်တွေထဲမှာ စုန်းသံ၊ ဆယ့်နှစ်ကြိုးသံ၊ ဥစ္စာစောင့်သံတွေကို ကြားနေရပြီ။

... အဲဒီလိုဟာတွေ အနုပညာနယ်မှာ တွင်ကျယ်လာရင် စာဖတ်သူ(သောတရှင်၊ ရုပ်ရှင်ကြည့် ပရိသတ်)ပြည်သူကို အဆုံးဖြတ်ခိုင်းနေသူကတော့ ဘဝင်ကျ အူမြူးနေကောင်း အူမြူးနေပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ စာဖတ်သူအချင်းချင်းကတော့ ဒီအဖြစ်မျိုးကို လုံးဝအရောက်မခံနိုင်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ စာဖတ်သူတွေဟာ စာရေးတတ်သူတွေ မဟုတ်တော့ ဒီအတိုင်း ငုံ့ခံနေရမှာလား။

စာပေရှေ့နေကြီးတွေက ဆွဲချသံပေါက်အောင် ဘယ်လောက်ပဲ အော်အော်၊ ကျွန်တော်တို့က တော့ စာပေဝေဖန်ရေးဆရာတွေရဲ့ အသံတွေကို ဂရုစိုက်ပြီး နားထောင်ရလိမ့်မယ်။ ဘယ်နှယ် စာဖတ် သူတွေဟာ ပိဋကတ်အိုးကဲ့တွေမှ မဟုတ်တာ။ စာဖတ်သူ ကျွန်တော်တို့အကျိုးနဲ့ညီရင် သူတို့ရဲ့ဝေဖန် ချက်ကို ကျွန်တော်တို့ လက်ခံမှာပေါ့။ စာပေမူးယစ်ဆေးလမ်းညွှန်ဖြစ်တဲ့အကြောင်း အသိပေးလမ်း ညွှန်သူ ဘယ်သူမဆို ကျွန်တော်တို့ ကြိုဆိုရမှာပေါ့။ ဒေါက်ဖြုတ်သံပေါက်အောင် ဘယ်လောက်ပဲ အော် အော်၊ ကျွန်တော်တို့ စာဖတ်သူတွေဟာ ကိုယ့်အကျိုးကို လိုလားတဲ့စာပေဝေဖန်ရေး ဟုတ်လား၊ မဟုတ် ဘူးလားဆိုတာလောက်ကိုတော့ ခွဲခြားသိတတ်ကြပါသေးတယ်။ စာဖတ်သူတွေဟာ ဒီလောက်တော့ မတုံးတတ်ကြသေးပါဘူး”

စာဖတ်သူတစ်ဦးဖြစ်သော အုန်းသာ(ချောက်)က စာဖတ်သူ၏ အသံကို တင်ပြထားသည်။

ဘော်တိုင်းစာဆိုတော်ကော်မတီနှင့်စာပေဝါသနာရှင်များမှာ အများအားဖြင့် အလုပ်သမား လူငယ်များဖြစ်ကြသည်။ ကိုခင်မောင်အေး၊ ကိုခင်မောင်ဆွေ၊ ထွန်းသိန်းထွန်း၊ ကိုလှသန်း၊ မောင်တင် ဆွေ၊ ကိုခင်ဆွေ၊ ကိုချစ်ဆွေ စသည့်လူငယ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုနေ့ညက ဆွေးနွေးပွဲပြီးသည့်နောက်တွင် စာဆိုတော်ကော်မတီဝင်များသည် ကျွန်တော်တို့ ရိပ်သာသို့ လိုက်လာကာ သူတို့၏ ‘တောင်ထိပ်ပန်း’ စာစောင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ချက်တောင်းကြ သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့မှာ ထိုစာစောင်ကို ကောင်းကောင်းမဖတ်ရသေးသဖြင့် ဘာတင်ပြချက် ကိုမှ မပေးနိုင်ခဲ့ကြပါ။

(၇)

နေရစ်တော့ ဘော်တိုင်း

မနေ့ညက နာရီပြန်တစ်ချက်မှ အိပ်ရသော်လည်း မနက် ၃ နာရီတွင် ကျွန်တော်တို့ အိပ်ရာမှ ထကြရသည်။ ဦးညီ၏ ဇနီး ဆရာမဒေါ် သန်းစိန် ကျွေးမွေးသော မနက်စာကို ကျွန်တော်တို့ အစော ကြီးစားရ၏ ။ ကောက်ညှင်းပေါင်း၊ ခေါပုပ်၊ ဆတ်သားခြောက်ကြော်၊ ငါးကြော်နှင့်နက်စ်ကဖီးတို့ဖြစ် သည်။ လှော်၍ခပ်ထားသည့်နမ့်ဆန်ရွှေဖီဦးလက်ဖက်ခြောက်နံ့က မွှေးနေသည်။ ဦးညီ၏ အိမ်မှာ တောင်ကမ်းပါးယံအမြင့်ကြီးတွင်ဖြစ်ပြီး ကျောက်တုံးလှေကားထစ်တွေအတိုင်း တက်သွားရသဖြင့် မျက်စိမဲ့သောကျွန်တော့်ကို အားနာသောကြောင့်ဟုဆိုကာ အိမ်သို့ ဖိတ်၍ မကျွေးတော့ဘဲ ကျွန်တော်

တို့ညွှန်ရိပ်သာသို့ စားစရာ သောက်စရာတွေကို သယ်လာသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေဖီဦးလက်ဖက်ခြောက်နဲ့သင်းနေသည့်အခါးရည်ကို ဇိမ်ဆွဲ၍ သောက်ချိန် မရကြ။ မနက် ၅ နာရီခွဲအရောက် နမ္မတူသို့ သွားရမည်။ ပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ကျောက်မဲသို့ သွားရမည် ဖြစ်သဖြင့် ထရော်လီရီရာသို့ လာခဲ့ကြသည်။

ဘော်တွင်းက မနက်ခင်းသည် နှင်းတွေ မှုန်နေလေသည်။

ကုန်းပေါ်မှ ထရော်လီရီရာ ချိုင့်ထဲသို့ မဆင်းခင် ဘော်တွင်းမြို့ကလေးကို လှမ်းကြည့်မိသည်။ ငြော်... သာလိုက်သည့်ငွေလ။ တကယ်တော့ ငွေလ မဟုတ်။ အနီရောင် လ၊ ကြက်သွေးရောင် လ၊ မနေ့က နတ်တော်လပြည့်နေ့ဖြစ်သည့်တိုင် လပြည့်ဝန်းသည် နှင်းမှုန်တွေကြားထဲတွင် ရှန်းရှန်းမြမြ မသာနိုင်ခဲ့။ နတ်တော်လဆုတ်တစ်ရက်နေ့ဘက်သို့ ကူးသွားသည့်မနက်တွင်မူ မနေ့ညက သာခဲ့သည့် ငွေလမင်းသည် ပို၍ပင် မှုန်ဝေသွားသည်ထင်ရ၏။ ဘော်တွင်း အနောက်ဘက် တောင်တန်းများပေါ်တွင် မေးတင်နေသည့်လပြည့်ဝန်းသည် နှင်းမှုန်တွေကြောင့် ဖျော့တော့ကာ မိုးနေး၏ ပန်းချီကားထဲမှ ပန်းနုရောင်လနှင့်တူနေသည်။

ကျွန်တော်သည် နှင်းနဲ့ ပန်းနဲ့တို့ဖြင့် ထုံယစ်နေသောလေကို တအားရှိုက်လိုက်၏။ ထရော်လီရီရာသို့ လိုက်ပို့နေကြသည့်အိမ်သည်များကလည်း တိတ်ဆိတ်လျက်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း တိတ်ဆိတ်လျက်။ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် စကားမပြောမိကြ။ အသက်ပြင်းပြင်းရှူသံ၊ ကျောက်တုံးများပေါ်သို့ ဖိနပ်နင်းသံ၊ မြို့လယ်ကို ဖြတ်၍ တငြိမ်ငြိမ်စီးနေသော နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းရေစီးသံတို့ကို သာ ကြားနေရသည်။

နှင်းမှုန်တွေထဲတွင် ထရော်လီကလေးသည် ကလေးကစားစရာကလေးတစ်ခုလို ရပ်နေသည်။ “ကဲ ဆရာတို့ ပြန်ကြပေတော့။ နောက်မှ ရှမ်းပြည်နယ် ရောက်ရင်လဲ ဒီဘက်ကိုတော့ လာခဲ့ကြပါ” ဟု ဆရာမဒေါ်သန်းစိန်နှင့်လိုက်ပို့သူများက နှုတ်ဆက်ကြသည်။

ခဏကြာလျှင် ထရော်လီသည် ဆူညံသည့်စက်သံကို ပြုကာ ဘော်တွင်းမှ ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် လက်တပြုပြန်ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည့်ဘော်တွင်းမှ မိတ်ဆွေများနှင်းမှုန်ထဲတွင် ပျောက်ကွယ်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်အထိ ငေးကြည့်လာခဲ့ကြသည်။

ဘော်တွင်းသည် အသွားအလာ ခက်ခဲသည့်ဒေသဖြစ်သည်။ အရောက်အပေါက်နည်းသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ ဘော်တွင်းမြို့ကလေးသည် ပင်လယ်ထဲက ကျွန်းကလေးတစ်ကျွန်းနှင့်တူနေသည်။ သူတို့နှင့်ကမ္ဘာလောကကြီးကို ဆက်စပ်ပေးနေသည့်အရာဆို၍ နှစ်ပေသာကျယ်သည့်ထရော်လီသံလမ်းကလေးတစ်သွယ်မျှသာ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့်လော မသိ။ ဘော်တွင်းမှ ဒေသခံများသည် ညွှန်သည်

ကို မျှော်ကြသည်။ ရောက်လာသည့်ညွှန်သည်ကို ခင်မင်ကြသည်။

ထရော်လီသည် ကျားစခန်းကို ကျော်လာခဲ့လေသည်။ ဪ ကျားစခန်းနှင့်ကျားဥမင်။ အမေ ရိကန်သမ္မတလောင်းဖြစ်မည့်ဟားဗတ်ဟူးဗားအမည်ပေးခဲ့သည့်နေရာကလေး။ သူ့သမိုင်းကလေးက စိတ်ဝင်စားစရာ။

ကျားစခန်းမှ မီးရောင်ကလေးများသည် နှင်းမှုန်ထဲတွင် တဖြည်းဖြည်းဝေး၍ ကျန်ရစ်ခဲ့လေ ပြီ။ ခဏကြာလျှင် လိုပ ဘူတာ။ လိုပ ဘူတာတွင် မီးမရှိ။ မှောင်နှင့်မည်းမည်းကြီးတွင် လိုပ ဘူတာ ကလေးကို ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ဘူတာဆိုသော်လည်း တဲကလေးတစ်လုံးနှင့်တောင်ယာလုပ် သည့်တဲကလေး လေးလုံးသာရှိသည့်တဲသိုက်ကလေးတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါ၏။ သည့်နောက်တွင်မူ ဘာကို မျှ မတွေ့ရတော့။ ထရော်လီသည် လွန်းထိုးဆင်းလာကာ တောင်ကြားထဲက နမ့်ပန်ယွန်းချောင်းဘေး တစ်လျှောက်တွင် ပြေးနေသည်။ နှင်းတွေ မှုန်နေရသည့်အထဲတွင် တောင်ကြားအတိုင်းစုပ်၍ တက် လာသည့်ဆောင်းလေက အေးစိမ့်နေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အနှေးထည်တွေ အထပ်ထပ်ဝတ်၊ ခေါင်းတွင် မာဖလာကို စီးကာ ထရော် လီပေါ်တွင် ကုပ်၍ လိုက်လာကြသည်။ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် စကား မပြောမိကြ။

ဘော်တွင်းမှ မနက်လေးနာရီတွင် ထွက်လာသော ထရော်လီသည် ၅ နာရီခွဲတွင် နမ္မတူသို့ရောက် လေသည်။

နမ္မတူကား ဘော်တွင်းမှာထက် နှင်းတွေ မှုန်နေသေးသည်။ နှင်းသာပို၍မှုန်သည်မဟုတ်။ အ ချမ်းက ပိုလိုက်သေးသည်။ ဧဝံစပ်သေချာသော ဦးညီသည် ဘူတာရုံအပြင်ဘက်တွင် ကားကို ကြိုရန် အဆင်သင့်စီစဉ်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုသည့်ကားဖြင့် နမ္မတူ မော်တော်ကား ဂိတ်သို့ လာခဲ့ကြသည်။ ထိုကားဖြင့် ကျောက်မဲသို့ ဆင်းရန် ဖြစ်၏။

နမ္မတူသမဝါယမသည် နမ္မတူ-မန္တလေး အဝေးပြေးကားကြီးများကို ကိုင်ထားလေသည်။ တစ် နေ့ တစ်စီးကျ ထွက်ပြီး လူတစ်ယောက်ကို ၆၀ ကျပ်ပေးရသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပြေးသည့်မော်တော်ကားများ၏ ထူးခြားချက်မှာ စက်ရော၊ မော်တော်ကား ဘော်ဒီပါ ခိုင်ခံ့ကောင်းမွန်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့သွားခဲ့သည့်ခရီးတစ်လျှောက်တွင် စက်ပျက် ၍ ထိုးရပ်နေသည့်မော်တော်ကားဆို၍ တစ်စီးတစ်လေမျှ မတွေ့ခဲ့ရ။ လူစီးကားဆိုလျှင်လည်း သင်္ဘော သားကားခေါ် သည့်ဒတ်ဆန်းကားတွေ ပြေးနေသည်။ ကုန်တင်လူစီးသည့်ကားကြီးတွေဆိုလျှင်လည်း အီစူဇူးတို့၊ ဟီးနီးတို့ စသည့်ကားမျိုးတွေဖြစ်သည်။ တောင်ပေါ်လမ်းတွေ သည်ကားကြီးမျိုးတွေသာ ခံနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မြေပြန့်မှာလို စစ်သုံးလက်ကျန်ကားတွေဖြင့် မောင်းနေရလျှင် တောင်အောက်သို့

လိမ့်ကျသည့်သတင်းမျိုးတွေကို မကြာခဏ ဖတ်နေရလိမ့်မည်ထင်သည်။

လွန်ခဲ့သည့် ၅ နှစ်လောက်တုန်းက အညာမြို့တစ်မြို့သို့ ကျွန်တော်ရောက်သွားစဉ် ၂၇ မိုင်ခရီးကို ၆ နာရီလောက်ကြာအောင် မောင်းယူရသည့်မော်တော်ကားအိုကြီးတစ်စီးကို ကျွန်တော်စီးခဲ့ဖူးသည်။ ထိုကားအိုကြီးသည် ထိုခရီးတွင် ၁၀ ခါလောက် စက်ပျက်သည်။ ကြာတော့ ကျွန်တော် သည်းမခံနိုင်တော့။ မြို့နှင့်ငါးမိုင်လောက်အလိုတွင် ကားကို မစောင့်တော့ဘဲ ခြေလျင်ဆင်းလျှောက်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ မြို့သို့ရောက်သည့်တိုင် ထိုကားအိုကြီးသည် မြို့ထဲသို့ ရောက်မလာသေး။ အသက် ၆၀ ကျော်၊ ၇၀ နီးပါးရှိ အဒေါ်ကြီးတစ်ယောက် မော်တော်ကားကို စိတ်ပျက်လက်ပျက် ကြည့်ကာ “ပျက်တာလဲ မပြောနဲ့လေ၊ ကားက ဟောင်းလှပြီ။ အစတုန်းက ဒီကားက အဒေါ်တို့ပိုင်တဲ့ကား၊ အညာမှာ မော်တော်ကားတွေ ပေါ်ကာစက အဒေါ်တို့ဝယ်ထားတာ၊ နောက်တော့ အဒေါ်တို့ကနေပြီး ပြန်ရောင်းလိုက်တာ ဘယ်နှစ်ဦးလောက်ပြောင်းပြီလဲ မဆိုနိုင်တော့ဘူး။ ဒီကားရဲ့ အသက်ဟာ ကိုရင်လေးတို့အသက်ထက်တောင် ကြီးလိမ့်မယ်” ဟုပြောပါသည်။

ချောင်ကျသည့်အညာမြေပြန့်တွင် မော်တော်ကားပေါ်ကာစက ကားအိုကြီးတွေ ပြေးနေသေးသော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်တွင်မူ သည်လိုကားမျိုးတွေ မမြင်ရတော့ပါ။

ဂိတ်သို့မရောက်ခင် မြို့အထွက်တွင် နမ္မတူမှထွက်လာသော သမဝါယမကားကြီးကို တွေ့သဖြင့် ဆီး၍ အရပ်ခိုင်းရ၏။ သမဝါယမကားသည် လက်မှတ်ကြိုတင်ယူထားသော ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်နေသေးသော်လည်း မလာနိုင်တော့သဖြင့် ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ အချိန်မီတွေ့လိုက်သဖြင့် တော်ပါသေး၏။

မော်တော်ကားပေါ်တွင် လူတွေ ပြည့်ကျပ်နေလေပြီ။ အလယ်လူသွားရန် ဖြစ်သည့် အူကြောင်းလမ်းတွေပါ ခုံတွေ ထိုးထားသဖြင့် သူတို့ကို တောင်းပန်၍ နေရာအဖယ်ခိုင်းကာ ကျွန်တော်တို့ခုံတန်းများဆီသို့ ရောက်အောင် မနည်းသွားယူရသည်။ အပြင်မှာ နှင်းမှုန်တွေကျကာ မှောင်ပိန်းနေသလောက် ကားထဲတွင် မီးရောင်တွေ ထိန်နေသည်။ ခရီးသည်အားလုံး အနှေးထည်ထူထူကြီးတွေ ဝတ်ကာ ခေါင်းကို မာဖလာတွေ ပတ်ထားကြသဖြင့် မျက်နှာကွက်ကွက်ကလေးတွေသာ ပေါ်နေကြသည်။ အများအားဖြင့် မန္တလေးသို့ဆင်းမည့်ခရီးသည်များဖြစ်ကြပြီး လမ်းခုလတ်တွင် ဆင်းမည့်သူဆို၍ ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက်လောက်သာ ပါလိမ့်မည်ထင်သည်။

မော်တော်ကားသည် လားရှိုးလမ်းအတိုင်းထွက်လာခဲ့သည်။ ကားဘေးမှ ခန်းဆီးများကို ဆွဲချထားသဖြင့် ဘာကိုမျှ မမြင်ရပါ။ ခန်းဆီးကို ဆွဲဖွင့်လိုက်လျှင်လည်း နှင်းတွေမှုန်နေသဖြင့် ဘာကိုမျှ မြင်ရမည် မဟုတ်ပါ။ မြင်ရသည့်တိုင်အောင်လည်း အေးလွန်းသဖြင့် အပြင်ကို ကြာကြာကြည့်နိုင်မည် မထင်ပါ။ နှင်းထူကြီးကို တိုး၍ တအိအိမောင်းနေသော မော်တော်ကားထဲတွင် ကျွန်တော်တို့တော့အိပ်ငိုက်လျက် လိုက်လာကြသည်။

လားရှိုးသို့ သွားသောလမ်းအတိုင်း လာခဲ့၍ ၁၂ မိုင်သို့ရောက်လျှင် မေရီမြင့်၏ ဇာတိဟုဆိုသော မန်ဆမ်ရွာကြီးသို့ ရောက်၏။ မန်ဆမ်ရွာကား လမ်းဆုံဖြစ်လေသည်။ လက်ဝဲဘက်အတိုင်း လိုက်သွားလျှင် လားရှိုးသို့ရောက်ပြီး လက်ယာဘက်အတိုင်း ဆင်းသွားလျှင် သီပေါ၊ ကျောက်မဲစသည်တို့သို့ ရောက်လေသည်။

နှင်းမှုန်ထဲတွင် မန်ဆမ်ရွာသည် လူးလွန်လှုပ်ရှားစပြုနေပြီ။ ခလောက်သံတဒေါင်ဒေါင်နှင့်နှားအုပ်များ၊ ဝန်တင်လားများ၊ တောင်ယာခုတ်ကြသည့်အလုပ်သမားကြီးများကို ကြိုကြားကြိုကြားတွေ့ရသည်။ မန်ဆမ်တွင် ဆင်း၍ လက်ဖက်ရည် သောက်ကြသေးသည်။ သည်နေရာတစ်ဝိုက်တွင် ရောက်လျှင် လက်ဖက်ရည် မသောက်ဘဲ မနေနိုင်ပါ။ တောင်ပိုင်ခေါ် နမ့်ဆန်နယ်နှင့်နီးသဖြင့် အချိုခြောက်၊ အခါးခြောက် ကောင်းကောင်းသောက်ရသည်။ သည်နားတစ်ဝိုက်မှာ ရွှေဖီဦးဆွတ်သည့်လက်ဖက်ရည် အချိုခြောက်သည် လစ်ပတန်တို့၊ ဘရွတ်ဘွန်းတို့၊ ဆီလုံတီးတို့နီးပါး ကောင်းပါသည်။

နမ့်တူ သမဝါယမဘတ်စ်ကားသည် မန်ဆမ်တွင်လည်း လူတင်သေးသည်။ ကားအောက်ရောက်၍ ကားမိုးပေါ် သို့လှမ်းကြည့်လိုက်သည့်အခါ၌ ကားမိုးပေါ် တွင်လည်း ကုန်တွေ လူတွေအပြည့်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ နှင်းတောထဲတွင် ကားမိုးပေါ်မှ တက်၍ စီးနိုင်သူများကို ကြည့်ပြီး ကျွန်တော်တို့ အံ့ဩရသေးသည်။

မန်ဆမ်ကို လွန်သည့်အခါတွင်လည်း မိုးစင်စင် လင်းနေလေပြီ။ နေဝန်းနီနီသည် အရှေ့တောင်တန်းများပေါ်မှ ငြိမ့်ရွန်းစွာ ထွက်ပေါ်လာလေသည်။ သို့ရာတွင် စူးရဲသော အနီရောင်ကို မလွတ်နိုင်ပါ။ နှင်းတွေကြားထဲတွင် ဖျော့တော့စွာလင်းနေသည့်ပန်းနုရောင်နေဝန်း ဖြစ်ပါသည်။ မန်ဆမ်နှင့် ကျောက်မဲကြားက လမ်းသည်လည်း တစ်ခါက ကတ္တရာလမ်းကောင်း ဖြစ်ခဲ့သည့်တိုင် ယခုတော့ ပေါက်ပြဲနေလေပြီ။ ကတ္တရာလမ်းဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ဆိုသည့်အတိတ်ကို သက်သေထူနိုင်ရုံလောက်သာ ကျန်တော့သည်။ ကားသည် တောင်ကမ်းပါးယံတွေပေါ်မှာ သွားနေသည်။ တစ်ဖက်တွင် တောင်နံရံ၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် သစ်ပင်တွေ၊ ချုံနွယ်တွေ ဖုံးနေသည့်ချောက်ကမ်းပါးကြီး။ သို့ရာတွင် မကြာပါ။ ခဏအကြာတွင် ချိုင့်ဝှမ်းထဲသို့ ဆင်းလာလေသည်။ ချိုင့်ဝှမ်းထဲသို့ရောက်လာသည့်အခါတွင် ရှုခင်းသည် ပြောင်းသွား၏။ ကြည့်လိုက်တိုင်း အံ့ဩဖွယ်အသစ်တွေကို မြင်ရသည်။ ရှုခင်းတစ်ခုကို ကြည့်၍ ရိုးခါနီးတွင် အသစ်တစ်ရပ်ပေါ်လာသည်။ နောက် ရှုခင်းအသစ်။ ပြာတစ်ဝက် ရွှေတစ်ဝက် နီတစ်ဝက် မောင်းတစ်ဝက်ဖြစ်နေသည့်ကျွန်းတောတွေ။ ယိမ်းသမတစ်သိုက်လို အစိမ်းရင့်မိုင်းမိုင်းကို ဆင်ထားကြသည့်မဲဇလီပင်အုပ်တွေ။ အပျိုမလေးတွေကို သွယ်သွယ်မြင့်မြင့် ကညင်ပင်ပျိုတွေ။ တောင်စောင်းတွေ အစင်းစင်း အကျားကျားဖြစ်နေသည့်လှေကားထစ်စိုက်ခင်းတွေ။ ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် သိပ်သည်းနေသောနှင်းမြူတွေ။

ရှမ်းပြည်နယ်ကို ကျွန်တော် သဘောကျခြင်းမှာ သို့ကလို အဆင်ကဲ့နေသော ကြည်မော့ဖွယ် ရှုခင်းတွေကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ခရီးသွားရခြင်းသည် ဘယ်တော့မျှ ငြီးငွေ့စရာ

မကောင်း။ ရှုခင်းကို ကြည့်၍လည်း ဘယ်တော့မျှ ရိုးအီသွားခြင်း မရှိ။ ရှုခင်းသည် အသစ်အသစ် ပြောင်းနေသည်။ အံ့ဩဖွယ်တို့သည် အသစ်အသစ် ဖြစ်နေသည်။ ခရီးသွားရသည့်အရသာသည် ရှုခင်းမြင်ခင်းအသစ်များ၊ မျက်နှာများ၊ အသွေးအရောင်များ၊ ဓလေ့ထုံးစံများ၊ ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲများ၊ အစားအသောက်များ၊ ဗိသုကာဖွဲ့စည်းမှုစသည့်အနုပညာများကို စူးစမ်းလေ့လာကာ အရသာခံခြင်းဖြစ်သည်။ ‘ပေါလ်ဖတ်ဆေး’ဆိုသည့်စာရေးဆရာကမူ ‘ခရီးသွားခြင်းသည် အနုပညာတစ်ရပ်ဖြစ်၍ ကမ္ဘာလှည့်သည့်အလေ့ကား တိမ်ကောကာ သိမ်ဖျင်းနိမ့်ကျသည့်နယ်လှည့်ခြင်းအလေ့သည် ခေတ်စားနေလေပြီ’ (The Lost Art of travel and the vulgarity of tourism) ဟုရေးခဲ့ဖူးသည်။

တောင်တစ်တောင်ကို ကျော်ပြီး အောက်သို့ဆင်းလာသည့်အခါတွင် လက်ဝဲဘက်၌ မြစ်တစ်မြစ်ကို ဘူးခနဲ တွေ့လိုက်ရ၏။ အခြားမဟုတ်ပါ။ နမ္မတူမြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လားရှိုး-သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းကို ဖြတ်သွားလျှင် နမ္မတူမြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ကို မတွေ့ဘဲ နေ၍ မရပါ။ ဒုဋ္ဌဝတီသည် ကွေ့ကောက်စီးဆင်းလျက်ရှိလေရာ သူ့ကို နမ္မတူဘက်တွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ ကျောက်မဲနှင့်သီပေါဘက်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ သိန္နီဘက်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ နမ့်ဆန်ဘက်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ သည်ချိုင့်ဝှမ်းတွင် ဒုဋ္ဌဝတီသည် အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရုပ်ပြောင်းရုပ်လဲလှုပ်၍ ပြေးလွှားလျက်ရှိလေသည်။ အထက်ပိုင်းတွင် သူ့ကို နမ္မတူမြစ်ဟုခေါ်ပြီး အောက်ပိုင်းတွင် ဒုဋ္ဌဝတီဟုခေါ်ကာ အမရပူရနယ်ထဲသို့ မြစ်ငယ်မြစ်အဖြစ် စီးဝင်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ဒုဋ္ဌဝတီကို ကူးထားသည့်မိုးတေတံတားကြီးကို ဖြတ်မောင်းလာခဲ့ပြီး နောက် တစ်ဖက်ကမ်းတွင် ခဏရပ်လိုက်သေးသည်။

နေရစ်ခဲ့တော့... နမ္မတူ။

(၉)
အီစူဇူးဘတ်စ်ကားကြီးပေါ်မှ ဆရာမလေး

နမ္မတူမြို့နယ်သည် ဒုဋ္ဌဝတီတစ်ဖက်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့လေသည်။

ဒုဋ္ဌဝတီကို ဖြတ်ကူးထားသည့်မိုးတေတံတားမှာ ကွန်ကရစ်ဖြင့် အခိုင်အခံဆောက်ထားသည့် တံတားကြီးဖြစ်ပြီး မကြာခင်ကမှ ဆောက်လုပ်ပြီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မိုးတေတံတား မဆောက်ခင်တုန်းက သည်နေရာကို ကူးတို့ဖြင့် ဖြတ်ကူးရသည်။ လှေနှစ်စင်းကို တွဲထားသည့်ကူးတို့ပေါ် သို့မော်တော်ကားကို ထိုးတင်ရသည့်အတွက် အန္တရာယ်များသည်။ ခရီးဖင့်သည်။ ယခုမူ မိုးတေတံတားကြီးပြီး သွားသဖြင့် နမ္မတူ-ကျောက်မဲကားမများ၊ မိုင်းငေါ့-ကျောက်မဲကားများ၊ နမ့်ဆန်-ကျောက်မဲကားများ အချိန်မကုန်ဘဲ အလွယ်တကူ ဖြတ်သန်းသွားလာနိုင်ကြပါသည်။ သို့တိုင်အောင် တံတားကို ပြုပြင်

စရာတွေ ကျန်နေသေးသည်ဟု သိခဲ့ရသည်။ နမ္မတူမြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်သည် မိုးတွင်းတွင် ရေစီးကြမ်း သဖြင့် ကမ်းပြိုမည်ကို စိုးရိမ်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် တံတားထိပ်တစ်ဖက်တစ် ချက်၌ မြေပြိုမည်စိုးသဖြင့် ဝါးများကို ဝင်းထရံရက်သကဲ့သို့ ရက်ပြီးကာထားသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

မိုးတေတံတားမှာ နမ္မတူမြို့နယ်နှင့်ကျောက်မဲမြို့နယ်၏ နယ်ခြားဖြစ်လေသည်။ တံတားဟို ဘက်က နမ္မတူမြို့နယ်၊ တံတားသည်ဘက်က ကျောက်မဲမြို့နယ်။

ကားပေါ်မှဆင်းသည့်အခါတွင် ကားပေါ်မှပါလာသည့်ခရီးသည်များကို ကြည့်မိတော့သည်။ အများအားဖြင့် ကုန်သည်များဖြစ်ကြ၏။ မြေပြန့်က ခဏရောက်လာသူ တစ်ဦးအဖို့ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းနှင့်တရုတ် ခွဲခြားရသည်မှာ မလွယ်ပါ။ တရုတ်က မြန်မာစကားပြောသည့်အခါ ရှမ်းသံဝဲနေသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ ရှမ်းသည် ‘တ’နှင့်‘သ’ကို ကောင်းကောင်း မပီသပါ။ တရုတ်လည်း ထိုနည်း အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကားအောက်သို့ဆင်း၍ လမ်းလျှောက်နေကြစဉ် ထူးထူးခြားခြား လှပချောမောသည့်မိန်းက လေးတစ်ယောက်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိကြသည်။ ကျွန်တော်တို့တွင် မကပါ။ တစ်ကားလုံးလည်း သတိပြုမိကြပါသည်။ ထိုသူငယ်မမှာ အသားမှာ ဝါဝင်းနေသည်။ အရပ်အမောင်းကလည်း ကညင် ပင်ပျိုတစ်ပင်လို မြင့်သွယ်သည်။ မျက်လုံးတို့က ရှန်းလဲ့ရီဝေနေကြသည်။ ဆံပင်ညိုလဲ့လဲ့တို့က ကျော ပေါ်တွင် ဝေဝဲလျက်။ ကိုယ်လုံး ကိုယ်ပေါက်ရော မျက်နှာပါ တင့်တယ်ပြေပြစ်သည့်သူငယ်မဖြစ်ပါ သည်။

သူ ဝတ်စားထားပုံက ဘာမျှမဆန်းသော်လည်း သူ့အချိုးအဆက်၊ သူ့အရပ်အမောင်းနှင့်ကြည့် ၍ ကောင်းနေသည်။ စုတ်ချက် ခပ်ဝါးဝါးဖြင့် ဆွဲထားသော ပန်းရိုက် ပါတိတ်လုံချည်ကို ဝတ်ထားပြီး တင်ပါးအထိ ဖုံးသော ကုတ်အင်္ကျီဖြူကို ဝတ်ထားသည်။ ခြေအိတ်ဖြူနှင့်ကင်းဘတ်ဖိနပ်ဖြူတို့ကို စီးကာ ခေါင်းတွင် ခေါင်းစည်ပုဝါကို မေးသိုင်း၍ စည်းထားသည်။ ချောမောသည့်မျက်နှာ၊ ကျော့ရှင်း သည့်ကိုယ်လုံးနှင့်ဖျတ်လတ်သွက်လက်သည့်သူ့အမူအရာတို့ကြောင့် ဘယ်သူမျှ သတိမပြုဘဲ မနေနိုင် ကြပါ။ ထိုသူငယ်မလေးမှာ နမ္မတူမှ ကျောင်းဆရာမလေးတစ်ယောက် ဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကားပေါ်တွင် ပါလာသည့်ခရီးသည်အများစုမှာ ကုန်သည်များဖြစ်ကြပြီး အ နည်းစုသာလျှင် အမှုထမ်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ယိုးဒယားဘက်မှလာသော ပစ္စည်းမျိုးစုံသည် ရှမ်း ပြည်နယ်ချောင်ကြိုချောင်ကြားက ဆိုင်ကလေးတွေအထိ ရောက်နေသည်။ မန်ဆမ်နှင့်ပန်လှဆိုသည့် ရွာကလေးနှစ်ရွာကို ကျွန်တော် ဖြတ်ခဲ့ရာတွင် ကုန်စုံဆိုင်ကလေးများအပေါ်၌ ယိုးဒယားပစ္စည်းအ တော်များများကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုပစ္စည်းများသည် မန္တလေးကိုဖြတ်၍ လားဝန်တင်များဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ ဝင်နေသည်ဟု သိရလေသည်။ ရန်ကုန်နှင့်စာလျှင် ယိုးဒယား ပစ္စည်းအားလုံးလောက်မှာ ဈေးကြီးနေသည်ကို တွေ့ရပေ၏ ။

မိုးတေတံတားကို ဖြတ်ပြီး မကြာမီ ကျွန်တော်တို့ကားသည် သီပေါသို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။ သီပေါ ကား မြို့သက်ရင့်လှပြီဖြစ်သည့်မြို့ အိုမြို့ဟောင်းတည်း။ ကျွန်တော်တို့သည် သီပေါတွင် မဆင်းကြ ပါ။ ကျောက်မဲမှအပြန်ကျမှသာ သီပေါကို ဝင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ကို မော်တော်ကား ပေါ်မှသာ လှမ်းကြည့်နိုင်ခဲ့ပါ၏။ မြို့အထွက် ဂိတ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် မော်တော်ကားဆရာသည် ကျွန်တော်တို့ခရီးသည်အားလုံး၏ စာရင်းကို သွားပြရ၏။ ခြေလျင်ဆင်းလျှောက်ခြင်းကား မရှိတော့ ပါ။

ကားထွက်မည်ပြုစဉ် ကားစပယ်ယာသည် ဂိတ်အဆောက်အအုံထဲမှ ပြေးထွက်လာကာ “ဟိုး ဆရာ၊ ဟိုး” ဟု လက်ပြ၍ အော်ရင်း ကားနောက်တန်းမှ လူတစ်ယောက်ကို လာခေါ် သွားလေသည်။ လှည့်ကြည့်လိုက်သောအခါ၌ မိုးတေတံတားတွင် ရပ်စဉ်က ကျွန်တော်တို့ သတိပြုခဲ့မိသည့်ခပ်ချော ချောဆရာမလေးကို ဂိတ်မှ အခေါ်ခိုင်းသဖြင့် လာခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။

သူငယ်မကလေးမှာ တစ်ချက်မျှ ဣန္ဒြေမပျက်ပါ။ မျက်နှာထားတည်တည်၊ ခြေလှမ်းမှန်မှန်ဖြင့် ဂိတ်ဆီသို့ စပယ်ယာနောက်မှ လိုက်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား ဘာမဆိုင် ညာမဆိုင် တထိတ်ထိတ်နှင့်ဖြစ်နေကြလေသည်။ မည်သည့်အ ပြစ်မျိုးရှိ၍ ထိုသူငယ်မကို ရွေးခေါ် လေသနည်း။ ထိုခပ်ချောချောသူငယ်မသည် ရာဇဝတ်မကင်းသည့် မည်သည့်အမှုကိုများ ကျူးလွန်ခဲ့လေသနည်း။ မည်သည့်သတင်းကို ရထား၍ သူ့ကိုခေါ်သနည်း။

ကျွန်တော်တို့သည် သည်းထိတ်ရင်ဖို ရှုပ်ရှင်တစ်ခုကြည့်ရသလို လျှို့ဝှက်သည်းဖိုဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖတ်ရသလို ဘာဖြစ်မလဲ၊ ဘာမဖြစ်မလဲနှင့်တထိတ်ထိတ် ဖြစ်နေကြသည်။ ခဏကြာလျှင် ခပ်ချောချော သူငယ်မသည် မော်တော်ကားဆီသို့ပြန်လာကာ ကားပေါ်မှ နောက်လူတစ်ယောက်ကို လာခေါ်ပြန် သည်။ လှည့်ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် တရုတ်အင်္ကျီလက်ရှည်၊ တရုတ်ဘောင်းဘီပွတို့ကို ဝတ်ထား သည့်တရုတ်အဘွားကြီးတစ်ဦး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။

“ဦးညီရေ သူငယ်မလေးတော့ ဘာပြဿနာဖြစ်နေသလဲ မသိဘူး” ဟု ကျွန်တော်တို့ကို လိုက် ပို့သည့် ဦးညီကို မေးမိကြသည်။

“ဘာမှ မဟုတ်ပါဘူးဆရာ၊ နမ္မတူက ကျောင်းဆရာမလေးပါ။ သူက တိုင်းရင်းသား၊ သူ့အမေ က နိုင်ငံခြားသားမှတ်ပုံတင် ကိုင်ထားတယ်။ ဒါကြောင့် မှတ်ပုံတင်နဲ့ ကိုက် မကိုက် ခေါ်စစ်တာပါ”

သည်တော့မှ ဘာမဆိုင် ညာမဆိုင် ကျွန်တော်တို့တော့ သက်ပြင်းချနိုင်တော့သည်။ ရှမ်းပြည် နယ်တွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာနသည် လူဝင်လူထွက်ကိစ္စများကို တိတိကျကျ ကိုင်တွယ်နေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ခဏကြာလျှင် ကျောင်းဆရာမလေးတို့ သားအမိ ပြန်ရောက်လာသဖြင့် မော်တော်ကားလည်း ကျောက်မဲသို့ ဆက်ထွက်လာခဲ့သည်။

သီပေါနှင့်ကျောက်မဲကြားမှ မော်တော်ကားလမ်းမှာ ကောင်းစွာ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားသည့် လမ်းဖြစ်ပါသည်။ ကတ္တရာလမ်းမှာ ချိုင့်ခွက်မရှိ၊ လှိုင်းထခြင်းပင် မရှိ။ အချို့နေရာများတွင် ရန်ကုန်-မန္တလေးလမ်းမကြီးထက်ပင် ချောမွေ့နေသေး၏။ လမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက် ရှုခင်းကလည်း သာယာလှသည်။ အဝေးတွင် တောင်တန်းတို့က မနိမ့်မမြင့် ပြေပြေလျှောလျှော သွယ်တန်းလျက်။ ကော်ဖီခြံတွေ စိုက်ခင်းတွေကလည်း လမ်းဘေးတွင် အကွက်ကျကျ၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မော်တော်ကားလမ်းသည် မီးရထားလမ်းနှင့်နီးလာလိုက်၊ ဝေးသွားလိုက်၊ မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ် နမ္မတူတို့ ဘော်တွင်းတို့ဘက်မှာလို တောင်ကြီးတွေက မိုးထိအောင် မြင့်မားခြင်းလည်း မရှိ။ မြေပြန့်လွင်ပြင်ကြီးလည်း မဟုတ်။ တောင်တန်းကလေးတွေ၊ ကုန်းမြင့်ကမူကလေးတွေ၊ စိုက်ခင်းတွေ၊ ချောင်းကလေးတွေ၊ မီးရထားတံတားကလေးတွေနှင့်။ ဟင်းလင်းပြင်နှင့်ထု၊ မျဉ်းပြောင့်နှင့်မျဉ်းကွေး၊ ပြင်ညီနှင့်အလုံးအဝန်း၊ အလင်းနှင့်အမှောင်တို့ကို မျှတပြေပြစ်အောင် အချိုးကျကျနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားသည့်ရှုခင်းပန်းချီကားတစ်ခုကို ကြည့်ရသလို လှပါသည်။

ခဏကြာလျှင် မော်တော်ကားသည် ကျောက်မဲမြို့တွင်းသို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။ ကျောက်မဲကား မြေပြန့်တွင် ရှိသည့်မြို့ဖြစ်၏။ ဘေးမှာ တောင်ကုန်းတွေ ဝန်းရံနေပြီး အလယ်ကောင်ချိုင့်ထဲတွင် တည်ရှိလေသည်။ လမ်းတွေက ကျယ်ပြန့်ပြီး သန့်ရှင်းသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို ကမ္ဘောဇခင်လှိုင် စက်မှုလက်မှုအလုပ်ရုံတွင် ချထားခဲ့ပြီးနောက် ဦးညီသည် ထိုကားဖြင့်ပင် မန္တလေးသို့ လိုက်သွားလေသည်။

ကျောက်မဲတွင် နှင်းမဝေပါ။ မြူလည်း မဆိုင်းပါ။ သို့ရာတွင် နေခြည်သည် ဖျော့တော့ကာ အအေးဓာတ်က လွှမ်းခြုံဆဲဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ မိခင်ဖခင်တို့ပိုင်သော ကမ္ဘောဇအလုပ်ရုံတွင် ခဏနားကြသည်။ နေရိပ်ထဲတွင် မထိုင်နိုင်သဖြင့် နေခြည်ဖျော့ဖျော့ထဲတွင် ကုလားထိုင်များကို ခင်း၍ထိုင်ကြရ၏။

ကမ္ဘောဇအလုပ်ရုံမှာ ရှမ်းပြည်နယ် အတိုင်းအတာဖြင့် အတော်ကြီးသည့်အလုပ်ရုံဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ တွင်ခုံများ၊ ဖောက်စက်များ၊ ရွှေပေါ်စက်များစသည့်ကိရိယာတွေ တော်တော်စုံလင်ပါသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ညီ ကိုကျော်စိန်က ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပြသေးသော်လည်း ထိုစက်များ အကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ ကောင်းကောင်း နားမလည်ပါ။ မော်တော်ကားများ၊ ဆန်စက်များ၊ ဆီစက်များအတွက် စက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့်အလုပ်ရုံတစ်ခုဖြစ်ကြောင်းလောက်ကိုသာ

အကြမ်းဖျင်းသိခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ဖခင်သည် တစ်ခါက နမ္မတူဘော်တွင်းတွင် အလုပ် သမားကြီးတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး ထိုအလုပ်ရုံကို စစ်မဖြစ်မီက တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကိုကျော်စိန်မှာ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်နည်းနည်းမျှမတူ။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က အရပ်အမောင်း ကောင်းသလောက် ကိုကျော်စိန်မှာ အရပ်ပြတ်သည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က အသားညိုသလောက် ကို ကျော်စိန်မှာ မျက်နှာကို ကြည့်ရုံမျှဖြင့် ရှမ်းအမျိုးသားဟု ပြောနိုင်လောက်အောင် အသားဖြူသည်။ စကားပြောတော့လည်း ရှမ်းသံ ဝဲနေလေသည်။ ကွယ်လွန်သူ ဖခင်နှင့်တူသည်ဟု ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ အမေက ပြောပြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကျယ်ပြန့်လှသော ကမ္ဘောဇအလုပ်ရုံဝင်းကြီးထဲက နေပူစာတွင် လက်ဖက် ရည်အခါးသောက်ရင်း ကျွန်တော်တို့ကို သွားကြိုနေသည့်အဖွဲ့ကို စောင့်နေကြသည်။ ကျောက်မဲစာ ဆိုတော်ကော်မတီဝင်များသည် မော်တော်ကားတစ်စီးဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို မြို့ထိပ်ဖျားတွင် သွားကြို နေစဉ် ကျွန်တော်တို့က မြို့တစ်ဖက်ထိပ်မှ ဝင်လာသဖြင့် သူတို့နှင့်လွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဇအ လုပ်ရုံမှ သူငယ်လေးတစ်ယောက်က ကျွန်တော်တို့ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း သွားအကြောင်းကြားတော့ မှ ကြိုဆိုသူများ ပြန်ရောက်လာကြသည်။

လားရှိုးမှ ကျွန်တော်တို့နှင့်လိုက်လာကြသော ကိုပင်နီနှင့်ကိုရာသက်တို့က စာဆိုတော်ကော်မ တီများနှင့်ကျွန်တော်တို့ကို မိတ်ဆက်ပေးသည်။

ဒေါက်တာဦးဘဟန်နှင့်ဦးသန်းအောင်တို့ ခေါင်းဆောင်သည့်ကျောက်မဲစာဆိုတော်ကော်မတီ မှာ တက်ညီလက်ညီ ရှိလှပေ၏။

ဒေါက်တာဦးဘဟန်မှာ အသက် ၆၀ ကျော်၊ ၇၀ နီးပါး ရှိလေပြီ။ သို့ရာတွင် ပိန်ပိန်ပါးပါး အ ရပ်ပြတ်ပြတ် အသားဖြူဖြူ သမင်ရောင်ကုတ်အင်္ကျီနှင့်ဘောင်းဘီကို ဝတ်ထားပြီး လည်စည်းစည်း ထားသည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် တရုတ်သွေးနှောသည်ဟုထင်ရသည်။ တရုတ်သွေး တစ်စက်မျှမ ပါသည့်အင်းသားကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ အသက် ၇၀ နား နီးနေသည့်တိုင် ကျန်းမာဖျတ်လတ်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စားပြီး မနက်တိုင်း လမ်းလျှောက်သောကြောင့် ဤသို့ကျန်းမာရေး ကောင်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်းဖြင့် ဦးဘဟန်က ပြောပြလေသည်။

ဦးဘဟန်သည် စစ်ကြီးမဖြစ်မီကတည်းက ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အမှုထမ်းခဲ့ပြီးနောက် ပင်စင်ယူသည့်အခါတွင်လည်း တောင်ပိုင်းသို့ မပြန်တော့ဘဲ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှာပင် အခြေချ နေလေသည်။ ယခုတော့ ဦးဘဟန်သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသားလုံးလုံး ဖြစ်နေလေပြီ။ ရှမ်း ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် သူအမှုထမ်းခဲ့ဖူးသော မြို့ဟူ၍ မရှိသလောက်။ သူ့အပေါင်းအသင်းမရှိ သောမြို့ဟူ၍ မရှိသလောက် ဖြစ်နေလေပြီ။ ဦးဘဟန်မှာ ယခုခေတ်စာပေထက် ရှေးခေတ်စာပေနှင့်

ဘာသာဗေဒကို ပို၍ စိတ်ဝင်စားဟန်ရှိလေသည်။

သူနှင့်တွဲဖက်ဦးသန်းအောင်မှာ တစ်ခါက သမဝါယမဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး ယခုမြို့နယ်ကောင်စီဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ အရပ်ထောင်မောင်းသော်လည်း ခပ်ဝဝဖြစ်သဖြင့် အရပ်မြင့်မှန်း မသိသာပါ။ လှုပ်ရှားမှုတွင်လည်းကောင်း၊ စကားပြောရာတွင်လည်းကောင်း ခန္ဓာကိုယ်နှင့်မလိုက်အောင် သွက်လက်ဖျတ်လတ်သူ ဖြစ်ပါသည်။

စာဆိုတော် ကော်မတီသည် ကျွန်တော်တို့ကို မြို့လယ်ရှိ နာမည်ကြီးတရုတ်ထမင်းဆိုင်တစ်ဆိုင်သို့ခေါ် သွားကာ နံနက်စာ ကျွေးလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ နံနက်စာ စားသည့်အချိန်တွင် နေ့လယ်နာရီပြန်နှစ်ချက် ထိုးနေလေပြီ။

(၁၀)
စခန်းသာ ဟော်

စာဆိုတော် ကော်မတီ၏ စီစဉ်ပေးချက်အရ ကျောက်မဲဆောက်လုပ်ရေးရိပ်သာမှာ တည်းခိုကြသည်။ မူလက အပေါ်ဘိုတဲဟုခေါ်သည့်ဧည့်ရိပ်သာတွင် တည်းရန်ဖြစ်သော်လည်း တခြားဧည့်သည်တွေ ရောက်နေသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ချည်း လွတ်လပ်စွာ နေနိုင်ရန် ဆောက်လုပ်ရေးရိပ်သာမှာ နေရာချပေးထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ရိပ်သာတွင် ရေမိုးချိုး၊ ခဏနားပြီးနောက် ညနေပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ကို ကျောက်မဲမြို့ကို လိုက်ပြသည်။ ကျောက်မဲကား ရှမ်း၊ မြန်မာ၊ တရုတ်၊ ကုလားစသည်ဖြင့် လူမျိုးစုံသောမြို့ကြီးဖြစ်၏။ မြို့လယ်က တိုက်တာကြီးများကလည်း ကြီးမားခိုင်ခံ့ကြသည်။ အရောင်းအဝယ်လည်း ဖြစ်ထွန်းသဖြင့် ငွေကြေးချောင်လည်သူများ ပေါများကြသည်။ အများအားဖြင့် လက်ဖက်စို၊ လက်ဖက်ခြောက် အရောင်းအဝယ်လုပ်သည့်ကုန်သည်ပွဲစားကြီးများ ဖြစ်လေသည်။

ကျောက်မဲမှာ သိန္နီတို့ သီပေါတို့လို မြို့ဟောင်းမဟုတ်ချေ။ မြို့သစ်တစ်မြို့ဖြစ်လေသည်။ ၁၂၂၁ ခုလောက်က မြန်မာပြည်မဘက်မှ ကုန်သည်များသည် နွားဝန်တင်များ၊ လားဝန်တင်များဖြင့် တောတောင်များကို ကျော်ကာ ရှမ်းပြည်နယ်သို့တက်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုလမ်းမှာ လူသွားလမ်းဖြစ်လေသည်။ ထိုလားဝန်တင်နွားဝန်တင်များသည် ယခုကျောက်မဲမြို့ တောင်ဘက် ဘုရားလေးဆူနှင့် ကျွဲကုန်းရွာကြားတွင် စခန်းချခဲ့ကြသည်။ ထိုဈေးကလေးတွင် ရှမ်းကုန်သည်နှင့်မြန်မာကုန်သည်တို့ ကုန်စည်ဖလှယ်ခြင်း ပြုကြသည်။

၁၂၆၀ ခုနှစ်လောက်အထိ ကျောက်မဲဟူသည့်အမည်သည်ကို မရသေး။ ထိုစဉ်က ‘မဟိန်လမ်’

ခေါ် ကျောက်တုံးမည်းများ တည်ရှိရာ တောင်ကုန်း၏ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် လုံတော၊ ကြိမ်တော ကြီးများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းထားသည့်လုံပိုင်ဆိုသည့်ရွာကလေးတစ်ရွာရှိသည်။ လူနေအိမ်ခြေ ၈၀ ခန့်မျှသာရှိသည့်ထိုရွာကလေးနှင့်နမ့်တုံမြို့ကြား ဈေးတည်ရန် နေရာရွေးကြသည့်အခါ ကျောက်တုံး အမည်းများရှိသည့်ကုန်းကလေးကို ရွေးကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနေရာကို ‘ကပ်မဟိန်လမ်’ဟုရှမ်းတို့ က ခေါ်ကြသည်။ ရှမ်းဘာသာအားဖြင့် ‘ကပ်’ဆိုသည်မှာ ‘ဈေး’ဖြစ်၍ ‘မဟိန်’ဆိုသည်မှာ ‘ကျောက် တုံး’ကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ‘လမ်’မှာ ‘မည်းနက်သည်’ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်လေသည်။

ကျောက်မဲမြို့ဟူ၍ ဖြစ်လာသည်မှာ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင်မှ ဖြစ်လေသည်။ ထိုနှစ် မေလ ၁၄ ရက် နေ့၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၄ ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၈ ရက်၊ သောကြာနေ့ ၁၂ နာရီတွင် သီပေါစော်ဘွား ကြီးဆာစောချယ်၊ လားရှိုးအရေးပိုင် မစ္စတာသွန်တန်၊ ကျွဲကုန်းနယ်ပိုင်ကြီး ဦးခွန်ထွန်း၊ ကျောက်မဲ ကြီးရွာနယ်ပိုင်ကြီး ဦးဆံ့မူးတို့ လာရောက်၍ မြို့ကို ပန္နက်ရိုက်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုမြို့ပိုင် ကြီးနှစ်ဦးတို့က မြို့သစ်ကို သူ့အပိုင် ကိုယ့်အပိုင်တွင် တည်စေချင်ကြသဖြင့် အငြင်းပွားကြရာမှ နောက် ဆုံးတွင် ထိုမြို့နှစ်မြို့ကြား ဈေးသစ်နေရာကို ရွေးလိုက်ပြီး ယခုကျောက်မဲမြို့ကို တည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် ဟု သိရလေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ နမ့်တုံမြို့ မြောက်ဘက်ရှိ ကပ်မဟိန်လမ်ခေါ် ကျောက်မဲဈေးကို အစွဲပြုကာ ကျောက်မဲမြို့ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

အိမ်များ သပ်ရပ်ခြင်းနှင့်လမ်းများကျယ်၍ သန့်ရှင်းခြင်းမှာ ကျောက်မဲမြို့၏ ထူးခြားချက် ဖြစ်၏။ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းတွေကလည်း အိမ်ကောင်းတွေအလျောက် သပ်ရပ်ကြသည်။ ခြံစိုက်၍ နွားတင်းကုတ်တွေ ထားသည့်မြို့စွန်က ဆင်းရဲသားအိမ်ကလည်း သူ့အလျောက် သပ်ရပ်သန့်ရှင်း သည်။ မြို့စွန်က အိမ်များမှာ သက်ငယ်မိုး၊ ထရီကာသည့်ရှမ်းအိမ်များဖြစ်သော်လည်း ဝင်းခြံကလေး တွေနှင့်ပန်းပွင့်တွေ ဝေဆာနေသော ပန်းပင်ငယ်ကလေးတွေနှင့်မြေတလင်းပြောင်ပြောင်ကလေးတွေ နှင့်ဖြစ်သဖြင့် ငယ်ပင်ငယ်သော်လည်း မျက်စိပဒေသာတွင် လှနေသည်။

လားရှိုး-သီပေါမှ ကားများ၊ နမ့်ဆန်မှ ကားများ၊ နမ့်တူမှ ကားများ၊ မိုင်းလုံနှင့်မိုင်းငေါ့ဘက် မှ ကားများ ဆင်းရာဖြစ်သဖြင့် ကျောက်မဲမြို့သည် လားဆုံမြို့သဖွယ် ဖြစ်နေသည်။

မြို့ကို တစ်ပတ်လှည့်ကြည့်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ပြည်လုံးချမ်းသာစေတီကို သွားဖူး ကြသည်။ ပြည်လုံးချမ်းသာစေတီမှာ လွယ်ခွန်တောင်ပေါ်တွင် တည်ထားလေသည်။ တောင်ကမူကို ကွေ့ပတ်ဖောက်ထားသည်။ ကားလမ်းရှိသဖြင့် ကားဖြင့် တိုက်ရိုက် ရင်ပြင်တော်အရောက် တက်နိုင် လေသည်။

ပြည်လုံးချမ်းသာစေတီ ရင်ပြင်ထက်မှ ကြည့်လျှင် ကျောက်မဲတစ်မြို့လုံးကို စီး၍ မြင်ရသည်။ ကျောက်မဲမြို့ပတ်ပတ်လည် တောင်ကုန်းများပေါ်တွင်လည်း ရွှေရောင်တပြောင်ပြောင်၊ မှန်ရောင်တ ပြောင်ပြောင်နှင့်စေတီများကို မြင်ရသည်။ ကျောက်မဲကား ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်

၏။ ဘေးပတ်ပတ်လည်တွင် တောင်ကမူတွေ ကာရံပြီး အလယ်က မြေပြန့်ကို အကွက်ရိုက်ဆောက် ထားသည်။ ဈေး၊ ဘူတာရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံစသည်တို့မှာ ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင်ရှိ၍ ဆေးရုံ၊ ဧည့်ခိုခန်းနှင့်တချို့ အိမ်သစ်တိုက်သစ်များမှာ ဘေးပတ်လည် တောင်စောင်းများတွင် နေရာယူထားကြသည်။ ယင်းတို့ ကား မြို့မမှ တဖြည်းဖြည်း လျှံကျဖိတ်စဉ်လာသော ကွက်သစ်များဖြစ်လေသည်။

စေတီတော်ကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် စေတီတော်ဘေး ကုန်းစောင်းရှိ တစ်ထပ်အုတ်ကျောင်းက လေးထဲသို့ ဝင်ကာ ဆရာတော်ကို ဖူးမြော်ကြပြန်သည်။

စာပေရေးသားခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့်ဆရာတော်၏ အမေးများကို အထိုက်အလျောက်ဖြေ ကြားပြီးနောက် ဆရာတော်ကို ဝတ်ဖြည့်ကာ ပြည်လုံးချမ်းသာစေတီရင်ပြင်တော်ပေါ်မှ ဆင်းလာခဲ့ ကြသည်။ အချိန်ရသေးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် စခန်းသာသို့ ထွက်လာခဲ့ကြလေသည်။

ကျောက်မဲ-မန္တလေး မော်တော်ကားလမ်းအတိုင်း ဆင်းလာခဲ့၍ မိုင်အနည်းငယ်ရောက်လျှင် စခန်းသာရွာကလေးကို တွေ့ရသည်။ ရှမ်းအမျိုးသားတောင်သူများ၊ လယ်သမားများ၏ ရွာကလေး ဖြစ်၏။ ထိုရွာကလေးကို လွန်ပြီး နာရီဝက်ခန့် မောင်းခဲ့ပြီးနောက် လမ်း၏ လက်ယာဘက်သို့မျှော်ကြည့် လိုက်လျှင် အတွင်းဘက် နှစ်မိုင်သာသာခန့်အကွာ၌ ထင်းရှူးပင်အုပ်တွေနှင့်ကုန်းတန်းကလေးတစ် ခုကို မြင်ရသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကားနှစ်စီးသည် စခန်းသာရွာကို လွန်လျှင် လက်ယာဘက်သို့ဆင်းသောလှည်း လမ်းကလေးအတိုင်း ဆင်းလာခဲ့သည်။ လမ်းဘေးတွင် လယ်ကင်းများ၊ နေကြာခင်းများ၊ ကြံခင်း များ၊ ငှက်ပျောခြံများ၊ အခြားစိုက်ခင်းများနှင့်ပေါင်းမြက်တို့ဖုံးနေသော ကွင်းပြင်ကြီးကို မြင်ရသည်။ နေကြာခင်းထဲတွင် နေကြာပွင့်ဝါဝါတွေ ပွင့်နေကြသည်။ နေကြာပွင့်ရိုင်းများ မဟုတ်ပါ။ ဆီထွက်နေ ကြာခင်းများ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဝက်လောက်ရောက်လျှင် တံတားအသစ်ကလေးတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ တောသစ်တွေဖြင့် ဖြစ်သလို ခင်းထားသည့်သစ်သားတံတားကလေးဖြစ်၏။

“အရင်တုန်းက မော်တော်ကား သွားလို့မရဘူးဆရာ၊ လမ်းက ပစ်ထားတာ ကြာတော့ ပျက် သလောက် ဖြစ်သွားပြီ။ ခု ပြန်ပြင်ထားရတာ” ဟု ဦးသန်းအောင်က ပြောပြသည်။

မော်တော်ကားသည် ကြမ်းတမ်းသောမြေနီလမ်းကလေးအတိုင်း တောင်ကုန်းပေါ် သို့ကွေ့ပတ် တက်လာခဲ့ပြီးနောက် တောင်ကုန်းထိပ်ရှိ အုတ်တံတိုင်းနိမ့်နိမ့်ကာထားသည့်ဝင်းကြီးတစ်ခုထဲသို့ ဝင် လိုက်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကားပေါ်မှဆင်းကာ တစ်ပိုင်းတစ်စ ပြိုပျက်နေသည့်ခေတ်မီအဆောက်အ အုံကြီးကို တအံ့တဩ ငေးကြည့်မိသည်။

ထိုအဆောက်အအုံကား ကွယ်လွန်သူသီပေါစော်ဘွားကြီးဆာစောချယ်၏ နွေရာသီဟော်နန်း ဖြစ်၍ “စခန်းသာဟော်” ဟုအမည်တွင်လေသည်။

တအံ့တဩဖြင့် ငေးကြည့်မိကြသည်ဟု ကျွန်တော်ပြောခဲ့ပါသည်။ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ ဤ မျှချောင်ကျ၍ ဤမျှ အထီးကျန်နိုင်လှသော တောခေါင်ခေါင် တောင်ကုန်းကြီးပေါ်တွင် ဤမျှခေတ် မီ ဤမျှခမ်းနား ဤမျှလှပသော အဆောက်အအုံကြီးကို အထီးတည်း တွေ့ရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

သီပေါစော်ဘွား၏ စခန်းသာဟော်မှာ တောင်စွယ်တစ်ခုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားလေသည်။ တောင်စွယ်မျက်နှာပြင်သည် စည်မျက်နှာကဲ့သို့ ညီညာပြန့်ပြူးလျက် ရှိ၏ ။ တစ်ခါတုန်းက မြကမ္မလာ ကို ဖြန့်ထားသည့်နှယ်ရှိသော မြက်ခင်းလဲ့လဲ့တို့ ရှိခဲ့ဟန်တူသော်လည်း ယခုမူ ပေါင်းမြက်တို့ တောထ အောင် ဖုံးနေလေပြီ။ တောင်စွယ်ဆုံးသွားသည့်အခါ၌ ကမ်းပါးကို ဖြိုချကာ ကျောက်တုံးတွေစီထား ပြီး အောက်အဆင့်တွင် မြက်ခင်းပြင်တစ်ခု လုပ်ထားပြန်သည်။ အပေါ်မြက်ခင်းပြင်မှ အုတ်လှေကား အတိုင်း ဆင်းလာလျှင် အောက်မြက်ခင်းပြင်သို့ ရောက်သည်။ ထိုနေရာတွင် တစ်ခါက ဇော်မား၊ ဒေ လီယာ၊ ဂန္ဓမာ၊ ကာနေးရှင်းစသည့်ပန်းပင်များ ရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် တွေးကြည့်ပါသည်။

တောင်စွယ်က မြက်ခင်းအလယ်တွင် ဆောက်ထားသည့်နွေရာသီဟော်နန်းမှာ အနောက်တိုင်း နှင့်အရှေ့တိုင်းအမျိုးသားဗိသုကာလက်ရာကို ပေါင်းစပ်ထားသည့်အဆောက်အအုံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကော်တစ်ချ်ခေါ် တစ်ထပ်တိုက်ဖြစ်ပြီး အလယ်ထိပ်တွင် ရောမခေတ်က ကော်လံများလို ကျောက်ဖြူ တိုင်လုံးကြီးတွေ ထူထားကာ ထိပ်တွင် ဒေါင်းရုပ်ကြီးတစ်ရုပ်ကို ကျောက်ဆစ်၍ ပုံဖော်ထားသည်။ ကော်တစ်ချ်ဘေးဘက်က တောင်ပံသဖွယ် ဖြန့်နေသည်။ အဆောင်တစ်ဖက်တစ်ချက်ပေါ်တွင် ပြာ သာဒိများ တင်ထားသည်။ ပင်မကော်တစ်ချ်အနောက်ဘက်မျက်နှာစာ အဝကလည်း ရောမကော်လံ လို ကျောက်ဖြူတိုင်ကြီးတွေ ထူထားပြီး ထိပ်တွင် ယုန်ရုပ်ကို ကျောက်ဆစ်၍ ဖော်ထားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်နန်းအလယ်ပေါက်မှ ရပ်ကာ ရှေ့တွင် မြင်ရသည့်ရှုခင်းကို မျှော်ကြည့် ကြသည်။ ရှုမျှော်ခင်းကြီးတစ်ခုလုံးကို မြင်ကွင်းကျယ်မြင်နိုင်သောနေရာပေတည်း။

တောင်စွယ်အောက်တွင်ကွင်းပြင်ကြီးက မျှော်မဆုံးနိုင်။ ကွင်းပြင်ကို လွန်လျှင် လားရှိုး-မန္တ လေးမော်တော်ကားလမ်းကို ရေးရေးမြင်ရသည်။ ကားလမ်းကို လွန်လျှင် မျှော်မဆုံးနိုင်သောလယ် ကွင်းများ၊ တောင်ယာများ၊ လှေကားထစ်စိုက်ကွင်းများ၊ တောအုပ်များ၊ စမ်းချောင်းများ၊ မိုင်းပြာ သောတောင်တန်းများ၊ ထို့နောက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းကြီး။

“ခု နေကြာခင်းတွေ၊ စပါးတွေ စိုက်ထားတဲ့ကွင်းကြီးက ဟိုတုန်းကတော့ မြင်းပြိုင်ကွင်းကြီး ဆရာ၊ နွေရာသီကျရင် စော်ဘွားကြီးက ဒီမှာပဲ နေတယ်။ ဒီဟော်ရှေ့ကနေပြီး မြင်းပွဲကို ကြည့်တာပဲ” ဒေသခံများက ပြောပြကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်နန်းထဲသို့ဝင်ခဲ့ကြ၏။ ဒေါင်းရုပ် ရုပ်ကြွတပ်ထားသည့်အလယ်ခန်းမ ဆောင်ကြီးကို ပထမဝင်ကြည့်ကြသည်။ ထိုအဆောင်မှာ အဖူးမြော်ခံရာ ညီလာခံခန်းမဟုတ်သိရ၏။ အလယ်ခန်းမတွင် ဘာမျှမရှိတော့ပါ။ ပလ္လင်လည်း မရှိတော့။ ဟော်နန်း၏ အဆောင်အယောင်တို့ကို လည်း မမြင်ရတော့။

လွန်ခဲ့သည့်လေးငါးနှစ် ညောင်ရွှေဟော်သို့ ရောက်စဉ် ထီးဖြူ၊ ပလ္လင်၊ နာရီမောင်းစသည်တို့ ကို ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့ရသည်။ ယခု စခန်းသာဟော်နန်းတွင်ကား ပဒေသရာဇ်စနစ်၏ အရိပ်အယောင် ကို မမြင်ရတော့။

အလယ်က ညီလာခံခန်းမကို ကြည့်ပြီးနောက် ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်အဆောင်များကို ဝင် ကြည့်ကြသည်။ ညာဘက်တောင်ပံမှ အဆောင်ကား မရှိတော့။ ပြိုပျက်နေလေပြီ။

“မီးလောင်သွားလို့ ဒီဘက်က အဆောင်ကတော့ ပျက်သွားပြီ။ ဝဲဘက်ဆောင်ပဲ ကျန်တော့ တယ်” ဟုပြောကြသည်။

ဘယ်တုန်းက မီးလောင်သွားသည်ဟု ကျွန်တော်မမေးခဲ့မိပါ။ ညာဘက်အဆောင်မှာ အမိုးတွေ မရှိတော့ဘဲ တစ်ပိုင်းတစ်စ ပြိုကျနေသည့်နံရံကြီးကိုသာ မြင်ခဲ့ရသည်။ ဝဲဘက်အဆောင်ကား လုံးလုံး ပျက်စီးခြင်းမရှိ။ အကောင်းပကတိ ကျန်နေသေး၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ဝဲဘက်အဆောင်ရှိ အခန်း များကို လိုက်ကြည့်၏။ ဝဲဘက်ဆောင်တွင် အိပ်ခန်းတွေကလည်း အများကြီး။ ရေအိမ်၊ ရေချိုးခန်း စသည်တို့နှင့်တွဲထားသည့်ခေတ်မီအိပ်ခန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ဝဲဘက်ဆောင်တစ်ခုတည်းမှာပင် အိပ်ခန်း လေးငါးဆယ်လောက်ရှိမည်ထင်ပါသည်။ အိပ်ခန်းတွေ သည်လောက်များလျှင် အိပ်သူတွေ တော် တော်များလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်တို့ဘာသာ တွေးယူကြည့်လိုက်ကြပါသည်။ ဒေါ်စောမြအေးကြည် သည် ‘မီးဒေဝါ’ သီချင်းကို ဤစခန်းသာဟော်မှာပင် စပ်ဆိုသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဝဲဘက်ဆောင် တွင် အိပ်ခန်းများအပြင် မီးလင်းဖိုကြီးရှိသည့်ညွှေခန်းကြီးတစ်ခန်းလည်း ရှိသေးသည်။ တော်တော် ကျယ်သည့်ညွှေခန်းကြီးဖြစ်ပါသည်။

ဝဲဘက်ဆောင်တစ်ဖက်တည်းမှာပင် သာမန်လူတွေနေလျှင် ၁၀ အိမ်ထောင်လောက် နေနိုင် မည်ထင်ပါသည်။ မီးလောင်ပျက်စီးသွားသည့်ညာဘက်ဆောင်ပါ ပေါင်းလျှင် စော်ဘွား၏ ဟော်နန်း သည် လူ ၁၀၀ လောက်ဝင်နေသည့်တိုင် ထိုလူတစ်ရာ ပျောက်နေပါလိမ့်မည်။

မီးလောင်ပျက်စီးသည့်အခြမ်းမှအပ ဟော်နန်းကြီးတစ်ခုလုံးသည် အကောင်းပကတိရှိသေး သည်။ သို့ရာတွင် အစောင့်တစ်ယောက်ထားသည်မှအပ ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း ရှိဟန်မတူ ပါ။ မှန်တံခါးတို့က ကွဲလျက်။ လျှာထိုးကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် နွားချေးပုံများကိုလည်း တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်သည် ထည်ဝါခမ်းနားရုံမျှမက လှပခေတ်မီသည့်ဟော်နန်းကို ကြည့်၍နုမြောနေမိ

လေသည်။

ထိုဟော်ကြီးကို အသုံးချရန် ရည်ရွယ်ချက် ရှိ မရှိ ကျွန်တော်တို့က မေးကြည့်ကြသည်။

“မူးယစ်ဆေးဝါးစွဲပြီး လူကောင်းပြန်ဖြစ်လာတဲ့လူငယ်တွေကို ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ် အနေနဲ့ နေရာချထားဖို့တော့ စီစဉ်နေကြတာပဲ။ ဘယ်တော့လောက် အကောင်အထည်ပေါ်မလဲတော့ မသိသေးဘူး။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ လုံခြုံရေး အခက်အခဲ နည်းနည်းရှိတယ်” ဟုပြောပြကြသည်။

လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်လောက်တုန်းက အစောင့်တစ်ယောက်ကို အကြမ်းဖက်သမားက ပစ်သတ် သွားသည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်ကိုကြည့်ပြီးနောက် အမိုးပေါ်ရှိ လသာဆောင်သို့တက်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖက်တစ်ချက် ပြာသာဒ်တင်ထားသည့်အမိုးပေါ်တွင် ကျယ်ပြန့်သည့်လသာဆောင်ကြီးတစ်ခုစီ ရှိသေးသည်။ ဟော်၏ အလျားမှာ ကျွန်တော့်အထင် ပေ ၁၅၀ လောက်ရှိမည် ထင်ပါသည်။ လသာ ဆောင်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကို အလယ်က ပြာသာဒ်တွေ၊ အမိုးတွေ ခြားနေသဖြင့် မြင်လည်း မမြင်ရ။ စကားပြောလျှင်လည်း မကြားရပါ။

လသာဆောင်ပေါ်မှ မျှော်ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် အောက်မှ ကြည့်ရသည့်ထက် ရှုခင်းတစ် ခုလုံးကို ပို၍သဲကဲ့စွာ မြင်ရသည်။ ဟော် ဆောက်ထားရာ တောင်စွယ်နောက်တွင် တောင်တန်းကြီး များ၊ တောများ ရှိသည်။ ဟော်ပတ်လည်တွင်လည်း ထင်းရှူးပင်တွေ၊ ဝက်သစ်ချပင်တွေ၊ ယူကလစ် ပင်တွေ စိုက်ထားသည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရောက်နေသည်ဟု မထင်ရ။ ဥရောပ နိုင်ငံတစ်ခုက ကျေးလက်စံအိမ်တစ်အိမ်သို့ ရောက်နေသည်ဟု ထင်ရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စခန်းသာဟော်ကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုပြီးနောက် ကျောက်မဲသို့ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်တို့တွင် ကင်မရာ မပါသဖြင့် သီပေါစော်ဘွား၏ ဟော်နန်းအိုကို ဓာတ်ပုံမရှိက်ခဲ့ရ ပါ။ ကာတွန်းမြေဇာသာလျှင် စခန်းသာဟော်၏ ပုံကို ကောက်ကြောင်းဖြင့် ပုံကြမ်းဆွဲခဲ့ရသည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ၁၈၈၆ ခုနှစ် ရှမ်းပြည်နယ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းကို မြီတိ သျှအင်ပါယာ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ကြေညာခဲ့လေသည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်စည်းမျဉ်း ဥပဒေအရ ရှမ်းပြည်နယ်ကို နယ်များခွဲဝေသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ထိုအက်ဥပဒေပြင်ဆင် ချက်အရ ရှမ်းပြည်နယ်ကို တောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်း ခွဲခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်းနယ် သိန္နီနယ်မြောက်ပိုင်း၊ သိန္နီနယ်တောင်ပိုင်း၊ သီပေါနယ်၊ အနောက်နှင့်အရှေ့မိုင်းလုံနယ်တို့ကို စော်ဘွားအုပ်ချုပ်သည့်နယ် များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး သံလွင်အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ နယ်များကို မြန်မာနိုင်ငံတော် ဘုရင်မင်းမြတ် (အင်္ဂလိပ်ဘုရင်)၏ သံလွင်အရှေ့ဘက်နယ်များဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုနယ်များအားလုံးကို မြန်မာ

နိုင်ငံမှ သီးခြားခွဲထုတ်ကာ ပဒေသရာဇ်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်စေခဲ့လေသည်။ ကာကွယ်ရေးအာဏာ၊ ဘဏ္ဍာရေးအာဏာနှင့်နိုင်ငံရေးအာဏာတို့ကို အင်္ဂလိပ်တို့က ကိုင်ထားခဲ့ပြီး စော်ဘွားများအား အင်္ဂလိပ်အစိုးရအပေါ် သစ္စာရှိရန် ပဋိညာဉ်ထားစေခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် မြေပြန့်နှင့်တောင်တန်းဒေသများသည် အနေဝေးခဲ့ကြလေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် တောင်တန်းစော်ဘွားများအား အခွင့်အရေး ပေးခဲ့ကြသည်။ အချို့သော စော်ဘွားများကို ဝိတိုရိယ ဘုရင်မကြီးကိုယ်တိုင် လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း၊ အချို့သောစော်ဘွားများကို ဘုရင်မင်းမြတ်ဘိသိက်ပဲ့သို့ ဖိတ်ကြားခြင်း စသည့်နည်းများဖြင့် မြူဆွယ်ခဲ့ကာ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများကို သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်သည် ကားပေါ်မှနေ၍ တဖြည်းဖြည်း ဝေးကျန်ခဲ့သော သီပေါစော်ဘွား၏ စခန်းသဟော်ကို ငေးကြည့်မိသည်။

ဪ... ပဒေသရာဇ်တစ်ပါး၏ ဟော်နန်းအိုပေတကား။

(၁၁)
ဘော်ကြိုဘုရား၏ ဗိသုကာမူ

ညွှန်ရိပ်သာသို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် ဒေါ်ခင်ထား၊ ဒေါ်နီနီ၊ ဒေါ်မြသန်း စသည့်စာဆိုတော် ကော်မတီဝင်များကို တွေ့ရလေသည်။ သူတို့သည် ကျွန်တော်တို့၏ စားရေးသောက်ရေး၊ နေရေးထိုင်ရေးကို တာဝန်ယူရသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၏။ ဒေါ်ခင်ထားနှင့်ဒေါ်နီနီမှာ ကျောင်းဆရာမများဖြစ်ကြပြီး ဒေါ်မြသန်းမှာ ဆောက်လုပ်ရေးဌာနမှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။ ဆရာမနှစ်ယောက်က စကားနည်းသလောက် ဒေါ်မြသန်းက စကားတော်တော်ပြောနိုင်သည်။ ဒေါ်မြသန်းသည် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ထမ်းတစ်ဦးပီပီ ကျောက်မဲခရိုင်ထဲက လမ်းတွေအကြောင်း တော်တော်သိလေသည်။ မိုးတေတံတားအရှည်၊ အကျယ်၊ ဆောက်လုပ်သည့်ရက်၊ ပြီးသည့်ရက် ကျသင့်သည့်ငွေစသည်တို့ကို ခိုးခနဲ ဒေါက်ခနဲ ပြောနိုင်လောက်အောင် သိသူဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကျောက်မဲနယ်ထဲက လမ်းတွေအကြောင်းကို ဒေါ်မြသန်းထံ စုံစမ်းရ၏။

ဟောပြောပွဲကို ညနေ ၇ နာရီတွင် မြို့လယ်ရုပ်ရှင်ရုံတွင် လုပ်လေသည်။ အလွန်အေးသည့် ကြားမှ ရုံလုံးပြည့်၍ တက်ရောက်ကြပါသည်။ ၇ နာရီခွဲကစသည့် ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲသည် နာရီပြန် တစ်ချက်ထိုးမှ ပြီးတော့သည်။

ညစာကို ကျွန်တော်တို့ စားသည့်အချိန်တွင် နာရီပြန်နှစ်ချက် ထိုးနေလေပြီ။

နောက်တစ်နေ့မှာ ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ဖြစ်၏။

မနေ့ညက နာရီပြန်နှစ်ချက်ကျောက် သုံးနာရီ ထိုးခါနီးမှ အိပ်ရသည့်တိုင် မနက်စောစောထကာ ဒေါ်ခင်ထားတို့၊ ဒေါ်နီနီတို့ ကျွေးမွေးသည့်မနက်စာကို ကသုတ်ကရက် စားပြီးနောက် သီပေါသို့ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို ကြိုဆိုရန်အတွက် ဒဂိုင်ဘာ ကိုစံအောင်နှင့်အတူ သူ့မာဇဒါဂျစ်ကားအဖြူကို ကျောက်မဲသို့ လွှတ်ထားလေသည်။

ကျောက်မဲ-သီပေါကားလမ်းကား ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် အဓိကရ လမ်းမကြီးဖြစ်သဖြင့် လမ်းကလည်း ကောင်းပါသည်။ ရှုခင်းတွေကလည်း သာယာပါသည်။ ဤတွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းက မော်တော်ကားလမ်းတွေနှင့်မြောက်ပိုင်းက မော်တော်ကားလမ်းတို့၏ ကွာခြားပုံကို ကျွန်တော် သတိပြုမိလေသည်။ တောင်ပိုင်းက လမ်းမှာ မြောက်ပိုင်းလမ်းနှင့်စာလျှင် အနည်းငယ်ခြောက်သွေ့သယောင် ထင်ရလေသည်။ တောင်ပိုင်း ဟဲဟိုးချိုင့်ဝှမ်းထဲရှိ မော်တော်ကားလမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကုန်းမြင့်များ၊ ကမူများမှာ အညာဆန်နေပြီး အများအားဖြင့် တောင်ကတုံးများဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ကျောက်မဲနှင့်လားရှိုးကြားမှ ကားလမ်းမှာ တောင်ပိုင်းလောက် ခြောက်သွေ့ခြင်းမရှိ။ လမ်းဘေးတွင် သစ်တောတွေကို တွေ့ရတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မော်တော်ကားလမ်းသည် ကျွန်းတောကြီးတွေထဲကို ဖြတ်သွားရသည်။

သီပေါမြို့နားသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ဘော်ကြိုဘုရားကို စိမ်းညိုသောသစ်ပင်များကြားမှ လှမ်းမြင်ရလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် အချိန်ရသေးသဖြင့် ဘော်ကြိုဘုရားကို ဝင်ဖူးကြသည်။

ဘော်ကြိုဘုရားကို မြင်သည့်အခါတွင် အနော်ရထာနှင့်စောမုန်လှတို့၏ ဇာတ်လမ်းကို ကျွန်တော် သတိရမိလေသည်။ အောင်သင်းကား စိတ်ထဲမှ သတိရရုံမျှမကပါ။ စိန်ဂျွန်းခင်မေဆိုခဲ့သည့် ‘ရှင်မုန်လှ’ သီချင်းကိုပင် ဆိုလိုက်ချေသေး၏။

ဘော်ကြိုဘုရားမှာ အလယ်က စေတီကို ငုံ့ပြီး ဘေးလေးဘက်တွင် ရောမကော်လံကြီးတွေလို ကျောက်ဖြူတိုင်ကြီးတွေကို ထူထားကာ ကနုတ်ပန်းတွေ ရေးထားသည့်အာရုံခံတန်ဆောင်းကြီးတွေ ထုတ်ထားပါသည်။ အဝေးကနေ ကြည့်လျှင် ဘော်ကြိုဘုရား၏ ဗိသုကာလက်ရာတွင် အိန္ဒိယဗိသုကာလက်ရာနှင့်ယိုးဒယားဗိသုကာလက်ရာတို့၏ ဩဇာကို တွေ့နိုင်လေသည်။ တိုင်လုံးကြီးတွေ၊ မုခ်ဦးကြီးတွေ တည်နေပုံမှာ အိန္ဒိယဗိသုကာလက်ရာ၏ ဩဇာဖြစ်ပြီး ပြာသာဒ်များမှာ ယိုးဒယားဗိသုကာလက်ရာ၏ ဩဇာဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဘော်ကြိုဘုရားကို ဝင်ဖူးကြ၏။ သီပေါမှ လာကြိုသည့်သတင်းထောက်

ကိုကြင်မောင်တို့လူသိုက်က ဘုရားဂေါပကအဖွဲ့ဝင်များကို ရွာထဲမှ သွားခေါ်မည်ပြုကြသေးသော်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ အချိန်မရှိတော့သဖြင့် မခေါ်ရန် တားယူရ၏။

ထို့ကြောင့် ဘုရားကို အပြင်မှသာ ဖူးခဲ့ရလေသည်။ အာရုံခံတန်ဆောင်းတွင် “မိန်းမမဝင်ရ” ဟူသည့်စာတန်းတစ်ခုကို ထူးထူးဆန်းဆန်း တွေ့ရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မုခ်ဝတွင် စောင့်ကြပ်နေသည့်ဘီလူးရုပ်များကို ကြည့်ကြသည်။ လက်ရာမြောက်သည့်အရုပ်ကြီးများ ဖြစ်ပါ၏။ ဘုရားကို စောင့်နေသည့်အစောင့်များဖြစ်ပြီး အလွန်တန်ခိုးကြီးကြသည်ဟု ကိုကြင်မောင်က ယုံယုံကြည်ကြည်ပြောပြပါသည်။ ထို့နောက် ဘုရားပုရိဝုဏ်တစ်နေရာတွင် ရှိသည့်ကျောက်စာကို သွား၍ဖတ်ကြသည်။ ကျောက်စာမှာ နဂိုက စိုက်ထူခဲ့သည့်ကျောက်စာမဟုတ်တော့ပါ။ နဂိုကျောက်စာမှ စာကို ကူးကာ အသစ်ပြန်စိုက်ထားသည့်ကျောက်စာဖြစ်လေသည်။

ယခင်က ဘော်ကြိုဘုရားဆိုသည်မှာ လောင်းကစားဝိုင်းတွေ ရှိသဖြင့် ရွှေကြို၊ ငွေကြိုတွေ ပေါသောကြောင့် ဘော်ကြိုဟု ခေါ်သလိုလို လူကြီးတွေ ပြောသံကြားခဲ့ဖူးသည်။ အမှန်တော့ မဟုတ်ပါ။ မူရင်းအမည်မှာ ‘ပေါ့ကြို’ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂံနန်းတွင်းသူတို့၏ ကုန်းချောစကားကို ယုံကာ အနော်ရထာက စောမွန်လှကို ရှမ်းပြည်နယ်သို့နှင်လိုက်ရာတွင် အဖလုပ်သူစော်ဘွားကြီး လာရောက်ကြိုဆိုရာဖြစ်သည့်အတွက် ‘ပေါ့ကြို’ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ‘ပေါ့’ဆိုသည်မှာ ရှမ်းဘာသာအားဖြင့် ‘အဖ’ဟုအဓိပ္ပာယ်ထွက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ‘ပေါ့ကြို’ဟုခေါ်ကြောင်း၊ နောင်ကျမှ ဘော်ကြိုဟုအမည်တွင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် ဘော်ကြိုဘုရားတစ်ဝိုက်တွင် လူသူရှင်းနေပါသည်။ တပေါင်းလပွဲတော်ချိန်တွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ လာရောက်ကြသဖြင့် အလွန်စည်ကားသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဘော်ကြိုဘုရားမှ ထွက်လာပြီးနောက် ရှင်မွန်လှရွာအနီးရှိ ရှင်မွန်လှအရိုးအိုးစေတီကိုဝင်ဖူးကြပြန်သည်။ ဉာဏ်တော် ဆယ်တောင်ခန့်လောက်မျှသာ မြင့်သည့်စေတီကလေးတစ်ဆူဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံတို့က ထိုစေတီကို ‘ရှင်မွန်လှလွမ်းစေတီ’ဟုလည်းခေါ်ကြသည်ဟု သိရ၏။

အမှန်အားဖြင့် ရှင်မွန်လှခေါ် စောမွန်လှသည် မည်သည့်နေရာတွင် ကွယ်လွန်သည်ကို မသိပါ။ စောမွန်လှသည် မောကိုးပြည်ထောင်ကို အစိုးရသည့်စော်ဘွား၏ သမီးတော်ဖြစ်သည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်၌ အနော်ရထာစော တရုတ်ပြည်မှ စွယ်တော်ပင့်၍ အပြန်တွင် မောကိုးပြည်ထောင်စော်ဘွားက ကောင်းခြင်းငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော သမီးစောမွန်လှကို ဆက်လေ၏ဟုပါရှိသည်။ နေ့အိလိယပ်စ်စသော အနောက်တိုင်းပညာရှင်တို့ကမူ မောရှမ်းဆိုသည်မှာ နမ့်မောမြစ်ခေါ် ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်ကြသည့်ရှမ်းအမျိုးသားများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းတို့၏ မြို့တော်မှာ ရွှေလီ

မြစ်တစ်ဖက်ကမ်း(ယခု တရုတ်ပြည်တွင်းရှိ)မိုင်းမောမြို့ဖြစ်ကြောင်း၊ စောမွန်လှမှာ မိုင်းမောစော်ဘွား၏ သမီးဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဆိုသည်။ သူ့အဆိုကို ထောက်ခံအတည်ပြုရန်အတွက် နေးအိလိယပ်စ်က မိုင်းမောမြို့သမိုင်းကို ထုတ်နုတ်ကိုးကားခဲ့လေသည်။ မိုင်းမောစော်ဘွားသည် ၎င်း၏ သမီးတော်ကို ပုဂံမင်းထံ ဆက်သခဲ့သည်ဟုမိုင်းမောသမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းပါရှိသည်ဟု သူက ဆိုသည်။ ဂျေ၊ ဂျီ၊ စကော့စသည့်ပညာရှင်တို့ကမူ မောကိုးပြည်ထောင်ကို အစိုးရသည့်စော်ဘွား၏ မြို့တော်သည် ရွှေလီမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းတွင် ရှိသည့်မိုင်းမောမဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ မြို့ရိုးပျက်များ အထောက်အထားများအရ ရွှေလီမြစ်ကမ်းဘေးရှိ နမ့်ခမ်းနှင့်မူဆယ်ကြားမှ ဆယ်လန့်အမည်ရှိ ရွာဖြစ်ကြောင်းနှင့်ယူဆလေသည်။ သူ့အယူအဆကို အတည်ပြုရန်အတွက် စကော့က ဆယ်လန့်သည် ပုဂံသို့အနော်ရထာသွား၍ စွယ်တော်ပင့်သည့်အချိန်တွင် မြို့တော်ဖြစ်နေပြီဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြသွားလေသည်။

သူတို့နှစ်ယောက်၏ အဆိုအမိန့်သည် များစွာ မကွာလှပါ။ ထိုခေတ်က မောကိုးပြည်ထောင်၏ မြို့တော်သည် မိုင်းမောလော၊ ဆယ်လန့်လောဆိုသည့်အချက်လောက်သာ ကွာပါသည်။ ကျန်အချက်များတွင်မူ သူတို့နှစ်ဦး သဘောတူကြပါသည်။

ရှမ်းတို့ကမူ စောမွန်သည် ဆယ်လန့်ရွာဇာတိဟု ယူဆလေသည်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ ဝင်ရောက်ဖူးမြော်သည့်ရှင်မွန်လှစေတီမှာ ရှင်မွန်လှကွယ်လွန်ပြီဟု ကြားရသည့်အခါတွင် တည်သည့်လွှမ်းစေတီပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှင်မွန်လှ၏ လွှမ်းစေတီဘေးတွင် ရပ်ကာ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ခဲ့ကြသည်။

ဘော်ကြိုဘုရားမှာ ကျောက်မဲနှင့် ၁၇ မိုင်ဝေးပြီး သီပေါနှင့် ၅ မိုင်ခန့်သာဝေးလေသည်။

(၁၂)
အချမ်းသာဆုံး စော်ဘွား

သီပေါသို့ ရောက်သည့်အခါ အဝတ်အစားပင် လဲချိန် မရတော့ပါ။ ဟောပြောပွဲကျင်းပမည့် အထက်တန်းကျောင်းထဲတွင် ပရိသတ်ပြည့်နေလေပြီ။

ကျွန်တော်တို့သည် ကားပေါ်မှဆင်းပြီး စင်မြင့်ပေါ်သို့ တန်းတက်ကြရသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မှ အခြားစာဆိုတော်ပွဲများကဲ့သို့ပင် သီပေါစာဆိုတော်ပွဲသည်လည်း စည်ကား

သိုက်မြိုက်ပါသည်။ သီပေါစာဆိုတော် ဟောပြောပွဲ၏ ထူးခြားချက်မှာ ပရိသတ်ထဲတွင် မိန်းကလေး ဦးရေ များခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ‘အပျိုချော သီပေါ’ ဆိုသောစကားကို သာဓကဆောင်ပြလိုက်သည့်ပွဲပေ တည်း။

ကျွန်တော်တို့မှာ မနက်စာ မစားရသေးသော်လည်း အချိန်မရှိသဖြင့် မစားကြတော့ပါ။ ဟော ပြောပွဲလုပ်နေရင်း လက်ဖက်ရည်၊ မုန့်လောက်ဖြင့်သာ ကိစ္စပြီးလိုက်ကြရသည်။ ဟောပြောပွဲအပြီး ည နေ ၃ နာရီလောက်ကျမှ မနက်စာ စားကြရပါသည်။

သီပေါသည်လည်း ကျောက်မဲလိုပင် ချိုင့်ဝှမ်းထဲက မြို့ဖြစ်လေသည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက် လျှင် ရှမ်းပြည်နယ်က မြို့တစ်မြို့ဟုပင် မထင်ရ။ မြေပြန့်က မြို့တစ်မြို့နှင့်တူနေသည်။ သို့ရာတွင် သန့်ရှင်းခြင်း၊ လှပခြင်း၊ သေသပ်ခြင်းအရာ၌ကား ကျွန်တော်တို့ မြေပြန့်က မြို့တွေထက် အများကြီး သာပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သီပေါတွင် ဘယ်ကိုမျှ လည်ချိန်ပတ်ချိန် မရပါ။ သီပေါမှ ၄၆ မိုင်ဝေးသည့် လားရှိုးသို့ ညတွင်းချင်း အရောက်ပြန်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သည်မျှလောက်နှင့်မူ ကျွန်တော် တို့မတင်းတိမ်နိုင်။ သီပေါစော်ဘွား၏ ဟော်နန်းလောက်ကိုမူ ကြည့်ချင်မြင်ချင်သေးသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ရှင်များကို ပူဆာရ၏။ အိမ်ရှင်များကလည်း ရသည့်အချိန်ကလေးအတွင်းတွင် အပြေးအဖြန်း လိုက်ပို့ကြပါသည်။

သီပေါစော်ဘွား၏ ဟော်မှာ မြို့ပြင်တွင် ရှိလေသည်။ မူလဟော်ဟောင်းကို မတွေ့ရတော့။ ညောင်ပင်အိုကြီးများ ဝိုင်းရံထားသည့်ဟော်ဟောင်းအုတ်ခုံနေရာနှင့်ကွင်းပြင်ကြီးထဲတွင် အထီးတည်း ကျန်နေသည်။ ဗဟိုစည်စင် တိုင်ကြီးကိုသာတွေ့ရသည်။ ဗဟိုစည်စင်တိုင်သည် ကွင်းပြင်ကြီးအလယ် မှနေ၍ ပဒေသရာဇ်စနစ်၏ ပုံပြင်ဟောင်းကို ဝမ်းပန်းတနည်း ပြောပြနေသကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်နန်းအို၏ နေရာကို ကြည့်ရှုပြီးနောက် အုတ်တံတိုင်း၊ သံဝင်းထရံတို့ ကာရံထားသည့်ဝင်းကြီးတစ်ခုဆီသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ထိုဝင်းကြီးမှာ သီပေါစော်ဘွားကြီး၏ မျိုးနွယ် များဆက်လက်နေထိုင်ရာ စံအိမ်ကြီးဖြစ်လေသည်။

ဝင်းကြီးထဲတွင် မြက်ခင်းက စိမ်းလဲ့လျက်။ မြက်ခင်းကို ကြည့်ရှုမျှဖြင့် ကောင်းစွာ ပြုပြင်ထိန်း သိမ်းထားသော မြက်ခင်းမှန်း သိသာနိုင်ပါသည်။ တချို့နေရာများတွင် ထင်းရှူးပင်အိုကြီးများ၊ ဝက် သစ်ချပင်အိုကြီးများက အရိပ်ဝေဝေဆာဆာဖြင့်။ တစ်နေရာတွင် တင်းနစ်ကွင်းတစ်ကွင်းကို မြင်ရ သည်။ တင်းနစ်ကွင်းမှာ အင်တေတွေ ပေါက်ပြဲနေလေပြီ။ ဝင်းကြီးအလယ်တွင် မီးခိုးခေါင်းတိုင်များ ဖြင့် လှပသည့်မီးခိုးရောင် ခေတ်မီတိုက်အိမ်ကြီးတစ်လုံးကို မြင်ရ၏။ အင်္ဂလိပ်ကျေးလက်စံအိမ်ကြီး တစ်လုံးနှင့်တူလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သံတံခါးဝင်းပေါက်မှ အိမ်ကြီးကို မျှော်ကြည့်ကြသည်။ စင်စစ်တူင်မှု အိမ် မဟုတ်ပါ။ သီပေါစော်ဘွား၏ ဟော်သစ်ဖြစ်ပါသည်။ ပျက်စီးသွားသော ဟော်မှာ ဟော်ဟောင်းဖြစ်၍ ရှေးမြန်မာဗိသုကာလက်ရာအတိုင်း ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ယခုဟော်သစ်မှာ အင်္ဂလိပ်ကျေးလက် စံအိမ်များ ပုံစံဆောက်ထားသည့်ဟော် ဖြစ်သည်။ ဟော်သစ်ဆိုသည့်အတိုင်း စစ်မဖြစ်မီက ဆောက် ခဲ့သည့်ဟော်ဖြစ်သည်ဟုသိရ၏ ။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်သံတံခါးဝင်းတွင် ရပ်ရင်း ဟော်သစ်ကြီးကို မျှော်ကြည့်ကြသည်။ ကျွန် တော်တို့ကို လိုက်ပို့သည် အိမ်သည်များကလည်း ဟော်ထဲသို့ဝင်ရန် ခပ်ဆိုင်းဆိုင်း ဖြစ်နေကြပုံရ၏ ။

ကျွန်တော်က

“ဦးစိုင်းစိန်မြင့်တို့နဲ့ အဆက်အသွယ်တို့ ဘာတို့ မရှိဘူးလား”
“မရှိဘူးခင်ဗျ၊ ကိစ္စဝိစ္စရှိမှပဲ အဝင်အထွက်ရှိကြတယ်”

“ဒီလိုဆိုရင် နေပါစေတော့လေ။ ကျွန်တော်တို့ ဝင်ကြည့်တဲ့အတွက် သူတို့မှာ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေပါ့မယ်။ ပြီးတော့ စာရေးဆရာတို့ ဘာတို့ဆိုတော့ တွေ့ချင်တဲ့ဆန္ဒလဲ ရှိကောင်းမှ ရှိပါ လိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ လေ့လာရုံပါပဲ။ တခြား ဘာရည်ရွယ်ချက်မှ မရှိပါဘူး”

“ကိစ္စမရှိဘူးလေ၊ ကျွန်တော်ဝင်ပြီး တွေ့ခွင့်တောင်းကြည့်မယ်။ ပေးချင်လဲ ပေး၊ မပေးချင်လဲ နေပေါ့။ ခုလို ဝင်ပေါက်ကနေပြီး ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် လာကြည့်နေတာမြင်ရင် တစ်မျိုးတစ်မည် ထင်ချင် ထင်သွားနိုင်တယ်။ ကျွန်တော်သွားပြောမယ်”

စိုင်းစိန်မြင့်သည် အယ်လ်ဇေးရှင်းကြီးတွေ တဝုန်းဝုန်းဟောင်နေသည့်စံအိမ်ဘက်ဆီသို့ ခပ် သုတ်သုတ် ထွက်သွားလေသည်။ ခွေးကိုက်မည်စိုးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့က လှမ်းခေါ်သေးသော်လည်း စိုင်းစိန်မြင့်က သွားမြဲသွားနေသည်။ ဟော်သစ်ကို ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ချင်မှန်းသိသဖြင့် အတင်းဝင် သွားခြင်းဖြစ်သည်။

ခဏကြာသည့်အခါတွင် စိုင်းစိန်မြင့် ပြန်ထွက်လာကာ...

“လာပါ ဆရာတို့၊ ကြည့်နိုင်ပါတယ်တဲ့၊ ကျွန်တော်ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ”

ကျွန်တော်တို့သည် ကျယ်ဝန်းသည့်ဟော်ကြီးထဲသို့ ဝင်လာခဲ့ကြသည်။ ဟော်ဝင်းကြီးမှာ အ ပြင်က ကြည့်ရသည်ထက် ပို၍ကျယ်ဝန်းပြီး ပို၍လှပခမ်းနားနေသည်ကို တွေ့ရ၏ ။ မြက်ခင်းမှာ ကောင်း စွာပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားသည့်မြက်ခင်းဖြစ်ပြီး ဝက်သစ်ချပင်ကြီးများ၊ ထင်ရှူးပင်ကြီးများနှင့်အခြား ကျွန်တော် အမျိုးအမည်မသိသော အပင်ကြီးများဖြင့် ဝေဆာညှို့မိုင်းနေသည်။ အင်္ဂလိပ်ကျေးလက်

စံအိမ်ကြီးနှင့်တူသည့်ဟော်ကြီးကလည်း ကျွန်တော်တို့ ထင်သည်ထက် ပို၍ခမ်းနားလှပနေသည်။ စံအိမ်မှာ နှစ်ထပ်တိုက်ကြီးဖြစ်ပြီး ဘေးတွင် အဆောင်ထုတ်ထားသည်။ မီးခိုးရောင် တိုက်နံရံပေါ်တွင် တိုက်ကပ်နှယ်တွေ တက်နေကြသည်။

အသားဖြူဖြူ၊ အရပ် မနိမ့်မမြင့် ကျွဲကော်ကိုင်း မျက်မှန်တပ်ထားသည့်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့ကို စံအိမ်အပေါက်ဝမှာ ဆီးကြိုသည်။ အမျိုးသမီးမှာ အသက် ၃၀ လောက်သာ ရှိသေး၏။ သီပေါစော်ဘွား၏ အနှယ်တော်တစ်ဦး ဖြစ်မည်ဟု ကျွန်တော်ခန့်မှန်းကြည့်ပါသည်။

ထိုအမျိုးသမီးသည် ကျွန်တော်တို့ကို ပြုံးရွှင်ဖော်ရွေစွာ ကြိုဆိုသော်လည်း စံအိမ်ထဲသို့ ဝင်ကြည့်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်း မပြုပါ။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း ဝင်ကြည့်ရန် ခွင့်မတောင်းတော့ပါ။ စံအိမ်ကြီးကို အပြင်ဘက်မှသာ လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုခဲ့ပြီး ဝင်းပြင်သို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။

သီပေါမှ ကျွန်တော်တို့ ထွက်လာသည့်အခါတွင် ညနေ ၄ နာရီကျော်နေလေပြီ။ သီပေါနှင့်လားရှိုးမှာ ၄၆ မိုင်ဝေးလေသည်။ လမ်းကလည်း ကောင်း၊ ကားကလည်း ကားကောင်းဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကားဆရာစိုင်းစံအောင်သည် သည်ခရီးလောက်ကို အေးအေးဆေးဆေး မောင်းနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ကားစက်ချို့ယွင်း၍ နောက်ကျခဲ့သည်ရှိသော် မြို့တွင်းသို့ဝင်နိုင်အောင် လားရှိုးကို ဖုန်းဆက်ထားပြီးဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့တော့ သက်သောင့်သက်သာ သွားလာနိုင်ကြပါသည်။

သီပေါမှ ထွက်လိုက်သည်နှင့်ဒုဋ္ဌဝတီကို တွေ့ရတော့သည်။ မော်တော်ကားလမ်းသည် အချိန်တော်တော်ကြာသည်အထိ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်နှင့်ပြိုင်၍ ပြေးနေသည်။ လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် လိမ္မော်ခြံများတွင် လိမ္မော်သီးတွေ ဝင်းမှည့်နေကြလေပြီ။ လေက လိမ္မော်နံ့ဖြင့် သင်းယုံမွှေးထုံလျက် လိမ္မော်နံ့သင်းသောလေ။

လိမ္မော်ခြံများကို လွန်လျှင် ကျွန်းတောရွာ၊ ယာခင်းတွေ၊ ရွာကလေးတွေကိုတွေ့ရ၏။ သီပေါနှင့်လားရှိုးကြားမှ ရှုခင်းကား မြေပြန့်လည်း မဟုတ်။ တောင်တန်းကြီးတွေလည်း မဟုတ်။ နိမ့်မြင့် သွားနေသော မြေပြင်ဖြစ်လေသည်။ တချို့တောင်ကုန်းကလေးများပေါ်တွင် တောင်ယာတွေ စိုက်ထားကြသည်။ တချို့မြေပြန့်တွင် ဂျုံခင်းတွေ စိုက်ထားကြသည်။ တချို့တောင်တန်းတွေက ပေ ၅၀၀ သာသာ တစ်ဝိုက်လောက်သာ ရှိမည့်တောင်တန်းနိမ့်နိမ့်ကလေးတွေ။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကော်ဖီခြံများကို ကြိုကြားကြိုကြား တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်သည် လမ်းဘေးဝဲယာရှုခင်းကို ကြည့်ရင်း တစ်ပိုင်းတစ်စ ဖတ်ဖူးသော သီပေါစော်ဘွားအကြောင်းကို စဉ်းစားလာခဲ့လေသည်။

မြန်မာမင်းဆက်၏ နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်သည့်သီပေါမင်းလက်ထက် နန်းတွင်းရေး ရှုပ်ထွေးလာ

သည့်အခါတွင် နန်းတိုင်းရေးကိစ္စများသည် ရှမ်းပြည်နယ်ပဒေသရာဇ်စော်ဘွားများ၏ ဟော်နန်းများ သို့လည်း အရောင်ရိုက်ခတ်လာခဲ့လေသည်။ သီပေါမင်းနန်းတက်သည့်အခါတွင် ကနောင်မင်းသား၏ သားတော် လင်းပင်မင်းသားကို မော်လမြိုင်မြို့သို့ပို့ကာ အစောင့်အရှောက်များဖြင့် ထားခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်တွင်နေစဉ် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား၏ လူများနှင့် အဆက်အသွယ်ရကာ လင်းပင်ကွန်ဖက်ဒရေစီကို ထူထောင်ရန် ရှမ်းပြည်နယ်သို့ ထွက်သွားခဲ့သည်။ ထိုနန်းတိုင်းရေးတွင် သီပေါစော်ဘွားသည် မည်သည့်ဘက်သို့မျှ မပါဘဲ ရန်ကုန်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့သည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းလိုက်သည့်အခါတွင် သီပေါစော်ဘွားသည် မန္တလေးတွင် ရုံးစိုက်သည့်အင်္ဂလိပ်ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးနှင့်အဆက်အသွယ် သွားရောက်ယူခဲ့သည်။ သီပေါစော်ဘွားကား ရှမ်းပြည်နယ်အပည့်ထွက်၍ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် ပထမဆုံး အဆက်အသွယ်ယူသည့်စော်ဘွားပါတည်း။

အင်္ဂလိပ်တို့က သူ့ကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏ နန်းတက်ပွဲ ငွေရတုသဘင်သို့ တက်ခွင့်ပေးခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် မျက်စိရောဂါကုရန် ဘီလပ်သို့ ထွက်သွားသည့်အခါ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးက စော်ဘွားကြီးအား လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း ပြုခဲ့သည်။ စော်ဘွားကြီးမရှိခိုက်တွင် ဘီလပ်သို့ အင်ဂျင်နီယာသွား၍ သင်ရာမှ ပြန်ရောက်လာသည့်သားတော် စောချယ်က အင်္ဂလိပ်အကြံပေးအရာရှိတစ်ဦး၏ အကူအညီဖြင့် သီပေါနယ်ကို ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ စော်ဘွားကြီးကွယ်လွန်သည့်အခါတွင် စောချယ်က ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ နောင်တွင် ဆာစောချယ်ဟု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

စော်ဘွားကြီး ဆာစောချယ်ကို သတိရသည့်အခါတွင် အဆိုတော်ကြီးဒေါ်စောမြအေးကြည်ကိုပါ တစ်ဆက်တည်း သတိရမိပါသည်။ စင်စစ် သူတို့နှစ်ဦး၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အဖြစ်အပျက်များသည် ကျွန်တော်တို့နှင့်ဘာမျှမဆိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် မိုးဒေဝါလို သီချင်းမျိုးကို ဒေါ်စောမြအေးကြည် ရေးနိုင်လောက်အောင် အားပေးမြှောက်စားခဲ့သည့်သူ့အနုပညာမြတ်နိုးစိတ်ကိုမူ အသိအမှတ်အပြုပဲ မနေနိုင်ပါ။ သီပေါစော်ဘွားသည် စောင်းဆရာကြီးဆရာငြိမ်း၊ ယင်းတော်မလေး၊ ဘာဂျာဆရာလွှား စသူတို့ကိုလည်း ခေါ်ယူမြှောက်စားခဲ့လေသည်။

သီပေါစော်ဘွားကြီးဆာစောချယ်၏ သားမှာ စောကြာအုံဖြစ်လေသည်။ စော်ဘွားကြီးစောကြာအုံသည် စစ်မဖြစ်မီကလေးတွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။ စောကြာအုံလက်ထက် မောရစ်ကောလစ် ရှမ်းပြည်နယ်ရောက်သွားစဉ် ယခု ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ခဲ့သည့်ဟော်သစ်ကို မောရစ်ကောလစ်က တခမ်းတနား ဖွဲ့ခဲ့လေသည်။

“ရှမ်းပြည်နယ် စော်ဘွားများထဲတွင် သီပေါစော်ဘွားကား ခေတ်အဆန်ဆုံး၊ အချမ်းသာဆုံး ဖြစ်ပေသည်” ဟု တစ်နေရာတွင် မောရစ်ကောလစ်က ရေးခဲ့လေသည်။

(၁၃)
ဝင်ဥတင်ပွိုင် သို့မဟုတ် လားရှိုး

ကျွန်တော်တို့ ကားဆရာစိုင်းစံအောင်သည် ဂိတ်မပိတ်မီ လားရှိုးသို့ရောက်အောင် ကားကို အပြင်းမောင်းလာခဲ့ရာ ၆ နာရီ မထိုးမီ ငါးမိနစ်အလိုတွင် လားရှိုးမြို့တွင်းသို့ ဝင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရိပ်သာဖြစ်သည့်လားရှိုးပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးထဲက ခေတ္တညွှန်ရိပ်သာ လုပ်ထားရာ အဆောင်သို့လာခဲ့ကြ၏။

ကျွန်တော်တို့မှာ လားရှိုးသို့ ခဏသာ ရောက်ခဲ့ကြသော်လည်း လားရှိုးတွင် တစ်ညမျှ မအိပ်ရသေး။ ရောက်သည့်နေ့ကတည်းက ခရီးထွက်ခဲ့ကြသဖြင့် လားရှိုးမြို့၏ ညချမ်းကိုလည်း တစ်ခါမျှ မမြင်ဖူးကြသေး။

အလွန်ချမ်းသော်လည်း ခရီးပန်းသဖြင့် ရေမချိုးဘဲ မနေနိုင်ပါ။ ချမ်းချမ်းဖြင့် ရေချိုးအပန်းဖြေပြီးနောက် လားရှိုးညနေဈေးသို့ တစ်ပတ်လျှောက်ကြည့်ကြသည်။

လားရှိုးတွင် နေ့စဉ် ဈေးကြီးအပြင် မနက်ဖက်တွင် ဖွင့်သည့်တရုတ်ဈေးလည်း ရှိသေး၏။ တရုတ်ဈေးမှာ တရုတ်ပြည်မှလာသည့်ပစ္စည်းမျိုးစုံကို ရောင်းသည့်ဈေးဖြစ်သည်။ ပန်းကန်စုံအမျိုးမျိုး၊ အထည်အလိပ်အမျိုးမျိုး၊ နာရီအမျိုးမျိုး၊ ဓာတ်ဘူးအမျိုးမျိုး၊ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ လက်နှိပ်ဓာတ်မီး၊ ဓာတ်ခဲ၊ အလှကုန်ပစ္စည်းများ၊ စာရေးကိရိယာများ၊ အိပ်ရာခင်း၊ ဖိနပ်၊ ကလေးဝတ်အနွေးထည်၊ အတွင်းဘောင်းဘီ၊ လက်ကိုင်ပုဝါစသဖြင့် ပစ္စည်းအမျိုးအမည်စုံလှပါသည်။ မနက်တရုတ်ဈေးသည် ၁၁ နာရီလောက်တွင် ဈေးကွဲသွားလေသည်။ ညနေ ၃ နာရီကျော်လျှင် ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရာ ဆေးရုံကြီးရှေ့တွင် ညနေဈေးကြီး စပြန်သည်။ ညနေဈေးတွင်လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင်။ ပစ္စည်းစုံလှပါသည်။ တရုတ်ပစ္စည်း၊ ယိုးဒယားပစ္စည်း၊ ဂျပန်ပစ္စည်း၊ အမေရိကန်ပစ္စည်းစသည်ဖြင့် နိုင်ငံခြားပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို တွေ့ရ၏။ ဈေးသည်များမှာ အများအားဖြင့် တရုတ်အမျိုးသားများနှင့်ရှမ်းတရုတ်အမျိုးသားများဖြစ်ကြပြီး မြန်မာနှင့်ရှမ်းမှာ အနည်းစုသာ ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဈေးကို တစ်ပတ် ပတ်မိကြသည်ဆိုရုံမျှ လျှောက်ကြည့်ပြီးနောက် ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ရိပ်သာမိတ်ဆုံပွဲကလေးတစ်ခု စီစဉ်ထားသောကြောင့် အချိန်မီပြန်ရခြင်းဖြစ်၏။

မိတ်ဆုံပွဲကလေးဟု ပြောရခြင်းမှာ အခြားကြောင့် မဟုတ်ပါ။ စာပေကို စိတ်ဝင်စားသည့်ဆေးရုံမိသားစုများနှင့်ကျွန်တော်တို့တစ်တွေသာ ပါသည့်ထမင်းဝိုင်းကလေး ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသို့ပြောရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူ့ကိုယ်တိုင်သာ စာပေကို ဝါသနာပါသည်မဟုတ်။ သူနှင့်နီးစပ်ရာ ဆေးရုံအမှုထမ်းများကိုလည်း စာဖတ်အောင် တိုက်တွန်းသည်။ သူနှင့်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဆရာဝန်ကြီးငယ်များကိုလည်း စာဖတ်ရန် တိုက်တွန်းသည်။

ထိုညက ကျွန်တော်တို့နှင့်မိတ်ဆုံပွဲသို့ လာကြသူများမှာ အများအားဖြင့် ဆရာဝန်များဖြစ်ကြလေသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဆရာဝန်များနှင့် ကျွန်တော်တို့ကို မိတ်ဆက်ပေး၏။ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း အသားဖြူဖြူနှင့် အင်္ဂလိပ်စကားကို လှပသွက်လက်စွာ ပြောနိုင်သည့်ဒေါက်တာစောရန်နိုင်၊ အရပ်ပုပု မုတ်ဆိတ်မွှေး နှုတ်ခမ်းမွှေးတို့ကို စင်ကြယ်စွာ ရိတ်ထားပြီး အာခေါင်ခြစ်၍ ရယ်တတ်သော အထူးကုသမားတော်ကြီးဒေါက်တာသိန်းဟန်၊ အရပ်ရှည်သလောက် အသံကျယ်သော အရိုးကုဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာအောင်သန်း၊ စကားကို အမျှမပြတ် ပြောတတ်သည့်မျက်စိအထူးကုဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာကျော်ဦး၊ ဒေါက်တာကြည်စိုး၊ ဒေါက်တာအောင်ထွန်း စသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဆရာဝန်များထဲတွင် မြန်မာစာဖတ်သူ တော်တော်နည်းပါသည်။ စာပေကို စိတ်ဝင်စားသူလည်း တော်တော်နည်းပါသည်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ ဆရာဝန်ကြီးတော်တော်များများမှာ စာမဖတ်ကြပါ။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်တစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည့်အတတ်ပညာရှင်၊ အသိပညာရှင်အမျိုးမျိုးတွင် ဆေးပညာရပ်ကို တတ်ကျွမ်းထားသည့်ဆရာဝန်လူတန်းစားသည် သူတို့အတတ်ပညာသာလျှင် လောကကြီးတွင် အရေးအကြီးဆုံးဟု ထင်တတ်ကြကာ ကျန်အတတ်ပညာဟူသမျှသည် အသေးအဖွဲ့ဟုထင်ကြပုံရပါသည်။ ဤသည်မှာလည်း သဘာဝကျပါသည်။ အတတ်ပညာအပေါင်းတို့အနက် လောကတွင် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သော်လည်း လူ၏ ခန္ဓာကိုယ်စက်ယန္တရားကြီးကို ပြင်ဆင်ဖာထေးပေးနိုင်သူများဖြစ်ကြသည့်အတွက် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဤသို့ထင်ကြသည်မှာလည်း ဘာမျှမဆန်းပါ။

သို့ရာတွင် လားရှိုးတွင် ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့ရသော ဆရာဝန်များကား ဤအထင်အမြင်မျိုး အနည်းနှင့်အများ ကင်းစင်ကြသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်မိလေသည်။

မိတ်ဆုံစားပွဲအပြီးတွင် နှစ်ခြင်းသာသနာပြုကျောင်း ငွေရတုသဘင်ပွဲသို့ သွားကြည့်လိုက်ကြသေး၏။

နှစ်ခြင်းသာသနာပြုကျောင်း ငွေရတုသဘင်မှာ လားရှိုးမြို့ အတိုင်းအတာဖြင့်ကြည့်လျှင် တော်တော်ကြီးကျယ်သည့်ပွဲကြီးတစ်ရပ်ဟု ပြောနိုင်လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင်ရှိသည့်တိုင်းရင်းသားအသီးသီးတို့အနက် ရှမ်း၊ ရှမ်းတရုတ်၊ ပလောင်၊ ဝ၊ လားဟူ၊ ကိုးကန်၊ လီရှောစသည့်တိုင်းရင်းသားများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသော်လည်းကောင်း၊ ရိုးရာနတ်ကိုးကွယ်သူများသော်လည်းကောင်းဖြစ်ကြပြီး ကချင်အမျိုးသားအများစုမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြလေသည်။

လားရှိုးတွင် ကျင်းပသည့်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုကျောင်း ငွေရတုသဘင်ပွဲတွင် ကချင်များကို အများဆုံး တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ကချင်အမျိုးသားတို့၏ ထောင်ကာအက၊ ရိုးရာတေးဂီတနှင့်အကတို့ကို လျှောက်ကြည့်ပြီးနောက် ကချင်ပြဇာတ်ကို ကြည့်ခဲ့ကြသည်။ ကချင်စကားကို နားမ

လည်သဖြင့် ကောင်းစွာ အရသာမခံတတ်ပါ။ ခေတ်ပေါ်ပြဇာတ်မျိုးဖြစ်သဖြင့် ကချင်စကားတတ်လျှင် မူ ကချင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပြဇာတ်အကြောင်း နည်းနည်းပါးပါး သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူသွားသူများထဲတွင် ကချင်စကားတတ်သူ တစ်ယောက်မျှ မပါခဲ့သဖြင့် ခဏကြည့်၊ ပွဲဈေးလျှောက်ပြီး ပြန်ခဲ့ကြသည်။

နောက်တစ်နေ့ ဒီဇင်ဘာ ၂၅ ရက်နေ့ ဖြစ်လေသည်။

မနက်အစောကြီး ထပြီး ရေပူစမ်းသို့ ရေချိုးသွားကြ၏။ ရေပူစမ်းမှာ လားရှိုးမြို့ပြင်တွင် ရှိရာ မော်တော်ကားရှိသူတို့က မော်တော်ကားများဖြင့် ထွက်ကြပြီး တချို့က ဘိုင်စကယ်များဖြင့် သွားကြသည်။ မနက်ခင်း နှင်းထုကြီးထဲတွင် မော်တော်ကားရှေ့မီးကို ဖွင့်ကာ တဖြည်းဖြည်း မောင်းကြရ၏။ မီးရောင်ထဲတွင် ဘိုင်စကယ်များဖြင့် ရေပူစမ်းဘက်သို့ ရေချိုးသွားနေကြသည့်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများကို အုပ်လိုက်တွေ့ရသည်။ အများအားဖြင့် တရုတ်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြလေသည်။ လားရှိုးကြီးသို့အရောက် လမ်းမကြီးမှ ယာဘက်သို့ချိုးပြီး သုံးလေးမိုင်ခန့် မောင်းသွားလျှင် ရေပူစမ်းသို့ရောက်လေသည်။ ရေပူစမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့ထက် စောရောက်နေသူများကိုလည်း တွေ့ရ၏။

လားရှိုးရေပူစမ်းမှာ သဘာဝအလျောက် ထွက်သောရေကို အုတ်ကန်ကြီးများဖြင့် ဆည်ထားပြီး ရေကူးကန်သဖွယ်ဖြစ်အောင် လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အောက်တွင် နွံတေ့ရှိသဖြင့် ကန်ကြမ်းပြင်ကို သစ်သားများဖြင့် ခင်းထား၏။ ကန်ထဲသို့ရေဆင်းချိုးလိုလျှင် ချိုးနိုင်သည်။ ကန်ထဲတွင် မချိုးလိုလျှင် ပိုက်ဖြင့် သွယ်ထားသည့်ရေချိုးခန်းကလေးများလည်း သက်သက်ရှိသေးသည်။

ကျွန်တော်တို့မှာ အများနှင့်ရောကာ ကန်ထဲမှာပင် ချိုးကြ၏။ နှင်းမှုန်များကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရေပူစမ်းမှထွက်သည့်အငွေ့များကြောင့်လည်းကောင်း ကန်တစ်ဝိုက်တွင် ဘာကိုမျှ သဲသဲကဲ့ကဲ့ မမြင်ရပါ။ လူရိပ်မည်းမည်းများကိုသာ မြင်ရသည်။ အနားကပ်ကြည့်မှ မည်သူမည်ဝါ ခွဲနိုင်ပါသည်။

ရေပူစမ်းက ထွက်သောရေမှာ တော်တော်ပူပါသည်။ ကာတုန်းမြေဇာမှာ ပူလွန်းသဖြင့် ခြေထောက်ချလိုက် ပြန်တက်သွားလိုက်ဖြင့် ဆုတ်ဆုတ်ဆိုင်းဆိုင်း ဖြစ်နေသည်။ ဒီဇင်ဘာလ မနက်စောစောကြီးထဲတွင် အင်္ကျီချွတ်ထားပြီး ဘောင်းဘီတိုကလေးကို ဝတ်ထားသဖြင့် ကုန်းပေါ်တွင်လည်း ကြာကြာမနေနိုင်ပါ။

ကျွန်တော်ကား ရေပူကန်ထဲသို့ တခါတည်း ခုန်ဆင်းလိုက်လေသည်။ ရုတ်တရက်သော် တစ်ကိုယ်လုံး ပူလောင်သွား၏။ သို့ရာတွင် ငါးမိနစ်နေလိုက်သည့်အခါတွင် နေလိုကောင်းရုံဖြစ်သွားလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရေပူစမ်းမှာ ရေချိုးကြပြီးနောက် ရေပူစမ်းအနီးတွင်ရှိသည့်ဈေးဆိုင်တန်းကလေးကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ အများအားဖြင့် စားစရာ သောက်စရာ ဆိုင်များဖြစ်ပါသည်။

ရှမ်းထမင်းချဉ်၊ လက်ဖက်ရည်၊ အချိုရည်၊ အခါးရည် စသည်တို့ကို ရောင်းသည့်ဆိုင်များပေတည်း။ မူးယစ်လိုလျှင် မူးယစ်စရာ ယမကာအရည်များလည်း ရနိုင်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရေပူစမ်း တွင် ရေချိုးပြီးနောက် ကိုယ်နှေးသွားအောင် ရှမ်းအရက် တစ်ကျပ်ဖိုးစီ ဝယ်သောက်ကြသည်။ ရှမ်း ပြည်နယ်တွင် အရက်မျိုးစုံလှပါသည်။ တံဆိပ်အမျိုးမျိုး တပ်ထားသည့်ဒေသထွက် ရှမ်းအရက်၊ က ချင်အရက်တွေ ပေါပါသည်။ ပုလင်းလိုက် သောက်ချင်လျှင်လည်း ရသည်။ သို့မဟုတ် လက်ဖက်ရည် ကြမ်းပန်းကန်နီးနီး တစ်ကျပ်ဖိုးလောက် သောက်၍လည်း ရသည်။ တစ်ကျပ်ဖိုးဆိုလျှင် အရက် အညံ့ အကောင်းကိုလိုက်၍ လက်ဖက်ရည်ကြမ်း တစ်ပန်းကန် သို့မဟုတ် တစ်ပန်းကန်မဲ့မဲ့ ရလေသည်။

ရေပူစမ်းမှ ပြန်လာပြီးနောက် လားရှိုးမနက်ဈေးကြီးကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ လားရှိုးတွင် နေ့ တိုင်း အချိန်ပြည့်ဖွင့်သည့်ဗဟိုဈေးကြီးအပြင် အနက်ပိုင်းတွင် ရှိသည့် တရုတ်ဈေးလည်း ရှိသေးသည်။ တရုတ်ဈေးမှာ တရုတ်ပစ္စည်းသက်သက်ဖြစ်ပြီး မူလက တရုတ်ပစ္စည်းမျှမကတော့ပါ။ နိုင်ငံခြားပစ္စည်း မျိုးစုံ ရောင်နေပါပြီ။ ကျွန်တော် စိတ်အဝင်စားဆုံးမှာ တရုတ်ပြည်လုပ် ဆေးဝါးများဖြစ်လေသည်။ တရုတ်ဈေးထဲတွင် တရုတ်တိုင်းရင်းဆေး အမျိုးမျိုးသာမက တရုတ်ပြည်လုပ် ခေတ်မီအနောက်တိုင်း ဆေးမျိုးစုံကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ခေါင်းကိုက်ပျောက်ဆေး၊ ချောင်းဆိုးပျောက်ဆေး၊ ဗီတာမင်ဆေး ပြားအမျိုးမျိုး၊ ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေး၊ ထိုးဆေးစသည်ဖြင့် မျိုးစုံလှပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဗီတာမင်စီ ဆေးပြားနှင့်ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေးမှာ အဆင့်အတန်းမြင့်သည်ဟုသိရလေသည်။ လားရှိုးက ကိုယ်ပိုင် ဆေးခန်းများသည် အဝယ်ရခက်သည့်ဘီပီအိုင်ဆေးများနှင့်ဈေးကြီးသည့်အနောက်တိုင်းလုပ်ဆေး ဝါးများနေရာတွင် တရုတ်ပြည်လုပ် ခေတ်မီဆေးဝါးများကို အစားထိုးသုံးစွဲနေသည်ဟု သိခဲ့ရလေ သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဝယ်ချိန်မရသည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေ့တွင် လားရှိုးထက် ပစ္စည်းအမျိုးစုံပြီး လားရှိုးထက် ဈေးသက်သာသည့်နေရာများသို့ သွားရန်ရှိသေးသည့်အတွက်ကြောင့် လည်းကောင်း ဘာပစ္စည်းမျှ မဝယ်ခဲ့ကြပါ။

ဈေးကို တစ်ပတ်လှည့်ကြည့်ပြီးသော် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ တပည့် ကိုစိမ်းမောင်သည် ကျွန်တော် တို့ကို ထမင်းဆိုင်တစ်ဆိုင်သို့ ခေါ် သွားလေသည်။

“ဆရာတို့ကို ဒေသအစားအသောက်ကလေးတွေ ကျွေးလိုက်ပါဦးလို့ ကျွန်တော့်ကို ဆရာကြီး က မှာထားလို့”

သူ ခေါ် သွားသည့်ဆိုင်မှာ ‘ငုတ်တုတ်ဆိုင်’ ဟုခေါ် သည့်ရှမ်းအစားအသောက်များ ရောင်းသည့် ဆိုင်ဖြစ်သည်။ ဆိုင်က ခမ်းနားသော်လည်း စားပွဲပုကလေးတွေ၊ ခွေးခြေပုကလေးတွေကို ချထားသော ကြောင့် ငုတ်တုတ်ဆိုင်ဟု ခေါ်ကြောင်း သိရ၏။ ထိုနေ့မနက်က ကိုစိမ်းမောင် မှာယူကျွေးသော ရှမ်း အစားအစာများမှာ နမ့်တုံခေါ် ဝက်သားပေါင်း၊ နမ့်ပေါင်ခေါ် သားရေကြော်၊ ယမ်းစိမ်းနှင့်ဘေတင်ယာ

ဆန်စေးစေးကို နယ်ကာ အစိမ်းလိုက် အချဉ်ထည့်ထားသည့်ဝက်သားချည်ကြော်၊ တို့ဟူးကြော်၊ မုန့်ညှင်းစော၊ မုန့်ညှင်းတစ်မျိုးကို လှီး၍ အစိမ်းသုတ်ထားသည့်အော်ဆွန်း၊ မုန့်ညှင်းနှင့်ဝက်သား၊ ဝက်သားနှင့်မျှစ်ချဉ်၊ ဆီနိုင်နိုင်ဖြင့် ကြော်ထားသည့်ငရုတ်ကြော် စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းသို့ရောက်လျှင် ဝက်သားကို ရှောင်ရန် တော်တော်ခက်ပါသည်။ ရှမ်းတရုတ်ဟင်းတော်တော်များများသည် ဝက်သားကို အမျိုးမျိုး ပြုပြင်စီမံထားသည့်ဟင်းများသာ ဖြစ်ကြသည်။ တောင်ပိုင်းနှင့်ကွာသည့်အချက်တစ်ချက်ကိုလည်း တွေ့ရသေးသည်။ ယင်းမှာ မုန့်ညှင်းကို အဓိကထား၍ စားကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် ပဲပုပ်ကို အများအပြားစားလေ့ရှိသလို ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင်လည်း မုန့်ညှင်းကို အဓိကထား၍ စားသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

ဘော်တွင်း၊ နမ္မတူနှင့်နမ့်ခမ်းတို့သို့ ရောက်စဉ် အလုပ်သမားများ၏ ထမင်းချိုင့်ကို ဖွင့်ကြည့်ခဲ့ရာ သူတို့ထမင်းချိုင့်ထဲတွင် ဘာမျှမပါ။ ထမင်းနှင့်မုန့်ညှင်းချဉ်သာ ပါသည်ကို တွေ့ခဲ့ရပါသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူ့တပည့်များကို ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့နှင့်တစ်ယောက်တစ်လှည့်စီ ထည့်ရာတွင် မည်သို့မည်ပုံ ရွေးထည့်ထားသည်ကို ကျွန်တော်တို့ မသိပါ။ သို့ရာတွင် သည်ခရီးကို သည်ထီးနှင့်၊ သည်လမ်းကို သည်ပန်းနှင့် ဆိုသည့်စကားကဲ့သို့ သူ့အလှည့်နှင့်သူ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် လူရွေး၍ ထည့်လိုက်ပုံကို ကျွန်တော် သတိပြုမိလေသည်။ စာစကား ပေစကား ပြောရမည့်ခရီးမျိုးကို ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ စာကြည့်တိုက်မှူးမောင်ပင်နီကို လိုက်ပါစေပြီး တည်းခိုရေး၊ နေထိုင်ရေးစသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ စကားပြောစရာရှိသည့်ခရီးမျိုးတွင် အထွေထွေစာရေးကြီးကိုရာသက်ကို ထည့်လေ့ရှိသည်။ ယခုအစားသောက်ကိစ္စမျိုးတွင် ဘဏ္ဍာစိုးကြီးကိုစိမ်းမောင်ကို ထည့်လိုက်ခြင်းမှာလည်း သူ့နေရာနှင့်သူ အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်နေလေသည်။

ကိုစိမ်းမောင်မှာ မန္တလေးသားဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ လားရှိုးဆေးရုံကြီးတွင် အမှုထမ်းသည်မှာ ကြာလှပေပြီ။ ထို့ကြောင့် သူသည်လည်း လားရှိုးသားတစ်ပိုင်း ဖြစ်နေသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း ဝဝဖိုင်ဖိုင် အသားဖြူဖြူနှင့်ဖြစ်သည်။ ကိုစိမ်းမောင်ကား အစားအသောက်ကောင်းကို စားတတ်ရုံမျှမက လားရှိုးတွင် ဘယ်စားသောက်ဆိုင်က ကောင်းသည်၊ ဘယ်စားသောက်ဆိုင်က ဘယ်ဟင်း အထူးကောင်းသည်ကို ကောင်းကောင်းသိသူဖြစ်လေသည်။

ထိုနေ့မနက်က ငုတ်တုတ်ဆိုင်တွင် ကိုစိမ်းမောင် ကျွေးလိုက်သည့်ရှမ်းထမင်း၊ ရှမ်းဟင်းမှာ ကျွန်တော်တို့တစ်သက်တွင် ပထမဆုံးစားဖူးသောရှမ်းဟင်းစစ်စစ်တွေ ဖြစ်ပါသည်။

ရိပ်သာသို့ပြန်၍ ခဏနားပြီး ၁၂ နာရီခွဲတွင် ဟောပြောပွဲစလေသည်။ ဟောပြောပွဲကို လားရှိုးမြို့တော်ခန်းမကြီးတွင် ကျင်းပခြင်းဖြစ်၏ ။ လားရှိုးသည် လူပေါင်းစုံသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်သည့်အတွက် စာပေပရိသတ် သိရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်မထင်ခဲ့ကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ အတွေ့အကြုံရပြောရလျှင် မြို့ငယ်ကလေးများက စာပေဟောပြောပွဲများက သိပ်သည်းကျစ်လစ်ကာ စည်ကားသိုက်မြိုက်

လေ့ရှိပြီး မြို့ကြီးများမှ ဟောပြောပွဲများမှာ ကျဲတောက်တောက်နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လားရှိုးစာဆိုတော်ပွဲမှာ ကျွန်တော်တို့မျှော်လင့်ထားသည်ထက် စည်ကားသိုက်မြိုက်သည်ကို တွေ့ရပေ၏။

“နော ဆရာတို့ အားရပါးရ ဟောရမယ်နော၊ မချိုနဲ့နော”

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင် စကားပြောလျှင် ‘နော’ ဆိုသည့်စကားဖြင့် အစချီပြီးမှ သူ ပြောလိုရာကို ပြောလေ့ရှိသည်။ ‘နော’ ဆိုသည့်စကားလုံးသည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ အမှတ်လက္ခဏာဖြစ်နေလေသည်။

“ပရိသတ် အခြေအနေကိုလဲ ကြည့်ရဦးမှာပေါ့ဆရာရဲ့။ ကျွန်တော်တို့ ဟောချင်တိုင်း ဟောနေလို့ ဖြစ်တာမှ မဟုတ်ပဲ”

လားရှိုးစာဆိုတော် ဟောပြောပွဲတွင် သဘာပတိအဖြစ် စာဆိုတော်ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌဦးဘပုက ဆောင်ရွက်ပြီး အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် ဆရာမဒေါ်စပ်တင်ဖုန်းက ဆောင်ရွက်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင် တိုက်တွန်းသည့်အတိုင်း လားရှိုးတွင် အားရပါးရ ဟောလိုက်ကြသည်။ နေ့လယ် ၁၁ နာရီခွဲက စသည့်ဟောပြောပွဲသည် ညနေ ၅ နာရီကျော်မှ ပြီးတော့သည်။

ညနေ ၅ နာရီဆိုလျှင် လားရှိုးတွင် အမှောင်သမ်းစ ပြုလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် ဒုဆေးရုံအုပ်ကြီး ဒေါက်တာရာဂျိုပါးလ် အိမ်မှာ ညစာ စားသောက်ကြပြီးနောက် တည်းခိုရိပ်သာသို့ပြန်ခဲ့ကြသည်။

ရိပ်သာတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့် စာပေဆွေးနွေးရန် စောင့်နေကြသည့်ပရိသတ်ကို တွေ့ရ၏။ ဒေသကောလိပ်မှ ကျောင်းဆရာများ၊ ကျောင်းသားများ၊ လူငယ်များ၊ ဆေးရုံမှ ဆရာဝန်များနှင့်ဆေးရုံအမှုထမ်းများ၊ အမျိုးသမီးဆရာဝန်အချို့နှင့်ဆရာမများအပြင် မိုင်းငေါ့မှ ရောက်နေသော ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ မိုင်းငေါ့မှ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးမှာ ကျွန်တော်တို့ဟောပြောပွဲကို သိပေါ်တွင် မမိလိုက်သဖြင့် လားရှိုးသို့ရောက်လာစဉ် လာရောက်နားထောင်ပြီး ကျွန်တော်တို့ကို မိုင်းငေါ့သို့ လာနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ လာရောက်စုံစမ်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့သည် မိုင်းငေါ့သို့ မသွားဖြစ်ခဲ့ပါ။

ကျွန်တော်တို့သည် လားရှိုးမြို့သို့ နက်ရှိုင်းစွာ မမြင်ရသေး၊ အပေါ်ယံကိုသာ မြင်ရသေးသည်။ အကယ်၍သာ ရက်ရှည်လများ နေထိုင်ပြီး လားရှိုးကို လေ့လာနိုင်မည်ဆိုလျှင် လွန်စွာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့်ဇာတ်လမ်းများကိုသာ ရနိုင်ပေလိမ့်မည်။

လားရှိုးကို အလျင်တုန်းက ‘ဝင်ဥတင်ပိုင်’ဟုခေါ်သည်။ မြန်မာ့သက္ကရာဇ် ၁၀၃၇ ခုနှစ်၊ (ခရစ်နှစ် ၁၇၇၅ ခုနှစ်တွင်) ရှမ်းမင်း စောမိန်တရလုံက ဥတင်ပိုင်ကို သိန္နီစော်ဘွားအဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်သည်။ ဥတင်ပိုင်သည် သူမြို့တော်ကို လားရှိုးအနီးတွင်ရှိသည့် နမ့်ရိုးသို့ပြောင်းလာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထိုနေရာကို ‘ဝင်ဥတင်ပိုင်’ဟုခေါ်ခဲ့လေသည်။ စော်ဘွားဝင်ဥတင်ပိုင်သည် ထိုအရပ်မှာနေ၍ သိန္နီနယ်ကို ၇ နှစ်တိုင်တိုင် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် သူ့နေရာကို ကျောက်ဆန်ဝန်က ဆက်ခံခဲ့သည်။ လားရှိုးဟူသည့်အမည်မှာ နောက်မှတွင်သည့်အမည်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအမည်၏ ဗျူဟာကို မူ ကျွန်တော်တို့ မသိခဲ့ပါ။

(၁၄)
လားရှိုးမှ အဲနန်းမိုင်းဆိုင်

လားရှိုးဟောပြောပွဲ ပရိသတ်ထဲတွင် ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတစ်ဦးကို မမျှော်လင့်ဘဲ တွေ့ရ၏။

ဟောပြောပွဲမစမီ ရှေ့တန်းတွင် ကျွန်တော်ထိုင်နေစဉ် ကျွန်တော့်ကို မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က တွေ့လိုကြောင်းဖြင့် ဟောပြောပွဲတာဝန်ခံတစ်ဦးက လာရောက်အကြောင်းကြားလေသည်။ သူနှင့်အတူလိုက်လာသည့်အခါ ခန်းဝတွင် ရပ်နေသည့်ရုပ်ရည်သန့်သန့်ပြန်ပြန် ရှမ်းအမျိုးသမီးကြီးတစ်ယောက်ကို တွေ့ရလေသည်။

ထိုအမျိုးသမီးကြီးမှာ အသက် ၅၀ ကျော် ၆၀ အတွင်းလောက်ရှိလေပြီ။ ဆံပင်တို့တွင် ငွေရောင်သမ်းစပြုနေပြီ။ ရှမ်းအမျိုးသမီးတို့၏ စံဖြင့် ကြည့်လျှင် အသားအနည်းငယ် ညိုသည်ဟုပြောနိုင်သော်လည်း ကျယ်ပြန့်သည့်မဟာနဖူး၊ စူးရှတောက်ပြောင်သည့်မျက်လုံးများ၊ ခပ်ရေးရေးပေါ်နေသည့်လေးထောင့်ကျကျ မေးရိုးနှင့်မျဉ်းဖြောင့်တစ်ကြောင်းလို တန်းနေသည့်မထူမပါး နှုတ်ခမ်းအစုံတို့ကို ကြည့်၍ ထက်မြက်သည့်အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှန်း ချက်ချင်းသိနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးကြီးသည် လက်ရှည်အင်္ကျီအဖြူရောင်၊ အညိုရောင်မိုင်း ပါတိတ်လုံချည်တို့ကို ဝတ်ထားပြီး ထုံးခြောက်ရောင် ပဝါတစ်ထည်ကို ပုခုံးပေါ်တွင် စုံချထားသည်။

ထိုအမျိုးသမီးကြီးက ကျွန်တော့်ကို ပြုံး၍ နှုတ်ဆက်သည့်တိုင် ကျွန်တော် ဇဝေဇဝါဖြစ်နေဆဲ။

“ဆရာ ကျွန်မကို မှတ်မိရဲ့လား၊ ဆရာ ပါတယ်ကြားလို့ ဟောပြောပွဲကို လာနားထောင်တာ” ဟူသော အသံကို ကြားမှ သူ့ကို မှတ်မိတော့သည်။

အခြားသူမဟုတ်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေဟောင်းတစ်ဦးဖြစ်သော အဲနန်းမိုင်းဆိုင် သို့မဟုတ် နန်းဆွယ်။

လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်လောက်က မိုးမိတ်သို့ ရောက်သွားစဉ် သူတို့အိမ်မှာ ကျွန်တော်တည်းခွဲလေသည်။ ခိုက်ခိုက်တုန် မိုးမိတ်ဆောင်းညများတွင် ကျွန်တော်သည် ဘယ်ကိုမျှ မထွက်နိုင်ဘဲ နန်းဆွယ်တို့အိမ် ဧည့်ခန်းဆောင်မီးလင်းဖိုတွင် မီးလှိုင်း နန်းဆွယ်နှင့်စကားလက်ဆုံ ကျခဲ့ကြဖူးပါသည်။

ကလေးတွေက သူ့ကို ပါဆွယ်(ကြီးဒေါ်ဆွယ်)ဟုခေါ်သဖြင့် ကျွန်တော်ကလည်း ကလေးတွေခေါ်သလို ‘ပါဆွယ်’ဟုခေါ်ခဲ့လေသည်။

‘ပါဆွယ် ဘယ်လိုလုပ်ပြီး လားရှိုးကို ရောက်နေတာလဲ။ မိုးမိတ်မှာ မဟုတ်တော့ဘူးလား’

“မဟုတ်တော့ဘူး ဆရာရဲ့၊ ကလေးတွေလဲ လားရှိုးဒေသကောလိပ်မှာ ရောက်ကုန်ကြပြီ၊ ဒီတော့ သူတို့ရှိရာကို လိုက်နေရတယ်။ ဦးပွကတော့ မိုးမိတ်မှာပဲ။ ကျွန်မနဲ့ကလေးတွေကသာ လားရှိုးကို လာနေကြတာ။ မိုးမိတ်က အရင်လို မဟုတ်တော့ဘူးဆရာရဲ့။”

အရင်လို မဟုတ်တော့ဆိုသည်မှာ မည်သည်ကို ဆိုလိုကြောင်း ကျွန်တော် မသိပါ။ ပါဆွယ်ကလည်း ရှင်းမပြပါ။ ကျွန်တော်ကလည်း မမေးမိပါ။

“ဆရာ မပြန်ခင် အိမ်ကို လာခဲ့ပါဦး၊ ထမင်းလေး ဘာလေးကျွေးလိုက်ရအောင်၊ စကားလဲ ပြောရအောင်” ဟု ပါဆွယ်က ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်ပါသည်။ လားရှိုးမှသာ ပြန်လာရော ပါဆွယ်တို့အိမ်ကို ကျွန်တော် မရောက်ခဲ့ရ။ နှုတ်ပင် ဆက်ချိန်မရခဲ့။

အဲနန်းမိုင်းဆိုင် ခေါ် နန်းဆွယ်မှာ ဝတ္ထုရေးဆရာတို့ စိတ်ဝင်စားတတ်သော ဇာတ်ဆောင်စရိုက် အမျိုးအစား ဖြစ်လေသည်။

အဲနန်းမိုင်းဆိုင်ခေါ် နန်းဆွယ်ခေါ် ပါဆွယ်သည် မိုင်းရယ်စော်ဘွားလက်အောက်တွင် အမှုထမ်းသည့်ထမုန်တစ်ယောက်၏ သမီးဖြစ်သည်။ သူ့အဖေသည် တစ်ဦးတည်းသမီးဖြစ်သည့်နန်းဆွယ်ကို မြင်းစီးသင်ပေးသည်။ ဓားခုတ်သင်ပေးသည်။ သေနတ်ပစ်သင်ပေးသည်။ နန်းဆွယ်သည် မြင်းကောင်းကောင်းစီးတတ်သည်။ လမ်းထိုး၊ သုံးချောင်းထောက်၊ အသားကျ၊ လေးဖက်၊ ကဆုန်ဒုန်းစသည်ဖြင့် မြင်းကို အမျိုးမျိုးစီးနိုင်သည်။ အဖေက သူ့ကို တောလိုက်ခေါ် သွားတတ်သည်။ သေနတ်ပစ်လည်း ဖြောင့်သည်။ ဓားသိုင်းလည်း ကျွမ်းကျင်သည်။ သတ္တိလည်း ကောင်းသည်။ ဤတွင် မိုင်းရယ်စော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီက သူ့ကို သဘောကျသွားကာ အတွင်းဆောင်တွင်း ခစားစေသည်။

မိုင်းရယ်စော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီထံတွင် နန်းဆွယ်ခစားနေစဉ် အဖေတို့လူသိုက် ခေါင်းဆောင်ကာ မိုင်းရယ် စော်ဘွားကို ပုန်ကန်ကြသည်။ မိုင်းရယ်စော်ဘွားက အဖေ့ကို အသေရရ အရှင်ရရ မိလျှင် ဆုငွေပေးမည်ဟု အမိန့်ထုတ်၏။ နန်းဆွယ်ကိုလည်း သူ့အဖေကို လိုက်ရှာပေးရန် တိုက်တွန်း

သည်။ သို့ရာတွင် နန်းဆွယ် မရှာနိုင်။ အဖေသည် ဘယ်တော့ ဘယ်တောင်သို့ ရောက်နေပြီကိုလည်း သူလည်း ကောင်းကောင်း သိသည်မဟုတ်။ ဤသို့ဖြင့် နန်းဆွယ်ခေါ် အဲနန်းမိုင်းဆိုင်သည် အရှင်သခင် နှင့်အဖေကြားတွင် ဗျာများနေခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွား၍ ဂျပန်တို့ရောက်လာသည့်အခါတွင် မိုင်းရယ်စော်ဘွားနှင့်မဟာ ဒေဝီတို့ ကွန်ဟိန်းဘက်သို့ ထွက်ပြေးကြသည်။ နန်းဆွယ်ကိုလည်း ခေါ်သွားကြ၏။ ကွန်ဟိန်းကို ဂျပန်တို့သိမ်းသည့်အခါတွင် မိုင်းရယ်စော်ဘွားနှင့်မဟာဒေဝီတို့သည် အခြေအရံများနှင့်အတူ ကွန်ဟိန်း အရှေ့ဘက် တောင်တန်းများပေါ်ရှိ ဘီလူးမဂူသို့ သွား၍ပုန်းအောင်းနေကြပြန်သည်။ နန်းဆွယ်တို့ တစ်သိုက် ဘီလူးမဂူကြီးထဲမှာ နေကြရ၏။ ဘယ်ကိုမျှ ထွက်၍ မရ။ ညညကျမှ စမ်းချောင်းသို့ ဆင်း၍ ရေခပ်ထွက်ကြရသည်။ နန်းဆွယ်သည် အဖေနှင့်အမေကို လွမ်းလှပြီ။ ဘီလူးမဂူထဲတွင် ရိက္ခာတွေ၊ စည်သွတ်ဘူးတွေ အပြည့်လှောင်ထားသဖြင့် အစားအသောက်အတွက် ဘာမျှမပူရ။ သို့ရာတွင် နန်းဆွယ်သည် သည်စည်သွတ်ဘူးတွေထက် မုန်ညင်းချဉ်နှင့်ပဲပုပ်တို့ကို ပို၍ အမှတ်ရသည်။ သူ့နေချင်သည်က ကွင်းပြင်တွေထဲမှာ တောတွေ တောင်တွေထဲမှာ မြင်းစီးရင်း၊ အမဲလိုက်ရင်း၊ သေနတ်ပစ်ရင်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေချင်သည်။ ယခု သူ နေရသည်က အကျဉ်းထောင်လိုလို၊ မြေတိုက်လိုလို မည်းမှောင်နေသည့်ဘီလူးမဂူကြီးထဲမှာ။ နန်းဆွယ်သည် ရွာသို့ပြန်ချင်နေသည်။ ယခုလောက်ဆိုလျှင် သူ့အဖေသည်လည်း အသက်နှင့်ကိုယ် မြဲမြဲပါသေး၏လော။ အမေကော ရှိမှ ရှိပါသေး၏လော။

တစ်ညတွင်မူ နန်းဆွယ် မနေနိုင်တော့။ ဘီလူးမဂူမှ တစ်ယောက်တည်း ထွက်ပြေးလာခဲ့သည်။ အဖေတို့လူသိုက်သည် သည်နားတစ်ဝိုက်တွင် ရှိသည်ဟု ကြားရသဖြင့် ထွက်ပြေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကံအားလျော်စွာ ကွန်ဟိန်းဆိပ်ကမ်း နမ့်ပန်ချောင်းကူးတို့ဆိပ်တွင် အဖေနှင့်သွားတွေ့ကြသည်။ အမေတစ်ယောက်မူ ပြေးရင်းလွှားရင်း ဆုံးခဲ့ပြီ။

နန်းဆွယ်သည် အဖေနှင့်တွေ့သည့်အခါတွင် မြင်းတစ်စီးနှင့်သေနတ်တစ်လက်ရသည်။ ထိုမြင်းကို စီး၍ ထိုသေနတ်ကို ကိုင်လျက် အဖေတို့လူသိုက်နှင့်လိုက်သွားသည်။ တောပုန်းဘဝဖြင့် ပျော်ခဲ့သည်။

ဂျပန်တက်ပြီး အတန်ကြာသည့်အခါတွင် မိုင်းရယ်စော်ဘွားလည်း သူပုနယ်သို့ သူပြန်ရောက်သည်။ မိုင်းရယ်စော်ဘွားက အဖေကို ခေါ်ကာ ကွန်ပိုင်ရွာအုပ်အဖြစ် ခန့်သည်။ နန်းဆွယ်ကိုမူ ဟော်သို့ပြန်ခေါ်သည်။

ဟော်တွင် ထမင်းချက် ကျနေစဉ် တစ်နေ့၌ ဟော်ပေါ်တွင်ရှိသည့်ဂျပန်တို့ကို ထမင်းသွားပို့ရသည်။ ဟော်အောက်သို့ ရောက်လျှင် ညအမှောင်ထဲမှ ညည်းသံ ကြားသဖြင့် သွားကြည့်ရာတွင် ကားစင်တင်ထားသည့်လူတစ်ယောက်ကို တွေ့ရသည်။ အခြားသူ မဟုတ်။ သူ့အဖေ၏ သူငယ်ချင်းဖြစ်သည်။ ဂျပန်တစ်ယောက်ကို သတ်မိသဖြင့် ဂျပန်က သူ့ကို သတ်ရန် ကားစင်တင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

နန်းဆွယ်သည် ဂျပန်တို့ထံ ထမင်းအုပ်ပို့ပြီးနောက် အောက်ထပ်သို့ ဆင်းလာခဲ့ကာ ကားစင်တွင် ချည်ထားသည့်အဖေသူငယ်ချင်းကို ကြိုးဖြေ၍ လွှတ်လိုက်သည်။ ရာဇဝတ်ကောင်ကို သင်္ချိုင်းကုန်းထဲက စော်ဘွားမယ်တော်၏ ဂူထဲသို့ သွားဝှက်သည်။ နောက်တစ်နေ့ကျမှ သူ့ကို တောင်ပေါ်သို့လိုက်ပို့ရလေသည်။

နန်းဆွယ်သည် မိုင်းရယ်နယ် ကွန်ပိုင်ရွာသူဖြစ်သော်လည်း မိုးမိတ်သားနှင့်အကြောင်းပါကာ မိုးမိတ်သို့ လိုက်နေခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်သည် တစ်ခုသော မိုးမိတ်ဆောင်းညချမ်းတုန်းက မီးလင်းဖိုဘေးတွင် နန်းဆွယ်ပြောခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များကို အမှတ်ရနေသည်။

နန်းဆွယ်လို ဓားရေးကျွမ်းကျင်သူ၊ မြင်းစီးကျွမ်းကျင်သူ၊ သေနတ်ပစ်ကောင်းသူ၊ သတ္တိဗျတ္တိကောင်းသူမျိုးကို အင်္ဂလိပ်တို့က ‘အယ်မဇို’ဟုခေါ်ကြသည်။ မြန်မာလိုပြောရလျှင် မယ်ဒက်တို့လို၊ မယ်ဘယက်တို့လို အမျိုးသမီးလူစွမ်းကောင်းဟု ပြောရမည်ထင်ပါသည်။

“ပါဆွယ်အကြောင်းက ဝတ္ထုရေးရင် သိပ်ကောင်းမှာပဲ။ တစ်နေ့မှာ ကျွန်တော် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ရေးဦးမယ်” ဟု ထိုစဉ်က သူ့ကို ပြောခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်အထိ ကျွန်တော် မရေးဖြစ်သေးပါ။ သူ ပြောသည့်နေရာများသို့ ကျွန်တော်တစ်ခေါက်လောက် သွားကြည့်ချင်သေးသည်။ ထိုအခါတွင် မှ ဖတ်ကောင်းသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို ရေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

ပါဆွယ်လို မြင်းစီး၊ ဓားခုတ်၊ သေနတ်ပစ်ကောင်းသည့်အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို ကျွန်တော် ငယ်ငယ်ကလည်း တွေ့ဖူးသေးသည်။ ကျွန်တော်တို့နယ်တွင် နာမည်ကြီးသည့်ဝတစ်လုံးမယ်ရင်ဆိုသည့် အမျိုးသမီးဖြစ်ပါသည်။ ဝတစ်လုံး မယ်ရင်မှာ နှယ်နှယ်ရရ မဟုတ်ပါ။ လူဆိုးဂိုဏ်းတစ်ခုကို ခေါင်းဆောင်နေသည့်အမျိုးသမီးလူဆိုးဖြစ်ပါသည်။ သူ့ကို ပုလိပ်တို့က လိုက်ဖမ်းတိုင်း လွတ်လွတ်ပြေးတတ်သဖြင့် ကိုယ်ပျောက်သည်ဟု နာမည်ကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို ဝတစ်လုံးဟု လူထုက နာမည်ပေးထားပါသည်။ တစ်ခါတွင် ဖမ်းမိ၍ ကျွန်တော့်အဖေက သူ့ဘက်က ရှေ့နေလိုက်ပေးသဖြင့် သူ့ကို မြင်ဖူးလိုက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ နောင်တွင် ဝတစ်လုံးမယ်ရင်သည် သီလရှင်ဝတ်သွားသည်ဟု ကျွန်တော် ကြားဖူးပါသည်။

ပါဆွယ်နှင့်ဝတစ်လုံးမယ်ရင်သည် ဘဝချင်း မတူကြပါ။ သို့ရာတွင် သူတို့နှစ်ယောက် မြင်းစီးကျွမ်းပုံချင်း၊ ဓားခုတ်၊ သေနတ်ပစ်ကျွမ်းပုံချင်း တူကြသဖြင့် ကျွန်တော်တွေ့ဖူးသည့်အမျိုးသမီးလူစွမ်းကောင်းနှစ်ဦးအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

“ဆရာ မပြန်ခင် ကျွန်မတို့ဆီကို လာခဲ့နော်”

ပါဆွယ်က ကျွန်တော့်ကို တဖွဖွ မှာသည်။ သို့ရာတွင် ပြန်သာလာရာ ပါဆွယ်နှင့်ကျွန်တော် မ တွေ့ခဲ့ရတော့။

“လားရှိုးမှာ နေရတာ မိုးမိတ်လောက် မပျော်ဘူးဆရာရဲ့၊ ရွှေလီကို လွမ်းတယ်၊ နမ့်မောင်း ချောင်းနဲ့နမ့်မိတ်ချောင်းကိုလည်း လွမ်းတယ်၊ ရွှေဇာလီတံတားကိုလည်း လွမ်းတယ်” ဟု ပါဆွယ်က ပြောလိုက်ပါသည်။

(၁၅)

မြန်မာ့လမ်းမကြီးပေါ်မှ မာဇဒါဂျစ်အဖြူနှင့်နန်းလုံခမ်း

နောက်တစ်နေ့ မနက်စောစော သိန္နီသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ မူလက ကမ္ဘောဇခင်လှိုင် လိုက်ရန်ဖြစ် သော်လည်း မန္တလေးမှ အထူးကုဆရာဝန်တွေ ရောက်သဖြင့် မလိုက်နိုင်တော့ဘဲ အလုပ်များ၍ ကျန် ရစ်ခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စိုင်းစံအောင် မောင်းသော ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ မာဇဒါဂျစ်အဖြူဖြင့် လာခဲ့ ကြ၏။ လားရှိုးမှ သိန္နီသို့ သွားသောလမ်းမှာ ကောင်းစွာပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားသော လမ်းဖြစ်ပြီး ဘား မားရုတ်ဒ်ခေါ် မြန်မာလမ်းမကြီး၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အချို့က ထိုလမ်းမကြီးကို တရုတ် -မြန်မာလမ်းမကြီးဟုလည်း ခေါ်ကြလေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မတိုင်မီတုန်းက ထိုလမ်းမကြီးသည် နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေးအရ အချက်အ ချာကျသည့်ဗျူဟာလမ်းမကြီး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ဂျပန်သည် ချန်ကေရှိတ်၏ တရုတ်ပြည်ကို ရေတပ်၊ ကြည်းတပ်တို့ဖြင့် ဝိုင်းဝန်းပိတ်ဆို့ထား၏။ တရုတ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်သည့်ရှန်ဟဲ၊ တီယန် စင်စသည့်မြို့များကို ပိတ်ထားသဖြင့် တရုတ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များသို့ ဘယ်သင်္ဘောမှ မဝင်နိုင်။ ဤတွင် မဟာမိတ်များအဖို့ တရုတ်ပြည်သို့ စစ်ပစ္စည်းများ၊ လောင်စာများ၊ ရိက္ခာများပို့ရန် အခက်အခဲ တွေ ခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြင့် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးသည် အာရှတိုက်မှ တရုတ်-ဂျပန်စစ်ပွဲတွင် အရေးကြီးသည့် လမ်းမကြီးဖြစ်လာခဲ့သည်။ တရုတ်-ဂျပန်စစ်ပွဲအတွက်သာမကပါ။ ဥရောပစစ်ပွဲသည်လည်း တရုတ် -ဂျပန်စစ်ပွဲပေါ်တွင် အမှီပြုနေသည့်အတွက် ထိုလမ်းမကြီးသည် ဥရောပနှင့်တကွ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးတွင်လည်း အရေးပါလာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ကမ္ဘာက တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို အာရုံစိုက်ခဲ့ ကြသည်။ ဥရောပတွင် မဟာမိတ်တို့က ဟစ်တလာ၏ ထိုးစစ်ကို ခံနိုင်ရေး၊ မခံနိုင်ရေးသည် တည်နေ သည် အရှေ့ဘက်တွင် တရုတ်ပြည်က ဂျပန်ကို ခံနိုင်ရေး မခံနိုင်ရေးပေါ်တွင် တည်နေသည်။ သို့ရာ တွင် ချန်ကေရှိတ်၏ တရုတ်ပြည်သည် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဝိုင်းပိတ်ခံနေရပြီ။ တရုတ်ပြည်အဖို့ နိုင်ငံခြား

မှ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး အကူအညီပို့ရန်မှာ တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးတစ်လမ်းသာ ကျန်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်ပြည်က ဂျပန်ကို ခုခံတိုက်နိုင် မတိုက်နိုင်ဆိုသည့်ပြဿနာသည်လည်း တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင် မပြုနိုင်ဆိုသည့်အချက်ပေါ် တွင် တည်နေသည်။

ဤသို့ဖြင့် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးသည် ကမ္ဘာ့အာရှစိုက်ရာ ဗဟိုချက်မဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဂျပန်က အင်္ဂလိပ်ကို စစ်ကြေညာခါနီး ၁၉၄၀ ခု၊ ဇူလိုင်လတွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ပိတ်လိုက်သည်။ တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ပိတ်ရခြင်းသည် တရုတ်-ဂျပန်စစ်ပွဲ အမြန်ဆုံးပြီးဆုံးရေးကို ရည်ရွယ်သည့်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်း။ ဤသည်မှာ တရုတ်-ဂျပန်စစ်ပွဲကို စေ့စပ်ကျေအေးသည့်နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထိုစဉ်က အင်္ဂလိပ်နန်းရင်းဝန်ချာချီက ပြောဆိုသွားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ပိတ်လိုက်သဖြင့် ကမ္ဘာတွင် အလန်တကြား ဖြစ်ကုန်ကြသည်။ အမေရိကန်သတင်းစာဆရာ အဂ္ဂါစနီးက “တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ပိတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ဗြိတိန်၏ နိုင်ငံရေးဩဇာသည် ကျဆင်းသွားခဲ့ရပြီ။ တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို ပိတ်ခြင်းသည် သူ့ကို တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုအောင် အင်္ဂလိပ်က ဂျပန်ကို ချော့မော့သည့်အရှေ့ဖျားမြူးနစ်စာချုပ် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ချည့်နဲ့သည့်တရုတ်ပြည်ကို ဂျပန်လက်သို့ ဝကွက်အပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ချော့ရုံမျှဖြင့် ဂျပန်သည် အင်္ဂလိပ်ကို မတိုက်ဘဲနေမည်မဟုတ်” ဟု ထိုစဉ်က ကန့်ကွက်ရေးသားခဲ့သည်။

ထိုလမ်းမကြီးကို မပိတ်ခင်တုန်းက ထရပ်ကားကြီးများသည် လက်နက်ပစ္စည်းများ၊ လောင်စာများကို တင်ဆောင်ကာ တရုတ်ပြည်ဘက်သို့ မောင်းနှင်သွားခဲ့ကြသည်။ ထိုကားတန်းကြီးများအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ဆီက လိုက်သွားသောကားဆရာများ ပြောသဖြင့် ငယ်ငယ်ကတည်းက ကြားခဲ့ဖူးသည်။ ကွယ်လွန်သူ စာရေးဆရာဗန်မော်တင်အောင် ပြောသံကိုလည်း မကြာခဏ ကြားရဖူးသည်။

ကိုတင်အောင်သည် သည်တုန်းက မြန်မာ့အရန်တပ်ရင်းတွင် တပ်ကြပ်ကလေးဖြစ်သည်။ တပ်တာဝန်ဖြင့် ထိုကားတန်းကြီးများကို ကွန်ဗိုင်းလိုက်သွားခဲ့ဖူးသည်။ ညတွင် မော်တော်ကားတန်းကြီးစခန်းချသည့်အကြောင်း၊ အရက်၊ ဘိန်း၊ မိန်းမ၊ ဖဲဝိုင်းစသည်တို့စုံလင်လှကြောင်း၊ လူပေါင်းစုံ၊ ဘဝပေါင်းစုံကို တွေ့ရကြောင်း။ ကျွန်တော်သည် သူတို့ပြောသံကို ကြားကတည်းက ထိုနာမည်ကျော်လမ်းမကြီးကို ရောက်ဖူးချင်နေသည်။

ယခုပထမဆုံးအကြိမ် ရောက်သည့်အခါတွင် သူတို့ပြောသည့်ရုပ်ပုံကားချပ်များသည် ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် တရေးရေး ပေါ်လာကြလေသည်။

လားရှိုးနှင့်သိန္နီမှာ ၃၂ မိုင်ဝေးလေသည်။ လမ်းကလည်း ကောင်း၊ ရှုခင်းကလည်း သာယာ။

ခရီးကလည်း မတိုမရှည်၊ သွား၍လာ၍ ကောင်းရုံခရီးဖြစ်သဖြင့် စိတ်ရော ခန္ဓာကိုယ်ရော လန်းဆန်း သွားကြသည်။

ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် တောင်တန်းတွေ ရှိသော်လည်း မြင့်မတ်သည့်တောင် တန်းကြီးများမဟုတ်။ တောင်တန်းခပ်နိမ့်နိမ့်ကလေးတွေသာ ဖြစ်သည်။ လယ်ကွင်းများမှာ ရိတ်သိမ်း ပြီးကြလေပြီ။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မဲဇလီပင် အုပ်အုပ်ကလေးတွေကို တွေ့ရသည်။ တချို့ အပင်များတွင် မဲဇလီပင်တွေ ဝေလျက်။ မဲဇလီပင်အုပ်တွေ ကြားထဲသို့ ဖြတ်သွားသည့်အခါတွင် မဲဇလီပင်နဲ့တွေ့ သင်း နေတော့သည်။

ကျောက်မဲဘက်တုန်းက လေထဲတွင် မုန်ညှင်းနဲ့သင်းနေသည်။ သီပေါဘက်ရောက်လေတော့ လေက လိမ္မော်နဲ့သင်းနေသည်။ သိန္နီဘက်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင်မူ လေသည် မဲဇလီပင်နဲ့သင်းနေ သည်။

လမ်းတွင် စက်ဘီးစီးလာကြသည့်အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများကို တွေ့ရသည်။

လမ်းတစ်လျှောက်လုံး ရွာဆက်ပြတ်ခြင်းမရှိတော့။ ရှမ်းရွာ၊ ကချင်ရွာ၊ လားဟူရွာ၊ ရှမ်းတရုတ် ရွာစသည်တို့ကို ဆက်တိုက်တွေ့ရသည်။ လားရှိုးမြောက်ဘက်တွင် သည်နေရာတစ်ဝိုက်သည် လူနေ အစိပ်ဆုံး ရွာဆက်အနီးဆုံးနေရာဖြစ်သည်ဟု ထင်ပါသည်။

လားရှိုးမှ ထွက်လာတုန်းက နှင်းတွေ ကျသော်လည်း သည်ဘက်ရောက်သည့်အခါတွင်မူ နှင်း တွေ ပျောက်သွားကာ မိုးတိမ်တွေ ညိုမှိုင်းရာမှ မိုးဖွဲကလေးတွေ ကျလာလေသည်။

“ကဲ... ကိုအောင်သင်းနဲ့ကိုကျော်စွာ မမြင်ရင်ဆိုတဲ့ ‘ကမ္ဘောဇ’ကို ရတယ်မဟုတ်လား၊ ရရင် ဆိုဗျာ”

အောင်သင်းက လေဘာတီမမြင်ဆိုသော ကမ္ဘောဇသီချင်းကို ဆိုသည်။

“သိန္နီနယ်...လားရှိုးက... ရွာဖြိုးအံ့ဆင်... ခါမိုးမဟုတ် မထင်... ရွာဖြိုးအံ့ဆင်... ကမ္ဘောဇ ဂုတ်မြတ်မဟီ... ဒုဋ္ဌဝတီ...ရွှေသီတာရေယာဉ်... နန်းရှေ့ကိုကြီးတင်က...ကျွန်မ လေဘာတီကိုမြင်...” ဆိုသည့်သီချင်း ဖြစ်ပါသည်။

သူတို့နှစ်ယောက်တွင် မကပါ။ ကျွန်တော်လည်း လိုက်ဆိုမိပါသည်။ သည်နေရာ၊ သည်ရှုခင်း နှင့်လိုက်အောင် စာသားရော အသံပါ ရှာနိုင်သည့်နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကျွန်တော် တို့ အောက်မေ့မိကြပါသည်။

သိန္နီကို မဝင်ခင် ထမင်းဆိုင်တန်းကလေးတွေ ရှိသည့်ရွာကလေးသို့ ရောက်သည်။ နမ့်အုန်းဆို သည့်ရွာကလေး ဖြစ်၏။ ရေပူစမ်းရှိသဖြင့် သိန္နီရေပူချောင်းဟုလည်းခေါ်ကြလေသည်။ နမ့်အုန်းခေါ် သိန္နီရေပူချောင်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် သိန်းဖေမြင့်ရေးသည့် ‘အရှေ့မြောက်တိုင်းတစ်ခွင်’ စာအုပ် မှ အဲဒွေးတို့ဆိုင်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိရကြသည်။

မော်တော်ကားသည် ဆိုင်တန်းမှ တစ်ခုသော ထမင်းဆိုင်ကလေး တစ်ဆိုင်ရှေ့တွင် ရပ်လိုက် သည်။ ကိုကျော်အေး ခေါင်းဆောင်သည့်သိန္နီအဖွဲ့သည် ကျွန်တော်တို့ကို ရေပူစမ်းချောင်းမှ လာကြို ကာ ထမင်းကျွေးရန် စီစဉ်ထားကြလေသည်။

“အတော်ပဲ၊ ခင်ဗျားတို့ လာမကြိုရင်လဲ ဆရာတို့ကို ရေပူချောင်းမှာ ထမင်းကျွေးသွားတဲ့ ဆရာ ကြီးက မှာလိုက်တယ်”

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို အဲဒွေးတို့ဆိုင်တွင် ထမင်းကျွေးသွားရန် သူ့တပည့်များ ကို မှာလိုက်ပြီး ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သပ်ရပ်သန့်ရှင်းသည့်အဲဒွေးတို့ဆိုင်သို့ ဝင်ခဲ့ကြ၏။ ထမင်းဆိုင်ဆိုသော် လည်း နောက်ပိုင်းတွင် လူနေပြီး ရှေ့ပိုင်းတွင် ဆိုင်ဖွင့်ထားသည့်တန်းလျားရှည်ကြီးတစ်လုံးဖြစ်ပါ သည်။ ရေပူချောင်းမှ ထမင်းဆိုင်များသည် ထမင်းဆိုင်ဘေးတွင် ရေပူချောင်းမှ ရေကို ဝါးလုံးများ ဖြင့် သွယ်တန်းကာ အုတ်ကန်ကြီးများ ပြုလုပ်ထားကြသည်။ ထမင်းစားသည်ဖြစ်စေ၊ မစားသည်ဖြစ် စေ အုတ်ရေချိုးကန်ကြီးများထဲတွင် ရေဆင်း၍ ချိုးနိုင်ပါသည်။ ဆိုင်မှ ရေလဲလုံချည်ကိုလည်း ငှား နိုင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သိန်းဖေမြင့် ရေးခဲ့သဖြင့် နာမည်ကြီးနေသည့်အဲဒွေးကို ရှာကြည့်ကြသည်။ ဆိုင်ထဲတွင် အသားဖြူဖြူ ရုပ်ရည်သနားကမားနှင့်ရှမ်းအမျိုးသမီးလေး နှစ်ယောက် သုံးယောက် အ လုပ်လုပ်နေသည်ကို မြင်သဖြင့် ဘယ်သူငယ်မကလေးက အဲဒွေးဖြစ်မည်နည်းဟု မှန်းဆကြည့်ကြသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ယောက်မှ အဲဒွေး မဟုတ်ပါ။ အဲဒွေးမှာ သူ့ယောက်ျားရှိရာ ပြင်ဦးလွင်သို့လိုက်နေသည် ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်တို့တွေ့သောသူငယ်မများမှာ အဲဒွေး၏ ညီမများဖြစ်သော မခမ်းယုံနှင့်နန်းလုံ ခမ်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

မခမ်းယုံမှာ ညီမအလတ်ဖြစ်ပြီး အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်လေသည်။ အရပ်မြင့်မြင့် ကိုယ်လုံးကိုယ် ပေါက် သွယ်သွယ်၊ အသားညိုစိမ့်စိမ့်နှင့်ဖြစ်သည်။ နန်းလုံခမ်းမှာ အသားဖြူဖြူ မျက်ခုံးစိမ်းစိမ်း၊ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊ ဆံတိုကုပ်ဝဲနှင့်ဖြစ်ပြီး ညီမအငယ်ဆုံး ဖြစ်သည်။

“ဟဲ့ နန်းလုံခမ်း ဟော့ဒါ ရန်ကုန်က စာရေးဆရာတွေ ညည်းတို့ဆိုင်ကို လိုက်ပို့တာ” ဟု ကို

ကျော်အေးက ပြောသည်။

“သိပါတယ်၊ ဆရာကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ရဲ့ကားကို မြင်လိုက်ကတည်းက ဆရာဝန်တွေဖြစ်ရင် ဖြစ်၊ မဟုတ်ရင် စာရေးဆရာတွေ ဖြစ်ရမယ်ဆိုတာ သိပြီးသား”

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လမ်းတစ်လျှောက်တွင် လူထုက ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကိုသာ သိသည် မဟုတ်။ သူ့မာဇဒါဂျစ်ကားအဖြူကိုလည်း သိနေကြလေသည်။ ရွာကလေးတစ်ရွာသို့ အရောက်တွင် ရှမ်းအဘွားကြီးတစ်ဦး ကျွန်တော်တို့ကားနားသို့ ကပ်လာကာ “ဆရာဝန်ကြီး မပါဘူးလား၊ ကျုပ်မြေး ကလေးကိုပြချင်လို့” ဟု လာမေးသည်ကို ကျွန်တော်တို့ ကြုံခဲ့ရသည်။

နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်၏ ထူးခြားချက်မှာ ဖော်ရွေခြင်းနှင့်သန့်ရှင်းခြင်းဖြစ်လေသည်။ ထမင်းစား စားပွဲများမှာ သစ်သားစားပွဲများပင် ဖြစ်သော်လည်း သန့်ရှင်းနေအောင် ဆေးကြောပုတ်တိုက်ထား၏ ။ ကျွန်တော်တို့သည် နံရံတွင် ချိတ်ထားသည့်အဲဒွေး၏ ပုံကို ကြည့်ကြသည်။ သိန်းဖေမြင့်ရေးမည် ဆိုလျှင် ရေးထိုက်ပါသည်။ မျက်လုံး၊ မျက်ခုံး၊ နှာတံတို့ ပြေပြစ်ချောမောသည့်မိန်းကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်ပါ၏ ။

“နေစမ်းပါဦး၊ ခု ညည်းတို့အစ်မ အဲဒွေးက ညည်းတို့ဆီကို မလာတော့ဘူးပေါ့၊ မြို့ကြီးမှာပဲ နေတော့တယ်ပေါ့၊ ဟုတ်လား”

ကျွန်တော်တို့က နန်းလုံခမ်းကို မေးကြည့်သည်။

“ကိစ္စရှိရင်တော့ လာပါတယ်။ နောက်လကျရင် ကျွန်မတို့ မောင်အငယ်ဆုံးကလေး စံထွန်း မင်္ဂလာဆောင်ရှိတယ်၊ အဲဒီတော့ လာမှာပါ”

အဲဒွေးကို လူကိုယ်တိုင် မမြင်ဖူးဘဲ ဓာတ်ပုံထဲမှာသာ မြင်ဖူးသဖြင့် သူ့ပင်ကိုယ်အလှ မည်သို့ ရှိမည်ကို ကျွန်တော် အာမ မခံနိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် လူကိုယ်တိုင်ကျွန်တော်တို့ မြင်လိုက်ရသည့်သူ့မ နန်းလုံခမ်း၏ အလှကိုမူ ကျွန်တော် အာမ ခံနိုင်ပါသည်။ အဲဒွေးက တရုတ်လိုလှသောအလှဖြစ်ပြီး နန်းလုံခမ်း၏ အလှမှာ ရှမ်းလိုလှသောအလှဖြစ်လေသည်။

ခဏနားပြီးနောက် ဆိုင်ဘေးက ရေပူကန်တွင် ကျွန်တော်တို့ ရေချိုးကြသည်။ သဘာဝအ လျောက် ထွက်လာသောရေပူကို လူတစ်ယောက် ဆင်းစိမ်နိုင်သည့်အုတ်ကန်ကြီးများထဲသို့ ဝါးလုံး ကြီးများဖြင့် သွယ်ထားခြင်းဖြစ်၏ ။ နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်ဘေးတော့ အုတ်ကန် ၅ ကန်၊ ၆ ကန်လောက်ရှိ သည့်အတွက် လူလေးငါးယောက် တစ်ပြိုင်နက် ရေချိုးနိုင်သည်။

နမ့်အုန်ရေပူချောင်းမှရေမှာ လားရှိုးရေပူစမ်းလောက် မပူပါ။ ချိုးလို့ကောင်းရုံ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရေပူကန်ထဲမှာ နာရီဝက်လောက် အားရပါးရ စိမ်လိုက်ကြသည်။

တရုတ်ပြည် ချုံကင်အနောက်ဘက်ကမ်းက နာမည်ကျော် ရေပူစမ်းကို ကျွန်တော်ရောက်ဖူးပါသည်။ ကျယ်ပြန့်လှပသည့်ဥယျာဉ်ကြီးတစ်ခုထဲတွင် ရှိပြီး ရေချိုးခန်းများ သတ်သတ်လုပ်ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုခေတ်က လူတိုင်း ရေပူစမ်းသို့ ချိုးခွင့်မရပါ။ ချန်ကေရှိုတ်တို့လင်မယားအတွက် သီးသန့်လုပ်ထားသည့်ရေပူစမ်းဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်သူ့အစိုးရ တက်သည့်အခါတွင် ထိုဥယျာဉ်နှင့်ရေပူစမ်းကို ပြည်သူ့ပန်းခြံအဖြစ် ပြောင်းပစ်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ချိုးဖူးသည်ရှိအောင် ချန်ကေရှိုတ်တို့လင်မယား ချိုးခွဲသည့်ရေပူကန်ထဲတွင် ရေချိုးခွဲကြသည်။ ယခုပြန်စဉ်းစားလိုက်သည့်အခါတွင် ချန်ကေရှိုတ်တို့လင်မယား ရေချိုးကြသည့်ချုံကင်အနောက်ဘက်ကမ်းက ရေပူစမ်းသည် နမ့်အုန်က ရေပူစမ်းလောက်မျှ မကောင်းဟု ထင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရေချိုးပြီးသည့်အချိန်လောက်တွင် နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်မှ ထမင်းဟင်းလျာတို့ကလည်း အသင့်ဖြစ်နေပြီ။ ဘာဟင်းတွေဟု ကျွန်တော် မမှတ်မိတော့။ စားသောက်၍ ကောင်းသည်ဆိုရုံလောက်ကိုသာ ကျွန်တော် သတိရတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နန်းလုံခမ်းတို့မိသားစုကို နှုတ်ဆက်ပြီးနောက် သိန္နီသို့ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ခဏကြာသောအခါ ရှည်လျားသည့်ဘေလီတံတားကြီး ကူးထားသည့်ချောင်းကြီးတစ်ချောင်းကို ဖြတ်ကြသည်။ စင်စစ် ချောင်းမဟုတ်ပါ။ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သည်ဘက်တွင် သူ့ကို ဒုဋ္ဌဝတီဟု မခေါ်တော့ဘဲ နမ့်တူမြစ်ဟု ခေါ်လေသည်။

ဤတံတားမှလွန်လျှင် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းအစပြုတော့သည်။ သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းဒေသသည် သိန္နီမြောက်ဘက် ကွတ်ခိုင်လမ်းအတက်သို့ မရောက်မီအထိ ကျယ်ပြန့်သည့်လွင်ပြင်ကြီးဖြစ်ပြီး အလျားအားဖြင့် ၁၆ မိုင်ခန့်ရှိသည်။ အနောက်ဘက်မှ တောင်တန်းများနှင့်အရှေ့ဘက်မှ တောင်တန်းများသည် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်း၏ တံတိုင်းကြီးများသဖွယ် ဖြစ်လျက်ရှိ၏ ။ ထိုတောင်တန်းနှစ်ခုကြားလွင်ပြင်မှာ အနံ ၅ မိုင်ကျယ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ မြေဩဇာအလွန်ကောင်း၍ စပါးထွက်ကောင်းသည့်နေရာ ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် တစ်နှစ်လျှင် တစ်သီးသာစိုက်ပြီး သီးထပ်စိုက်ပျိုးခြင်း မပြုပါ။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင်မူ စပါးတွေ ရိတ်ပြီး ကုန်ကြလေပြီ။ အချို့လယ်ကွက်များတွင် နွားစားအလို့ငှာ ကောက်ရိုးများ ပုံထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

သိန္နီမြို့သို့ ဝင်ခါနီးတွင် ကြာတွေညှိုးခြောက်လျက် ကောစပြုနေသည့်ကန်ကြီးတစ်ကန်ကို တွေ့ရ၏ ။ ကြာပင်တို့၏ ထုံးစံမှာ ရေမြင့်လျှင် ရေနှင့်အတူအပေါ်သို့ တက်လာပြီး ရေနိမ့်သည်နှင့်ရေနှင့်အတူ အောက်သို့ နိမ့်သွားလေ့ရှိ၏ ။ သို့ရာတွင် သိန္နီနားက ကန်ထဲရှိ ကြာများကမူ ထိုသို့မဟုတ်ပါ။

ခြေကျင်းဝတ်သာသာလောက်ရှိသည့်ကန်ကောကြီးထဲတွင် ကြာပင်တွေက ပေါင်လယ်လောက်အထိ ရှိပြီး ညှိုးခြောက်နေပါသည်။ ကြာပင်တွေ စိမ်းလန်းပြီး ကြာပွင့်တွေသာ ဝေနေလျှင် တော်တော်သာ ယာမည့်ကြာကန်ကြီး ဖြစ်လေသည်။

“ကြာပင်တွေ ညှိုးခြောက်နေပုံက တော်တော်ထူးဆန်းတယ်နော်၊ ရေနဲ့အတူ လိုက်နိမ့်မသွားဘဲ အပေါ်မှာ ထိုးထိုးထောင်ထောင် ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ခြောက်လို့ ကြာပန်းတွေသာ ပွင့်ရင် ဘယ်လောက်လှမလဲ မသိဘူး” ဟု ကျွန်တော်တို့ အချင်းချင်း ပြောမိကြသည်။

“ကြာပင်တွေကို တမင်သတ်ထားတာ ဆရာရဲ့၊ ကန်ထဲမှာ ကြာတွေရှိတော့ သိပ်ပြီး ခြင်အောင်းတယ်၊ ဒီနယ်တွေမှာ ငှက်ဖျားထူလွန်းလို့ ဒီကြာကန်ကြီးကို ကျန်းမာရေးဌာနက လာဆေးဖျန်းထားတာ။ ပိုးသတ်ဆေးဒဏ်ကြောင့် ကြာပင်တွေ သေကုန်တာ။ ခုတော့ ခြင် မအောင်းနိုင်တော့ဘူးပေါ့” ဟု အတူပါလာသည့်သိန္နီမှ ကိုကျော်အေးက ပြောပြသည်။

စာရေးဆရာနှင့်ဆရာဝန်၊ အနုပညာနှင့်သိပ္ပံပညာ အမြင်ချင်း ကွာကြပုံကို တွေး၍ပြီးမိကြ၏ ။ ထိုကန်ကို ကျော်လျှင် သိန္နီမြို့တွင်းသို့ ရောက်လေသည်။ သိန္နီကား ရွာကြီးတစ်ရွာသာသာမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါကမူ ပဒေသရာဇ်၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ အိမ်အများစုက သက်ငယ်မိုးတွေ ဖြစ်ပြီး မြို့လယ်တစ်ဝိုက်တွင်သာ ခေတ်မီတိုက်တာအိမ်ရာတို့ကို တွေ့ရသည်။

ဤဆောင်းပါးကို ရေးနေစဉ် သိန္နီရာဇဝင်ကို ကျွန်တော်ဖတ်ကြည့်သည်။ သိန္နီရာဇဝင်မှာ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်တို့ကဲ့သော ရာဇဝင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ၏ ။ မဟာသမ္မတမင်း ပြီးသည့်နောက် ယင်း၏ အဆက်အနွယ်တို့ဖြစ်သော ခွန်လူနှင့်ခွန်လမင်းတို့က အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သိန္နီဟူသောအမည်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည်ကို တွေ့ရ၏ ။ သိန္နီဟူသည် ရှမ်းစကားဖြစ်၍ ငှက်ပျောဖီးတစ်သိန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကြောင်းဖြင့် ဂျေဂျီစကော့က ဆိုသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်ရေးသည့်ပမိုးမိတ်ရာဇဝင်လက်ရေးမူတစ်စောင်တွင်မူ ဆိန်းမှာ အချောင်းချောင်းကို ဆိုလိုကြောင်း၊ ဝီမှာ ဖီးဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကြောင်း၊ ပေါင်း၍ အနက်ပြန်လျှင် တီကောင်နှင့်တူသော တောင်၊ ထိုတောင်အနီးတွင် တည်သောမြို့ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကြောင်းဖြင့် ဆိုသည်။

ဟောပြောပွဲကို မြို့လယ်ရပ်ရှင်ရုံတွင် ပြုလုပ်သည်။ ရှမ်း၊ ကချင်၊ မြန်မာအမျိုးသမီးကလေးများက ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက်ကို ပန်းစည်းများဖြင့် ကြိုကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကား ပန်းစည်းဖြင့် ကြိုဆိုခံရသဖြင့် ရှိန်းတိန်းတိန်းဖြစ်နေကြလေသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်သည်တို့က တလေးတစား ကြိုဆိုသည်ကို မငြင်းပယ်ရက်သဖြင့် ခပ်ရှိန်းရှိန်းဖြင့်ပင် ထိုပန်းစည်းများကို လက်ခံခဲ့ကြရသည်။

ဟောပြောပွဲကို ၁၂ နာရီ ၃၅ မိနစ်မှာ စတင်ကျင်းပရာ ညနေ ၄ နာရီခွဲကျမှ ပြီးတော့သည်။ အစတုန်းက သိန္နီဟောပြောပွဲတွင် ဤမျှလူများလိမ့်မည် မထင်ပါ။ သို့ရာတွင် သိန္နီပရိသတ်သည် ရုံ

လုံးပြည့်မျှ လာကြသည်။ အများအားဖြင့် ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့်လူငယ်များ ဖြစ်ကြလေသည်။ လူကြီးများမှာ အနည်းစုမျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောနေစဉ် ကမ္ဘာ့ဇာတ်လှုပ်သည်လည်း အထူးကုဆရာဝန်များကို သိန္နီသို့လိုက်ပို့ရင်း ကျွန်တော်တို့အခြေအနေကို လာ၍ အကဲခတ်လေသည်။

ချစ်ဦးညို ဟောနေတုန်း ကျွန်တော်တို့ သုံးယောက်အပြင်ထွက်၍ သိန္နီတိုင် နာမည်ကြီးသည် မမြေ့မနပ်ဆိုင်က အမဲလုံးပြုတ်ကို သောက်နေကြစဉ် ဆရာဝန်တစ်သိုက် ကျွန်တော်တို့ဆီ ရောက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

“နော ဆရာတို့ အားလုံး အဆင်ချောတယ်နော” ဟု သူ့လေသံအတိုင်း ပြုံးပြုံးရယ်ရယ်ဖြင့် မေးသည်။

သိန္နီစော်ဘွား၏ ဟော်ကို ကြည့်ချင်သေးသော်လည်း မရှိတော့ပါ။ မီးလောင်ပျက်စီးသွားပြီဟု သိရလေသည်။

သိန္နီစာဆိုတော်ကော်မတီတွင် အမှုထမ်း၊ အရာထမ်းလူငယ်တွေ အများဆုံးပါကြသည်။ သတင်းထောက်ကိုကျော်အေးက သိန္နီမှာသာမက အခြားမြို့များအတွက်လည်း လိုက်လုပ်ပေးလိုက်သေး၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်တို့နှင့်ညအိပ်ညနေ လိုက်လာလိုက်သေးသည်။ သူ့မှာ မော်တော်ယာဉ်ဌာနတွင် လုပ်နေသဖြင့် အလုပ်များသည့်ကြားထဲက အလုပ်နှင့်အိုးအိမ်ကိုပစ်ပြီး လိုက်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့က မနည်းတားယူရသည်။

လူက အရပ်ရှည်ရှည်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး အသားညိုညို။ စကားပြောတော့လည်း မပွင့်တပွင့်နှင့်။ အရက်ကလေး နည်းနည်းမူးလာပြီဆိုလျှင်မူ ကိုကျော်အေးသည် တစ်ဝိုင်းလုံး ပွဲကျအောင် စကားပြောနိုင်သူ ဖြစ်လေသည်။

“ကိုကျော်အေး ကျွန်တော်တို့နဲ့ချည်း လိုက်မနေနဲ့ဗျ၊ တော်ကြာ အိမ်က အမျိုးသမီးက မကြည်ပဲ ဖြစ်နေလိမ့်မယ်”

ကိုကျော်အေး၏ အမျိုးသမီးမှာ တရုတ်အမျိုးသမီးဖြစ်သည်။ ယောက္ခမကြီးကမူ တကယ့်တရုတ်အစစ်။

“ကိစ္စမရှိပါဘူးဆရာ၊ ကျွန်တော်ကလဲ အိမ်မှာ မနေချင်တာနဲ့ အတော်ပဲ၊ အမျိုးသမီးနဲ့လဲ မကြည်ဘူး။ ယောက္ခမကြီးနဲ့လဲ မကြည်ဘူး၊ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်တော် အိုးပစ်အိမ်ပစ် လိုက်နေတာ”

“ခင်ဗျားက ဒီလိုလျှောက်သွားနေရင် ပိုပြီးစိတ်ဆိုးမှာပေါ့”

“အလကားပါဆရာရယ်၊ ခု မကြည်တာကလဲ ဘာမှကြီးကျယ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ အသေးအဖွဲ့ရယ်”

“ဒီလိုပေါ့ဗျာ၊ လင်နဲ့မယားဆိုတာ အသေးအဖွဲ့ကလေးတွေမှာ ဖြစ်တတ်တာပဲ။ တကယ်ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်ဆိုရင် လင်နဲ့မယားအဖြစ် ဘယ်မှာဆက်ပြီးပေါင်းသင်းလို့ရတော့မလဲ”

“ဆရာတို့ စဉ်းစားကြည့်ပါဦး၊ ကျွန်တော့်အိမ်က ခွေးက လူကို ကိုက်တတ်တယ်။ ဒီခွေးကိုက်တာ တော်တော်များလှပြီ။ ဒါနဲ့ ဒီလောက်တောင်ကိုက်တဲ့ခွေး၊ ကိုက်ချင်ဦးဟဲ့ဆိုပြီး ကျွန်တော်က ခွေးကို သတ်ပြီး စားပစ်လိုက်တယ်”

“ဒါဖြင့် ခွေးကို သတ်ပစ်လိုက်လို့ ခင်ဗျားကို စိတ်ဆိုးတာပေါ့၊ ဒီလိုဆိုတော့လဲ ဟုတ်တာပေါ့ဗျာ၊ ကိုယ့်ခွေးဆိုတော့ အဘွားကြီး ဘယ်စိတ်ကောင်းမလဲ”

“ခွေးကိုသတ်တုန်းကတော့ အဘွားကြီး ဒီလောက် စိတ်မဆိုးသေးဘူးဆရာရဲ့၊ နည်းနည်းပါးပါး စိတ်မကောင်းဖြစ်ရုံပဲ၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်က ခွေးကို သတ်ပြီး တစ်ယောက်တည်း ချက်စားပစ်လိုက်တာ။ ဒီတော့မှ အဘွားကြီး ဒေါက်နဲ့တော့တာပဲ။ ဒီခွေးကို နှင် သတ်ပစ်တာ လူ ကိုက်လို့သတ်တာ မဟုတ်ဘူးဟဲ့၊ နှင် ချက်စားချင်လို့ သတ်တာဆိုပြီး ကျွန်တော့်ကို ငိုကြွေးချက်မနဲ့ ရန်ထောင်တော့တာဘဲ။ ပြီးတော့လဲ ငါ့အိမ်မှာ မနေနဲ့၊ ဆင်းတဲ့။ ကျွန်တော့်ကို မောင်းချတယ်”

ကျွန်တော်တို့သည် ကိုကျော်အေး၏ စကားနှင့်သူ့အမူအရာကို သဘောကျ၍ အားရပါးရ ရယ်မိကြသည်။ ကိုကျော်အေးပြောပုံမှာ လေအေးကလေးနှင့်။ သူ့တွင် ဘာမျှ အပြစ်မရှိသည့်နယ်။ မျက်နှာကလည်း မျက်နှာသေကလေးဖြစ်ပါသည်။

“ဟုတ်တာပေါ့ဗျာ၊ ဒါတော့ ခင်ဗျား ယောက္ခမကြီး လွန်တာပေါ့၊ အိမ်မှာ မွေးထားတဲ့ခွေးကို ရိုက်သတ်ပြီး ချက်စားရုံကလေးပဲ။ ဘာ စိတ်ဆိုးစရာ ရှိသလဲ”

ကျွန်တော်တို့က ဝိုင်းနောက်သည့်အခါတွင် ကိုကျော်အေးသည် ဘာမျှ မပြောဘဲ မြုံစိစိဖြင့် ပြုံးနေလေသည်။

ညနေ ၄ နာရီထိုးတော့မှ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ သိန္နီမှ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ အပြန်တွင် နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်က ရေပူကန်တွင် ဝင်၍ ရေချိုးကြသေးသည်။ သူတို့စခန်းတွင် ရပ်ထားသည့်ကုန်တင်ကားကြီးများကို အများအပြား တွေ့ရလေသည်။ ထိုကားများမှာ မြို့ဝင်ဂိတ်တွေကို မမီတော့သဖြင့်

ထိုစခန်းတွင် အိပ်ပြီး မနက်လင်းမှ ရှေ့သို့ဆက်မောင်းကြမည်ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ၆ နာရီထိုးကာနီးတော့မှ နမ့်အုန်ရေပူချောင်းမှ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်ဇနီးတို့က ထမင်းစား ဖိတ်ထားသဖြင့် ညစာကိုမူ နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်တွင် မစားခဲ့ကြတော့ပါ။

မည်းမှောင်နေသော သိန္နီ-လားရှိုးလမ်းမကြီးပေါ်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားတစ်စီးသာ ပြေးနေသည်။ ခရီးတစ်ဝက်ရောက်လျှင် တောစပ်ထဲမှ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးတစ်ဝင်းဝင်းဖြင့် လူတစ်သိုက် ထွက်လာကြသည်။ ကားဆရာစိုင်းစံအောင်က ကားကို အရှိန်သတ်လိုက်၏။

“မီးပြပြီး အရပ်ခိုင်းနေတယ်၊ ဘာမှန်းမသိဘူး။ ဆက်မောင်းလို့ပစ်ထည့်လိုက်ရင် ဒုက္ခရောက်မှာ၊ ရပ်ပေးလိုက်တာ ကောင်းတယ်” ဟု ရှင်းပြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကားထဲတွင် ရင်တထိတ်ထိတ် စောင့်ကြရသည်။ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးနှင့်လူတစ်သိုက်သည် ကားလမ်းပေါ်သို့ ဆင်းမလာကြဘဲ ကုန်းမြင့်ကလေးတစ်ခုသို့အရောက်တွင် တန့်သွားပြီး

“ကားမီးဖွင့်ထားပါ၊ ဘယ်က ကားလဲ”

မော်တော်ကား ရှေ့မီးနှင့်အတိုင်းက မီးများကို ဖွင့်ပေးလိုက်ရသည်။

“ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ရဲ့ကားပါ၊ စာရေးဆရာတွေ သိန္နီဟောပြောပွဲက ပြန်လာတာပါ”

မောင်ပင်နီက ကုန်းပေါ်က လူသိုက်ကို လှမ်းအော်ပြောသည်။

“ဟုတ်ပြီ...ဟုတ်ပြီ သွားတော့”

သည်တော့မှ ကျွန်တော်တို့တော့ သက်ပြင်းချနိုင်ကြတော့သည်။ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ချထားသည့်အစိုးရကင်းပုန်းများဖြစ်ကြောင်း နောက်မှ သိရလေသည်။

လားရှိုးမြောက်ဘက် အေတီဂိတ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် ၈ နာရီထိုးတော့မည်။ အေတီဂိတ်သည်လည်း ကျွန်တော်တို့ စီးလာသည့်မာဇဒါကားဖြူကလေးကို သိနေလေပြီ။

(၁၆)

တိမ်ပင်လယ်နှင့်တောင်ထွတ်ကျွန်း

နောက်တစ်နေ့ မနက်တွင် ကွတ်ခိုင်သို့ ထွက်ခဲ့ကြ၏။ လားရှိုးနှင့်ကွတ်ခိုင်မှာ ၄၇ မိုင်ဝေးလေသည်။ မနေ့က လမ်းအတိုင်း သိန္နီဘက်သို့ထွက်ပြီး သိန္နီမှအထက်သို့ တက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကာလသားရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးဆရာဝန်ဒေါက်တာအောင်ထွန်းကို ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ထည့်လိုက်လေသည်။

ဒေါက်တာအောင်ထွန်းမှာ ရေစကြိုသားဖြစ်၍ ကျွန်တော်နှင့်တစ်နယ်တည်းသားဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ သူ့ဇနီးသည်မှာလည်း ရေစကြိုသူဖြစ်လေသည်။ သူသည် အစတုန်းက စစ်တပ်ဆရာဝန်ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မှထွက်ကာ ကာလသားရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးဌာနတွင် အမှုထမ်းနေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်သို့ မဝင်တော့ဘဲ သိန္နီဘက်သို့ တောက်လျှောက်လာခဲ့ကြသည်။ ကိုကျော်အေးက နာမည်ကြီးသည့်သိန္နီခေါက်ဆွဲကို စားဖြစ်အောင် စားသွားစမ်းပါဟုတိုက်တွန်းသဖြင့် စားခဲ့ရသေးသည်။ နာမည်ကြီးသလောက်လည်း ကောင်းပါသည်။

သိန္နီနှင့်ကွတ်ခိုင်မှာ ၁၆ မိုင်မျှသာ ဝေးပါသည်။ သို့ရာတွင် သိန္နီမြောက်ဘက်ကို လှန်သည်နှင့် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းဆုံးသွားကာ တောင်တော်ကို ကြော့ပတ်တက်ရလေရာ လမ်းကောင်းသည့်တိုင် ခက်ခဲပင်ပန်းသည့်ခရီးဖြစ်လေသည်။ တော်ရုံတန်ရုံ ကားသည် ထိုအတက်ကို တက်နိုင်မည် မထင်။ လားရှိုးနှင့်ကွတ်ခိုင်သို့ပြေးနေသည့်လူစီးကားများမှာ သင်္ဘောသားကားခေါ် သည့်ဒတ်ဆန်းကားများဖြစ်ပြီး ကုန်တင်ကားကြီးများမှာလည်း ဟီးနီး၊ အီစူဇီး၊ ဂျီအမ်စီစသည့်နောက်ဆုံးပေါ် ကားကြီးများဖြစ်ကြသည်။

သိန္နီကို လှန်ပြီး မကြာမီမှာပင် မော်တော်ကားသည် မတ်စောက်သော တောင်တက်လမ်းကို တစ်ကျွေပြီးတစ်ကျွေ တစ်ထပ်ပြီးတစ်ထပ် တက်လာခဲ့လေသည်။ ဘယ်နှကျွေ ဘယ်နှထပ်ဟု မမှတ်မိနိုင်တော့ပါ။ အကျွေတစ်ကျွေ၊ အထပ်တစ်ထပ်သို့ရောက်သွားလျှင် ရှုခင်းသည် တစ်မျိုးပြောင်းသွားသည်။ အကျွေတော့၊ အထပ်တော့မှ ကြည့်လျှင် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းကို တစ်နံတစ်လျားကြီးမြင်ရသည်။ သို့ရာတွင် တချို့နေရာများတွင် တိမ်တို့ဖုံးထားကာ တိမ်တွေက ကျွန်တော်တို့ အောက်ရောက်နေကြသည်။ တိမ်အထက်တွင် တောင်ထွတ်စွန်းတို့က တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပေါ်နေကြသည်။ နေခြည်က ထိုးရိုက်လိုက်သည့်အခါတွင် တိမ်တို့သည် ပင်လယ်လှိုင်းလုံးကြီးများနှင့်တူနေပြီး တောင်ထွတ်တို့က ကျွန်းကြီးတွေနှင့်တူနေကြသည်။ သည်လိုတိမ်ပင်လယ်နှင့်သည်လိုတောင်ထွတ်ကျွန်းတို့ကို ဘယ်လမ်းတွင်မှ ကျွန်တော်မတွေ့ဖူးသေးပါ။ ထိုရှုခင်း၏ အလှကို ပေါ်အောင်လည်း ကျွန်တော် ရေးပြနိုင်မည် မထင်ပါ။

အကျွေတော့၊ အထပ်တော့ကို တက်ပြီးသည့်အခါတွင် မော်တော်ကားလမ်းသည် ညီညာပြန့်ပြူးသည့်မြေပြင်တွင် ပြေးနေလေသည်။ တောင်ထိပ်များပေါ်က လွင်ပြင်ဖြစ်ပါ၏။ ကားလမ်းကသာ မြေ

ပြန်တွင် ပြေးနေသော်လည်း ဆင်ကျောကုန်းကြီးတွေလို ခုံးခုံးကြီးတွေဖြစ်နေသည့် တောင်ကတုံးကြီး များကိုကား လမ်းဘေးတွင် ကပ်လျက်တွေ့ရသည်။ တောင်ကုန်းကြီးတွေမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ် ခြင်းမရှိ။ တောင်ပိုကြီးတွေလို တစ်လုံးချင်း သီးခြားတည်နေကြသည်။ ထိုတောင်ကုန်းကြီးများကို ‘လွယ်ဆမ်စစ်’ ဟုခေါ်ကြလေသည်။ မြန်မာလို တောင်အလုံး ၃၀ ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကြောင်းသိရ၏။ တောင်အလုံး ၃၀ တကယ်ရှိ မရှိကိုမူ ကျွန်တော် မပြောနိုင်ပါ။

လွယ်ဆမ်စစ် တောင်ခြေတွင် ကချင်ရွာများရှိလေသည်။ တောင်ခြေတွင် ရွာဘက်သို့သွားနေ သောလူတန်းများကို တွေ့ရသည်။

“တောင်ကြီးတွေက တောင်ပိုကြီးတွေလိုလို ဘာလိုလို ပြေးတက်ချင်စရာကြီးတွေ” ဟု ချစ်ဦး ညိုက တမ်းတမ်းတတ ပြောလေသည်။

လွယ်ဆမ်စစ်ကို လွန်လျှင် ရွာကလေးတစ်ရွာသို့ရောက်၏။ ရွာ၏ အမည်ကို ကျွန်တော်ကောင်း ကောင်း မမှတ်မိတော့။ ကားလမ်းဘေးတွင် အိမ်ကလေးတွေ၊ ဈေးဆိုင်ကလေးတွေ၊ မဲဇလီပင်အုပ် ကလေးတွေ၊ ဝါးရုံပင်ကလေးတွေနှင့်အကွက်အကွင်းလှသည့်ရွာကလေး ဖြစ်ပါသည်။ ရွာဘေးတွင် လယ်ကွင်းများမှ ရိုးပြတ်တို့က နေခြည်နုနုထဲတွင် ဝါဝင်းနေကြသည်။

ရွာထိပ်မူလတန်းကျောင်းကလေးရှေ့ ကွက်လပ်တွင် စားပွဲတစ်လုံးနှင့်ကုလားထိုင်များကို ချ ထားပြီး အနီးတွင် စုစု စုစု လုပ်နေကြသော လူတစ်သိုက်ကိုမြင်ရ၏။ ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုနေသည့် ကွတ်ခိုင်အဖွဲ့ဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။ ထိုအဖွဲ့ထဲတွင် ကွတ်ခိုင်သို့သွား၍ အလယ်တန်းပြဆရာလုပ် နေသည့်ကျွန်တော့်အသိ မောင်ခင်အောင်ဝင်းကို မမျှော်လင့်ဘဲ တွေ့ရသည်။

သူတို့အဖွဲ့က ကျွန်တော်တို့ကို လက်ဖက်ရည်သောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်သည်။ ချမ်းကလည်း ချမ်း၊ ဆာလည်း ဆာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တော့ မငြင်းနိုင်ကြတော့ဘဲ သူတို့လက်ဖက်ရည်ဝိုင်းတွင် ထိုင်မိ ကြသည်။

ခဏနားပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့၏ မာဇဒါဂျစ်ကားအဖြူသည် ကွတ်ခိုင်ဘက်သို့ ခရီးဆက်ခဲ့ လေသည်။ ကွတ်ခိုင်ရောက်ခါနီးတွင် သစ်တောခြံများကို မြင်ရ၏။ သို့ရာတွင် ပြုပြင်စောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိ၍ပင်လော၊ ရာသီဥတု ရေမြေမကိုက်၍ပင်လော မပြောတတ်ပါ။ ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်းခြင်း မရှိ သည်ကို တွေ့ရ၏။

ထိုနေ့မှ ကွတ်ခိုင်ဈေးနေ့ ဖြစ်လေသည်။ ဈေးကို ကြည့်ချင်လျှင် ဈေးမကွဲမီ စောစောကြည့် ကြပါ။ မိတ်ဆုံပဲ့ စသည့် ကျန်အစီအစဉ်တို့ကို နောက်မှ စီစဉ်ထားပါသည်ဟုဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ သည် ရောက်ရောက်ချင်း ကွတ်ခိုင်ဈေးကို လှည့်ကြည့်ကြသည်။

ပြည်မတွင် ၅ ရက်ဈေးများကို ကျွန်တော်ငယ်ငယ်က တွေ့ခဲ့ဖူးပါသည်။ ကျွန်တော် မွေးသည့် မြိုင်မှာပင်လျှင် နေ့စဉ်ဈေးရှိသည်မဟုတ်ပါ။ ၅ ရက်ဈေးသာ ရှိခဲ့သည်။ ဈေးဖိတ်နေ့ဆိုလျှင် တောမှ လှည်းတပ်ကြီးတွေ တက်လာကြသည်။ ဒေသထွက်ကုန်များကို တင်ဆောင်လာကြကာ ၅ ရက်ဈေးမှ ရောင်းကြသည်။ ဒေသထွက်ကုန်များကို တင်ဆောင်လာကြကာ ၅ ရက်ဈေးမှာ ရောင်းကြသည်။ သူ တို့လိုအပ်သည့်အထည်အလိပ်၊ ဆား၊ ငါးပိ၊ ဆန်၊ ဆေးစသည်တို့ကို ဝယ်သွားကြသည်။ ဈေးဖိတ်နေ့ ညဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့မြို့ပြင်ဘက်က တမာတန်းတွင် ဈေးလှည်းဝိုင်းကြီးတွေ အစုလိုက် စခန်းချ နေကြသည်။

ဈေးလှည်းတွေကြားထဲတွင် အရက်ပုန်းဆိုင်လည်း ရှိသည်။ ပြည့်တန်ဆာလည်း ရှိသည်။ ဖဲ ဝိုင်းလည်း ရှိသည်။ သူတို့သည် ဈေးဖိတ်နေ့ညနေကတည်းက ရောက်လာပြီး နောက်တစ်နေ့ ဈေးကွဲ ချိန်ကျမှ ရွာအသီးသီးသို့ ပြန်ကြသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်က ၅ ရက်ဈေးအကြောင်းကိုကား ကျွန်တော် မသိသေးပါ။ ကွတ်ခိုင်ဈေးသည် ကျွန်တော်တို့ ပထမဆုံးတွေ့ရသည့်ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းက ဈေးဖြစ်ပါသည်။

ဈေးထဲတွင် တရုတ်ပစ္စည်းများနှင့်ဒေသထွက်ဆေးမြစ်များ၊ အရက်များ၊ မုန့်ညင်းချဉ်၊ ဆီတို ဟူး၊ ခေါပုပ်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စသည်တို့ကို တွေ့ရ၏။ အများအားဖြင့် တောင်ပေါ်မှ ဆင်းလာသော တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဈေးကို တစ်ပတ်လျှောက်ကြည့်ပြီးနောက် ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ကာတွန်း မြေဇာမှာ လားရှိုးတွင် သိပ်မတွေ့ရသည့်တရုတ်ပြည်ထုတ်ကာတွန်းစာအုပ်များနှင့်ပန်းချီစုတ်တံများ ဝယ်ခဲ့လေသည်။

ကွတ်ခိုင်တွင် နေရောင်သည် ဝင်းပနေသည့်အတိုင်း လေက တဟူးဟူးတိုက်ခတ်နေသဖြင့် တော်တော်အေးပါသည်။ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်မှ ပေ ၄၄၂၉ ပေမြင့်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြို့လယ်ရှိ ကောင်စီရုံးသို့လာခဲ့ကြ၏။ ကောင်စီရုံးတွင် စာဆိုတော်ကော် မတီဝင်များ၊ မြို့ခံလူကြီးများနှင့်မိတ်ဆက်လက်ဖက်ရည်ပွဲကလေးတစ်ခု ကျင်းပလေသည်။ ထိုပွဲတွင် ကျွန်တော်တို့ကို အိမ်သည်အဖြစ် ကျွေးမွေးဧည့်ခံရန် တာဝန်ယူထားသည့်ဗိုလ်မှူးဘကီးဟရန်နော ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီးဟရန်နောမှာ ချင်းအမျိုးသားဖြစ်လေသည်။ ခြေထောက်တွင် မိုင်းထိထားသဖြင့် တုတ်ကောက်ကို အားပြု၍ လျှောက်နေရလေသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးဟရန်နော ကိုင်ထားသည့်တုတ် ကောက်မှာ ချယ်ရီသားတုတ်ကောက်ဖြစ်ပြီး ပတ်ပတ်လည်တွင် နွယ်တက်နေသည့်ဟန် သစ်သားထု

ထားလေသည်။

မနက်စာကို ဗိုလ်မှူးကြီးဟရန်နော၏ တပ်ရင်း ရိပ်သာခန်းမတွင် ကျွေးမွေး၏ ။ အသားမျိုးစုံ၊ ဟင်းရွက်မျိုးစုံတို့ကို အစိမ်းလိုက်ပုံထားပြီး ထမင်းနှင့် Hot Pot ခေါ် အိုးပူဖြစ်ပါသည်။ အချိုမှုန့်၊ ပဲ ငံပြာရည်နှင့်အသားအနည်းငယ်ကို ထည့်ပြုတ်ထားသည့်မီးဖိုတပ်အိုးကြီးများကို စားပွဲပေါ် တွင် တည် ခင်းထားပြီး အနီးတွင် အသားအမျိုးမျိုးနှင့်ဂေါ်ဖီ၊ ပန်းမုန့်လာ၊ ပဲပုစွန်၊ ပဲညှန်ရွက်စသည့်ဟင်းသီး ဟင်းရွက်များကို ပန်ကန်များနှင့်ချထားသည်။ လိုရာကိုကြိုက်သလောက်ယူပြီး ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် နှစ်စားရုံသာ ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် ဒု-တပ်မမှူးကြီး ဗိုလ်မှူးကြီးဉာဏ်လင်း တည်ခင်းသည့်လက်ဖက်ရည်ပွဲကို ခဏ တက်ပြီး ဟောပြောပွဲ ကျင်းပကြသည်။

ဟောပြောပွဲကို နေ့လည် ၁၂ နာရီတွင် ပြုလုပ်ရာ ညနေ ၄ နာရီခွဲတွင် ပြီးလေသည်။

ဟောပြောပွဲပြီးသည့်နောက်တွင် အိမ်သည်များကို နှုတ်ဆက်ကာ ခပ်သုတ်သုတ် ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ကွတ်ခိုင်သည် အမေရိကန်ရုပ်ရှင်တွေထဲက ကောင်းဘိုင်မြို့တစ်မြို့နှင့်တူနေသည်။ မြို့ခင်း မြို့ကွက်ကျယ်ပြီး သန့်ရှင်းသည်။ ဘေးပတ်ပတ်လည်တွင် တောင်တန်းကြီးတွေက ဝိုင်းနေသည်။ လမ်း ကလည်း အကျယ်ကြီးတွေ။ အိမ်တွေကလည်း သွပ်မိုးတွေနှင့်၊ မြို့သူမြို့သားများကလည်း ကျန်း မာတောင့်တင်းပြီး တော်တော်တန်တန် အကြမ်းပတမ်းလောက်ကို ထိမထင်ဆိုသည့်အမူအရာမျိုး ပေါ်နေကြသည်။

မြင်းတွေ၊ အရက်ဆိုင်တွေ၊ ရန်ပွဲတွေ၊ သေနတ်ပစ်မှုတွေ၊ ကောင်းဘိုင်တွေမရှိသည်ကလွဲလျှင် ကွတ်ခိုင်သည် အမေရိကန်ကောင်းဘိုင်ဝတ္ထုရေးဆရာများဖြစ်သော ဘရက်ဟာတီနှင့်ဇိန်ဂရေးတို့ဝတ္ထု တွေထဲ မြို့ကလေးတစ်မြို့နှင့်တူနေလေသည်။

ကွတ်ခိုင်နှင့်လားရှိုးမှာ ၄၈ မိုင်ဝေးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကားကို ခပ်သုတ်သုတ် မောင်းနိုင်ပါမှ အချိန်မီ ရောက်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကားဆရာစိုင်းစံအောင်သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ မာဇဒါဂျစ် အဖြူကို ခပ်သုတ်သုတ် မောင်းသည်။ အသွားတွင် တောင်တက်ခရီးတွေဖြစ်၍ နှေးကွေးသလောက် အပြန်တွင် အဆင်းတွေချည်းဖြစ်၍ သိန္နီကို မကြာခင်ကလေးတွင် ရောက်သွားပါသည်။

လမ်းတွင် ဆက်တီတွေ၊ ပရိဘောဂပစ္စည်းတွေ တင်လာသည့်ကားကြီးများကို မကြာခဏတွေ့ ရ၏ ။ ကားကြီးများသည် ကွတ်ခိုင်ဂိတ်ကို မီရန် အပြင်းမောင်းနေကြလေသည်။

နမ့်အွန်ရေပူစမ်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ၆ နာရီထိုးလုနီးနေပြီ။ လားရှိုးဂိတ်ကို ကျွန်တော်တို့

ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မမီနိုင်တော့။ မမီနိုင်တော့သည့်အတူတူ နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်တွင် ရေပူချိုးပြီး ထမင်း စားရန် ရပ်နားကြလေသည်။

(၁၇)
မြောင်ဖိလာကန္တာစုံခြေလမ်း

နမ့်ဆန်ဆိုသောအမည်ကို ကျွန်တော်ကြားဖူးသည်မှာ ကြာလှပါပြီ။ ပလောင်မ တံဆိပ်ပါသည့် လက်ဖက်ခြောက်ထုပ်များကို ငယ်ငယ်ကတည်းက မြင်ခဲ့ဖူးသည်။ ကျွန်တော်တို့ အညာဒေသလက် လုပ်လက်စားတွေ လက်ဖက်ခူးသွားပြီးပြန်လာလျှင် နမ့်ဆန်အကြောင်းကို ပြောသံမကြာခဏကြားရ သည်။

နမ့်ဆန်ဆိုသောအမည်ကို မကြာခဏကြားခဲ့ဖူးခြင်းကြောင့် နမ့်ဆန်သည် လားရှိုးတို့၊ သိန္နီတို့၊ ကျောက်မဲတို့၊ သီပေါတို့လို အသွားအလာ လွယ်ကူချောမောသည့်နေရာတွင် ရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ခဲ့သည်။ မဟုတ်ပါ။ နမ့်ဆန်သည် အလွန်အဆက်ပြတ်၍ အလွန်ချောင့်ကျပြီး တကူးတကန့်သွား မှသာ ရောက်နိုင်ပါသည်။ လားရှိုးက လူများပင်လျှင် တော်တော်တန်တန်ကိစ္စဖြင့် နမ့်ဆန်ကို မရောက် ဖြစ်ကြပါ။ နမ့်ဆန်သည် အခြားသောရှမ်းမြို့များနှင့်မတူ။ သီးသန့်ဖြစ်နေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းသည် သီးခြားကမ္ဘာတစ်ခုဖြစ်သည်ဆိုလျှင် နမ့်ဆန်သည် သီးခြားကမ္ဘာထဲက သီးခြားကမ္ဘာလေး ဖြစ်နေသည်။ လားရှိုးနှင့်နမ့်ဆန်မှာ မိုင် ၇၀ ကျော်ဝေးပြီး တောင်အထပ်ထပ်ကို ကျော်၊ တောအထပ် ထပ်ကို ဖြတ်ရသည်။ ခရီးသည်ကားက မှန်မှန်မရှိ။ ရာသီဥတုအခြေအနေအရပ်ရပ် ကောင်းသည်ဆို ပါမှ တစ်ရက်ခြားလျှင် ဂျစ်ကားတစ်စင်းလောက်သာ ရှိသည်။ လူတစ်ယောက်ကို ၆၀ ကျော် ၇၀ ကျော် နီးပါးပေးရသည်။ ကျော်ရသည့်တောင်ကြီးတွေကလည်း နည်းသည့်တောင်ကြီးတွေ မဟုတ်။ တစ် လမ်းလုံး ပေ ၆၀၀၀ ကျော် ၇၀၀၀ အမြင့်မှာ သွားနေရသည်။ တောင်တွေပေါ်မှာ သွားရသည်နှင့်မတူ။ တိမ်တွေပေါ်မှာ တိမ်တွေကြားမှာ သွားနေရသည်နှင့်တူတော့သည်။

နမ့်ဆန်မှာ ရှမ်းစကားဖြစ်ပြီး မြန်မာလို ‘ရေတုန်’ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်လေသည်။ အလွန်အေး သော ရေပင်လျှင် ခိုက်ခိုက်တုန်အောင် ချမ်းသောမြို့ဟုအချို့က အနက်ဖွင့်ကြသည်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်တုန်းက နမ့်ဆန်သည် တောင်ပိုင် (Tawng Peng) စော်ဘွား၏ မြို့တော်ဖြစ်လေ သည်။ မြို့နယ်တစ်ခုလုံးတွင် ပလောင်အမျိုးသား ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းနေထိုင်သဖြင့် နမ့်ဆန်ကို ပလောင် မြို့တော်ဟုလည်းခေါ်နိုင်မည်ထင်ပါသည်။

ရှေးဒဏ္ဍာရီများအလိုအရ ပလောင်တို့သည် ထိုနယ်တစ်ဝိုက်တွင် ဂျန်းတုန်ဆန်မြို့ကို တည် ထောင်ကာ ကာလကြာမြင့်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြပြီးနောက် ၁၂၂၈ ခု၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်

သောကြာနေ့တွင် ခွန်ကျိန်မည်သောစော်ဘွားက နမ့်ဆန်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများတွင် ဆိုသည်။ စော်ဘွားခုနစ်ဆက် အုပ်ချုပ်သွားသည့်အနက် နောက်ဆုံးစော်ဘွားမှာ စောခွန်ပန်းစိန်ဖြစ် လေသည်။ စောခွန်ပန်းစိန်မှာ အခြားသောရှမ်းခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ နမ့်ဆန်သို့ထွက်လာခဲ့ကြလေသည်။ မနက် စောစော ထွက်ရန်ဖြစ်သော်လည်း မထွက်နိုင်ပါ။ လမ်းတွင် အဆာခံရန်အလို့ငှာ လှူဝမ်းဗိုက်ကို အစာ ဖြည့်ရာ၊ မော်တော်ကားကို ဆီဖြည့်ရသည့်ကိစ္စတွေကို ဆောင်ရွက်နေရသဖြင့် မနက် ၆ နာရီခွဲထွက်ရန် ချိန်းထားသည့်ကျွန်တော်တို့တတွေသည် ၇ နာရီခွဲမှ ထွက်ဖြစ်ကြတော့သည်။

တစ်နေ့ကုန် မောင်းရမည့်ခရီးဖြစ်ပြီး လမ်းတွင် အစားအသောက်ဆိုင်ဆို၍ မည်မည်ရရမရှိပဲ တောတွေ တောင်တွေထဲ ဖြတ်ရမည့်ခရီးဖြစ်သဖြင့် လူကိုရော ကားကိုပါ အစာရေစာ ဖြည့်ခဲ့ကြရခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

နမ့်ဆန်သို့အသွားတွင် ကျွန်တော်တို့စီးသည့်ကားမှာ အောင်မြင်ခေါ် အရှန်ဆိုသည့်တရုတ်လူ ငယ်လေးတစ်ဦး မောင်းသည့်ကားဖြစ်လေသည်။ တရုတ်ပုံသဏ္ဍာန်ပေါ် နေသဖြင့် တရုတ်အမျိုးသား ဟုပြောလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ကပြားလော၊ ရှမ်းတရုတ်လောဆိုသည်ကို ကျွန်တော်ကောင်း ကောင်း မသိပါ။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ တစ်ခါတရံမှသာ ရောက်သွားသူတစ်ယောက်အဖို့ ရှမ်း ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တရုတ်၊ ရှမ်းတရုတ်တို့နှင့်ရှမ်းအမျိုးသားတို့ကို ခွဲခြားရန် အလွန်ခက်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားဆရာ မောင်အောင်မြင့်မှာမူ အရှန်ဆိုသည့်တရုတ်အမည်ရှိသည့်အတွက် တရုတ်ကပြားပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် စိတ်ချလက်ချယူဆလိုက်ပါသည်။

အရှန်ခေါ် အောင်မြင့်မှာ အသက် သိပ်မကြီးသေး။ အလွန်ဆုံးရှိမှ အသက် အစိတ်လောက်သာ ရှိလိမ့်ဦးမည်။ တရုတ်အများစုတွင် တွေ့ရသလို မျက်နှာပြားပြား၊ နှာခေါင်းပြားပြား၊ မျက်ပေါက်မှေး မှေး မဟုတ်ပါ။ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊ နှာတံပေါ်ပေါ်၊ မျက်လုံးမျက်ခုံးကောင်းသည့်လူချောကလေးတစ် ယောက် ဖြစ်လေသည်။

လားရှိုးနှင့်နမ့်ဆန်သည် မိုင်ပေါင်း ၇၀ လောက်ဝေးပြီး ပေ ၆၀၀၀ ကျော် ၇၀၀၀ နီးပါးမြင့်သည့် တောင်ကမ်းပါးယံကြီးများပေါ် တွင် တစ်နေ့ကုန်မောင်းရသည့်ခရီး ဖြစ်၏။ တောင်ကမ်းပါးယံတွေကို ပတ်ကွေ့ပတ်မောင်းရသဖြင့် မောင်းသူမပြောနှင့်၊ စီးသူပင်လျှင် တော်တော်ပင်ပန်းသည့်ခရီးဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မိတ်ဆွေများကမူ နမ့်ဆန်လမ်းတွင် အကွေ့ပေါင်းတစ်ထောင်ရှိသည်ဟု တင်စားပြောကြသည်။ စင်စစ် အကွေ့တစ်ထောင်ရှိချင်မှ ရှိပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့စိတ် ဌ်ကား တစ်နေ့ကုန် တောင်ကမ်းပါးယံတွေပေါ် တွင် သွားနေရသည့်ခရီး၌ အကွေ့တစ်သောင်းပင်ရှိ

လိမ့်မည်ဟု ထင်မိကြလေသည်။

ထိုခရီးတစ်လျှောက်လုံးတွင် အနည်းငယ်မျှ နှမ်းနယ်ဟန် မပြဘဲ ရွှင်လန်းစွာ မောင်းလာနိုင် သည့်အရှန်ခေါ်အောင်မြင်ကို ကြည့်၍ ကျွန်တော်တို့ မအံ့ဩဘဲ မနေနိုင်ပါ။

ကျွန်တော်တို့ကားပေါ်က ခရီးသည်များကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။ စာဆိုတော်ပဲ့သွားမည့်ကျွန်တော် တို့လေးယောက်၊ ကျွန်တော်တို့စာဆိုတော်ခရီးတစ်လျှောက်လုံးတွင် ဒိုင်ခံလိုက်သည့်မောင်ပင်နီ(ကျေး လက်)၊ သတင်းထောက်ကိုဘိုနီ၊ နမ့်ဆန်ခရီးကို ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ကြသည်။ နမ့်ဆန်ဆေးရုံမှ ပြောင်းလာသည့်ဆေးစပ်ဆရာကိုကျော်သိန်းနှင့်နမ့်ဆန်နယ်ခံတစ်ဦးဖြစ်သူ စိုင်းထွန်းရင်၊ ဆေးရုံဘဏ္ဍာ စိုးကြီးကိုစိန်းမောင်နှင့်ဆေးရုံအမှုထမ်းကိုကျော်တို့ဖြစ်ရာ ကားဆရာပါပေါင်းလျှင် ကျွန်တော်တို့ဂျစ် ကားပေါ်တွင် လူ ၁၀ ယောက်နှင့်ရှိလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဂျစ်ကားကလေးပေါ်တွင် ကျပ် ကျပ်တည်းတည်းလိုက်ခဲ့ကြရသည်။

သို့ရာတွင် ကားပေါ်၌ လိုက်ပါလာသည့်ခရီးသည်မှာ ဤမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ အခြားနေရာမှ လိုက်သည့်ခရီးသည် မပါသေး။ အရှန်ခေါ် မောင်အောင်မြင်သည် သူ့သူငယ်ချင်း ၃ ယောက်ကိုလည်း ခေါ်ခဲ့လေသေး၏။ သူ့သူငယ်ချင်း ၃ ယောက်မှာ ဂျစ်ကားဘောနက်ပေါ်တွင် ထိုင်ပြီး ကားရှေ့မှန်ကို မှီ၍ လိုက်လာကြလေသည်။ သူတို့ ၃ ယောက် ထိုင်လိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ရှေ့က မြင်ကွင်း ကိုသာ ကွယ်ထားရုံမျှမက ကားမောင်းသူရှေ့က မြင်ကွင်းကိုလည်း ကွယ်နေလေသည်။

“ဟေ့ အရှန် ရှေ့မှာ ဘာကိုမှ မမြင်ရဘူးကွ၊ မောင်းလို့ဖြစ်ပါ့မလား” ဟု ကျွန်တော်တို့ စိုးရိမ် တကြီးမေးမိကြသည်။ အရှန် ရွှင်လန်းစွာ ပြုံးလိုက်လျက်-

“ရပါတယ်ဆရာ၊ သူတို့ကွယ်နေလို့မမြင်ရရင် ကျွန်တော့်ခေါင်းကို အပြင်ထုတ်ပြီး ကြည့်မောင်း လို့ရပါတယ်”

အရှန်ပြောနေပုံက စိတ်အေးလက်အေး၊ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ကိစ္စတစ်ခုကို ပြောနေသည့်နယ်။

နမ့်ဆန်သို့ သွားသည့်လမ်းမှာ လားရှိုး-နမ့်တူလမ်းအတိုင်း မန်ဆမ်သို့ရောက်အောင်လာပြီးမှ မန်ဆမ်ကျမှ လမ်းခွဲသွားခြင်းဖြစ်သည်။

လားရှိုးမှ မန်ဆမ်လမ်းကို နမ့်တူသွားစဉ် ကျွန်တော်တို့ဖြတ်ဖူးခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အထူးအ ထွေ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်း မဖြစ်မိကြ။ ထိုမျှမက ထိုလမ်းမှာ တောင်ပေါ်လမ်းဆိုသည့်အတိုင်း မြေ ပြန့်ဖြစ်ပါသည်။ သည်ခရီးတွင် အရှန်သည် ကိုယ်တစ်ခြမ်းကို အပြင်သို့ထုတ်ပြီး စကားတပြောပြော နှင့်မောင်းလာသည်။ ရှေ့ဘောနက်ပေါ်က သူ့သူငယ်ချင်းတွေနှင့် ရယ်လိုက်မောလိုက်၊ နောက်လိုက်

ပြောင်လိုက်ဖြင့်။ တစ်ခါတစ်ခါတွင် ကားဘောနက်ပေါ်က သူ့သူငယ်ချင်းတွေက ဆေးလိပ်သောက် ချင်သည်ဆိုသဖြင့် ရှေ့မှနေ၍ မီးခြစ်နှင့်စီးကရက်ဘူးကို အရှန်သို့လှမ်းပေးသည်။ ကားဘောနက်ပေါ် တွင် လေတိုက်လှန်းသဖြင့် မီးညှိ၍ မရသောကြောင့် အထဲက လူကို လှမ်းအညှိခိုင်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။

အရှန်က လက်တစ်ဖက်ဖြင့် ကားလက်ကိုင်ဘီးကို ကိုင်ထားပြီး အခြားတစ်ဖက်ဖြင့် ရှေ့ကလူ တွေ သောက်ဖို့ စီးကရက်တွေကို တစ်လိပ်ပြီးတစ်လိပ် ညှိပေး၏။ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း တစ်လိပ်ညှိပြီး ခဲလိုက်သေးသည်။

ကျွန်တော်ကား သူ ကားမောင်းနေပုံကိုကြည့်၍ လန့်နေလေပြီ။

မန်ဆမ်လမ်းခွဲမှ လှန်သည့်အခါတွင် ပန်လုံဆိုသောရွာကလေးကို ဖြတ်သွားရ၏။ ထိုရွာကလေး ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ နမ္မတူမှ ကျောက်မဲသို့ သွားစဉ်က ဖြတ်ခဲ့ရဖူးသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစဉ် က ထိုရွာကလေးကို ကျွန်တော်တို့သေသေချာချာ မကြည့်မိခဲ့ကြ။ ယခုကိုယ့်ကားနှင့်ကိုယ့်ကျမှ ပန်လုံ ဆိုသည့်ရွာကလေးကို ကြည့်မိတော့သည်။ ရွာတွင် နားပြီး ကျွန်တော်တို့တတွေ လက်ဖက်ရည်သောက် ကြသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်းနယ်အတွင်းရှိ မြို့များ၊ ရွာများကို ကျွန်တော်တို့အတူ သဘောကျသည့်အချက် လက်ဖက်ရည်ကောင်းကောင်းသောက်ရသည့်အချက် ဖြစ်လေသည်။ ဘယ် မြို့ဘယ်ရွာရောက်ရောက်၊ ဘယ်မျှသေးငယ်သည့်လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးကိုပဲဝင်ဝင် လက်ဖက် ခြောက်ကောင်းကောင်းနှင့်အချိုရည်၊ အခါးရည် ရခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ယခုပန်လုံဆိုသည့်ရွာကလေးကလည်း ထိုအတူပင်။ ရွာကလေးဆိုသည့်တိုင် လမ်းဆုံတွင်ရှိ သည့်ရွာကလေးဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်တွင်းဖြစ်၊ နိုင်ငံခြားဖြစ် အိမ်သုံးပစ္စည်းတော်တော်များကို တွေ့ ရလေသည်။

ပန်လုံမှ တောင်တစ်တောင်ကို ကျော်လိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ကားသည် လျှိုကြီးတစ် ခုထဲသို့ ဆင်းလာလေသည်။ လျှိုကြီးမှာ တောတော်နက်သည့်လျှိုကြီးဖြစ်ပါသည်။ အောက်တွင် ချောင်းကလေးတစ်ချောင်း။ သစ်ပင်တွေ ကမ်းပါးတွေကြားက ပေါ်လာလိုက်၊ ပျောက်သွားလိုက်ဖြင့်။ ‘တောကြိုတောကြားက စီးကျပါတဲ့ရေသွင် သနားစရာ တစ်နေဝင်’ ဆိုသည့်နန်းတော်ရှေ့ ဆရာတင်၏ ကမ္ဘာဇာသီချင်းကို ကျွန်တော်တို့ ဆိုမိကြသည်။

“ကိုပင်နီရေ အောက်ထဲမှာ မြင်ရတဲ့ချောင်းက ဘာချောင်းလဲဗျ”

“အဲဒါ နမ္မတူချောင်းလေ ဆရာရဲ့၊ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဖျားပေါ့” ဟု ကားဆရာအရှန်က ဖြေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် နမ္မတူမြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ကို ရှောင်၍မရပါ။ တစ်နေရာမဟုတ် တစ်နေရာတွင် အသွင်တစ်မျိုးမဟုတ် အသွင်တစ်မျိုးဖြင့် တွေ့နေရသည်သာဖြစ်ပါသည်။

လျှိုကြားထဲက နမ္မတူချောင်းကို ကျွန်တော်တို့ အဝေးကြီးက လှမ်းမြင်နေရသော်လည်း အောက်သို့ဆင်းလာသည့်အခါတွင် တော်တော်နှင့်မရောက်နိုင်။ တစ်နာရီကျော်ကျော်လောက်ဆင်း တော့မှ နမ္မတူကမ်းပါးသို့ ကျွန်တော်တို့ချဉ်းကပ်မိကြသည်။

နမ္မတူချောင်းသည် တောင်ထိပ်ပေါ် ကနေကြည့်လျှင် ခပ်သေးသေးဟု ထင်ရသော်လည်း အနီး သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် တော်တော်ကျယ်သည်ကို တွေ့ရ၏။

ချောင်းကမ်းပါးတွင် ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်နေသည့်စတေရှင်ဝက်ဂွန်ဂျစ်ကားတစ်စင်းကို တွေ့ ရသည်။ နမ့်ဆန်တွင် ကျင်းပမည့်တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီး၏ အန္တိမဈာပနသို့လာသော အထူးကားဖြစ် ပြီး နမ္မတူချောင်းကို ဖောင်ဖြင့် ကူးရန်စောင့်နေခြင်းဖြစ်လေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မြစ်ကူးဖောင်များမှာ ကောင်းကင်ကြိုးနှင့်ရေစီးအားကို သုံးထား သည့်ဖောင်များဖြစ်၏။ ဟိုဘက်ကမ်းနှင့်သည်ဘက်ကမ်းကို အပေါ်မှ ကောင်းကင်ကြိုးဖြင့် ဆိုင်းထား ပြီး ထိုကြိုးတွင် တပ်ထားသည့်စက်သီးဖြင့် ဖောင်ကို တွဲထားသည်။ ရေစီးအားက တွန်းလိုက်သည့် အခါတွင် စက်သီးသည် ရွေ့သွားပြီး စက်သီးနှင့်အတူ ဖောင်လည်း ရွေ့သွားက တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်သွားလေသည်။ ဖောင်၏ မြန်နှုန်းမှာ ရေစီးအားအပေါ်တွင် အမှီပြုနေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကားနှစ်စီးကို ဖောင်ပေါ် သို့တင်ပြီး တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ကူးကြ၏။ တစ်ဖက်ကမ်း တွင် လေလုဆိုသည့်ရွာကလေးတစ်ရွာရှိသည်။ ရွာဆိုသော်လည်း အိမ်စုကလေးမျှသာဖြစ်ပါ၏။ ကူး တို့ဆိပ်ဖြစ်သဖြင့် ကူးတို့သမားများနှင့်လက်ဖက်ရည်ကလေးတစ်ခိုင်လောက်ရှိသည့်ရွာငယ်အစုက လေးဖြစ်လေသည်။

တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်လျှင် လေလုရွာအထွက်က ထမင်းဆိုင်ကလေးမှာ နားကြလေသည်။ “ဆရာတို့ စားထားနော်၊ ရှေ့မှာ ဘာဆိုင်မှ မရှိတော့ဘူး။ တောင်အတက်တွေချဉ်းပဲ” ဟု ဘဏ္ဍာစိုးကြီးကိုစိန်းမောင်က ပြော၏။ ကိုစိန်းမောင်သည် ပြောရုံသာမကပါ။ သူကိုယ်တိုင် လေလု ထမင်းဆိုင်မီးဖိုချောင်ထဲသို့ ရောက်သွားကာ ကိုယ်တိုင် ကြော်လှော်ချက်ပြုတ်လျက် ရှိလေသည်။ ကို စိန်းမောင်သည် ကြော်လှော်ချက်ပြုတ်နေရုံမက ခပ်ရွယ်ရွယ် ဆိုင်ရှင်အမျိုးသမီးလေးကိုလည်း နောက် နေလိုက်သေးသည်။

လေလုက ထမင်းဆိုင်တွင် လက်ဖက်ရည်လည်း ရသည်။ သောက်ချင်သည်ဆိုလျှင် ရှမ်းအရက် ကောင်းကောင်းလည်း ရသည်။ နောက်ကျောဘက်တွင် တဝေါဝေါမြည်သံဖြင့် စီးဆင်းနေသည့်နမ္မတူ

ချောင်းနှင့်ဆိုင်ရှေ့တွင် နက်စောက်သော တောင်ကမ်းပါးယံကြီးကို မြင်ရသဖြင့် ရှုခင်းလည်း ကောင်းပါသည်။ မြစ်နှင့်တောင်ကမ်းပါးယံကြားတွင် ပုခက်စီးနေသည့်လေလူရွာ ဖြစ်ပါသည်။

ချမ်းလည်းချမ်း၊ ပန်းလည်း ပန်းသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ ထမင်းမစားခင် ရှမ်းအရက်လက်ဖက်ရည်ကြမ်းပန်းကန်တစ်လုံးစီလောက် သောက်လိုက်ကြသည်။ တစ်ကိုယ်လုံးကို ပူနွေးရှိန်းဖိန်းသွားစေသော ရှမ်းအရက်ပါတည်း။

လေလူမှ နမ့်ဆန်အထိ မိုင် ၄၀ ကျော်ခရီးမှာ တောင်တက်တွေချည်း ဖြစ်လေသည်။ မော်တော်ကားလမ်းသည် ပေ ၅၀၀၀ မှ ၇၀၀၀ အထိမြင့်သောတောင်ကြီးတွေပေါ် သို့ တက်သွားသည်။ တစ်လျှောက်လုံး လမ်းက ကျဉ်းကျဉ်းကလေးမျှသာ ဖြစ်၏။ မော်တော်ကားတစ်စီး ဘီးလွတ်ရုံကလေးမျှသာကျယ်လေသည်။ ဘေးတွင်မူ နက်စောက်သော တောင်ကမ်းပါးယံကြီးများ၊ တောင်ကမ်းပါးယံတစ်လျှောက် တောင်စောင်းများတွင် စိုက်ထားသည့်လက်ဖက်ခင်းများကို မြင်ရ၏။ မတ်စောက်သော တောင်စောင်းများတွင် စိုက်ထားသဖြင့် လက်ဖက်စိုက်သူ လက်ဖက်ခူးသူတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်လုပ်အားတို့ကို ကျွန်တော်တို့အံ့ဩရလေသည်။ အရှိန်မသတ်နိုင်၍ လိမ့်များကျသွားလျှင် အရိုးအသားပင် ရှာ၍တွေ့နိုင်ဖွယ် မမြင်ပါ။

အရှန်သည် ကျဉ်းမြောင်းသည့်တောင်တက်လမ်းတွင်လည်း မော်တော်ကားစက်ရှိန်ကို လျှော့၍ မောင်းခြင်းမရှိပါ။ ကျွန်တော်တို့က စက်ရှိန်ကို လျှော့၍မောင်းခိုင်းသည့်တိုင် ‘မရဘူးဆရာတို့ရဲ့၊ တောင်တက်ဆိုတာ အရှိန်နဲ့တက်မှ ရမှာ။ အရှိန်နဲ့မတက်ရင် နောက်ပြန်ကျမှာပေါ့’ ဟုဆိုပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား မည်သို့မျှ မပြောတော့ပါ။ ကမ္မသကာဟုသာ သဘောထားလိုက်ကြပါသည်။ လမ်းတွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်မှလာသည့်ကားများကို မတွေ့၍ တော်သေးသည်ဟုအောက်မေ့ရသည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင်မှလာသည့်ကားနှင့်တိုးလျှင် ကားနှစ်စီး မရှောင်သာသည့်တောင်ပေါ်လမ်းတွင် မည်သို့ ရှောင်ကြမည်ကို ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစား၍မရပါ။

“အပေါ်က ဆင်းလာတဲ့ကောင်က ရှောင်လို့ရတဲ့နေရာအထိ နောက်ဆုတ်ပေးရတယ်လေ” ဟု သူတို့က ပြောပြကြသည်။

(၁၀)

စိမ့်ကြီးမြိုင်ကြီးထဲက တုန်ယင်သောရေ

နမ့်ဆန်မြို့တည်ရှိရာ တောင်ကို ကျွန်တော်တို့ မြင်နေရလေပြီ။

သို့ရာတွင် တော်တော်နှင့်မရောက်နိုင်ပါ။ နမ့်ဆန်သည် အမြင့်ဆုံးတောင်ထိပ်တွင် တည်ထားသဖြင့် မြို့ရှိရာတောင်ထိပ်ကို မြင်နေရသည့်တိုင်အောင် တောင်တွေကို ကွေ့ပတ်သွားနေရဆဲ။ အကွေ့တွေကလည်း များလိုက်သည့်ဖြစ်ခြင်း။ လေလုမှ နမ့်ဆန်အထိ အကွေ့ပေါင်း ၉၉၉ ကွေ့ရှိသည်ဟုဆိုပါသည်။

လေလုမှာ ရှမ်းရွာဖြစ်၏ နောက်တွင် တွေ့ရသည့်ရွာများမှာ ပလောင်ရွာများဖြစ်လေသည်။ မန်ကန်၊ ဟိုခစ်၊ ဇယ်တုန်ဟုမ်း၊ ဘုရားကြီး၊ မန်ခိုက်စသည့်ပလောင်ရွာကြီးများဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် လက်ဖက်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ လက်ဖက်ခူးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြသော ပလောင်အမျိုးသားများနေထိုင်ရာ ရွာကြီးများဖြစ်ကြ၏။ ပလောင်ရွာများမှာ ကုန်းစောင်းတွင် ဆောက်ထားသည့်ရွာတန်းရှည်ကြီးများဖြစ်လေသည်။ လမ်း၏ ဝဲယာတွင်သာ အိမ်တန်းများရှိပြီး အိမ်များမှာ ရှေ့မျက်နှာစာတွင် တောင်ကုန်းပေါ် မေးတင်လျက် နောက်ဖေးမှာ တောင်စောင်းများတွင် ဆောက်ထားသည့်ခြေတံရှည်အိမ်များ ဖြစ်လေသည်။

လမ်းတွင် မော်တော်ကား ပျက်နေသဖြင့် ခြေလျင်လာနေကြသော တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့်မယ်သီလရှင်များကို တွေ့ရလေသည်။ နမ့်ဆန်တရုတ်ဘုန်းကြီးပျံသို့လာသည့် လားရှိုးမှ တရုတ်ဘုန်းကြီးများနှင့်မယ်သီလရှင်များဖြစ်၏။ ဤမျှလူပြတ်သည့်တောကြီးတောင်ကြီးထဲတွင် သက်ရွယ်အိုမင်းလှပြီဖြစ်သည့်တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့်တရုတ်ဘုန်းသီလရှင်ကြီးများကို ကျွန်တော်တို့မော်တော်ကားဖြင့် တင်ခေါ်ခဲ့ဖို့ကောင်းသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ကားပေါ်တွင် နေရာမရှိတော့။ သူတို့ကလည်း ကျွန်တော်တို့ကားကို ဘာမျှ မကူအညီမတောင်းပါ။

နမ့်ဆန်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် လက်ဖက်တောင်တွေကိုချည်း တွေ့နေရသည်။ ကိုဘိုနီမှာ ရှုခင်းကောင်းတွေ့လျှင် မော်တော်ကားကို ရပ်စေပြီး မကြာခဏ ဓာတ်ပုံရိုက်၏။

ကိုဘိုနီမှာ အသက် ၄၀ တွင်းလောက်ရှိသည့်ရှမ်းအမျိုးသားတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး သတင်းထောက်ဖြစ်လေသည်။ များစွာသော သတင်းထောက်များကဲ့သို့ပင် ကိုဘိုနီသည် ဝါသနာကြီးလွန်း၍ သာ သတင်းထောက်အလုပ်ကို လုပ်နေသော်လည်း ထိုအလုပ်ဖြင့် ထမင်းမစားလောက်ပါ။ တစ်ဖက်တွင် ဓာတ်ပုံလုပ်ငန်းလုပ်ပြီး လားရှိုးဈေးထဲတွင် စာအုပ်ဆိုင်ဖွင့်ထားလေသည်။

ကိုဘိုနီကား သတင်းထောက်ပီသသူဖြစ်သည်။ ရှမ်းစကားကိုသာမက လားဟူ၊ ပလောင်၊ ဝါ

ကချင်၊ တရုတ်စကားတို့ကိုလည်း အနည်းငယ်ပြောတတ်သည်။ ပါးလျားဖြတ်လတ်သူဖြစ်သည့်အ တွက် သူ့လှုပ်ငန်းနှင့်သူ ခွင်ကျလှပေ၏။

နမ့်ဆန်မြို့နားသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ထင်းပုံကြီးများကို မြင်ရ၏။ တောင်ပေါ်တွင် ထင်းရှူးတွေ၊ တောင်တမာတွေ ပေါက်နေကြသည်။ ထိုမျှမကပါ။ ပန်းသီး ရိုင်းပင် တောကြက်မောက်ပင်၊ မက်မန်းရိုင်းပင်၊ တောဂွေးပင်၊ ဆယ်သဖန်းပင်စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့ ရလေသည်။

လွန်ခဲ့သည့်အနှစ် ၅၀ ကျော်က နမ့်ဆန်သည် တောထူထပ်သည့်နယ်ဖြစ်သော်လည်း နောက် ပိုင်းတွင် တောခုတ်ကြသဖြင့် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက် ပြုန်းကုန်ပြီဟု ဒေသခံတို့က ခန့်မှန်းကြလေသည်။

မနက်ကတည်းက ထွက်လာခဲ့သော ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ဆန်သို့ ညနေစောင်းမှ ရောက်ကြ သည်။ တစ်နေကုန် တောင်တွေပေါ်မှာ သွားခဲ့ရသောခရီးကြမ်းဖြစ်ပေ၏။

နမ့်ဆန်ကား တောင်စောင်းပေါ်မှာတည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်သဖြင့် လမ်းကျယ်ကျယ်မရှိ။ အိမ် တွေက ပြည့်ကျပ်ပြီး လမ်းတွေက ကျဉ်းကျဉ်းကလေးတွေသာ ဖြစ်၏။ ကားနှစ်စီးပင် ရှောင်မောင်း ၍ မရပါ။

ကျွန်တော်တို့မှာ မနက်စာ မစားခဲ့ရသေးသဖြင့် မနက်စာအဖြစ် နာမည်ကျော်နမ့်ဆန်ခေါက် ဆွဲဖြင့် မနက်စာပြီးလိုက်ကြရသည်။

ဈေးတွင် ခေါက်ဆွဲစားပြီး ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရမည့်နမ့်ဆန်ဆေးရုံကြီးသို့လာခဲ့ကြသည်။ နမ့်ဆန်ဆေးရုံမှာ တစ်ခါက တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီးစောခွန်ပန်းစိန်၏ ဟော်ကို ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ် ပြီး မြို့ပြင်ဘက် ကုန်းမြင့်ကြီးတစ်ခုပေါ်မှာ တည်ရှိသဖြင့် မြို့ကို အပေါ်စီးမှ ကောင်းကောင်းမြင်နေ ရလေသည်။

မော်တော်ကားသည် ကုန်းကို ကွေ့ပတ်ဖောက်ထားသည့်ကတ္တရာစေးလမ်းအတိုင်း တက်လာခဲ့ ပြီး ဟောလီဟော့ခံစ်၊ ချယ်ရီ၊ ကုလားထင်းရှူးတို့ ဝေဆာအုပ်ဆိုင်းနေသည့်ဆေးရုံဝင်းကြီးထဲသို့ ဝင် ခဲ့ကြသည်။ နမ့်ဆန်တွင် တည်းခိုရိပ်သာကောင်းကောင်း မရှိသဖြင့် ဧည့်သည်တွေလာလျှင် ဆေးရုံ ဝင်းကြီးထဲက ဆရာဝန်အိမ်မှာပင် တည်းကြရသည်။

နမ့်ဆန်ဆေးရုံမှ မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာစန်းလွင်မှာ ကျယ်ဝန်းသောတစ်ထပ်တိုက်တွင် တစ်ယောက်တည်းနေသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ လွတ်လွတ်လပ်လပ် တည်းခိုနိုင်လေသည်။

ဒေါက်တာစန်းလွင်မှာ အရပ်ပုပု၊ အသားဖြူဖြူ၊ ကိုယ်လုံးခပ်သေးသေးနှင့်ဖြစ်ပြီး ပြုံးရွှင်ဖော် ရွှေသော အမူအရာရှိ၍ လှုပ်ရှားဟန်မှာ လူနှင့်မလိုက်အောင် သွက်လက်ဖျတ်လတ်လှပေ၏။ လက်ထောက်ဆရာဝန်ဖြစ်သည့်သူ့ဇနီးမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ ပြောင်းသွားသည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့ကို ညွှံ့ခံရာမှာ သူတစ်ယောက်တည်း ကြဲနေရသည်။ ကျွန်တော်တို့ချမ်းလျှင် မီးလုံရန်အတွက် မီးလင်းဖိုများကို သူ့ကိုယ်တိုင် မလာသည်။ ကျွန်တော်တို့ အိပ်ဖို့ ကုတင်တွေကို သူ့ကိုယ်တိုင်ဆင်သည်။ စောင်တွေ ခေါင်းအုံးတွေ၊ ခြင်ထောင်တွေကို သူ့ကိုယ်တိုင်သွားသယ်သည်။ ကျွန်တော်တို့က တားသော်လည်း မရ။ “ရပါတယ်၊ ခဏနေရင် ကျွန်တော့်ဆရာမတွေ လာလုပ်ပေးမှာပါ။ ခု သူတို့ဂျူတီမပြီးသေးလို့ပါ။ လာမှာပါ” ဟု ပြောကာ သူ့ကိုယ်တိုင် လုပ်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ရေချိုးရန်အတွက် ရေအိုးကိုလည်း သူ့ကိုယ်တိုင် တည်ကာ သူ့ကိုယ်တိုင် ရေနှေးစပ်ပေးသည်။

ဒေါက်တာစန်းလွင်မှာ စာဖတ်ဝါသနာပါသူဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့လာသည်ကို ဝမ်းသာနေလေသည်။ သူသည် အလုပ်လုပ်ရင်းလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့်စာကြောင်း ပေကြောင်းတွေကို မမောတမ်း ပြောနေလိုက်သေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ လက်ဖက်ရည်ကြိုက်တတ်မှန်းသိသဖြင့် ဒေါက်တာစန်းလွင်သည် သူ သိမ်းထားသည့်လက်ဖက်ခြောက်ဘူးကို ဖောက်ပြီး လက်ဖက်ရည် ဖျော်တိုက်လိုက်သေးသည်။

“ဒီလက်ဖက်ခြောက်ဘူးက ဆရာတို့ လာလို့ဖောက်တာ။ မိန်းမဆီကို ပို့မလိုသိမ်းထားတာ” ဟု ပြောပါသည်။

ဒေါက်တာစန်းလွင်၏ လက်ဖက်ခြောက်မှာ လက်ဖက်ပေါ်ကာစ ခူးထားသည့်ရွှေဖီဦးအချိုခြောက် ဖြစ်လေသည်။ ရွှေဖီဦးလက်ဖက်ခြောက်ကို သည်နှစ် မရနိုင်တော့။ နောက်နှစ် လက်ဖက်ခူးချိန်ကျမှ ရနိုင်တော့မည်။ ဒေါက်တာစန်းလွင်မှာ လက်ဖက်ရည်အချိုကြိုက်သူဖြစ်၍ ရွှေဖီဦးက ပေါ်ခဲ့သည့်လက်ဖက်ခြောက်ကို တစ်နှစ်စာ စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ သူပြောသည့်အတိုင်း လက်ဖက်ခြောက်ကလည်း အလွန်ကောင်းပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သောက်ခဲ့ရသည့်လက်ဖက်ရည် လက်ဖက်ခြောက်များအနက် အကောင်းဆုံးလက်ဖက်ခြောက်ပေတည်း။ ဒေါက်တာစန်းလွင် တိုက်လိုက်သည့်လက်ဖက်ရည်ကို ကျွန်တော်တို့ မမေ့နိုင်တော့ပါ။

ဒေါက်တာစန်းလွင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို အကောင်းစားလက်ဖက်ရည်အချိုခြောက်ဖြင့် တိုက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့အတွက် ညနေစာကို သူ့ကိုယ်တိုင် စီစဉ်ပါသည်။ သူ ကျွေးလိုက်သည့်ဟင်းများကလည်း တကယ့် ပလောင်အမျိုးသားများ စားသည့်ဟင်းများ ဖြစ်လေသည်။ တောင်ကြီးခရမ်းသီးကို ကျောက်ဂျင်း၊ ငရုတ်သီး၊ ပဲပုပ်၊ ကြက်သွန်ဖြူနိုင်နိုင်ဖြင့် ချက်ထားသည့်ဟင်း(ထိုဟင်းကို ပလောင်အမျိုးသားများက ‘ချွန်’ဟုခေါ်ကြသည်။)မျှစ်ချဉ်ကို ပေါင်း၍ သုတ်ထားသည့်ဟင်းတစ်ခွက် (ထိုဟင်းကို ပလောင်အမျိုးသားများက ‘လူဆတ်’ဟုခေါ်ကြသည်။)ကျောက်ဂျင်းနှင့်ချက်ထားသည့် မုန့်ညင်းဟင်းချိုအပြင် ကြက်သားကို ငရုတ်သီးစပ်စပ်ဖြင့် ချက်ထားသည့်ဟင်းတစ်ခွက်လည်း ပါလိုက်

သေးသည်။ အခြားဟင်းများကိုကား ကျွန်တော်ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့ပါ။

ညပိုင်းတွင် မြို့ခံလူကြီးများ၊ စာဆိုတော်ကော်မတီဝင်များနှင့်မိတ်ဆက်ပွဲကျင်းပကြသည်။ နမ့်ဆန်ဒေသခံများသည် သူတို့မြို့တွင် စာဆိုတော်ပွဲဖြစ်သဖြင့် တက်ကြွနေကြသည်။ သူတို့ဆီတွင် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲကို ကြိုတိုင်းကြိုခိုက်မှာ လုပ်ခဲ့ကြသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မလုပ်ဖြစ်ခဲ့။ စာရေးဆရာများ ရောက်လာမှ ဟောပြောပွဲလေး ဘာလေး ကောက်လုပ်လိုက်သည်လောက်သာ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ သည်နှစ်တွင်မူ စာဆိုတော်ကော်မတီကိုဖွဲ့၍ ပထမဆုံးအကြိမ် စာဆိုတော်နေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။

မိတ်ဆက်ပွဲတွင် မိတ်ဆွေဟောင်းဖြစ်သည့်ဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်ကို မမျှော်လင့်ဘဲ သွားတွေ့လေသည်။ ဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်မှာ တာဝန်ဖြင့် နမ့်ဆန်သို့ရောက်နေခြင်းဖြစ်၏။ လွန်ခဲ့သည့်လေးငါးနှစ်လောက်က ဒိုက်ဦးစာဆိုတော်ပွဲတွင် သူ့အိမ်မှာ ကျွန်တော်တည်းခွဲဖူးသည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်တွင် တစ်ခါနှစ်ခါတွေ့လိုက်ပြီး ပျောက်သွားသည်မှာ ကြာလှပြီ။ ယခု ပြန်တွေ့ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ရေတုန်အောင် ချမ်းသည်ဆိုသည်မှာ ဟုတ်လောက်ပါသည်။ ထိုညက စောင်တွေ အထပ်ထပ်ခြုံ၍ အိပ်ကြသော်လည်း ချမ်းလွန်းသဖြင့် ထိုညက ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ကောင်းကောင်း အိမ်မပျော်ကြပါ။

(၁၉)
ဂျနန်း သို့မဟုတ် ဂျရန်း သို့မဟုတ် ဇေန်း

ဒေါက်တာစန်းလွင်တိုက်သည့် နမ့်ဆန်ရွှေဖီဦးအချိုခြောက်ဖြင့် ဖျော်ထားသည့်လက်ဖက်ရည် ကျကျကို သောက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် မြို့ကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ နမ့်ဆန်သည် တောင်ထိပ်တွေပေါ်မှာ ရှိသော်လည်း နေရောင်သည် ကောင်းကောင်း မလင်းနိုင်ပါ။ တောင်ခိုးများနှင့် နှင်းများကြောင့် နမ့်ဆန်၏ မနက်ခင်းသည် အံ့မိုင်းနေပါသည်။

နမ့်ဆန်မြို့လယ်လမ်းမှာ ကျဉ်းမြောင်းပြီး ကုန်းတက်၊ ကုန်းဆင်းတွေနှင့်ပြည့်နှက်နေသည့် လမ်းဖြစ်လေသည်။ အိမ်များမှာ နှစ်ထပ်အိမ်များဖြစ်လျက် အပေါ်ထပ်တွင် လူနေပြီး အောက်ထပ်တွင် ဆိုင်ဖွင့်ထားသည့်အိမ်ဆိုင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အိမ်တိုင်းလိုလို ကုန်စုံဆိုင်ကလေးများ ဖွင့်ထားကြသည်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိကြသည်။ တောင်ပေါ်ပလောင်ရွာများသည် ထိုအိမ်ဆိုင်ကလေးများကို အားကိုးနေကြရသည်။

နမ့်ဆန်မြို့နယ်တွင် တအာန်းခေါ် ပလောင်အမျိုးသားက ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး ရှမ်းက ၈ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်လေသည်။ တတိယအများဆုံးမှာ တရုတ်အမျိုးသားဖြစ်ပြီး ၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု သိရလေသည်။

ဇယန်းလက်ဖက်ဟူသော အမည်ကို ကျွန်တော်ကြားဖူးသည်မှာ ကြာလှပါပြီ။ သို့ရာတွင် ဘာကြောင့် ဇယန်းဟုခေါ်သည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ ဇယန်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ကျွန်တော် မသိပါ။ နမ့်ဆန်သို့ရောက်သည့်အခါကျမှပင် ဇယန်းဆိုသည့်လက်ဖက်ဆိုသည်မှာ ဇယန်းရွာမှ ခူးသည့် လက်ဖက်ဖြစ်ကြောင်း သိရတော့သည်။

ဇယန်းရွာမှ နမ့်ဆန်မြို့နှင့်တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်လေသည်။ ယခုမူ နမ့်ဆန်မြို့စွန့်ဟုပင် ခေါ်နိုင်လောက်ပါပြီ။

နမ့်ဆန်ဈေးမှ မြို့လယ်လမ်းအတိုင်း တောင်ပေါ် သို့တက်သွားလျှင် လမ်းသည် တဖြည်းဖြည်း ကျဉ်းမြောင်းလာသည်။ အိမ်များကလည်း မြို့လယ်မှာကဲ့သို့ သွပ်မိုး၊ ပျဉ်ကာ၊ နှစ်ထပ်အိမ်များ မဟုတ်တော့ဘဲ ရရာသစ်ဝါးတို့ဖြင့် ဆောက်ထားသည့်တဲများကို တွေ့ရ၏။

ထိုရပ်ကွက်မှာ ပလောင်အမျိုးသားများ နေထိုင်သည့်ဇယန်းရွာဖြစ်လေသည်။ အများအားဖြင့် လက်ဖက်စိုက်ပျိုး၍ လက်ဖက်ခူးသည့်ပလောင်အမျိုးသားများ နေထိုင်ကြ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် လက်ဖက်ခြောက်အခါ၊ လက်ဖက်ခြောက်အချိုနှင့်လက်ဖက်ချဉ်လုပ်သည့်နေရာများကို လိုက်ကြည့်ကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။

“လက်ဖက်သုံးမျိုးရှိတယ်ဆရာရဲ့၊ အချိုခြောက် လုပ်တဲ့လက်ဖက်ခြောက်ရယ်၊ အခါရယ်၊ အချဉ်ရယ်” ဟု ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပို့သူ သမဝါယမဥက္ကဋ္ဌဦးညွန့်မောင်က ရှင်းပြသည်။

“လက်ဖက်တွေ ခူးပြီးတာနဲ့ တချို့ကို အချိုခြောက်လုပ်တယ်။ အချိုခြောက်လုပ်တယ်ဆိုတာ ပေါင်းတာပေါ့လေ။ နောက်တော့ ဆရာတို့ကို အချိုခြောက်စက်ရုံကို လိုက်ပြပါမယ်။ ပြီးတော့ အခါခြောက်၊ အဲဒါကလေးတော့ တစ်ဆိတ်ရေးလိုက်စမ်းပါဆရာရယ်၊ ပြည်မတို့ ဘယ်တို့မှာ အခါခြောက်ကို အကြမ်းခြောက်လို့ခေါ်နေကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပလောင်အမျိုးသားတွေက အကြမ်းခြောက်လို့ခေါ်တာ နည်းနည်းမှ မခံနိုင်ဘူး။ ပြည်မမှာ ခေါ်နေကြတာက အခါခြောက်ကို အကြမ်းခြောက်တဲ့။ အခါရည်ကိုလည်း လက်ဖက်ရည်ကြမ်းတဲ့။ အဲဒါလေးကို ဆရာတို့ စာရေးဆရာတွေက ပြင်အောင်ရေးပေးပါဆရာရယ်” ဟု ဦးညွန့်မောင်က ပြောပြသည်။

ပြည်မတွင် လက်ဖက်ရည်အခါကို အကြမ်းခြောက်၊ အဖန်ခြောက်ဟု အမျိုးမျိုးခေါ်ကြပါသည်။ အညာတွင်မူ အဖန်ခြောက်ဟု ခေါ်ကြပါသည်။ ရန်ကုန်တွင်မူ အကြမ်းခြောက်ဟုခေါ်ကြသည်။

ဘယ်တုန်းက ဘာကြောင့် အကြမ်းခြောက်ဟုခေါ်ခဲ့သည်ကို ကျွန်တော် မသိပါ။ ယခုမူ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင် အကြမ်းခြောက်၊ လက်ဖက်ရည်ကြမ်းဟု ခေါ်နေကြလေပြီ။

စင်စစ် ဝေါဟာရတစ်ခုက ပြောင်းလဲရေး၊ ဝေါဟာရတစ်ခု အရှည်တည်တံ့ရေး သို့မဟုတ် ပျောက်ကွယ်ရေးတွင် စာရေးဆရာ၏ အခန်းသည် ဘာမျှမပြောပလောက်ပါ။ လူထု၏ အခန်းသာလျှင် အရေးကြီးပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် လက်ဖက်ချဉ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းကို ဝင်ကြည့်ကြ၏။ လက်ဖက်ချဉ်မှာ ကျွန်တော်တို့စားနေကြသည့်လက်ဖက်စိုကို ပလောင်တို့က ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လက်ဖက်အညွန့်များကို ခူးပြီး ဖိုကြီးများဖြင့် သိပ်ထားခြင်းဖြစ်လေသည်။ ပလောင်တောင်မှ တစ်နှစ်လျှင် လက်ဖက်ရွက်စိမ်း ၈၇ သိန်းထွက်သည်ဟု သိရလေသည်။

ဇယန်းရွာ၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လက်ဖက်ခူးခြင်း၊ လက်ဖက်စိုက်ခြင်းစသည့်လုပ်ငန်းများဖြစ်လေသည်။ မူလတုန်းက ပလောင်ကို ဂျနန်းဟုခေါ်ပြီး နောင်တွင် ဂျရန်း၊ ထိုမှ ဇယန်းဟုဖြစ်လာကြောင်းဖြင့် ဦးညွန့်မောင်က ပြောပြသည်။

ဇယန်းရွာ၏ အဓိကလုပ်ငန်းများကို ကြည့်ပြီးနောက် ကော်မူဆင်းဘုရားကို ဝင်ဖူးကြသည်။ ကော်မူဆင်းဘုရားမှာ အတော်မြင့်သည့်ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး စေတီကြီးတစ်ဆူ အပြင် စေတီငယ်များစွာကိုလည်း သတ်သတ်တည်ထားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကို ဝင်ဖူးကြ၏။ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်မှာ ပလောင်အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ဦးပဏ္ဍိတဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်မှာ သက်တော် သိပ်မကြီးသေးပါ။ သို့ရာတွင် အရွယ်နှင့်မလိုက်အောင် ဣန္ဒြေသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသည့်ဘုန်းတော်ကြီးဖြစ်လေသည်။

တစ်နေရာတွင် ပုဂံခေတ်က ထုလုပ်သည့်ကျန်စစ်သားရုပ်ပုံနှင့်တူသည့်ပုံတစ်ပုံကို တွေ့သဖြင့် မေးကြည့်ရာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ပုံဟု သိရလေသည်။

ဒဏ္ဍာရီများအဆိုအရ ပလောင်တောင်များကို လက်ဖက်မျိုးစေ့ကို ယူလာသူမှာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးဟု အဆိုရှိလေရာ ပလောင်အမျိုးသားများသည် ယခုထက်တိုင် အလောင်းစည်သူ၏ ကျေးဇူးကို မမေ့ကြသေးပါ။ ယခုထက်တိုင် နှစ်တိုင်း တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ရုပ်တုကို မြို့တွင်းသို့ လှည့်လည်ပင့်ဆောင်ကာ အလောင်းစည်သူလှည့်ပွဲကျင်းပကြဆဲ ဖြစ်လေသည်။

ဒဏ္ဍာရီများအဆိုအရ အလောင်းစည်သူမင်း တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရာမှ သက္ကရာဇ် ၄၆၈ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် နမ့်ဆန်မြို့နယ် တောင်မကျေးရွာအုပ်စု လွယ်ဆိုင်တောင်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး လက်ဖက်မျိုးစေ့များကို တာငှိုင်းဆိုသူအား ပေးခဲ့ရာမှ နမ့်ဆန်နယ်တွင် လက်ဖက်ကို အစဉ်အဆက် စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ် ဂေဇက်တီးယားကို ပြုစုသူ ဂျေဂျီစကော့ကမူ အလောင်းစည်သူဟု မဆို။ ယမဓိ စည်သူဟုဆိုသည်။ (နရပတိစည်သူကို ဆိုလေသလော မပြောတတ်ပါ။) သူ့အဆိုအရ ယမဓိစည်သူမင်း သည် မြစ်တစ်မြစ်သို့အရောက်တွင် ရေနစ်သောဘီလူးမင်းသားတစ်ပါးကို ကယ်ခဲ့သဖြင့် ထိုမင်းသား က မင်းကြီးအား နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာသည့်တိုင် ပုပ်သိုးခြင်းမရှိသောငှက်သေတစ်ကောင်ကို ပေးခဲ့ ကြောင်း၊ ငှက်သေကို ခဲ့ကြည့်သည့်အခါတွင် လည်မျိုတွင် တစ်နေသည့်သစ်စေ့တစ်စေ့ကို တွေ့ရ ကြောင်း၊ ထိုသစ်စေ့ကို ထုတ်လိုက်သည့်အခါတွင် ငှက်သေသည် လျင်မြန်စွာ ပုပ်သိုးသွားကြောင်း၊ မင်းကြီးတိုင်းခန်းလှည့်လည်၍ တောင်ပိုင်းနယ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် မုဆိုးတို့အား ခေါ်၍ ထိုသစ် စေ့ကို စိုက်ရန်ပေးခဲ့ကြောင်း မုဆိုးက လက်တစ်ဖက် ခံယူသည့်အတွက်ကြောင့် မူလက ထိုသစ်စေ့မှ ပေါက်သောအရွက်ကို လက်တစ်ဖက်ဟု ခေါ်ကြောင်း၊ နောင်တွင်မှ လက်ဖက်ဟူ၍ဖြစ်လာကြောင်းဖြင့် ရေးထားလေသည်။

ထိုအဆို မည်မျှမှန်မည်၊ မမှန်မည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ သို့ရာတွင် ကော်မူဆင်းဘုရားပရိဝုဏ် ထံတွင်ရှိသည့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ရုပ်တုရှေ့တွင်မူ မုဆိုးကြီးတစ်ဦးက ဒူးထောက်ထိုင်ကာ မင်းကြီးအား လက်တစ်ဖက်ဖြန့်၍ တောင်းခံနေပုံကို တွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ကော်မူဆင်းဘုရားကို ဖူးပြီးနောက် အချို့ခြောက်လုပ်ငန်းများ ထုတ်လုပ်သည့်စက်ရုံသို့လာခဲ့ ကြသည်။ ထိုလက်ဖက်ခြောက်စက်ရုံကို မူလပိုင်သူများမှာ ဗြိတိသျှအရင်းရှင်များဖြစ်သော ဘုံဘေ ဘားမားထရိတ်ဒင်းကော်ပိုရေးရှင်းလီမိတက်ဖြစ်လေသည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် ဂျပန်တို့က ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး စစ်အပြီးတွင် ဘီဘီတီစီအယ်လ်က ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ယခင်က လက်ဖက်ခြောက် ထုတ်လုပ်ရာတွင် Withering System ခေါ် အနှမ်းခံစနစ်ကို အသုံးပြုခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်မူ Cuther System ခေါ် ရေညှစ်သည့်စနစ်ကို အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဘီဘီတီစီအယ်လ် က ဘီဒီဘရားသားသို့ ရောင်းခဲ့သည်။

၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် ကြီးကြပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအောက်တွင် ထားရှိခဲ့ပြီး လက်ဖက်ခြောက်လုပ် ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် အမှတ်(၁) စက်မှုဝန်ကြီးဌာနက ခေတ္တသိမ်းယူပြီး နောက် လုပ်ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀-၈၁ ခုနှစ်တွင် လက်ဖက်ကုန်ကြမ်း ၅ သိန်းခွဲ ခန့်ကို လက်ဖက်ခြောက်အဖြစ် ထုတ်လုပ်ခဲ့ရာ လက်ဖက်ခြောက်ပိဿာပေါင်း တစ်သိန်းနှစ်သောင်း ခန့် ထွက်ရှိခဲ့သည်ဟု သိရလေသည်။

လက်ဖက်အချိုခြောက်စက်ရုံမှာ ကုန်းမြင့်ကြီးတစ်ခုပေါ်တွင် ရှိလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ကျောက်တုံးတွေ စီထားသည့်လှေကားအတိုင်း ကုန်းမြင့်ကြီးပေါ်သို့ တက်ခဲ့ပြီး စက်ရုံမှူးရုံးခန်းသို့ လာခဲ့ကြ၏။ စက်ရုံမှူးက ဆီးကြိုကာ ကျွန်တော်တို့ကို သူတို့စက်ရုံတွင် လက်ဖက်ရည်ဖြင့် ဧည့်ခံသည်။ သူတည်ခင်းသည့်လက်ဖက်ရည်သည်လည်း ဒေါက်တာစန်းလွင် တည်ခင်းသည့်လက်ဖက်ရည်ကဲ့သို့ အကောင်းစားဖြစ်ပြီး ဘရွတ်ဘုန်းတို့၊ လစ်ပတန်တို့၊ စီလုံတီတို့ထက် မညံ့ဘဲ အဆင့်အတန်းရှိသည့် လက်ဖက်ခြောက်ဖြစ်ပါသည်။ စက်ရုံမှူးက လက်ဖက်ခြောက်စက်များကို လိုက်ပြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်မှာ လက်ဖက်ခူးသည့်အချိန် မဟုတ်သဖြင့် စက်ရုံကို ပိတ်ထားရလေသည်။

“လက်ဖက်ခြောက်ချည်းသက်သက်ဆိုရင် ကော်ဖီရောင်ပေါက်နေတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကျွန်တော် တို့က လက်ဖက်ခြောက် ၁၀ အိတ်ကို အရောင်ပါတဲ့လက်ဖက်ခြောက်တစ်အိတ်နဲ့ရောရတယ်။ အရင် တုန်းကတော့ Bush ကုမ္ပဏီက ထုတ်တဲ့အရောင်ဆိုးဆေး ထည့်ရတယ်။ ဆိုးဆေးက တစ်ပေါင်းကို ၁၄၀ ဈေးရှိတယ်။ ခုတော့ တချို့အပြင်ဈေးသည်တွေက လက်ဖက်ခြောက်တွေကို အိုင်စီအိုင်ချည် ဆိုးဆေးတွေ ဆိုးကြတယ်” ဟု ကျွန်တော်တို့ကို ပြောပြလိုက်သည်။

လက်ဖက်ခြောက်စက်ရုံမှ အပြန်တွင် ရွာသစ်ရှိ ပုဂ္ဂလိကပိုင် လက်ဖက်ချဉ်လုပ်ငန်းကို ကျွန် တော်တို့ ဝင်ကြည့်ကြသည်။ ချဉ်သိပ်ထားသော လက်ဖက်စိုများကို ပြန်ဖွင့်ကာ လက်ဖက်အညွန့်အ ကောင်းများနှင့်အညွကို ရွေးနေကြသည်။ အချို့က ဖျာကြီးများဖြင့် ထိုလက်ဖက်စိုများကို လက်ဖက် ခြောက်လှန်းနေကြသည်။ အလုပ်သမားများမှာ အများအားဖြင့် အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။

လက်ဖက်ခြောက်စက်ရုံမှ အပြန်တွင် ထမင်းစားသောက်ပြီးနောက် ဟောပြောပွဲကျင်းပရာ အ ထက်တန်းကျောင်းသို့လာခဲ့ကြသည်။ ဟောပြောပွဲသို့ ပရိသတ်ခန်းလုံးပြည့်တက်ရောက်ကြလေသည်။ ပရိသတ်ကောင်းသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ ကြာကြာ မဟောနိုင်ကြပါ။ လားရှိုးသို့ယနေ့ အ ရောက်ပြန်ရမည်ဖြစ်သဖြင့် ခပ်တိုတို ဟောကြရလေသည်။

ဟောပြောပွဲပြီးသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ ချက်ချင်းပြန်၍ မရသေး။ နမ့်ဆန်မြို့က လမ်းကျဉ်း ကျဉ်းကလေးပေါ်တွင် တရုတ်ဘုန်းကြီးပျံလှည့်လာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကား မထွက်နိုင်။ တရုတ်ဘုန်း ကြီးပျံမှာ တော်တော်စည်ကားပါသည်။ လူတန်းကြီးက တော်တော်နှင့်ဆုံးနိုင်။ ထို့ကြောင့် ရွာလူတန်း ကြီးဆုံးအောင် ကျွန်တော်တို့ စောင့်နေရသည်။ လမ်းက မော်တော်ကားနှစ်စီး မရှောင်သာ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့တော့ တရုတ်ဘုန်းကြီးပျံပြီးသည်အထိ စောင့်နေရလေသည်။

တရုတ်ဘုန်းကြီးပျံ မြို့တွင်းလှည့်လာသည့်လူတန်းကြီးဆုံးသွားသည့်အချိန်တွင် အချိန်အ တော်နှောင်းနေလေပြီ။

ကျွန်တော်တို့သည် ဒေါက်တာစန်းလွင်နှင့်တကွ မြို့ခံလူကြီးများ၊ စာဆိုတော်ကော်မတီဝင်များ

ကို ကသောကမော့နှုတ်ဆက်ကာ နမ့်ဆန်မှ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ နမ့်ဆန်မှ ကျွန်တော်တို့ ထွက်လာ သည့်အချိန်တွင် ညနေ ၃ နာရီထိုးနေလေပြီ။ လားရှိုးနှင့်နမ့်ဆန် မိုင် ၇၀ ကျော်ခရီးကို ညနေ ၆ နာရီ မထိုးမီ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မရောက်နိုင်တော့။

“ကဲဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်ရေ၊ လမ်းမှာ ကျွန်တော်တို့မိုးချုပ်လိမ့်မယ်ထင်တယ်။ လားရှိုးဂိတ်ကတော့ ကိစ္စမရှိဘူး။ ဆရာခင်လှိုင်လဲ ရှိတယ်။ ပြီးတော့ ဆိုင်ရာကိုလဲ ကျွန်တော်တို့ ဒီနေ့ပြန်ဝင်မယ်ဆိုတာ သတင်းပို့ပြီးသား။ ဒါပေမယ့် လမ်းမှာ ကင်းတွေ တွေ့လို့ အခက်အခဲတွေ့နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ခင်ဗျား တို့ ဂိတ်က ထောက်ခံစာကလေးတွေ ရေးပေးလိုက်ပါဦး” ဟု ဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်ကို ပြောရသည်။

ဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်က ကျွန်တော်တို့ကို ထောက်ခံချက် ရေးပေးလိုက်၏ ။ အခက်အခဲတွေ့က ထိုစာ ကို ပြပါဟုလည်း မှာလိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့ကားဆရာအောင်မြင့်ခေါ် အရှန်သည် ပေ ၇၀၀၀ ကျော်မြင့်သည့်တောင်ပေါ် လမ်း ကျဉ်းကလေးတွင် ကားကို တရကြမ်း မောင်းလာခဲ့လေသည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ အသက်ကိုပင် ကောင်း ကောင်းမရှူနိုင်။ လမ်းက မော်တော်ကားဘီး လွတ်ရုံကလေးသာ ရှိသည်။ အောက်ကို လမ်းကြည့် လိုက်လျှင် တောင်ကမ်းပါးကြီးတွေ၊ ချောက်ကမ်းပါးကြီးတွေကို မမြင်နေ၍မရ။ မကြည့်ဘဲလည်း နေ ၍မရ။

ကျွန်တော်တို့အားလုံး စကားမပြောနိုင်ကြ။ ပေ ၇၀၀၀ ကျော်မြင့်သည့်တောင်ကမ်းပါးယံလမ်း သည် မိုင် ၄၀ ကျော်ရှိပြီး လေလုရောက်မှ ဆုံးမည်ဟု တွေးလိုက်တိုင်း ကျွန်တော်တို့တတွေ ရင်မော နေကြသည်။

“အရှန်ရေ ဖြေးဖြေးမောင်းကွာ” ဟု ကိုစိန်းမောင်နှင့်ကိုဘိုနီတို့က ပြောပါသေး၏ ။ သို့ရာတွင် အရှန်သည် မြန်နှုန်းကို မလျော့ပါ။ နေမဝင်မီ လားရှိုးကို အရောက်မောင်းချင်ဟန် တူပါသည်။

ကြာတော့ သူတို့ကလည်း မပြောတော့။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး စကားတစ်ခွန်းမျှ မပြောနိုင် ကြတော့ဘဲ တထိတ်ထိတ်နှင့်လိုက်လာခဲ့ကြရသည်။ အရှန်ကား အပြုံးမပျက်ပါ။

အဆင်းဖြစ်၍လား မသိ။ အသွားတုန်းက လေလုမှ နမ့်ဆန်ကို ၄ နာရီလောက် တက်ခဲ့ရသော် လည်း အပြန်တွင်မူ လေလုကို ၂ နာရီလောက်နှင့်ရောက်သွားကြသည်။ လေလုတွင် ကျွန်တော်တို့ မ နားနိုင်ပါ။ ကားကို ဖောင်ပေါ် သို့တင်ပြီး ချက်ချင်းကူးလာခဲ့ကြရသည်။ လေလုနှင့်မန့်ဆန်ကြားတွင် တောင်တစ်တောင်ကို ကျော်ရသေးသော်လည်း ပေ ၇၀၀၀ ကျော်တောင်တန်းကို ဖြတ်မောင်းလာခဲ့ရ သည့်ကျွန်တော်တို့အဖို့ ထိုတောင်လောက်ကို မမှုတော့ပါ။

ကျွန်တော်တို့ကား မန်ဆမ်လမ်းခွဲသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ညနေ ၅ နာရီကျော်၍ ၆ နာရီထိုး ခါနီးနေလေပြီ။ လားရှိုးကို ရောက်ရန် ၃၂ မိုင်လိုသေး၏။

မန်ဆမ်မှာ လားရှိုးကြားက လမ်းမှာ တောင်ပေါ်မှာ မြေပြန့်လမ်းဖြစ်သည့်အတွက် ကားကို မြန်နှုန်းများများဖြင့် မောင်းနိုင်ပါသည်။ ထိုမျှမက ထိုလမ်းမှာ ကျွန်တော်တို့လည်း သွားခဲ့ဖူးသည့် လမ်းဖြစ်ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်က ကားဆရာတို့အဖို့လည်း သွားနေကျလမ်းဖြစ်သည့်အတွက် ဘာမျှစိုးရိမ် စရာ မရှိတော့ပါ။ လမ်းတွင် အသွားအလာပြတ်သည့်အတွက်မူ စိတ်တထင့်ထင့် ဖြစ်ရသည်။

မန်ဆမ်သည် ထွက်သည့်အခါတွင် တော်တော်မှောင်နေလေပြီ။ ဆောင်းလယ်နေဝန်းသည် နှင်း မြူတွေ နောက်တွင် ပုန်းလှိုးပြီးနောက် တောင်တန်းများနောက်ကွယ်သို့ လျှောကျသွားသည်။

လားရှိုး-မန်ဆမ်သွား လမ်းမကြီးပေါ်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားတစ်စီးတည်း ပြေးလျက်။

အားလုံးငြိမ်သက်လာရာမှ စိုင်းထွန်းရင်က စ၍ သီချင်းဆိုလေသည်။ စိုင်းဆိုင်မောင်သီချင်း များဖြစ်ပါသည်။ သူ ဆိုသည့်အခါတွင် ကိုပင်နီကလည်း လိုက်ဆိုလေသည်။ ကိုပင်နီမျှသာမက သီ ချင်းကောင်းကောင်း မဆိုတတ်သည့်ကိုစိန်းမောင်ကလည်း လိုက်ဆိုသည်။ ခဏကြာလျှင် ဘယ်တော့ မှ သီချင်းဆိုလေ့မရှိသည့်ကိုဘိုနီကလည်း လိုက်ဆိုသည်။

တစ်လမ်းလုံး မှောင်ပိန်းနေသဖြင့် တောတောင်ရှုခင်းတွေကို မမြင်ရ။ ကြယ်ရောင်တွေ အဝေး မှ တောရိပ်တို့ကိုသာ ရေးရေးမြင်ရလေသည်။ ကိုဘိုနီတို့၊ ကိုစိန်းမောင်တို့၊ ကိုပင်နီတို့ တစ်သိုက်က လည်း တစ်လမ်းလုံး သီချင်းတွေကို တစ်ပုဒ်ပြီး တစ်ပုဒ် ဆိုလာကြသည်။ ချမ်းလိုက် အေးလိုက်သည် ကလည်း ဆိုစရာမရှိတော့။

သီချင်းဆိုကောင်းလာတုန်း တစ်နေရာက အော်လိုက်သည့်အသံတစ်သံကို ကြားလိုက်ရလေ သည်။ မော်တော်ကားသည် ထိုးရပ်သွား၏။ သီချင်းဆိုသူများကမူ ဆက်၍ဆိုနေကြဆဲ။

“ဟေ့ စက် ရပ်ထား၊ မီးတွေကို ဖွင့်ထား”

သည်အသံကို ကြားတော့မှ သီချင်းဆိုသူတွေ ရပ်သွားကြသည်။ မော်တော်ကားရှေ့မီးများကို လည်းကောင်း၊ ကားတွင်းက မီးများကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ထားလိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့တော့ ဘာမှန်းမသိကြသေး။

“ဘယ်က အော်နေတာလဲ၊ ဟိုမှာ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးနဲ့ထိုးပြနေတယ်”

အခြားမဟုတ်ပါ။ အိနိုင်းရွာအနီးက ကင်းများဖြစ်ပါသည်။

“ဘယ်က ကားလဲ၊ ဘယ်သွားမလို့လဲ”

“လားရှိုးကို သွားမလို့ပါ။ စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲက ပြန်လာတဲ့စာရေးဆရာတွေပါ”

“မလိုချင်ဘူး၊ ဒီမှာ အိပ်၊ ဘယ်ကားမှ သွားခွင့်မပေးနိုင်ဘူး။ လားရှိုးရောက်ရင်လဲ ဝင်ခွင့်ပေး မှာ မဟုတ်ဘူး။ မြို့ပြင်မှာ အိပ်ရမှာ”

သူတို့နှင့်ကျွန်တော်တို့ အဝေးမှ အော်ပြောနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့က ကုန်းထိပ်ကင်းစခန်း ထဲမှာ။ ကျွန်တော်တို့က လမ်းမပေါ်က မော်တော်ကားလမ်းပေါ်မှာ။

သည်အတိုင်း အော်ပြောနေ၍မဖြစ်။ အောက်ဆင်းပြီး သေသေချာချာ ရှင်းပြမှုဖြစ်တော့မည်။ သို့မဟုတ်လပင် ကျွန်တော်တို့တတွေ လမ်းတွင် ညအိပ်နေရတော့မည်။ အိပ်ရသည်က ကိစ္စမရှိ။ မနက် ဖြန် ကွန်လုံဟောပြောပွဲကို ချိန်းထားပြီးသား။ သည်မှာ ညအိပ်လျှင် မနက်ဖြန် ကွန်လုံဟောပြောပွဲပါ ပျက်တော့မည်။

ကျွန်တော်တို့အထဲက တစ်ယောက် မော်တော်ကား မီးရောင်အတိုင်း အောက်သို့ဆင်းပြီး သူ တို့ကင်းစခန်းဆီသို့ လျှောက်သွားသည်။ ထိုအခါကျမှ သူတို့ဘက်ကလည်း ကုန်းအောက်သို့ဆင်းလာ သည်။

အနားရောက်တော့ ကျွန်တော်တို့က ရှင်းပြသည်။ ဗိုလ်မှူးစိုးမြင့်ရေးပေးလိုက်သည့်ထောက်ခံ ချက်ကိုလည်း ထုတ်ပြသည်။ သည်တော့မှ ကျေနပ်သွားကာ ကျွန်တော်တို့ကို လက်ဖက်ရည်ကြမ်းတွေ တိုက်၊ မြည်းစရာတွေ ကျွေး၊ စကားတွေပြောကာ အဖွဲ့ကျသွားကြလေသည်။ သူတို့က ဝတ္ထုတွေအ ကြောင်း၊ စာရေးဆရာတွေအကြောင်းကို မေးသည်။ တချို့စာရေးဆရာများဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ပင် မဖတ်စဖူး။

“ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ စာအုပ်သိပ်ငတ်တယ်။ စာအုပ်ကလေး ဘာလေးပါရင် ကျွန်တော်တို့ကို ပေးခဲ့ကြစမ်းပါ။ ဘာဆို ဘာမှ မဖတ်ရဘူး” ဟုဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တွင်ပါသည့် စာအုပ်အဟောင်း သုံးလေးအုပ်ကို ပေးခဲ့ကြသည်။ သည်အခါတွင် သူတို့တတွေ ဝမ်းသာနေကြလေသည်။

သူတို့က ကျွန်တော်တို့နှင့်စကားတွေ ပြောချင်ကြသေးသည်။ ဖြစ်နိုင်လဆင် ထိုနေ့ည သူတို့ ကင်းစခန်းမှာနားပြီး သူတို့နှင့်စကားပြောစေချင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ မအိပ်နိုင်ပါ။ မ နက်အစောကြီးတွင် ခရီးထွက်စရာ ရှိသေးသဖြင့် ထွက်လာခဲ့ကြပါသည်။

အိန္ဒိန်းမှလွန်လျှင် ကိုစိန်းမောင်တို့၊ ကိုပင်နီတို့တစ်သိုက် သီချင်းဆိုကြပြန်သည်။ တစ်နေရာ သို့အရောက်တွင် မော်တော်ကား မီးရောင်ထဲတွင် ခုန်နေသည့်ယုန်ကလေးတစ်ကောင်ကို ကျွန်တော် တို့ မြင်နေရ၏။ ကားကိုရပ်ပြီး ကျွန်တော်တို့အားလုံး ယုန်ကလေးကို လိုက်ဖမ်းကြသည်။ သို့ရာတွင် ယုန်ကို ဖမ်းမိလောက်အောင် အစွမ်းရှိသည့်လူတစ်ယောက်မှ မပါပါ။ ယုန်သည် ကားလမ်းဘေးအ မှောင်ထဲသို့ အေးအေးဆေးဆေး ဆင်းသွားလေသည်။ ကျွန်တော်တို့က ယုန်ကို လိုက်ရှာချင်ကြသေး သည်။ ကိုစိန်းမောင်နှင့်ကိုပင်နီတို့က “မရဘူးဆရာ၊ သိပ်ညဉ့်နက်နေလိမ့်မယ်” ဟု ဆိုကာ ကားပေါ် သို့အတင်းတက်ကြသည်။ ကားဆရာအရှန်ကလည်း သည်နေရာတွင် ကြာကြာနေချင်ပုံမရ။ မြန်မြန် ရောက်ချင်နေပုံရသည်။

လားရှိုးအေတီဂိတ်ကို ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် ၉ နာရီထိုးနေလေပြီ။

တည်းခိုရိပ်သာသို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် ကိုစိန်းမောင်နှင့်ကိုဘိုနီက “ကျွန်တော်တို့တတွေ လမ်းမှာ တစ်လမ်းလုံး သီချင်းတွေ ဘာဖြစ်လို့ဆိုလာတာလဲ သိရဲ့လား”

“ခရီးကရှည်တော့ ပျင်းလို့ဖြစ်မှာပေါ့” ကျွန်တော်တို့အထဲက တစ်ယောက်က ပြောသည်။

“မဟုတ်ဘူးခင်ဗျာ၊ ကြောက်လို့။ ဒီလမ်းပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့ကားကလွဲရင် ဘယ်ကားမှ မရှိ တော့ဘူး။ ဓားပြအားကြီးတိုက်တယ်။ ကျွန်တော်တို့တတွေ ယုန်လိုက်ရှာတဲ့နေရာက အလွန်ဓားပြ တိုက်တဲ့နေရာ။ တစ်ခါတစ်ခါမှာ ဓားပြက ချောင်းပြီး ပစ်တတ်သေးတယ်။ ကားကို ရပ်ပြီး အတိုက်ခံရ ရုံဆိုရင် တော်သေးတာပေါ့။ ဘုမသိ ဘမသိနဲ့ချောင်းပစ်လိုက်မလားလို့ တထိတ်ထိတ်နဲ့။ ဒါကြောင့် သီချင်းတွေ ဆိုလိုက်လာကြတာ။ မပြောတာကတော့ ဆရာတို့စိုးရိမ်နေမှာစိုးလို့။ အမှန်က ဒီနေရာက တော်တော်ဆိုးတဲ့နေရာ”

ထိုအခါကျမှ ညကြီးမင်းကြီး ကားပေါ်မှ ဆင်း၍ ယုန်လိုက်ခဲ့ကြသည်ကို ပြန်တွေးရင်း ကျွန် တော်တို့တတွေ ကျောချမ်းနေကြလေသည်။

(၂၀)

အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့

တပ်မတော်ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနက ဗိုလ်မှူးကြီးသိန်းစိန်နှင့်ဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာကမ္ဘောဇခင်လှိုင်တို့ ပူးတွဲဖိတ်ကြားသည့်အစီအစဉ်တွင် အရှေ့မြောက်ပိုင်း ကွန်လုံ-ဟိုပန်ခရီးကို ထည့်သွင်းထားလေသည်။ စီစဉ်သူများက ကျွန်တော်တို့တတွေ ခရီးပန်းမည်ကို စိုးရိမ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့အဖို့မှာမူ ရေငတ်တုန်း ရေတွင်းထဲ ကျသကဲ့သို့ ရှိချေ၏။ စင်စစ် အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့ ရောက်ဖို့ဆိုသည်မှာ မလွယ်ပါ။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ ပို့ဆောင်ရေးစသည့်အခက်အခဲများကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့သွားသောစာရေးဆရာအဖွဲ့တိုင်း အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့ မရောက်ခဲ့ကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားခြင်းမှာ ကြုံတောင့်ကြုံခဲသော အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ကို ရရှိလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရောက်ခဲလှသည့်ဒေသကို ရောက်အောင် စီစဉ်ပေးကြသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရပါသည်။

ကွန်လုံ-ဟိုပန်ခရီးစဉ်တွင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် လမ်းပန်းကျွမ်းကျင်သည့်ဒရိုင်ဘာနှင့်နယ်ကျွမ်းသည့်ဒေသခံတစ်ယောက်ကို ထည့်ပေးလိုက်လေသည်။ ကားဆရာမှာ အိုက်စောဆိုသည့်တရုတ်နှင့်ရှမ်းကပြား လူငယ်တစ်ဦးဖြစ်၏။ သူ့ကို တရုတ်ရှမ်းဟုလည်းခေါ်နိုင်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို နမ့်ဆန်သို့ပို့ခဲ့သည့်ကားဆရာအောင်မြင်ခေါ် အရှန်ကဲ့သို့ အိုက်စောသည်လည်း ကားမောင်းကျင်လည်ရုံသာမက ခရီးကိုလည်း ကောင်းစွာကျွမ်းကျင်သူဖြစ်ပါသည်။

ကွန်လုံခရီးတွင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ထည့်လိုက်သည့်ဒေသခံမှာ မန်ဆမ်ရေထွက်တွင် ဆေးစပ်ဆရာအဖြစ် အမှုထမ်းနေသည့်ကျော်ငြိမ်းဆိုသည့်ကချင်လူငယ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် ကချင်အမျိုးသားတစ်ယောက်ထက် ဗမာအမျိုးသားတစ်ယောက်နှင့်တူနေသည်။ ရုပ်ကသာ တူသည်မဟုတ်။ စကားပြောလျှင်လည်း ဗမာစကားကို ဗမာအမျိုးသားတစ်ယောက်ထက် လှပစွာ ပြောနိုင်သူဖြစ်လေသည်။ ကျော်ငြိမ်းမှာ ကွန်လုံအနီး လွယ်ပိန်းရဲတောင်ခြေက ကချင်ရွာကလေးတစ်ရွာတွင် မွေးသူဖြစ်သည့်အတွက် ထိုနယ်တစ်ဝိုက်အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိသူ ဖြစ်လေသည်။ မျက်နှာအမူအရာက ပြုံးရွှင်သလောက် လှုပ်ရှားပုံက ဖျတ်လတ်သွက်လက်သည့်အတွက် ကျော်ငြိမ်းသည် လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ထက် များစွာ အသုံးဝင်ပါသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့၏ ကျန်းမာရေးကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် လားရှိုးမှ လက်ထောက်ဆရာဝန်ဒေါက်တာကြည်စိုးကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ထည့်လိုက်သေးသည်။ ဒေါက်တာကြည်စိုးနှင့်သူဇနီး ဒေါက်တာကြည်အေးဆွေတို့နှစ်ယောက်စလုံးမှာ စာပေဝါသနာရှင်များဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်တို့စာများကို ဖတ်ဖူးသူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အတွက် များစွာအဆင်ပြေပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဇာတိလွင်သည် သတင်းထောက် ကိုဘိုနီကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ထပ်ထည့်လိုက်သည်။ သတင်းဓာတ်ပုံ၏ တန်ဖိုးကို ကောင်းစွာနားလည်သောဓာတ်ပုံဆရာတစ်ယောက်လည်းဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့ဇာတိလွင်က ကျွန်တော်တို့ခရီးတွင် ကိုဘိုနီကို ထည့်လိုက်ခြင်းမှာ ကျွန်တော်တို့လိုချင်သည့်ရိုက်ကွင်းရိုက်ကွက်များကို ရိုက်ပေးရန် ထည့်လိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ကျွန်တော့်ဆောင်းပါးများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်ဓာတ်ပုံအများစုမှာ ကိုဘိုနီရိုက်ပေးသည့်ဓာတ်ပုံများဖြစ်ပြီး ကျွန်တော့်ဆောင်းပါးတွင် ဓာတ်ပုံဤမျှများများပါနိုင်ခြင်းမှာ ကိုဘိုနီ၏ အကူအညီကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်လိုချင်သည့်ရိုက်ကွင်းရိုက်ကွက်များကို မပြောဘဲနှင့်နားလည်သူတစ်ဦးဖြစ်ရုံမျှမက တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်သတိမမူမိလိုက်သည့်ရိုက်ကွက်များပင် အမိအရ ဖမ်းရိုက်ထားလိုက်နိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။

မောင်ပင်နီ(ကျေးလက်)မှာ ကျွန်တော်တို့၏ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းခရီးတွင် အမြဲပါရသူဖြစ်သည့်အလျောက် ကုန်လုံခရီးတွင်လည်း သူပါခဲ့လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ စာပေခရီးအထွေထွေတာဝန်ခံဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ မနက်စောစောတွင် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ကုန်လုံသို့ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ကုန်လုံသို့မတက်မီ ကိုဘိုနီက ကျွန်တော်တို့ကို ဆိုင်တစ်ဆိုင်သို့ခေါ်သွားပြီး ဆန်ခေါက်ဆွဲ ကျွေးသေး၏။ ဆန်ခေါက်ဆွဲကို မကြိုက်၊ ရန်ကုန်မှာရှိစဉ်က ဆန်ခေါက်ဆွဲကို မကြိုက်သဖြင့် စားလေ့စားထမရှိခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ ရောက်တုန်း စားဖူးသည်ရှိအောင် စားကြည့်လိုက်၏။ တော်တော်စား၍ ကောင်းသည့်ဆန်ခေါက်ဆွဲဖြစ်ပါသည်။ ဆန်ခေါက်ဆွဲတွင် အသားလုံးဝမပါပါ။ ခရမ်းချဉ်သီးအနှစ်များနှင့်ပဲပုပ်ထောင်း ဆီမပြန့်တပြန် ချက်ထားသည့်ဟင်းကို ဆန်ခေါက်ဆွဲထဲသို့လောင်းထည့်လိုက်သည်။ ထို့နောက် ကြက်သွန်ဖြူဆီချက်၊ ငရုတ်သီးဆီကြော်၊ တို့ဟူးကြွပ်ကြော်၊ ပဲငံပြာရည်။ တရုတ်နံနံစသည်တို့ဖြင့် စားရသည်။ ကျွန်တော် ထင်သည်ထက် အရသာရှိသည့်ခေါက်ဆွဲဖြစ်ပါသည်။

ကိုဘိုနီကျေးသည့်ဆန်ခေါက်ဆွဲကို စားသောက်ကြပြီးနောက် ကုန်လုံသို့ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ လားရှိုးကြီးသို့အရောက်တွင် ကမ္ဘာ့ဇာတိလွင် ထည့်လိုက်သည့်ဆေးစပ်ဆရာကျော်ငြိမ်းကို ဝင်ခေါ်ရသေး၏။ လားရှိုးကြီးရှိ ကျော်ငြိမ်း၏ အိမ်မှာ သပ်ရပ်သားနားသည့်တိုက်ခံအိမ် ဖြစ်လေသည်။

“ဆေးစပ်ဆရာရဲ့ အိမ်က ကောင်းလှချည့်လားက” ဟု ကျွန်တော်တို့က မေးသည့်အခါတွင် ကျော်ငြိမ်းက အားရပါးရ ရယ်လိုက်ရင်း

“ကျွန်တော့်အိမ် မဟုတ်ဘူးဆရာ။ ကျွန်တော့်ယောက်ဖရဲ့ အိမ်။ ကျွန်တော့်ယောက်ဖဆိုတာ ကျွန်တော့်နှမရဲ့ ယောက်ျား၊ ကုန်သည်ဆိုတော့ ဒီလိုအိမ်မျိုး ဆောက်နိုင်တာပေါ့”

ခရီးကြိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကားပေါ်တွင် ကျော်ငြိမ်း၏ အဖေလည်း လိုက်လာလေသည်။

သားနှင့်သမီးဆီသို့ အလည်လာပြီးနောက် လွယ်ပိန်းရဲ့ တောင်ခြေက ရွာသို့ပြန်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ကျော်ငြိမ်း၏ အဖေမှာ အသက် ၅၀ ကျော် ၆၀ နီးပါးလောက်သာ ရှိပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် သူ့ရုပ်မှာ အသက်နှင့်မလိုက်အောင် အိုစာလျက် ရှိကာ အသက် ၇၀ ကျော်၊ ၈၀ ခန့်အဘိုးကြီးတစ်ယောက်ဟုထင်ရလေသည်။ ကျော်ငြိမ်း၏ နှမ ကချင်အမျိုးသမီးကလေးမှာ ခေတ်ဆန်ဆန်ဝတ်စားထားလေသည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် သူသည်လည်း ကချင်အမျိုးသမီးနှင့်မတူဘဲ ဗမာအမျိုးသမီးတစ်ယောက်နှင့်တူနေသည်။ စကားပြောလျှင်လည်း အနည်းငယ်မျှ ဝဲခြင်းမရှိပါ။

လားရှိုးချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် ဆီးနှင်းတွေ ဆိုင်းနေလေသည်။ သို့ရာတွင် ချိုင့်ဝှမ်းကို ကာရံထားသည့်တောင်တန်းများပေါ်တွင်မူ နေရောင်ဝင်းပလျက်ရှိသည်။ ချိုင့်ဝှမ်းထဲမှနေကြည့်လျှင် ကိုယ့်အနီးတစ်ဝိုက်မှာသာ ဆီးနှင်းတွေဆိုင်းနေပြီး အဝေးတောင်တန်းတွေပေါ်တွင် နေရောင်တောက်နေသည်ထင်ရ၏။ သို့ရာတွင် တောင်အမြင့်တွေပေါ်သို့ တက်လာသည့်အခါ တောင်တန်းတွေပေါ်မှာ ဆီးနှင်းတွေ ဆိုင်းဆို့နေပြီး ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် နေရောင်ဝင်းပနေသည်ကို တွေ့ရပြန်လေသည်။ မျက်စိလှည့်ခြင်းလော၊ သို့တည်းမဟုတ် တောင်အောက်မှ တောင်ပေါ်သို့ တက်နေချိန်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းသွားခြင်းလောဟု ခွဲခြားမရနိုင်ပါ။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းက ဆောင်းတွင်းရှုခင်းသည် ထိုအတိုင်းဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်တို့နှင့်ပါလာသူများက ပြောပြကြလေသည်။

ရေပူချောင်းသို့ရောက်သောအခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် နန်းလုံခမ်းသို့ဆိုင်ဘက်သို့လှမ်းကြည့်ကြသည်။ ဆိုင်ရှေ့တွင် ကုန်ကားကြီးတွေ ရပ်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ မနေ့ညက အိပ်သည့်ကားများ ဖြစ်ပြီး အချို့မှာ ခရီးဆက်ရန် ပြင်ဆင်နေကြလေသည်။ ကားနောက်ပိုင်းတွင် ဆိုဖာများ၊ ဆက်တီများကို တွေ့ရလေသည်။ တချို့ကားများပေါ်တွင် ဂီတာများကိုလည်း တွေ့ရ၏။

လားရှိုးမှ နံနက်လက်ဖက်ရည်နှင့် အဆာပြေစားသောက်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်၍ တစ်ကြောင်း၊ ရှေ့တွင် ခရီးဆက်စရာရှိသေးသဖြင့် တစ်ကြောင်း နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်တွင် မနားကြတော့ပါ။

ခဏကြာလျှင် သိန္နီသို့ရောက်လေသည်။ သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် နေရောင်ဖျော့ဖျော့လင်းကာ လေက အေးစိမ့်လျက် ရှိ၏။

သိန္နီမြို့လယ်လမ်းမကြီးက လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို ကြိုနေသည့် သတင်းထောက်ဟောင်းကိုကျော်အေးနှင့်စာဆိုတော်အဖွဲ့ဝင်အချို့ကို တွေ့ရလေသည်။ အမှန်အားဖြင့် သူတို့အဖို့ ကျွန်တော်တို့ကို ကြိုဆိုရန် အထူးဝါယမစိုက်ထုတ်စရာ မလိုပါ။ မြို့လယ်လမ်းမကြီးပေါ်က လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်သို့ ထွက်လာရုံမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကွတ်ခိုင်၊ မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းသို့ သွားသော မော်တော်ယာဉ်ကားမှန်သမျှနှင့် ကွန်လုံ-ဟိုပန်သို့ သွားသည့် မော်တော်ကားမှန်သမျှသည် ထိုလမ်းမကြီးကို ဖြတ်သန်းသွားရလေရာ လမ်းမပေါ်လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ထိုင်နေလျှင် လာသမျှကားကို မလွတ်နိုင်ပါ။

လားရှိုးတွင် မနက်စာနှင့်လက်ဖက်ရည်ကို စားသောက်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည့်တိုင် ကိုကျော်အေးတို့ ကျွေးသဖြင့် နာမည်ကျော်သိန္နီခေါက်ဆွဲကို စားကြရသေးသည်။ နာမည်ကျော်သလောက်လည်း ကောင်းသည့်ခေါက်ဆွဲဖြစ်ပါသည်။ သိန္နီခေါက်ဆွဲကောင်းခြင်းမှာ အဆင်အပြင်ကြောင့်လည်း မဟုတ်ပါ။ အဆာပလာကြောင့်လည်း မဟုတ်ပါ။ သိန္နီနယ်က ထွက်သည့်ဂျုံအနုစား၊ အကောင်းစားဖြင့်လုပ်ထားသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ခေါက်ဆွဲနှင့်အတူ သိန္နီနယ်ထွက် နာမည်ကျော်သိန္နီဝက်သားချဉ်ကြော်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ မြည်းကြည့်ကြပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ရောက်လျှင် ရှောင်ရွှေ မရသောအစားသောက်နှစ်မျိုးမှာ ဝက်သားနှင့်အချဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဝက်သားကို အမျိုးမျိုးပြုပြင်စီမံကြပြီး အချဉ်ကိုလည်း အမျိုးမျိုးပြုလုပ်စီမံ၍ စားကြလေသည်။ မုန်ညင်းချဉ်၊ အမဲချဉ်၊ ဝက်သားချဉ် စသည့်စားသောက်ဖွယ်များကို ထမင်းဝိုင်းတိုင်းတွင် တွေ့ရလေသည်။ လက်လုပ်ချဉ်ကို ကျွန်တော် မစားသည်မှာကြာပါပြီ။ သို့ရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ ရောက်လျှင် ဝက်သားကို ရှောင်ရန် ခက်သကဲ့သို့ လက်လုပ်ချဉ်ကိုလည်း ရှောင်ရန်ခက်သဖြင့် ရှောင်မနေတော့ပါ။

သိန္နီမှ ကွတ်ခိုင်နှင့်မူဆယ်သို့ တစ်လမ်းခွဲသွားပြီး ကွန်လုံ-ဟိုပန်သို့ တစ်လမ်းခွဲသွားသည်။ သိန္နီမှ ကွန်လုံသို့ ၅၃ မိုင် ဝေးလေသည်။

သိန္နီမှထွက်သောအခါတွင် တောင်တန်းများကို ကျော်ဖြတ်ရလေသည်။ ထိုတောင်တန်းများမှာ အတွင်းပိုင်း တောင်တန်းများဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ တောင်တန်းများမှာ သစ်ပင်ဝါးပင်တို့ဖြင့် စိမ်းစိုညိုမှိုင်းလျက်။ ထိုတောင်တန်းများမှနေ၍ စိမ့်စမ်းများစွာသည် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းထဲသို့ စီးဝင်ကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ဝှမ်းတွင် မကြာခဏတွေ့ရသည့်နမ္မတူမြစ်ခေါ် ဒုဠဝတီမြစ်ခေါ် မြစ်ငယ်မြစ်သည် ထိုတောင်တန်းများမှ မြစ်ဖျားခံ၍စီဆင်းလာခြင်းဖြစ်လေသည်။

သိန္နီမှထွက်လျှင် မိုင်အနည်းငယ်မျှသာ ကတ္တရာစေးလမ်းဖြစ်ပြီး ထိုမှလွန်သော် ကျောက်လမ်းဖြစ်လေသည်။ အများအားဖြင့် ထိုအနီးတစ်ဝိုက်မှ ထုံးကျောက်တောင်များကို ဖြိုပြီး လမ်းခင်းထားသည့်ကျောက်လမ်းဖြစ်သည်။ ထုံးကျောက်များကို ညက်အောင် ကြိတ်ပြီး ခင်းထားသဖြင့် လမ်းချောသည်ဟုဆိုနိုင်သော်လည်း ကျောက်မှုန်များကြောင့် ဖုန်တထောင်းထောင်း ဖြစ်နေလေသည်။

မော်တော်ကားသည် ကချင်ရွာ၊ ရှမ်းတရုတ်ရွာကလေးများကို ဖြတ်လာခဲ့သည်။ အတန်ကြာလျှင် လမ်းတွင် ရွာတွေ ကျဲသွားပြီး တောကြီးတောင်ကြီးတွေ များလာသည်။ မော်တော်ကားသည် ကချင်ရွာကလေးနှင့်ရှမ်းတရုတ်ကလေးတစ်ရွာနှစ်ရွာကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် နမ့်ဆလပ်ရွာသို့ရောက်လေသည်။ နမ့်ဆလပ်ကား ကွန်လုံသွား ကားများ ရပ်နားရာနေရာဖြစ်ပြီး သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းအဆုံးတွင် ရှိလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ဆလပ်ရွာတွင် လက်ဖက်ရည်သောက်၍ နားရင်း နောက်မှလိုက်လာ

သည့်ကားများကို စောင့်ကြသည်။ ခရီးသည်တင်ကားများသည် လားရှိုးမှ နမ့်ဆလပ်မအထိ တစ်စီးချင်း ကိုယ့်အစီအစဉ်ဖြင့် ထွက်လာခဲ့ကြသော်လည်း နမ့်ဆလပ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် စုပေါင်းကာ ကွန်ဗိုင်းသဘောမျိုးဖြင့် သွားကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘာအစောင့်အရှောက်မျှတော့ ပါသည်မဟုတ်ပါ။ ကားတွေ စုသွားကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

နမ့်ဆလပ်မှာ ၅ ရက်ဈေးရှိသည့်ရွာကြီးဖြစ်သည်။ ၅ ရက်ဈေးရှိခြင်း၊ မော်တော်ကားများ ဆိုရာဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ထမင်းဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တို့ဖြင့် တော်တော်လေး စည်ကားပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စောသေးသဖြင့် မနက်စာ မစားကြသေးဘဲ နမ့်ဆလပ်ရွာဈေးဆိုင်တန်းများကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ ထူးထူးဆန်းဆန်း ပစ္စည်းဆို၍ သိပ်မရှိလှပါ။ တွေ့နေကျဖြစ်သည့်ရှမ်းအရက်၊ ယိုးဒယားပစ္စည်း၊ တရုတ်ပစ္စည်းနှင့်တောင်ပေါ်မှထွက်သည့်ဆေးဖက်ဝင်ပစ္စည်းအချို့သာ ရှိပါသည်။

ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ပလောင်အမျိုးသမီးများနှင့်တွေ့သဖြင့် သူတို့နှင့်အတူ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ပထမသော် ဓာတ်ပုံအရိုက်မခံကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဓာတ်ပုံဆရာကိုဘိုနီက သူတို့ကိုလည်း ရိုက်ပြီးသား ဓာတ်ပုံပေးပါမည်ဟု ကတိပြုကာ စည်းရုံးတော့မှ အဝတ်အစားတွေလဲပြီး ဓာတ်ပုံအရိုက်ခံကြပါသည်။

ထိုပလောင်အမျိုးသမီးများမှာ နမ့်ဆလပ်အနီးရှိ တောင်များပေါ်မှ ဆင်းလာပြီး ရန်ကုန်သို့ ဘုရားဖူးခရီးသွားမည့်ပလောင်အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်ပြီး မကြာမီတွင် ခရီးသည်တင် ဂျစ်ကားနှစ်စီးနှင့်ကုန်တင်ကားကြီးနှစ်စီး ရောက်လာသဖြင့် ခရီးဆက်ထွက်ခဲ့ကြသည်။

နမ့်ဆလပ်မှ လွန်လျှင် တောတွေက ပိုလို့နက်ရှိုင်းလာသည်။ တောင်တွေက ပိုလို့မြင့်မားလာသည်။ ကျွန်တော်တို့ကားများသည် တောင်ကြီးများကို မနည်းတက်ယူကြရသည်။ ကမ်းပါးနက်ရှိုင်းမတ်စောက်သည့်လျှိုမြောင်များထဲတွင် သစ်ပင်ကြီးတွေ ပေါက်နေကြသည်။ တကယ့်စိမ့်မြိုင်ကြီးတွေ ဖြစ်ပါ၏။ ထိုနေရာမှ တောင်ကြီးများကို တက်ပြီးလျှင် အောက်သို့ ပြန်ဆင်းကြရပြန်သည်။ ထိုနေရာမှာ ရေဝေကုန်းတန်းဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စီးဆင်းကြသည့်မြစ်ချောင်းများသည် ထိုရေဝေကုန်းတန်းမှ စီးဆင်းလာကြခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့သည် အနောက်ဘက်သို့ စီးဆင်းကြပြီး ရေဝတီသို့စီးဝင်ကြသည်။ အချို့ကား အရှေ့ဘက်သို့စီးဆင်းကြပြီး သံလွင်သို့ စီးဝင်ကြသည်။

တောင်ကြီးပေါ်မှ ဆင်းပြီး အတန်ကြာလျှင် ကျွန်တော်တို့ကားများသည် နားတီးရွာသို့ရောက်လာကြလေသည်။ နားတီးရွာတွင်လည်း ထမင်းဆိုင်များ၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များရှိသဖြင့် ထိုနေရာတွင် မော်တော်များ ရပ်နားလေ့ရှိကြသည်။

နားတီးမှလွန်လျှင် ရပ်စရာ စခန်းဟူ၍ မရှိတော့။ တော ပို၍ နက်ရှိုင်းပြီး ပို၍မြင့်မားသည့်

တောင်တန်းကြီးများကို ကျော်ဖြတ်ရမည်ဖြစ်သည့်အတွက် မော်တော်ကားများကို ရေဖြည့်၊ ဆီဖြည့် လုပ်ကြရသလို လူတွေကိုလည်း အစာရေစာ ဖြည့်ကြရသည်။

နားတီးတွင် ထမင်းဆိုင် သုံးလေးဆိုင်ရှိသော်လည်း ထမင်းဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင်သာ လူစည်ကား နေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဝင်သွားသည့်အခါ ထိုင်စရာပင် မရှိတော့။ အချို့က မတ်တပ်ရပ်ပြီး စားနေ ကြသည်။ အချို့က မစား။ နေရာမရှိသေးသဖြင့် စောင့်နေကြသည်။ အချက်အပြုတ်ကောင်းခြင်း၊ ထမင်းရောင်းသည်သူငယ်မလေး၏ ဆက်ဆံရေးကောင်းခြင်း၊ ရုပ်ချောခြင်းတို့ကြောင့် ထိုဆိုင်တွင် ဤ မျှလူစည်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုဆိုင်က ဟင်းများမှာ ပြည်မတွင် တွေ့ခဲ့ရသည့်ရှမ်းတရုတ်ဟင်းများဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော် သည် မန္တလေးရှိ တရုတ်ဟိုတယ်များ၊ ပျော်ပွဲစားရုံများမှ ရှမ်းတရုတ်ဟင်းများကို စားခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုဟင်းများလည်း ထူးခြား၍ အရသာကောင်းမွန်သည့်ဟင်းများဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် နားတီးရွာ တွင် ထိုသူငယ်မဆိုင်မှ စားခဲ့ရသည့်ရှမ်းဟင်းများကမူ ကျွန်တော် စားဖူးသမျှသော ရှမ်းတရုတ်ဟင်း များတွင် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ဟု ထင်ပါသည်။ ဟင်းအမျိုးအမည်တွေက ထူးခြားဆန်းပြားသ လောက် အချက်အပြုတ်ကလည်း ကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဟင်းတစ်မည်မှာ ဆတ်သား ချဉ်ကို ကြက်သွန်ဖြူနီ၊ ချင်း၊ ငရုတ်သီးစိမ်း၊ တရုတ်နံနံတို့ဖြင့် ကြော်ထားသည့်ဟင်းဖြစ်ပါသည်။ ပု စွန်ချဉ်၊ ငါးကလေးချဉ်၊ အမဲချဉ်၊ ဝက်သားချဉ်တို့ကို စားခဲ့ဖူးသော်လည်း ဆတ်သားချဉ်ကိုမူ ပထမ ဆုံးအကြိမ် စားဖူးခြင်းဖြစ်လေသည်။

နားတီးရွာတွင် မနက်စာ စားခဲ့ကြပြီးနောက် ခရီးဆက်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ မော်တော်ကားလမ်း မှာ တောင်ကြီးများကို ဖြိုပြီး တောင်စောင်းကြီးများတွင် ဖောက်သွားသည်။ တစ်ဖက်တွင် နမ့်နင်း ချောင်းသည် တောင်ကြိုတောင်ကြား၊ ကမ်းပါးကြိုကမ်းပါးကြားမှ စီးဆင်းနေသည်။ လမ်းတစ် လျှောက်လုံးတွင် နမ့်နင်းချောင်း၊ တစ်ဖက်တွင် တောင်ကမ်းပါးယံကြီးတွေ။ တောင်များမှာ သက်နု ကျောက်များဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ တချို့နေရာများတွင် ချောင်းဘက်ကမ်းပါးတွေ ပြိုကျနေကြသည်။ မော်တော်ကားတစ်စင်း လွတ်ရုံလောက်သာ မောင်းနိုင်သည့်နေရာတွေက အများအပြား။ ချောင်းထဲ သို့ ပြိုကျနေသော ကမ်းပါးများတွင် သစ်ပင်ဝါးပင်တွေ ပေါက်နေကြသည်။ ထိုသစ်ပင်ဝါးပင်များ ကြောင့် နောက်ထပ် ကမ်းမပြိုခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သစ်ပင်ဝါးပင်တွေသာ မရှိလျှင် လမ်းပင်ပဲ့ပါသွား နိုင်သည်။ သည်အထဲတွင် တောင်ပေါ်က ကျလာသည့်စိမ့်စမ်းများကလည်း မော်တော်ကားလမ်းကို ဖြတ်ကာ ချောင်းထဲသို့ ဖြာဆင်းနေကြသေးသဖြင့် အချို့နေရာများတွင် လမ်းပေါ် တွင် ရေတွေ တင် နေသည်။

နမ့်နင်းချောင်းအတိုင်း ကပ်ဖောက်ထားသည့်မော်တော်ကားလမ်းမြှောင်ကလေးအတိုင်း ဆင်း လာခဲ့ပြီး အတန်ကြာလျှင် ထူးခြားသောတောင်ကြီးတစ်လုံးကို မြင်ရ၏။ ရင်သားမောက်မောက်နှင့် မိန်းမတစ်ယောက် ပက်လက်လှန်အိပ်နေသည်နှင့်တူသည်ဟု ပြောကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကြည့်မိကြ

သည်။ ဟုတ်ပါ၏။ မေး၊ ပါး၊ နှာရောင်တို့ သဏ္ဍာန်ကိုပင် ဖမ်းယူ၍ ရပါသည်။ ထိုတောင်မှာ ဟိုက်ကမ်းပါးတောင်ဟု သိရလေသည်။

နမ့်နင်းချောင်း သံလွင်မြစ်ထဲသို့စီးဝင်ရာ မြစ်ဆုံတွင် ရွာတစ်ရွာကို တွေ့ရသည်။ ယင်းမှာ ဟိုလီဆိုသောရွာဖြစ်ပြီး ကိုးကန့်တရုတ်များ နေထိုင်ကြသည်။ ညနေ နေပူဆာထဲတွင် ကိုးကန့်တရုတ်များ နေဆာလှုံနေကြသည်။ အများအားဖြင့် ဝက်မွေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြသည်ဟု သိရသည်။ ဟိုလီမှာ ကွန်လုံနှင့် ၄ မိုင်ကျော်ဝေးသည်။ ထို ၄ မိုင်အတွင်းတွင် နမ့်နင်းချောင်းက တောင်မှမြောက်သို့ စီးနေပြီး သံလွင်မြစ်က အနောက်မှ အရှေ့သို့စီးဆင်းသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်တန်းများပေါ်တွင် ဆင်းလာရင်း သံလွင်မြစ်ကို လှမ်းကြည့်ကြသည်။ တရုတ်တို့က သံလွင်မြစ်ကို ‘လူပိုကျန်’ဟုခေါ်ကြပြီး ရှမ်းတို့က ‘နမ့်ခုံး’ဟုခေါ်ကြသည်။ နမ့်မှာ ရေဖြစ်ပြီး ခုံးမှာ မှတ်ကျောက်ဟုအဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ ‘မှတ်ကျောက်ပေါများသောမြစ်’ဟု အနက်ထွက်သည်။ သံလွင်မြစ်ကား ဧရာဝတီမြစ်လို မကျယ်။ တောင်တန်းတွေကြားမှာ စီးဆင်းရသဖြင့် အချို့နေရာများမှာ လွန်စွာကျဉ်းမြောင်း၏။ ချင်းတိုင်းမြစ်လိုလည်း မတိမ်။ ချောက်ကြိုချောက်ကြား၊ ကမ်းပါးကြိုကမ်းပါးကြားမှ စီးဆင်းရသဖြင့် နက်ရှိုင်းသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ မြင်လိုက်ရသည့်ကွန်လုံနားတစ်ဝိုက်မှသံလွင်မြစ်ကား ထင်သလောက်လည်း မကျဉ်းလှပါ။ ထင်သလောက်လည်း ရေစီးမသန်လှပါ။ ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် မြစ်ဝှမ်းတော်တော်ကျယ်သဖြင့် သံလွင်သည် တငြိမ်ငြိမ်စီးနေပါသည်။ ဆိုဗီယက်စာရေးဆရာ ရှီလိုကော့က ရုရှားအောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးအပြီးတွင် ဒွန်မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်ကြသော ကော့ဆက်လူမျိုးစုများကို နောက်ခံထားကာ ‘တငြိမ်ငြိမ်စီးနေသောဒွန်’ဟူသည့်ဝတ္ထုကြီးတစ်ပုဒ်ကို ရေးခဲ့ပါသည်။ သူနည်းတူ သံလွင်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်ကြသော လူမျိုးစုတွေကို နောက်ခံထားသည့်ဝတ္ထုရှည်ကြီးမျိုးကို ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစာရေးဆရာတွေ ဘယ်တော့မှ ရေးနိုင်မည်နည်းဟု ကျွန်တော်တောင့်တမိပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကွန်လုံသို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် ညနေ တော်တော်စောင်းနေလေပြီ။

(၂၁)

ကွန်လုံမှာ တစ်ညချမ်း

ကွန်လုံမှ ကျွန်တော်တို့အိမ်ရှင်မှာ ဗျူဟာမှူးဗိုလ်မှူးဘက်ီးလော့ရင့်စင်အောင်ဒင်ဖြစ်၏။ ဗိုလ်မှူးကြီးမှာ အသားညိုညို၊ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ မေးရိုးကားကားနှင့်ဖြစ်ပြီး စစ်သားတစ်ယောက်၏ ဥပဓိရုပ်အပြည့်ရှိသူဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် သူ့ရုံးညွှန်ခန်းတွင် ကျွန်တော်တို့ကို ညွှန်ခံရင်း ကျွန်တော်တို့ သိလိုရာတို့ကို ဖြေကြားပြီးနောက် ကွန်လုံမြို့ကို သူ့ကိုယ်တိုင်လိုက်ပြသည်။

ကွန်လုံကို တချို့က ‘ကွမ်းလုံ’ဟုလည်း ရေးကြသည်။ ဘယ်သင်းက မှန်သည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ ကွန်လုံဆိုသည်မှာ ‘ကျွန်းကြီး’ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ နမ့်တင်းချောင်းသည် လွယ်ပိန်းရဲတောင်ကြားမှနေ၍ မြောက်သို့ စီးဆင်းလာခဲ့ပြီးလျှင် ဟိုလီရွာအနီးတွင် သံလွင်မြစ်ထဲသို့စီးဝင်ကာ အနောက်မှ အရှေ့သို့ ၄ မိုင်ခန့် စီးဆင်းလာခဲ့သည်။ သို့စီးဆင်းလာခဲ့စဉ် လွယ်မန်ခါးတောင်ခြေမှ စီးဆင်းလာခဲ့သော နမ့်တင်းချောင်းနှင့်ပေါင်းဆုံခဲ့သည်။ ထိုနေရာတွင် မြစ်နှစ်မြစ်တို့ဆုံကြသဖြင့် အလယ်ကောင်တွင် ကျွန်းကြီးတစ်ကျွန်းဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ ထိုကျွန်းကြီးကို အစွဲပြု၍ ကွန်လုံဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ကွန်လုံသည် သံလွင်မြစ်၏ မြောက်ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် တပ်စခန်းများနှင့်နောက်တိုးလာသည့်လူနေအိမ်ခြေသစ်များ ရှိကြသည်။ ကွန်လုံတောင်ဘက်ကမ်းနှင့်မြောက်ဘက်ကမ်းကို နာမည်ကျော် ကွန်လုံကြိုးတံတားကြီးဖြင့် ဆက်ထား၏။ ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်က သင်ခဲ့ရသည့်ပထဝီဝင်ထဲတွင် ကွန်လုံကူးတို့ဆိပ်ဟု မှတ်ခဲ့ရသဖြင့် ကွန်လုံသည် ကူးတို့ဖောင်တွေ၊ ကူးတို့လှေတွေဖြင့်ရှုပ်ယှက်ခတ်နေလိမ့်မည်ဟု မျက်စိထဲတွင် မြင်နေခဲ့သည်။ ထိုမျှမက ကွန်လုံကို မြို့ဟုမမြင်။ ကူးတို့ကူးနေသည့်ရွာကလေးတစ်ရွာဟု မြင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် မြင်နေသည့် ကွန်လုံနှင့်တကယ်တွေ့မြင်လိုက်ရသည့်ကွန်လုံ၏ ရုပ်ပုံလွှာတို့သည် တခြားစီဖြစ်နေလေသည်။

ကျွန်တော် တကယ်မြင်တွေ့လိုက်ရသည့်ကွန်လုံကား တောင်ဘက်ကမ်းအဆောက်အအုံသစ်တွေနှင့်လှပနေသော ကွန်လုံ။ သံလွင်မြစ်ကို ဖြတ်ကူးထားသည့်ကြိုးတံတားကြီးဖြင့် လှပနေသည့်ကွန်လုံ။ တောင်ကမ်းပါးယံတွင် အစီအရီ ဆောက်ထားသည့်အိမ်သစ်၊ ရုံးသစ်တွေနှင့်စည်ကားနေသည့် ကွန်လုံ။ လွယ်ပိန်းရဲ၊ လွယ်မန်ခါး၊ ဟိုက်ကမ်းပါးစသည့်တောင်စဉ်တောင်တန်းတို့၏ ရင်ခွင်တွင် မှေးစက်နေသည့်ကွန်လုံ။

ကွန်လုံက ညချမ်းတွင် ဆောင်းနှင်းတွေ မှန်နေလေသည်။ နှင်းမြူနှင့်တောင်ခိုးတို့ကြားတွင် ရေးရေးမှုန်ပေါ်နေသည့်ကွန်လုံ၏ ရုပ်ပုံလွှာသည် ပန်းချီကားတစ်ချပ်နှင့်တူနေသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် ကားကို ကိုယ်တိုင်မောင်းကာ ကျွန်တော်တို့ကို ကုန်လုံမြို့ထဲသို့ ခေါ်သွား၏။ ကုန်လုံကြီးတံတားကို ဖြတ်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် လွတ်လပ်ရေးကျောက်တိုင် ရှိရာ ကုန်းမြင့်သို့တက်လာခဲ့ကြသည်။ ကုန်လုံတွင် မြေပြန့်ဟူ၍ သိပ်မရှိပါ။ ဈေးနားတစ်ဝိုက်တွင်သာ မြေပြန့်ဖြစ်ပြီး ကျန်ရပ်ကွက်များမှာ ကုန်းမြင့်များပေါ်တွင် တည်ထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ကုန်လုံလွတ်လပ်ရေးကျောက်တိုင်ကုန်းမှ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် နောက်ဘက်တွင် မိုးနေသည့် ဟိုက်ကမ်းပါးတောင်နှင့်ကုန်းမြင့်ခြေရင်းတွင် ဝပ်စင်းနေသောကုန်လုံမြို့ကလေးကို ကောင်းကောင်း မြင်ရသည်။ ကုန်လုံတွင် အိမ်ခြေတထောင်ကျော်ရှိပြီး လူခြောက်ထောင်ကျော် နေထိုင်သည်ဟု သိရ လေသည်။ အများအားဖြင့် ကိုးကန့်တရုတ်အမျိုးသားများ ဖြစ်လေသည်။

ကုန်လုံလွတ်လပ်ရေး ကျောက်တိုင်ကုန်းမှ ဆင်းခဲ့ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် မြို့လယ်ဈေး ပိုင်းသို့ လာခဲ့ကြ၏။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် ဈေးနားက ဆိုင်တစ်ဆိုင်သို့ ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ် သွားလေသည်။ ဆိုင်ရှင်မှာ ကိုးကန့်တရုတ်အမျိုးသားကြီးတစ်ဦး ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဆိုင်ကို တကယ် ဦးစီးနေသူမှာ သွက်လက်ချက်ချာ၍ ရုပ်ရည်ချောမောသည့်သူ့သမီးပျို ဖြစ်လေသည်။ ထိုသူငယ်မ၏ သွက်လက်ဖော်ရွေမှု၊ ရုပ်ရည်လှပမှုတို့ကြောင့် သူ့ဆိုင်သည် အမြဲလိုလို လူစည်ကားနေတတ်သည်။ ထိုသူငယ်မကိုကား ကိုးကန့်တရုတ်စကားကိုသာမက ရှမ်း၊ မြန်မာ၊ ဝစသည့်စကားများကိုလည်း ကောင်းကောင်းပြောနိုင်သည်။ မြန်မာစာကိုလည်း ရေလည်အောင် ဖတ်နိုင်လေသည်။

ကုန်လုံမြို့၏ လူဦးရေ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကိုးကန့်အမျိုးသားများဖြစ်ပြီး အခြားလူမျိုးစုများ မှာ အနည်းငယ်သာ ရှိလေသည်။ မြန်မာမှာ ပြည်မမှ လာရောက်အမှုထမ်းသည့်အစိုးရ အမှုထမ်းများ သာ ရှိကြသည်။

“ဟေ့ ရင်ရင်၊ ဟောဒါက စာရေးဆရာတွေ” ဆိုကာ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်က ကျွန်တော်တို့ကို ဆိုင်ရှင်၏ သမီး ကိုးကန့်အမျိုးသမီးကလေးနှင့်မိတ်ဆက်ပေးလေသည်။

“ဆရာတို့စာတွေကို ကျွန်မဖတ်ဖူးပါတယ်။ ‘မားတောင်’ဝတ္ထုထဲက သံချောင်းကိုသတ်ပစ်ကာ ကျွန်မတို့ နည်းနည်းမှ မကျေနပ်ဘူး” ဟု ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်တို့မှာ ကိုးကန့်အမျိုးသမီးကလေးကို ကြည့်၍ အံ့အားသင့်နေကြသည်။

“မင်းက ဝတ္ထုတွေ ဘာတွေလဲ ဖတ်သကိုး”

“ဖတ်တာပေါ့၊ ကျွန်မ လားရှိုးမှာ ကျောင်းနေလာတာပဲ”

ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် ရင်ရင်တို့ ဆိုင်တွင် ထိုင်ရင်း စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲအတွက် စီ

မံစရာရှိသည်တို့ကို စီမံနေလေသည်။

ကုန်လုံကို လာခဲ့သည့်မူလအစီအစဉ်ထဲတွင် စာပေဟောပြောပွဲအစီအစဉ်မပါချေ။ လေ့လာရေးအစီအစဉ်မျှသာ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်နှင့်တကွ အရာရှိများ၊ အကြပ်များ၊ တပ်သားများနှင့်မြို့ခံလူထုသည် ကျွန်တော်တို့ကို မြင်သည့်အခါတွင် မနေနိုင်တော့။ တစ်ညအိပ်မည့်အတူတူ စာပေဟောပြောပွဲတစ်ပွဲလောက် လုပ်သွားစေချင်ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် သတင်းထောက်ကိုကျော်သန်းထွန်းကိုခေါ်၍ မြို့ကို လှည့်လည်ကြေညာခိုင်း၏။ လျှပ်တစ်ပြက်စီစဉ်ရသည့်ဟောပြောပွဲပေတည်း။

မြို့ထဲတွင် ထမင်းစားသောက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ကုန်လုံတံတားတောင်ဘက်ရှိ စခန်းသို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ဟောပြောပွဲကို တပ်ထဲတွင် လုပ်ရန်စီစဉ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် တပ်ထဲရှိ အရာရှိ၊ အကြပ်၊ တပ်သားများနှင့်အိမ်ထောင်သည်များ ဟောပြောပွဲကို နားထောင်နိုင်ရန် တပ်ထဲတွင် စီစဉ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

“ကျွန်တော်တို့အဖို့ ကြုံခဲ့ပါတယ်ဆရာ၊ ဒီတော့ ဒီလိုစာပေဟောပြောပွဲမျိုးကို ကျွန်တော့်အရာရှိတွေ၊ တပ်သားတွေတင် မကဘူး။ အိမ်ထောင်သည်လိုင်းက မိသားစုတွေပါ နားထောင်စေချင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီကို စာရေးဆရာမပြောနဲ့ စာအုပ်တို့ မဂ္ဂဇင်းတို့တောင် မှန်မှန်ရောက်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ သူတို့တတွေ နားထောင်စေချင်တယ်။ မြို့ထဲလာပြီး နားထောင်ချင်တဲ့ပရိသတ်အတွက်တော့ ကျွန်တော် ကားတွေ လွှတ်ပေးမယ်။ ပြီးတော့ ဟောပြောပွဲပြီးရင်လဲ ကားတွေနဲ့ပြန်ပို့မယ်”

ကုန်လုံမြို့ထဲမှ ကျွန်တော်တို့ ပြန်လာသည့်အခါတွင် ညနေ ၆ နာရီသာသာလောက်မျှသာ ရှိသေးသည့်တိုင် နေအတော်မှောင်နေလေပြီ။ တောင်တန်းတွေ ပတ်ပတ်လည် ဝိုင်းနေသည့်ကုန်လုံက ဆောင်းရက်များသည် တခြားဒေသများက ဆောင်းရက်များထက် ပို၍ နေ့တာ တိုနေသည်။ နေထွက်လျှင်လည်း တော်တော်နှင့်နေလုံးကို မမြင်ရ။ နေလုံးသည် တောင်တန်းတွေကို အကြာကြီးကျော်ဖြတ်နေရသည်။ တောင်တန်းတွေအပေါ်သို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင်လည်း လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် မလင်းနိုင်။ နှင်းမြူတွေနှင့်တောင်ခိုးတွေကို ထိုးဖောက်နေရသေးသည်။ ဆီးနှင်းတွေကို ဖောက်ထွက်ပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း စူးစူးရဲရဲ လင်းနိုင်ခြင်း မရှိ။ ဖျော့ဖျော့သာ လင်းနိုင်သည်။

ထုံးစံအတိုင်းဆိုလျှင် ညနေ ၆ နာရီထိုးသည်နှင့်ကုန်လုံတံတားကို ပိတ်လိုက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုနေ့ည၌မူ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် ဟောပြောပွဲပြီးသည့်အထိ ကုန်လုံတံတားကို တာဝန်ယူ၍ ဖွင့်ပေးလိုက်သည်။ မြို့ထဲမှလာသည့်ပရိသတ်များ ပြန်နိုင်ရန်ဖြစ်လေသည်။ ဟောပြောပွဲကို ကျင်းပပေးသောဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်ကို ကျေးဇူးတင်ရပါသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်သည် တံတားဂိတ်တွင် တာဝန်ကျသည့်ကင်းများအား မှာစရာရှိသည်

တို့ကို မှာပြီးနောက် ကားကို မောင်းထွက်မည်ပြုစဉ် ကင်းတဲထဲမှ ကင်းတာဝန်မကျသေးသော ရဲဘော် တစ်ယောက်က ကားနားသို့ တဖုတ်ဖုတ်နှင့်ပြေးလာလေသည်။ ပြေးလာရင်းလည်း ကျွန်တော့်နာမည် ကို အော်ခေါ် လေသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်က ကားကို ရပ်ပေးလိုက်စဉ်

“ဆရာမြသန်းတင့် ပါသလား၊ ဆရာမြသန်းတင့်” ဟုမေးသည်။

“ပါတယ် ကျွန်တော်ပဲ”

ရဲဘော်သည် လက်နှစ်ဖက်နှင့်ကျွန်တော့်လက်ကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဆွဲယမ်းကာ

“နောင်မှာ ‘မားတောင်’ လို ဝတ္ထုမျိုးတွေ ရေးနိုင်ပါစေ၊ ‘သံချောင်း’ လိုဇာတ်လိုက်မျိုးကို ဖန် တီးနိုင်ပါစေ” ဟုပြောပြီးနောက် ကျွန်တော့်ကို အလေးပြုသဖြင့် ကျွန်တော်ကလည်း သူတို့ကို ပြန်၍ အလေးပြုလိုက်ရသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်က ရဲဘော်လေးကို ကျေနပ်စွာ ကြည့်လိုက်ရင်းက

“ရဲဘော်လေးတွေက စာ သိပ်ဖတ်တာ ဆရာ၊ သူတို့ခမျာမှာ ဒါပဲ အပျင်းဖြေစရာရှိတာ” ဟု ကရုဏာသက်စွာ ပြောပါသည်။

ထိုညက ဟောပြောပွဲကို တပ်စခန်းထဲရှိ ခန်းမဆောင်ထဲတွင် ကျင်းပရာ ခန်းလုံးပြည့်မျှ တက် ရောက်ကြသည်။ တပ်ထဲက အရာရှိ၊ အကြပ်၊ တပ်သားများအပြင် အိမ်ထောင်သည်မိသားစုများ လည်း တက်ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်၏ စီစဉ်ချက်အရ ကုန်လုံမြို့ထဲမှ ပရိသတ်ကိုလည်း ကား ကြီးများဖြင့် အသွားအပြန် ပို့ပေးလေသည်။ ရာသီဥတုအလွန်အေးသည့်တိုင် ပရိသတ်မှာ ဟောပြော ပွဲပြီးသည်အထိ နားထောင်ကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲသည် သန်းခေါင်ကျော်မှ ပြီးတော့ သည်။

မနက်ပိုင်းတွင် ဗျူဟာမှူးဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်နှင့်တပ်ရင်းမှူးတို့က မနက်စာအဖြစ် ရန်ကုန် မုန့်ဟင်းခါးချက်၍ ကျွေးလေသည်။ ရန်ကုန်မုန့်ဟင်းခါးဆိုသည်မှာ ငါးခူ၊ ငါးကျည်းစသည်တို့နှင့် ဟင်းရည်ချက်ထားသောမုန့်ဟင်းခါးဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် မပြောနှင့်။ အညာရောက်လျှင်ပင် ရန်ကုန်မုန့်ဟင်းခါးကို မစားရတော့။ အညာမှာ ငါးခူ၊ ငါးကျည်းရှားသည့်အတွက် မုန့်ဟင်းခါးလက် သုပ်ကိုသာ စားကြရသည်။ ဝက်သားလုံး၊ ဝက်အူချောင်းစသည်တို့ကို ခြေထည့်ပြီး ပဲမှုန့်၊ ဆီချက်၊ နံ နံပင်စသည်တို့ဖြင့် သုပ်၍ စားကြခြင်းဖြစ်၏ ။ ရှမ်းပြည်နယ်ကား တောင်ပေါ် ဒေသဖြစ်သည့်အတွက် ငါးမည်မျှရှားသည်ကို အထူးပြောစရာ မလိုတော့ပါ။ သို့ရာတွင် ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ဒင်နှင့်တပ်ရင်းမှူး တို့သည် သံလွင်မြစ်ထဲက ရှားရှားပါးပါးရလာသော ငါးခူနှင့်ငါးကျည်းတို့ကိုသာ အဝယ်ခိုင်းကာ ကျွန်

တော်တို့အတွက် ရန်ကုန်မုန့်ဟင်းခါး ချက်ကျွေးလိုက်လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ခရီးတွင် ရှားရှားပါးပါး စားခဲ့ရသည့်မုန့်ဟင်းခါး ဖြစ်ပါ၏။

ရန်ကုန်မုန့်ဟင်းခါးနှင့်တပ်ထဲမှ တိုက်သည့်လက်ဖက်ရည်ကျကျကို သောက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ဟိုပန်သို့ ခရီးဆက်ခဲ့ကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကားတစ်စီးတည်း ထွက်လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်၏။ ကုန်လုံမှ ထွက်ကတည်းက နမ့်တင်းချောင်းဘေး ကပ်ဖောက်ထားသည့်ကားလမ်းအတိုင်း မြောက်ဘက်သို့ ဆန်တက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ နမ့်တင်းချောင်းချိုင့်ဝှမ်းကား စိုက်ခင်း၊ ပျိုးခင်းတွေ ဖြင့် စိမ်းစိုလျက်ရှိ၏။ တောင်ကုန်းများမှာ သိပ်မမြင့်ဘဲ ခပ်နိမ့်နိမ့်သာဖြစ်သည့်အတွက် တောကြီး တောင်ကြီးတွေ သိပ်မရှိလှပါ။ လမ်းဘေးတွင် မဲဇလီပင်အုပ်များကိုသာ မကြာခဏ တွေ့ရသည်။

‘ဆရာ ကြည့်စမ်း၊ ဘယ်လောက်လှသလဲ၊ နမ့်တင်းချောင်းဟာ လှပစွာ စီးဆင်းထားတယ်’ဟု ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူပါလာသည့်ကချင်အမျိုးသား ကျော်ငြိမ်းက ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်တို့မှာ ရယ်ရသေး၏။ အမှန်အားဖြင့် ကျော်ငြိမ်းသည် ဗမာစကားကို ရေလည်စွာ ပြောတတ်သူဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စာရေးဆရာနှင့်တွေ့၍ ဓာတ်ကူးသွားခြင်းကြောင့်လော၊ သို့တည်းမဟုတ် သူ့ကိုယ်တိုင်ကပင် ကဗျာဆန်သွားသောကြောင့်လော မပြောတတ်ပါ။ သူ့ပါးစပ်က ထွက်လာသည့်အခါတွင် စာဆန်သော ဗမာစကား ဖြစ်နေလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ရယ်ကြခြင်းဖြစ်၏။

ကျော်ငြိမ်း ကဗျာဆန်မည်ဆိုလျှင် ဆန်လောက်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ကားသည် နမ့်တင်းချောင်းဘေးက ကုန်းမြောင်ကလေးအတိုင်း သွားနေပြီး နမ့်တင်းချောင်းက အောက်တွင် လှပစွာ စီးဆင်းနေပါသည်။ နမ့်တင်းချောင်းသည် လွင်ပြင်ကြီးတစ်လျှောက်တွင် စီးဆင်းလာခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ချောင်းညာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ချောင်းအောက်ကိုသော်လည်းကောင်း တစ်မျှတစ်ခေါ်ကြီးမြင်နေရသည်။ နမ့်တင်းချောင်းကား ကျွန်တော်တို့ တွေ့ခဲ့ရသည့်နမ့်တူမြစ်နှင့်လည်းမတူ။ သံလွင်မြစ်နှင့်လည်း မတူချေ။ နမ့်တူမြစ်နှင့်သံလွင်မြစ်တို့က ကမ်းပါးတွေ မတ်စောက်ပြီး ရေစီးသန်သည်။ အရှိန်ဖြင့် စီးလာပြီးနောက် တောကြီးတောင်ကြီးတွေထဲသို့ ငုပ်လျှိုးပျောက်ကွယ်သွားသည်။ တောတွေ တောင်တွေကြားတွင် ချက်ချင်းပျောက်သွားပြီး တော်တွေတောင်တွေကြားမှာ ချက်ချင်းပြန်ပေါ်လာတတ်သည်။ နမ့်တင်းချောင်းက ထိုသို့မဟုတ်။ မြင်ကွင်းကျယ်ရှုပ်ရှင်ကားကြီးတစ်ခုကို ကြည့်နေရသလို အညာကိုလည်း မြင်ရသည်။ အကြေကိုလည်း မြင်ရလေသည်။ နမ့်တင်းချောင်းတစ်ဖက်တစ်ချက် လွင်ပြင်တွင်လည်း စိမ်းစိုသောစိုက်ခင်းတို့ ပြည့်နေသည်။

ကွေ့ကောက်နေသည့်နမ့်တင်းချောင်းကမ်းပါးအတိုင်း ဖောက်ထားသည့်မော်တော်ကားလမ်းမှာ ဆယ့်နှစ်ရာသီလမ်းဖြစ်သည့်တိုင် ကတ္တရာလမ်းမဟုတ်ဘဲ ကျောက်လမ်းဖြစ်လေသည်။ တစ်နာရီကျော်ကျော်၊ နှစ်နာရီနီးပါး မောင်းမိသည့်အခါတွင် ကူးတို့ဆိပ်သို့ရောက်လေသည်။ နမ့်တင်းချောင်းကို ဖြတ်ကူးသည့်ကူးတို့ဆိပ်ဖြစ်၏။

ကူးတို့ဆိပ်သို့အရောက်တွင် ရဲဘော်လေးတစ်ယောက် ကျွန်တော်နာမည်ကို မေးကာ

“ဆရာနဲ့တွေ့ချင်လို့ ဗိုလ်ကြီးကျော်ခင် စောင့်နေသေးတယ်။ ရှေ့ကို ကင်းထွက်ရမှာမို့ နှုတ်ဆက်သွားတယ်လို့ပြောသွားပါတယ်။ အပြန်ကျရင် ကူးတို့ဆိပ်မှာရှိပါလိမ့်မယ်” ဟုပြောလေသည်။

ကျွန်တော်သည် ဗိုလ်ကြီးကျော်ခင်ဆိုသည့်အမည်ကို စဉ်းစား၏။ စဉ်းစား၍ မရ။

“ကျွန်တော်နဲ့သိသတဲ့လား”

“သိတယ် ပြောပါတယ်။ ဆရာ့ထက် ဆရာ့ညီတွေ၊ ညီမတွေကို ပိုသိတယ်လို့ပြောပါတယ်။ ဆရာနဲ့တစ်ရပ်တည်းသားတဲ့။ မြိုင်က ဗိုလ်မှူးဘကီးကျော်ရင်ရဲ့ညီ”

ထိုအခါကျမှ ကျွန်တော်အမှတ်ရတော့သည်။ ဗိုလ်ကြီးကျော်ခင်ကို ကျွန်တော်ကောင်းကောင်း မမြင်ဖူးပါ။ သို့ရာတွင် သူ့အစ်ကို ဗိုလ်မှူးကြီးကျော်ရင်ကိုမူ ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမှတ်မိလေသည်။ ကျွန်တော်နှင့်တစ်မြို့တည်းသားဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ငယ်ငယ်ကတည်းက ကွဲသွားကြပြီး ကြီးမှ တစ်ခါမျှ မမြင်ဖူးတော့။ တစ်နှစ်က မော်လမြိုင်သို့ရောက်စဉ် အရှေ့တောင်တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တွင် သူ ရှိသည်ဟု ကြားရသည်။ သို့ရာတွင် သူနှင့်မတွေ့ခဲ့။ နယ်ထွက်သွားသည်ဟု သိရလေသည်။ ဗိုလ်ကြီးကျော်ခင်မှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် လေ့ကျင့်ရေးတပ်တွင်ရှိသည်ဟု ကျွန်တော် နောက်ဆုံးကြားရပြီး ယခု ရှေ့တန်းတွင် ပြန်တွေ့ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

နမ့်တင်းချောင်းကို ဖြတ်ကူးသည့်ကူးတို့မှာ လှေနှစ်စီးကို တွဲထားပြီး ကမ်းနှစ်ဖက်ကို သံမဏိကြိုးဖြင့် စက်သီးဆွဲဆိုင်းကာ ရေစီးဖြင့် မျှောကူးသည့်ဖောင်ကူးတို့ဖြစ်၏။ နမ့်ဆန်သွားတုန်းက လေလုအနီးတွင် ကျွန်တော်တို့ကူးခဲ့သည့်ကူးတို့မျိုးဖြစ်လေသည်။

နမ့်တင်းချောင်းတစ်ဖက်သို့ရောက်သည်နှင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဝနယ်ထဲသို့ ဝင်ခဲ့ကြလေပြီ။ စိုက်ခင်းတွေ၊ ဗြဲတ်တောကလေးတွေကို ဖြတ်ပြီးနောက် အတန်ကြာလျှင် မြေကျေးရှင်းဥယျာဉ်၊ ဆေးရုံ၊ ရဲစခန်းတို့ကို တွေ့ရလေသည်။ ဟိုပန်မြို့အဝင် ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်ရက်မှာ ဟိုပန်ဈေးနေ့ဖြစ်သဖြင့် ဟိုပန်မြို့သည် စည်ကားနေသည်။ ဈေးမကွဲမီ ဈေးကို အမီကြည့်ရန်အတွက် ကျွန်တော်တို့သည် ဈေးသို့ တန်း၍ လာခဲ့ကြသည်။ ဟိုပန်ဈေးကား တကယ်လူမျိုးစုံသောဈေးဖြစ်ပါ၏။ ဒေသထွက်ပစ္စည်းများနှင့်တရုတ်ပစ္စည်းတွေ လွှမ်းနေသော ဈေးလည်းဖြစ်လေသည်။ ဒေသထွက်ဖြစ်သည့်ဆေးမြစ်၊ အရက်၊ လွယ်အိတ်၊ မျှစ်ခြောက်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စသည်တို့ ပေါ့လှ၏။ ကျွန်တော်တို့သဘောအကျဆုံးကား လွယ်အိတ်ဆိုင် ဖြစ်လေသည်။ ရန်ကုန်တွင် ၅၀၊ ၆၀ ပေးရသည့် ‘ဝ’ လွယ်အိတ်များမှာ အများဆုံးပေးရမှ တစ်လုံးမှ အစိတ်သုံးဆယ်

သာရှိလေသည်။ ကြွေပန်းကန်၊ တရုတ်ဘယဆေးနှင့်တရုတ်အနောက်တိုင်းဆေး၊ တရုတ်အဝတ်အထည်များကလည်း ပေါလှ၏။ ကျွန်တော်ကား ဒေါက်တာကြည်စိုး၏ ထောက်ခံချက်အရ ဗီတာမင်စီဆေးပြားခပ်များများ ဝယ်လိုက်လေသည်။ ဈေးလည်းပေါ၍ အာနိသင်လည်း ထက်လှသည်ဟုပြောပါသည်။

ကျွန်တော်သည် နေထိုင်မကောင်းသည့်အချိန်မှအပ ကျန်အချိန်များတွင် အားဆေးတို့၊ ဗီတာမင်စီတို့စားခဲ့လှပါသည်။ သို့ရာတွင် နိပယ်ဆုရအမေရိကန်ဓာတုဗေဒပညာရှင်ဒေါက်တာလှိုင်းနပ်စ်ပေါလင်း၏ ‘ဗီတာမင်စီနှင့်အအေးမိရောဂါ’ ဆိုသည့်စာအုပ်ကို ဖတ်ပြီးသည့်နောက်တွင် သူ့အညွှန်းအတိုင်း အအေးမိတော့မည်ထင်လျှင် ဗီတာမင်စီကို များများစားသည့်အကျင့်ကို ရခဲ့ပါသည်။ ဗီတာမင်စီဆေးပြား အလွယ်တကူ မရနိုင်လျှင် ရှောက်သီး၊ ပျားရည်နှင့်ရေနှေးတို့ကို ဖျော်ကာ ဟော့လိုင်းအဖြစ် များများသောက်လိုက်ပါသည်။ အခြားသူများအတွက် မသိသော်လည်း ကျွန်တော့်အတွက်မူကား ဗီတာမင်စီသည် အအေးမိခြင်းကို ကာကွယ်ရာတွင် တော်တော်ထိရောက်သည်ကို တွေ့ရပါ၏။ ဆရာဝန်များကို မေးကြည့်သည့်အခါတွင် သူတို့ကလည်း ထောက်ခံကြပါသည်။ ဒေါက်တာလှိုင်းနပ်စ်ပေါလင်း၏ စာအုပ်ထွက်ပြီးသည့်နောက်တွင် အအေးမိခြင်းအတွက် သူ၏ဗီတာမင်စီကုထုံးသည် ကမ္ဘာတွင် ခေတ်စားလာခဲ့သည်ဟု တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော် ဖတ်ရဖူးလေသည်။

တစ်နေရာတွင် ခြင်းသေးသေးကလေးများကို တွေ့သဖြင့် မေးကြည့်ရာ ဝက်ကလေးများဖြစ်သည်ကို တွေ့ရလေ၏။ ဝက်ကောင်ပေါက်ကလေးများကို ကိုယ်လုံးနှင့်တန်ရုံရှိသည့်ခြင်းတောင်းကလေးများထဲတွင် ထည့်၍ ရောင်းနေခြင်းဖြစ်လေသည်။

ဈေးသည်များမှာ အများအားဖြင့် တရုတ်၊ ဝ၊ ရှမ်းနှင့်ကိုးကန်တရုတ်များဖြစ်ကြပြီး ဈေးဝယ်များမှာ လူမျိုးစုံဖြစ်လေသည်။ အချို့လူမျိုးစုများမှာ ဘာလူမျိုးစုမှန်းပင် ကျွန်တော်တို့မသိချေ။ သူတို့ပြောသည့်စကားသံကလည်း တစ်မျိုးဖြစ်နေသဖြင့် မေးကြည့်ရာ မြောင်ဇီးနှင့်ဝလူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ သူတို့ရှုပ်နှင့်ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်မှာ ရှမ်းနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တရုတ်နှင့်သော်လည်းကောင်း မတူဘဲ အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ရွှေဘို၊ မုံရွာ၊ ပခုက္ကူဘက်မှ အညာသားမြန်မာကြီးများနှင့်တူနေလေသည်။ အသားအရေကလည်း အညာသား အသားအရေလို ခပ်ညိုညိုဖြစ်လေသည်။ ဘာသာဗေဒဆရာများနှင့်မနုဿဗေဒဆရာတို့က မြောင်ဇီးနှင့် ‘ဝ’ ကို မှန်ခမာအုပ်စုဝင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုထားသော်လည်း သူတို့ရှုပ်ရည်မှာ တိဘက်မြန်မာအုပ်စုဝင်နှင့်ပိုတူနေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ဈေးမှအပြန်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ‘ဝ’ အမျိုးသမီးများနှင့်ဓာတ်ပုံ အရိုက်ခံကြသည်။ ဈေးတွင် တောသူတောင်သား ‘ဝ’ အမျိုးသမီးများနှင့်ဓာတ်ပုံအရိုက်ခံပြီးနောက် ခေတ်ပညာတတ် ‘ဝ’ အမျိုးသမီးများနှင့်တစ်ဖန် ဓာတ်ပုံရိုက်ကြခြင်းဖြစ်၏။ ရှေးကျသော ‘ဝ’ အမျိုးသမီးနှင့်ခေတ်ပညာတတ် ‘ဝ’ အမျိုးသမီးတို့ ကွာခြားပုံကို သိလို၍ဖြစ်သည်။ ခေတ်ပညာတတ် ‘ဝ’ အမျိုးသမီးများကား မြန်မာနှင့်ဘာမျှမခြားတော့ပါ။ ‘ဝ’ အမျိုးသမီးတို့သည် ဝတ်သည့်အင်္ကျီဆင်၊ လုံချည်ဆင်မှလွဲလျှင် ဆံပင်တို့

ဆင်ယင်ထုံးပွဲတို့သည် ရန်ကုန်မြန်မာအမျိုးသမီးတွေနှင့်အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဟိုပန်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှင့်မန္တလေးတက္ကသိုလ်တို့မှထွက်လာသော ဘွဲ့ရံ'ဝ' အမျိုးသမီးများကို တွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် ဈေးအနီးရှိ တရုတ်ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် မနက်စာ စားကြပါသည်။ ကိုးကန့်တရုတ်အမျိုးသားတစ်ယောက်နှင့်တွေ့၍ သူ့ထံ ကိုးကန့်နယ်သမိုင်းကို မေးကြည့်ရသည်။ ကိုးကန့်နယ်သို့ကား သွားချိန်မရသဖြင့် မသွားခဲ့ရတော့ပါ။

ကိုးကန့်ဟူသောအမည်၌ 'ကိုး' ဆိုသည်မှာ 'စိမ်းလန်းသောဒေသ'၊ 'ကန့်' ဆိုသည်မှာ 'ရဲရင့်သောသူများ'၊ ကိုးကန့်ဆိုလျှင် 'ရဲရင့်သောသူများနေထိုင်ရာစိမ်းလန်းသောဒေသ' ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်ဆို၏။ တစ်နည်းပြောနိုင်သေးသည်မှာ 'ကောက်ကန်' ကောက်=ကိုး၊ ကန်=အုပ်ချုပ်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်သူအကြီးအကဲ။ ကောက်ကန်= 'ကိုးဦးအုပ်ချုပ်သောနယ်မြေ' ဟုလည်း အဓိပ္ပါယ်ရသည်ဆို၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ထမင်းစားသောက်ပြီးနောက် ဟိုပန်မြို့အပြင်ဘက်ရှိ တပ်စခန်းသို့သွားကြည့်ကြသည်။ တပ်စခန်းမှာ ကုန်းကလေးတစ်ကုန်းပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ တပ်စခန်းရှိ ရဲဘော်များက ကျွန်တော်တို့ကို အဓိကထား၍ တောင်းဆိုသည့်အရာမှာ စာအုပ်ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ပါလာသည့်စာအုပ်ကလေးများကို သူတို့ကို ပေးခဲ့ကြ၏။ အချို့မှာ ကျွန်တော်တို့ရောက်မည်ဟု ကြားသဖြင့် တောင်လေးငါးလုံးကို ကျော်ကာ လာ၍ စာအုပ်တောင်းကြခြင်းဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော်တို့မှာ စာငတ်တယ်ဆရာ၊ တစ်အုပ်တစ်လေများရရင် ဒီစာအုပ်ကိုပဲ ထပ်ခါတလဲလဲ ဖတ်ကြတာ။ တချို့စာအုပ်ဆိုရင် တစ်အုပ်လုံးလောက်နီးနီးတောင် အလွတ်ရနေကြပြီ” ဟု သူတို့က ပြောပြလိုက်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့ကို နှုတ်ဆက်ကာ ကွန်လုံသို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။ နမ့်တင်းချောင်းကူးတို့ ဆိပ်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ကို တွေ့ချင်သဖြင့် စောင့်နေမည်ဆိုသောဗိုလ်ကြီးကျော်ခင်မှာလည်း ပြန်မရောက်သေးသဖြင့် သူနှင့်မတွေ့ခဲ့ရတော့ချေ။ ကူးတို့ဆိပ်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုသည့်တပ်ခွဲမှ ဗိုလ်ကြီးမှာ တဟီးဟီးတုန်ကာ ငှက်ဖျားတက်နေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ စိတ်မကောင်းဖြစ်ရသေးသည်။ ဒေါက်တာကြည်စိုးက အဖျားတိုင်းကြည့်သည့်အခါတွင် အပူချိန် ၁၀၄ ကျော်နေသည်ဟု တွေ့ရလေသည်။ ဆေးတစ်လုံးထိုးပေးကာ ရှေ့က ကားဖြင့် ကွန်လုံသို့ အမြန်ပို့လိုက်ရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟိုပန်မှ ကွန်လုံသို့ ခပ်သုတ်သုတ် မောင်းခဲ့ကြသည်။ ကွန်လုံတွင် ကျွန်တော်တို့ မနားနိုင်တော့။ ကွန်လုံမြို့လယ်က လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို နှုတ်ဆက်ရန် စောင့်ကြိုနေသူများအား ကမန်းကတန်း နှုတ်ဆက်၊ သူတို့တိုက်သည့် လက်ဖက်ရည်ကို ခပ်သုတ်သုတ်

သောက်ပြီး လားရှိုးသို့ပြန်ခဲ့ကြသည်။ အလာတုန်းကကဲ့သို့ပင် လားရှိုးသို့ အပြန်တွင်လည်း ကျွန်တော် တို့ကားတစ်စင်းတည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကိုယ့်အိမ်ကို ပြန်ရသလို ဖြစ်နေလေပြီ။ သည်ခရီးတွင် သိန္နီကို အခေါက်ခေါက်အခါခါ ကျွန် တော်တို့ ဖြတ်ခဲ့ကြပြီ မဟုတ်လော။ အသွားအပြန်ပါ ထည့်တွက်လျှင် သိန္နီကို ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်ရ သည့်အကြိမ်ပေါင်းမှာ ခြောက်ခေါက်ရှိနေလေပြီ။

သိန္နီမြို့က ထွက်လျှင် မှောင်စပျိုးနေလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် ထုံးစံအတိုင်း အဲဒေ့းတို့၊ နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်တွင် စတည်းချ၍ ရေပူချိုး ထမင်းစားကြပြီးနောက်မှ လားရှိုးမြို့တွင်းသို့ ဝင်ခဲ့လေ သည်။

လားရှိုးအေတီဂိတ်သည် ကျွန်တော်တို့ကားကို ကောင်းကောင်းသိနေလေပြီ။

(၂၂)

လားရှိုးသို့ ယခုမှရောက်ခြင်း

ထိုနေ့မှာ နှစ်ဆန်းတစ်ရက်နေ့ ဖြစ်လေသည်။

ဘာလိုလိုနှင့် ၁၉၈၀ ခုသည် ကျွန်တော်တို့ကို ဖြတ်သန်းသွားလေပြီ။ မနေ့ညက ကွန်လုံမှ ပြန် ရောက်သည့်အခါတွင် တော်တော်မှောင်နေလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့၏ အိမ်သည် ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇ ခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့မရောက်နိုင်သဖြင့် ဟိုစုံစမ်း၊ သည်စုံစမ်း လုပ်နေကြောင်းကို နောက်မှ ကျွန် တော်တို့သိရ၏။ သိန္နီကိုလည်း မကြာမကြာလှမ်းမေး၏။ လားရှိုးအေတီဂိတ်ကိုလည်း မကြာမကြာ လှမ်းမေး၏။ သက်ဆိုင်ရာတို့သို့လည်း သူ့စာရေးဆရာညွှန်သည်တွေ မရောက်လာသေးကြောင်း မကြာ ခဏသတင်းပို့ရ၏။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ကား သူ ဒီလောက် အလုပ်များနေသည်ကို မသိကြပါ။ မှောင်ကြီးမည်းကြီး လမ်းကြမ်းကြီးတွင် လာခဲ့ကြရာ ထိုညက ၉ နာရီထိုးတော့မှ လားရှိုးသို့ပြန်ရောက် ကြလေသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ရောက်၊ မရောက် ကျွန်တော်တို့ထံ တယ်လီဖုန်းဖြင့် လှမ်းမေးပြီး ကျွန်တော်တို့အသံကို ကြားရတော့မှ အိပ်ရာသို့ စိတ်ချလက်ချ ဝင်နိုင်တော့သည်။

ညက မိုးချုပ်မှ ရောက်သည့်အတွက်ကြောင့် တစ်ကြောင်း ခရီးပန်းလာသည့်အတွက်ကြောင့် တစ်ကြောင်း ကျွန်တော်တို့မှာ ထိုနေ့ညက နှစ်သစ်ကူးအကြိုညဖြစ်ကြောင်းကို သတိပင်မရလိုက်ကြ ချေ။ မောမောနှင့်အိပ်ပျော်သွားကြလေသည်။

မနက်ကျမှ ၁၉၈၁ ခု၊ နှစ်ဆန်း ၁ ရက်နေ့မှန်း ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိကြသည်။ မူလက ထိုရက်တွင် ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲမရှိ။ အနားယူသည့်အချိန်စာရင်းထဲတွင် ထည့်ထားသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် လားရှိုးစာဆိုတော်ခရီးတွင် ကျွန်တော်တို့ ပင်ပန်းသည်ကို သိသဖြင့် ထိုရက်ကို တမင်ချန်ထားခြင်းဖြစ်၏။ စင်စစ် ကျွန်တော်တို့လည်း တော်တော်ပန်းကြလေပြီ။ ထိုနှစ်တွင် ကျွန်တော်သည် ခရီးတော်တော်များများ သွားခဲ့လေသည်။ နိုဝင်ဘာလ ကုန်ခါနီးတွင် မော်တော်ကားဖြင့် ပုဂံ၊ ပခုက္ကူတို့သို့ ခရီးထွက်ခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာလဆန်းတွင် ငန်းစွန်၊ ငမြာ၊ မြင်းမူ၊ မန္တလေး၊ ပျော်ဘွယ်၊ အုတ်တိုင်း၊ ဖြူးမြို့များသို့ စာပေဟောပြောပွဲသွားခဲ့သည်။ ထိုမှအပြန်တွင် ရေနံချောင်း၊ ချောက်၊ ပုဂံ၊ ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့များသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုမှအပြန်တွင် အိမ်မဲနှင့်ကျောင်းကုန်းမြို့များသို့ရောက်ခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလကုန်ကတည်းက ထွက်ခဲ့သည့်ခရီးသည် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့ကျမှ အိမ်ပြန်ရောက်သည်။ အိမ်ပြန်ရောက်ပြီး နောက်တစ်နေ့ ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် လားရှိုးသို့ထွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ လားရှိုးသို့ ထွက်သည်ဆိုသော်လည်း ကျွန်တော်တို့သည် လားရှိုးသို့ မရောက်ကြသေး။ နမူတူ၊ ဘော်တိုင်း၊ သီပေါ၊ ကျောက်မဲ၊ နမ့်ဆန်၊ သိန္နီ၊ ကွတ်ခိုင်စသည်တို့သို့ သွားလိုက်ကြသေးသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် လားရှိုးကိုဝင်ကာ သိန္နီ၊ ကွတ်ခိုင်၊ ကွန်လုံစသည်တို့သို့ သွားခဲ့ကြသေးရာ ၁၉၈၀ ခုနှစ်ကုန်ခါနီး၌ ကျွန်တော်သည် တစ်လလုံးလုံး လမ်းပေါ်မှာ ရောက်နေလေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့တော့ တော်တော်ဖားနေကြလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့အခြေအနေကို သိသည့်ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့အခြေအနေကို သိသည့်အတွက် ထိုရက်ကို အားလပ်ရက်အဖြစ် တမင်ချန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ထိုရက်တွင် ကျွန်တော်တို့ မနားလိုက်ရပါ။ လားရှိုးဒေသကောလိပ်သည် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲ လုပ်ချင်နေသည်။ ဒေသကောလိပ်ဖွင့်ပြီးကတည်းက စာပေဟောပြောပွဲတော့ ဘာတော့မလုပ်ဖြစ်သေး။ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့်ကျောင်းသူကျောင်းသားများက ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကိုလာ၍ ပြောနေကြသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို အားနာသည့်အတွက် တတ်နိုင်သမျှငြင်းသေးသော်လည်း နောက်ဆုံးတွင် လိုက်လျောလိုက်ရပါသည်။

လားရှိုးဒေသကောလိပ်မှာ ဘယ်နေရာ ဘယ်ဒေသဟု ကျွန်တော် မပြောတတ်ပါ။ မြို့ပြင်တွင် ရှိသည်ဆိုသည်လောက်ကိုသာ ကျွန်တော်သိပါသည်။ သို့ရာတွင် ရှုခင်းကား ပထမတန်းရှုခင်းဖြစ်ပေ၏။ ရှေ့တွင် ထင်းရှူးပင်တော၊ ယူကလစ်တပ်ပင်တော အစီအရီနှင့်။ ကျောင်းခန်းများမှာ ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် ရှိလေသည်။

အောင်သင်းမှာ ပထမဆုံးဟောပြီး လားရှိုးအထက်တန်းကျောင်းပေါင်းစုံမှ ကျောင်းသူကျောင်းသားများကို မြန်မာစာ ဟောပြောပွဲလုပ်ရန်အတွက် ခပ်စောစောပြန်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်က ကျွန်တော် မပြောဖူးသေးသည့်အကြောင်းအရာသစ်တစ်ခုကို ပြောပြလေသည်။

ကောလိပ်ကျောင်းသို့ရောက်သည့်ကျောင်းသားကျောင်းသူများသည် အထက်တန်းပညာရေးကို သင်ကြားနေရသည့်ကျောင်းသားပီပီ အဆင့်အတန်းမြင့်သည့်စာပေများကို ဖတ်ဖို့လိုလာကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ရသစာပေကို ဖတ်ဖို့လိုကြောင်းကို အကျယ်တဝင့် ပြောခဲ့ပါသည်။

ဒေသကောလိပ် ဟောပြောပွဲအပြီး ညနေပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် လားရှိုးမြို့ကို လှည့်၍ ကြည့်ကြသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကား အလုပ်များသဖြင့် သူ့ကိုယ်တိုင် မလိုက်တော့ဘဲ ဆေးရုံမှာ နေရစ်ခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ အဓိကထား၍ သွားကြသည့်နေရာများမှာ ဘုရားပုထိုးများ ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် မယ်တော်ကြီးဘုရားခေါ် တရုတ်ဘုရားကို အလျင်သွား၍ ဖူးကြသည်။ မယ်တော်ကြီးဘုရားပရိဝုဏ်ထံတွင် တရုတ်ဘုန်းကြီးများနှင့်မယ်သီလရှင်များကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ မယ်တော်ကြီးဘုရားကား မွမ်းမံပြင်ဆင်ဆဲဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် အတော်အတန်ပြီးစီးလှနီးလေပြီ။

မယ်တော်ကြီးဘုရားမှာ အတော်မြင့်သည့်တောင်ကုန်းကြီးတစ်ခုပေါ် တွင် ရှိသဖြင့် အမောတက် ယူကြရ၏ ။ မယ်တော်ကြီးဘုရား ပရဝုဏ်ထံမှနေ၍ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် လားရှိုးမြို့ကြီးတစ်မြို့လုံးကို စီး၍ မြင်နေရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မယ်တော်ကြီးဘုရား ပရဝုဏ်အဝတွင်ရှိသည့်တရုတ်လက်ရာ ဘီလူးရုပ်ကြီးများကို ကြည့်ကြသည်။ တော်တော်ကြီးသည့်ဘီလူးရုပ်ကြီးများဖြစ်၏ ။ ထိုဘီလူးရုပ်ကြီးများအနီးတွင် ပန်းကွက်များဖြင့်ဖော်ထားသော နဂါးရုပ်ကြီးများကိုလည်းတွေ့ရလေသည်။ လက်ရာနှင့်ဆေးရောင်ခြယ်ထားပုံမှာ တကယ့်တရုတ်ပန်းပုလက်ရာနှင့်တရုတ်ပန်းချီလက်ရာများဖြစ်ပေ၏ ။ သူ့နည်းနှင့်အနုပညာမြောက်သော်လည်း မြန်မာ့ဘီလူးလောက် မာန်မပါလှဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

မယ်တော်ကြီးဘုရားတွင် ကိန်းဝပ်နေသည့်ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မှာလည်း တရုတ်လက်ရာများပင်ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားတော်များအလယ်တွင် အလွန်ကြီးသည့်မယ်တော်မာယာ၏ ပုံတော်ကြီးကို တွေ့ရလေသည်။ မယ်တော်မာယာ၏ ပုံတော်မှာလည်း တရုတ်လက်ရာဖြစ်ပေ၏ ။ ထိုဘုရားကျောင်းတွင် အဓိကလှမ်းမိုးနေသောရုပ်တုမှာ မယ်တော်မာယာ၏ ပုံတော်ဖြစ်လေရာ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် မယ်တော်ကြီးဘုရားဟုခေါ်သည်ထင်ပါ၏ ။

ကျွန်တော်တို့သည် နှစ်ထပ်ကျောင်းကြီးပေါ် သို့ တက်ကာ ဘုန်းတော်ကြီးကို ဖူးမြော်ကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးမှာလည်း သက်တော်အတန်ကြီးပြီဖြစ်သည့်တရုတ်အမျိုးသား ဘုန်းတော်ကြီးဖြစ်၏ ။ နားကလည်း လေး၊ မြန်မာစကားလည်း မတတ်သည့်အတွက် ဘုန်းတော်ကြီးနှင့်အမေးအလျှောက်လုပ်ရသည်မှာ မလွယ်လှပါ။ တရုတ်ဦးပဉ္စင်းတစ်ပါးက မြန်မာပြန်ပေးသည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့ သိလိုရာများကို မေးမြန်းလျှောက်ထားကြည့်ရပါသည်။ ဆရာတော်က ကျွန်တော်တို့အား တရုတ်-မြန်မာ

နှစ်ဘာသာဖြင့် ရိုက်ထားသည့် တတိယတန်းသင် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာတစ်အုပ်စီနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးထားသည့်ကျမ်းစာအုပ် တစ်အုပ်စီ လက်ဆောင်ပေးလိုက်ပါသည်။ သင်ခန်းစာမှာ အလောင်းတော် ဖွားတော်မူခန်းမှစ၍ တောထွက်ဘုရားဖြစ်သည်အထိ ရေးထားသည့်ဗုဒ္ဓဝင်သင်ခန်းစာဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားသောစာအုပ်မှာ The Sutra of the Lord of Healing ဆိုသည့်စာအုပ်ဖြစ်လေသည်။

လားရှိုးတွင် ထင်ရှားသောအခြားဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းမှာ ငါးပါးသီလကျောင်းဖြစ်လေသည်။ တရုတ်ထုံးစံအတိုင်း အုတ်တံတိုင်းမြင့်မြင့်ကြီးတွေ၊ အမိုးကော့ကြီးတွေဖြင့် ဆောက်ထားသည့်ဘုရားကျောင်းဖြစ်ပါ၏ ။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်အခါတွင် ဘုရားကျောင်းဝင်းထဲတွင် တရုတ်သိုင်းကျင့်နေသူများ၊ တရုတ်လင်းကွင်းဖြင့် တေးသီချင်းတိုက်နေသူများကို တွေ့ရသဖြင့် စုံစမ်းကြည့်ရာ လွတ်လပ်ရေးနေ့တွင် ကပြတင်ဆက်ရန် ကျင့်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို တရုတ်အမျိုးသားဥပသကာကြီးနှစ်ဦးက ကြိုဆိုညွှန်ခံကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့မှာလည်း မြန်မာစကားမတတ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အခက်ကြုံရပြန်သည်။ တရုတ်ကလေးတစ်ယောက် ပြေးခေါ်၍ ခဏကြာလျှင် မြန်မာလိုဝတ်ဆင်ထားသည့် အသက် ၂၀ကျော်အစိတ်အတွင်းရှိ တရုတ်-မြန်မာကပြားမလေးတစ်ယောက် လိုက်လာလေသည်။ ထိုသူငယ်မကလေးမှာ မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရလာသည့်သူငယ်မကလေးဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ ထိုသူငယ်မလေးက ဘာသာပြန်ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် ငါးပါးသီလဘုရားကျောင်းအကြောင်းကို အတော်အတန်သိခဲ့ရပေ၏ ။

ထိုဘုရားကျောင်းကို ကိုးကွယ်ကြသူများမှာ သက်သတ်လွတ်စားပြီး ငါးပါးသီလစောင့်သည့် ဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်၍ မိလဲဖုခေါ် အရိမေတ္တယျဘုရားလောင်း(ဗောဓိသတ္တ)ကို ကိုးကွယ်ကြ၏ ။ ဂိုဏ်းဝင်များထဲတွင် အကြီးတန်းဂိုဏ်းဝင်နှင့်အငယ်တန်းဂိုဏ်းဝင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲထားပြီး အကြီးတန်းဂိုဏ်းဝင်များမှာ အိမ်ထောင်သားမွေးခြင်းကို မပြုရဘဲ ဗြဟ္မစာရီအကျင့်ကို ကျင့်ကြကာ ဘုရားကျောင်းတွင် အမြဲတမ်းနေထိုင်ပြီး သာသနာအကျိုးကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အငယ်တန်းဂိုဏ်းဝင်များမှာ အိမ်ထောင်သားမွေးခြင်းအမှုကို ပြုရသော်လည်း ငါးပါးသီလကို အစဉ်အမြဲ စောင့်ထိန်းရ၏ ။ သူတို့ဂိုဏ်းဝင်များ နေ့စဉ်ပြုလုပ်ရမည့်ဝတ်များမှာ နံနက်တစ်ကြိမ်၊ နေ့လယ်တစ်ကြိမ်၊ ညနေတစ်ကြိမ် တစ်နေ့လျှင် သုံးကြိမ်၊ ဘုရားဝတ်ပြုရသည်။ အကြီးတန်းရော အငယ်တန်းဂိုဏ်းဝင်များပါ အလှူခံခြင်း၊ ဆွမ်းဆန်ခံခြင်း စသည်တို့ကို မပြုလုပ်ရ။ အိမ်တွင်းမှုလုပ်ငန်းလုပ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်းစသည်သမ္မာအာဇီဝအလုပ်ကိုသာ လုပ်ရပြီး ထိုအလုပ်မှရသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို ကိုယ်ကျိုးအတွက် သုံးစွဲခွင့်မရှိ။ ဘုရားဝတ်ကျောင်း၊ အလှူတော်ငွေ၊ ပညာရေးနှင့်ရေဘေး၊ မီးဘေးဒုက္ခသည်များအား ထောက်ပံ့ခြင်းစသည့်ကိစ္စများတွင်သာ အသုံးပြုရသည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ငါးပါးသီလဘုရားကျောင်းမှ ဥပသကာကြီးများကို နှုတ်ဆက်ခဲ့ကြပြီး နောက် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးတည်ထားခဲ့သည်ဆိုသော မန်ဆူစေတီတော်ကို သွားရောက်ဖူးမြော်ကြ လေသည်။ မန်ဆူစေတီတော်မှာ လားရှိုးကြီးအထွက်တွင် တည်ရှိသဖြင့် အတော်ခပ်လှမ်းလှမ်းသွားရ သည်။

စေတီရင်ပြင်ပေါ်သို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် အတော်မှောင်နေလေပြီ။ စေတီ ရင်ပြင်မှာ အတော်ကလေးမြင့်ရာ ထိုစေတီရင်ပြင်ပေါ်မှ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင်လည်း လားရှိုးမြို့ကြီး ကို ကောင်းကောင်းမြင်ရပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် လူရှင်းလျက်ရှိသဖြင့် ဘုရား ဂေါပကလူကြီးတစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့အား ဘုရားသမိုင်းကို အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြလိုက်လေသည်။ စေတီတော်သမိုင်းစာအုပ်ကို မေးရာ မရှိသဖြင့် မဝယ်ခဲ့ရချေ။

(၂၃)
ခရီးရှည်ချီတက်ပွဲ

သည်ခရီးကို ကျွန်တော်တို့က ခရီးရှည်ချီတက်ပွဲဟု အမည်ပေးလိုက်ကြသည်။

ခရီးက နည်းသည့်ခရီးကြီး မဟုတ်ပေ။ ပေ ၅၀၀၀ မှ ၇၀၀၀ အထိ မြင့်သည့်တောင်တန်းကြီး ပေါ်တွင် မိုင် ၂၀၀ ကျော်လောက်သွားရမည့်ခရီးကြီးဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ခရီးသည် လားရှိုးမှ မူ ဆယ်အထိ မိုင် ၁၁၀၊ မူဆယ်မှ နမ့်ခမ်းသို့ အသစ်ဖောက်ထားသည့်မဟာဗျူဟာလမ်းမကြီးအတိုင်း မိုင် ၁၀၀ နီးပါးခရီးဖြစ်၏။ မူလတုန်းက ကျွန်တော်တို့ခရီးသည် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ လားရှိုးပြီးလျှင် ရန်ကုန်သို့ပြန်ရန် ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို မူဆယ် နှင့်နမ့်ခမ်းသို့ ပို့ချင်နေသည်။ အဆင်သင့်သွားသည်မှာ ကျွန်တော်တို့သွားရန်အတွက် အထူးအစီအ စဉ်လုပ်စရာမလိုဘဲ မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းသို့ အထူးကုအဖွဲ့နှင့်လိုက်သွားရုံသာ ရှိလေသည်။

ကျွန်တော်တို့တွင် ထိုရက်များ၌ ရန်ကုန်မှာ လုပ်စရာအလုပ်တွေ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုခရီးကို ကျွန်တော်တို့ သွားချင်နေကြပါသည်။ ယခုသွားဖို့ အခွင့်အရေးပေါ်လာသည့်အခါတွင် ထို အခွင့်အရေးကို လက်မလွှတ်ချင်ကြပါ။ ထို့ပြင် ကျွန်တော်၏ အကျင့်မှာ ခရီးထွက်မိပြီဆိုလျှင် လွတ် လွတ်ကျွတ်ကျွတ်သွားလိုက်ချင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့သည် ရန်ကုန်တွင် ကျန်ခဲ့သည့်အလုပ် များကို ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ရွှေ့ဆိုင်းထားကြပြီး မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းသို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ခရီးတွင် သမားတော်ကြီးများနှင့်ဆရာဝန်ကြီးများ၊ အမျိုးသမီးဆရာဝန်များ၊ သူနာပြုဆရာမများ၊ ဆေးရုံဝန်ထမ်းများ၊ အခြားဌာနများမှ ဝန်ထမ်းများ၊ ဧည့်သည်များစသဖြင့်

လိုက်ပါလာကြရာ လူအားလုံးပေါင်း ၈၇ ယောက်နှင့်နှင်ရှိပြီး ကားကြီး ၄ စီး၊ ကားလေး ၇ စီးအပြည့် ဖြစ်လေသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့အတွက် ကားလေးတစ်စင်းကို သတ်သတ်စီစဉ်ပေးပြီး လျှင် သူနှင့်သမားတော်ကြီးများ၊ ဆရာဝန်ကြီးများ၊ အမျိုးသမီးဆရာဝန်များ၊ သူနာပြုများက ဂျီအင်စီကားကြီးဖြင့် လိုက်လာခဲ့လေသည်။ တိုင်းဆေးရုံအုပ်ကြီးဖြစ်သည့်ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံး တစ်ခါဆိုသလို မြောက်ပိုင်းမူဆယ်-နမ့်ခမ်းစသည့်ဒေသများသို့ အထူးကုအဖွဲ့များ လွတ်လေ့ရှိရာ ယခုလည်း ကျွန်တော်တို့ရောက်နေစဉ်တွင် အထူးကုအဖွဲ့ထွက်မည်ဖြစ်သဖြင့် စာဆိုတော်ပွဲ တွေပါလုပ်ရန် ကျွန်တော်တို့ကို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

လားရှိုးမှ ကွတ်ခိုင်ခရီးကိုကား ကျွန်တော်တစ်ခေါက်ရောက်ပြီးဖြစ်သဖြင့် အသစ်အဆန်း မဟုတ်တော့ပါ။ သို့ရာတွင် ထိုလမ်းက ရှုခင်းကား ရောက်တိုင်း ကြည့်၍ မဝနိုင်သည့်ရှုခင်းဖြစ်ပါသည်။ သိန္နီမှထွက်၍ တောင်တန်းများပေါ် သို့တက်သည်နှင့် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းကို ကြည့်ရသည့်ရှုခင်းသည် ကျွန်တော်တွေ့ဖူးသလောက် ဘယ်ရှုခင်းနှင့်မှ မတူအောင် လှသည့်ရှုခင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုရှုခင်းသည် ဘယ်နှခါကြည့်ကြည့် ဘယ်အချိန်ကြည့်ကြည့် ရိုးမည့်ရှုခင်း မဟုတ်ဟုပင် ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကားတန်းကြီးကို ကြည့်ရသည်ကပင် လှနေသည်။ တချို့ကားတွေ တောင်ကမ်းပါးယံတွင် ကြွေပတ်တက်နေကြသည်။ အချို့ကားများက တောင်ထိပ်မှရပ်၍ စောင့်နေကြသည်။ ကားတစ်စင်းတက်လာ၍ အနားသို့ရောက်လာလျှင် ပိုင်း၍အော်ကြ၊ နောက်ကြ ပြောင်ကြနှင့်တကယ့်ပျော်စရာကြီးဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ကား ဝတ္ထုရေးသူပီပီ လူတွေကိုကြည့်တိုင်း ဝတ္ထုဇာတ်ကောင်အဖြစ် ရေးရန် ဝတ္ထုရေးဆရာ၏ မျက်စိဖြင့်သာ ကြည့်နေလေသည်။

ကျွန်တော် သဘောအကျဆုံးကား ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်တို့စီးလာသည့်ဂျီအင်စီကားကြီးမှ ကားဒရိုင်ဘာစိုင်းအောင်ဆာနှင့်သူကားကြီး ဖြစ်လေသည်။

စိုင်းအောင်ဆာမှာ အသက်အစိတ်ကျော်ကျော် လူရွယ်တစ်ယောက် ဖြစ်၏။ ဆံပင်က ကုပ်ပေါ်သို့ဝဲကျနေသည်။ နှာတံပေါ်၊ မျက်ခုံးကောင်းသော်လည်း မျက်လုံးများက ခပ်မှေးမှေးရှိသည်။ သူ့မျက်လုံးများက ပိုင်းဖြတ်မှုကို ဖော်ပြနေကြသည်။ မျက်နှာက အစဉ်ပြီးချိုနေသည်။ စကားပြောတော့လည်း မပွင့်တပွင့်။ စီးကရက်ကို အမြဲခဲနေသည်။ သူ ဝတ်ထားသည့်အဝတ်အစားမှာ ဆံပင်ရှည်ပေါ်တွင် ဂေါက်ရိုက်သည့်ဦးထုပ်အဟောင်းကလေးတစ်လုံးကို တင်ရုံကလေး တင်ထားပြီး ဂျင်းဘောင်းဘီ၊ ဂျင်းဂျက်ကတ်တို့ကို ဝတ်ထားသည်။ ခြေတွင် ဝေါ့ကင်းရှူးစီးထားပြီး လက်ကို သားရေလက်အိတ်ကြီးစုပ်ထားသည်။ သူ့ဂျီအင်စီကားကြီးထဲတွင်လည်းကောင်း၊ ကားခေါင်မိုးပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ လူတွေအများကြီး ပါလာကြသည်။ ထိုမျှမက သူ့ကားပေါ်တွင် လက်ထောက်ယာဉ်မောင်းတစ်ယောက် ဆီထိုးဆီဖြည့်သူတစ်ယောက်၊ စပယ်ယာတစ်ယောက်၊ ကျမ်းတုံးတို့ ဘာတို့ကိုခုရာတွင် ကူညီရန် စပယ်

ယာ၏ လက်ထောက်တစ်ယောက်တို့ပါလာသေးရာ သူ့ယာဉ်မောင်းအဖွဲ့သည် ဘိုးအင်း ၄၇၄ ဂျက်လေ ယာဉ်ကြီးတစ်စင်းမှ အဖွဲ့နီးပါးလောက် ရှိသည်။ စီးကရက်ကို ခဲ၍ ကားတံခါးကိုဖွင့်ပြီး စတီယာရင် တွင် ကိုင်ကာ လက်အိတ်စုပ်ထားသောလက်ဖြင့် လက်ကိုင်ဘီးကို ကိုင်လိုက်ပုံကလည်း စတိုင်လ်ပါလှ သည်။ လေယာဉ်စီးခရီးသည်သည် ယာဉ်မောင်း၏ ဥပဓိရုပ်နှင့်သူ့ကိုယ်သူ စိတ်ချယုံကြည်သည့်ဟန် ကို ကြည့်၍ လေယာဉ်ကို စိတ်ချလက်ချ စီးရဲကြသကဲ့သို့ ယခု ခရီးကြမ်းတွင်လည်း စိုင်းအောင်ဆာ ၏ ရုပ်ရည်၊ ဟန်အမူအရာသည် ယာဉ်စီးသူတို့ စိတ်ချလက်ချ စီးနိုင်သော ဥပဓိရုပ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော်တို့ ကားပျက်သဖြင့် စိုင်းအောင်ဆာ၏ ကားကြီးကို တက်လိုက်ခဲ့ရာ ကျွန် တော်တို့ထင်သည့်အတိုင်း စိုင်းအောင်ဆာသည် တောင်ပေါ် ခရီးကြမ်းကြီးတစ်လျှောက်လုံးတွင် စကား တပြောပြော သီချင်းလေး တအေးအေးဖြင့် ဂျီအင်စီမော်တော်ကားကြီးကို အေးအေးသက်သာ မောင်းလာသည်ကို တွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ကွတ်ခိုင်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မနက် ၉ နာရီထိုးလေပြီ။ သို့တိုင်အောင် နေရောင်သည် စူးစူးရဲရဲ ထွန်းလင်းနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ဖျော့တော့စွာသာ လင်းနေနိုင်ရှာသည်။

ကွတ်ခိုင်တွင် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ နားကြ၏ ။ အထူးကုသမားတော်ကြီးများက လူနာများကို စစ် ဆေးကြည့်ရှုကြ၏ ။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ခေါင်းဆောင်သည့်အထူးကုအဖွဲ့တွင် သမားတော်ကြီးဒေါက်တာ သိန်းဟန်၊ အရိုးကုဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာအောင်သန်း၊ မျက်စိအထူးကုဒေါက်တာကျော်ဦး၊ ကလေး အထူးကုဒေါက်တာဝင်းမြင့်၊ နား၊ နှာခေါင်းနှင့်လည်ချောင်းအထူးကုဒေါက်တာခင်ဌေး၊ စိတ်ရောဂါ အထူးကုဒေါက်တာဇော်ထွန်း၊ မြို့နယ်ကျန်းမာရေးအရာရှိဒေါက်တာစိုင်းဆမ်ထွန်း၊ သွားဘက်ဆိုင် ရာဆရာဝန်ဒေါက်တာစောရန်နိုင်၊ ဒေါက်တာမြင့်စိုး၊ ဒေါက်တာစောတင်သိန်း၊ ဓာတ်မှန်ဘက်ဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ဒေါက်တာဒေါ်ခင်စန်းတင့်၊ လက်ထောက်ဆရာဝန်ဒေါက်တာကြည်စိုး၊ ဒေါက်တာဒေါ်ကြည် အေးဆွေ၊ ဒေါက်တာဒေါ်ထွေးကြည်၊ ဒေါက်တာဒေါ်နှင်းအေးခိုင်၊ အလုပ်သင်ဆရာဝန်ဒေါက်တာ ဇော်လာ၊ ဒေါက်တာဒေါ်တင်တင်မြင့်၊ ဒေါက်တာသန်းရီနှင့်ဒေါက်တာဒေါ်ချိုနွယ်ခမ်းတို့ဖြစ်ရာ စုစု ပေါင်း ဆရာဝန်ချည်း အယောက် ၂၀ ပါပြီး အဆင့်အမျိုးမျိုးရှိ သူနာပြုဆရာမပေါင်း ၁၇ ယောက် ပါလေသည်။ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်မှ လူကြီးများသည် အထူးကုအဖွဲ့ရောက်မည့်အကြောင်းကို ကြိုတင် ကြေညာထားရာ ပြသလိုသူများကို ဖိတ်ခေါ် ထားလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သွားသည့်အခါတွင် ဆရာဝန်ပြမည့်လူနာတွေ ပြည့်နေလေပြီ။

ကွတ်ခိုင်နယ်မြေတွင် အဖြစ်များသောရောဂါများမှာ ငှက်ဖျားရောဂါ၊ လည်ပင်းကြီးရောဂါ နှင့်ဝမ်းကိုက်ရောဂါများဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ အာသံ၊ ချင်းတောင်တန်းနှင့်နာဂတောင်တန်း၊ မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်နှင့်တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းယူနန်ပြည်နယ်တို့သည် ကမ္ဘာတွင် အဆိုးရွားဆုံး သောငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားရာဒေသများဖြစ်သည်ဟု စစ်ပြီးစက ထုတ်ဝေခဲ့သည့် 'ရော့ကယ်ဖဲလား ဖောင်ဒေးရှင်း' ငှက်ဖျားရောဂါကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာတစ်ခုထဲတွင် ကျွန်တော်တွေ့ဖူးလေသည်။ အမြင့်ပေ ၁၅၀၀ မှ ၃၀၀၀ အထိ မြင့်သည့်ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် ဖြစ်ပွားသည့်ငှက်ဖျားရောဂါမျိုးတွင်

၉၇ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရက်ခြားရက်ခြား အပြင်းဖျားပြီး ၂ ရာခိုင်နှုန်းခွဲမှာ နေ့စဉ် အပြင်းဖျားတတ်သည် ဟု ထိုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

သမားတော်ကြီးများ၊ ဆရာဝန်ကြီးများသည် လူနာများကို ဓာတ်မှန်ရိုက်သင့်သူတို့ကို ဓာတ်မှန် ရိုက်ပြီး ဆေးပေးသင့်သူကို ဆေးပေးကြ၏။ အချို့ကိုမူ လားရှိုးဆေးရုံကြီးသို့ လာတက်ရန် ညွှန်ကြား ခဲ့ကြ၏။

ခဏအတွင်း စစ်ဆေးကြရခြင်းဖြစ်သော်လည်း မြို့နယ်လူထုအဖို့ကား များစွာအကျိုးထူးသည် ကို တွေ့ရပေ၏။

သမားတော်ကြီးများနှင့်ဆရာဝန်ကြီးများက အလုပ်များနေစဉ် ကျွန်တော်တို့ကား ကွတ်ခိုင် နယ်မြေ၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျန်းမာရေးစသည်တို့ကို မေးမြန်းစုံစမ်းကြသည်။

ကွတ်ခိုင်မှ ပါတီယူနစ်ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဒေါ်နန်းယွန်ဖြစ်ပြီး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌမှာ ဦးအင်ဒင်လဖြစ်လေ သည်။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံး ကချင်အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသားများဖြစ်ကြပြီး လူလတ်ပိုင်းအရွယ်မှာ ပင် ရှိကြသေး၏။ သူတို့က စာရေးဆရာတွေ သူတို့နယ်မြေကိုလာပြီး သူတို့နယ်မြေက လူထုတွေအ ကြောင်း ရေးစေချင်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့က လာနိုင်အောင် ကြိုးစားပါမည်ဟု ကတိပေးကြ၏။ သို့ရာတွင် ကတိသာပေး ရသော်လည်း ရက်ရှည်လများ သွားရောက်နေဖို့ဆိုသည်မှာ မလွယ်လှပါ။

ဆရာဝန်အဖွဲ့များ ဆေးကုပြီးသည်နှင့်ကျွန်တော်တို့ ကားတန်းကြီးသည် မူဆယ်သို့ထွက်လာ ခဲ့လေသည်။

သည်ခရီးမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းခရီးတွင် ကျွန်တော်တို့ ပထမဆုံးရောက်ဖူးသည့်လမ်း ဖြစ်ပေ၏။

(၂၄)

မူဆယ်လား၊ မူစယ်လား

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ကျွန်တော်တို့ တွေ့ရသည့်အခက်အခဲမှာ လူနာမည်၊ မြို့နာမည်များဖြစ်လေသည်။ လူနာမည်ကား တစ်ဦးချင်းကိစ္စဖြစ်၍ မှားသွားလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ကာယကံရှင်ကို တောင်းပန်လိုက်ရုံဖြင့် ကိစ္စပြီးနိုင်သော်လည်း မြို့အမည်များကား မှားသွားလျှင် ပြင်ရခက်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ‘ကွမ်းလုံ’ဟုလည်းခေါ်ကြ၏။ အချို့ကလည်း ‘ကွန်လုံ’ဟုလည်းခေါ်ကြ၏။ ရှမ်းသံကို မြန်မာနားဖြင့် ကြားပြီး မြန်မာအာတွေ့သလို ခေါ်လိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း ရှမ်းသံကို အင်္ဂလိပ်နားနှင့်ကြားပြီး အင်္ဂလိပ်လိုပေါင်းခဲ့သည်ကို မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ဖတ်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ယခုလည်း လာပြန်ပြီ။ ‘မူစယ်’။

မြန်မာအများစုက ‘မူဆယ်’ဟုခေါ်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်က Muse ဟုစာလုံးပေါင်းသည်။ မြို့အဝင်တွင် ရေးထားသည့်တရားဝင်ဆိုင်းဘုတ်တွင်မူ ‘မူစယ်’ဟုရေးထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ အချို့သောမြေပုံများတွင် ‘မူဆယ်’ဟုရေးသည့်မြေပုံက ရေးပြီး ‘မူစယ်’ဟုရေးသည့်မြေပုံက ရေးကြသည်။

ကွတ်ခိုင်တွင် အထူးကုအဖွဲ့၏ ကိစ္စဝိစ္စတို့ပြီးသည်နှင့်ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီးသည် မူစယ်သို့ ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ကွတ်ခိုင်နှင့်မူစယ်မှာ ၆ မိုင်ဝေးပြီး နာမည်ကျော် မြန်မာ့လမ်းမကြီး(တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီး)၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လေသည်။ ဆိုင်ရာတို့သည် လမ်းကို တတ်နိုင်သလောက် ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားသည့်တိုင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မုတ်သုန်ရာသီ၏ အဖျက်အဆီးကို လိုက်၍ မပြိုင်နိုင်သေးချေ။ မူစယ်လွင်ပြင်ဟုခေါ်သည့်ဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်လက်မသည် ၈၀ ကျော်ရှိနေသဖြင့် လမ်းတွေ မကြာခဏပျက်တတ်သည်။ တောင်များစွာပေါ်မှ စီးဆင်းလာသည့်မရေမတက်နိုင်သော တောင်ကျချောင်းတွေကလည်း မနည်း။ တောင်ကျချောင်းရေ တိုက်စားသဖြင့် လမ်းတွေပေါက်ပြဲကုန်သည်။ တံတားတွေ ရေတိုက်စားခြင်း ခံကြရသည်။ အချို့နေရာများတွင် ရွှံ့ဗွတ်ကြီးတွေ ပင်လယ်ဆီးနေတတ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သွားခဲ့သည့်ဒီဇင်ဘာလကုန်နှင့်ဇန်နဝါရီလဆန်းမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ခရီးသွား၍ အကောင်းဆုံးသောလများဖြစ်လေသည်။ နေ့တွင်ဆိုလျှင် ပျမ်းမျှအပူချိန် ၈၀ လောက်ရှိသဖြင့် တစ်နေ့လုံး ကားမစီးနိုင်။ ဆောင်းတွင်းမှာကား အနှေးထည်အလုံအလောက်ပါလျှင် ခရီးသွား၍ အလွန်ကောင်းလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီးသည် မူစယ်လွင်ပြင်ကို ဖြတ်ဖောက်ထားသည့်လမ်းမကြီးအတိုင်း တရွေ့ရွေ့လာခဲ့ကြသည်။ ကားများသဖြင့် လူများသည့်အတွက် ပျော်စရာကောင်းသည်မှန်သော်လည်း ခရီးမတင်လှပါ။ တစ်စီးနှင့်တစ်စီး စောင့်မောင်းကြရသဖြင့် ခရီးဖင့်ပါသည်။ ဖင့်သည်ဆိုသော်လည်း လူများသည့်အတွက် ဖင့်မှန်းမသိကြ။ မူစယ်လွင်ပြင်ဆိုသော်လည်း မော်တော်ကားလမ်းဘေးတစ်ဖက်

တစ်ချက် ဖာလုံအနည်းငယ်အတွင်းတွင်သာ လွင်ပြင်ဖြစ်ပြီး ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် တောင်တန်း ပြာကြီးတွေ ကာဆီးလျက်ရှိပေ၏။

တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီး၏ ဤအပိုင်းကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ထိုလမ်းမကြီးတစ်ဝိုက်တွင် မြန်မာပြည်ဖွား တိုင်းရင်းသားအလုပ်သမားများ ဖွေးဖွေးလှုပ်နေကြပေလိမ့်မည်။ လမ်းကလည်း ယခုလောက် မချောသေး။ အချို့နေရာများတွင် ဗွက် ကြီးများသည် နှစ်ပေ၊ သုံးပေခန့်အထိ ကျုံ့ကျသွားတတ်သည်ဟုဆို၏။ ထိုစဉ်က ထိုလမ်းကို ခေါက် တုံ့ခေါက်ပြန်သွားခဲ့သည့်အမေရိကန်ဆရာဝန် ဒေါက်တာဆီးဂရေက သူ၏ “ဘားမားဆာဂျင်” ဆိုသည့် စာအုပ်တွင် ‘ရွှံ့တွင်းကြီးများနှင့်ချောက်ကမ်းပါးကြီးများ’ ဟုခေါင်းစဉ်တပ်ကာ ထိုလမ်းမကြီးအ ကြောင်းကို အခန်းတစ်ခန်းဖွင့်၍ တခမ်းတနားရေးခဲ့လေသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် တရုတ်ပြည်က လူကိုချောင်တံတားခေါ် မာကိုပိုလိုတံတားအရေးအခင်း ပေါ် ခဲ့သည့်နောက်ပိုင်းတွင် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို အရေးတကြီး ဖောက်လုပ်ခဲ့လေသည်။ စင် စစ် သူတို့ဘာသာ သူတို့မာကိုပိုလိုတံတား အရေးအခင်းပေါ်သည်မှာ တွေးကြည့်လျှင် ကျွန်တော်တို့ နှင့်ဘာမျှမဆိုင်ပါ။ လူကိုချောင်တံတားခေါ် မာကိုပိုလိုတံတားသည် ပီကင်းမြို့ အနောက်တောင်ဘက် ၁၅ မိုင်ခန့်အကွာတွင်ရှိပြီး ထိုတံတားအနီးတွင် တရားဝင်တပ်စခန်းချခွင့်ပေးထားသော ဂျပန်စစ်တပ် က သူတို့စခန်းသားတစ်ယောက် ပျောက်သွားသည်ဟုအကြောင်းပြကာ ထိုတံတားကို အတင်းဝင်သိမ်း ခဲ့ရာမှ တရုတ်-ဂျပန်စစ်ပွဲ အစပြုခဲ့သည်။ ဂျပန်သည် တရုတ်ပြည်ကို ရေကြောင်းမှ ဝိုင်းပိတ်ထားလိုက် သည်။ ဤတွင် တရုတ်၏ မဟာမိတ်ဖြစ်သည့်အင်္ဂလိပ်သည် စစ်လက်နက်များ၊ လောင်စာများကို ပို့ပေး ရန်အတွက် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကို အပြင်းဖောက်လုပ်ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် မြန် မာပြည်ဘက်မှ ထိုအပိုင်းကို ဖောက်လုပ်ရန်အတွက် လူပေါင်းတစ်သိန်းခန့်သောင်းကို လုပ်ခမပေး ဘဲ ကိုယ့်ထမင်းကိုယ်စားစေပြီး လမ်းဖောက်ခိုင်းခဲ့သည်။ ထိုလမ်းကို ဖောက်လုပ်စဉ် ထိုနေရာသို့ရောက် ခဲ့သည့်အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ မောရစ်ကောလစ်က ‘ထိုမြင်ကွင်းမှာ အာရှတိုက်တိုင်းပြည်များတွင် လမ်း ဖောက်ရာ၌ မြင်ရလေ့ရှိသော ရှုခင်းမျိုးဖြစ်လေသည်။ ဤမျှလူအင်အားများများဖြင့် အကြီးအကျယ် ဖောက်လုပ်သည်ကို ဤတစ်ကြိမ်သာလျှင် တွေ့ဖူးသေးသည်’ ဟု ရေးခဲ့လေသည်။

ကွတ်ခိုင်နှင့်မူစယ်ကြား လမ်းခရီးတစ်ဝက်လောက်အရောက်တွင် ရှိသည့်နမ့်ဖက်ကာဆိုသည့် ရွာကြီးတစ်ရွာသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီး ရပ်နားကာ လက်ဖက်ရည်သောက် ကြ၏။ နမ့်ဖက်ကာတွင် နေထိုင်သူများမှာ အများအားဖြင့် ရှမ်းများနှင့်ကချင်များ ဖြစ်လေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ နမ့်ခမ်းကို သွားရင် မူစယ်ကနေပြီး ဒီကို ပြန်ဆင်းရမယ်။ ဒီကနေပြီးမှ မဟာ ဗျူဟာလမ်းမကြီးအတိုင်း နမ့်ခမ်းကို သွားကြရမှာ” ဟု ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်က ရှင်းပြသည်။ စင်စစ် မူ စယ်နှင့်နမ့်ခမ်းမှာ ရွှေလီမြစ်ကမ်းအတိုင်း လိုက်သွားလျှင် ၁၉-မိုင်မျှဝေးသည်။ သို့ရာတွင် လမ်းမ ကောင်းသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ဖက်ကာသို့ မိုင် ၃၀ ခန့်ပြန်ဆင်းလာကာ ထိုမှတစ်ဆင့် မဟာဗျူ

ဟာလမ်းမကြီးအတိုင်း ပေ ၇၀၀၀ ကျော်မြင့်သည့်တောင်များကို ကျော်၍ မိုင် ၁၀၀ နီးပါးမျှ ကွေ့ပတ် သွားရဦးမည်ဖြစ်၏။

မူစယ်လွင်ပြင်သည် နမ့်ဖက်ကာနှင့်ကွတ်ခိုင်ကြားတွင် ကျဉ်းသော်လည်း နမ့်ဖက်ကာမှလွန်၍ မိုင်းယု သို့မဟုတ် ၁၀၅ မိုင်အနီးတစ်ဝိုက်သို့ ရောက်သောအခါတွင် ကျယ်သည်ထက် ကျယ်သွားလေ သည်။ အဝေးတွင် ခပ်ရေးရေးမြင်နေရသည့်တောင်တန်းကြီးများသာမရှိလျှင် မြေပြန့်ဒေသကြီးတစ် ခုသို့ရောက်နေသည်ဟုပင် ထင်မိပေလိမ့်မည်။ မိုင်းယုနှင့်၁၀၅ မိုင်းအနီးတစ်ဝိုက်တွင်မူ ခြံတော့ဖြင့် စိမ်း စိုနေလေသည်။ ဂေါ်ဖီ၊ မုန်ညှင်းစသည့်စိုက်ခင်းများ၊ သစ်သီးခြံများ၊ ငှက်ပျောခြံများ စသည်တို့ကို တွေ့ရသည်။ မြေပြန့်ကျောက်ဆည်၊ ကူမဲစသည်တို့ အနီးတစ်ဝိုက်မှ ရွာကလေးများနှင့်တူလေသည်။

မူစယ်သို့ မောင်ရီဖျိုးဖျာတွင် ကျွန်တော်တို့ ရောက်ကြ၏။ ဒေသခေါင်းဆောင်ဦးစိုင်းမြအောင် နှင့်သက်ဆိုင်ရာလူကြီးများသည် အထူးကုအဖွဲ့ကို မူစယ်ညွှန်ခိုရာသို့ နေရာချထားပြီး လူကြီးအ ချို့နှင့်ကျွန်တော်တို့ကို မြို့လယ်မှ အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုတွင် နေရာချထားပေးသော်လည်း ကျွန် တော်တို့က ညွှန်ခိုရာသို့ပင် ဆရာဝန်များနှင့်တည်းလို့သည့်အတွက် ညွှန်ခိုရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေ ရာချထားပေးလေသည်။

စင်စစ် ညွှန်ခိုရာမှာ လူနှစ်ဆယ်အစိတ်လောက်မျှသာ တည်းနိုင်သော လမ်းဘက်ဌာနညွှန် ခိုရာဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ လူပေါင်း ၇၀ ကျော်သည် ထိုညွှန်ခိုရာမှာပင် တည်းကြလေ သည်။ လူကြီးဆယ့်လေးငါးယောက်မှာမူ မြို့လယ်က တည်းခိုရာအဆောက်အအုံမှာပင် တည်းခိုလေ သည်။

လူနှစ်ဆယ် အစိတ်သာဆုံသည့်တည်းခိုရာကို လူပေါင်း ၇၀ ကျော် တည်းခိုကြသဖြင့် ကျွန် တော်တို့အားလုံး ကြမ်းပြင်ပေါ် မှာ ပူးပူးကပ်ကပ် အိပ်ကြသည်။ မအိပ်ခင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်ဆရာ ဝန်ကြီးများက ရယ်စရာတွေ ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အားလုံး မောရပန်းရမှန်း မသိကြ။ ကျဉ်းကျဉ်း ကျပ်ကျပ်အိပ်ရသဖြင့် အနှောင့်အယှက်မဖြစ်ကြ။ ပို၍ပင် ပျော်စရာကောင်းနေသေးသည်။

ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကား ရယ်စရာ မောစရာကို အဆက်မပြတ်ပြောနိုင်သူဖြစ်သည်။ သူ့တွင် ရယ်စရာ ပုံတိုပတ်စတွေကလည်း ပေါ့ပါဘိ။ အင်မတန်ရွှင်သောဦးနှောက်မျိုးမှသာလျှင် ထို များပြားသော ရယ်စရာပုံတိုပတ်စတွေကို မှတ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

မူစယ်ညွှန်ခိုရာမှာ ရှေးက ဆောက်ခဲ့သည့်တစ်ထပ်ဘန်ဂလိုကလေးဖြစ်ပြီး ရွှေလီမြစ်ကမ်း ကုန်းထိပ်ပေါ် တွင် ဆောက်ထားသဖြင့် မြို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရွှေလီမြစ်ကိုလည်းကောင်း အပေါ်စီးမှ မြင်နေရသည်။

ရွှေလီမြစ်မှာ သံလွင်နှင့်လည်း မတူ၊ ဒုဋ္ဌဝတီနှင့်လည်း မတူချေ။ သံလွင်က အဟုန်ပြင်းသည်။ တောင်ကမ်းပါးယံကြီးတွေကြားမှ ဖြတ်သန်းကာ တဝေါဝေါစီးဆင်းသွားသည်။ ဒုဋ္ဌဝတီမှာ လျှိုဝှက် ဆန်းကြယ်သည်။ အချိုးအကွေ့တွေများသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ကျဉ်းကျဉ်းကလေးသည် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတွေကြားမှာ ငုပ်လျှိုးပျောက်ကွယ်သွားပြီး မထင်သည့်နေရာမှ ဘွားခနဲ ပေါ်လာ တတ်သည်။ ဒုဋ္ဌဝတီသည် ဘယ်နေရာတွင် ပျောက်သွားပြီး ဘယ်နေရာတွင် ပြန်ပေါ်လာမည်ကို မည် သူမျှ မပြောနိုင်ပါ။ တစ်ခါတစ်ရံ ဒုဋ္ဌဝတီသည် မြစ်တစ်စင်းနှင့်မတူ။ ချောက်ကြိုချောက်ကြား တောင် ကြိုတောင်ကြားတွင် စီးနေသည့်ချောင်းငယ်မြောင်းငယ်ကလေးတစ်ခုနှင့်တူနေသည်။ ရွှေလီကား သူ တို့လို မဟုတ်။ လှပစွာ စီးဆင်းနေသော ရေလီ။ တငြိမ်ငြိမ်စီးဆင်းနေသော ရွှေလီ၊ အကြေအညာကို တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီး မြင်နေရသောရွှေလီ၊ မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် လယ်ကွင်းတွေ၊ ကြံခင်းတွေ နှင့်စိမ်းစိုနေသော ရွှေလီ၊ သောင်းခုံတွင် ဟင်္သာမောင်နှံတို့ လည်ချင်းယှက်ကာ လွမ်းစရာ ကောင်းနေ သည့်ရွှေလီ လွမ်းရွှေလီ။

ရွှေလီမြစ်သည် ယူနန်နယ်ထဲတွင် မြစ်ဖျားခံလာခဲ့ပြီးနောက် မိုးမိတ်နယ်ကို ဖြတ်ကာ ကသာ အောက် ဝက်ကူးရွာအနီးတွင် ရောဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်သည်။ ရှမ်းတို့ ကျဉ်းမြောင်းသောတောကြို တောင်ကြားမှ စီးဆင်းလာသည်ကို အစွဲပြု၍ ရွှေလီမြစ်ကို “ရွှေရွှရပ်လီ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ညို မောင်းသောအဆင်းနှင့်အေးမြသောရေတို့ရှိသည်ကို စွဲ၍ “နမ့်မော” သို့မဟုတ် “နမ့်မင်း” ဟူ၍လည်း ကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ရွှေလီသည် မိုင်ပေါင်း ၁၅၂ မိုင်ရှည်လျားသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ကျွန်တော်သည် မူစယ်ညွှန်ရိပ်သာကုန်းမြင့်ထိပ်ရှိ ချယ်ရီပင်အောက်တွင် ထိုင်ချလိုက်ရင်း ဆည်းဆာနှင့်မုန်များအောက်တွင် တငြိမ်ငြိမ်စီးဆင်းနေသော ရွှေလီမြစ်ကို လှမ်းကြည့်မိသည်။ တရုတ် ပြည်ဘက်ကမ်းမှ တဂျုန်းဂျုန်းလည်နေသောသကြားစက်မှ စက်သံများကို ကြားနေရသည်။ သကြား စက်မျှ မီးရောင်များနှင့်မော်တော်ကား မီးရောင်များကိုလည်း မြင်ရ၏ ။

ရွှေလီမြစ်ကမ်းစပ်တွင် ခပ်စောစောပိုင်းတွင် ဟင်္သာများ ဝဲပျံနေသည်ကို မြင်ရသော်လည်း အိပ် တန်းသို့ပျံကြလေပြီ။ တရုတ်ပြည်ဘက်ကမ်းနှင့်မူစယ်ကမ်းသို့ ကူးလူးနေသည့်ကူးတို့လှေများလည်း သိပ်မရှိကြတော့။ အိမ်ပြန်နောက်ကျသော ကူးတို့သမား၏ ရှမ်းတေးသံသံသွဲကို ကြားရသည်။ သူ့တေး သံ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို တစ်လုံးမျှ နားမလည်သော်လည်း ဆည်းဆာပြာပြာ ရွှေလီ၏ ရေစီးသံနဲ့နဲ့၏ ချယ်ရီ နံ့သင်းသင်းတို့ကြားတွင် သူ့တေးသံဝဲဝဲသည် လွမ်းမောဖွယ် ကောင်းနေလေသည်။ သူ့တေးသံသည် ရှမ်းပုံပြင်တွင်လာသည့်ခွန်ဆမ်လောနှင့်နန်းဦးပျင်တို့အချစ်ကဲ့သို့ ချစ်သူတို့၏ ထာဝရအချစ်ကို ဖွဲ့နွဲ့ သည့်စကားသံလော၊ စိုင်းဆိုင်မောင်၏ ရွှေလီကို သက်သေတည်နေသောအလွမ်းတေးသံလော၊ ဤ သည်ကိုမူ ကျွန်တော် မသိနိုင်ပါ။

ရှမ်းတို့၏ ကဗျာ၊ ရှမ်းတို့၏ ပုံပြင်တွင် ခွန်ဆမ်လောနှင့်နန်းဦးပျင်တို့၏ ပုံပြင်သည် လွမ်းစဖွယ် ပုံပြင်တစ်ခုဖြစ်၏ ။ တစ်ရံရောအခါက ဆမ်လောနှင့်ဦးပျင်တို့သည် ချမ်းသာသောမိဘများမှ ဆင်းသက်

လာခဲ့ကြသည့်ချစ်သူများ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ သူတို့နှစ်ယောက် လက်ထပ်ပြီးသည့်နောက်တွင် ဦးပျင်သည် ယောက္ခမနှိပ်စက်သည့်ဒဏ်ချက်ဖြင့် သေခဲ့ရ၏။ လှပချောမော၍ မိန်းမမြတ်တစ်ဦးဖြစ်သည့်ဦးပျင် သေဆုံးသည့်အခါတွင် ဆမ်လောသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဓားဖြင့်ထိုး၍ အဆုံးစီရင်လိုက်၏။ သို့ဖြင့် ချစ်သူနှစ်ဦးတို့သည် အချစ်အတွက် အသက်ကို စွန့်ခဲ့ကြ၏။ နောက်ဆုံးတွင် ချစ်သူနှစ်ဦးတို့သည် ကောင်းကင်တွင် ကြယ်ကလေးနှစ်လုံးဖြစ်သွားကြကာ အမြဲတော့ကြသည်ဟု ပုံပြင်က ဆို၏။ အလားတူ ဂျပန် ပုံပြင်တစ်ခုကိုလည်း ကျွန်တော် ဖတ်ဖူးလေသည်။

သူတို့နှစ်ဦး၏ ပုံပြင်သည် ရှိမိယိုနှင့်ဂျူလီယက်တို့၏ ဇာတ်လမ်းထက်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်ပုံပြင် ထက်လည်းကောင်း အများကြီးစောလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

(၂၅)
ပန်ခမ်းတံတားနှင့် နယ်ခြားမှတ်တိုင်

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ထူးခြားသော အကျင့်တစ်ခုမှာ မနက်စာကို အိပ်ရာထဲတွင် စားခြင်းဖြစ်လေသည်။ အိပ်ရာက နီးသည်နှင့်မျက်နှာသစ်ခြင်း၊ ပလုတ်ကျင်းခြင်းမပြုဘဲ မနက်ကော်ဖီနှင့်မုန့်တို့ကို စားတတ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ အိပ်ရာထဲတွင် မနက်စာစားသော အလေ့မှာ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ဓလေ့ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာတို့မှာ နံနက်စာကို အိပ်ရာထဲတွင် စားလေ့မရှိကြချေ။ အိပ်ရာထဲတွင် နံနက်စာစားသည့် မြန်မာဆို၍ ကျွန်တော်တွေ့ဖူးသလောက်ဆိုလျှင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့် အိုးဝေဦးညိုမြတို့နှစ်ဦးကိုသာ တွေ့ဖူးသေးသည်။ အိုးဝေဦးညိုမြသည် ‘ဘဝတက္ကသိုလ်’ တွင် ကျွန်တော်နှင့် အတန်ကြာနေခဲ့ဖူးရာ ကျွန်တော်တို့နှင့်နေခဲ့သည့်တစ်လျှောက်လုံး၌ ထိုအတိုင်းပင် တွေ့ရလေသည်။ ဦးညိုမြသည် ညဆိုလျှင် တော်တော်နှင့်မအိပ်။ မနက် ၃ နာရီ၊ ၄ နာရီထိုးမှ အိပ်တတ်ပြီး မနက် ၁၀ နာရီကျော်ကျော်လောက် မှ အိပ်ရာက ထတတ်သည်။ အိပ်ရာက နီးသည်နှင့်ဦးညိုမြသည် မျက်နှာမသစ်၊ ပလုတ်မကျင်းဘဲ လက်ဖက်ရည်နှင့်မုန့်ကို တစ်ခါတည်း တန်းစားတတ်လေသည်။ ယခု ဆရာဝန်ကြီး ကမ္ဘောဇခင်လှိုင် မှာလည်း ထိုအတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ အိပ်ရာက နီးသည်နှင့်ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူ့တပည့်များ ဖြစ်သည့်ဘဆွေကို ခေါ်တတ်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း သူ့စာရေးမဖြစ်သည့် ကချင်မကလေးနန် ဆိုင်းကို ခေါ်တတ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ သွားခဲ့သည့်ခရီးတစ်လျှောက်တွင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် အိပ်ရာက နီးသည်နှင့် “ဘဆွေရေ ကော်ဖီ” ဟု လှမ်းအော်တတ်သည်။ “နန်ဆိုင်းရေ မုန့်မရသေးဘူးလား” ဟုအော်သံကို ကျွန်တော်တို့ ကြားရမြဲ ဖြစ်သည်။

စင်စစ် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့် အိုးဝေဦးညိုမြတို့သည် မနက်စာကို အိပ်ရာထဲမှာ စားကြသော်လည်း အင်္ဂလိပ်ဆန်သူများ မဟုတ်ကြပါ။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် အလွန်ရှမ်းဆန်သည့်ရှမ်းဖြစ်ပြီး အိုးဝေဦးညိုမြမှာ အလွန်အညာသားဆန်သည့် အညာသားဖြစ်ပါသည်။ မျက်နှာမသစ်ဘဲ မနက်ကော်ဖီကို

သောက်သည့်အကျင့်မှာ သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အလေ့အကျင့်ပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယခုလည်း ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် “ဘဆွေရေ ကော်ဖီဟေ့၊ နန်ဆိုင်းရေ ကော်ဖီရော၊ မုန့်ရော ယူခဲ့ဟေ့၊ ဟောဒီက ငါ့ဆရာတွေအတွက်ပါ ဖျော်ခဲ့” ဟုအော်နေသံကို ကြားရသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား အိပ်၍ကောင်းတုန်း။ သူ့အသံကို ကြားလိုက်သဖြင့် နာရီကို ကြည့်လိုက်သည့် အခါတွင် မနက် ၅ နာရီကျော်ကျော်သာရှိသေးသည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်သမားတော်ကြီး များဖြစ်သည့်ဆရာဦးသိန်းဟန်၊ အရိုးကုဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာအောင်သန်းနှင့်မျက်စိအထူးကုဆရာ ဝန်ကြီးဒေါက်တာကျော်ဦးတို့တစ်သိုက်မှာ မနက်အစောကြီး ထကာ တဝါးဝါးနှင့်စကားဝိုင်းဖွဲ့နေကြ လေပြီ။ ဆရာဦးသိန်းဟန်မှာ ဝမ်းခေါင်းကိုခြစ်၍ ရယ်သံ၊ ဆရာဦးအောင်သန်း၏ အာခေါင်ကိုခြစ်၍ ရယ်သံ၊ ဆရာဦးကျော်ဦး၏ စကားသံတို့ကို ကျွန်တော်တို့ ကြားနေရသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ဗဟု သုတဖြစ်ဖွယ် မှတ်သားဖွယ်စကားကို ဆိုတတ်ရုံမျှမက ရွှင်လန်းရယ်မောဖွယ်ကောင်းသောပုံတိုပတ်စ များကိုလည်း တစ်ခါနှင့်တစ်ခါ မထပ်ရအောင် ပြောနိုင်သူဖြစ်လေသည်။

ခရီးပန်းသဖြင့် မနေ့ညက ကျွန်တော်တို့ နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်ပျော်သွားကြသည်။ ဧည့်ရိပ် သာအတွင်းအခန်းများကို အမျိုးသမီးများအား ပေးလိုက်ကြပြီး ကျွန်တော်တို့အားလုံးမှာ ဧည့်ရိပ် သာဧည့်ခန်းကြမ်းပြင်တွင် တိုးဝှေ့ပူးကပ်၍ အိပ်ကြလေသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကား မအိပ်ခင်လည်း တဝါးဝါးရယ်ကာ ပုံတိုပတ်စများကို ပြောနေသည်။ ပေ ၂၀ ပတ်လည်လောက်သာရှိသည့်အခန်းက လေးတွင် တိုးတိုးဝှေ့ဝှေ့ အိပ်ရသည်မှာ တကယ်ပျော်စရာကြီး ဖြစ်လေသည်။ သည်လို မအိပ်ရသည် မှာ ကြာလေပြီ။ ရာသီဥတုကလည်း အေး၊ ခရီးဖော်စိတ်ဓာတ်လည်း ရှိကြသည့်အတွက် ထိုလမ်းတစ် လျှောက်မှာ ညများသည် ကျွန်တော့်အတွက် မေ့နိုင်ဖွယ်မရှိသော ညများပင် ဖြစ်ပါ၏ ။

ချမ်းကလည်း ချမ်း၊ ဆာကလည်း ဆာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည်လည်း ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ထုံးစံကို လိုက်ကာ နန်ဆိုင်းယူလာသည့်ကော်ဖီနှင့်မုန့်ကို မျက်နှာမသစ်ဘဲ စားသောက်ပစ်လိုက်ကြလေ သည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ပုံတိုပတ်စများနှင့်ဆရာဝန်များ၏ ရယ်မောသံကို နားထောင်ရင်း အိပ်ပျော် သွားကြသော ကျွန်တော်တို့သည် မနက်လင်းသည့်အခါတွင်လည်း ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ ပုံတိုပတ်စများ နှင့်ဆရာဝန်များ၏ ရယ်မောသံကို နားထောင်ကာ အိပ်ရာမှ ရွှင်လန်းစွာ နိုးလာခဲ့ကြလေသည်။ လူ တောသူတောတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ခပ်စိမ်းစိမ်းနေတတ်သော ကျွန်တော်သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်တို့အဖွဲ့ နှင့်တွေ့သောအခါတွင် အရည်ပျော်သွားလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် တပည့် များနှင့်ရင်းရင်းနှီးနှီး နောက်ပြောင်နေသည်ကို တွေ့တတ်လေရာ ထို့ကြောင့်ပင် သူ့ကို မိတ်ဆွေအ ပေါင်းအသင်းများကသာမက တပည့်များကလည်း ချစ်ခင်လေးစားခြင်းဖြစ်ဟန် တူပါသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် စကားအပြောအဆို သွက်လက်ချက်ချာရုံမျှမက အလုပ်လုပ်ရာတွင် လည်း အလွန်အပင်အပန်းခံနိုင်သူဖြစ်လေသည်။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် မနက်စာကို အိပ်ရာထဲတွင် စားသောက်၍ ရယ်စရာမောစရာတွေကို ပြောပြီးနောက် ထိုင်ရာမှ ထလိုက်ကာ

“ကဲ ဆရာတို့ ရေမချိုးကြဘူးလား” ဟု ထူးထူးဆန်းဆန်း မေးလိုက်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ယောက်မျက်နှာကို တစ်ယောက်ကြည့်လိုက်မိကြသည်။ သူပြောသည့် အချိန်တွင် ဇ နာရီခန့်မျှသာ ရှိသေး၏။ နေထွက်ဖို့ မပြောနှင့်၊ နှင်းမှုန်တို့ ထူထပ်စွာ ကျရောက်နေ သဖြင့် ရှေ့လေးငါးဆယ်ကိုက်အကွာတွင် လူလုံးကိုပင် ကောင်းကောင်း မမြင်ရ။ ဖာရင်ဟိုက်ဒီဂရီ ၄၀ တစ်ဝိုက်လောက်မျှသာ ရှိလိမ့်မည်။

“ဆရာ တကယ် ရေချိုးမလို့လား”

“ကျွန်တော်ကတော့ ချိုးမယ်ဆရာရေ၊ မနေ့က တစ်နေ့လုံး ခရီးပန်းလာတာ၊ ပြီးတော့ လူတစ် ကိုယ်လုံးလဲ ဖုန်တွေချည်းပဲ။ ကျွန်တော်ကတော့ လားရှိုးမှာလဲ ချိုးနေကျပဲ။ ချိုးကြည့်ပါလားဆရာ၊ တစ်ခုခုဖြစ်ရင်လဲ ဆရာဝန်တွေ တစ်လှေချည်းပါပါတယ်။ ဘာမှမဖြစ်စေရပါဘူး။ ဖြစ်ရင်လဲ အသိသာ ချည်းကြီးပဲ။ စည်စည်ကားကားဖြစ်အောင် လုပ်ပေးပါ့မယ်”

ကာတွန်းမြေဇာတစ်ယောက်မှအပ ကျွန်တော်၊ အောင်သင်းနှင့်ချစ်ဦးညိုတို့သည် မျက်နှာသုတ် ပဝါကြီးတွေခြုံပြီး သူ့နောက်မှ လိုက်သွားကြသည်။ ဧည့်ရိပ်သာအပြင်ဘက် လူတစ်ရပ်လောက်မြင့် သည့်အုတ်ကန်ကြီးသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အခါတွင် သတင်းထောက်ကိုဘိုနီနှင့်သတင်းထောက် ဦးအောင်မင်းတို့လည်း ရောက်နေကြလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ကား ရောမစွန့်စားခန်းကြီးဖြစ်လေ သည်။

“လာ ဆရာရေ၊ လန်းသွားတာပဲ” ဟု ကိုဘိုနီက အုတ်ကန်ကြီးပေါ်တက်၍ ကျွန်တော်တို့ကို ရေငင်ပေးရင်း ပြောသည်။ သတင်းထောက် ဦးအောင်မင်းမှာ ချမ်းသဖြင့် တုန်နေလေပြီ။

လားရှိုးတွင် သတင်းထောက်ဘယ်နှယောက်ရှိသည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော် တို့ တွေ့ခဲ့ရသည့်သတင်းထောက်ကိုဘိုနီနှင့်ဦးအောင်မင်းကား ရှေ့မီနောက်မီ သတင်းထောက်များ ဖြစ်ကြလေသည်။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံးသည် ပုဂ္ဂလိကသတင်းစာလက်ထက်ကတည်းက လုပ်လာခဲ့ သည့်သတင်းထောက်များဖြစ်သဖြင့် အတွေ့အကြုံများလှပေပြီ။ ခါတိုင်း စာရေးဆရာ၊ သတင်းစာ ဆရာစသည့်ဧည့်သည်တို့လာလျှင် ဦးအောင်မင်းလိုက်ပို့လေ့ရှိသော်လည်း အသက်အနည်းငယ်ကြီး

လာသည့်အလျောက် ခရီးကြမ်းတို့ကို သိပ်မသွားနိုင်တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ခရီးတစ်
လျှောက်လုံးတွင် ကိုဘိုနီ လိုက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ယခု ခရီးတွင်မူ ဦးအောင်မင်းလည်း လိုက်ဖြစ်အောင်
လိုက်လာလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ဥ ယောက်သည် ဖာရင်ဟိုက်ဒီဂရီ ၄၀ တစ်ဝိုက်လောက်မှာရှိသော မနက်ခင်းတွင်
စွန့်စား၍ ရေချိုးလိုက်ကြသည်။ ဘာမျှမဖြစ်ကြ၍ တော်ပေသေး၏။ ရေချိုးပြီးလျှင် ကိုဘိုနီက ကျွန်
တော်တို့ကို နှစ်ကျပ်ခွဲသားခန့်ဝင်ဆီမှုတ်လောက်ရှိသည့်တရုတ်လက်ဖက်ရည်ကြမ်းပန်းကလေးဖြင့်
ရှမ်းအရက်ပြင်းပြင်းတစ်ခွက်စီ တိုက်လေသည်။ ပူထူဖိန်းရှိန်းသွားကာ ကိုယ်တွင်းကို နွေးစေသည့်
ရှမ်းအရက်ပေတည်း။

“မူစယ်တို့၊ နမ့်ခမ်းတို့ဘက်မှာတော့ ကချင်အလုပ်သမားတွေ၊ ရှမ်းအလုပ်သမားတွေက မနက်
စောစောစီးစီး အရက်ပြင်းပြင်းလေးတစ်ခွက်တော့ သောက်ကြတယ်ဆရာ။ ရာသီဥတုက အေးလွန်း
တော့ မခံနိုင်ဘူး။ ဈေးနားရောက်ရင် မနက်အစောကြီး ရှမ်းအရက်လာသောက်နေကြတာကို တွေ့
လိမ့်မယ်။ ဆရာတို့ ရန်ကုန်မှာ မနက်အစောကြီး ပဲလတာကလေးနှင့်လက်ဖက်ရည်သောက်ကြသလို
ပေါ့။ ဒီမှာလဲ အလုပ်သမားတွေ၊ ယာသမားတွေက မုန်ညင်းချဉ်ကလေးတစ်ခွက်နှင့်ရှမ်းအရက်ပြင်း
ပြင်းလေးတစ်ခွက်မော့ပြီး အလုပ်သွားကြတာပဲ” ဟု ကိုဘိုနီက ရှင်းပြလေသည်။

ရေမိုးချိုးပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် မူစယ်ဈေးသို့သွားကြလေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်
ပိုင်း ခရီးတစ်လျှောက်လုံး၌ ကျွန်တော်တို့ ကံကောင်းသောအချက်မှာ ရောက်လေရာမြို့တွင် ဈေးနေ့
နှင့်ဆုံရခြင်းဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှာ မြို့ငယ်များမှာ ၅ ရက်တစ်ဈေးသာရှိရာ ထိုဈေးနေ့
များနှင့်ကျွန်တော်တို့ သွားသွားပြီး ကြုံရသည်မှာ ကြုံတောင့်ကြုံခဲဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည်
ကုတ်ခိုင်၊ သိန္နီ၊ ဟိုပန်စသည့်ဈေးနေ့များကို ကြုံခဲ့ကြရာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ကျေးရွာများကို
မရောက်ခဲ့ရသည့်တိုင် ကျေးရွာလူထု၏ အခြေအနေကို တစေ့တစောင်း အကဲခတ်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

မူစယ်ဈေးကား ကျွန်တော်တို့ ရောက်ခဲ့သမျှသော ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းက ၅ ရက်ဈေးများ
တွင် နမ့်ခမ်းဈေးမှလွဲလျှင် အစည်ဆုံးဖြစ်လေသည်။ မူစယ်မှာ နယ်ခြားဖြစ်သဖြင့် နယ်ခြားမြို့များ
ထုံးစံ ဟိုဘက်ကမ်းက ဈေးရောင်းဈေးဝယ်သူတွေလည်း လာကြသည်။ ရွှေလီမြစ်ကို နာရီဝက်လောက်
ကူးတို့ဖြင့် ကူးလိုက်လျှင် တစ်ဖက်ကမ်းရှိ မြို့ကလေးသို့ရောက်သွားလေသည်။ မူစယ်ဈေးတွင် အ
များဆုံးပစ္စည်းများမှာ တရုတ်ပစ္စည်းများဖြစ်လေသည်။ လားရှိုးတွင် မတွေ့နိုင်သည့်အလှအပပစ္စည်း
များ၊ ဆေးများ၊ ကြောထည်ပစ္စည်းများ၊ အနွေးထည်များမှာလည်း ပေါလှ၏။ အထူးခြားဆုံးပစ္စည်း
မှာ လေသေနတ်များ ဖြစ်လေသည်။ သေနတ်ဒင်ရော သေနတ်ပြောင်းရော တော်တော်ကောင်းသည့်
အမျိုးအစားဖြစ်၍ တစ်လက်လျှင် ၂၅၀ ကျပ်လောက်သာ ပေးရသဖြင့် လားရှိုးမှလိုက်လာသူ တော်
တော်များများ ဝယ်ကြသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လိုင်စင်အခက်အခဲ သိပ်မရှိသော်
လည်း ရန်ကုန်လိုင်စင်အခက်အခဲကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ဝယ်ချင်သော်လည်း မဝယ်ဖြစ်ခဲ့ကြပါ။ နောက်

ပေါသည့်ပစ္စည်းများမှာ ဆေးများ၊ ကြောထည်၊ အလှအပ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့်လက်နှိပ်
ဓာတ်မီးများဖြစ်လေသည်။ ပလတ်စတစ်လက်နှိပ်ဓာတ်မီးတစ်လက်ကို သုံးလေးကျပ်လောက်သာပေး
ရလေသည်။ ကနေဒါမှ ထုတ်ဝေပြီး တရုတ်ပြည်မှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်သည့်အင်္ဂလိပ်ဘာသာသင်ခန်းစာ
တစ်စုံကို သုံးဆယ်လောက်မျှသာ ပေးရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အံ့ဩနေကြသည်။ ထိုအစုံကို ရန်ကုန်
မြေခိုကုန်းစာအုပ်ဈေးတွင် ခပ်စောစောပိုင်းက ၁၀၀ ကျော် ၂၀၀ ရောင်းသည်ကို ကျွန်တော်တို့ သိခဲ့
ရသဖြင့် အံ့ဩရခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် မူစယ်ဈေးကို ခေါက်တုန့်ခေါက်ပြန် လျှောက်ကြည့်ကြ၏။ အခွေသွင်းပြီး
ကက်ဆက်ခွေများ ရောင်းသည့်ဆိုင်ကြီးတစ်ဆိုင်ကို တွေ့သဖြင့် ဝင်ကြည့်ရာ မြန်မာသီချင်းဟူ၍ သိပ်
မတွေ့ရဘဲ ရှမ်းသီချင်းခွေများနှင့်ဟောင်ကောင်နှင့်ထိုင်ဝမ်မှလာသောတရုတ်သီချင်းခွေများကို တွေ့
ရလေသည်။

ကိုဘိုနီသည် ကျွန်တော်တို့ကို ဈေးထောင့်တစ်နေရာရှိ ကချင်နှင့်ရှမ်းအလုပ်သမားများသောက်
သည့်အရက်ဆိုင်သို့ ခေါ်သွားလေသည်။ ကိုဘိုနီပြောသည့်အတိုင်းပင် ရှမ်းအလုပ်သမားများနှင့်
ကချင်အလုပ်သမားများသည် အရက်ဆိုင်ထဲသို့ ခပ်သုတ်သုတ်ဝင်လာကာ လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်တစ်
လုံးလောက်ဝင်မော့ပြီး ပြန်ထွက်သွားကြလေသည်။ သူတို့သောက်သည်မှာ များများစားစားလည်း
မဟုတ်ပါ။ လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်တစ်လုံးမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီတွင် မနက်လက်ဖက်
ရည်ဆိုင်လာသောက်ပြီး ပြန်ထွက်သွားကြသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သောက်ဖူးသည်
ရှိအောင် အကြမ်းပန်းကန်အသေးလေးတစ်လုံးစီ သောက်ခဲ့သေး၏။ တစ်ခွက်ကို တစ်ကျပ်ပေးရ
သည်။

ဈေးမှ ထွက်ပြီးလျှင် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို ပန်ခမ်းတံတားသို့ လိုက်ပို့လေ
သည်။ ပန်ခမ်းတံတားမှာ ၁၉ မိုင်ဝေးသည့်မူဆယ်-နမ့်ခမ်းလမ်းပေါ်တွင်ရှိပြီး မူဆယ်နှင့်နှစ်မိုင်ခန့်ဝေး
လေသည်။ ထိုလမ်းမှာ ရွှေလီမြစ်ကမ်းကို မြှောင်၍ ဖောက်ထားသည့်မူစယ်-နမ့်ခမ်းလမ်းဟောင်းဖြစ်
ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ၁၄ မိုင်ခန့်သွားလိုက်လျှင် နမ့်ခမ်းသို့ရောက်သွားမည်ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင်
လမ်းမကောင်းသဖြင့် ထိုလမ်းကို ကျွန်တော်တို့ မရောက်ခဲ့ကြပါ။ နမ့်ဖက်ကာသို့ ပြန်ဆင်းပြီး မိုင် ၁၀၀
နီးပါးဝေးသည့် မဟာဗျူဟာလမ်းမကြီးအတိုင်း ကျွန်တော်တို့ရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ပန်ခမ်းတံတားမှာ ပြန်ပြင်ထားသော်လည်း တွန့်လိမ်ကောက်ကွေးနေသည့်တံတားသံပေါင်
ကြီးများကို မပြင်ရသေးချေ။ ကျွန်တော်တို့သည် တံတားပေါ်တွင် အမှတ်တရဓာတ်ပုံ ရိုက်ကြ၏။
ထို့နောက် တံတားမှ တစ်မိုင်၊ နှစ်မိုင်ခန့် ရှေ့ဆက်သွားလျှင် နယ်ခြားမှတ်တိုင် အမှတ် ၇၄ သို့ရောက်
လေသည်။ နယ်ခြားမှတ်တိုင်မှာ မော်တော်ကားလမ်းဘေးတွင် ကပ်လျက်ရှိ၏။ မှတ်တိုင်တစ်ဖက်တွင်
ကား တရုတ်နယ်မြေဖြစ်လေသည်။ နယ်ခြားမှတ်တိုင်နှင့်မလှမ်းမကမ်း တစ်ဖက်နယ်မြေတွင် မုန်ညင်း
နုတ်နေကြသောတရုတ်လယ်သမားများ လယ်ထွန်နေကြသောတရုတ်လယ်သမားများကို တွေ့ရလေ

သည်။ တစ်ခေါ်သာသာလောက်တွင် မိုးမခပင်တွေ အုပ်နေသည့်တရုတ်ရွာကလေးတစ်ရွာကိုလည်း တွေ့ရ၏။

မှတ်တိုင်အနီးတွင် နှစ်ဖက်စလုံးမှ အစောင့်အရှောက်မရှိချေ။ ကျွန်တော်တို့သည် နယ်ခြားမှ မှတ်တိုင်ကလေးကို မြန်မာနိုင်ငံဘက်မှလည်းကောင်း၊ တရုတ်နယ်မြေဘက်မှလည်းကောင်း ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကြလေသည်။

ပန်ခမ်းတံတားနှင့်နယ်ခြားမှတ်တိုင်မှ ပြန်လာပြီးလျှင် မူစယ်မြို့လယ်ရပ်ရှင်ရုံကြီးတွင် စာပေ ဟောပြောပွဲ ကျင်းပကြ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် နယ်ခြားဒေသနှင့်ကိုက်ညီအောင် တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးစုံချစ်ကြည်ရေး၊ လူမျိုးစုစာပေများ ပေါ်ထွန်းလာရေး၊ လူမျိုးစုထဲမှ စာရေးဆရာများ ပေါ်ထွက် လာရေးတို့ကို ဦးတည်ဟောပြောခဲ့ကြ၏။ လူမျိုးစုထဲမှ လူငယ်များမှ စာပေ၊ ဂီတအရာတွင် များစွာ ခေတ်နောက်ကျခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ အဆိုတော်စိုင်းဆိုင်မောင်၏ ‘ရွှေလီကို သက်သေပြုမယ်’၊ ‘နွေအလွမ်း’၊ ‘မြောက်ပိုင်းလမ်း’ စာသားများကို ထုတ်နုတ်ကာ တိုင်းရင်းသားလူငယ်များ၏ ရသပညာ အဆင့်အတန်းကို အကျဉ်းချုပ်၍ သရုပ်ခွဲပြခဲ့ကြလေသည်။ စိုင်းဆိုင်မောင်မှာ ကျွန်တော်တို့နှင့်တွေ့ ချင်သော်လည်း အလုပ်ကိစ္စဖြင့် မန္တလေးသို့ဆင်းသွားသည့်အတွက် မတွေ့ခဲ့ရတော့ချေ။ ဟောပြော ပွဲသို့ မူစယ်မြို့ပေါ်မှ လူငယ်၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၊ စာပေဝါသနာရှင်များနှင့်ရှမ်း၊ ကချင်၊ ရှမ်းတရုတ်စသည်အမျိုးသားအမျိုးသမီး ရုံလုံးပြည့်မျှ တက်ရောက်ကြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲသို့ ထူးထူးခြားခြား တက်ရောက်လာသူများမှာ ပြည်မမှရောက်နေ သည့်ကျောင်းဆရာများနှင့်ဆရာမကလေးများ ဖြစ်ကြလေသည်။ သူတို့အားလုံးအနက် အများစုမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှင့်မန္တလေးတက္ကသိုလ်တို့မှ ဘွဲ့ရပြီး ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လာရောက်အမှု ထမ်းနေကြသူများဖြစ်၏။ လူငယ်နှင့်အမျိုးသမီးငယ်များဖြစ်ပြီး ဟင်္သာတ၊ မြန်အောင်၊ မယ်ဇလီ ကုန်း၊ ဓနုဖြူ၊ မကွေး၊ ရေစကြို၊ ရန်ကုန်စသည့်မြို့များမှ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထူးခြားသည်ဟုဆိုရခြင်း မှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ စာပေဟောပြောပွဲကို ကြိုတင်သိထားသဖြင့် သူတို့တာဝန် ကျရာ တောင်များပေါ်မှ ဆင်းလာကြသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ မူစယ်မြို့နယ်ရှိ တောင်တန်းများ ပေါ်သို့ သူတို့ရောက်သည်မှာ ၄ နှစ်ရှိကြပြီး စာပေဟောပြောပွဲကို မကြုံဖူးသဖြင့် အသွားအပြန် ၁၅ မိုင်ဝေးသော ပေ ၄၅၀၀ ရှိသောတောင်တန်းများပေါ်မှ ဆင်းလာကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

တောင်ပေါ်တွင် သူတို့စာသင်ရသည့်တပည့်များမှာ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ပလောင်၊ ရှမ်းတရုတ်နှင့် ကယားကလေးများဖြစ်ကြသည်။ သူတို့၏တောင်ပေါ်ကျောင်းဆရာဘဝ ၄ နှစ်အတွေ့အကြုံအရ ပြောရလျှင် လူမျိုးစုကလေးများကို စာသင်ရာတွင် တွေ့ကြုံရသည့်အခက်အခဲမှာ ဘာသာစကားအ ခက်အခဲဖြစ်လေသည်။ ကလေးများကို မြန်မာလို စာသင်ရာတွင် ကောင်းကောင်းနာမလည်ကြ။ အဓိ ပြယ်တစ်ခုကို ၁၀ ခါလောက်ရှင်းပြနေကြရသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်ပေါ်ရောက် ဆရာ၊ ဆရာမများ သည် ရှမ်းစကားကို အလျင်သင်ကြရသည်။ ရှမ်းစကားဖြင့် သင်မှ ပြောမှ စကားပေါက်သဖြင့် ရှမ်း

ဘာသာစကားကို အလျင်သင်ကြားရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ တောင်ပေါ်ရောက် ဆရာ၊ ဆရာမတို့ စားသောက်ကြရသည့်အစားအသောက်များမှာလည်း လူမျိုးစုတို့စားသောက်ကြသည့်အစားအသောက်များပင် ဖြစ်လေသည်။ မုန့်ညင်းကို လုပ်သည့်အစားအသောက်များဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် မုန့်ညင်းချဉ်၊ မုန့်ညင်းစော၊ ဆွမ်ထန်နှင့်ဖတ်ကျန်တို့ဖြစ်လေသည်။ ထမင်းလခမှာ တောင်ပေါ်မှာပင် ၁၅၀ ကျပ်ပေးရရာ သူတို့ရသည့်လခ ၁၀၅ ကျပ်မှ ထမင်းလခနှင့်ကုန်သလောက် နီးပါးဖြစ်နေလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ချက်စားရာ ပို၍ကုန်သည်ဟုဆိုလေသည်။ တောင်ပေါ်တွင် ဘာမျှမဝယ်ရသဖြင့် လခထုတ်ရက်များတွင် သူတို့သည် မူစယ်ဈေးသို့ ဈေးလာဝယ်ကြရသည်။ သို့ရာတွင် အချို့ဆရာမကလေးများမှာ ပေ ၄၅၀၀ ကျော်ရှိသည့်တောင်ကြီးတော့ကို ဖြတ်၍ မူစယ်က ပြန်လာသည့်အခါတွင် ပင်ပန်းပြီး ဖျားကြသည်။

ကျွန်တော်က မူစယ်နယ်ရှိ တောင်တန်းများပေါ်တွင် ရောက်နေသည့်ပြည်မမှ ဆရာ၊ ဆရာမများစာရင်းကို တောင်းသည့်အခါတွင် သူတို့အထဲမှ အသွက်ဆုံးဆရာကိုမြင့်ဆွေကျန်က အောက်ပါအမည်များကို ရေးပေးလိုက်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သွားသည့် ၁၉၈၀-၈၁ ခုနှစ် မူစယ်တောင်ပေါ်ဒေသများသို့ရောက်နေသည့်ဆရာ၊ ဆရာမကလေးများကို မှတ်တမ်းတင်လိုသဖြင့် အောက်တွင် သူတို့၏ အမည်များကို ကူးယူဖော်ပြလိုက်ပါ၏ ။

ဟင်္သာတမှ (၁)ကိုမြင့်ဆွေကျန်၊ (၂) မတင်တင်သမ်း၊ (၃) မနွဲ့နွဲ့ရှိန်၊ (၄) မယဉ်ယဉ်စိန်၊ (၅) မခင်စမ်းရီ၊ (၆) မအေးမြင့်စမ်း၊ (၇) မြမြညို၊ (၈) မြင့်မြင့်စမ်း၊ (၉) ကြည်ကြည်ဆွေ၊ (၁၀) အမာညွန့်၊ (၁၁) အမာချို၊ (၁၂) အေးအေးရီ၊ (၁၃) မြင့်မြင့်ချို၊ (၁၄) စန်းစန်းတင်၊ (၁၅) နော်ခင်ထွေး၊ (၁၆) ကိုစိုးသန်း၊ (၁၇) နိုင်နိုင်ထွန်း၊ (၁၈) ကိုမြသန်း၊ (၁၉) သန်းသန်းအေး၊ (၂၀) မအောင်နှင့်(၂၁) ကိုဝင်းမောင်။

- မြန်အောင်မှ (၁) ကိုခင်မောင်စော၊ (၂) မနုနုနှင့်(၃) မဋ္ဌေးမြင့်။
- ဓနုဖြူမှ (၁) မစမ်းရီနှင့်(၂)မတင်အုန်း။
- မယ်ဇလီကုန်းမှ (၁) မဝင်းရီ၊ (၂)မနုနုရီ၊ (၃) မသန်းသန်းအေး၊ (၄) ခင်ဖြူဝင်း၊ (၅) ခင်မညို၊ (၆) ခင်မချို၊ (၇) ကိုကျော်ဇေယျနှင့်(၈)မခင်ဆွေ။
- ရေစကြိုမှ ကိုမြင့်သန်း။
- မကွေးမှ (၁) ကိုဋ္ဌေးဝင်း၊ (၂) ကိုသိန်းဝင်းနှင့်(၃) ကိုသိန်းထွန်း။
- ရန်ကုန်မှ ကိုဝင်းမြင့်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။

သူတို့အများစုမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရလူငယ်နှင့်ဘွဲ့ရအမျိုးသမီးများဖြစ်ကြလေသည်။

(၂၆)
အို... မြောက်ပိုင်းလမ်း

ထိုနေ့မှာ လွတ်လပ်ရေးအကြိုနေ့ ဖြစ်လေသည်။

သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ် တာဝန်ခံများသည် လွတ်လပ်ရေးအကြိုအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မူစယ်သို့ ရောက်လာသော အထူးကုအဖွဲ့နှင့်စာပေအဖွဲ့အား ကြိုဆိုညှိနှိုင်းသည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း ထိုနေ့ ညနေပိုင်း၌ မူစယ်မြို့ ဘောလုံးကွင်းကြီးထဲတွင် ကချင်ထောင်ကာအကများ၊ ရှမ်းရိုးရာအကများ၊ အိုးစည်အကများဖြင့် ညှိနှိုင်းလေသည်။ အလွန်စည်ကားလှ၏။ တစ်မြို့လုံး လာရောက်ကြည့်ကြသည့် အဓိကရပွဲကြီးဖြစ်လေသည်။ ထိုညက မူစယ်မြို့တစ်မြို့လုံးသည် လင်းကွင်းသံ၊ ရှမ်းအိုးစည်သံ၊ မောင်း သံတို့ဖြင့် ပဲ့တင်ထပ်လျက် ရှိလေသည်။

ကျွန်တော်တို့နှင့်ပါလာသူများသည် ကချင်ထောင်ကာအကကို ဝင်၍ ကကြရ၏။ မည်သူမျှ နေ၍မရ။ ငြင်း၍မရပါ။ ဆရာဝန်ကြီးများ၊ သမားတော်ကြီးများ၊ ဆရာဝန်မများ၊ သူနာပြုဆရာမများ နှင့်အမှုထမ်းများပါ မကျန် အားလုံးကကြရသည်။

ကျွန်တောတို့လေးယောက်ထဲတွင်မူ ချစ်ဦးညိုမှလွဲလျှင် ကတတ်သူတစ်ယောက်မျှ မရှိပါ။ လက်မြောက်ခြေမြောက်လုပ်ရုံမျှသာ ရှိပါ၏။

မြို့ခံလူများက ကြာကြာကနိုင်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့တစ်တွေမှာ ကြာကြာမကနိုင်ကြ။ တစ် နေ့လုံး ခရီးပန်းထားသဖြင့် ကချင်ထောင်ကာ ကရာ ကွင်းပြင်ကြီးမှ ခပ်စောစောပြန်လာခဲ့ကြသည်။

နောက်တစ်နေ့ မနက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီးသည် မူစယ်နှင့်နမ့်ခမ်းသို့ ထွက်လာခဲ့ သည်။ မူစယ်-နမ့်ခမ်းလမ်းဟောင်းမှာ ၁၉ မိုင်မျှသာဝေးသော်လည်း လမ်းမကောင်းသဖြင့် ထိုလမ်း အတိုင်း မသွားတော့ဘဲ မူစယ်မှ နမ့်ဖက်ကာသို့ပြန်ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ မူစယ်လွင်ပြင်အတိုင်း နမ့် ဖက်ကာသို့မိုင် ၃၀ ခန့် ပြန်ဆင်းခဲ့ကြရသည်။ နမ့်ဖက်ကာသို့ရောက်လျှင် ကွတ်ခိုင်သို့ သွားသည့်လမ်း ခွဲကို မလိုက်ဘဲ အနောက်မြောက်ဘက်သို့ ပြန်တက်သွားသည့်ကားလမ်းအတိုင်း တောင်ကြီးများပေါ် သို့ ပြန်တက်ရလေသည်။ ထိုတောင်တန်းကြီးများသည် မူစယ်လွင်ပြင်နှင့်ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းကို ခြားထား သည့်ရေဝေတောင်တန်းကြီးများဖြစ်ကြ၏။ ထိုရေဝေတောင်တန်းကြီးများသည် တောင်မှ မြောက် အတိုင်းဆင်းလာကြကာ မူစယ်လွင်ပြင်နှင့်ရွှေလီချိုင့်ဝှမ်းကို ကာဆီးထားသည့်နံရံကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေ ကြလေသည်။ ထိုတောင်တန်းနံရံကြီးသည် အချို့နေရာတွင် ပေ ၇၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိလေသည်။ နောက် ထပ် ဖောက်လုပ်ထားသည့်မဟာဗျူဟာလမ်းမကြီးမှာ ထိုတောင်တန်းကြီးများကိုဖြတ်၍ ဖောက်လုပ် ထားခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

မူစယ်လွင်ပြင်မှနေ၍ နမ့်ဖက်ကာကို ကျော်လိုက်သည်နှင့်တောင်တန်းတွေပေါ်သို့ တဖြည်းဖြည်းတက်လာခဲ့လေသည်။ တကယ့်တောကြီးတောင်ကြီး လျှိုမြောင်ကြီးတွေ ဖြစ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် နမ့်ဆန်ဘက်သို့တက်သော တောင်မျိုးတွေ မဟုတ်။ ကွန်လုံဘက်သို့ သွားစဉ် ဖြတ်သန်းခဲ့သည့်တောင်မျိုးတွေ မဟုတ်။ နမ့်ဆန်နှင့်ကွန်လုံဘက်သို့သွားစဉ် တွေ့ခဲ့ရသည့်တောင်တန်းကြီးတွေက လျှိုဝှက်၍ ကြောက်စရာကောင်းသည့်အသွင်ကို ဆောင်နေကြသည်။ ယခု နမ့်ဖက်ကာအတက်မှာ တွေ့ရသည့်တောင်များကား လျှိုဝှက်သည့်သဘောလည်း မဆောင်။ ထို့ကြောင့် ကြောက်ဖွယ်အသွင်ကိုလည်း မဆောင်။ ထိုတောင်တန်းကြီးများနောက်တွင် အင်မတန်လှပသည့်ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း သို့မဟုတ် နမ့်မောမြစ်ဝှမ်းရှိသည်ဟု သိပြီးဖြစ်သည့်အတွက် လွမ်းစရာ ကောင်းနေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီးသည် တောင်တန်းကြီးများကို ကွေ့ပတ်၍ တဖြည်းဖြည်း တက်လာခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်တို့စီးလာခဲ့သည့်ဂျစ်ကားမှာ စက်ချွတ်ယွင်းသဖြင့် မူစယ်တွင် ထားခဲ့ရသောကြောင့် ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ဦးဆောင်သည့်ဆရာဝန်ကြီးများစီးသည့်အီစူဇာတ်စ်ကားကြီးများပေါ်တွင် လိုက်လာခဲ့ကြရလေသည်။ သူတို့ကားပေါ်တွင်မူ တစ်ကားလုံး ဆရာဝန်တွေ၊ ဆရာဝန်မတွေ၊ ဆရာမတွေ ပြည့်နေသည်။ အထက်တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော်ပြောခဲ့သည့်ဆရာစိုင်းအောင်ဆာမှာ ထိုအီစူဇာတ်စ်ကားကြီးကို မောင်းလာခြင်းဖြစ်လေသည်။

စိုင်းအောင်ဆာသည် အထက်တွင် ကျွန်တော်ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း ဤမူစယ်-နမ့်ခမ်းလမ်းကို မောင်းနေကျဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ သူ့ကို ကြည့်ရသည်မှာ သည်ခရီးကြီးကို မောင်းနေရသည့်အတွက် နည်းနည်းကလေးမျှ ပင်ပန်းဟန် မရှိ။ စီးကရက်ကလေးကို ခဲလိုက်၊ မော်တော်ကား ကက်ဆက်ခွေထဲက စိုင်းဆိုင်မော်၏ သီချင်းသံကို နားထောင်လိုက်၊ သူ့အနီးတွင် ပါလာသည့်ဆရာမကလေးတွေနှင့် လှမ်းပြီးစကားပြောလိုက်ဖြင့် အေးအေးသက်သာ ရှိလှ၏။

လရောင်အောက်တွင် တယောထိုး၍ ကောင်းနေသည့်နှယ် စိုင်းအောင်ဆာသည်လည်း ဆရာမကလေးတွေရှေ့တွင် မော်တော်ကားမောင်း၍ ကောင်းနေဟန် တူပေ၏။

မိုးထိအောင် မြင့်နေသည့်ရှမ်းတောင်တန်းကြီးများ၊ ရှမ်းအမျိုးသမီးသူနာပြုဆရာမကလေးများ၊ အီစူဇာတ်စ်ကားကြီးကို မောင်းနေသည့်စိုင်းအောင်ဆာနှင့်စိုင်းဆိုင်မော်၏ တေးသံတို့သည် ရုပ်ရှင်ကားတစ်ကားကို ကြည့်နေရသည့်နှယ် ကြည့်၍ကောင်းနေသည်။

“အို... မြောက်ပိုင်းလမ်း... မူစယ်နမ့်ခမ်းလမ်း... ကျွန်တော်လေ ရွှေဖီချိန်ခါ လက်ဖက်ပေါတုံ့ခါဝယ်... ဂျီအမ်စီလို ကားကြီးမျိုး... မန္တလေးဘက်သို့ ကုန်တင်ကာသွားတယ်... လမ်းတွေက ဆိုးဆိုး... ချိုင့်တွေက ပေါပေါ...ဇောချွေးလေးများ ပြန်အောင်ကို မောင်းတယ်... တစ်ခါတစ်လေ ကုန်

ချိန်များလွန်းလို့ လေးကျိုးရင်...ဒရိုင်ဘာအိမ်ပြန်နောက်ကျခဲ့ရတယ်”

စိုင်းဆိုင်မောင်၏ သည်သီချင်းကို ကျွန်တော် ကြားဖူးသည်မှာ ကြာပါပြီ။ သို့ရာတွင် သာမန် သီချင်းတစ်ပုဒ်မျှသာ ကျွန်တော်သဘောထားခဲ့၏။ ယခု ထိုလမ်း ထိုခရီးတွင် ထိုသီချင်းကို ကြားလိုက် ရသည့်အခါ၌ကား ထိုသီချင်းသည် လွမ်းမောဖွယ်၊ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်၊ လှိုက်ဖိုဖွယ်ကောင်းသော သီချင်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအခါကျမှ အနုပညာတစ်ရပ်ကို ခံစားရာတွင် ခံစားသူဘက်ကလည်း အတွေ့အကြုံမည်မျှလိုကြောင်းကို ကျွန်တော် ပို၍လေးနက်စွာ သဘောပေါက်လာခဲ့လေသည်။ အနု ပညာတစ်ရပ်သည် မည်မျှကောင်းသည်ဆိုစေ ထိုအနုပညာကို ခံစားနိုင်ရန်အတွက် ခံစားသူတွင် အ တွေ့အကြုံ ရှိဖို့ လိုအပ်ကြောင်း၊ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည်နှင့်အမျှ ထိုအနုပညာသည် ခံစားသူအ ဖို့ ပို၍ ရသမြောက်နိုင်ကြောင်းကို ကျွန်တော် သဘောပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ယခု ကျွန်တော့် အတွေ့အကြုံကိုပင် ကြည့်ပါ။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မရောက်ခင်ကတည်း က စိုင်းဆိုင်မောင်၏ သီချင်းကို ကျွန်တော်ကြားခဲ့ဖူးသော်လည်း ဤမျှလောက် အရသာမတွေ့ခဲ့ချေ။ ယခုရှမ်းပြည်နယ်၏ ရှုခင်းနှင့်ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းလမ်းတို့ကို မြင်ပြီးမှ နားထောင်ရသည့်အခါတွင် စိုင်းဆိုင်မောင်၏ သီချင်းထဲမှ စာသားများနှင့်အသံသည် ပို၍ကြွလာကာ ပို၍ သရုပ်ပေါ်လာလေသည်။

မနက် ၁၁ နာရီခွဲတွင် ကျွန်တော်တို့ကားတန်းသည် နမ့်ခိုက်ချောင်းသို့ ရောက်ကြသည်။ နမ့် ခိုက်ချောင်းကား တောင်ကြားတွေထဲမှ စီးဆင်းနေသည့် ချောင်းကလေးတစ်ခုဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ရေ စီးအလွန်သန်ပြီး ရေမှာ အေးမြကြည်လင်လျက်ရှိပေ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ခိုက်ချောင်းဘေးတွင် ထိုင်ကာ မူစယ်က ထည့်ပေးလိုက်သည့်ထမင်းထုပ်များကို ဖြေ၍ စားကြသည်။ နမ့်ခိုက်ချောင်းတံတား နှင့်နမ့်ခိုက်ချောင်းကို နောက်ခံထားကာ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။

နမ့်ခိုက်ချောင်းကို လွန်လျှင် တောင်ကြီးတွေက မြင့်သည်ထက် မြင့်လာလေသည်။ တောကြီး တွေကလည်း ထူသည်ထက် ထူလာသည်။ အချို့နေရာများတွင် ပေ ၇၀၀၀ ကျော်သည်ဟု သိရလေ သည်။ တစ်နေရာအရောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားသည် ရပ်လိုက်လေသည်။ တောင်တန်းအမြင့်ဆုံး နေရာဖြစ်ပေ၏။ ထိုနေရာမှာ ရေဝေကုန်းတန်းဖြစ်ပြီး အချို့ချောင်းများသည် အရှေ့ဘက်သို့ စီးဆင်း လာကြပြီး အချို့မှာ အနောက်ဘက် ရွှေလီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်လာကြသည်။ ဤနေရာသို့ရောက်လျှင် အတက်ခရီး ဆုံးလေပြီ။ နောက် တွေ့မည့်ခရီးမှာ အဆင်းခရီးဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ထိပ်မှနေ၍ အောက်က တက်လာသော ကားများကို ရပ်စောင့်ကြ သည်။ ဘယ်နှထပ်လမ်းဟု မပြောနိုင်ပါ။ လမ်းချိုးလမ်းကွေ့တွေ လေးငါးရှစ်ထပ်လောက် ရှိမည်ထင် ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့နောက်မှ လိုက်လာသည့်ကားများသည် လမ်းကွေ့တောင်တက်လမ်းတွေကို မောကြီးပန်းကြီးဖြင့် ကွေ့ပတ်တက်လာကြသည်။ ကားတန်းကြီးကို ကြည့်ရသည်မှာ မြေကြီးတစ် ကောင်တက်လာသည်နှင့်ပင် တူတော့သည်။

နတ်ထိပ်ဟုခေါ်သည့်တောင်အမြင့်ဆုံးနေရာတွင် ကားဆုံသည်နှင့်ကျွန်တော်တို့ ကားတန်းကြီးသည် ဆက်၍ထွက်ခဲ့လေသည်။ ရေဝေတောင်ကြောပေါ် တွင် အတန်ကြာမောင်းနေပြီးနောက် တောင်တို့ကို ကွေ့ပတ်ကာ တဖြည်းဖြည်း ဆင်းလာခဲ့သည်တွင် တစ်နေရာအရောက်၌ ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် နှင်းမြူတွေ မှိုင်း၍ ဆိုင်းနေသော ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းကို လှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။

ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း သို့မဟုတ် နမ့်ခမ်းလွင်ပြင်ကြီးကို မြင်လိုက်ရပုံမှာ တောင်ကို ချိုးလိုက်ပြီး ချက်ချင်းလှမ်းလှမ်းမြင်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ကတ္တီပါကန့်လန့်ကာကြီး ဆွဲဖွင့်လိုက်ပြီး နောက်ခံရှုခင်းကားကြီးတစ်ခုကို မြင်လိုက်ရပုံနှင့်တူနေသည်။

ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းသည် နမ့်ခမ်းလွင်ပြင်တစ်ဝိုက်တွင် ၇ မိုင်ခန့်ကျယ်သည်ဟု အဆိုရှိလေရာ ချိုင့်ဝှမ်းထဲအဆင်းတွင် အပေါ်မှစီး၍ မြင်ရသောလွင်ပြင်ကြီး၏ ခမ်းနားတင့်တယ်ပုံ၊ လှပပုံကိုစာဖွဲ့ရသည်မှာ မလွယ်ပါ။

တစ်ဖက်တွင် တရုတ်ပြည်ဘက်မှ တောင်တန်းများက မှိုင်းညှို့နေသည်။ မှိုင်းပုံ၊ ပြာပုံ၊ ညှို့ပုံက ဆေးသားထူထူပျစ်ပျစ်။ တစ်ချို့နေရာများတွင် အမှိုင်း၊ အညှို့၊ အပြာသည် ရောသွားကာ မရမ်းဘက်သို့ လှသွားသည်။ တစ်ချို့နေရာတွင် တောင်ခိုးတွေ၊ နှင်းမြူတွေက ခပ်ပါးပါး လှမ်းထားသည်။ တောင်ခြေရင်းဘက်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် အပြာသည် ပို၍ရင့်လာ၏။ ထိုတောအုပ်များ၊ ခင်တန်းများ၊ ရွာများကြောင့် အပြာရောင်သည် သိပ်သည်းစေးပျစ်နေခြင်းဖြစ်ပေ၏။ တောင်ခြေရင်းမှ အပြာရောင်ဆုံးသောအခါတွင် စိမ်းနေသော လယ်ကွင်းများ၊ စိုက်ခင်းများကို မြင်ရသည်။ တောင်ထိပ်မှနေ၍ မြင်လိုက်ရသော လယ်ကွင်းပြင်များသည် ကော်ဇောစိမ်းကြီးတစ်ချပ်နှင့်တူနေသည်။ တစ်ချို့နေရာများတွင် ပိုးချည်စိမ်းဖြင့် ပန်းထိုးထားသည့်နှယ် မှန်ကူကွက်ပုံတွေ၊ ရှည်ရှည်မျောမျော ပုံတွေ ပေါ်နေပြီး အချို့နေရာများတွင် အစိမ်းရောင်ထဲမှ မြေသားနီရဲရဲတွေ ပေါ်နေသည်။ ထိုလယ်ကွင်းတွေကို လွန်လျှင် တငြိမ့်ငြိမ့်စီးနေသောရွှေလီမြစ်ကို မြင်ရ၏။ လွင်ပြင်ကြီးထဲတွင် ရွှေလီသည် ဖဲကြိုးကလေးတစ်ချောင်းကို ပစ်ချထားသည့်နှယ် ကွေ့ကောက်ရစ်ခွေနေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ခါးပန်းတွင် ကားတွေရပ်ပြီး ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း သို့မဟုတ် နမ့်မောမြစ်ဝှမ်း သို့မဟုတ် နမ့်ခမ်းလွင်ပြင်ကို မျှော်ကြည့်မိကြသည်။

ဪ... ရွှေလီပါတကား။

(၂၇)
ရွှေလီရုပ်ပုံလွှာ

၁၉၇၀ ခုနှစ်လောက်တုန်းက မိုးမိတ်သို့ ကျွန်တော် ရောက်စဉ် မြစ်ဆုံအနီးတွင် ရွှေလီကို တစ်ခါမြင်လိုက်ရဖူးသည်။ ထို့နောက် တစ်ခါမျှ ရွှေလီနှင့်မဆုံတော့။ စင်စစ် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွှေလီမြစ်ကို ဆုံဖို့ သိပ်မလွယ်လှပါ။ ရွှေလီခေါ် နမ့်မောမြစ်သည် တရုတ်ပြည်တစ်နေရာတွင် မြစ်ဖျားခံလာခဲ့ပြီး နယ်စပ်မျဉ်းကြောင်းအတိုင်း ကပ်၍ စီးဆင်းသွားကာ နမ့်ခမ်းအောက်တွင် အနောက်မြောက်သို့စီးဆင်းသွားပြီးနောက် ကသာအောက်နားတွင် ရောဝတီသို့ စီးဝင်လေရာ ရွှေလီကိုမြင်ဖို့ တွေ့ဖို့ဆိုသည်မှာ တကူးတကန့်သွားမှ ရောက်နိုင်မြင်နိုင်ပါသည်။ ရွှေလီ၏ အလျားသည် ကျွန်တော်တို့မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် မိုင် ၁၅၀ လောက်မျှသာရှိသည့်အထဲတွင် နမ့်ခမ်းလွင်ပြင်တစ်ဝိုက်တွင်မှ အပ အခြားနေရာများတွင် ကျဉ်းမြောင်းပြီး ရေစီးသန်သည့်အတွက် လှေသမ္ဗန်များ သွားလာခြင်း မပြုနိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် ရွှေလီကို တွေ့ဖို့ မြင်ဖို့ဆိုသည်မှာ ကြုံတောင့်ကြုံခဲ အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေလီကို အလွယ်တကူ ကြည့်နိုင်မြင်နိုင်သည့်နေရာမှာ မူစယ်-နမ့်ခမ်းလွင်ပြင်တစ်ဝိုက် မိုးမိတ်မြောက်ဘက်နားက မြစ်ဆုံတစ်ဝိုက်နှင့်ကသာမြို့အောက်နားတစ်ဝိုက်တွင်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အခြားနေရာများက သွားကြည့်ဖို့ဆိုသည်မှာ မလွယ်လှပါ။

ရွှေလီခေါ် နမ့်မောမြစ်၏ သမိုင်းသည် ခမ်းနားသည့်သမိုင်းကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခါတုန်းက ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် မောရှမ်းတို့သည် သူတို့၏ နိုင်ငံကြီးကို ထူထောင်ခဲ့ကြလေသည်။ မောရှမ်းတို့သည် ထိုဒေသတွင် မည်သည့်အချိန်က စတင်ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသည်ကို မသိနိုင်သော်လည်း ‘ဆင်တစ်စီးဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မိုင်တစ်ထောင်ခရီး’ ဆိုသည့် မှတ်တမ်းကို ရေးခဲ့သည့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဟိုဟောလက်က ‘ရှမ်းတို့သည် ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း သို့မဟုတ် နမ့်မောမြစ်ဝှမ်းမှနေ၍ ရောဝတီမြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြဟန် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် မိုင်းမောနိုင်ငံကို တည်ထောင်ပြီးနောက် မြောက်ဘက်၊ အနောက်ဘက်နှင့်တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း ဆင်းလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်’ ဟု ရေးခဲ့လေသည်။ အခြားပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် နေးအိလိယပ်စ်ကမူ ‘မောရှမ်းတို့သည် ခရစ်နှစ် ၇ ရာစုအလယ်လောက်တွင် မောနိုင်ငံကို တည်ထောင်ပြီးဖြစ်ကြောင်း’ ဖြင့် မောရှမ်းတို့သမိုင်း မှတ်တမ်းများကို ကောက်နုတ်၍ ဖော်ပြသွားခဲ့လေသည်။

များစွာသော ရာဇဝင်တို့ကဲ့သို့ မောရှမ်းတို့၏ ရာဇဝင်သည်လည်း ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များဖြင့် အစပြုခဲ့လေသည်။ နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာညောင်းသွားသည့်အခါတွင် မည်သည့်ရာဇဝင်မဆို အနည်းနှင့်အများ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များ ရောထွေးယှက်တင်ပါလာတတ်သည်မှာ ဓမ္မတာသာဖြစ်ပါသည်။

မောရှမ်းတို့၏ ပုံပြင်အရ တစ်ရံရောအခါတွင် လူအိုလင်မယားနှစ်ယောက်ရှိ၊ သူတို့တွင် သားတစ်ယောက် ထွန်းကား။ တစ်နေ့ တောထဲသွားစဉ် နဂါးမနှင့်တွေ့၍ ချစ်ကြိုက်။ အချိန်တန်၍ နဂါးမ

က ဥတစ်လုံးပေးပြီး သားကလေးမွေးလျှင် ကောင်းစွာပြုစုစောင့်ရှောက်လေဟု မှာပြီး နဂါးပြည်သို့ ပြန်သွား။ ခွန်အီသည် နဂါးမပေးခဲ့သည်ကို သစ်ရွက်ခြောက်တွေနှင့်ဖုံးပြီး ပြုစုစောင့်ရှောက်။ အချိန် တန်သည့်အခါတွင် ယောက်ျားကလေးမွေးသဖြင့် သူ့ကို ခွန်တုန်ခမ်း(ရွှေသစ်ရွက်ခြောက်တို့ဖြင့်မွေး သူ)ဟု အမည်မှည့်။ သူ့ အရွယ်ရောက်လာသည့်အချိန်တွင် ယူနန်မှ ရှမ်းဘုရင်တစ်ပါး၏ သမီးနှင့်တွေ့။ ဘုရင့်သမီးတော်က ကျွန်းတစ်ကျွန်းပေါ် တွင် တစ်ပင်တိုင်နန်းနှင့်နေ။ ခွန်တုန်ခမ်းတွင် အမေက ပေး လိုက်သည့်ကြိမ်စကြာရှိရာ ရေပြင်ကို ကြိမ်စကြာဖြင့် ရိုက်လိုက်သည်တွင် အမေ နဂါးမပေါ်လာပြီး တစ်ပင်တိုင်နန်းသို့ရောက်အောင် တံတားဆက်ပေး။ ဤတွင် ခွန်တုန်ခမ်းနှင့်မင်းသမီးတို့ လက်ထပ်။ ထို့နောက်တွင် ယူနန်ရှမ်းဘုရင်က သမက်နှင့်သမီးကို စစ်တပ်များဖြင့် ခြံရံလျက် နှိမ်မောမြစ်ဝှမ်းထိ အောင်လိုက်ပို့။ ပြန်ရောက်လျှင် နန်းတော်ကြီးတစ်ဆောင်ကို ဆောက်၍ မောနိုင်ငံကို ထူထောင်။

ဤသည်မှာ ယခုအချိန်တွင် ရှာ၍ မရတော့ပြီဟု အဆိုရှိသော မောရှမ်းတို့၏ ပေပုရပိုက်များထဲ မှ တွေ့ရသည့်မှတ်တမ်းကို နေးအိလိယပ်စ်က ပြန်လည်ဖောက်သည်ချထားသည့်ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်ဖြစ်သည်။

ထိုဒဏ္ဍာရီဖြစ်ပွားသောအချိန်မှာ ခရစ်နှစ် ၇၆၃ ခုနှစ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်တမ်းများထဲတွင် ဆိုထား သဖြင့် တရုတ်ပြည်ဘက်က နန်းကျောက်နိုင်ငံမှ ဝိုင်လောရှမ်းမင်း၊ ကိုလုံဖန် နန်းတက်ပြီး ၁၅ နှစ်အ ကြာ ဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့က ယူဆသည့်အတိုင်း မောရှမ်းမင်းသားတို့သည် နန်းကျောက်နိုင်ငံ မှ ဝိုင်လောရှမ်းမင်းသမီးများနှင့်လက်ဆက်ကြသည်မှာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် ပါကား၊ ကူးရှင်း၊ ကော့က ရိန်းစသည့်ပညာရှင်တို့က ယူဆကြသည်။

မောရှမ်းတို့၏ အစနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် ဒဏ္ဍာရီတစ်ခု ရှိသေးသည်။

တစ်ခါက တရုတ်မင်းသမီးတစ်ဦးသည် မျက်စိကွယ်သဖြင့် သူ့ကို ဖောင်ပေါ်တင်၍ ရေမျော လိုက်သည်ဆို၏။ ကမ်းသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ထိုမင်းသမီးသည် ကျားဖြူတစ်ကောင်နှင့်တွေ့ကာ ကျားနှင့်လက်ဆက်။ သားလေးယောက်၊ သားလေးယောက်ကို မောနိုင်ငံ ချဲ့ထွင်ရန် နယ်သစ်ပယ် သစ်အရွာခိုင်း။ ထို့နောက် မောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံကို ထူထောင်သည်ဟု ဒဏ္ဍာရီတွင် ဆို၏။

မောရှမ်းတို့သည် ချင်းတိုင်းမြစ်အထက်ပိုင်း ခန္တီးစသည်တို့အထိ နောက်ပိုင်း ဩဇာပျံ့နှံ့လာ ခဲ့ကြောင်းကို တွေ့ရှိရသည့်အတိုင်း ထိုဒဏ္ဍာရီတွင်လည်း သမိုင်းအချက်အလက်မှန် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါသည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့က ယူဆကြသည်။

မောရှမ်းသမိုင်းပညာရှင် နေးအိလိယပ်စ်၏ အဆိုအရ ခရစ်နှစ် ၁၂၂၀ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည့် သိုခန်ဖသည် မောရှမ်းမင်းတို့တွင် ဘုန်းတန်ခိုးအကြီးဆုံးမင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ သိုခန်ဖသည် အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ရှမ်းပြည်နယ် နယ်ပယ်များအားလုံးကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူပြီးနောက် မြောက်ဘက်တွင် ယူနန်ဖူးနယ်အထိလည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် လာအိုနှင့်ကမ္ဘောဒီးယားတို့အထိလည်းကောင်း

တိုက်ခိုက် သိမ်းယူခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ မောရှမ်းရာဇဝင်နှစ်စပ်နေသူ နေ့အိလိယပ်စ်၏ အဆိုအရ သိုခန်ဖသည် အရှေ့ဘက်ပြည်နယ်များကို သိမ်းယူပြီးနောက် ရခိုင်၊ မဏိပူရနှင့်အာသံပြည်နယ်များ ကိုလည်း တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သိုခန်ဖသည် ၁၂၇၃ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ရာ မောရှမ်း တို့၏ ရာဇဝင်တွင် တန်ခိုးအကြီးဆုံးမင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြလေသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် မောရှမ်းတို့၏ အင်အားသည် နည်းသထက် နည်းလာခဲ့ကာ ၁၆ နှစ်ရာစုကုန် ခါနီးတွင် မောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံသည် ပျက်ပြားကျဆုံးခဲ့လျက် မောရှမ်းတို့၏ မြို့တော် မိုင်းမောသည် လည်း တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောခဲ့ရလေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံပျက်ပြုန်းသည် တွင် သီးခြားတိုင်းပြည်ထောင်များ၊ နိုင်ငံငယ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်သည် ၇ ရာစုအလယ်မှ ၁၆ ရာစုအလယ်ထိ ထွန်းကားခဲ့သည့်နမ့်မောခေါ် ရွှေလီ မြစ်ဝှမ်းမှ မောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံကို မျှော်မှန်းကြည့်မိသည်။ ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းခေါ် မောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံသည် အရှေ့ဘက်တွင်ရော အနောက်ဘက်တွင်ပါ တောင်တန်းတို့ ကာဆီးလျက်ရှိသည့်အတွက် သဘာဝတံ တိုင်းကြီးများ ကာရံထားသည့်နယ် လုံခြုံသည်။ အလယ်တွင် နမ့်မောမြစ်ခေါ် ရွှေလီမြစ်စီးဆင်းလျက် ရှိသည့်ချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်ကြီးဖြစ်ပြီး မြေဩဇာကောင်းသည်။ ရာသီဥတုကောင်းသည်။ ကောက်ပဲသီး နှံ့ဖြစ်ထွန်းသည်။ တောင်တေပတ်လည် ကာထားသည့်ဤချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်ထဲမှနေ၍ ယဉ်ကျေးမှုကြီး တစ်ရပ် နိုင်ငံတစ်ခုကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်ဆိုလျှင် မောတို့ဒေသသည် အစာဆန်ရေ ပြည့်စုံလုံလောက် သည့်ဒေသဖြစ်ပြီး မောရှမ်းတို့သည်လည်း ဇွဲလုံ့လကြီးသည့်လူမျိုးဖြစ်ကြောင်းကို အလွယ်တကူခန့် မှန်းနိုင်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်တန်းတွေကို ကျော်ပြီး ဘွားခနဲ မြင်လိုက်ရသည့်နမ့်မောလွင်ပြင် ကြီး၏ အလှကို ငေးကြည့်နေမိကြလေသည်။

မိုင်းမောမြို့ကို ဗဟိုပြုသောနမ့်မောလွင်ပြင်သည် လွမ်းမောဖွယ် ကောင်းနေလေသည်။

(၂၀)

တောင်ပဝါပန်းနှင့်မြင်းဟိသံ

နမ့်မောလွင်ပြင်ခေါ် ရွှေလီချိုင့်ဝှမ်းသည် တူတူပုန်းရာမှ ဘွားခနဲ ပေါ်လာသလို တောင်ကြီ တွေကြားထဲမှာ ဘွားခနဲ ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော် ပြောခဲ့ပါသည်။ ဤသည်မှာ စကားဥပမာ တင်စား၍ပြောခြင်းမဟုတ်ပါ။ တောင်တွေပေါ်မှာ လျှောက်သွားရင်း အနောက်ဘက် သို့ ဆင်းလာခဲ့၍ တောင်စောင်းပေါ်ရှိ မာန်အောင်ဆိုသည့်ပလောင်ရွာကလေးတစ်ရွာအရောက်တွင် တောင်ခြေရင်းမှ ရွှေလီချိုင့်ဝှမ်းကို တစ်ဝန်းတစ်လျှားကြီးမြင်လိုက်ရသဖြင့် ထိုသို့ပြောရခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်စောင်းတွင်ရှိသည့် မာန်အောင်ရွာနှင့်နောက်က ရွှေလီချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်ကြီးကို နောက်ကျောခံပြီး ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ပါလာသူများအားလုံးသည် တစ်စုတစ်ဝေးရိုက်ကြ၏။ အစုလိုက် အစုလိုက်လည်း ရိုက်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် တောင်စောင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ အတန်ကြာ ခရီးဖင့်သွားခဲ့ကြလေသည်။ မာန်အောင်ရွာတစ်ဝိုက်မှ လှမ်းမြင်ရသော ရွှေလီ၏ ရှုခင်းမှာ သာယာလှသည့်အတွက် ထိုနေရာကို ရှုခင်းသာဟု အမည်ပေးထားကြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှုခင်းသာမှ တဖြည်းဖြည်း ဆင်းခဲ့ကြ၏။ အဆင်းဖြစ်၍ ကားများကို ဖြည်းဖြည်းဆင်းကြရသည်။ ရှုခင်းသာက ဆင်းလာခဲ့သည့်အခါတွင် မော်တော်ကားသည် တောတောကြားထဲသို့ ပြန်ရောက်သွားသဖြင့် ရွှေလီချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်ကြီးကို မမြင်ရတော့။ အချို့နေရာကလေးများကိုသာ တစ်ပိုင်းတစ်စ မြင်ရတော့သည်။ ခပ်စောစောက ရှုခင်းသာမှာ ရပ်ကြည့်ခဲ့ကြတုန်းက နမ့်ခမ်းမြို့ကို မြင်ရသေးသည်။ သို့ရာတွင် ယခုတောင်တောကြားမှာ ရောက်သည့်အခါတွင် နမ့်ခမ်းမြို့ကိုလည်း ကောင်းကောင်းမမြင်ရတော့ချေ။ သို့ရာတွင် တောင်ခြေသို့ ဆင်းလာခဲ့သည်နှင့်အမျှ တောသည် တဖြည်းဖြည်း ပါးလာခဲ့လေပြီ။ တောအုပ်တောကြားထဲမှ ယာခင်းကလေးများကို ကွက်တိကွက်ကျားစ၍ မြင်လာရသည်။ တချို့နေရာများတွင် သစ်သားခြံစည်းရိုးကလေးတွေ ခနော် ခနဲ့ ကာထားသည့် ယာကွက်ကလေးများ၊ စိုက်ခင်းကလေးများကို မြင်ရစပြုသဖြင့် လူနေအိမ်ခြေနှင့်နီးလာပြီဖြစ်ကြောင်းကို သိသာနိုင်ပေ၏။

ကျွန်တော်တို့ ယာဉ်တန်းကြီးသည် တအိအိဖြင့် အောက်သို့ ဆင်းလာခဲ့လေသည်။ ကွေ့တစ်ကွေ့ကို ချိုးလိုက်ပြီး အောက်သို့ ဆင်းလိုက်သည်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့ထဲသို့ ချက်ချင်းရောက်သွားလေ၏။ နမ့်မောလွင်ပြင်ကို တောင်တောနောက်တွင် ရုတ်တရက်မြင်လိုက်ရသကဲ့သို့ နမ့်ခမ်းမြို့ကိုလည်း တောင်တောကြားထဲတွင် မထင်ဘဲနှင့်ချက်ချင်းတွေ့လိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ နမ့်ခမ်းသည် တောင်ခြေရင်းတွင် တပ်၍ တည်ထားသည့်မြို့ ဖြစ်သည့်အတွက် မြို့ထဲသို့ ချက်ချင်းရောက်သွားခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

နမ့်ခမ်း သို့မဟုတ် နမ်းခမ်း။

ကျွန်တော်တို့ကမူ လွယ်လွယ်ဖြင့် နမ်းခမ်းဟု ခေါ်လိုက်ကြ၏။ ရှမ်းတို့ကမူ “နမ့်ခမ်း” ဟုဌာန်ကျကျ ခေါ်ကြလေသည်။ နမ့်ခမ်းကို သူတို့အသံထွက်ရာ၌ ‘နမ့်’ တွင် ပါးစပ်ပိတ်ပြီး အသံဖြတ်လိုက်ကာ ‘ခမ်း’ တွင် အသံကို ပြန်ဖွင့်လိုက်ပြီး လွှတ်ဆိုလိုက်လေသည်။ ကဗျာတစ်ပုဒ်မှ နရီကဲ့သို့ များစွာ သုတိသာယာဖြစ်သည့်အသံပေတည်း။

နမ့်ခမ်းမှာ နမ့်=ရေ၊ ခမ်း=ရွှေဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ‘ရွှေရည်’ဟု အနက်ထွက်လေသည်။ သည်နားတစ်ဝိုက်တွင် နမ့်=ရေဆိုသည့်ဝေါဟာရကို ရှောင်၍မရ။ ချောင်းတွေ မြောင်းတွေ ပေါသည့်နေရာ ဖြစ်လေရာ ထိုဒေသတစ်ဝိုက်မှ မြို့အမည်၊ ရွာအမည်၊ ချောင်းအမည်များသည် ‘နမ့်’ ဆိုသည့်စကားလုံးနှင့်ရှောင်၍ မလွတ်နိုင်။

ယခုပင် ကြည့်ပါ။ နမ့်မောမြစ်၊ နမ့်ခမ်းမြို့ စသည့်ဝေါဟာရတွေကို ကျွန်တော်တို့ ကြားနေကြရသည်။ ထိုမျှမက နမ့်ခမ်းမြို့ အနီး၌ နမ့်မောခေါ် ရွှေလီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်သောချောင်းမကြီး သုံးသွယ်ရှိသည်တွင် ယင်းတို့၏ အမည်များမှာလည်း နမ့်ဆိုသည့်အမည်သည် တွဲလျက်ပါနေလေသည်။ ယင်းတို့မှာ နမ့်ခမ်းဖောင်ချောင်း၊ နမ့်ဆရီးချောင်းနှင့်နမ့်မချောင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုသုံးသွယ်အနက် နမ့်ခမ်းဖောင်ချောင်းမှာ ရှမ်းအမည်ဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်မှာ ‘ရွှေမှုန်ချောင်း’ ဟုအဓိပ္ပါယ်ရ၏။ နမ့်ဆရီးချောင်းမှာ ကချင်နာမည်ဖြစ်လေသည်။ ကချင်ဘာသာအားဖြင့် နမ့်မှာ ‘တော’ ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြီး ဆရီးမှာ ‘ရရှိ’ မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်မှာ ‘တောင်ပဝါပင်’ ဟုအဓိပ္ပါယ်ထွက်လေသည်။ ကျွန်တော်က တောင်ပဝါပင်ဆိုသည့်အပင်ကို မေးသည့်အခါ ဒေသခံများက ဖွေးဖွေးလှုပ်အောင် ပွင့်နေကြသော ပေါင်းမြက်ပန်းများကို လက်ညှိုးထိုးပြကြသည်။ လေယူရာ တိမ်းနေသည့်ပေါင်းမြက်ပန်းတောကြီးကို အဝေးမှ ကြည့်ရသည်မှာ တောင်စောင်းတွင် ပိုးပဝါကြီးတွေ လွင့်နေသည်နှင့်တူသည့်အတိုင်း တောင်ပဝါပန်းဟုခေါ်ကြောင်း သိရသည်။ ထိပ်တန်းကဗျာစာဆိုတို့၏ ကဗျာဉာဏ်နှင့်ရိုးစွဲလိုက်သော ကျေးလက်လူထု၏ နိမိတ်ပုံတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

နောက်ချောင်းတစ်ခု၏ အမည်မှာ နမ့်မချောင်း ဖြစ်လေသည်။ နမ့်မှာ ‘ရေ’ ဖြစ်ပြီး၊ မ မှာ ‘မြင်း’ ဟုအဓိပ္ပါယ်ထွက်လေသည်။ ရေစီးသန်သဖြင့် ချောင်းကျလျှင် မြင်းဟိသံပါသောကြောင့် ထိုနာမည်တွင်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

နမ့်ခမ်းမှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၇ ခုနှစ်တွင် တည်သည့်ရွာကလေးဖြစ်လေသည်။ ထိုနှစ်လောက်တွင် ရွှေလီမြစ်ရိုးသို့ ကျားဖြူတစ်ကောင် ဝင်လာပြီး ထိုနယ်မှ လူနေအိမ်ခြေများကို စောင့်ရှောက်သည့်အတွက် ထိုဒေသတစ်ဝိုက်တွင် စည်ကားလာခဲ့သည်ဟုဆို၏။ နမ့်ခမ်းကို ‘ပိန်းနမ့်ခမ်း’ ဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ ရွှေရည်မြို့ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်လေသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၅ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ် ၁၈၉၃ ခုနှစ် နမ့်ခမ်းသို့ သာသနာပြုအဖွဲ့များ ပထမဆုံးရောက်လာခဲ့သည်ဟု သိရလေသည်။

(၂၉)
တစ်ဖက်က သမ္မာကျမ်းစာ၊ တစ်ဖက်က ခွဲစိတ်ခေး

နမ့်ခမ်းသို့ ပထမဆုံးရောက်လာသည့်ခရစ်ယာန် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်မှာ အိုင်းရစ်လူမျိုးဆရာဝန်ဒေါက်တာဟားပါးဖြစ်လေသည်။ ဒေါက်တာဟားပါးကား ဘုရင့်အိုင်းရစ်တပ်မတော် နယ်စောင့်တပ်တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ နောင်တွင် ကနေဒါပြည်ရှိ ဘုရင့်အနောက်မြောက်မြင်းစီးပုလိပ်တပ်ဖွဲ့တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဆရာဝန်ဖြစ်ကာ သာသနာပြုတစ်ယောက်အဖြစ် နမ့်ခမ်းသို့ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒေါက်တာဟားပါးမှာ လူကောင်ကြီးကြီး ကာယဗလကောင်းကောင်း အလွန်အကြမ်းပတမ်း ခံနိုင်သည်ဟုဆိုသည်။ သူ နမ့်ခမ်းသို့ ရောက်ပြီး မကြာမီတွင် စောရန်နိုင်တို့၊ စောရန်ပိုင်တို့ ခေါင်းဆောင်သော မြန်မာသူပုန်တို့က မူစယ်လွင်ပြင်ကို သိမ်းလိုက်သည့်အရေးအခင်းနှင့်ကြုံရသည်။

သူပုန်တို့က သူ့အိမ်ကို ဝိုင်းတိုက်သည့်အခါတွင် သူ့အနားသို့ ပျားကောင်ဝဲသလို ကျည်ဆံတွေ တဝီဝီ ပျံသန်းနေကြပုံ၊ သူ့စာအုပ်စင်တွင် ကျည်ဆံရာတွေ ဆန်ခါပေါက်ဖြစ်နေကြပုံ၊ တောထဲတွင် မြင်းစီးလာခဲ့ရာ တာလမ်းအကွေ့လေးတစ်ခုတွင် ဆင်ရိုင်းကြီးတစ်ကောင်နှင့်တွေ့သဖြင့် မြင်းလန့်ပြီး သူ့ကို ခါချထွက်ပြေးသည်တွင် ဆင်ရိုင်းဘေးမှ အနိုင်နိုင်ထွက်ပြေးခဲ့ရပုံ၊ မြင်းပေါ်မှ ကျသဖြင့် သွင်သွင်ကျိုးသောလက်နှစ်ဖက်ကို ရင်ခွင်တွင်ပိုက်ကာ မိုင် ၆၀ လောက်ဝေးသည့်ဆေးပေးစခန်းကလေး တစ်ခုသို့ ခြေလျင်လျှောက်လာခဲ့ရပုံတို့ကို ဒေါက်တာဟားပါး မကြာခဏ ပြောတတ်သည်။

ဒေါက်တာဟားပါးသည် အံ့ဖွယ်သရဲတို့ကိုလည်း လုပ်ပြနိုင်သည်။ အလွန်လေးသည့်သစ်သား ကုလားထိုင်ကြီးတစ်လုံးကို သွားဖြင့်ကိုက်ပြီး ခေါင်းပေါ်မှ ကျော်၍ နောက်ပြန်ပစ်နိုင်သည်။ ကင်းမြီးကောက် ထောင်ပြရင်း ရေတစ်ဖလားကုန်အောင် တကျိုက်ကျိုက် သောက်နိုင်လေသည်။

ဒေါက်တာဟားပါးခန္ဓာကိုယ် ကြံ့ခိုင်ပုံ၊ သူ အကြမ်းပတမ်းခံနိုင်ပုံ၊ သူ ကာယဗလထူးကျိုင်းပုံတို့ကို ကျွန်တော် အကျယ်တဝင့် ပြောနေရခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်ပါ။

နမ့်ခမ်းသည် ထိုစဉ်က ရွာငယ်ကလေး တစ်ရွာမျှသာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ယခုလို မြို့မဟုတ်သေး။ ယခုလို လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး မကောင်းသေး။ ယခုလို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကောင်းဆုံးဆေးရုံတစ်ရုံဟု ပြောရမည့်ဆေးရုံမျိုး မရှိသေး။ ထိုစဉ်က နမ့်ခမ်းသည် အလွန်ခေါင်၍ အလွန်ချောင်ကျသည့်ကမ္ဘာ ထောင့်စွန်းမှ နေရာလေးတစ်ခု ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငှက်ဖျားရောဂါအဖြစ်ပွားဆုံးနေရာတစ်ခုဖြစ်၏။ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းသည့်တကယ့်တောကြီးမျက်မည်းဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာဟားပါးလို အံ့ဖွယ်သရဲများကို လုပ်ပြနိုင်သူ၊ ကိုယ်ကာယကြံ့ခိုင်သူ၊ စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်သူ၊ ယုံကြည်ချက် ခိုင်မာသူများသာလျှင် ထိုသို့သော နေရာမျိုးသို့ သွားရောက်အခြေတကျ နေထိုင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ သာမန်ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်သူမျိုး၊ သာမန်စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်သူမျိုး၊ သာမန်ယုံကြည်ချက်ကြံ့ခိုင်သူမျိုးတို့သွား၍ နေနိုင်မည် မထင်ပါ။

နောင်တွင် ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် သူ့နေရာကို ဆက်ခံခဲ့လေသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေ၏ အမျိုးမျိုးအားလုံးလောက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဆီးဂရေ၏ အဖေ၊ အဘိုးနှင့်အဘေးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်လာကာ ကရင်အမျိုးသားများကြားတွင် ဝေဝေလိသာသနာပြုများ ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မွေးခဲ့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်စကားကို မပြောတတ်မီကတည်းကပင် ကရင်ဘာသာစကားကို ပြောတတ်

ခွဲခြင်း ဖြစ်လေသည်။

၁၉၂၂ ခုနှစ် ဒေါက်တာဆီးဂရေ နှင့်ခမ်းသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် ဆေးရုံအဆောက်အအုံ ကောင်းကောင်းမရှိ။ ခုတင် ၂၀ ခန့်သာရှိသည့်သစ်သားအဆောက်အအုံကလေးသာ ဖြစ်သည်။ ဆေးရုံက ညစ်ပတ်နံ့စေ့လျက်။ ကြမ်းပြင်တွင် သွေးတွေ၊ ပြည်တွေက စိုရွဲနေသည်။ ဆေးရုံနံရံတွင် ကွမ်းသွေးတွေ စွန်းနေသည်။ ပြတင်းပေါက်ပေါင်များတွင် နှပ်ညှစ်ပြီး သုတ်ထားကြသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် ရောက်ရောက်ချင်း ရှမ်းစကား သင်သည်။ သုံးလလောက် သင်လိုက်သည့်အခါတွင် ရှမ်းဘာသာဖြင့် ဝေဝေလိတရားကို ကောင်းကောင်း ဟောနိုင်လေပြီ။ ဆီးဂရေက You have to sing Shan, not speak it. ရှမ်းစကားကို ‘ပြောသည်’ဟု မရေး။ ‘သီဆိုသည်’ဟုရေးခဲ့လေသည်။

ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် ရောက်ပြီး မကြာမီ သူ့လုပ်ငန်းကို စသည်။ သူ့အဓိကလုပ်ငန်းကား သာသနာပြုလုပ်ငန်း ဖြစ်လေသည်။ ဆေးကုသည့်လုပ်ငန်းမှာ သာသနာပြုလုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အကူယူသည့်နည်းလမ်းတစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် တရားဟောအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကို ဖွဲ့သည်။ ထို့နောက် မြင်းတစ်ကောင်ပေါ် တွင် ဆေးပစ္စည်းများကို တင်သည်။ သို့ဖြင့် တစ်ဖက်တွင် သမ္မာကျမ်းစာကို ကိုင်ကာ တစ်ဖက်တွင် ဆေးထိုးအပ်ကို ကိုင်ရင်း ရွာစဉ်လှည့်သည်။ ရွာတစ်ရွာသို့ရောက်လျှင် သူကြီးမှတစ်ဆင့် ရွာသူရွာသားများကို မောင်းထု၍ လူစုခိုင်းပြီး ရောဂါတို့ကို ကုပေးသည်။ လိုအပ်သည့်ဆေးဝါးတို့ကို ဝေငှပေးသည်။ ထို့နောက်တွင် ထိုလူစုကို ခရစ်ယာန်တရားဟောခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သို့တိုင် တောင်ပေါ်သားများသည် ဆေးဝါးကိုလည်းကောင်း၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်ခြင်း မရှိသေး။ ရွာတစ်ရွာသို့ အရောက်အဆုတ် ဆန်ခါပေါက်ကျနေသော အဆုတ်ရောဂါသည်တစ်ဦး သူ့ကို လာပြု၍ စမ်းသပ်ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် အခြေအနေမကောင်းတော့။ ဒေါက်တာဆီးဂရေက သူ့အတွက် ဘာမျှမတတ်နိုင်တော့ကြောင်း၊ ထိုအဆုတ်ဖြင့်ဆိုလျှင် ထိုလူမှာ နောက်တစ်နှစ်သာ ခံနိုင်တော့ကြောင်းဖြင့် ပြောလိုက်သည်။ နောက်တစ်နှစ်မပြည့်မီ တစ်ရက်အလိုတွင် ထိုလူနာသည် အဆုတ်ရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဒေါက်တာဆီးဂရေ၏ ဂုဏ်သတင်းသည် ကျော်ကြားလာခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဤသည်မှာ ဆေးမကုရဘဲ ရလိုက်သောနာမည်ကောင်း ဖြစ်၏ ။

ဆေးကု၍ ရသည့် နာမည်ကောင်းလည်း ရှိပါသည်။ တစ်နေ့တွင် လည်ပင်းကြီးရောဂါဖြစ်နေသူ ကချင်အမျိုးသားကြီးတစ်ယောက် သူ့ထံ ရောက်လာလေသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် သူ့မိန်းမကို မေ့ဆေးပေးခိုင်းကာ ထိုလည်ပင်းကြီးရောဂါမှ အကျိတ်ကြီးကို ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက် ထုတ်ပေးလိုက်သည်။ ခွဲစိတ်ပြီးသည့်အခါတွင်လည်း သူ့ကို နောက်ရက်ပေါင်းများစွာ အိပ်ရာထဲ လှဲနေဖို့လိုကြောင်း၊ ထိုသို့လှဲနေခြင်းမပြုလျှင် လည်ပင်းပြတ်၍ ခေါင်းပြတ်ကျနိုင်ကြောင်း ပြောလိုက်သည်။ လူနာက ဆရာဝန်ပြောသည့်စကားကို သူ နားလည်ကြောင်းပြော၏ ။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် မော

မောပန်းပန်းနှင့်ရေမိုးချိုး မနက်စာ စားပြီး နာရီဝက်ခန့်အကြာ အောက်သို့ပြန်ဆင်းလာသောအခါ ငုတ်တုတ်ထိုင်နေသော လူမမာကို တွေ့ရသည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် ကချင်အမျိုးသားများ၏ ခရစ်ယာန်အစည်းအဝေးရှိသဖြင့် မြို့ထဲသို့ အစည်းအဝေးသွားတက်သည်တွင် ထမင်းတွေကို အားရပါးရ စားနေသည့်လူမမာကို တွေ့ရလေသည်။ ဘာမျှမဖြစ်။ ဆရာဝန်ကိုယ်တိုင်က အိပ်ရာထဲတွင် ရက်ပေါင်းများစွာ အနားယူရန် အတန်တန်မှာလိုက်သော်လည်း ခွဲစိတ်ပြီး နောက်တစ်နေ့တွင် လူကောင်းတစ်ယောက်လို သွားလာနေသည့်လူမမာကို တွေ့ရသဖြင့် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့မှာ များစွာ အံ့အားသင့်လျက်ရှိသည်။

ထိုအကြိမ်သည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့်ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လည်ပင်းကြီးရောဂါကို ပထမဆုံးအကြိမ် အောင်မြင်စွာ ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ကချင်အမျိုးသားများ၊ ရှမ်းအမျိုးသားများ၊ ပလောင်အမျိုးသားများ၊ လီရှောအမျိုးသားများသည် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ ကုသနိုင်စွမ်းကို ယုံကြည်လာခဲ့ကာ ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် တောင်ပေါ်သားများကြားတွင် ဩဇာကြီးသည့်ဆရာဝန်တစ်ယောက် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် နမ့်ခမ်းတွင် ခွဲစိတ်ကုသမှုများကို ပြုလုပ်နေရသော်လည်း သူ့တွင် ခွဲစိတ်ကုသကိရိယာဆို၍ ဘာမျှကောင်းကောင်း ပါသည် မဟုတ်။ မြန်မာပြည်ကို မလာခင်တုန်းက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆေးရုံတစ်ရုံတွင် အလုပ်လုပ်စဉ် ခွဲစိတ်ခန်းအုပ်က ကျိုးပဲ့ဟောင်းနှမ်းနေသည့်ခွဲစိတ်ကိရိယာများကို အမှိုက်ခြင်းတစ်လုံးထဲတွင် ထည့်ပြီး လွင့်ပစ်တော့မည်ပြုစဉ် ထိုခြင်းတောင်းနှင့်တကွ ပစ္စည်းများကို တောင်းလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့က သူ့ခွဲစိတ်မှုလုပ်ငန်းကို “အမှိုက်ခြင်း ခွဲစိတ်ကုသမှု” ဟု ခေါ်ခဲ့လေသည်။

ခွဲစိတ်၍ သားဖွားပေးရသော်လည်း သူ့တွင် ဓာတ်မှန်မရှိ။ ဆီးအိမ်ကို ခွဲစိတ်ပေးရသော်လည်း သူ့တွင် ဆိုက်စတိုစကုတ်မရှိ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မရှိ။ အနာကျက်အောင် ကပ်ရသည့်ကော်တာရီညှပ်မရှိ။ တွေ့ရာ သံချောင်းကို ကောက်ပြီး ညှပ်လုပ်ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဆေးပင် မရှိ။ ရရာဆေးကို သုံးရသည်။ ဆေးရုံဟု အမည်တပ်ကာ လူမမာတွေကို ခေါ်ထားရသည့်တိုင် ကိရိယာအသင့်အတင့် မျှရှိသည့်အဆောက်အအုံ မရှိ။

ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ နောက်အခက်အခဲတစ်ခုမှာ သူ့ဆေးရုံတွင် အမှုထမ်းမရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဆေးရုံတစ်ခုလုံး ပြေး၍ ရေလိုက်မှ သူနှင့်သူ့မိန်းမတို့အပြင် ကရင်အမျိုးသား ဆရာဝန်ကလေးတစ်ယောက်နှင့်ရန်ကုန်တွင် တစ်နှစ် သူ့နာပြုသင်တန်း တက်ခဲ့ဖူးသည့်သူ့နာပြုဆရာမကလေးတစ်ယောက် စုစုပေါင်း ၄ ယောက်သာ ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် ကချင်၊ ရှမ်း၊ လီရှော၊ ပလောင်စသည့်တောင်ပေါ်သူအမျိုးသမီးများကို စုစည်းကာ သူ့နာပြုသင်တန်းပေးရသည်။ အခက်အခဲ၊ အကျပ်အတည်းတွေကြား

ထဲမှ သင်တန်းလာခဲ့ကြရသောကြောင့်လော မသိ။ နောင်တွင် ဒေါက်တာဆီးဂရေ၏ သူနာပြုများသည် မြန်မာနိုင်ငံဆေးလောကတွင် နာမည်ကျော်လာခဲ့ကြသည်။ သူ့ဆေးသင်တန်းသည်လည်း အစိုးရအသိအမှတ်ပြု ခံခဲ့ရပြီးနောက် သူ့သူနာပြုသင်တန်းသည်လည်း နာမည်ကျော်သင်တန်းတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ကာ ထိုခေတ်က သူနာပြုဆရာမများ မျှော်မှန်းခဲ့ကြသည့်သူနာပြုတက္ကသိုလ်ကြီး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

သူနာပြုဆရာမသင်တန်းများ ဖွင့်နေသည့်တိုင် သူတို့တွင် အဆောက်အအုံကောင်းကောင်း မရှိသေး။ ဆေးရုံကလည်း ဒေါက်တာဟားပါးလက်ထက်ဆောက်ခဲ့သည့်သစ်သားအဆောက်အအုံ။

ဒေါက်တာဆီးဂရေက ဆေးရုံတစ်ရုံသည် စစ်တပ်တစ်တပ်ကဲ့သို့ စည်းကမ်းရှိရမည်။ ခွဲစိတ်တန်ဆာပလာများ၊ ဆေးဝါးများသည် ဆေးရုံတစ်ရုံတွင် အရေးကြီးသကဲ့သို့ အမိန့်ကို လိုက်နာမှု၊ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုတို့သည်လည်း အရေးကြီးသည့်အရာများဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။ သူနာပြုသင်တန်းတက်သူများအား ပထမဆုံးလိုက်နာရန် ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်မှာ နူးညံ့သိမ်မွေ့ရန် ဖြစ်သည်။ သူနာပြုဆရာမတစ်ယောက်သည် နူးညံ့ရမည်။ သိမ်မွေ့ရမည်။ ချိုသာရမည်။ ပျော့ပျောင်းရမည်။ ထိုအချက်များသည် အလွန်အရေးကြီးသည်။ လူနာရောဂါပျောက်ကင်းရေး သို့မဟုတ် သက်သာရေးတွင် အရေးကြီးသည့်အစိတ်အပိုင်းမှ ပါဝင်သည်ဟု ဒေါက်တာဆီးဂရေ ယူဆသည်။ လူနာများနှင့်ဆက်ဆံရာတွင် တစ်ခါရိုင်းစိုင်းမိလျှင် ထိုသူနာပြုဆရာမသည် နောင်တွင်လည်း အကျင့်ပါသွားကာ ရိုင်းစိုင်းသွားတတ်သည်ဟု ယူဆသည့်အတွက် သင်တန်းတက်ပြီဆိုကတည်းက ထိုအချက်ကို အထူးဂရုစိုက်၍ စည်းကမ်းထုတ်ထားသည်။ ပတ်တီးစည်းပေးရာတွင် သို့မဟုတ် လူနာများကို ပြုစုရာတွင် နူးညံ့ချိုသာစွာ ဆက်ဆံခြင်း မပြုသည့်သူနာပြုများကို ပြင်းထန်စွာ အရေးယူတတ်သည်။

ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် ဤသို့ဖြင့် သူနာပြုသင်တန်းကို ဖွင့်ကာ သူနာပြုများကို မွေးထုတ်နိုင်သော်လည်း သူ့တွင် သူနာပြုများ နေထိုင်ရန် အဆောက်အအုံ ကောင်းကောင်းမရှိသေး။ ဆေးရုံအဆောက်အအုံ ကောင်းကောင်း မရှိသေး။ ဒေါက်တာဟားပါးလက်ထက်က ကျန်ခဲ့သည့်အဆောက်အအုံဟောင်းကြီးသာ ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ဆေးရုံအဆောက်အအုံသစ်တစ်ဆောင် ဆောက်ချင်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ သူ ရောက်ပြီး ၅ နှစ်ခွဲအကြာ၌ နမ့်ခမ်းဆေးရုံကို ပထမဆုံးတည်ထောင်ခဲ့သူ ဒေါက်တာဟားပါးကွယ်လွန်သည်။ ဤတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဒက်ထရိုက်မြို့ရှိ သာသနာရေးအဖွဲ့အစည်းအများက ဒေါက်တာဟားပါးကို အောက်မေ့ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ခုတင် ၁၀၀ ပါ ဆေးရုံတစ်ရုံဆောက်ရန် ဒေါက်တာဆီးဂရေကို ဒေါ်လာနှစ်သောင်းထုတ်ပေးလိုက်သည်။

တကယ်ဆောက်မည်ပြုသည့်အခါတွင် ထိုငွေနှင့်မလုံလောက်တော့။ ထို့ကြောင့် ဒေါက်တာ

ဆီးဂရေ့သည် သူ့ကိုယ်တိုင် ကြီးကြပ်ကာ ဆေးရုံကြီးတစ်ရုံကို ဆောက်ခဲ့သည်။ ငွေကုန် သက်သာစေရန်အတွက် သူ့ဆေးရုံကို ကျောက်တုံးကြီးများဖြင့် ဆောက်ရန် စိတ်ကူးသည်။ ကျောက်တုံးကြီးများအတွက် စရိတ်စကကုန်မည်ကို စိုးရိမ်စရာ အကြောင်းမရှိ။ ရွှေလီမြစ်ကမ်းခြေတွင် ကျောက်တုံးတွေ ဒုနှင့်ဒေး။ သို့ဖြင့် ဆီးဂရေ့သည် ရွှေလီမြစ်ထဲမှ ကျောက်တုံးကြီးများကို သယ်ပြီး ဆေးရုံဆောက်သည်။ စင်စစ် သူ့တွင် လက်သမားပညာကို တတ်သည် မဟုတ်။ ဆေးကျောင်းတုန်းကလည်း အိမ်ဆောက်ဖို့ အင်တေစပ်ရန် မပြောနှင့်၊ သွားဖာဖို့ အင်တေကိုပင် ဘယ်လိုစပ်ရသည်ဆိုသည်ကို သင်ခဲ့ရသည်မဟုတ်။ သို့ရာတွင် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် ဆောက်ရင်း ဆောက်ရင်းဖြင့် အိမ်ဆောက်တတ်သွားသည်။ တန်ပေါင်းများစွာသော ကျောက်တုံးများကို ရွှေလီမြစ်ထဲမှ သယ်ယူပြီးနောက် အခြားသော အဆောက်အအုံပစ္စည်းများကို လားရှိုးသို့ကိုယ်တိုင်သွား၍ သယ်ရသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာလမ်းမကြီးကို ကောင်းစွာမဖောက်ရသေး။ တကယ့်လမ်းမကြီး ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေ့တို့ လင်မယားသည် ကားကို တစ်ယောက်တစ်လှည့်စီမောင်းကာ မနက်အရုဏ်တက်တွင် နမ့်ခမ်းမှ ထွက်လာခဲ့ကြရသည်။ မိုင် ၁၃၀ ဝေးသည် လားရှိုးကို ညနေ ၃ နာရီလောက်မှ ရောက်ကြသည်။ ရောက်၍ ပစ္စည်းများကို တင်ပြီးလျှင် တစ်ယောက်တစ်လှည့် ညလုံးပေါက်မောင်းလာကြသည်။ သူ့မိန်းမက မောင်းပြီးသူက အင်တေအိတ်တွေပေါ်မှာ အိပ်လိုက်လာသည်။ တစ်နေရာအရောက်တွင် သူ့မိန်းမသည် ကျွဲခနဲ မြည်အောင် ဘရိတ်ကို တအားနင်းပြီး ရပ်လိုက်လေသည်။ နောက်တွင် အိပ်လျက်ပါလာသည့်ဒေါက်တာဆီးဂရေ့ ခေါင်းပေါ်သို့ ဘီလပ်မြေအိတ်တွေ ပြိုကျလာသည်။ “ကျားကြီး...ကျားကြီး...လမ်းလယ်ကောင်မှာ ငုတ်တုတ်ကြီး ထိုင်နေတယ်။ ပစ်ပါ” ဟု သူ့မိန်းမက အော်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုကျားကို မပစ်လိုက်ရပါ။ ဒေါက်တာဆီးဂရေ့က ပစ်ရန်ခတ်ရန် ပြင်ဆင်နေစဉ် ကျားသည် လမ်းဘေးသို့ဆင်းသွားလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် တစ်ဖက်တွင် သမ္မာကျမ်းစာကို ကိုင်ကာ တစ်ဖက်တွင် ခွဲစိတ်ဓားကို ကိုင်လျက် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ လာရောက်နေထိုင်သွားခဲ့သည်မှာ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်ပိုင်းအထိ ဖြစ်လေသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့အား အစိုးရက ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့သည်ဆိုကာ ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်သည် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ နိုင်ငံရေး၊ ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ ဘာသာကိုးကွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမပြောလိုပါ။ သို့ရာတွင် တောင်ပေါ် သားများကြားသို့ သွားရောက်ကာ ဆေးကုပေးခဲ့သော ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံမှု၊ အပင်ပန်းခံနိုင်မှု၊ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးကာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာကျော်ဆေးရုံကြီးတစ်ခု တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သောသူကြီးစားအား ထုတ်မှုတို့ကိုကား ကျွန်တော်တို့ ဆရာဝန်များ အားကျထိုက်၊ အတုယူထိုက်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာကောင်းဆိုသည်မှာ မိမိထက် တော်သည့်တပည့်များ မွေးထုတ်ပေးနိုင်မှ ဆရာကောင်းဖြစ်သည်ဆိုသည့်ဝါဒကို လက်ကိုင်ပြုသော ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် ‘ဆီးဂရေ့၏ မြန်မာသူနာပြု အမျိုးသမီး

များ'ဟု ကမ္ဘာက တအံ့တဩ ငေးကြည့်ရလောက်သည့်သူနာပြုကောင်းများကိုလည်း မွေးထုတ်ပေး ခဲ့လေသည်။

သို့ကလို့ ဒေါက်တာဆီးဂရေ့ အကြောင်း တွေးနေစဉ် ကျွန်တော်တို့ ယာဉ်တန်းကြီးသည် နမ့် ခမ်းမြို့တွင်းသို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။

အို... မြောက်ပိုင်းလမ်း၊ မူစယ်-နမ့်ခမ်းလမ်း... ။

(၃၀)

နမ့်ခမ်း စာဆိုတော ဟောပြောပွဲ

နမ့်ခမ်းမြို့မှ လူကြီးများသည် ကျွန်တော်တို့ကို ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး(ဒေါက်တာဆီးဂရေ့ဆောက် ခဲ့သည့်ဆေးရုံကြီး)တွင် နေရာချပေး၏ ။ အမျိုးသမီးဆရာဝန်များနှင့်သူနာပြုဆရာမများကို အမျိုး သမီး သူနာပြုဆောင်ကြီးတစ်ခုတွင် နေရာချပေးထားပြီး ကျွန်တော်တို့ကို ဒေါက်တာဆီးဂရေ့နေခွဲ သည့်အိမ်တွင် နေရာချပေးလေသည်။

ဒေါက်တာဆီးဂရေ့သည် ထိုအိမ်ကိုလည်း ရွှေလီမြစ်ထဲမှ သစ်ကျောက်တုံးများဖြင့် ဆောက်ခဲ့ ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အိမ်မှာ နှစ်ထပ်အိမ် ဖြစ်သော်လည်း အပြင်ကနေကြည့်လျှင် တစ်ထပ်အိမ်မျှသာ ထင်ရ၏ ။ အပြင်ကနေကြည့်လျှင် ကျောက်တုံးကြီးတွေကို စီထားသည့်အိမ်ဖြစ်သည့်အတွက် ခပ် ကြမ်းကြမ်းအသွင်ကို ဆောင်နေသည့်အထဲတွင် ကောင်းစွာ ပြင်ဆင်မှုမ်းမံထားလေသည်။ ဒေါက်တာ ဆီးဂရေ့၏ အိမ်သည် အဝေးကနေကြည့်လျှင် ခရစ်မတ်နှုတ်ဆက်ကတ်ပြားထဲမှ အိမ်ကလေးတစ်လုံး နှင့်တူနေသည်။ အိမ်ကလေးက ချစ်စရာ၊ တောင်ကုန်းကို ဖြိုချထားပြီး တောင်စောင်းတွင် ကျောက် တုံးကြီးတွေကို စီထားသည်။ အိမ်ဘေးတွင် ယူကလစ်ပင်တွေ၊ ထင်းရှူးပင်တွေက အစီအရီပေါက် လျက်။ တိုက်အိမ်ကလေးရှေ့တွင် တောပန်းရိုင်းတွေက ဖွေးဖွေးလှုပ်အောင် ပွင့်နေကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ပစ္စည်းများကို တည်းခိုရိပ်သာတွင် ချထားခဲ့ကာ မြို့ထဲသို့ ထွက်လာခဲ့ကြ သည်။ မြို့ထဲမှာ ကျွန်တော်တို့အတွက် ညစာ စားပွဲပြင်ဆင်ထားသောကြောင့် ဖြစ်၏ ။ ညစာ စားရင်း မြို့က လူကြီးလူငယ်များနှင့်မိတ်ဆက်ကြလေသည်။

နမ့်ခမ်းမှာ ရက်ကန်းထောင်များ၊ ကုန်သည်များနှင့်တောင်ယာလယ်လုပ်သူများ အများဆုံးရှိ သည့်မြို့ဖြစ်လေသည်။ ဟင်းများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လားရှိုးတွင် စားခဲ့ရသောမြောက်ပိုင်း ရှမ်းဟင်းစစ်စစ်များ ဖြစ်ပေ၏ ။ ဟင်းအမျိုးအမည်ကို ကျွန်တော် ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့ချေ။ 'ဟော့ပေါ့'ခေါ် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့်အသားပြုမ်းဟင်းကိုသာ ကျွန်တော်မှတ်မိတော့သည်။ အိုးပူ

ခေါ် သားပြွမ်းဟင်းမှာ နပ်တိုင်း ပါလေသည်။

တည်းခိုရိပ်သာသို့ပြန်ရောက်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့ မအိပ်နိုင်ကြသေး။ ကျွန်တော်တို့တစ် သိုက်နှင့်ဆရာဝန်ကြီးများပါဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရိပ်သာတွင် လူသုံးလေးဆယ်လောက်ရှိ သော်လည်း အိမ်ကြီးက ထင်သည်ထက် ပိုကျယ်သဖြင့် ချောင်ချောင်ချိုချို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရှိပေ ၏။ အိပ်ချင်သူတို့က အိပ်ခန်းများထဲတွင် အိပ်နေကြသည့်တိုင် ကျွန်တော်တို့လူသိုက်မှာ မအိပ်နိုင် သေးဘဲ ဧည့်ခန်းတွင် စကားကောင်းနေကြလေသည်။

ဆရာဝန်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်ကား သူ့ထုံးစံအတိုင်း ရယ်စရာမောစရာ ပြောစရာကို တရစပ် ပြောလျက်ရှိလေသည်။

“နော ဆရာတို့ကို မိတ်ဆက်ပေးရဦးမယ်၊ ဟောဒါက နမ့်ခမ်းဆေးရုံက ဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာ သိန်းလှိုင်ပါ။ နာဂသိန်းလှိုင်လို့လဲ ခေါ်ပါတယ်။ သူလဲ ဆေးကုတဲ့အလုပ်ကို သာသနာပြုသလို လုပ် နေတဲ့လူပေါ့” ဟု ပြောလေသည်။

နာဂသိန်းလှိုင်ဟုခေါ်ခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ ခေတ်သစ်ဆေးသိပ္ပံပညာကို တောင်ပေါ် တိုင်းရင်းသားများကြားသို့ရောက်အောင် ယူဆောင်လာခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ခန္တီးသို့ သူ မ ရောက်ခင်တုန်းက နာဂတောင်ပေါ် သားသည် ဆေးပညာ၏ အစွမ်းကို မယုံကြည်သေး။ မြင်လည်း မမြင်ဖူးသေး။ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ခန္တီးသို့ သူရောက်သွားသည့်အခါတွင် ဒေါက်တာနာဂသိန်းလှိုင်သည် ခေါင်းကို အပေါင်ထားကာ နာဂအမျိုးသားများ၏ လည်ပင်းကြီးရောဂါနှင့်အထူးထူးသောရောဂါများ ကို ခွဲစိတ်ကုသပေးခဲ့လေသည်။ ခေါင်းကို အပေါင်ထားသည်ဆိုခြင်းမှာ စကားဥပမာပြောခြင်းမဟုတ်။ မပျောက်လျှင် ခေါင်းဖြတ်ခံရမည်ဟု အာမခံ၍ ကုရခြင်းဖြစ်လေသည်။ မပျောက်ခဲ့လျှင် ဒေါက်တာ နာဂသိန်းလှိုင်သည် တောင်ပေါ်မှ အကောင်းပတိ ပြန်ဆင်းလာနိုင်တော့မည်မဟုတ်။ ခေါင်းကို ထား ခဲ့ပြီး ကိုယ်ချည်းသာ ပြန်ဆင်းခဲ့ရပေလိမ့်မည်။ ဒေါက်တာနာဂသိန်းလှိုင်သည် နာဂတောင်တန်းဒေါက် တာဆီးဂရေဟုပြောနိုင်ပေသည်။

ယခုလည်း နမ့်ခမ်းသို့ သူ့သဘောဖြင့် သူ ရွှေ့ပြောင်းပေးရန် တောင်းဆိုပြီး ရောက်လာခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ၃ နှစ်အတွင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ လည်ပင်းကြီးရောဂါရှင် တစ်ထောင် ကျော် ခွဲစိတ်ကုသပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု သိရပေ၏။

နောက်တစ်နေ့မှာ နမ့်ခမ်းဈေးနေ့ ဖြစ်လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ၅ ရက် ဈေးပေါင်းများစွာသို့ ရောက်ခဲ့ရာ နမ့်ခမ်းဈေးမှာ အစည်ဆုံးဖြစ်လေသည်။ ကုန်းလုံ၊ ဟိုပန်၊ ကွတ် ခိုင်၊ မူစယ်ဈေးနေ့များထက် များစွာစည်ကားလှပေ၏။ ဆေးဝါး၊ လေသနတ်၊ အဝတ်အထည်၊ ဘယ ဆေး၊ ကြေထည်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၊ အိမ်သုံးပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ ဈေးချိုလှပေ၏။ တစ်ဖက်နိုင်ငံမှ

လာသည့်ပစ္စည်းသာ ဈေးချိုသည်မဟုတ်။ နှမ့်ခမ်းတွင်ဖြစ်သည့် နာမည်ကျော်နှမ့်ခမ်းလွယ်အိတ်များလည်း ဈေးချိုလှပေ၏။ နှမ့်ခမ်းလွယ်အိတ်ကား (ကျွန်တော့်အထင်)ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အကောင်းဆုံးသိုးမွေးစ လွယ်အိတ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

နံနက်စာကို ခပ်သုတ်သုတ်စားပြီး ခဏနားကာ နေ့လယ်နာရီပြန် နှစ်ချက်တွင် ဟောပြောပွဲကို ရုပ်ရှင်ရုံကြီးထဲမှာ ကျင်းပသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စာပေဟောပြောပွဲများကို ညပိုင်းတွင် မလုပ်နိုင်ပါ။ အလွန်အေးသဖြင့် ဟောသူရော၊ နာသူပါ မတတ်နိုင်။ အချိန်မကျပ်လျှင် အများအားဖြင့် နေ့လယ်ပိုင်းမှာသာ ကျင်းပမြဲဖြစ်လေသည်။

သတ်မှတ်ထားရာ နေရာများတွင် အထူးကုဆရာဝန်ကြီးများက လူနာများကို ဆေးကုပေးလျက်ရှိစဉ် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကလည်း မြို့လယ်က ရုပ်ရှင်ရုံကြီးထဲတွင် စာပေဟောပြောပွဲ လုပ်လျက်ရှိလေသည်။ ဆရာဝန်ပြုပြီး ပြန်လာကြသည့်တောင်ပေါ်မှ အချို့သောလူနာများသည် ကျွန်တော်တို့ဟောပြောပွဲသို့ အင်တိုက်အားတိုက် ရောက်လာကြသည်။ ဆေးကုအဖွဲ့နှင့်စာပေဟောပြောပွဲအဖွဲ့တို့ တွဲသွားကြပုံသည် ဒေါက်တာဆီးဂရေ၏ ဝေဖန်တရားဟောအဖွဲ့များနှင့်ဆေးအဖွဲ့များ သွားပုံနှင့်တူနေလေသည်။ ဒေါက်တာဆီးဂရေသည် ဆေးကုပြီး ဝေဖန်ဟောကာ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုသကဲ့သို့ ကမ္ဘာဇာခင်လှိုင်သည်လည်း ဆေးကုပြီး ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စာပေသာသနာပြုနေသည်နှင့်တူတော့သည်။

နာရီပြန်နှစ်ချက်က စသည့်ဟောပြောပွဲသည် မိုးကြီးစုပ်စုပ်ချုပ်မှ ပြီးတော့သည်။

ညပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ထမင်းစားပွဲနှင့်ကပွဲ ကျင်းပလေသည်။ ရှမ်း တိုးနယားအက၊ ကိန္နရာအက၊ အိုးစည်အက၊ ဓားသိုင်းအက၊ ကောက်ရှမ်းမြေဝိုင်းဇာတ်နှင့်နွေဦးအက စသည့်ရှမ်းရိုးရာအကများ ဖြစ်လေသည်။

အစီအစဉ်များပြီးလျှင် ကျွန်တော်တို့အထဲက ချစ်ဦးညိုက ရာမသမင်လိုက်ခန်းကို ကပြလေသည်။ တည်းခိုခန်းသို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင်လည်း ကျွန်တော်တို့မအိပ်နိုင်ကြသေးဘဲ ညဉ့်နက်သည်အထိ စကားပြောမိကြသည်။

(၃၁)

စောမွန်လှ၏ မွေးရပ်မြေ

နှမ့်ခမ်းက ဆောင်းသည် နှင်းတွေဝေ၍ မြူတွေဆိုင်းကာ ချမ်းအေးလှသည့်ဆောင်းဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော်သည် မနက် အစောကြီးထကာ ဆေးရုံကုန်းအောက်မှနေ၍ မြို့ထဲသို့ လမ်းလျှောက်ထွက်ခဲ့လေသည်။ နှမ့်ခမ်းသည် ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် တည်ထားသဖြင့် ကြည့်လေရာတွင် တောင်တွေ ဝိုင်းနေလေသည်။ တစ်ဖက်တွင် ရွှေလီမြစ်သည် တငြိမ့်ငြိမ့် စီးနေလေသည်။

နမ့်ခမ်းဆေးရုံကြီးနှင့်မြို့မမှာ ၃ မိုင်၊ ၄ မိုင်ခန့်ဝေးသော်လည်း ယခုတော့ မြို့နှင့်ဆက်နေလေပြီ။ ဆေးရုံက မြို့ထိပ်က ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ရှိပြီး မြို့လယ်လမ်းမကြီးက ဆေးရုံကုန်းကို ဦးတိုက်လျက် ရှိလေသည်။ ထိုလမ်းမကြီး တရှက်-မြန်မာလမ်းမကြီး၏ ဗန်းမော်ဘက် အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး နမ့်ခမ်းမြို့၏ မြို့လယ်လမ်းမကြီးလည်း ဖြစ်၏။ အဓိကရလမ်းမကြီးဖြစ်သည့်အတွက် လမ်းက ကျယ်သည်။ ချောလည်း ချောသည်။ လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဈေးဆိုင်တွေ၊ ကနားတွေဖြင့် အလွန်သန့်ရှင်းပြီး အလွန်လှပသည့်မြို့ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်ခဲ့သည့်ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မြို့များတွင် အသန့်ရှင်းဆုံး၊ အလှဆုံးမြို့ဟုပင် ဆိုနိုင်လေ၏။

မြို့ကသာ လှသည်မဟုတ်။ လူတွေကလည်း လှကြသည်။ ယောက်ျားမိန်းမ မဟူ များသောအားဖြင့် အရပ်အမောင်းကောင်းပြီး အသားအရေစိုပြည်ကြသည်။ မျက်နှာများမှာ ချယ်ရီရောင်သမ်းလျက်ရှိလေသည်။

ဆေးကုအဖွဲ့မှာ ယနေ့မနက်ပိုင်းနှင့်ညနေပိုင်းတွင် ဆေးကုစရာတွေ ရှိနေသေးသော်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ ဟောပြောပွဲတာဝန် ပြီးဆုံးပြီဖြစ်သဖြင့် အားနေလေသည်။ ဆရာဝန်ကြီး ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သူ့ကိုယ်တိုင်က ဆေးကုသရေးကိစ္စတွင် အလုပ်ရှုပ်နေသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ကို ဆယ်လန့်ရွာသို့ ပို့ရန် စီစဉ်ထားသည်။

ဆယ်လန့်မှာ မူစယ်နှင့်နမ့်ခမ်းလမ်းဟောင်းပေါ်မှ ရွာတစ်ရွာဖြစ်ပြီး စောမုန်လှ၏ ဇာတိရွာဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသောရွာဖြစ်ပေ၏။

ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့အား လမ်းပြအဖြစ် နန်းခမ်းလူ၊ နန်းစိန်ပွင့်နှင့်တမ်းယဉ်ဆိုသည့်သူနာပြုဆရာမကလေး ၃ ယောက်ကို ထည့်ပေးလိုက်လေသည်။ သူတို့ ၃ ယောက်စလုံး ဆယ်လန့်ရွာသူများ ဖြစ်ကြလေသည်။

သူတို့ ၃ ယောက်အနက် ၂-ယောက်မှာ လားရှိုးဆေးရုံကြီးတွင် သားဖွားဆရာမသင်တန်းလာတက်နေကြသူများ ဖြစ်လေသည်။ တိုင်းဆေးရုံအုပ်ကြီးကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သားဖွားဆရာမသင်တန်းကို အပတ်စဉ်ဖွင့်ပေးလျက်ရှိလေသည်။ သို့ရာတွင် စရိတ်မရှိသဖြင့် သင်တန်းသူများမှာ ကိုယ့်စရိတ်ဖြင့် ကိုယ်တက်ကြရလေသည်။ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်သည် သားဖွားသင်တန်းဆင်းများကို ကျေးရွာများတွင် ခန့်ပေးလျက်ရှိသော်လည်း ဘတ်ဂျတ်မရှိသဖြင့် သင်တန်းဆင်းများအားလုံးကို ခန့်မပေးနိုင်သေးချေ။

သူရွာသို့ပြန်လိုက်ရမည်ဆိုသဖြင့် နန်းခမ်းလူနှင့်နန်းစိန်ပွင့်ဆိုသည့်ကလေးမနှစ်ယောက်သည် ဝမ်းသာနေကြသည်။ တမ်းယဉ်ဆိုသည့် သူတို့သူငယ်ချင်းမကလေးတစ်ယောက်ကိုလည်း ခေါ်လာခဲ့ကြ၏။

ကမ္ဘာဇာင်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့၏ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းခရီးစဉ်တစ်လျှောက်တွင် သူ့ ခရီးနှင့်သူ ကိုက်ညီသည့်လမ်းပြများကို ထည့်ပေးတတ်သူဖြစ်လေရာ ယခုခရီးတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့် ထည့်ပေးလိုက်သည့်လမ်းပြများဖြစ်သောနန်းခမ်းလူနှင့်နန်းစိန်ပွင့်တို့သည်လည်း ကျွန်တော်တို့အတွက် များစွာ အကူအညီရပေ၏။

နန်းခမ်းလူမှာ အရပ်မြင့်မြင့်၊ အသားဖြူဖြူ၊ မျက်လုံးဝိုင်းဝိုင်းနှင့်ဖြစ်ပြီး နန်းစိန်ပွင့်မှာ အရပ် ပြတ်ပြတ် အသားဖြူဖြူ မျက်လုံးမှေးမှေးနှင့် ဖြစ်လေသည်။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံး ခေတ်ဆန်စွာ ဝတ်စားထားကြလေသည်။ နန်းခမ်းလူသည် ရှမ်းထဘီကို ဝတ်ထားပြီး လက်များနှင့်ခါးတွင် အနက် စင်းနှစ်စင်းဖော်ထားသည့်အဖြူရောင်ခေါင်းစွပ်ဆွယ်တာကို ဝတ်ထားပြီး ခေါင်းတွင် အဖြူရောင် သိုး မွှေးဦးထုပ်အဝိုင်းကို ဆောင်းထားလေသည်။ နန်းစိန်ပွင့်မှာလည်း ရှမ်းထဘီကို ဝတ်ထားကာ ကုတ် အင်္ကျီကို ဝတ်ထားပြီး ခေါင်းတွင် ပိးကက်ခေါ်ကြက်လျှာစွန်းဦးထုပ်ကလေးကို ဆောင်းထားလေ သည်။ သူတို့နှစ်ယောက်၏ အပြုအမူ၊ အနေအထိုင်သည် သွက်လက်ဖျတ်လတ်လှပ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆေးရုံအောက်ရှိ မူစယ်-နမ့်ခမ်းလမ်းဟောင်းအတိုင်း မူစယ်ဘက်သို့ထွက် လာခဲ့ကြသည်။ သည်လမ်းအတိုင်း သွားလျှင် မူစယ်နှင့်နမ့်ခမ်းသည် ၁၉ မိုင်မျှဝေးသော်လည်း ကျွန် တော်တို့သည် မိုင် ၁၀၀ ခန့်ဝေးသောမဟာဗျူဟာလမ်းသစ်အတိုင်း တောင်ကြီးတော့ကို ကျော်၍ လာ ခဲ့ကြရ၏။ လမ်းဟောင်းအတိုင်းသွားလျှင် တစ်နာရီကျော်ကျော် နှစ်နာရီနီးပါး သွားရသောခရီးကို တစ်နေကုန် လာခဲ့ကြရသည်။

လမ်းဟောင်းမှာ လမ်းကြမ်းသဖြင့် လမ်းသစ်အတိုင်း လာခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆယ်လန့်ကို သွားချင်နေကြသည်။

“ဆရာတို့ ဆယ်လန့်ကို သွားကြည့်ဖို့ ကောင်းတယ်။ စော့မုန်လှရဲ့ရွာလို့ပြောကြတာပဲ၊ ဟုတ် မဟုတ်တော့ မသိဘူး။ အဲဒီဘက်က ရွာတော့မှာ မိန်းမချောတော့ ပေါတာတော့အမှန်ပဲ” ဟု ဒေါက်တာ ကမ္ဘာဇာင်လှိုင်က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောသည်။

ကျွန်တော်တို့ကလည်း ထိုခရီးကို သွားချင်နေကြသည်။ ကမ္ဘာဇာင်လှိုင်သည် ဆယ်လန့်ခရီး တွင် အဆင်ပြေစေရန် ဆယ်လန့်ရွာသူနှစ်ယောက်ဖြစ်သည့်နန်းခမ်းလူနှင့်နန်းစိန်ပွင့်တို့ကို ထည့်လိုက် လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်ခရီးတစ်လျှောက်လုံးတွင် ကျွန်တော်တို့စီးလာခဲ့သည့်ဂျစ်ကား ဖြူကလေးဖြင့် ထွက်လာခဲ့သည်။ နန်းခမ်းလူနှင့်နန်းစိန်ပွင့်တို့သည် သူတို့၏ တွမ်းယဉ်ဆိုသည့်သူတို့ သူငယ်ချင်းဆရာမကလေးတစ်ယောက်ကိုလည်း ခေါ်ခဲ့လေသည်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် စီးနိုင်အောင်

သူတို့သုံးယောက်ကို ဂျစ်ကားရှေ့ခန်းမှာ တင်လိုက်ပြီး နောက်က စာပေဟောပြောပွဲအဖွဲ့ဝင် ကျွန်တော် တို့လေးယောက်၊ သတင်းထောက်ကိုဘိုနီနှင့်မောင်ပင်နီ(ကျေးလက်)တို့ လိုက်ခဲ့ကြသည်။

ကားလမ်းမှာ ရွှေလီမြစ်ကမ်းအတိုင်း ဖောက်လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ရာ တငြိမ်ငြိမ်စီးနေသော ရွှေ လီမြစ်ကို လမ်းတစ်လျှောက်လုံး တွေ့လာခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်မှာ ဆောင်းတိုင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ရွှေလီမြစ်ထဲတွင် ရေကောင်းကောင်းမရှိ။ မြစ်ပြင်ကြီးတစ်ခုလုံး ယာခင်းတွေ၊ ဂျုံ ခင်းတွေဖြင့် စိမ်းစိုလျက်ရှိပြီး ရေစီးကြောင်းမှာ ဖဲကြိုးလေးတစ်ချောင်းလို ခပ်သေးသေးမျှသာ မြင် ရသည်။ အချို့နေရာများတွင် ခြေလျင်ဖြတ်ကူးသွား၍ ရသည်ဟု သိရလေသည်။

လမ်းတစ်လျှောက်မှ ရွာများမှာ မော့ရှမ်းရွာများဖြစ်ပြီး သပ်ရပ်သန့်ရှင်းကြသည်။ ယောက်ျား မိန်းမ ကလေးအားလုံး ရုပ်ရည်ချောမောကြသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့်ကလေးများမှာ ပါးအို့တေ့ နီနီရဲလျက်ရှိလေသည်။ မိန်းမပျိုများမှာ ကင်းဘတ်ဖိနပ်အဖြူ၊ ထဘီ၊ ဆွယ်တာလက်ရှည်ကို ဝတ် ထားကြပြီး ပခုံးတွင် မာဖလာကို တစ်ပတ်ပတ်ပြီး ကျောပေါ်တွင် ဝဲချတင်ထားကြကာ ခေါင်းတွင် လက်ကိုင်ပဝါစည်းထားကြသည်။ လမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့ တွေ့ခဲ့သော အမျိုးသမီးများအားလုံး လောက်မှာ ထိုအတိုင်း ဝတ်စားဆင်ယင်ထားကြသည်။ ထိုအနီးတစ်ဝိုက်က ရွာကလေးများမှာ အ များအားဖြင့် လယ်သမားရွာကလေးများ ဖြစ်လေသည်။ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ နီးကပ်လျက်ရှိပြီး ယော ကျားမိန်းမအားလုံး ဘိုင်စကယ်ကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုလမ်းတစ်လျှောက်ရှိ ရွာများမှ ထူးခြားချက် မှာ သန့်ရှင်းခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အမျိုးသားအမျိုးသမီးများကို ကြည့်ရသည်မှာ တောကျေးလက်မှ လူ များနှင့်မတူ။ မြို့ငယ်လေးတစ်မြို့မှ အမျိုးသားအမျိုးသမီးများကဲ့သို့ ခေတ်မီသန့်ရှင်းကြသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

တချို့က ဈေးဆိုင်ထွက်လျက်၊ တချို့က မုန့်ညင်းစိုက်လျက်၊ တချို့က ကြံခုတ်လျက်၊ အချို့ က ဝက်စာကျွေးလျက်၊ အားလုံးအလုပ်နှင့်လက်ပြတ်သည်မရှိ။ ကလေးအမေများက နေပူဆာထဲတွင် ကလေးထိန်းရင်း ဆွယ်တာထိုးနေကြသည်။ သူတို့အားလုံးကို ကြည့်ရသည်မှာ အားယားပြီး ပျင်းရိ ဖင့်နွဲ့ဟန်မျိုး မတွေ့ရ။ အလုပ်နှင့်လက် မပြတ်အောင် လုပ်နေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် အလုပ်နှင့်လက်မပြတ်အောင် လုပ်နေသည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ရေးကြီးသုတ်ပျာ လုပ်နေပုံမျိုးမဟုတ်။ အေးအေးမှန်မှန် လုပ်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် အေးချမ်းသောသူတို့ဘဝ၊ လှပသောသူတို့ဒေသရှုခင်းနှင့်ချောမောသောသူ တို့ရုပ်ရည်များကို ဆက်စပ်တွေးတောရင်း လိုက်ပါလာခဲ့ရာ ခဏကြာလျှင် စောမွန်လှ၏ ဇာတိဆိုသော ဆယ်လန်သို့ ရောက်လေသည်။

ဆယ်လန်မှာ ရွာကြီးဖြစ်၏။ အများအားဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများ၊ ရက်ကန်းထောင် များ နေထိုင်ကြသည့်ရွာကြီးတစ်ရွာ ဖြစ်လေသည်။ ၅ ရက်ဈေးလည်း ရှိ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် နန်း

ခမ်းလူအိမ်ကို ဝင်ကြ၏။ နန်းခမ်းလူ၏ မိဘများမှာ အလွန်ရိုးသည့်ရှမ်းတောင်သူလယ်သမားကြီးများ ဖြစ်လေသည်။ သူတို့အိမ်ထဲတွင် စိုက်ထားသည့်နှင်းဆီပင်ကြီးတစ်ပင်တွင် လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်ပြား သာသာခန့်ရှိသည့်နှင်းဆီပင်ကြီးများ ပွင့်နေသည်ကိုမြင်ခဲ့ရလေသည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် ကျေးရွာလူကြီးတစ်ဦး၏ အိမ်သို့ လာခဲ့ကြ၏။ ကျေးရွာလူကြီးဟု ဆိုသော်လည်း အသက်ကမူ မကြီးလှသေး။ အများဆုံးရှိမှ ၃၀ ကျော် ၄၀ တွင်းလောက်သာ ရှိဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အလျင်တုန်းက မူလတန်းကျောင်းဆရာဖြစ်ပြီး ယခုအခါ ကျေးရွာကောင်စီဥက္ကဋ္ဌဖြစ် သည်ဟု သိရလေသည်။

သူက စောမွန်လှစေတီကို လိုက်ပြလေသည်။ စောမွန်လှစေတီမှာ သူကိုယ်တိုင်တည်ခဲ့သည့် စေတီ မဟုတ်ပါ။ သူ့ကို အောက်မေ့ရည်စူး၍ တည်သည့်စေတီဖြစ်ပါသည်။

စေတီမှာ ရွာအပြင် ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် ရှိလေသည်။ စေတီသို့ အသွားတွင် ကျွန်တော်တို့ဂျစ် ကားသည် မြေပြန့်မှနေ၍ ကုန်းကြီးတစ်ခုပေါ် သို့ တက်လိုက်လေသည်။ ကုန်းပေါ် သို့အရောက်တွင် ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌသည် ကားကို အရပ်ခိုင်းပြီး ကားပေါ်မှဆင်းလေသည်။

“အဲဒါ ရှေးတုန်းက ကျိုးနဲ့မြို့တံတိုင်းနေရာပဲခင်ဗျ။ ကျွန်တော်တို့ မော့ရှမ်းတွေကတော့ ရှေး တုန်းက မိုင်းမောမြို့တော်ဟာ ဆယ်လန်ရွာနေရာပဲလို့ ယူဆကြတယ်” ဟု ပြောလေသည်။

ကျိုးမှာ တိမ်ကောကာ ချုံနွယ်တို့ ပိတ်ဖုံးလျက်ရှိလေပြီ။ မြို့ရိုးကား မြို့ရိုးဟောင်းမှန်းသိနိုင် သော အနေအထားတွင် ရှိသေး၏။ အတော်မြင့်သော မြို့ရိုးဖြစ်ပြီး အုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများကို ယခု တိုင် တွေ့နိုင်လေသည်။ တစ်နေရာတွင် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတွေ ဖုံးနေသည့်မြင့်မြင့်အရာတစ်ခုကို တွေ့ သဖြင့် သေသေချာချာကြည့်ရာ သူရဲခိုလိုလို ပြသားလိုလို အုတ်အဆောက်အအုံတစ်ခု ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ကျောင်းဆရာတစ်ဖြစ်လဲ ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌမှာ ရှမ်းလူမျိုးတို့အကြောင်းကို အတော်အတန်ပြော နိုင်သူတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ သူက ရှမ်း ၇ မျိုးရှိကြောင်း၊ ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းတစ်ဝိုက်တွင် နေကြသည့်ရှမ်း များကို ‘တိုင်းမော’ သို့မဟုတ် ‘မော့ရှမ်း’ ဟုခေါ်ကြောင်း၊ သိန္နီ၊ ကျောက်မဲ၊ သီပေါ၊ ညောင်ရွှေတစ်ဝိုက် တွင် နေကြသည့်ရှမ်းများကို ‘တိုင်းလုံရှမ်း’ သို့မဟုတ် ‘ကမ္ဘောဇရှမ်း’ ဟုခေါ်ကြောင်း၊ ချင်းတွင်းအ နောက်ဘက်တွင်နေသည့်ရှမ်းများကို ‘ခန္တီးရှမ်း’ ဟုခေါ်ကြောင်း၊ တိုက်ကြီးနှင့်ဖြူးတစ်ဝိုက်တွင်နေ သည့်ရှမ်းများကို ‘မြေပြန့်ရှမ်း’ ဟုခေါ်ကြောင်း၊ ကျိုင်းတုံဘက်တွင်နေသည့်ရှမ်းများကို ‘ဂုံရှမ်း’ ဟုခေါ် ကြောင်း၊ ဗန်းမော်၊ မိုးညှင်း၊ မိုးကောင်းတစ်ဝိုက်တွင်နေသည့်ရှမ်းများကို ‘ရှမ်းနီ’ သို့မဟုတ် ‘တိုင်းလျှံ ရှမ်း’ ဟုခေါ်ကြောင်း၊ ‘ပယ်ရှမ်း’ ဟူ၍လည်း ရှိသေးကြောင်းဖြင့်ပြောပြလိုက်လေသည်။

မြို့ရိုးကို ကြည့်ပြီးနောက် မြို့ရိုးဟောင်းပေါ်တွင် ဖောက်ထားသည့်လမ်းအတိုင်း လိုက်လာ ခဲ့ကြပြီး ခဏကြာလျှင် တောင်ကုန်းတစ်ခုပေါ်တွင် တည်ထားသည့်ထုံးဖွေးဖွေး စေတီကလေးတစ်ဆူ ကို တွေ့ရလေသည်။ စေတီပုံပန်းမှာ ဘာမျှမထူးခြားလှပါ။ မြန်မာနိုင်ငံနေရာအနှံ့တွင် တွေ့ရသော စေတီပုံမျိုးပင် ဖြစ်ပါ၏။ အနီးတွင် ဇရပ်အို သုံးလေးဆောင်တို့ကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ ဇရပ်မှာ ပြုပြင်သူ ဝေးသဖြင့် ဟောင်းနေလေပြီ။

ရွှေလီမြစ်သည် ဘုရားကုန်းအောက်ခြေတွင် စီးဆင်းလျက်ရှိလေသည်။ ထိုနေရာ၌ ရွှေလီမြစ် မှာ အတော်ကျဉ်း၍ သွားလေပြီ။ ရွှေလီမြစ်တစ်ဖက်ကမ်း တစ်ဖက်နိုင်ငံက ရွှာများမှလူများကို သည် အတိုင်း မြင်နေရလေသည်။

ကျွန်တော်သည် စောမွန်လှဘုရားကုန်းထိပ်တွင် ရပ်ရင်း နမ့်မောခေါ် ရွှေလီမြစ်ကို ငေးကြည့် နေမိသည်။

ရှမ်းသမိုင်းကို ကျွမ်းကျင်သူ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးဖြစ်သည့်နေးအိလိယပ်စ်က ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း တစ်ဝိုက်တွင် မိုင်းမောလုံခေါ် သည့်ရှမ်းနိုင်ငံတော်ကြီးတစ်ခု တည်ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ထိုနိုင်ငံတော်၏ မြို့တော် သည် မိုင်းမောဖြစ်ပြီး မိုင်းမောမှာ ယခုတရုတ်ပြည်ထဲတွင်ရှိသည့် မိုင်းမောပင်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ရေးခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ဆာဂျော့စကော့ကမူ မောရှမ်းနိုင်ငံ၏ မူလမြို့တော် မိုင်းမောသည် တရုတ်ပြည်ထဲက မိုင်းမော မဖြစ်နိုင်။

တရုတ်ပြည်ထဲက ယင်းမိုင်းမောမှာ နောက်မှ ပြောင်းသော မြို့တော်သစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ မြို့တော် ဟောင်းမှာ နေးအိလိယပ်စ်၏ မှတ်တမ်းတွင် ‘ချေလ’ ဟုမှတ်သားခဲ့သော ဆယ်လန်ပင် ဖြစ်ကြောင်း၊ မောရှမ်းတို့ တန်ခိုးရှိန်ဝါအားကြီးလာသောအခါတွင် ဆယ်လန်မှ ချေလခေါ် ဆယ်လန်၊ ထိုမှ ယခု မိုင်းမောသို့ပြောင်းရွှေ့နန်းစိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ရှမ်းရာဇဝင်တွင်လာသည့် ကောသမ္ဘီ(ကိုးရှမ်းပြည်) နှင့်ပုံတိုင်းပြည်တို့သည် တရုတ်ပြည်ဘက်တွင် တစ်ခါက ရှိခဲ့သည့်နန်းကျောက်နိုင်ငံကို ခေါ်ခြင်းမဟုတ် ခဲ့လျှင် ယခုမောရှမ်းတို့၏ နိုင်ငံပင် ဖြစ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် ရေးခဲ့လေသည်။

နေးအိလိယပ်စ်က ၇ ရာစုအစလောက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်မောရှမ်းတို့မြို့တော်သည် (ယခု တရုတ်ပြည်ဘက်တွင်ရှိသည့်) မိုင်းမောမြို့ဟောင်းနေရာဖြစ်ပြီး ဆာဂျော့စကော့ကမူ မောရှမ်းတို့၏ မြို့တော်မှာ ချေလခေါ် ယခုဆယ်လန်ရွာနေရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

တရုတ်ပြည်မှ အနော်ရထာပြန်လာသည့်အခါတွင် မိုင်းမောစော်ဘွားသည် သမီးတော်တစ်ပါး ကို ဆက်ခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မိုင်းမောဘုရင်ကိုယ်တိုင်မှာမူ ပုဂံရွှေနန်းတော်သို့ တစ်ခေါက်မျှ အခ စားဝင်ခြင်း မရှိခဲ့ဖူးကြောင်းဖြင့် မိုင်းမောသမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ဆိုထားသည်ဟု နေးအိလိယပ်စ် က ဖော်ပြလေသည်။ စောမွန်လှ၏ ခမည်းတော်မှာ မိုင်းမောဘုရင် ခွန်ကော့ဖ၏ သားတော်ဖြစ်ကြောင်း

ဖြင့်လည်း ဖော်ပြထားလေသည်။

စောမုန်လှစေတီကို ဖူးမြော်၍ မြို့ရိုးများ၊ တံတိုင်းများကို ကြည့်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ဆယ်လန်ဈေးကို လျှောက်ကြည့်လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်က ၅ ရက်ဈေးများထုံးစံ မုန်ညင်းချဉ်နှင့် တရုတ်ပစ္စည်းတို့လွှမ်းမော့ ဈေးကလေးဖြစ်ပါ၏။ ဈေးမှာ များစွာ စည်ကားခြင်း မရှိချေ။ ကျွန်တော် တို့တော့ လက်ဖက်ရည်သောက်ချင်သဖြင့် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကို လိုက်ရှာရာ တစ်ဆိုင်မျှ မတွေ့ရ။ ရှမ်းအရက်ဆိုင်ကလေးတွေသာ တွေ့ရလေသည်။ ရှမ်းဘာသာဖြင့် ရိုက်နှိပ်ထားသည့်ပုံပြင်စာအုပ် ကလေးများ၊ ဝတ္ထုစာအုပ်ကလေးများကို တွေ့ရလေသည်။

ကျွန်တော်သည် အမှတ်တရပစ္စည်းအလို့ငှာ ရှမ်းဘာသာဖြင့် ပုံနှိပ်ထားသည့်ခွန်ဆန်လောနှင့် နန်းဦးပျင်တို့အကြောင်းရေးထားသည့်ဝတ္ထုစာအုပ်ကလေးတစ်အုပ် ဝယ်ခဲ့သည်။

(၃၂)
လှမ်းရွေလီ

နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ခမ်းမှ ၄ မိုင်ကွာသည့်ရွှေလီကြီးတံတားကို သွားကြည့် ကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့စီးသည့် ဂျစ်ကားဖြူကလေးကိုပင် စီးခဲ့ကြသည်။ ဒေါက်တာကမ္ဘောဇ ခင်လှိုင်သည် ဆယ်လန်သို့ အသွားတွင် နန်းခမ်းလူနှင့်နန်းစိန်ပွင့်ဆိုသည့်ဆရာမလေးနှစ်ယောက်ထည့် ပေးလိုက်ပြီး ရွှေလီကြီးတံတားသို့သွားသည့်အခါတွင် လားရှိုးမှပါလာသည့်သူရုံးအမှုထမ်းနှစ်ဦးဖြစ် သော နန်ဆိုင်းနှင့်လီကျောင်းဆိုသည့်အမျိုးသမီးကလေးနှစ်ဦးကို ထည့်ပေးလိုက်လေသည်။ ခါတိုင်း ခရီးများတွင် ဒေါက်တာကမ္ဘောဇခင်လှိုင် ထည့်ပေးလိုက်သည့်လမ်းပြများသည် ကျွန်တော်တို့အတွက် သူနည်းနှင့်သူ အသုံးဝင်ကြသကဲ့သို့ ယခုခရီးတွင် လိုက်ပါလာကြသည့်လီကျောင်းနှင့်နန်ဆိုင်းတို့ သည်လည်း ကျွန်တော်တို့အတွက် များစွာ အကူအညီရပါသည်။ သူတို့သည် ကျွန်တော်တို့သိလိုသော ဒေသန္တရဝေါဟာရများကို ရှင်းပြကြ၏။ လီကျောင်းမှာ ရှမ်းတရုတ်ဖြစ်သည့်အတွက် ရှမ်းနှင့်ပတ် သက်လျှင် သူ့ကိုမေးရ၏။ နန်ဆိုင်းက ကချင်ဘာသာနှင့်ဝေါဟာရများကို ကျွန်တော်တို့အား ရှင်းပြ လေသည်။

နမ့်ခမ်းမှာ ရွှေလီကြီးတံတားကို ထွက်သောလမ်းမှာ တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီး၏ အစိတ်အ ပိုင်းဖြစ်လေသည်။ တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးသည် မိုင်းယုမှတစ်လမ်း တရုတ်ပြည်သို့ဝင်သွားပြီး နောက်တစ်လမ်းမှာ မူစယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ ဗန်းမော်တို့ကိုဖြတ်၍ အိန္ဒိယသို့သွားသည့်လီဒိုလမ်းမကြီးနှင့်သွား ဆက်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ခမ်းမြို့လယ်ကောင်ကို ဖြတ်သန်းထားသည့်လမ်းမကြီးအတိုင်း အနောက်ဘက်သို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ လမ်းတွင် ကချင်ရွာ၊ ရှမ်းရွာကလေးများကို တွေ့ခဲ့ကြရသည်။ သည်ဘက်ပိုင်းက ရွာကလေးများမှာ မူစယ်နှင့်နမ့်ခမ်းကြားက ရွာကလေးများလောက် သန့်ရှင်းခြင်း မရှိတော့။ လမ်းကလည်း ဖုန်ထူကာ အချို့နေရာများတွင် တော်တော်ပျက်စီးနေလေပြီ။ ဘေးတွင်

ဝန်းရံနေသည့်တောင်တန်းများကိုသာ မမြင်ရလျှင် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ပေါ်တွင် ခရီးသွားနေသည်ဟုပင် မထင်ရ။

လေးမိုင်လောက် သွားမိလျှင် နာမည်ကျော် ရွှေလီကြိုးတံတားသို့ ရောက်လေသည်။ စစ်အ တွင်းက ပျက်စီးသွားပြီး စစ်ပြီးမှ ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ရွှေလီသည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဘယ်နေရာက ကြည့်ကြည့် လှမြဲလှနေသည်။

ရွှေလီသည် မူစယ်နားက ကြည့်လျှင်လည်း လှသည်။ ဆယ်လန်နားက ကြည့်လျှင်လည်း လှ သည်။ နမ့်ခမ်းအနီးမှ ကြည့်လျှင်လည်း လှသည်။ ယခုကြိုးတံတားအနီးက ကြည့်လျှင်လည်း လှသည် သာဖြစ်ပါသည်။ ဘယ်နေရာက ကြည့်ကြည့် ရွှေလီသည် တငြိမ့်ငြိမ့် စီးဆင်းလို့သာ နေပါသည်။ ရွှေ လီ၏ အလှသည် ရှမ်းတို့အလှနှင့်တူပြီး ရွှေလီတငြိမ့်ငြိမ့်စီးဆင်းပုံသည် ရှမ်းအမျိုးသားတို့၏ ရိုးသား သော၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ မြတ်နိုးသော၊ ဖြူစင်သောသဘောကို ကိုယ်စားပြုထင်ဟပ်ပြနေသည်ဟုပင် ကျွန် တော်ဆိုချင်တော့သည်။

ကြိုးတံတားဖြတ်သန်းရာတဝိုက်တွင် ရွှေလီ၏ ကမ်းမြောင်သည် သေးသွားပြီး ဘေးတစ်ဖက် တစ်ချက်တွင် တောင်ကြီးတွေ မိုးနေသည့်တိုင် မြစ်ဝှမ်းသည် သောင်ထွန်းကာ တချို့နေရာများတွင် ရွှေလီမြစ်သည် ကျောက်တုံးကြီးတွေကြားမှ ငြိမ်သက်စွာ စီးဆင်းလျက်ရှိလေသည်။ ရွှေလီ၏ ကမ်းစပ် သောင်ပြင်နှင့်ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် တောင်ခါးပန်းများပေါ်တွင် တောင်ပဝါပန်းတွေ ဖွေးဖွေးလှုပ် အောင် ပွင့်နေကြလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေလီတံတားပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ရွှေလီတံတားအောက်က သောင်ပြင် ထဲတွင်လည်းကောင်း ဆင်း၍ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြ၏။ ကျွန်တော်သည် ဓာတ်ပုံအလွန်ရိုက်ခဲ သူဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ခရီးတွင်မူ တော်တော်များများ ရိုက်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ရောက်ခဲပေါက်ခဲလှသည့်အရပ်ဖြစ်သဖြင့် အမှတ်တရသဘော ဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေလီတံတားကို ဖြတ်ကြလေသည်။ တစ်ဖက်ထိပ်သို့ ရောက် သောအခါတွင် ဝါးတဲကလေးများဖြင့် ကင်းစောင့်နေသောရဲဘော်ကလေးများကို တွေ့ရ၏။ သူတို့ ကင်းတဲရှေ့ ဘန်ကာအနီးမှ ဝါးစားပွဲကလေးနှင့်ဝါးတန်းလျားကလေးပေါ်တွင် ရဲဘော်သုံးလေး ယောက် ဟန်ကောကလေးတွေချ၍ ထမင်းစားနေလေသည်။

သူတို့က ကျွန်တော်တို့ လာမည်ကို ကြိုတင်သိနှင့်ပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့ကို မြင့် သည့်အခါတွင် ထမင်းစားခေါ်လေသည်။

“ဆရာတို့ လာ၊ ထမင်း သုံးဆောင်ပါဦး”

ထမင်းစားနေသောရဲဘော်လေးများက ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ်သည်။

“တကယ်လား”

“တကယ်ပါ ဆရာတို့”

ကျွန်တော်တို့သည် တခြားနေရာ၊ တခြားလူတွေက ဖိတ်ခေါ်လျှင် ငြင်းကောင်း ငြင်းမည်ဖြစ်သော်လည်း ကတုတ်ကျင်းထဲမှ ရဲဘော်ကလေးများက ခေါ်သည်ကို မငြင်းရက်ပါ။ သူတို့စားသည့် ထမင်းကို ကျွန်တော်တို့ စားကြည့်ချင်ပါသည်။ သူတို့ခံစားသလို ခံစားကြည့်ချင်ပါသည်။ သူတို့ထမင်းက ငစိန်ဆန်ကြမ်း၊ ဟင်းက ဝါးရောင်းချဉ်ရွက်နှင့် အခြားအရွက်တို့ကို ရောစပ်ထားသည့်ချဉ်ရည်ဟင်းပျစ်ပျစ်၊ မုန့်ညင်းချဉ်ကြော်၊ ငရုတ်သီးစပ်စပ် ကြော်ထားသည့်ပဲပုပ်ကြော်တစ်ခွက်မျှသာ။ ကျွန်တော်တို့ ထမင်းသက်သက် ခူးမနေတော့ဘဲ သူတို့စားနေသည့်ဟန်ကောထဲမှနေ၍ ဇွန်းဖြင့် ခပ်စားကာ လက်ဖက်ရည်ကျကျဖြင့် မျှောချကြလေသည်။ မမေ့နိုင်သည့်ထမင်းတစ်နပ်ပင် ဖြစ်ပါ၏။

သူတို့နှင့်အတူထူ ထမင်းဝင်စားကြသဖြင့် ရဲဘော်လေးများကလည်း ဝမ်းသာနေကြလေသည်။ ထမင်းစားရင်းလည်း သူတို့နှင့်စာအကြောင်း ပေအကြောင်း၊ သူတို့နေရေးထိုင်ရေး၊ သူတို့ဘဝကို မေးမြန်းပြောဆိုဖြစ်ကြသည်။

“စာငတ်တယ်ဆရာရေ၊ စာအုပ်ကလေး ဘာလေးပါရင် ကျွန်တော်တို့ကို ပေးခဲ့ကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ စာမဖတ်ရတာ ကြာလှပြီ၊ ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘဝကိုလဲ ရေးကြပါ” ဟု ကျွန်တော်တို့ကို တဖူဖူ မှာလိုက်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ပါလာသည့်စာအုပ်ကလေးတစ်အုပ်၊ နှစ်အုပ်ကို ပေးခဲ့ကြသည်။ သူတို့ စာငတ်သည်ကို စာနာမိကြပါသည်။

နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် နမ့်ခမ်းမှ ရက်ကန်းစင်များကို လိုက်ကြည့်ကြလေသည်။ နာမည်ကျော်နမ့်ခမ်းလွယ်အိတ်ကို ရက်သည့်ရက်ကန်းစင်များ ဖြစ်ကြသည်။ နမ့်ခမ်းလွယ်အိတ်မှာ ကချင်လွယ်အိတ် ရက်သကဲ့သို့ ဂျပန်ဖြင့် ရက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ရက်ကန်းစင်များဖြင့်ရက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယခင်က ရက်ကန်းစင်များမှာ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်ကြသော်လည်း ယခုရက်ကန်းသမဝါယမဖွဲ့ကာ ကုန်ကြမ်းကို သမဝါယမက ပေးပြီး ကုန်ချောကို သမဝါယမသို့ သွင်းရလေသည်။

ရက်ကန်းသမဝါယမဥက္ကဋ္ဌမှာ ဒေါ်ဖွားလုံဆိုသည့်ရှမ်းအမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။

ဒေါ်ဖွားလုံမှာ အသက် ၅၀ ကျော်ခန့်ရှိသော်လည်း အသားအရေစိုပြည်၍ ချိုပြုံးသောမျက်နှာရှိသဖြင့် သူ့အသက်ထက်စာလျှင် နုနယ်ပျိုမြစ်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ရက်ကန်းစင်များကို လှည့်ကြည့်ပြီးအပြန်တွင် အမိုးကော့ကြီးများနှင့်စန္ဒရီတဲကြီးများလိုလို အုတ်တိုက်ငယ်ကလေးတွေကို တွေ့သဖြင့် မေးကြည့်ရာ သောက်သုံးရေအတွက် တူးထားသည့်ရေတွင်းများဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ နမ့်ခမ်းမှရေတွင်းများ အများစုမှာ တရုတ်ဗိသုကာပုံစံ အမိုးကော့ကြီးနှင့် မိုးထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ညပိုင်းတွင် နမ့်ခမ်းဆေးရုံကြီးထဲ၌ နမ့်ခမ်းဆေးရုံ သားဖွားဆောင်သစ်ဖွင့်ပွဲအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အထူးကုအဖွဲ့နှင့်စာပေအဖွဲ့အား နှုတ်ဆက်သည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း ထမင်းစားပွဲကြီးပြုလုပ်သည်။ ထမင်းစားပွဲပြီးလျှင် ရိုးရာကပွဲများဖြင့် ဧည့်ခံရာ တစ်မြို့လုံး လာရောက်ကြည့်ရှုကြသဖြင့် စည်ကားလှပေ၏။

ဧည့်ခံပွဲတွင် နမ့်ခမ်းမှ ခေတ်ပေါ် တီးဝိုင်းဖြင့် ဧည့်ခံရာ တီးဝိုင်းအဖွဲ့မှ လူငယ်ကလေးများသည်လည်းကောင်း၊ အဆိုတော်များဖြစ်သည့်နန်းအေးလှနှင့်နန်းမာမာအေးတို့သည်လည်းကောင်း ကျွန်တော်တို့ ထင်သည်ထက် အဆင့်အတန်းမြင့်ကြပါသည်။ ရန်ကုန်လို မန္တလေးလို မြို့ကြီးများတွင်ပင်လျှင် ပွဲဝင်နိုင်သော အတီးသမား၊ အဆိုသမားများပေတည်း။

ကျွန်တော်တို့ကား ကပွဲကို ပြီးအောင် မကြည့်ကြတော့ပါ။ ကျွန်တော်တို့၏ နမ့်ခမ်းခရီးကို တာဝန်ခံသည့်ဒေါက်တာစိုင်းဆမ်ထွန်းက မနက်အစောကြီး ထရမည်ဖြစ်သဖြင့် တည်းခိုရာသို့ ပြန်ရန် နှိုးဆော်သောကြောင့် တည်းခိုရာသို့ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

တည်းခိုရိပ်သာသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ မအိပ်နိုင်သေး။ ဆရာဝန်ကြီးဒေါက်တာ ကမ္ဘောဇခင်လှိုင်နှင့်ဆရာဝန်များပါ စကားဝိုင်းဖွဲ့နေကြသဖြင့် မနက် ၃ နာရီထိုးမှ အိပ်ဖြစ်ကြတော့သည်။

(၃၃)
နေရစ်တော့ နမ့်ခမ်း

နမ့်ခမ်းမှ ကျွန်တော်တို့ ထွက်သည့်အချိန်တွင် မိုးတွေ ရွာနေလေသည်။

ဒေါက်တာစိုင်းဆမ်ထွန်းသည် သူ ဦးဆောင်သည့်မော်တော်ယာဉ်တန်းကြီးကို မနက် ၅ နာရီ လောက်တွင် ထွက်ရန် စီစဉ်ထားသော်လည်း မထွက်နိုင်ပါ။ လူ ၁၀၀ နီးပါး ပါလာသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် အတွက် စောင့်ရ ဆိုင်းရသည်တို့ရှိပါသည်။ ထိုအထဲတွင် နမ့်ခမ်းမှ မိတ်ဆွေများက ကျွန်တော်တို့တစ် ဖွဲ့လုံးကို နံနက်စာ လက်ဖက်ရည်စီစဉ်ထားသေးသဖြင့် မနက်စာကို စားရသေးသည်။ ထို့နောက် လမ်း တွင် စားရန် ထမင်းတွေ ထည့်ပေးလိုက်သေးသဖြင့် ထိုရိက္ခာများကို စောင့်ရသေးသည်။ သို့ဖြင့် မနက် ၇ နာရီထိုးမှ ကျွန်တော်တို့ ယာဉ်တန်းသည် နမ့်ခမ်းဆေးရုံကြီးရှိရာ ကုန်းပေါ်မှ ဆင်းနိုင်တော့သည်။

မြို့ထဲသို့ ရောက်လျှင် မြို့လယ်လမ်းမှ ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်ကြိုနှုတ်ဆက်သူများကို ဆင်း၍ နှုတ်ဆက်ရသေးသည်။ နမ့်ခမ်းမှာ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည့်နန်းသိန်းဟန်၊ စိုင်းသာအေး၊ နန်းဖြူ ဖြူအေး၊ စိုင်းအောင်ညွန့်၊ ဒေါက်တာနာဂသိန်းလှိုင်၊ သတင်းထောက်စိုင်းထွန်းလှ၊ ဦးစံလှစသည့်မိတ် ဆွေများသည် မြို့လယ်လမ်းမတွင် တစ်စုတည်းစုဝေးကွာ ကျွန်တော်တို့ကို နှုတ်ဆက်ကြသည်။

ကျွန်တော့်ရင်ထဲတွင် ဆွေမျိုးသားချင်းများ နှစ်ရှည်လများ ပေါင်းသင်းလာခဲ့ကြသည့်မိတ်ဆွေ များနှင့်ခွဲခွဲရသည့်နှယ် ရှိပါ၏ ။

ကားတန်းကြီးသည် မြို့ထဲမှ ထွက်သည်နှင့်တောင်ပေါ် သို့ ကွေ့တက်လိုက်လေသည်။ နမ့်ခမ်း သည် မိုးမှုန်များနှင့်နှင်းမြူများအောက်တွင် ဝေး၍ ဝေး၍ ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။

အလာတုန်းက နမ့်ခိုက်ချောင်းတွင် ရပ်နား၍ မနက်စာ စားခဲ့ကြသော်လည်း အပြန်တွင် ကျွန် တော်တို့သည် နမ့်ဖက်ကာတွင် ရပ်နား၍ မနက်စာစားကြ၏ ။ အနီးတစ်ဝိုက်တွင်ရှိသည့်လက်ဖက် ခြောက်လုပ်သည့်ရုံကလေးတစ်ရုံကိုလည်း ဝင်ကြည့်ခဲ့ကြသေးသည်။ စက်မှုပစ္စည်းဆို၍ ဘာမျှမပါဘဲ မောင်းကျောက်နှင့်လက်ဖက်ခြောက်ကို ထောင်းပြီးလုပ်သည့်လက်မှုလုပ်ငန်းသက်သက် အလုပ်ရုံက လေးဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားတန်းကြီးသည် ကွတ်ခိုင်အထိ တစ်စုတစ်ဝေးတည်း လာခဲ့ကြသော်လည်း ကွတ်ခိုင်သည်ဘက်တွင်မူ ခရီးလမ်းပန်းကလည်း ကောင်းပြီဖြစ်သည့်အလျောက် ကျန်ကားများကို မစောင့်တော့ဘဲ ကျွန်တော်တို့ကားချည်း ဆင်းလာခဲ့လေသည်။ အထူးကုအဖွဲ့မှာ ကွတ်ခိုင်တွင် ဝင်၍ ဆေးပေးလုပ်ရဦးမည်ဖြစ်သည့်အတွက် သူတို့ကို မစောင့်တော့ဘဲ ကျွန်တော်တို့ချည်း ဆင်းလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ၏ ။

ကွတ်ခိုင်က လွယ်ဆမ်ဆစ် တောင်တန်းကြီးတွေကို ကျော်လျှင် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းကို လှမ်းမြင်ရလေပြီ။ ယခုရမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ခရီးတွင် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်းကို ၆ ကြိမ်တိုင်တိုင် ကျွန်တော် မြင်ခဲ့ဖူးပြီး ဖြစ်သည့်တိုင် သိန္နီချိုင့်ဝှမ်း၏ အလှသည်လည်း ဘယ်တော့မှ မရိုးနိုင်ပါ။ ကြည့်တိုင်း လှနေပါသည်။

သိန္နီတွင် ရှိသောမိတ်ဆွေများကို နှုတ်ဆက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် သိန္နီရေပူစမ်း သို့မဟုတ် နမ့်အုန်ရေပူစမ်းသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ရေပူချိုး၍ ထမင်းစားရင်း နောက်ကားများကို စောင့်ရန် ဖြစ်လေသည်။

နမ့်အုန်ရေပူစမ်းသို့ ရောက်လျှင် ကျွန်တော်တို့သည် ထုံးစံအတိုင်း နန်းလုံခမ်းတို့ဆိုင်မှာ နားကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ထိုလမ်းကို ရှစ်ခေါက်ထက်မနည်း သွားပြီးဖြစ်ရာ သူတို့ဆိုင်သည် ကျွန်တော်တို့နှင့်ရင်းနှီးနေလေပြီ။

ထုံးစံအတိုင်း ရေပူချိုးရန် ပြင်ဆင်နေကြစဉ် နန်းလုံခမ်းသည် ကျွန်တော်တို့ဘက်သို့လှည့်ပြီး “ဆရာတို့ကို ညွှန်သည်တစ်ယောက်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးရဦးမယ်” ဟုဆိုကာ အိမ်ထဲသို့လှမ်း၍ ရှမ်းဘာသာဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ ပြောလိုက်လေသည်။ မရှေးမနှောင်းပင် ကိုယ်လုံးပြည့်ပြည့် အသားဖြူဖြူ မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း၊ မျက်လုံးမျက်ခုံးကောင်းကောင်းနှင့် အသက် ၃၅ နှစ်ခန့်ရှိ အမျိုးသမီးတစ်ယောက် ထွက်လာလေသည်။

အခြားသူ မဟုတ်။ အဲနွေး ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သိန်းဖေမြင့်၏ ‘အရှေ့မြောက်တိုင်းတစ်ခွင်’ ကို ဖတ်ပြီး အဲနွေးကို သိနေကြသော်လည်း အဲနွေးကို တစ်ခါမျှ မမြင်ဖူးသေးပါ။ ယခု ပထမဆုံးအကြိမ် မြင်ဖူးခြင်းဖြစ်လေသည်။ သိန်းဖေမြင့် ရေးခဲ့သည့်အတိုင်း အဲနွေးသည် လှပသည့်မိန်းကလေးတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ အဲနွေးမျှသာမကပါ။ သူတို့ကျန်ညီအစ်မများသည်လည်း တစ်မျိုးစီ လှကြသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့က သိန်းဖေမြင့်စာကို ဖတ်၍ အဲနွေးကို သိနေကြသကဲ့သို့ အဲနွေးကလည်း နန်းလုံခမ်းတို့ ပြန်ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်တို့၏ အကြောင်းကို သိနေပုံရပါသည်။

နန်းလုံခမ်းတို့၊ မခမ်းယုံတို့က ကျွန်တော်တို့တတွေ စားသောက်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်နေကြစဉ် အဲနွေးသည် ကျွန်တော်တို့စားပွဲသို့လာထိုင်ပြီး စကားပြောနေလေသည်။ သူ့မောင် အငယ်ဆုံးကလေး စံထွန်း၏ မင်္ဂလာဆောင်သို့လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေ၏။

“ဆရာတို့ ကျွန်မအကြောင်းကိုတော့ သိပ်မရေးကြပါနဲ့နော်။ ကျွန်မယောက်ျားက မကြိုက်ဘူးရှင့်။ ဟိုတစ်ခါတုန်းက ဆရာကြီးဦးသိန်းဖေမြင့်ကလဲ ကျွန်မအကြောင်းကို ရေးသွားလိုက်တာ စုံ

နေတာပဲ။ တစ်ခုတော့ ရှိပါတယ်လေ။ ကျွန်မအကြောင်းကို ရေးလိုက်တော့ ဦးသိန်းဖေမြင့် နာမည် ကြီးသွားတာပေါ့။ ဆရာတို့လဲ နာမည်ကြီးမယ်ဆိုရင် ကျွန်မအကြောင်းကို ရေးချင် ရေးကြပါ။ ကိစ္စ မရှိပါဘူး” ဟု အဲနွေးက ပြောလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရိုးသားလှသော အဲနွေး၏ စကားများကြောင့် အားရပါးရ ရယ်မိကြလေ သည်။ ထိုစကားများကို ပြောနေစဉ်တွင် အဲနွေး၏ မျက်နှာတွင် ကြွားဝါလိုသည့်ဟန်လည်း မရှိ။ ခံ ပြင်းဟန်လည်း မရှိ။ ပကတိရိုးသားသည့်မျက်နှာနှင့်ပကတိရိုးသားသည့်အသံ ဖြစ်ပါသည်။

အမှန်အားဖြင့် အဲနွေးတို့ဆိုင်အနီးတစ်ဝိုက်တွင်ရှိသည့်ရှမ်းတောင်သူကြီးများသည် သိန်းဖေ မြင့်ကိုလည်း သိမည်မဟုတ်။ ကျွန်တော့်ကိုလည်း သိမည်မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ ရေးသောစာများကို လည်း ဖတ်ဖူးမည်မထင်ပါ။ သူတို့သိသည်မှာ အဲနွေးသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့သိသောအဲနွေးအ ကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့က ရေးလိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ထိုအသိုင်းအဝိုင်းထဲတွင် အဲနွေးအကြောင်းကို ရေးသည့်စာရေးဆရာဟု လူသိများသွားဟန်တူလေသည်။ အဲနွေးသည် ထိုအ ချက်ကို ရည်ရွယ်ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။

အဲနွေးကား ရုပ်ချော၍ အချက်အပြုတ် ကောင်းရုံမျှမက စကားပြောလည်း ကောင်းသူတစ် ယောက် ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စားရင်းသောက်ရင်း စကားပြောရင်းနှင့်နောက်ကားများကို စောင့်သော် လည်း တစ်စင်းမျှ ပေါ်မလာကြပါ။ ည ၉ နာရီထိုးသည့်အခါတွင်မူ မစောင့်တော့ဘဲ လားရှိုးမြို့တွင်း သို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။

နောက်ကားများသည် ထိုညက ၁၀ နာရီကျော်မှ လားရှိုးမြို့ ထဲသို့ ဝင်လာကြလေသည်။ လမ်း တွင် ကားတစ်စီး ပျက်နေသောကြောင့် ထိုကားကို စောင့်ခေါ် နေရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရလေ၏ ။

(၃၄)
နေရစ်တော့ ကမ္ဘာဇ

နောက်တစ်နေ့မှာ ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကားနှစ်စင်းဖြင့် လားရှိုးမှ ထွက်ခဲ့ကြလေသည်။ မထွက်ခင်တွင် ကမ္ဘာဇ ခင်လှိုင်အမျိုးပြုသောဆရာဝန်ကြီးများ၊ သမားတော်ကြီးများ၊ ဆရာဝန်မများက ကျွန်တော်တို့တည်း ခိုရာသို့ တစုတဝေး ရောက်လာကြကာ လှိုက်လှဲစွာ နှုတ်ဆက်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ယခုမှ တွေ့ရသည့်မိတ်ဆွေသစ်များ ဖြစ်ကြသည့်တိုင် ငယ်ပေါင်းကြီးဖော် များပမာ ရင်းနှီးသွားခဲ့ကြလေသည်။ ဘဝသည် ခရီးရှည်ကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ခရီးတစ်ခုသည် လည်း ဘဝတိုကလေးတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နှစ်ခမ်းခရီးရှည်ကြီးကို အတူသွား ခဲ့ကြရာ တစ်နည်းပြောရလျှင် ဘဝတိုကလေးတစ်ခုကို အတူနေ၍ အတူခံစားခဲ့ကြသူများဟုလည်း ဆိုနိုင်မည်ထင်ပါသည်။ ခရီးတစ်ခုသွားလျှင် စိတ်ချင်း မတိုက်ဆိုင်သူတို့သည် ပို၍စိတ်ဝမ်းကွဲလာကြ ပြီး စိတ်သဘောချင်းတူသည့်လူများမှာ ပို၍ ခင်မင်ရင်းနှီးလာတတ်ကြသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ခရီးစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ကျွန်တော်တို့ စီးခဲ့ကြသည့်ဂျစ်ကားအဖြူကလေး၊ ဒေါက်တာကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ မာဇဒါဂျစ်အဖြူတို့နှင့်လားရှိုးမှ ထွက်ခဲ့ကြသည်။

လားရှိုးနှင့်သီပေါကြား သီပေါနှင့်ကျောက်မဲကြား ကျောက်မဲနှင့်နောင်ချိုကြားရှိ မော်တော် ကားလမ်းများမှာ ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ထားသည့်မော်တော်ကားလမ်းများဖြစ်လေသည်။ လမ်း ဘေးရှုခင်းများကလည်း သာယာလှပ၏ ။ ကျွန်းတောများ ရွှေရောင်ရိုးပြတ်တို့ ဝင်းနေသည့်လယ်ကွင်း များ၊ နာနတ်ခင်းများ၊ ကော်ဖီခြံများ၊ ငှက်ပျောတောများ၊ လိမ္မော်ခြံများ။

ကြည့်လေရာရာတွင် ကမ္ဘောဇသည် စိမ်းကာ လိမ္မော်နံ့ဖြင့် သင်းနေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် သီပေါမှာ မနက်စာ စားကြပြီး ခရီးဆက်ခဲ့ကြသည်။ ကျောက်မဲမှ အထွက် တွင် ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ခဲ့သည့်စခန်းသာ ဟော်အိုကို ကားလမ်းပေါ်မှ လှမ်း၍မြင်ရလေသည်။ ကျောက်မဲနှင့်နောင်ချိုကြားတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ဂုတ်တွင်းကို ဖြတ်ခဲ့ကြ၏ ။ ဂုတ်တွင်းတစ်ဝိုက်တွင် တောတောင်စိမ့်စမ်းတို့ ထူသည်ကို သတိပြုမိသည်။ နောင်ချိုမှ စာဆိုတော် ကော်မတီသည် ဂုတ်တွင်း သို့ လာကြိုနေလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဂုတ်တွင်းမှာ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြ၏ ။ အချိုးအဆစ်တွေ၊ အကွေ့အကောက်တွေ၊ ဆံညှပ်ကွေ့တွေ၊ တံတားဖြူဖြူတွေ၊ လမ်းမှတ်တိုင်တွေ၊ တကယ့်လွှမ်းစရာ တောမြိုင်ခြေလမ်း ဖြစ်ပါ၏ ။

ဂုတ်တွင်းမှ တက်လာပြီး မကြာမီ နောင်ချိုသို့ရောက်လေသည်။ နောင်ချိုသည်လည်း ကမ္ဘောဇ မြို့ငယ်များလိုပင် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်သည့်မြို့ငယ်ကလေးဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နောင်ချို ဆလကဘိုတဲမှာ တည်းကြ၏ ။ နောင်ချိုမှ မိတ်ဆွေများသည် ကျွန်တော်တို့ကို ရတနာသီရိသတ္တုတွင်း ကိုလည်း ပို့ချင်သည်။ ဆရာစံ ပုန်းအောင်းခဲ့ဖူးသည့်စခန်းကိုလည်း ပို့ချင်သည်။ သို့ရာတွင် အချိန် မရသဖြင့် မသွားဖြစ်ခဲ့ကြပါ။

ည၌ နောင်ချိုအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဟောပြောပွဲကျင်းပရာ ပရိသတ်များ ခန်းလုံးပြည့် တက်ကြသည်။

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ပြင်ဦးလွင်သို့ဆင်းခဲ့ကြ၏။ နောင်ချိုနှင့်ပြင်ဦးလွင်ကြားတွင် သစ္စာပန်းခင်းကြီးများကို တွေ့ရလေသည်။ ကြည့်လိုက်တိုင်း သစ္စာပန်းခင်းကြီးတွေက မျှော်၍ မဆုံး။

“ရန်ကုန်ကတော့ ဒီပန်းတွေကို မေမြို့ပန်းလို့ခေါ်ကြတယ်ဆရာရေ၊ အမှန်ကတော့ ဒီပန်းတွေက ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်မှာ စိုက်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ နောင်ချိုမြို့နယ်က စိုက်တာပါ။ ဒီပန်းရဲ့မူရင်းနာမည်ကလဲ မေမြို့ပန်း မဟုတ်ပါဘူး။ သစ္စာပန်းပါ” ဟု စာဆိုတော်နေ့ ကျင်းပရေးကော်မတီ စာရေးဆရာဝေဆာ(နောင်ချို)က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောပြလိုက်သည်။

နောင်ချိုမှအထွက် လေးမိုင်အကွာလောက်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် သမဝါယမပိုင်သော ပန်းခင်းများကို ဆင်းကြည့်ကြသေးသည်။

ဝက်ဝံသို့ရောက်လျှင် မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ် ဆုံးလေပြီ။ လမ်းကို သစ်သားတန်းချ၍ ပိတ်ထားပြီး အနီးတွင် ရဲစခန်းတစ်ခု ရှိလေသည်။ ကားဆရာသည် ကားကို ရပ်ပြီး ရဲစခန်းသို့ဝင်၍ သတင်းပို့ရသည်။ ကားပေါ်တွင် ပါသည့်ခရီးသည်များအားလုံးလည်း ခြေလျင်ဆင်းလျှောက်ကြရ၏။ နယ်ခြားမြို့ကလေးကို ဖြတ်ကူးရသည်နှင့် တူနေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့မှာ ကားပေါ်မှ မဆင်းရပါ။ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ လိုက်လာသည့်ဒေါက်တာကမ္ဘောဇခင်လှိုင်၏ တပည့်ကျော် ကိုရာသက်သည် ရဲကင်းသို့ဆင်းကာ စာဆိုတော်ပွဲသို့လာသည့်စာရေးဆရာများဖြစ်ကြောင်း ပြောလိုက်သည်တွင် သက်ဆိုင်ရာရဲတို့သည် ကျွန်တော်တို့ကားကို သွားခွင့်ပြုလိုက်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မေမြို့တွင် မနက်စာ စားကြ၏။

စစ်မဖြစ်မီ ဘီအိုစီ ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်သည့် ‘မြန်မာပြည်ရှိ မော်တော်ကားလမ်းများ’ဆိုသည့်စာအုပ်ငယ်တွင် ‘ပြင်ဦးလွင်သည် အမြင့်ပေ ၃၅၁၉ ပေတွင် တည်ရှိသည်။ မန္တလေးမြို့မှထွက်၍ ၃ မိုင်ခွဲခန့်သို့ ရောက်လျှင် လက်ယာဘက်သို့ချိုးလိုက်ပြီး မန္တလေးမှ ၁၆ မိုင်ခွဲခန့်ရောက်လျှင် တောင်ကို စတတ်ရသည်။ လမ်းတွင် ဆံညှပ်ကွေ့ပေါင်း ၂၂ ကွေ့ရှိသည်။ ပေ ၂၄၃၅ ပေတွင် ဗျူးပွိုင့်ရှိပြီး မန္တလေးမှ ၅၅ မိုင်ခွဲအကွာတွင် ရှိသည်။ ထိုနေရာမှ ရပ်ကြည့်လျှင် မန္တလေးတစ်ဝိုက်တွင်ရှိသောရှုခင်းများကို ကောင်းစွာ မြင်နိုင်သည်” ဟု ရေးထားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား ယခုရှုခင်းသာဟုခေါ်သော ဗျူးပွိုင့်တွင် ရပ်မနေတော့ပါ။

အောက်သို့ဆင်းလာသည်နှင့် ရှုခင်းသည် တဖြည်းဖြည်း ခြောက်သွေ့သထက် ခြောက်သွေ့လာ

ခွဲလေပြီ။ ဝါးရုံပင်များတွင် ရော်ရွက်တွေ ကြွကုန်ကြပြီ။ သစ်ပင်တို့ ကျိုးတိုးကျဲတဲဖြစ်နေသော တောင်နီများကိုမြင်ရစပြုပြီ။ လေသည် ပူနွေးစပြုလာ၏။ နားတောင်းကျချောင်းကို ကျော်လိုက် သည်နှင့်သိသိသာသာ ပူလာတော့သည်။

မန္တလေးသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အခါတွင် ၅ နာရီထိုးနေလေပြီ။ ဆွေမျိုးသားချင်း၊ မိတ် ဆွေအပေါင်းအသင်းများဆီသို့ ဝင်ချိန်မရ။ လက်မှတ်လဲရဦးမည်။ ပစ္စည်းတွေတင်ဖို့ စီစဉ်ရဦးမည်။

မန္တလေးသို့ရောက်လျှင် ကျွန်တော်တို့ဝင်နေကျ မီးရထားစာကြည့်တိုက်သို့ ဝင်နားကြသည်။ မီးရထားစာကြည့်တိုက်သည် နှစ်စဉ်စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲများ လုပ်လာခဲ့လေရာ အမှုဆောင်များနှင့် စာရေးဆရာများသည် မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်းတွေ ဖြစ်နေကြလေပြီ။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မီးရထားစာကြည့်တိုက်သည် ထိုနှစ်အတွက် စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲကို ကျင်းပပြီးကာစပင် ရှိသေးသည်။ သူတို့စာကြည့်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသည့်နံရံကပ်သတင်း စာကို ကပ်ထားဆဲ ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့၏ နံရံကပ်သတင်းစာကို ဝင်ဖတ်ကြ၏။ ဆောင်း ပါး၊ ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ကာတွန်း၊ ပန်းချီစသည်ဖြင့် ဝေဝေဆာဆာရှိပါသည်။ နံရံကပ်သတင်းစာဆိုသော် လည်း သူတို့နံရံကပ်သတင်းစာသည် သင်ပုန်းကြီးဆယ်ချပ်စာလောက်ရှိသော နံရံကပ်သတင်းစာကြီး ဖြစ်ပါ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့နံရံကပ်သတင်းစာကို ကုန်အောင် ဖတ်ချိန်မရပါ။ ဖတ်လိုက်ရသ လောက်ကမူ အတော်အဆင့်အတန်းမြင့်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ စာဆိုတော်ခရီးအစ နမူတူသို့ရောက်စဉ် ကျွန်တော်တို့သည် ဘော်တွင်းမှ အ လုပ်သမားလူငယ်များ၏ နံရံကပ်သတင်းစာကို ဖတ်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ ရင်ခုန်သံ၊ သူတို့၏ တမ်းတသံ၊ သူတို့၏ အားမာန်တက်သံ၊ သူတို့၏ လွမ်းမောသံ၊ သူတို့၏ သက်ပြင်းရွှက်သံများကို ထိတွေ့ခဲ့ရသည်။

ယခုအပြန် မန္တလေးသို့ ဝင်ရောက်၍ မီးရထားအလုပ်သမားတို့၏ နံရံကပ်သတင်းစာကို ကြည့် လိုက်သည့်အခါတွင်လည်း သူတို့၏ ရင်ခုန်သံ၊ သူတို့၏ လွမ်းမောသံ၊ သူတို့၏ တမ်းတသံ၊ သူတို့၏ သက် ပြင်းချသံ၊ သူတို့၏ အားမာန်တက်သံတို့ကို ကျွန်တော်တို့ ထိတွေ့ရပြန်သည်။ အလုပ်သမားလူငယ်တွေ စာဖတ်လာ၊ စာရေးလာကြသည်ကိုကြည့်ရင်း ကျွန်တော်တို့ ပီတိဖြစ်မိပါသည်။ ဂုဏ်ယူမိပါသည်။ အ နာဂတ်စာပေလောကအတွက် အားတက်မိပါသည်။

ည ၇ နာရီထိုးလျှင် ရန်ကုန်အမြန်သည် ဘူတာရုံကြီးမှ ထွက်လေသည်။ မန္တလေးသည် မီး ရောင်များကြားတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။ တောင်မြို့ဘက် ရောက်တော့ ဘုရားပြို ဘုရားပျက်များ၊ ကျောင်း အိုကျောင်းပျက်များကို အမှောင်ထဲတွင် ရေးရေးမြင်ရ၏။ မြစ်ငယ်တံတားကို ဖြတ်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် မြစ်ငယ်မြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ကို ငုံ့၍ကြည့်လိုက်မိသည်။

နေ့ခင်းမှာသာဆိုလျှင် မြစ်ငယ်မြစ်ခေါ် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ရေသည် စိမ်းကြည်ပြာလွင်၍ နေပေလိမ့်မည်။ ယခုမူ အမှောင်ထုကြောင့် မြစ်ရေကို ကောင်းစွာ မမြင်ရ။

ဪ... နေရစ်တော့ သံလွင်၊ နေရစ်တော့... ရွှေလီ၊ နေရစ်တော့... ဒုဋ္ဌဝတီ။

ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၈၁ မှ ဩဂုတ်လ ၁၉၈၂ ထိ။

အပိုင်း(ခ)
ထင်းရှူးနို့သင်းသော အစိမ်းရောင်နေ့ရက်များ

(၁)

ပူအိုက်သော တပေါင်းလ ရက်တစ်ရက် ဖြစ်သည်။

ပုရစ်ဖြေစင်၊ တောဝန်းကျင်လည်း
မင်းလွင် ရှေ့ရှု၊ တူရရှုတည့်
ပဉ္စသင်းတွဲ၊ ပေါက်လဲကင်းငုံ
ရစ်ဆုံလည်ယှက်၊ ကျေးငှက်ပင်ယံ
စုံစုံလျက်၊ ရွှေလှုံတောလုံး
အိုင်ထုံးမြစ်ခွင်၊ ကြည်စင်မြမြ
တပေါင်း ကသည်... ။

မီးရထားသည် တောင်တက်ကို အရှိန်ယူရင်း တဂျိုးဂျိုးခုတ်နေသည်။ ကျွန်တော့်ဘေးမှ မောင်
သာနိုးသည် မင်းဇေယျယန္တမိတ်၏ ရတုတစ်ပုဒ်ကို အသံထွက်၍ ဖတ်နေသည်။ သူ့အသံက မီးရထား
ခုတ်သံနှင့်ရောထွေးနေသည်။ ကြားရ တစ်ချက်။ မကြားရ တစ်ချက်။

သူ့ကဗျာဖတ်သံကို ကျွန်တော်အကုန်အစင် မကြားရသည့်တိုင်၊ ကျွန်တော်သည် မင်းဇေယျ
ယန္တမိတ်၏ ရတုကို ကောင်းစွာ အရသာခံနိုင်ပါသည်။ ငယ်ငယ်က ထိုရတုကို ကျွန်တော် ကြိုက်လွန်း
သဖြင့် အလွန်ကျက်ခဲ့ဖူးသည်။ ရတုတစ်ပုဒ်လုံး ကျွန်တော်ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့သော်လည်း
အရေးမကြီးပါ။ သူ့ရတုကို ကျွန်တော်အပြည့်အဝ အရသာခံနိုင်ပါသည်။ မင်းဇေယျယန္တမိတ်စာပန်း
ချိုခြယ်ခဲ့သည့်ဩကာသလောကကို နဂိုပကတိအတိုင်း ကျွန်တော်မြင်နေရသောကြောင့်ပါတည်း။

ဟုတ်သည်။ ပုရစ်ဖူးတို့ ပြေစ၊ မြူဝန်းတို့ ခိုစ၊ ပေါက်လဲတို့ ငုံစ၊ လက်ပံတို့ ဖူးစ၊ ကျေးတမာ
တို့ အုစ၊ ဥဩတို့ တွန်စ၊ ညောင်ရွက်တော ကြွေစ၊ ရွက်နုတော ဝေစ။

တောအလုံးသည် မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံနေသည်။ ကြည့်လေရာတွင် မင်းလွင်မြမြမိုင်း
လျက်၊ ပေါက်ပွင့်တို့ ရဲပတောင်းထလျက် ညောင်ရွက်တို့ ညိုဝါရွှေလျက်။ ဩော်... သာစွ တပေါင်း။

လှိုင်းတက်ဘူတာကို ကျော်ကတည်းက အညာနှေရက်၏ အရောင်ကို တဖြည်းဖြည်း ပြယ်စပြု
ပြီ။ မြရောင်နှင့်ရွှေရောင်ရောသည့်နှေကိုမြင်ရစပြုပြီ။ တောနံ့တောင်နံ့ မွှေးစပြုလာ၏ ။

မောင်သာနိုးကား ရတုများကို အသံထွက်၍ ဖတ်ဆဲ။ တစ်ခါတစ်ခါတွင် သူသည် အသံကို မြင့်၍ဖတ်သည်။ တစ်ချိတစ်ချိတွင် အသံကို နိမ့်၍ဖတ်သည်။ ရတုဖတ်သံက တက်သံနှင့်သက်သံကြား တွင် လူးလာခတ်လျက်။ ရထားသံက တောင်ကမ်းပါးယံတွင် ပျံဝဲလျက်။

မောင်သာနိုးသည် မြန်မာစာ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် စာတမ်းရေးရန် ကျွန်တော်နှင့်အတူ ရှမ်း ပြည်နယ်သို့လိုက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ သူ တင်ရမည့်စာတမ်းက မြန်မာရတုများနှင့်ပတ်သက်သည့်လေ့ လာချက် စာတမ်း။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အေးအေးလူလူ အနားယူရင်း စာတမ်းရေးရန် စာအုပ်များကို လည်း သယ်လာခဲ့သည်။ ကျွန်တော်က မရောက်သည်မှာ ကြာပြီဖြစ်သည့်အတွက် အလည်အပတ် သွားခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၆၀ ခုနှစ်တုန်းက ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ ပထမဆုံးအကြိမ် ရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က ဒဂုန်တာရာ၊ သော်တာဆွေ၊ မင်းရှင်၊ ကိုသန်းတင်နှင့်ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် အင်းလေးတစ်ဝိုက်သို့ လည်းကောင်း၊ သံတဲက ယာတောတစ်ခုသို့လည်းကောင်း ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ရောက်ဖူးသည်ဆိုရုံမျှ သာ။

“ခင်ဗျားရဲ့ ‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’ထဲက မင်္ဂလာရဋ္ဌမြို့တော်ဆိုတာ ဘယ်မှာလဲဗျ၊ စောမြန်နွာတို့ ရဲ့စံအိမ်တော်ကရော ဘယ်မှာလဲ”

ဒဂုန်တာရာက ကျွန်တော့်ကို နောက်နေသည်။

‘လိုက်ခဲ့တော့ မြန်နွာ’ကို ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ရေးခဲ့သည်။ ရေးရသော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်သို့ မရောက်ဖူးသေး။ မြေပုံများ၊ မှတ်စုမှတ်ရာများကို ဖတ်၍ ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’ ကို ရေးတော့မည်ပြုစဉ် ကျွန်တော်သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်က ဖြစ်ခဲ့သော ကျိုင်းတုံစော်ဘွားကြီး စောခွန် တိုင် သတ်မှုကို သတိရမိလေသည်။ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားစောခွန်တိုင်သည် သီတင်းကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲ မှအပြန်တွင် သူတူတော်သူ စောသီဟနှင့်စောဖုန်းလူတို့၏ လုပ်ကြံမှုဖြင့် ကံကုန်ခဲ့ရသည်။ စောဖုန်းလူ နှင့်စောသီဟမှာ လူသတ်မှုဖြင့် ထောင်ဒဏ်တစ်သက်တစ်ကျွန်း ကျသွားခဲ့ကြသည်။ ထိုလူသတ်မှုအ ကြောင်းကို ကျွန်တော်ငယ်ငယ်က သတင်းစာများတွင် ဖတ်ခဲ့ရသည်။ လျှို့ဝှက်သည်းဖိုဇာတ်လမ်း တစ်ပုဒ်လို ဖတ်ကောင်းသဖြင့် ထိုအဖြစ်အပျက်ကို ကျွန်တော် မမေ့။ ကောင်းကောင်းမှတ်မိနေသည်။

‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’ကို ရေးမည်ပြုသောအခါ သူတို့ဇာတ်လမ်းသည် ကျွန်တော့်ခေါင်းထဲသို့ ဝိုးတဝါး ဝင်လာ၏။ သို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’ဇာတ်လမ်းကို ကျိုင်းတုံတွင် အခြေ တည်လိုက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဇာတ်လမ်းကား ကျွန်တော့်ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးဖြင့် တည်ဆောက်ထား ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’မှ မြို့တော်ကိုလည်း မင်္ဂလာရဋ္ဌဟု အမည်ပေးလိုက်သည်။ ဘိုးတော်ဘုရားခေတ်တွင် ရေးထိုးထားသည့်ကျောက်စာများ၌ ကျိုင်းတုံကို ခေမာရဋ္ဌဟုခေါ် သည်ကို

ဖတ်ဖူးသဖြင့် ခပ်ဆင်ဆင် အမည်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒဂုန်တာရာက ကျွန်တော် ရှမ်းပြည်မရောက်ဖူးသေးသည်ကို သိသဖြင့် နောက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုရေးရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ၌ နေရပ်ဒေသနောက်ခံမှာ စာရေးသူ၏ စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးထားသည့်နောက်ခံများ ဖြစ်နေတတ်သည်။ စာရေးဆရာသည် ဝတ္ထုဖြစ်ပွားရာ နောက်ခံကို အတိအကျ မရေးချင်သောအခါ သို့မဟုတ် မရေးနိုင်သောအခါ သူ့စိတ်ကူးဖြင့် နောက်ခံဒေသတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းယူရသည်။ ဤသည်ကို အနောက်တိုင်းစာပေသမိုင်းဆရာတို့က ‘ရူးရစ်တန်းနီးယန်း’ နောက်ခံဟုခေါ်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး အင်ထော်နီဟုတ်၏ ‘ဇင်ဒါးအကျဉ်းသမား’ ဆိုသည့်ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းမှာ ဥရောပတိုက်ရှိ ရူးရစ်တန်းနီးယားဆိုသည့်တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ကို နောက်ခံပြု ရေးထားသည်။ အမှန်က ဥရောပတိုက်တွင် ထိုအမည်ပါသည့်နိုင်ငံ မရှိ။ စာရေးဆရာ၏ စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးထားသည့် နောက်ခံဒေသတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ ဘားနတ်ရှော၏ ‘လူနှင့်လက်နက်’ ဆိုသည့်ပြဇာတ်ဇာတ်လမ်းသည်လည်း ဥရောပတွင် တကယ်မရှိသည့်တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ကို နောက်ခံဇာတ်လမ်း ပြုထားလေသည်။ စာပေသမိုင်းဆရာတို့က ဘားနတ်ရှော၏ ဇာတ်လမ်းသည် ရူးရစ်တန်းနီးယန်းနောက်ခံဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့ဖြင့် ‘ရူးရစ်တန်းနီးယား’ ဆိုသည့်စကားလုံးသည် စာပေအဘိဓာန်များတွင် ဝေါဟာရသစ်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ စာရေးဆရာ၏ စိတ်ကူးဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည့်စိတ်ကူးထဲက ဒေသတစ်ခု။

ဤအဓိပ္ပါယ်နှင့်ပြောရလျှင် ‘လိုက်ခဲ့တော့မြန်နွာ’ ဝတ္ထုမှ နောက်ခံသည်လည်း ရူးရစ်တန်းနီးယန်းနောက်ခံကား ဖြစ်သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသည်။

မောင်သာနီးနှင့်သွားသည့် ယခုတစ်ခေါက်ကား ကျွန်တော့်အဖို့ ဒုတိယအခေါက်ဖြစ်သည်။ (ထို့နောက်တွင်ကား မကြာခဏ ရောက်တတ်ပါသည်။) ပထမအခေါက်နှင့်ဒုတိယအခေါက်ကြားတွင် ၁၃ နှစ်ကြာသွားပြီ။ ပထမအခေါက်က ၁၉၆၀ ခုနှစ်။ ဒုတိယအခေါက်က ၁၉၇၃။

(၂)

မောင်သာနီးကို ကျွန်တော် သိသည်မှာ ကြာပြီ။

၁၉၅၀ ခုတစ်ဝိုက်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ‘စာပေသစ်’ မဂ္ဂဇင်းကို ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်တို့က တက္ကသိုလ်တွင် မိုးခိုသည်မှာ သုံးနှစ်သုံးမိုးရှိတော့မည်။ မောင်သာနီးသည် စစ်ကိုင်းမှနေ၍ ‘စာပေသစ်’ သို့ ဆောင်းပါးများ၊ ကဗျာများကို ရေးပို့နေသည်။ အောက်တွင် ‘မောင်သာနီး၊ နဝမတန်း၊ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၊ စစ်ကိုင်း’ ဟု ရေးထားတတ်သည်။

သူ မန္တလေးတက္ကသိုလ် ရောက်တော့ ကျွန်တော်နှင့်မကြာခဏ တွေ့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစဉ်က သူသည် အင်္ဂလိပ်လို အလွန်ပြောသူ။ ၁၉၆၀ ခု နောက်ပိုင်းတွင် သူနှင့်ကျွန်တော် လူချင်းမတွေ့ကြတော့။

၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ပြန်တွေ့ကြသည့်အခါ၌ သူသည် ဘာသာဗေဒနှင့်သဒ္ဒါဗေဒကို လိုက်စားသူ။ သူ အင်္ဂလိပ်စကားပြောလျှင် သဒ္ဒါဗေဒနည်းစနစ်ကျအောင် အားထုတ်၍ ပြောတတ်သည်။ ‘ဘဝတက္ကသိုလ်’ တွင် ကျွန်တော်ရောက်နေစဉ်က မြန်မာစာအရေးအသားနှင့်ပတ်သက်သော သူ့ဆောင်းပါးများနှင့် အနောက်တိုင်းကဗျာများကို ဘာသာပြန်ထားသည့် သူ၏ ‘ထင်းရှူးပင်ရိပ်’ စာအုပ်ကို ဖတ်လိုက်ရသည်။ အီတလီ၊ စပိန်၊ ပြင်သစ်စသည့်ကဗျာများကို တစ်ကြောင်းချင်း၊ တစ်လုံးချင်း ဘာသာပြန်ကာ အနက်ဖွင့်ထားသည်။ စတန်လေ ဘန်းရှော၏ နည်းနှင့်တူသယောင်ရှိသည်။ ထောင့်၍ အဓိပ္ပါယ်ငုတ်သည့်တိုင် ဆန်းသစ်သည်။

ရသစာပေ မဟုတ်သည့်စာကို ဘာသာပြန်ရသည်က လွယ်သည်။ လုံးကောက်တိုင်း ကောက်ပြန်သွားရုံသာ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ရသစာပေကို ဘာသာပြန်ရသည်မှာ မလွယ်။ တတ်နိုင်သမျှ တိကျရသည်။ အနက်လည်း မှန်အောင်ပြန်ရသည်။ စာလည်း ချောအောင် လုပ်ရသည်။ ဖတ်သူလည်း ဒက်ခနဲနားလည်အောင် အားထုတ်ရသည်။ ရသ(ခံစားချက်ဟုလည်း ပြောနိုင်သည်။)ပါအောင်ကြိုးစားရသည်။ ဤအချက်များအားလုံး(သို့မဟုတ်)တော်တော်များများပြည့်စုံပါမှ စာကောင်းဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်။ ထိုအထဲတွင် ကဗျာကို ဘာသာပြန်ရသည်က ပို၍ခက်သည်။ ကဗျာ၏ သဘောကိုက အမြောက်ထင်ရုံ အရိပ်ပြရုံမျှသာ ဖြစ်သည်။ ကဗျာသည် စကားပြေလို ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း ပြောသည်မဟုတ်။ သွယ်ကာဝိုက်ကာ ရိုးကာရိပ်ကာမျှလောက်သာ ပြောသည်။ ဤတွင် ဘာသာပြန်လိုက်သောအခါ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် ပို၍ငုပ်သွားရသည်။ မငုပ်ဘဲ နေ၍မရတော့။

ကဗျာကို ဘာသာပြန်လိုက်သည်နှင့်မူရင်းကဗျာတွင်ပါသည့်နရီ၊ ကာရန်၊ အသံနှင့်စကားလုံးအလှတို့ကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ရတော့သည်။ အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်အောင်သာ အားထုတ်ရတော့သည်။ ဤမျှလောက်ကိုပင် အခါခပ်သိမ်း မရ။ ကဗျာ၏ ဝိညာဉ်ကို ရအောင် ဖမ်းနိုင်သည်ဆိုလျှင် တော်လှပြီ။

ကျွန်တော်နှင့်မောင်သာနိုးတို့သည် တစ်လမ်းလုံး ခေတ်ပေါ် အနောက်တိုင်း ကဗျာအကြောင်းကို ဆွေးနွေးလာကြသည်။ ထိုမှ ကဗျာဘာသာပြန်များအကြောင်း၊ သဘောတူသည့် အချက်လည်း ရှိ၍ မတူသည့်အချက်လည်း ရှိကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီတွင် နိုင်ငံခြားဘာသာကဗျာကို ယခုမှ စတင်ပြန်ဆိုစဖြစ်ရာ ကဗျာဘာသာပြန်လုပ်ငန်းသည် များစွာနုနယ်သေးသည်။ မည်သည့်နည်းသည် အမှန်ဟု ပုံသေကားကျ မပြောနိုင်သေး။ စမ်းသပ်ကြည့်ရလိမ့်ဦးမည်။ သီဝရီတစ်ခု မှန်၊ မမှန်ကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်ခြင်းဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်မဟုတ်လော။ စမ်းသပ်ရင်း အမှားကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ ထိုအမှားကို ပြင်ရင်းဖြင့်သာ အမှန်ကို ရောက်နိုင်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့တွင် ခေတ်ပေါ် အနောက်တိုင်းကဗျာစာအုပ် တော်တော်များများလည်း ပါလာသည်။ ကွာစီမိုးဒိုး၊ ပရေးဗား၊ လော်ကာ၊ နီရှုဒါ၊ ဗောဇနဇင်းစကီးစသည်... ။

(၃)

မြေပြန့်က နွေတွင် ရွက်ဝါတွင် ဖုံးနေသော်လည်း ကလောမှ နွေရက်များကား အစိမ်းရောင်လွင်ဆဲ။ ယူကလစ်တပ်ရန်နှင့်ထင်းရှူးနံ့က သင်းထုံလျက်။

ကျွန်တော်တို့၏ ခရီးအဆုံးမှာ ကလောဖြစ်သည်။ ကလောတွင် စတည်းချပြီး အနီးပတ်ဝန်းကျင်သို့ လျှောက်လည်ရန် ဖြစ်သည်။ မလည်ဖြစ်လျှင်လည်း ကလော၏ ထင်းရှူးနံ့သင်းသင်းထဲတွင် စာဖတ်နိုင်သည်။ စာရေးနိုင်သည်။ မြို့ပေါ်တွင် ထူးထူးထွေထွေ သွားစရာမရှိ။ ယာဉ်အသွားအလာ ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိ။ မနက်လင်းလျှင် ထင်းရှူးတောတွေထဲ လမ်းလျှောက်။ တစ်နေ့ကုန် ထိုင်၍ စာဖတ်၊ စာရေး။ ညနေတိုင်လျှင် မြို့ပတ်လမ်းအတိုင်း လမ်းလျှောက်။

မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က သူ့နေအိမ်တွင်နေရန် စာရေးပေးလိုက်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ များစွာ အခန့်သင့်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ခါက ပညာရေးဝန်ကြီးဖြစ်ခဲ့သည့်မိတ္ထီလာဦးဘရင်အိမ်သို့ ပထမဝင်ကြသည်။ မိတ္ထီလာဦးဘရင်၏ သားတစ်ယောက်မှာ ကျွန်တော်နှင့်ကျောင်းနေဖက်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သူ့ကို မတွေ့ရ။ ရန်ကုန်သို့ ရောက်နေသည်ဟု သိရ၏။ သူ့ကို မတွေ့ရသော်လည်း ကိစ္စမရှိပါ။ မည်သူ့အိမ်တွင်မှ တည်းခိုခြင်း မပြုလိုသည့်အတွက် ရန်ကုန်မှ မထွက်မီကတည်းက ကလောတွင် ဘန်ဂလို ငှားရန် လှမ်း၍ စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်၏ ဘန်ဂလိုကို ရသည်။ သူ့ဘန်ဂလိုတွင် မည်သူမျှမရှိ။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် တည်းခိုနိုင်သည်ဟုဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ များစွာ အဆင်ပြေသွားသည်။ သူ့ဘန်ဂလိုကို အပ်ထားသည့်မိတ္ထီလာဦးဘရင်၏ ဇနီးလက်သို့ စာတစ်စောင် ရေးပေးလိုက်သည်။

မိတ္ထီလာဦးဘရင်၏ ဇနီးက အသက် ၇၀ ကျော်ခန့်။ သို့တိုင်အောင် ကျန်းမာဖျတ်လတ်ဆဲ။ ဆံပင်များတွင်မူ ငွေရောင်သမ်းစပြုပြီ။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် မိတ္ထီလာဦးဘရင်၏ ဇနီးသည် ခြံထဲတွင် အလုပ်လုပ်နေသည်။

“လာကြ... လာကြ စာရေးဆရာတွေ၊ မဟုတ်လား။ စာရေးဆရာတွေ လာမယ်ဆိုတာ ရန်ကုန်က စာရတယ်”

ရန်ကုန်က ပေးလိုက်သည့်မိတ်ဆက်စာကို မပေးခင် ဦးဘရင်၏ ဇနီးက ပြောသည်။ ဦးဘရင်၏ ဇနီးသော့တွဲကို ကိုင်၍ ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ် သွားသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အထုပ်အပိုးများ ဆွဲကာ မျက်စောင်းထိုး၍ ဘန်ဂလိုတစ်ခုဆီသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ဘန်ဂလိုက ကလောမြို့ကို ပတ်ထားသည့်ဆာကြူလာရုတ်ခေါ် မြို့ပတ်လမ်းပေါ်မှာ ရှိသည်။ အိပ်ခန်းနှစ်ခန်း၊ ထမင်းစားခန်း၊ မီးလင်းဖိုကြီးရှိသည်။ ဧည့်ခန်းတို့ဖြင့် ဥရောပဆန်ဆန် ဆောက်ထား

သည့်ကောတိတ်ချ်တစ်လုံး ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်အဖို့ကား များစွာ ကျယ်ဝန်းနေပေသည်။

ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ဘန်ဂလိုသို့လိုက်လာသည့်ဦးဘရင်၏ ဇနီးသည် ဂေါ်ရခါးအမျိုးသား အမည်တစ်ခုကို လှမ်းခေါ်လိုက်သည်။ ထိုအမည်ကိုလည်း ကျွန်တော်ကောင်းကောင်းမှတ်မိလိုက်ကြပါသည်။ မမှတ်မိဘဲ ရှိပါမည်လော။ ထိုအမည်က ဂေါ်ရခါးအမျိုးသားတို့ မှည့်လေ့မှည့်ထရှိသော နာမည်။ ထိုအမည်က ဗဟာဒူး။

အသက် ၅၀ ကျော်ခန့်ရှိသည့်ဂေါ်ရခါးအမျိုးသားသည် ကလေးတွေ၊ ခွေးတွေ ခြံရံကာ သူ့စံရာနောက်ဖေးတဲကုပ်မှ ထွက်လာသည်။

ဗဟာဒူးသည် မေမြို့ပေါက် ဂေါ်ရခါးအမျိုးသားတစ်ဦး ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ များစွာသော ဂေါ်ရခါးအမျိုးသားများကဲ့သို့ပင် ဗဟာဒူးသည်လည်း အင်္ဂလိပ်ခေတ် ဘားမားရှင်ဖယ်တပ်သားတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ စစ်ပြီးသည့်နောက် မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ယောက်နှင့်အိမ်ထောင်ကျကာ ကလေးတစ်ဝိုက်တွင် တောင်ယာလုပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗဟာဒူးက မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း၊ မျက်လုံးပြူးပြူး၊ အထူးခြားဆုံးမှာ အဖျားကော့၍နေသည့်နှုတ်ခမ်းမွှေးကားကားကြီးများ ဖြစ်သည်။ တောင့်တင်းကြံ့ခိုင်သည့်သူ့ခန္ဓာကိုယ်နှင့်လည်းကောင်း၊ သွေးရောင်လျှမ်းကာ နီညိုညိုဖြစ်နေသည့်မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်းကြီးနှင့်လည်းကောင်း များစွာလိုက်ဖက်သည့် နှုတ်ခမ်းမွှေးကားကားကြီးများပါတည်း။

“ဟဲ့ ဗဟာဒူး၊ ဟောဒါ ရန်ကုန်က လာတဲ့ နှင့်အစ်မရဲ့မိတ်ဆွေတွေ။ ဒီမှာ တစ်လလောက် အနားယူမလို့၊ လိုတာရှိသမျှ လုပ်ပေးလိုက်ပါ” ဟု မိတ္တီလာဦးဘရင်၏ ဇနီးက ပြောသည်။

ဗဟာဒူး၏ သားများက ကျွန်တော်တို့ ဝန်စည်စလယ်များကို အိမ်ထဲသို့ သွင်းသွားကြသည်။

အထဲသို့ဝင်လိုက်တော့ ဥရောပဆန်ဆန် ဆောက်ထားသည့်ကော့တိတ်ချ်သည် ကျွန်တော်တို့ ထင်သည်ထက် ကျယ်ဝန်းနေသည်။ ကော့တိတ်ချ်၏ နောက်ဘက်တွင် ထင်းရှူးပင်ပျိုနှင့်ယူကလစ်တပ်ပင်ပျိုများ ပေါက်နေသည့်တောင်ကုန်းရှိသည်။ ကော့တိတ်ချ်က တောင်ခါးပန်းကိုဖြတ်၍ ဆောက်ထားသဖြင့် အိမ်ရှေ့က ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ်နေသည်။ ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် သစ်တော်ပင်တွေကို စီ၍ စိုက်ထားသည်။ သစ်တော်ပင်တန်းများ ကွေ့ပတ်တက်လာသည့်မြေနီလမ်းကလေးအတိုင်း တက်လာလျှင် ကျွန်တော်တို့ နေထိုင်ရာ ကော့တိတ်ချ်ရှေ့သို့ ရောက်သည်။ ခြံရှေ့က ကလေးမြို့၏ နာမည်ကျော် မြို့ပတ်လမ်း။

ညနေပိုင်းကျတော့ ကျွန်တော်တို့သည် ကလောဘူတာရုံဘက်သို့ ဆင်း၍ စားစရာ၊ သောက်စရာများကို ဝယ်ကြသည်။ နီးသည့်ခရီးမဟုတ်ပါ။ အသွားအပြန်ဆိုလျှင် နှစ်မိုင်ကျော် သုံးမိုင်နီးပါး ရှိလိမ့်မည်။

ကလောဘူတာရုံကား ဥရောပပန်းချီကားထဲမှ အရုပ်ကလေးတစ်ခုလို လှနေသည်။ ကလောဘူတာတွင် ကန်ထရိုက်ဆွဲသည့်ထမင်းဆိုင်ရှင်က ကိုတင့်ဇော်ဆိုသည့်လူငယ်တစ်ဦး။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝါဏိဇ္ဇာဘွဲ့ရပြီးနောက် မိဘလက်ငုတ်လုပ်ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်နေသူ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့သတင်းရသည်မသိ။ ကျွန်တော်တို့ကို သိနေသည်။

ကလော၏ နွေဆည်းဆာများက အေးစိမ့်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် စကားတပြောပြောဖြင့် ထင်းရှူးပင်တွေ ဝေနေသည့်မြို့ပတ်လမ်းအတိုင်း ကုန်းပေါ်သို့ ပြန်တက်ခဲ့ကြ၏ ။

ဗဟာဒူးသည် ကျွန်တော်တို့ကို ညစာ အသင့်ပြင်၍ စောင့်နေလေသည်။ တစ်ညနေအတွက် သူ့ကို မှာပစ်ခဲ့သဖြင့် ပြင်ထားခြင်းဖြစ်၏ ။ ညစာဆိုသော်လည်း ထူးထူးထွေထွေ မဟုတ်ပါ။ ကြွပ်ရွာနေသည့်ပုဒီ၊ မဆလာနိုင်နိုင်နှင့်ချက်ထားသည့်ရုံးပတီနှင့်အာလူးဘာဂျီတစ်ခွက်၊ မတ်ပဲ ချပ်တနီးတို့သာ ဖြစ်သည်။

(၄)

မနက်လင်းတော့ မြို့ပတ်လမ်းအတိုင်း ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်ကြသည်။ မြို့ပတ်လမ်းတစ်လျှောက်က အိမ်များမှာ ဥရောပပုံစံ ဆောက်ထားသည့်အိမ်တွေချည်း။ တစ်ခါ အင်္ဂလိပ်အရာရှိများ၊ ဥရောပတိုက်သားများနေခဲ့ကြသည့်အိမ်များ ဖြစ်သည်။ ယခုတော့ ပင်စင်စားအရာရှိကြီးများနှင့်ရန်ကုန်မှ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူများက ဝယ်ထားကြသည်။ ကျွန်တော်တို့တည်းသည့်ဘန်ဂလိုပင်လျှင် တစ်ခါက မောရစ်ကောလစ် နေသွားဖူးသည့်အိမ်ဖြစ်ပြီး အဆင့်ဆင့်လက်ပြောင်းကာ ယခုပိုင်ရှင်လက်ထဲသို့ ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ မြို့ပတ်လမ်းအလယ်လောက်တွင် စတုန်းဟောက်စ်ခေါ် ကျောက်တိုက်ကိုကြည့်ကြသည်။ အိမ်ထဲသို့ ဝင်၍ကြည့်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ အပြင်မှ လှမ်းမျှော်ကြည့်ရုံမျှသာ ဖြစ်ပါ၏ ။ ကျောက်တုံးကြီးများကို စီ၍ ဆောက်ထားသောတိုက်ဖြစ်လေသည်။

လမ်းတစ်လျှောက်လုံး ကုန်းတက်ကုန်းဆင်းကလေးတွေဖြင့် ပြည့်နေသည်။ ကလော၏ နွေရက်များသည် မြူဇာပဝါပါးပါးကို လွှမ်းခြုံထားသည့်နှယ်။ ထင်းရှူးပင်များ၊ ယူကလစ်တပ်ပင်များက ဝိုးတိုးဝါးတား ပေါ်နေကြသည်။ အဝေးမှ ကြည့်လျှင် တောရိပ်မှိုင်းမှိုင်းကိုသာ တွေ့ရ၏ ။ အနီးရောက်တော့မှ အပင်၏ အမျိုးအမည်ကို ခွဲခြားနိုင်တော့သည်။

တစ်နေရာတွင် ချိုင့်ဝှမ်းထဲ ရောက်နေသည့်ယာတောကလေးတစ်ခုကို တွေ့ရသဖြင့် ကျွန်တော်

တို့ ချိုင့်ထဲသို့ ဆင်းကြည့်ကြသည်။ ယာတဲကလေးက ယိုင်တီးယိုင်တိုင်။ တဲရှေ့တွင် လှည်းအိုတစ်စီး။ လှည်းထောက်ဖြုတ်၍ ချထားသည်။ ရေတွင်းမှ မောင်းလက်သံက တကျီကျီ။ ခွေးဟောင်သံက ကမ်းပါးယံသို့ ပျံတက်လာ၏။ တဲဆီမှ မီးခိုးတအူအူ ထွက်နေသည်။ တကယ့်တောသဘာဝရှုမျှော်ခင်း ပန်းချီကလေးတစ်ချပ်။

ယာတဲရှင်က ကျွန်တော်တို့ကို ကောင်းစွာ ဆီးကြိုညှော်ခံသည်။ သူ့ယာခင်းတွင် သစ္စာပန်းများ၊ အာဖရိကန်ဒေစီများနှင့်နီကို၊ ဂေါ် ရခါး၊ ပန်းဂေါ် ဖိစသည့်သီးနှံများကို စိုက်သည်။

“တွက်ခြေကိုက်ရဲ့လားဆရာကြီး”

ကျွန်တော်တို့က မေးသည်။ ဓနုအမျိုးသားကြီးက သွားမည်းမည်းတွေ ပေါ်အောင်ပြုံးကာ “ကိုက်တယ်လို့တော့ မဟုတ်ဘူးလေ၊ ဒီလိုပဲ ရရစားစားပေါ့။ သမီးလေးကို ကျောင်းထားနိုင်ရင် တော်ပါပြီ။ ဆယ်တန်းလေး အောင်ရုံလောက်တော့ ထားရဦးမှာပဲ”

မောင်းလက်ဖြင့် ရေဆွဲနေသောမိန်းကလေးကို မေးဝေ့ပြသည်။

“ဪ... သူက ကျောင်းသူလား”

“ဟုတ်တယ်၊ ကလေး အ-ထ-ကမှာ ကိုးတန်းရောက်နေပြီ။ ကျောင်းမသွားခင် အပင်တွေ ရေလောင်း၊ ဆွတ်တန်တာ ဆွတ်ပြီးမှ ကျောင်းတက်ရတယ်။ ပြီးတော့ ထမင်းလေး ဟင်းလေး ချက်၊ ကျောင်းတက်”

“အသီးအနှံတွေကိုတော့ ဘယ်မှာသွားရောင်းသလဲ”

“ကလေးဈေးထဲမှာ သူ့အမေက သွားရောင်းတယ်လေ”

ကျွန်တော်တို့သည် ဓနုသားအဖကို နှုတ်ဆက်ပြီးနောက် မြို့ပတ်လမ်းကုန်းပေါ်သို့ တက်ကာ ဆက်၍ လျှောက်လာခဲ့ကြသည်။

မြို့ပတ်လမ်းပေါ်သို့ ပြန်တက်မိသည့်အခါတွင် နေထွက်စပြုလာပြီ။ နေခြည်နုနုက ထင်းရှူးပင်များကြားထဲသို့ လျှောက်လာ၏။ ဥဩက ထင်းရှူးပင်များကြားတွင် လှည့်လည်ကာ တေးဆိုလျက်။

“သင်ပုန်းကျောက်ရောင် တောင်တန်းတွေက
ချစ်သူရဲ့ဆံမြနွယ်
နေခြည်က ရွှေဆံထိုး”

မောင်သာနိုးက အင်္ဂလိပ်လို ကဗျာလေးတစ်ပုဒ်ကို လက်တန်းရွတ်သည်။

သည်တော့ ကျွန်တော်ကလည်း အားကျမခံ ကဗျာလေးတစ်ပုဒ်ကို လက်တန်းရွတ်သည်။

“ပိုင်းပင်တွေရဲ့ရနံ့က ချစ်သူရဲ့ကိုယ်သင်းနဲ့
ပိုင်းရွက်ချင်း ထိပွတ်သံက ချစ်သူရဲ့တီးတီးသံ”

ကျွန်တော်နှင့်မောင်သာနိုးသည် ခေတ်ပေါ် အနောက်တိုင်းကဗျာအကြောင်းကို လမ်းလျှောက်
ရင်း ဆွေးနွေးဖြစ်ကြသည်။

‘ခေတ်ပေါ်ကဗျာ’ဟု ကျွန်တော်တို့က ခေါ်နေကြသည့် ‘မော်ဒန်ပိုယက်ထရီ’၏ သက်တမ်းသည်
ဘာမျှမကြာသေး။ အလွန်ဆုံးရှိမျှ အနှစ် ၅၀လောက်သာရှိဦးမည်။ မတ်ဝါဒီတို့ကမူ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ
သည် အင်္ဂလန်တွင် စက်မှုတော်လှန်ရေးပြီးသည့်နောက်မှ ပေါ်ပေါက်လာသည့်ခန့်ရှင်လူတန်းစား၏
ကဗျာသစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ခရစ္စတိုဖာကော်လံဘဲလ်၏ ‘အတုအယောင်နှင့်အစစ်အမှန်’ ကျမ်း
တွင် သူက အင်္ဂလိပ်စက်မှုလက်မှုတော်လှန်ရေးနောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့်ကဗျာများအား
လုံးကို ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟု သတ်မှတ်ပေးသည်။ သူ့သတ်မှတ်ချက်မှာ စက်မှုတော်လှန်ရေးမတိုင်မီတုန်း
က ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်စိတ်ကူးယဉ်ဝါဒ၊ ဂန္ထဝင်ဝါဒတို့နှင့်ခြားနားအောင် ဆိုခြင်းဖြစ်ပုံရသည်။ အက်
ဇရာပေါင်း၊ တီအက်စ်အဲလယော့စသည့်ကဗျာဆရာတို့ကမူ ယခုကျွန်တော်တို့က ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟု
ခေါ်နေကြသည့်မော်ဒန်ပိုယက်ထရီသည် ၂၀ ရာစုထဲကျမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့်ပစ္စည်းဟုယူဆကြ
သည်။ သူတို့ပြောသည့်ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ကဗျူပဒေသအသစ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားသည့်ကဗျာကို ဆိုလိုခြင်း
ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ခရစ္စတိုဖာကော်လံဘဲလ်နှင့်အက်ဇရာပေါင်း စသူတို့ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို အနက်ဖွင့်
ရာတွင် ကွဲလွဲနေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကော်လံဘဲလ်က အကြောင်းအရာကို ဦးစားပေး၍ ပြောသည်။
ပေါင်းက နိဿရည်းကို အဓိကပြောသည်။ အက်ဇရာပေါင်းသည် အနောက်တိုင်းကဗျာတွင် နိမိတ်ပုံ
ဝါဒကို ပထမဆုံး စတင်သုံးစွဲသူတစ်ဦး ဖြစ်၏။ ပေါင်းက တရုတ်စာပေ ကျွမ်းကျင်သည်။ တန်မင်း
ဆက်ကဗျာများကို ဖတ်ရင်း တရုတ်ကဗျာများတွင် နိမိတ်ပုံများကို သွားတွေ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ပေါင်း
သည် အနောက်တိုင်းကဗျာများထဲတွင် နိမိတ်ပုံများကို စတင်သုံးစွဲလာခဲ့သည်။ ‘နိမိတ်ပုံဆိုသည်မှာ
အသိတရားနှင့်ခံစားမှုတရား အစုအပေါင်းကို တဒင်္ဂမျှသာ အချိန်ကလေးအတွင်းတွင် (မြင်သာ၊ ထင်
သာအောင်) တင်ပြသောအရာ ဖြစ်သည်’ ဟု အက်ဇရာပေါင်းက အနက်ဖွင့်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် နိမိတ်ပုံဝါဒကို အနောက်တိုင်းမတ်ဝါဒီကဗျာဆရာများ၊ ပညာရှင်များက ခပ်စော

စောပိုင်းက လက်မခံခဲ့ကြ။ ပေါင်းသည် စစ်အတွင်းက အီတလီပြည်တွင် နေထိုင်ကာ ဖက်ဆစ်ဝါဒတွင် သက်ဝင်ခဲ့သည်။ ဟစ်တလာကို သူ့ရဲကောင်းဟုဆို၍ ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ရန်သူနှင့်ပေါင်းခဲ့သည်။ စစ်ပြီးသည့်အချိန်တွင် မဟာမိတ်တို့က ဖမ်းဆီးပြီး သူ့ကို ရုံးတင်တရားစွဲခဲ့သည်။

အနောက်တိုင်း မတ်ဝါဒီဆရာများက အက်ဇရာပေါင်း၏ နိမိတ်ပုံဝါဒကို လက်မခံကြခြင်းမှာ ဤနိုင်ငံရေးအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ စင်စစ် စာပေအနုပညာသည် နိမိတ်ပုံနှင့်မကင်းနိုင်။ ‘ကဗျာဆိုတာ စိတ်ကူးကို ပို့ဆောင်ပေးဖို့အတွက် နိမိတ်ပုံတွေကို သုံးရတယ်’ ဟု မော်စီတုန်းက ပြောခဲ့ဖူးသည် မဟုတ်လော။

(၅)

ကလောမြို့ပတ်လမ်းသည် နာမည်ကျော်သလောက် လှသည်။ ကလောမြို့က ချိုင့်ဝှမ်းထဲတွင် ရှိနေပြီး မြို့ပတ်လမ်းမှာ ကလောမြို့ကို ပတ်ပတ်လည် ဝိုင်းရံထားသည့်တောင်ကုန်းတွေပေါ် မှာရှိသဖြင့် မြို့ကို စီး၍ မြင်ရသည်။ မြို့ပတ်လမ်းသည် တောင်ကုန်းတွေပေါ်မှာ ကွေ့ကောက်နေသည်။ တချို့နေရာများတွင် နိမ့်သွားပြီး တချို့နေရာများတွင် မြင့်တက်သွားသဖြင့် လမ်းလျှောက်၍လည်း ကောင်းသည်။

ချိုင့်ဝှမ်းထဲက အိမ်များမှာ မြန်မာအိမ်များဖြစ်ပြီး မြို့ပတ်လမ်းတစ်လျှောက်က အိမ်များမှာ အင်္ဂလိပ်ပုံစံ ဆောက်ထားသည့်အိမ်တွေချည်းဖြစ်၏။ ကလောသည် တစ်ခါက အင်္ဂလိပ်တို့၏ နွေရာသီစခန်းမြို့ ဖြစ်ခဲ့လေရာ အနောက်တိုင်းဟန်၊ အနောက်တိုင်းပုံစံသည် ခြေရာလက်ရာမပျက် ကျန်ခဲ့လေသည်။

ခြံကြီးတွေက ကျယ်သည်။ ခြံအဝင်က ကတ္တရာလမ်းတစ်လျှောက်တွင် ထင်းရှူးပင်တွေ၊ ယူကလစ်ပင်တွေက အစိမ်းရောင်လွင်နေကြသည်။ အိမ်တွေကလည်း လှလှကလေးတွေ။ မြို့ပတ်လမ်းအလယ်တစ်နေရာအရောက်တွင် လှပခမ်းနားသည့်အိမ်ကြီးတစ်ဆောင်ကို တွေ့ရသည်။ နန်းကျပဒေသရာဇ်တစ်ဦး၏ နွေရာသီစခန်းအိမ်ဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ ကောင်းစွာပြုစုထားသည့်စိမ်းလှသောမြက်ခင်းတစ်ခုပေးတွင် ဆံတိုကုပ်ဝဲနှင့်သူငယ်မနှင့်သူငယ်မချောချောကလေးတစ်ယောက်။ ခေါင်းပေါ်တွင် ဘီအိုအေစီလေယာဉ်မယ်တွေ ဆောင်းသည့်ဖိဒိုရာဦးထုပ်ကို မထိတထိ တင်ထား၏။ မြက်ခင်းပေါ်တွင် မြူးထူးခုန်ပေါက်ကာ အမွှေးစုတ်ဖွားခွေးကလေးနှစ်ကောင်နှင့်ကစားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သူက မွှေးပူဘောလုံးကလေးကို ပစ်လိုက်၊ ခွေးကလေးနှစ်ကောင်က ပြေး၍ ကိုက်ချီပြီး သခင်မဆီ ပြန်လာလိုက်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ကြည့်ကောင်းကောင်းဖြင့် ထိုရှုခင်းကို ရပ်၍ ကြည့်နေမိကြသည်။ ခွေးကလေးနှစ်ကောင်က သူတို့ပိုင်နက်အနီးတွင် လာ၍ ရပ်ရပါမည်လောဆိုသည့်သဘောဖြင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်ကို ကြည့်၍ဟောင်ကြပါသည်။ စောစောက ဆည်းလည်းသံလို လွင်သော အသံချိုချိုဖြင့် မြူးနေသည့်သခင်မလှလှကလေးက အရယ်ရပ်ကာ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်ကို မျက်မှောင်ကုတ်၍ ကြည့်နေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆက်လျှောက်လာခဲ့ကြ၏ ။

“ခြားနားတဲ့မြင်ကွင်းနှစ်ခု” ဟု မောင်သာနိုးက အင်္ဂလိပ်လို မှတ်ချက်ချသည်။ စောစောက မြင်ခဲ့ရသည့်ခနုမလေးနှင့်ပဒေသရာဇ်၏ သမီးပျိုကလေး၏ မြင်ကွင်းနှစ်ခုကို ယှဉ်၍ပြောခြင်းဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်လည်း ထိုမြင်ကွင်းနှစ်ခုကို မြင်ယောင်နေပါသည်။ စောစောက မြင်ခဲ့ရသည့်ခနုမကလေးက အလုပ်သမကလေး။ တောင်ယာလုပ်နေသည့်သူငယ်မကလေး။ အသားအနည်းငယ်ညိုသည့်တိုင် ကြည့်၍ကောင်းသည်။ ပြေပြစ်သည်။ သူ့နဖူးပေါ်တွင် ချွေးသီးကလေးတွေ စိုနေသည်။ အင်္ကျီကလေးက ခပ်နှမ်းနှမ်း။ ဝတ်ထားသည့်ကျောင်းစိမ်းလုံချည်ကလေးက အစိမ်းရောင်လွင့်ပြယ်စပြုကာ အဖြူဘက်သို့လှနေပြီ။ သူ့ဆံပင်များသည် ဆီနှင့်ဝေးသဖြင့် နီကြောင်ကြောင်ဖြစ်ကာ ဖွာရာကြဲနေ၏။ မောင်းလက်မှ ရေပုံကို ဆွဲနေသည့်သူ့လက်မောင်းသားများသည် နေထိသဖြင့် ညိုနေသည့်တိုင် တောင့်တင်းကျစ်လစ်နေကြသည်။ သူ့အသားသည် ချွေးပေါက်တို့ဖြင့် စိုဝင်းနေသည်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ မြင်ခဲ့ရသည့်ပဒေသရာဇ်၏ သမီးပျို(မြေးပျိုလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏)၏ အလှကား ခနုမလေး၏ အလှနှင့်မတူ။ သူ့အလှက လုပ်လဲ့လုပ်လီ ရွှေပိုးတီသို့ဆိုသည့်အလှမျိုး။ ဖန်ပေါင်းချောင်ထဲက အလှမျိုး။

မောင်သာနိုးပြောသကဲ့သို့ ခြားနားသည့်မြင်ကွင်းနှစ်ခုမျှသာ မကပါ။ ခြားနားသည့်အလှနှစ်မျိုးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝအလှနှင့်ဖန်ပေါင်းချောင်ထဲက အလှကဲ့သို့ သူတို့နှစ်ဦး၏ အလှသည် ခြားနားနေကြပါသည်။

အလှတရားနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှိသုခမိန်တို့က သီဝရီအမျိုးမျိုးကို ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြလှပြီ။ အဆိုအမိန့်တွေ မည်မျှကွဲပြားစေကာမူ ချုပ်လိုက်လျှင် နှစ်မျိုးတည်းသာရှိကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ တစ်မျိုးက စိတ်ဝါဒ အဘိဓမ္မာသို့နွယ်သည့်သီဝရီဖြစ်၍ နောက်တစ်မျိုးက ရုပ်ဝါဒ အဘိဓမ္မာသို့နွယ်သည့်သီဝရီတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဂျာမန်အဘိဓမ္မာဆရာကန့်က ‘အလှတရားဟူသည် ကျွန်တော်တို့စိတ်၏ အပြင်ပတွင် အမှန်တကယ် တည်ရှိသည့်အရာ မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့၏ စိတ်၊ ကျွန်တော်တို့၏ အထင်ကို မှီ၍တည်၍ နေ

သည့်အရာမျှသာဖြစ်သည်’ဟု ပြောခဲ့သည်။ ကန့်၏ အယူအဆသည် အလှတရားနှင့်ပတ်သက်၍ အစွန်းအရောက်ဆုံးသောစိတ်ဝါဒအမြင် ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ဝါဒအဘိဓမ္မာနှင့်နှိုင်းယှဉ်သည့်အလှတရားဆိုင်ရာ အမျိုးမျိုးသော အဆိုပါကန့်၏ သီဝရီတွင် မြစ်ဖျားခံကြသည်။

နောက်တစ်မျိုးမှာ အစွန်းအရောက်ဆုံးသောရုပ်ဝါဒသို့နှိုင်းယှဉ်သည့်အလှတရားနှင့်ပတ်သက်သည့်အယူအဆဖြစ်သည်။ ထိုအယူအဆကို ရှေ့ဆောင်သူမှာ သဘာဝသိပ္ပံပညာရှင်ဒါဝင်ဖြစ်၏။ ဒါဝင်က ‘အလှတရားဆိုင်ရာ ခံစားချက်၊ အလှကို ခံစားမှုသည် အဆင့်မြင့်သတ္တဝါ(လူ)တို့တွင်သာမက ကလင်းမိဒိုဆောရီးယားခေါ် ပက်ကျို၊ ခရု၊ ကမာစသည့်အဆင့်နိမ့်သတ္တဝါများတွင် ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ အချို့သောအဆင့်နိမ့်သတ္တဝါများသည် အချို့သောအသံများ အရောင်များကို နှစ်သက်ကြသည်ဟု ဒါဝင်က ထောက်ပြသည်။ အချို့သောငှက်မများသည် ငှက်ဖိုများ၏ သာယာသောအသံ၊ ငှက်ဖိုများ၏ လှပသောအတောင်များ၊ အမောက်များကို နှစ်သက်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ဒေါင်းဖိုသည် ဒေါင်းမ၏ အလှကို ခံစားမိသည်။ သို့ဖြင့် ဒေါင်းဖိုတွင် တပ်မက်သောစိတ်တို့ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဒါဝင်က သက်သေထူခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် လမ်းလျှောက်ရင်း ခေတ်သစ်အလှတရားဆိုင်ရာ အယူအဆများကိုလည်း ဆွေးနွေးဖြစ်ကြသည်။

“ဒါဝင်ရဲ့ အလိုအရ ဩကာသလောကကြီးမှာ အလှအပဟာ မပေါ်ခင်ကတည်းက ရှိခဲ့တယ်လို့ဆိုတယ်ဗျ။ သဘာဝတရားကြီးဟာ လူတွေရဲ့ မျက်စိပသာဒမှာ လှနေအောင် ပန်းတွေကို ပွင့်ပေးခဲ့တာ မဟုတ်ဘူး။ လိပ်ပြာစတဲ့ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်တွေကို မြူဆွယ်ဖြားယောင်းဖို့မအတွက် ပန်းတွေကို ပွင့်ပေးခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီပိုးမွှားတွေက ပန်းပွင့်၊ ပန်းမှုန်တွေကို စားသုံးကြခြင်းဖြင့်သာလျှင် အပင်လောကကြီးဟာ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားထုတ်လုပ်နိုင်ပေတယ်လို့ ဒါဝင်က ယူဆတယ်။ အလားတူပဲ သဘာဝကြီးဟာ ခရုခွံလှလှကလေးတွေ ငှက်ကလေးတွေ ဖန်ဆင်းခဲ့ရာမှာ လူတွေ ပသာဒလှအောင် ဖန်တီးပေးခဲ့တာ မဟုတ်ဘူး။ တိရစ္ဆာန်လောကကြီး တည်တံ့ရေးအတွက်၊ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ဖန်ဆင်းပေးခဲ့တာဖြစ်တယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒါဝင်ရဲ့ တရားဟာ စိတ်ဝါဒအဘိဓမ္မာရဲ့ အလှတရားဆိုင်ရာ ခံယူချက်တွေကို လုံးလုံးငြင်းပစ်လိုက်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါဝင်ဟာ လူနဲ့တိရစ္ဆာန်ကို ခွဲခြားမကြည့်တော့ဘဲ အဆင့်မြင့်သတ္တဝါနဲ့အဆင့်နိမ့်သတ္တဝါဆိုပြီး စက်ရုပ်ဆန်ဆန် ခွဲခြားပစ်လိုက်တယ်။ ဒါဟာ ဒါဝင်ရဲ့ အမှားပဲလို့ မတ်ဝါဒီတွေက ဆိုကြတယ်”

မောင်သာနိုးက ခေါင်းညိတ်သည်။

“မတ်ဝါဒီတွေကတော့ ဒါဝင်ဟာ အလှတရားဆိုင်ရာ အယူအဆကို တင်ပြတဲ့နေရာမှာ သဘာဝဩကာသလောကကြီးဆိုတဲ့ဘက်တစ်ဘက်တည်းကိုသာ ကြည့်သွားတယ်။ တစ်နည်းပြောရင် သဘာဝကြီးရဲ့ နိယာမတရားတစ်ခုတည်းကိုသာ အလေးတင် ပြောသွားတယ်။ လူတွေရဲ့ နိယာမတရားကို

တော့ ပြောပြမသွားဘူး။ တစ်နည်းပြောရရင် လူ့လောကရဲ့ လူမှုရေးဆိုင်ရာ နိယာမတရားတွေ၊ သမိုင်းဆိုင်ရာ နိယာမတရားတွေကို ထည့်သွင်းတွက်ချက် မသွားဘူးလို့ ယူဆကြတယ်။ လူဟာ အဆင့်နိမ့်သတ္တဝါများလို သဘာဝကြီးရဲ့ အလှကို ခံစားရုံတင် မကဘူး။ သဘာဝကြီးလိုပဲ အလှအပကို ဖန်ဆင်းနိုင်တဲ့စွမ်းပကားနဲ့ပြည့်စုံတယ်။ အလှအပ ဖန်တီးနိုင်တဲ့စွမ်းပကား ပိုမိုမြင့်မားလာတာနဲ့အမျှ အလှအပကို ခံစားနိုင်တဲ့အစွမ်းသတ္တိဟာလဲ ပိုမိုမြင့်မားလာခဲ့တယ်။ ဒါဟာ လူနဲ့အဆင့်နိမ့်သတ္တဝါများရဲ့ခြားနားချက်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အလှအပပစ္စည်းတစ်ခုကို ကြည့်တဲ့နေရာမှာ အလှကို အကြွင်းမဲ့ပစ္စည်းတစ်ရပ်၊ သီးခြားကင်းလွတ်နေတဲ့အရာတစ်ရပ်အနေနဲ့ မကြည့်အပ်ဘူး။ သမိုင်းရေးနိယာမနဲ့လူမှုရေးနိယာမတို့နဲ့ဆက်နွှယ်ပြီး ကြည့်အပ်တယ်လို့မတ်ဝါဒီတွေက ယူဆကြတယ်”

ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် ပအိုအမျိုးသမီးတစ်ချို့ ဖြတ်လျှောက်သွားကြသည်။ သူတို့တစ်ကိုယ်လုံး အနက်တွေ ဝတ်ထားကြ၏။ ကလောဈေးနေ့ဖြစ်သဖြင့် ဈေးမှ ပြန်လာကြခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

“ပအိုအမျိုးသမီးတွေ အနက်တွေ ဝတ်ထားတယ်၊ သူတို့အမြင်မှာတော့ လှကောင်း လှနေမှာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ဆီက တချို့လူမျိုးစု အမျိုးသမီးတွေ ပါးရဲထိုးကြတယ်။ တချို့လူမျိုးစု အမျိုးသမီးတွေကျတော့လဲ လည်ပင်းမှာ ကြေးကွင်းစွပ်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့အမြင်မှာ လှချင်မှ လှမယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့အမြင်မှာတော့ လှလို့ဖြစ်မှာပဲ။ ဒီသဘောအရ ကြည့်ရင် အလှတရားကို သဘာဝက ဖန်တီးဆုံးဖြတ်တယ်ဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။ သမိုင်းအရ၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ ရှေ့တန်းရောက်နေတဲ့လူမျိုးတစ်မျိုးနဲ့နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့လူမျိုးတစ်မျိုးဟာ အလှတရားကို မြင့်ပုံမြင်နည်းမှာ မတူနိုင်ကြဘူး။ အလားတူပဲ လူတစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက်မှာလဲ အလှကို မြင့်ပုံမြင်နည်း မတူနိုင်ပေဘူး။ တစ်ဦးစီ တစ်ဦးစီရဲ့လူမှုရေး၊ အတွေ့အကြုံသမိုင်းရေး၊ အတွေ့အကြုံကို လိုက်ပြီး အလှကို မြင့်ပုံချင်းဟာလည်း ကွဲပြားခြားနားကြတယ်။ ခု ကျွန်တော်တို့မြင်ခဲ့တဲ့သူငယ်မလေးနှစ်ယောက်ရဲ့ အလှကို ကြည့်တဲ့နေရာမှာ ကျွန်တော်တို့နဲ့ကာယအလုပ်သမားတစ်ယောက်မြင်ပုံဟာ တူမှာမဟုတ်ဘူးလို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ သူတို့အမြင်မှာ ပဒေသရာဇ်ရဲ့ သမီးပျိုကလေးဟာ လှကောင်းလှနေပေမယ့် အလုပ်သမားကြီးရဲ့ အမြင်မှာတော့ ဓနမကလေးဟာ ပိုပြီးလှချင် လှနေပေလိမ့်မယ်”

ကျွန်တော်သည် တရုတ်ပြည်ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကာလအတွင်းက ခေတ်စားခဲ့သည့် ‘အိုင်ယန်ဟိုင်း၏ တေးသံ’ ဆိုသည့်ဝတ္ထုကြီးထဲတွင် အလှဘွဲ့ကိုသွား၍ အမှတ်ရသည်။ လယ်သမားကြီးတစ်ဦး၏ ပဲ့ရဲ့ နေသောလက်သည်းများ၊ ကြမ်းတမ်းမာကျောနေသည့်လက်ဖဝါးကြီးများ၊ ပေါက်တူးကိုင်သည့်လက်ကြမ်းကြီးများ၊ ရွံ့တွေပေနေသည့်လက်ကြီးများကို အသေးစိတ် ဖွဲ့ထားကာ ထိုလက်များသည် အလှ၏ တည်ရာ၊ အလှစုဝေးရာဟုဆိုထားသည်။ ဤနည်းဖြင့် သူတို့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အလှတရားဆိုင်ရာအမြင်ကို ပြောင်းရန် ကြိုးစားနေကြသည်။ အလုပ်သည် အလှတရားဆိုသည့်အမြင်ကို စိုက်ထူရန် ကြိုးစားနေကြသည်။

ဟုတ်သည်။ အလှတရားဆိုင်ရာ အမြင်ကို သမိုင်းရေးနိယာမများနှင့်လူမှုရေးနိယာမများက

ဆုံးဖြတ်ပြဋ္ဌာန်းပေသည်။

နှစ်နာရီကျော်ကျော်လောက် လျှောက်မိသည့်အခါတွင် မြို့ပတ်လမ်းအစွန်းသို့ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ မြို့ပတ်လမ်းအဆုံးတွင် လမ်းသည် တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်းသွားပြီး ချိုင့်ဝှမ်းထဲသို့ ရောက်သွားသည်။ ကြေးရတတ်တို့၏ စံအိမ်များမရှိကြတော့။ စိုက်ခင်းများ၊ ခြံများနှင့်တောင်ယာသမားများ၏ အိမ်ကုပ်ကလေးများကိုသာ တွေ့ရတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ကြီးသွားသည့်ပေတစ်ရာလမ်းမကြီးကို ဖြတ်ကျော်ကာ ကလောဈေးထဲသို့ လျှောက်ကြည့်ကြသည်။

ကလောဈေးမှာ ၅ ရက်တစ်ဈေး ဖြစ်လေသည်။

ဈေးထဲတွင် ရွာနီးချုပ်စပ်မှလည်းကောင်း၊ တောင်ရိုးများအပေါ်မှလည်းကောင်း ဆင်းလာသည့်ဈေးဝယ်သူများကို တွေ့ရသည်။ အများအားဖြင့် ရှမ်း၊ ဓနု၊ တောင်ရိုး၊ လအယ်စသည့်လူမျိုးစုများဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ကား ထိုလူမျိုးစုများကို ခွဲခြား၍ မသိနိုင်ပါ။ အားလုံးအနက်ရောင်တော့ ဝတ်ထားကြပြန်သည့်အခါတွင် ပို၍ပင် အမှတ်ရခက်နေသည်။

သူတို့ဘာသာစကားများကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ တစ်လုံးမှ နားမလည်။ စကားများကလည်း ခပ်ဆင်ဆင်၊ စကားသံ ဝဲပုံကလည်း ခပ်ဆင်ဆင်။

လွန်ခဲ့သည့် ၄ နှစ်လောက်တုန်းက ပြင်သစ်လူမျိုး ဘာသာဗေဒပညာရှင်လင်မယားရောက်လာပြီး သူတို့နှင့်အတူ တစ်လကြာမျှ နေထိုင်ကာ သူတို့စကားကို လေ့လာသွားသည်ဟု သိရသည်။

“ကဲ ကိုသာနိုး၊ ခင်ဗျားက ဘာသာဗေဒသမား။ သူတို့အကြောင်းကို၊ သူတို့စကားကို လေ့လာပြီး မရေးသင့်ပေဘူးလား”

ကျွန်တော်က မေးသည်။ မောင်သာနိုးက ပခုံးကို တုန်ပြုလိုက်ပြီး

“လေ့လာသင့်တယ်ဆိုတာ ဟုတ်တာပေါ့။ ဒါပေမယ့် အချိန်ဘယ်မှာရှိလို့လဲ။ ကျွန်တော့်ကို ဘယ်သူက ထမင်းကျွေးထားမလဲ၊ စရိတ်စကတွေက ဘယ်က ရမလဲ၊ ခုတောင်မှ ဆယ်တန်းစာမေးပွဲ တွေပြီးလို့ လာနိုင်တာ။ နို့မိုရင် တစ်နေ့လုံး ကျောင်းတက်စာပြနေရတာနဲ့ ဖတ်ဖတ်ကို မောလို့၊ ဘာသာဗေဒကို စိတ်တောင် မဝင်စားနိုင်ဘူး”

မောင်သာနိုး၏ အဖြစ်ကို ကျွန်တော် ကိုယ်ချင်းစာနိုင်ပါသည်။ ကိုယ်ဝါသနာပါရာကို လုပ်နိုင်

ရန်မှာ အဖက်ဖက်က အခြေအနေပေးမှသာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဈေးထဲမှာ လျှောက်ပြီး ကလောတွင် နာမည်အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် ရှမ်း ထမင်းချဉ်ဆိုင်သို့ဝင်၍ ထမင်းချဉ်စားကြသည်။ အလွန်စေးသောရှမ်းဆန်ကို ငါးနှင့်နယ်ပြီး ကြက်သွန် ဆီချက်၊ ငံပြာရည်၊ အချဉ်ရည်၊ ငရုတ်သီးမှုန့်၊ ဂျူးမြစ်စသည်တို့ အချိုးကျအောင် ထည့်သုပ်ထား သည့်အသုပ်တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ စေးလွန်း၊ အီလွန်း၊ ဆိမ့်လွန်းသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကောင်းကောင်း မစားနိုင်ပါ။

ဈေးကို လျှောက်ကြည့်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် တည်းခိုရာဘန်ဂလိုသို့ ပြန်လာခဲ့ကြ သည်။

(၆)

တပေါင်းလကုန်ခါနီးသည့်တိုင် ကလောတွင် နေ့လယ်ဆိုလျှင် အေးစိမ့်စိမ့်ဖြစ်နေသေးသည်။ ရေချိုးပြီးနောက် ချမ်းသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် စောင်ခြုံပြီး ကွေးနေကြရသည်။ ကလောသူ ကလော သားများကမူ ကလောသည် ယခင်နှင့်မတူတော့။ ပို၍ပူလာပြီဟု ပြောကြ၏။ ထင်းရှူးပင်များကို နိုင်ငံခြားသို့ပို့ရန် ခုတ်လှဲပစ်သည့်အတွက်ကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ လူဦးရေများလာသည့်အတွက်ကြောင့် တစ်ကြောင်း ယခင်ကထက် အပူကဲ၍ လာသည်ဟု သူတို့က ဆိုကြသည်။ သူတို့အပြောအရ နိုင်ငံခြား သို့ပို့ရန် ကလောတစ်ဝိုက်တွင် ထင်းရှူးပင်အပင်တစ်သောင်းလောက် လှဲပစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ မည် မျှ မှန်၊ မမှန်ကိုမူ မသိပါ။ ကလောမြို့ပတ်လမ်းဘေး ချိုင့်ထဲတွင် ခုတ်လှဲပြီး ပစ်ထားသည့်ထင်းရှူး ပင်အချို့ကို မြင်ရသည်။ ဝယ်သူ(ဂျပန်)က မကြိုက်သဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့်အပင်များဟု မြို့ခံလူများ က ပြောကြသည်။ လှဲပြီး အပယ်ခံရသည့်ထင်းရှူးပင်များကိုကြည့်၍ နှမြောနေသည်။

ညနေပိုင်းကျတော့ ဘူတာရုံက ကိုတင့်ဇော်တို့ဆိုင်သို့သွား၍ ထမင်းစားပြီး ကျွန်တော်တို့နှစ် ယောက် လမ်းလျှောက်ကြပြန်သည်။ ညနေ ၆ နာရီလောက်ဆိုလျှင်ပင် ကလောမြို့ပတ်လမ်းပေါ်တွင် အသွားအလာမရှိတော့။

မောင်သာနိုးက ကိုအံ့ကြီး၏ မြိုင်ထ သီချင်းကို အားပါးတရ ဟစ်လာသည်။ သူ့အသံသည် တိတ်ဆိတ်နေသည့်တောင်ကုန်းပေါ်တွင် ပဲ့တင်ထပ်နေသည်။

ညကျတော့ ကလောမြို့ပတ်လမ်းသည် နေ့မှာထက် ပို၍တိတ်ဆိတ်နေသည်။ ခြံကြီးတွေက အကျယ်ကြီးတွေ။ တစ်ခြံကို လေးငါးကလောက်တော့ ရှိလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ဖက်ခြံက အသံကို ကောင်းကောင်းမကြားရ။ နားစွင့်၍ ထောင်မှသာလျှင် ရေဒီယိုသံသံသဲ့သဲ့ကို ကြားနိုင်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စာကြည့်စားပွဲတွင် ထိုင်ကာ စာဖတ်ကြ၏။ မောင်သာနိုးက သူ့ရတုတွေနှင့် သူ့ အလုပ်ရှုပ်နေသည်။ ကျွန်တော်ကား စတန်လေဘန်းရှော၏ ကဗျာဘာသာပြန်များကို ဖတ်နေလေသည်။

အနောက်တိုင်းခေတ်ပေါ်ကဗျာကို သမိုင်းကြောင်းအရ လေ့လာသည့်အခါတွင် ပညာရှင်တွေ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အဆိုအမိန့်တွေ ကဲ့နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယခု စတန်လေဘန်းရှော ကလည်းတစ်မျိုး။

စတန်လေဘန်းရှောမှာ အမေရိကန်ကဗျာဝေဖန်ရေးသမားဖြစ်သည်။ သူက စက်မှုတော်လှန်ရေးမှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးအထိ ကာလကို ပိုစ်မောဒန်(ခေတ်ပေါ်နှောင်းခေတ်)ဟုသတ်မှတ်သည်။ စတန်လေဘန်းရှောသည်လည်း အခြားသောပညာရှင်များကဲ့သို့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို သတ်မှတ်ရာတွင် ကဗျူပဒေသပြောင်းလဲလာပုံကို အဓိကထား၍ ပြောသည်။ သူက ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွင် ပြောင်းလဲချက်ကြီး ၃ ချက်ရှိကြောင်း၊ ယင်းမှာ ဝါကျဖွဲ့ပုံ ပြောင်းလဲခြင်း၊ အဖွဲ့အနွဲ့ပြောင်းလဲခြင်းနှင့်ကဗျာဆရာများက ပြင်ပလောကကြီးအကြောင်းကို မဖွဲ့ကြတော့ဘဲ မိမိတို့၏ အာရုံများ၊ ခံစားချက်များကို ဖွဲ့လာကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဤအချက် ၃ ချက်သည် ခေတ်ပေါ်ကဗျာ၏ လက္ခဏာချက်များဖြစ်ကြောင်း ဖြင့် ရေးသည်။ သူ့အဆိုအရ သင်္ကေတဝါဒ၊ သရုပ်မှန်လွန်ဝါဒ၊ နိမိတ်ပုံဝါဒစသည့်ခေတ်ပေါ်ကဗျာ၏ ဂိုဏ်းများသာ ဖြစ်ကြသည်။ အမေရိကန်ကဗျာဝေဖန်ရေးသမားဒေါ် နယ်ဟောကမူ ခေတ်ပေါ်ကဗျာသည် ၁၉၀၁ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်နန်းစံဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး ကံတော်ကုန်သည့်နောက်ပိုင်း မကြာမီတွင် အစပြုခဲ့သည်ဟုပြောသည်။

အချိန်ကာလကို သတ်မှတ်ရာတွင် အဆိုအမိန့်တွေ မည်သို့ကဲ့ကဲ့ သူတို့အားလုံးတွင် တူညီချက် တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်။ သမားရိုးကျလမ်းဟောင်းကို ခွဲထွက်ကာ ပုံသဏ္ဍာန်သစ်ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့်ကဗျာများကို ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟု သတ်မှတ်ကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းအရာအကြောင်းကို သိပ်မပြောကြ။

“ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆိုတာဟာ ကဗျာကို ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ခေတ်မှာ သက်ရှိထင်ရှားရှိပြီး ကဗျာတွေကို လောလောဆယ်ရေးနေတဲ့ကဗျာဆရာကို ဆိုလိုတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆရာမဟုတ်တဲ့ခေတ်ပြိုင်ကဗျာဆရာတွေ အမြောက်အမြားရှိကြတယ်။ ခေတ်ပေးကဗျာသစ်ကို ရေးတယ်၊ သူ့ကဗျာဟာ အဟောင်းနဲ့ကွဲပြားတယ်။ အစဉ်အလာနဲ့ခြားနားတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မျှော်လင့်ထားတာတွေနဲ့ ကွဲလွဲတယ်။ သူ့ကဗျာဟာ အသစ်ဖြစ်တယ်။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာလို့ပြောနေတဲ့နေရာမှာ ကျွန်တော်ဟာ ဒီအဓိပ္ပါယ်နဲ့ပြောခြင်းဖြစ်တယ်။ ရှေးရောမခေတ်တုန်းကလည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆရာတွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။ ကဲဗတ်စ်တို့၊ ကက်တုလတ်စ်တို့ဆိုတဲ့ကဗျာဆရာတွေပေါ့။ သူတို့ဟာ သမားရိုးကျမဟုတ်တဲ့အသစ်ဖြစ်တဲ့ကဗျူပဒေသတွေ သုံးကြတယ်။ ပုံစံသစ်တွေကိုသုံးကြတယ်။ တခြားဘာသာက ပုံသဏ္ဍာန်သစ်တွေကို ယူကြတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကဗျာတွေဟာ အား

ပျော့တယ်။ ပျက်စီးယိုယွင်းတယ်လို့ သူတို့ခေတ်တုန်းက အစဉ်အလာသမားတွေက နှာခေါင်းရှုံ့ကြ တယ်။ တကယ်ကတော့ သူတို့ကဗျာတွေဟာ ဆန်းသစ်တယ်။ ရဲရင့်တယ်။ သူတို့သဘောထားတွေဟာ ကျင့်ဝတ်ဟောင်းနဲ့လုံးဝခြားနားနေတယ်။ အလယ်ခေတ်နှောင်းပိုင်းလောက်တုန်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ ခေတ်ပေါ် အတွေးအခေါ်ပညာရှင်တွေ ကြည့်ဦးမလား၊ သူတို့ဟာလည်း သူတို့ခေတ်တုန်းပေါ်ခဲ့တဲ့ ယုတ္တိဗေဒသစ်ကို ပေ့ဖက်ဆီးကြိုတယ်။ သူတို့ရဲ့သဘောထားတွေဟာ တည်ဆဲစနစ်ကြီးအတွက် အန္တ ရယ်ဖြစ်နေတယ်။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆရာဟာ အစဉ်အလာဟောင်းနဲ့ခြားနားတဲ့အတွက်၊ အဟောင်းနဲ့ကွဲလွဲတဲ့ အတွက် ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆရာလို့ခေါ်ခြင်းဖြစ်တယ်။ သူ့ရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်တွေ၊ သူ့ရဲ့ပုံစံတွေ၊ သူ့ရဲ့အ ကြောင်းအရာတွေ၊ သူ့ရဲ့သဘောထားတွေဟာ သူတို့ခေတ်မျှော်လင့်ထားတဲ့အစဉ်အလာပုံစံတွေ၊ ပုံ သဏ္ဍာန်တွေနဲ့ ကွဲပြားခြားနားရုံတင် မကဘူး။ ဆန့်ကျင်နေရမယ်။ မော်ဒန်ဖြစ်ဖို့ဆိုတာ ကွဲပြားခြား နားစရာ အစဉ်အလာတစ်ရပ်အပေါ်မှာ အမှီပြုနေတယ်။

ခုဆိုရင် ခေတ်ပေါ်ကဗျာရဲ့သူရဲကောင်းကြီးများဟာ အတွေ့အကြုံရှိတဲ့လူကြီးတွေ ဖြစ်ကုန်ကြ ပြီ။ ဝေါလေ့စ်စတီဗင်ဆိုရင် အသက် ၇၀ ကျော်ပြီ။ ရောဘတ်ဖရော့ဆိုရင် ၇၄ နှစ်ရှိပြီ။ ဝီလျံကာလော့စ် ဝီလျံဆိုရင် ၆၆ နှစ်ရှိပြီ။ အက်ဇရာပေါင်းဆိုရင် ၆၄ နှစ်ရှိပြီ။ မာရီယန်မိုးဆိုရင် ၆၂ နှစ်ရှိပြီ။ အဲလီ ယော့နဲ့ရင်ဆန်ဆိုလို့ရှိရင် ၆၁ စီရှိပြီ။ ဒါပေမယ့် သူတို့မှာ ခေတ်ပေါ်အမြင်ရှိနေကြတုန်းပဲ။ ခေတ်လူ ငယ်ကဗျာဆရာများရဲ့အမြင်မှာ ဒီဆရာကြီးများဟာ အသစ်ဖြစ်တဲ့၊ စွန့်စားတဲ့၊ ရှေ့တန်းရောက်တဲ့ အရိုင်းဖြစ်တဲ့အင်အားစုတွေကို ကိုယ်စားပြုနေကြတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်”

ကျွန်တော်သည် အမေရိကန်မှ ထုတ်သည့် ‘ကဗျာ’ မဂ္ဂဇင်းမှ ဂျေဗွီကန်နှင့်ဟန်၏ ဆောင်းပါးကို ဖတ်နေမိလေသည်။

(၇)

ကျွန်တော်တို့သည် ကလောတောင် စခန်းချကာ အနီးတစ်ဝိုက်ကို လျှောက်လည်ကြသည်။ အောင် ပန်း၊ ပင်းတယ၊ စသည်... ။

ကလောတောင် စခန်းချသဖြင့် တောင်ကြီးသို့လည်း နှစ်ရက်တစ်ခါ သုံးရက်တစ်ခါ သွားလည်ကြ သည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်တုန်းက တောင်ကြီးတွင် ဖွင့်ထားသည့်မင်္ဂလာဈေးရှိသေးသည်။ မင်္ဂလာ ရပ်ကွက်အနီးတွင် ဖွင့်ထားသည့်အတွက် မင်္ဂလာဈေးဟု ခေါ်ကြောင်း သိရ၏။ မင်္ဂလာဈေးတွင် နိုင်ငံ ခြားမှ ဝင်သည့်ပစ္စည်းမျိုးစုံရနိုင်လေသည်။ သို့ရာတွင် ရန်ကုန်ထက် ပိုမစုံပါ။ ဈေးကလည်း ရန်ကုန် နှင့်သိပ်မကွာလှပါ။

ပြီးတော့ တောင်ကြီးက ကုန်သွယ်ရေးစာအုပ်ဆိုင်ကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ တောင်ကြီးစာအုပ်ဆိုင်က စာအုပ်တော်တော်စုံသည်။ ရန်ကုန်ဆိုင်များတွင် မရနိုင်သည့်စာအုပ်တော်တော်များကို တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံခြားမှ သွင်းသည့်အင်္ဂလိပ်စာအုပ်တော်တော်များသည် နယ်စာအုပ်ဆိုင်များတွင် မရောင်းရဘဲ ပုံနေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆီဒင် ဘောဂဗေဒပါရဂူဂန်နာမာဒယ်ရေးသည့် ‘အေရုန်းဒရမ္မာ’ ဆိုသည့်စာအုပ် သုံးတွဲကို ရန်ကုန်တွင် ကျွန်တော်လိုက်ရှာနေသည်မှာ ကြာလှပြီ။ ဘယ်ဆိုင်မှာမှ ရှာ၍မရတော့။ တောင်ကြီးက ကုန်သွယ်ရေးစာအုပ်ဆိုင်တွင် တစ်ထပ်ကြီး တွေ့ရသည်။ မေးကြည့်သည့်အခါ တစ်နှစ်လောက်အတွင် တစ်အုပ်မျှ မရောင်းရသေးဟု သိရသည်။ ကျွန်တော်သည် ဂန်နာမာဒယ်၏ စာအုပ်သုံးတွဲကို ဝယ်ခဲ့သည်။ အခြားရှားရှားပါးပါး စာအုပ်များကို တွေ့သဖြင့်လည်း ဝယ်ခဲ့လေသည်။

ထိုနေ့မှာ သင်္ကြန်အကျနေ့ဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးနှင့်ကလေးလမ်းတစ်လျှောက်ရွာများတွင် ရေမပက်ကြသေး။ ဓနု၊ ပအို၊ ရှမ်းစသည့်လူမျိုးစုများသည် အိုးစည်ဗိုမောင်းတွေ၊ အကအခုန်တွေနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများဆီသို့ သွားနေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့က မေးကြည့်တော့ ‘တာတက်ပဲ’ ဟုသိရလေသည်။ ရှမ်းများက ကြက်သွန်၊ အာလူးစသည့်တောင်ယာလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကြသည်။ ပအိုများက တောင်ရိုးများပေါ်တွင် သနပ်ဖက်လုပ်ငန်း လုပ်ကြသည်။ သူတို့သည် တောင်ယာလုပ်ငန်း၊ သနပ်ဖက်လုပ်ငန်းကို ခဏရပ်ကာ ဝတ်ကောင်းစားလှတွေ၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတွေဖြင့် လှည့်လည်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ “တစ်မူးရလို့ တစ်ပဲလှူ၊ တို့ရှမ်းတောင်သူ ခံနိုင်ရိုးလား” ဆိုသော ငယ်ငယ်တုန်းက ကြားခဲ့ဖူးသည့်ဆိုရိုးစကားကို သတိရမိသည်။ သူတို့ဘဝက တောင်ယာလုပ်မှု၊ သနပ်ဖက်ခူးမှု အနိုင်နိုင်စားရသည့်ဘဝ။ ယခု သူတို့ယူလာသည့်လှူဖွယ်ဝတ္ထုတွေက မနည်း။

ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ကြီးက ပြန်လာပြီးနောက် နာမည်ကျော် ဟိုတယ်ကလေးကို တည်းဖူးသည်ရှိအောင် တည်းခိုကြသည်။

ဟိုတယ်ကလေးက တကယ်လှသည့်အဆောက်အအုံ။ နေရာကလည်း အကွက်အကွင်းကျသည်။ မျက်နှာစာတွင် ထင်းရှူးပင်တွေ၊ ယူကလစ်တပ်ပင်တွေ ပေါက်နေပြီး တချို့နေရာများတွင် သကြားပင်တွေကို တန်းစီစိုက်ထားသည်။ တစ်ခါတုန်းကမူ ဥရောပတိုက်သားများ တည်းခိုသည့်နေရာ။ ပြည်ထောင်စုခေတ်တွင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ အစိုးရအရာရှိကြီးများ၊ သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်လိုင်စင်ရသည့်သူဌေးကြီးများ တည်းခိုသည့်နေရာ။ နွေရာသီအပန်းဖြေနေရာ။

ယခုတော့ ဟိုတယ်ကလေးတွင် တည်းခိုသူ သိပ်မရှိ။ ကျီးနှင့်ဖုတ်ဖုတ်ဖြစ်နေလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်နေသည့်အတောအတွင်းတွင် သီရိလင်္ကာသံအမတ်မိသားစုနှင့်ရုပ်ရှင်မင်းသားညွန့်ဝင်းတို့ မိသားစုလောက်သာ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့လည်း ကြာကြာတည်းခိုခြင်း မဟုတ်။ ညအိပ်ညနေ ဝင်တည်းခြင်းသာဖြစ်သည်။

တကယ်တော့ ညအိပ်ညနေ တည်းခိုဖို့မျှသာ ကောင်းသည်။ ဟိုတယ်ကလောသည် အစားအ
သောက်လည်း မရတော့။ တည်းခိုခန်းသက်သက်မျှသာ ဖြစ်နေလေသည်။ စားစရာ သောက်စရာ မြို့
ထဲမှသွားဝယ်ရသည်။

ဟိုတယ်ကလောကို အစက မည်သူပိုင်သည်ဟုမသိ။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင်မူ
မိတ္ထီလာရှိ အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ဦး ပိုင်သည်ဟု သိရလေသည်။ ဟိုတယ်အမှုထမ်းလည်း ကောင်း
ကောင်းမရှိတော့။ လူးဝစ်ဆိုသည့်အိန္ဒိယ-မြန်မာကပြားတစ်ဦးက အုပ်ချုပ်နေသည်။ သူပင်လျှင် မန်
နေဂျာဖြစ်ပြီး သူပင်လျှင် ပေါ်တာ ဖြစ်နေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နှစ်ယောက်ခန်းတစ်ခန်းကို ငှားလိုက်ကြသည်။ တစ်ယောက်ကို တစ်နေ့
၄၀ ပေးရသည်။ ပရိဘောဂများ၊ အိပ်ရာခင်းများ၊ စောင်များ၊ မွှေရာများကမူ အကောင်းစားတွေ၊
သစ်သစ်လွင်လွင်တွေ။

ကျွန်တော်တို့ကို စာရေးဆရာတွေမှန်း သိသွားသည့်အခါတွင် လူးဝစ်သည် တစ်ဝက်လျှော့ယူ
လိုက်သည်။ ၄ ရက်တည်းခိုသည်တွင် ၂ ရက်စာကိုသာယူလိုက်သည်။ နောင်တွင်လည်း အချိန်မရွေး
အလကားတည်းခိုနိုင်သည်ဟု ဖိတ်မန္တက ပြုလိုက်သေးသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ နောက်အစီအစဉ်မှာ တောင်ကြီးတွင် နားပြီး လွယ်လင်သို့ ဆက်သွားရန်ဖြစ်
သည်။ အဆင်ပြေလျှင် ကျိုင်းတုံထိအောင် မော်တော်ကားဖြင့် သွားချင်သည်။

တောင်ကြီးတွင် ရောက်နေသည့်အတောအတွင်း ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ချွန်းကို တက်
ကြည့်ကြသည်။ တောင်ချွန်းကား တောင်ကြီးကို မိုးနေသည့်တောင်ထွတ်၊ တောင်ကြီးကိုသာမက ဟဲ
ဟိုးချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟိုပုန်းတစ်ဝိုက်ကိုလည်းကောင်း မြင်နေရသည်။

တောင်ကြီးကား တကယ့်နိုင်ငံခြားမြို့နှင့်တူနေသည်။ လမ်းမကြီးပေါ်တွင် ဂျင်းဘောင်းဘီ
များကို ဝတ်၍ လမ်းသလားနေကြသည့်ရှမ်းတရုတ်မများကို ရှောင်၍ မလွတ်။ ရှမ်းတရုတ်အများအ
ပြားသည် တောင်ကြီးမှာလာ၍ အခြေစိုက်နေကြသည်။ မြေဈေး၊ အိမ်ဈေးကလည်း အလွန်ကြီး
သည်။ သူတို့က အိမ်ကောင်းမြေကောင်းတွေကို လှဝယ်နေကြသဖြင့် ယခင်ကထက် နှစ်ဆ၊ သုံးဆမျှ
တက်သွားသည်ဟု သိရသည်။ တက္ကစီခကလည်း အလွန်ဈေးကြီးသည်။ ကားပေါ်တက်လိုက်သည်
နှင့် လေးငါးကျပ် ပေးရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မင်္ဂလာဈေးသို့သွားရန် ကားဆိပ်နားက တက္ကစီစတင်းသို့ လာခဲ့ကြ၏။
တက္ကစီတွေက မာဇဒါ ၅၀၀ ကားတွေ များသည်။ ဈေးတောင်ဘက် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်နားတွင် ရပ်
ထားသည့်တက္ကစီများအနက် တက္ကစီတစ်စီးပေါ်သို့ နောက်မှ တက်လိုက်သည်။ နောက်ကနေ ကြည့်

လိုက်တော့ တက္ကစီဆရာသည် အမေရိကန်တိုင်းမဂ္ဂဇင်းကို ငုံ့၍ဖတ်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တိုင်းမမဂ္ဂဇင်းဖတ်နေသည့်တက္ကစီဆရာကိုကြည့်၍ အချင်းချင်း လက်တို့ပြီး အကဲခတ်နေကြသည်။

“တက္ကစီ အားသလား” ဟု ကျွန်တော်တို့က မေးလိုက်တော့မှ တက္ကစီဆရာသည် မဂ္ဂဇင်းစာ အုပ်ကို ပိတ်လိုက်ပြီး နောက်သို့ လှည့်ကြည့်လိုက်သည်။

“ဟေး... လူ ဘယ်တုန်းက ရောက်နေတာလဲ”

“ဟေး... ဦးထွန်းမြင့်”

ကျွန်တော်ကလည်း အားရဝမ်းသာ ခေါ်လိုက်သည်။ တအံ့တဩလည်း ဖြစ်နေသည်။

တက္ကစီဆရာကား အခြားသူမဟုတ်။ ဦးထွန်းမြင့်။ စစ်မဖြစ်မီနှင့်စစ်ပြီးရှမ်းပြည်နယ် နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင်လည်းကောင်း၊ ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင်လည်းကောင်း ရှေ့တန်း မှ ပါဝင်ခဲ့သူ။ ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်သားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်တစ် ဦးအဖြစ် လက်မှတ်ထိုးခဲ့သူ။ ပြည်ထောင်စုခေတ်တုန်းက လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သူ။ ဖဆပလ ခေတ်က ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် လွှတ်တော်ထဲတွင် တစ်ညအိပ်၍ ဆန္ဒပြခဲ့သူ။ တော်လှန်ရေးအစိုးရ တက်လာသည့်အခါတွင် အထိန်းသိမ်းခံရသူ။

လူက လူချော။ အသားဖြူဖြူ ကာယဗလကောင်းကောင်း။ ဖြူဆွတ်သည့်အသားပေါ်တွင် မုတ်ဆိတ်တို့ ရေးရေးစိမ်းပေါ်လျက်။ ဆံပင်က လှိုင်းတုန်ထနေသည်။

ယခု ပြန်တွေ့သည့်အခါတွင် ရှုပ်အတော်ကျသွားပြီ။ ဆံပင်တို့တွင် ငွေရောင်သမ်းစပြုနေပြီ။

“အခု ဘာလုပ်နေသလဲ။ တက္ကစီပြေးနေသလား”

“ဟုတ်တယ်၊ ကျွန်တော့်မြေတွေ ရောင်းပြီး ကားလေးတစ်စင်းနဲ့တက္ကစီပြေးနေတယ်”

“ကိုယ်တိုင် မောင်းသလား”

“ကိုယ်တိုင်ပေါ့၊ ကျွန်တော့်မှာ တခြားဘာအလုပ်မှ မရှိတာ၊ ဒါပဲ လုပ်ရမှာပေါ့။ အမျိုးသမီး ကတော့ တောင်ကြီးကုန်သွယ်ရေးမှာ လုပ်နေတယ်”

ဦးထွန်းမြင့်က ကျွန်တော်တို့ကို ရေထွက်ဦးလမ်းရှိ သူ့အိမ်သို့ခေါ် သွားလေသည်။ သူ့အိမ်ရှေ့

လမ်းကျော်လိုက်လျှင် လူနေအိမ်ခြေ မရှိတော့။ သူ့အိမ်က တစ်ထပ်တိုက်ကလေး။ အနောက်နိုင်ငံ ဆန်ဆန် ဆောက်ထားသည်။ အိမ်ရှေ့တွင် ကာနေရှင်းတော့၊ အာဖရိကန်ဒေစီတော့၊ တောင်ကြီးလီလီ ပန်းတော့ စိုက်ထားသည်။

“စောဆိုင်မွန်ဆီက ဝယ်လိုက်တာဗျ” ဟုပြောပြသည်။ စောဆိုင်မွန်မှာ တစ်ခါက ရှမ်းပြည်နယ် ပညာမင်းကြီးဖြစ်ပြီး ‘မြန်မာမိသားစု’ ဆိုသည့်စာအုပ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးခဲ့သည့်ဒေါ်မိမိခိုင် ၏ ခင်ပွန်း ဖြစ်လေသည်။

ဦးထွန်းမြင့်က

“ခင်ဗျားတို့ သွားစရာရှိတာကို ကျွန်တော်လိုက်ပို့ပေးမယ်လေ။ ပြီးတော့ ကျွန်တော့်အိမ်မှာ ညစာ စားပါ” ဟု ဖိတ်သည်။ ကျွန်တော်တို့က အတင်းငြင်းသည်။ သို့ရာတွင် မရပါ။

(၇)

နောက်တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် လွယ်လင်သို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ အိမ်ရှင်ဖြစ်သည့် ကျားပျံမရွှေဝါဆေးလိပ်ခုံပိုင်ရှင်ကိုစိန်တင့်က ခရီးလမ်းပန်း စိတ်မချသဖြင့် ကျိုင်းတုံသို့သွားသည့် ကုန်ဗိုင်းကားများဖြင့် ထည့်ရန် စီစဉ်ပေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း လိုက်ချင်သည်။ တောင်ကြီး တွင်ရှိသည့်ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဌာနသည် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကောင်းသည့်အချိန်၊ ရာသီဥတုကောင်းသည့်အချိန်တွင် တောင်ကြီးမှ ကုန်များကို ကျိုင်းတုံသို့ ပို့ပေးနေသည်။ ကုန်ဗိုင်း တစ်ခါထွက်လျှင် ကုန်တင်ကားကြီးအစီးလေးငါးဆယ်လောက်ရှိလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်တို့ လိုက်ဖို့ စီစဉ်ပြီးမှ ထိုနေ့က အဆင့်မသင့်သဖြင့် မထွက်ဖြစ်။

ကျွန်တော်တို့က မစောင့်နိုင်။ ထို့ကြောင့် တောင်ကြီးနှင့်လွယ်လင်ပြေးသည့်တက္ကစီကားဖြင့် လိုက်ခဲ့သည်။ တက္ကစီကားများမှာ ဂျစ်ကားများ ဖြစ်လေသည်။

ကားဆိပ်ရောက်၍ ခရီးသည်တော့ စုံသည့်အခါ၌ ကားဆရာသည် ခရီးသည်တော့ အားလုံးထံမှ ပါသမျှ အဖိုးတန်ပစ္စည်း၊ ရွှေငွေရတနာစသည်တို့ကို သူ့ထံ အပ်ရန် တောင်းဆိုလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဓနုအမျိုးသားကားဆရာ၏ တောင်းဆိုချက်ကို နားမလည်နိုင်ဘဲ တစ် ယောက်မျက်နှာကို တစ်ယောက်ကြည့်နေမိကြလေသည်။ ဤတွင် ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပို့သူ ကိုစိုး မောင်(မောင်တင်မြိုင်-အင်းလေး)က

“ပေးလိုက်ပါဆရာ၊ လုံခြုံရေးအတွက် တောင်းတာပါ”

ခရီးသည်များက မိမိတို့တွင်ပါသည့်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ပေးကြသည်။ ကျွန်တော်တို့တွင် ပါသည့်ပိုက်ဆံကလေးက ဘာမျှမဖြစ်လောက်။ ကလေးကစားစရာမျှသာ။ အခြားခရီးသည်တွေက ငွေတွေ သောင်းချီပါသည်။ အဖိုးတန်ပစ္စည်းတွေလည်း အများကြီးပါသည်။ ပါသမျှကို အရေအတွက်နှင့်အပ်ကြရသည်။ ဒရိုင်ဘာသည် ကျွန်တော်တို့ပေးသမျှပစ္စည်းများကို ပလတ်စတစ်အိတ်ကြီးတစ်အိတ်ထဲတွင် ထည့်သည်။ ထို့နောက် အပေါ်က ပုဆိုးစုတ်တစ်ထည် ကောက်ပတ်ပြီး သူ့ထိုင်ခုံအောက်ရှိ ဓာတ်ဆီတိုင်ကိုကြားထဲသို့ ထိုးထည့်လိုက်သည်။

တောင်ကြီးနှင့်လွယ်လင်ကားလမ်းတွင် မကြာခဏ ဓါးပြတိုက်သဖြင့် ဤသို့စီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည် ဟု သိရလေသည်။ လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ယူပေးသော ကားဒရိုင်ဘာကိုပင် ကျေးဇူးတင်ရသေး၏။

စိုးရိမ်မည်ဆိုကလည်း စိုးရိမ်လောက်သည်။ ဟိုပုန်းမှ ထွက်ကတည်းက လမ်းတွင် ကားတစ်စီးမျှ မတွေ့ရတော့။ လမ်းက တောင်တွေပေါ်မှာ ကွေ့ကောက်သွားရသည်။ တစ်ဖက်က ချောက်ကမ်းပါးကြီးတွေဖြစ်ပြီး တစ်ဖက်က တောင်နံရံကြီးတွေ ဖြစ်သည်။ ကားလမ်းကလည်း ကျဉ်းကျဉ်း၊ ကားနှစ်စီး မရှောင်သာ။ မျက်နှာချင်းဆိုင်က ကားတစ်စီးလာနေသည်ကို မြင်လျှင် လမ်းကျယ်ရာက ရပ်စောင့်ရသည်။ တောင်ဘက်တွင် မျက်နှာချင်းဆိုင် တိုးမိလျှင် ဆင်းလာသည့်ကားက တောင်ကမ်းပါးစွန်းတွင် ရပ်ပေးရသည်။ သည်လို လမ်းမျိုးတွင် ဓါးပြတိုက်ဖို့ အလွန်လွယ်သည်။ တောင်ကမ်းပါးယံ ချုံကြားထဲက လူဆိုးက မော်တော်ကားပေါ်က လူကို လက်လှမ်းဆွဲလိုက်လျှင်ပင် ရသည်။ မည်သူ့ကိုမျှလည်း အကူအညီ တောင်းစရာ မရှိ။ ပြေး၍လည်း မလွတ်နိုင်။ ကံကြမ္မာကိုသာ ဝကွက်အပ်ထားရတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့ လွယ်လင်သို့ မထွက်မီ တစ်နေ့ခြားက ခရီးသည်တင်ဂျစ်ကားတစ်စီးကို ဓါးပြတိုက်လိုက်သေးသည်။

ခရီးတစ်ဝက် မရှိတရှိလောက်ရောက်တော့ မျက်နှာချင်းဆိုင်မှ လာနေသည့်ဂျစ်ကားနှစ်စီးကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့က အတက်၊ သူတို့က အဆင်းဖြစ်၍ ကမ်းပါးယံစွန်းတစ်ခုထိပ်တွင် ရပ်စောင့်နေကြသည်။ တစ်နေ့လုံး ခရီးထွက်ခဲ့ရာတွင် ဤကားနှစ်စီးကိုသာ ကျွန်တော်တို့ တွေ့သေးသည်။

“ရှေ့နားကျရင် သတိထားသွားဟေ့၊ တို့ကားနှစ်စီးတော့ တိုက်လိုက်ပြီ” ဟု ရှမ်းဒရိုင်ဘာက လှမ်းအော်သည်။

“ဘာတွေ ပါသွားသေးလဲ”

“သိပ်မပါပါဘူး၊ ငါ့ထိုင်ခုံအောက်ကဟာတွေ လွတ်သွားတယ်။ ဝတ်ထားတဲ့လက်စွပ်ကလေးတွေ၊ နာရီလေးတွေလောက်ပဲ ပါတယ်”

သူတို့အချင်းချင်း ရှမ်းလို ပြောနေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကားပေါ်တွင် ပါလာသည့်ရှမ်းကလေးတစ်ယောက်က ဘာသာပြန်ပြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ နားလည်ခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့ကားများကို လွန်ခဲ့သည့်နာရီဝက်လောက်က တိုက်လိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် သူတို့နှင့် ၁၀ မိနစ်လောက် စကားပြောပြီးနောက် ရှေ့သို့ ဆက်ခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့ကသာ စိုးရိမ်နေသော်လည်း သူတို့ကို ကြည့်ရသည်မှာ ဘာကိုမျှ စိုးရိမ်ဟန် မတူ။ တွေ့ရှိတွေ့စဉ် ကိစ္စတစ်ရပ်ဟု ယူဆထားကြပုံရသည်။ သူတို့ဒရိုင်ဘာ၏ လုံခြုံရေးအစီအမံကိုလည်း စိတ်ချကြပုံရသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပါသမျှ ရွှေငွေရတနာကို ဒရိုင်ဘာလက်သို့ ယုံယုံကြည်ကြည်ပုံအပ်ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်။

တောင်ကြီးနှင့်လှိုင်လင်လမ်းခရီးကား ဘာမျှစိတ်ဝင်စားဖွယ်မကောင်း။ တစ်လျှောက်လုံး တောင်တွေကိုချည်း တွေ့နေရသည်။ တောတွေကိုသာ တွေ့နေရသည်။ မနက် ၈ နာရီလောက်ကတည်းက ညနေ ၃ နာရီလောက်အထိ တောက်လျှောက် မော်တော်ကားစီးလာရသည်မှာ ပင်ပန်းရုံမျှမက ပျင်းစရာလည်း ကောင်းလှသည်။

(၉)

လွယ်လင်မှာ တောင်တွေ ဝိုင်းရံနေသည့်လွင်ပြင်ထဲတွင် တည်ထားသည့်မြို့ဖြစ်၍ သိပ်မအေး။ ပြေလထဲမှာ ဖြစ်၍ အိုက်စပ်စပ်ဖြစ်နေသည်။ ကလေးလောက်ပင် မအေးချင်။ မြို့က တစ်ခါက မြို့ကြီးဖြစ်သည့်တိုင် ယခုတော့ ခြောက်ခြောက်သွေ့သွေ့။ ရုပ်ရှင်ရုံတစ်ရုံရှိပြီး တစ်နေ့ကို နှစ်ပွဲပြသည်။ ညလမ်းလျှောက်လိုလျှင် လမ်းလျှောက်စရာဆို၍ ရုပ်ရှင်ရုံအနီးတစ်ဝိုက်လောက်သာ ရှိလေသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ပြင် ကန်တော်ကြီးကမူ သာယာသည်။

ကျွန်တော်တို့ လွယ်လင်ရောက်နေတုန်း တောင်ကြီးမှ ဝင်လာသည့်ကုန်ဗိုင်းကားတန်းကြီး ဝင်လာသည်။ ကုန်ဗိုင်းကားမှာ ခရီးကြိုလိုက်သူတွေ ပြည့်နေသည်။ အများအားဖြင့် အမျိုးသမီးခရီးသည်တွေ၊ အမျိုးသမီးခရီးသည်များတွင်လည်း ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်တွေ။ နှစ်ဆယ်နှင့်အစိတ်လောက်သာရှိကြဦးမည်။ သူတို့သည် ဤလမ်းကို အများဆုံးသွားသူများ ဖြစ်ကြပုံရသည်။ ထမင်းဆိုင်များမှာ သူတို့နှင့်အသိအကျွမ်းတွေ ဖြစ်နေကြသည်။ သူတို့သည် တောင်ကြီးမှကုန်များကို ကျိုင်းတုံသို့သယ်လာကြပြီး ကျိုင်းတုံမှကုန်များကို တောင်ကြီးသို့ပြန်သယ်လာကြမည့်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤကား

များဖြင့်သာ ကျိုင်းတုံသို့အသွားအပြန် တစ်ခေါက်လောက် လိုက်သွားရလျှင် အလွန်ကောင်းသည့် ဘဝသရုပ်ဖော်ဝတ္ထုများကို ရပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် အချိန်မရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ မလိုက်နိုင်ကြ။

ကျွန်တော်တို့သည် လွယ်လင်တွင် နှစ်ရက်လောက်နေပြီး ပြည်ထောင်စုကို မွေးဖွားပေးရာ ပင် လုံမြို့ကလေးသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ပင်လုံဈေးနေ့ဖြစ်၍ ပင်လုံမြို့သည် လူမျိုးစုံဖြင့် ရှုပ်ယှက်ခတ်နေ သည်။ ဈေးက ၅ ရက်တစ်ဈေး။ ဈေးတန်းထဲက တစ်နေရာတွင် ဆိုင်တန်းကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ ဆိုင် တန်းရှေ့မှာ တခြားနေရာများနှင့်မတူ။ အထူးလူစည်ကားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

“ဒါက ဘာဆိုင်တွေလဲဗျ”

ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပို့သည့်အိမ်ရှင်ကို မေးသည်။

“လက်ဖက်ရည် အခါးရောင်းတဲ့ဆိုင်ခန်းလေ။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ လက်ဖက်ရည်ဆိုင် ထိုင်ကြ သလို ဒီမှာလဲ ဈေးဝယ်တွေ အခါးဆိုင်ကို ထိုင်လေ့ရှိကြတယ်”

ကျွန်တော်တို့သည် အခါးဆိုင်(လက်ဖက်ရည်ကြမ်းဆိုင်)ထဲသို့ ဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဆိုင်တန်းက အ ရှည်ကြီး။ အားလုံး အခါးဆိုင်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် နီးရာအခါးဆိုင်တစ် ဆိုင်ထဲသို့ ဝင်လိုက်ကြသည်။

ကုလားထိုင်မရှိ။ ထမင်းစားသည့်စားပွဲဝိုင်းကလေးများကို မြေကြီးပေါ် တွင် ချထားပြီး ဖင်ထိုင် ခုံအနိမ့်ကလေးတွေ ခင်းထားသည်။ ဆိုင်ထဲတွင် ပအိုလူမျိုးတွေ၊ ပလောင်လူမျိုးတွေ၊ အီကောနှင့် ဂုံလူမျိုးတွေ ထိုင်၍ လက်ဖက်ရည်ကြမ်း သောက်နေကြသည်။ ရောင်းသူကလည်း ပအိုလူမျိုးလူငယ် ကလေး။ အင်္ကျီအနက်၊ ရှမ်းဘောင်းဘီအနက်နှင့်ခေါင်းတွင် မျက်နှာသုတ်ပဝါကို ပေါင်းထားသည်။ ဖြူဖွေးသည့်မျက်နှာပေါ် တွင် နှုတ်ခမ်းမွှေးရေရေက ခပ်စိမ်းစိမ်းပေါ် နေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို လိုက် ပို့သည့်အိမ်သည်က အကြမ်းအခါးအိုးတစ်အိုး မှာလိုက်သည်။ ဆိုင်ရှင် ပအိုလူငယ်ကလေးက ပင်လုံ မှထွက်သည့်အကောင်းစားလက်ဖက်ခြောက်ကို အိုးကင်းလေးတစ်ခုထဲတွင် ထည့်လှော်ပြီး မြေကရား နှင့်ထည့်ပေး၏။ ဘာအမြည်းမှ မပါပါ။ ဆားတစ်ပန်းကန်သာ ပါပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် အခါး ရည်သောက်ရင်း ပအိုလူနှင့်စကားပြောကြည့်သည်။ သို့ရာတွင် သူတို့သည် ဗမာစကားကို တစ်လုံးမျှ မတတ်ကြ။ ပင်လုံဈေးတွင် တွေ့ရသည့်ဈေးဝယ်များမှာ အများအားဖြင့် ဗမာစကားကို နားမလည် ကြ။ ရှမ်းစကားသည် ကြားခံစကား ဖြစ်နေလေ၏။

“ဒီမှာ ဗမာစကား မတတ်ကြဘူးဆရာရဲ့။ တောင်ပေါ်က လူမျိုးစုတွေ ဆင်းလာရင် ရှမ်းစကား ကိုပဲ ကြားခံစကားအဖြစ် ပြောကြတယ်။ ရှမ်းစကားကိုတော့ ဘယ်လူမျိုးစုကဖြစ်ဖြစ် နားလယ်တယ်”

သူပြောသည့်အတိုင်း ဟုတ်ပါသည်။ ပင်လုံဈေးထဲက ဆိုင်များသို့ဝင်၍ ဗမာစကားဖြင့်မေးကြည့်သည်။ တစ်ဆိုင်ကမျှ နားမလည်ကြ။ ဈေးပြင်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မြင်းတွေ တန်းစီ၍ ချည်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြင်းတွေက မြင်းချော၊ မြင်းကောင်းကြီးတွေ။ ဤမျှအမျိုးကောင်း၍ ဤမျှများပြားသည့်မြင်းများကို ပခုက္ကူဘက်တွင် တစ်စုတစ်ဝေးတည်း တွေ့ဖူးသေးသည်။

“ဒီမြင်းတွေက ဘယ်က မြင်းတွေလဲဗျ”

“စီးတဲ့မြင်းတွေလေ၊ ပအိုဝ်းတွေက တောင်ပေါ်မှာ နေကြတော့ မြင်းကိုပဲ သုံးကြတယ်။ အထူးသဖြင့် သနပ်ဖက်ခြံမှာလုပ်တဲ့ပအိုဝ်းတွေဆိုရင် မြင်းတွေနဲ့ချည်းပဲ”

ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုနေကြစဉ် မြင်းကိုယ်စီဖြင့် ဈေးသို့ရောက်လာကြသည့်ပအိုဝ်းများကို မြင်ရသည်။ တောင်တန်းပြာပြာကြီးတွေ၊ မြင်းကိုယ်စီ စီးလာကြသည့်ပအိုဝ်းတွေကို ကြည့်ရသည်မှာ အမေရိကန်အနောက်ပိုင်းပြည်နယ်များအကြောင်းကို ရိုက်ထားသည့်ရုပ်ရှင်များကို သတိရစေလေသည်။

“ဟိုမှာ မြင်ရတဲ့တောင်တန်းပြာပြာကြီးတွေ တွေ့တယ်မဟုတ်လား။ အဲဒီမှာ သနပ်ဖက်ခြံတွေ၊ လက်ဖက်ခင်းတွေ ရှိတယ်။ ခု မြင်းနဲ့လာတဲ့ပအိုဝ်းဟာ အဲဒီတောင်တန်းတွေပေါ်က ဆင်းလာကြတာပေါ့”

ပအိုဝ်းယောက်ျားတွေကြားတွင် မြင်းစီးလာသည့်ပအိုဝ်းအမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ကလေးငယ်ကို ကျောမှာ အဝတ်ဖြင့် သိုင်း၍ ပိုးလာပြီး မြင်းတင်ပါး တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ပလိင်းနှစ်လုံးကို ခွ၍ တင်လာလေသည်။ တောင်ပေါ်ထွက် ပစ္စည်းများကို လာရောင်းပြီး တောင်ပေါ်တွင် လိုမည့်ပစ္စည်းများကို ပြန်ဝယ်သွားရန် ဖြစ်လေသည်။

ဈေးနားတစ်ဝိုက်တွင် လျှောက်ကြည့်ကြပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ပြည်ထောင်စုကို မွေးဖွားပေးလိုက်ရာ ပင်လုံစာချုပ် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စိုက်ထူထားသည့်ပင်လုံကျောက်တိုင်ကို သွားကြည့်ကြသည်။ ပင်လုံကျောက်တိုင်က မြို့အစွန်မှာ ရှိသည်။ ကွင်းပြင်ကြီးထဲတွင် ထီးထီးရှိနေသည့် ကျောက်တိုင်ဖြစ်ပါသည်။

(၁၀)

နောက်တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော်တို့သည် တောင်ကြီးသို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။ အပြန်တွင်လည်း ကျွန်တော်တို့သည် မောင်မင်းကြီးသား ဒရိုင်ဘာကို ရှိသမျှပိုက်ဆံကလေးအပ်ကာ လိုက်လာခဲ့ကြရသည်။ ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရမည်လောမသိ။ ကျွန်တော်တို့ရှေ့က နာရီဝက်လောက်တွင် ရောက်သွားသည့် မော်တော်ကားမှာ ဓားပြတိုက်ခံရသည်။ ဓားပြများသည် လမ်းပေါ်တွင် လှုပ်ပြတ်သည်ကို အခွင့်ကောင်း

ယူကာ ရက်ခြားလောက် တိုက်နေကြသည်။ ကြည့်ရသည်က အင်အားကြီးကြီးမားမားဖြင့် တိုက်ခြင်း ဟုတ်ဟန်မတူ။ လုပ်သေနတ်ကလေးတစ်လက်၊ နှစ်လက်၊ လူကလေးနှစ်ယောက်၊ သုံးယောက်ဖြင့် တိုက်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

တောင်ကြီးမှ ပြန်ရောက်တော့ ကျွန်တော်တို့ကို ဦးထွန်းဖေ(သူရ-ရှမ်းပြည်နယ်)က ထမင်းဖိတ် ကျွေးသည်။ သူရ(ရှမ်းပြည်နယ်)မှာ တစ်ခါက လူထုဂျာနယ်တွင် အယ်ဒီတာလုပ်ခဲ့၍ ယခုအချိန်တွင် တောင်ကြီးသို့ ပြန်ရောက်ပြီး အရောင်းအဝယ်လုပ်နေသည်။ ဟိုပုန်းနှင့်တောင်ကြီးပြေးသည့်ကား လေးတစ်စီးကိုလည်း ထောင်ထားသည်။ ကိုထွန်းဖေကား ယခင်ကထက် ပိုဝလာပြီး ဆံပင်တွေ ပို၍ ဖြူလာသည်။ ကလောင်ကောင်းတစ်ချောင်း ဖြစ်သော်လည်း သူသည် ကလောင်ကိုချထားလိုက်ပြီး ကျွန်တော်တို့က စာပြန်ရေးရန် တိုက်တွန်းကြသည်။ လူထုဂျာနယ်တွင် ပါသည့် သူ့ဆောင်းပါးတိုက လေးများ၊ ကဗျာကလေးများအကြောင်းကို ပြန်၍ စားမြုံ့ပြန်ကြသည်။

ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ကြီးတွင် ကျွန်တော်တို့တွေ့ခဲ့သည့် နောက်ကလောင်တစ်ချောင်းမှာ မန်း တင်ခေါ် ဦးထွန်းတင် ဖြစ်လေသည်။

မန်းတင်လည်း စာမရေးနိုင်တော့။ တိုင်းမင်းကြီးရုံးခန်းတွင် ထိုင်ကာ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်း များနှင့်နုပန်းလုံးနေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်တုန်းက မန်းတင်သည် သန်းခေါင် စာရင်းကောက်သည့်လုပ်ငန်းဖြင့် အလုပ်များနေသည်။

ငယ်ငယ်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်းထဲတွင် ပါသည့် သူ၏ ‘ဆိတ်မြည်သံ’ဝတ္ထုကို ဖတ်ရင်း တစ်ယောက်တည်း ရယ်မောခဲ့ရသည်။ ဂျပန်ခေတ် စာရေးဆရာအသင်းမှ ထုတ်ဝေသည့်မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသော ‘စေတနာတူ ပိုတယ်’ဝတ္ထုကလေးကိုလည်း ကျွန်တော် အမှတ်ရနေသည်။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် ပေါ်ထွက်လာသည့် ‘ထိုသုံးနှစ်’၊ ‘ပြုံးတမဲ့မဲ့’စသည်တို့ကိုလည်း ကျွန်တော် သတိရသည်။

ခါတိုင်းဆိုလျှင် မန်းတင်သည် ရောလေရာမှာ စာရေးသည်။ မြို့ပိုင်၊ နယ်ပိုင်၊ အရေးပိုင်ဘဝ တွင် သူ ရောက်လေရာဒေသကို နောက်ခံပြုသည့်ဆောင်းပါးတိုကလေးတွေ၊ ဝတ္ထုတိုကလေးတွေကို ဖတ်ရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ရောက်သည့်အခါတွင် ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်မှ ထွက်လာသည်ကို မတွေ့ရ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့က စာပြန်ရေးရန် တိုက်တွန်းကြသည်။

“အလုပ်တွေက ပိုနေတော့ စာကို မရေးနိုင်တော့ဘူးဗျို့၊ ရေးတော့ ရေးချင်တာပဲ၊ ရေးစရာတွေ လဲ အများကြီးပဲ”ဟု ဦးထွန်းတင်က ပြောသည်။

တောင်ကြီးတွင် နှစ်ရက်၊ သုံးရက်နေပြီး လည်စရာရှိသည့်နေရာများကို လျှောက်လည်ကြ သည်။ မုံတဝဂူ၊ တောင်ကြီးကောလိပ်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်က ပအိုရွာကလေးများ။

မောင်သာနိုးကမူ တောင်ကြီးတွင် ဆက်နေရစ်ဦးမည်။ ကျွန်တော်သည် မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏ ကားကြိုဖြင့် မိတ္ထီလာသို့လိုက်လာခဲ့သည်။

၁၉၅၈ ခုလောက်က ဤလမ်းကို ကျွန်တော် မော်တော်ကားဖြင့် ဆင်းခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က မိုးဦး၊ လမ်းပန်း စိတ်မချရ။ မိုးကျလျှင် တောင်ကျရေကြောင့် တံတားများ မျောပါတတ်သဖြင့် အချိန်ကိုလု၍ ကသုတ်ကရက် ဆင်းခဲ့ရသည်။ ယခုတစ်ခေါက်တွင်မူ နွေလယ်ဖြစ်၍ လမ်းတွေပျက်မှာကို မစိုးရိမ်ရတော့။

ကားသည် တောင်ဆင်းလမ်းအတိုင်း တရိပ်ရိပ် ပြေးနေသည်။

လမ်းတစ်လျှောက်က စိမ်းစိုနေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် နွေဆိုသော်လည်း အစိမ်းရောင် မပြယ်သေး။ စမ်းချောင်းတို့က ရေနည်းသွားသည့်တိုင် စမ်းရေသည် တသွင်သွင် စီးကျမြဲ။ အဝေးတောင်စောင်းတွင် သစ်ခွတွေ ပွင့်ဝေလျက်။

သို့ရာတွင် ယင်းမာပင်ကို ကျော်သည်နှင့်အစိမ်းရောင်သည် တဖြည်းဖြည်းပြယ်စပြုပြီ။ ထင်းရှူးနံ့သင်းသော လေအေးသည် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ပေါ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။ ကျွန်တော့်ခရီးစဉ်က မိတ္ထီလာ၊ ထိုမှ မြင်းခြံ၊ ထိုမှ ကျွန်တော့်ဇာတိဖြစ်သည့်ပခုက္ကူ။

မော်တော်ကားသည် အစိမ်းရောင်နွေရက်များကို ကျောခိုင်းကာ အဝါရောင်နွေရက်များဆီသို့ ပြေးလျက် ရှိလေသည်။

မိုးဝေမဂ္ဂဇင်း။ အောက်တိုဘာ ၁၉၇၈ မှ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၇၈ ထိ။